

**MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY  
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

---

**Správa**

**o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2022**

Bratislava 2023



**OBSAH**

<b>OBSAH</b> .....	<b>1</b>
<b>Zoznam skratiek</b> .....	<b>3</b>
<b>ÚVOD</b> .....	<b>5</b>
<b>1 Hlavné makroekonomicko-demografické ukazovatele v podmienkach Slovenskej republiky</b> .....	<b>7</b>
1.1 Základné makroekonomické charakteristiky .....	7
1.2 Vybrané demografické ukazovatele .....	9
1.3 Štruktúra domácností na Slovensku .....	13
<b>2 TRH PRÁCE, MZDY, PRACOVNÉ PODMIENKY a sociálna ekonomika</b> .....	<b>17</b>
2.1 Trh práce .....	17
2.1.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva .....	17
2.1.2 Vývoj zamestnanosti .....	21
2.1.2.1 Zamestnanosť v štatistikách Sociálnej poisťovne .....	22
2.1.2.2 Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl ŠÚ SR .....	25
2.1.2.3 Zamestnanosť podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR .....	28
2.1.3 Voľné pracovné miesta .....	28
2.1.4 Vývoj nezamestnanosti .....	30
2.1.4.1 Nezamestnanosť podľa evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny .....	30
2.1.4.2 Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl ŠÚ SR .....	42
2.1.5 Aktívne opatrenia na trhu práce .....	43
2.2 Mzdy a pracovné podmienky .....	49
2.2.1 Mzdy .....	52
2.2.2 Úplné náklady práce .....	55
2.2.3 Kolektívne vyjednávanie .....	57
2.2.4 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci .....	58
2.3 Sociálna ekonomika .....	61
2.3.1 Infraštruktúra sociálnej ekonomiky .....	62
2.3.2 Príspevky na podporu zamestnávania znevýhodnených a zraniteľných osôb .....	63
<b>3 SOCIÁLNA OCHRANA</b> .....	<b>64</b>
3.1 Sociálne poistenie .....	64
3.1.1 Nemocenské poistenie .....	70
3.1.2 Dôchodkové poistenie .....	71
3.1.3 Úrazové poistenie .....	73
3.1.4 Garančné poistenie .....	73
3.1.5 Poistenie v nezamestnanosti .....	74
3.2 Dôchodkové sporenie .....	75
3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie .....	75
3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie .....	81
3.2.3 Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt .....	83
3.3 Štátna sociálna podpora .....	85
3.3.1 Prídavok na dieťa .....	85
3.3.2 Príplatok k prídavku na dieťa .....	86
3.3.3 Rodičovský príspevok .....	87
3.3.4 Príspevok na starostlivosť o dieťa .....	88
3.3.5 Príspevok pri narodení dieťaťa .....	90
3.3.6 Príspevok na viac súčasne narodených detí .....	91
3.3.7 Príspevok na pohreb .....	92

3.3.8	Náhradné výživné .....	92
3.4	Sociálna pomoc .....	94
3.4.1	Pomoc v hmotnej núdzi .....	94
3.4.2	Dotácie pre dieťa .....	104
3.4.3	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela .....	106
3.4.4	Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti .....	109
3.4.5	Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti pre ľudí s osobitnou ochranou (Ukrajina) .....	112
3.4.6	Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia .....	113
3.4.7	Sociálne služby .....	127
3.4.8	Dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR .....	157
3.4.9	Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS) .....	160
3.5	Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja .....	166
<b>4</b>	<b>ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA .....</b>	<b>170</b>
4.1	Chudoba a sociálne vylúčenie .....	170
4.2	Rovnosť medzi ženami a mužmi a rovnosť príležitostí .....	179
<b>5</b>	<b>POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV MEDZI KRAJINAMI EÚ V KONTEXTE EURÓPSKEHO PILIERA SOCIÁLNYCH PRÁV (EPSP) .....</b>	<b>186</b>
5.1	Rovnosť príležitostí .....	186
5.2	Spravodlivé pracovné podmienky .....	188
5.3	Sociálna ochrana a začleňovanie .....	189
	<b>Zoznam príloh .....</b>	<b>195</b>
	Príloha ku kapitole 1 .....	195
	Príloha ku kapitole 2 .....	195
	Príloha ku kapitole 3 .....	195
	Príloha ku kapitole 4 .....	196
	Príloha ku kapitole 5 .....	196
	<b>Príloha ku kapitole 1 .....</b>	<b>199</b>
	<b>Príloha ku kapitole 2 .....</b>	<b>203</b>
	<b>Príloha ku kapitole 3 .....</b>	<b>237</b>
	<b>Príloha ku kapitole 4 .....</b>	<b>294</b>
	<b>Príloha ku kapitole 5 .....</b>	<b>310</b>

## ZOZNAM SKRATIEK

- a. s.** – akciová spoločnosť  
**AOTP** – aktívne opatrenia trhu práce  
**b. c.** – bežné ceny  
**BA** – Bratislavský kraj  
**BB** – Banskobystrický kraj  
**BPaI** - burza práce a informácií  
**COICOP** – klasifikácia individuálnej spotreby podľa spôsobu použitia  
**COVID-19** - ochorenie COVID-19  
**d. f.** – dôchodkový fond  
**d.d.f.** – doplnkový dôchodkový fond  
**DDS, d. d. s.** – doplnková dôchodková spoločnosť  
**DOP** – dopytovo-orientovaný projekt  
**DSS, d. s. s.** – dôchodková správcovská spoločnosť  
**EA19** – krajiny Európskej únie platiace v roku 2022 menou euro (*Belgicko, Nemecko, Estónsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Fínsko, Cyprus, Malta, Slovinsko, Slovensko*)  
**EHP** – Európsky hospodársky priestor  
**EK** – Európska komisia  
**ESF** – Európsky sociálny fond  
**ESSPROS** – Európsky systém jednotných štatistík sociálnej ochrany  
**EŠIF** – Európske štrukturálne a investičné fondy  
**EÚ** – Európska únia  
**EU SILC** – štatistické zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností (European Union Statistics on Income and Living Conditions)  
**EURES** - European Employment Services (Európske služby zamestnanosti)  
**EU15** – prvých 15 členských štátov Európskej únie (*Belgicko, Dánsko, Nemecko, Írsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Fínsko, Švédsko, Veľká Británia*)  
**EU27** – 27 členských krajín Európskej únie (v roku 2022) *Belgicko (BE), Bulharsko (BG), Česká republika (CZ), Dánsko (DK), Nemecko (DE), Estónsko (EE), Írsko (IE), Grécko (GR), Španielsko (ES), Francúzsko (FR), Chorvátsko (HR), Taliansko (IT), Cyprus (CY), Lotyšsko (LV), Litva (LT), Luxembursko (LU), Maďarsko (HU), Malta (MT), Holandsko (NL), Rakúsko (AT), Poľsko (PL), Portugalsko (PT), Rumunsko (RO), Slovinsko (SI), Slovensko (SK), Fínsko (FI), Švédsko (SE)*  
**FKNM** – finančná kontrola na mieste  
**FO** – fyzická osoba  
**HDP** – hrubý domáci produkt  
**CHD** – chránená dielňa  
**CHP** – chránené pracovisko  
**CHzP** – choroba z povolania a/alebo profesionálna otrava  
**ITMS** – IT monitorovací systém pre štrukturálne fondy a Kohézny fond  
**IZM** – Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí  
**KE** – Košický kraj  
**KIDS** – informačný systém pre sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu  
**KZVS** – kolektívna zmluva vyššieho stupňa  
**MEN** – miera evidovanej nezamestnanosti  
**mil.** – milión  
**mld.** – miliarda  
**MPSVR SR, MPSVR, ministerstvo** – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR  
**MRK** – marginalizované rómske komunity  
**NACE, SK NACE Rev. 2** – štatistická klasifikácia ekonomických činností  
**NBS** – Národná banka Slovenska  
**NEET** – mladí ľudia vo veku do 30 rokov, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (not in employment, education or training)  
**NIP** – Národný inšpektorát práce

**NP** – národný projekt  
**NR** – Nitriansky kraj  
**OMK** – Otvorená metóda koordinácie  
**OP ĽZ** – Operačný program Ľudské zdroje  
**OPS** – odborné poradenské služby  
**OZP** – občan so zdravotným postihnutím  
**p. b.** – percentuálny bod  
**PM** – pracovné miesto  
**PMIS** - partnerstvo multiinštitucionálnej spolupráce  
**PN** - práceneschopnosť  
**PO** – Prešovský kraj  
**PO1 – PO9** – prioritné osi 1-9 OP ĽZ  
**PP** – peňažný príspevok  
**PPS** – parita (štandard) kúpnej sily (purchasing power standard)  
**PÚ** – pracovný úraz  
**RO** – riadiaci orgán  
**RPPS** – referát poradensko-psychologických služieb  
**RSD MIS** – riadenie sociálnych dávok – manažérsky informačný systém MPSVR SR  
**RPÚ** - registrovaný pracovný úraz  
**RSP** – registrovaný sociálny podnik  
**RÚVZ** – regionálny úrad verejného zdravotníctva  
**s. c.** – stále ceny  
**SK ISCO-08** – štatistická klasifikácia zamestnaní, verzia 2016  
**SOŠ** – stredná odborná škola  
**SP** - Sociálna poisťovňa  
**SPODaSK** – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela  
**Správa** – Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky  
**SPÚ** – závažný pracovný úraz s následkom smrti  
**SR** – Slovenská republika  
**SŠ** – stredná škola  
**ŠVVP** - špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby  
**SZČO** – samostatne zárobkovo činná osoba  
**SŽM** – suma životného minima  
**ŠÚ SR** – Štatistický úrad Slovenskej republiky  
**tis.** – tisíc  
**TN** – Trenčiansky kraj  
**TT** – Trnavský kraj  
**ŤZP** – ťažko zdravotne postihnutý(i)/ ťažké zdravotné postihnutie  
**ŤPÚ** - ťažký pracovný úraz  
**ŤUZ** - pracovný úraz s ťažkou ujmom na zdraví  
**UA** - Ukrajina  
**UoZ** – uchádzač o zamestnanie  
**ÚPSVR, Ústredie PSVR** – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, ústredie  
**úrad PSVR, úrady PSVR** – úrad/úrady práce, sociálnych vecí a rodiny  
**VPM** – voľné pracovné miesto  
**VŠ** – vysoká škola  
**VZPS** – výberové zisťovanie pracovných síl  
**VzPrTP** - vzdelávanie a príprava pre trh práce  
**WI** – intenzita práce (work intensity)  
**Z. z.** – Zbierka zákonov  
**ZA** – Žilinský kraj  
**ZoZ** – záujemca o zamestnanie  
**ZŠ** – základná škola  
**ZUoZ** - znevýhodnený uchádzač o zamestnanie

## ÚVOD

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“ alebo „ministerstvo“) každoročne pripravuje a predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda SR“) a Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre sociálne veci Správu o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky (ďalej len „správa“) za predchádzajúci kalendárny rok. Jej cieľom je informovať o stave a vývoji sociálnej situácie obyvateľstva na Slovensku na základe sociálno-ekonomických ukazovateľov, získaných zo štátnych štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov MPSVR SR, Štatistického úradu Slovenskej republiky a údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a Sociálnej poisťovne.

Začiatkom roka 2022 globálne ekonomické vzťahy ovplyvňovala ešte pandémie ochorenia COVID-19 a tzv. surovínová kríza, prejavujúca sa najmä nedostatkom polovodičov. Epidemiologická situácia sa síce začala zlepšovať, avšak Ukrajinu zasiahla ruská invázia, trhové ceny energií začali nekontrolovane rásť a inflácia začala prepisovať dlhoročné rekordy. Národné hospodárstvo si napriek tomu udržalo rast počas celého roka.

Prvá kapitola správy poskytuje stručný prehľad o základných ukazovateľoch makroekonomického prostredia a demografického vývoja v Slovenskej republike za rok 2022. Súčasťou kapitoly sú aj nové údaje o štruktúre domácností podľa typu a veľkosti z jediného vyčerpávajúceho zisťovania - Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, ktoré sa realizuje raz za desať rokov.

Druhá kapitola popisuje legislatívne zmeny v roku 2022 v oblasti služieb zamestnanosti, pracovnoprávných vzťahov a sociálneho dialógu, zameriava sa na vývoj na trhu práce z agregovaného a zo štruktúrného hľadiska, monitoruje jednotlivé nástroje aktívnej politiky trhu práce, mzdový vývoj a pracovné podmienky v rámci kolektívneho vyjednávania a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Súčasťou tejto časti správy je aj analýza úplných nákladov práce a podkapitola o sociálnej ekonomike a jej infraštruktúre, ktorá utvára ucelenú reguláciu fungovania a podpory sociálnych podnikov s cieľom vytvoriť priaznivé podnikateľské prostredie pre sociálne podnikanie na Slovensku.

Tretia kapitola zahŕňa hlavné formy, stav a zmeny v systéme sociálnej ochrany v roku 2022. Zaoberá sa medziročným porovnaním a analýzou jednotlivých prvkov sociálneho poistenia, dôchodkového sporenia, systému štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci. Podáva informáciu o dotáciách, poskytovaných v pôsobnosti MPSVR SR a tiež informácie o Operačnom programe Ľudské zdroje, podporovanom z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Kapitola obsahuje aj výstupy Európskeho integrovaného systému štatistik sociálnej ochrany (ESSPROS), jedného zo základných nástrojov štatistického sledovania údajov a informácií o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch Európskej únie.

Náplň štvrtej kapitoly tvoria dostupné údaje z vyhodnotenia národných indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia. Kapitola zahŕňa aj informácie o stave rovnosti medzi ženami a mužmi a rovnosti príležitostí na Slovensku za rok 2022.

Údaje 5. kapitoly reflektujú sociálno-ekonomickú situáciu na Slovensku v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ v kontexte hlavných ukazovateľov Európskeho piliera sociálnych práv. Cieľom strategického konceptu Európskeho piliera sociálnych práv z roku 2017, ktorý určil smerovanie európskej civilizácie v troch kľúčových oblastiach: rovnosť príležitostí, spravodlivé pracovné podmienky a sociálna ochrana a začleňovanie, je vytvorenie férového a inkluzívneho prostredia plného príležitostí pre všetkých obyvateľov.





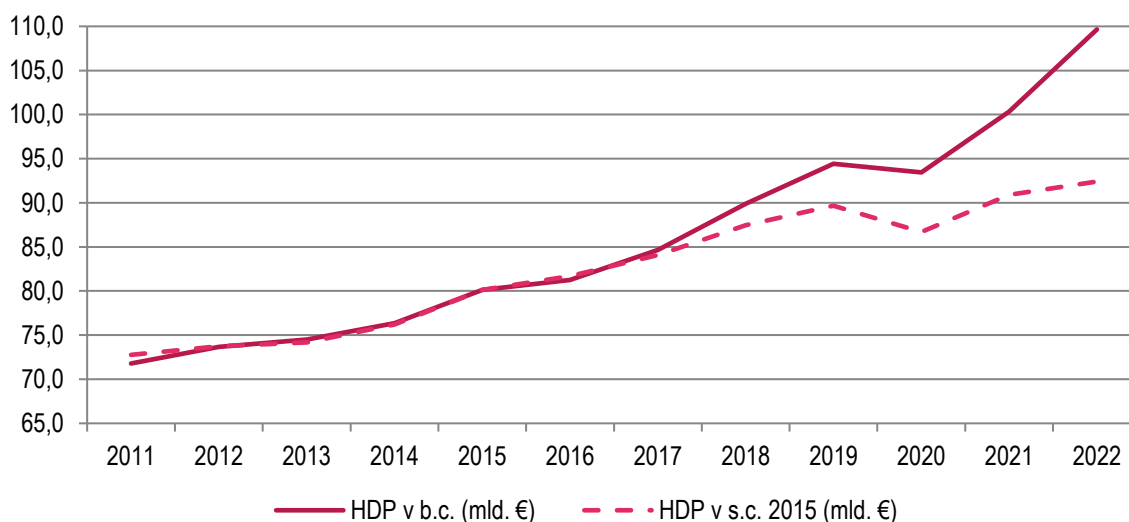
# 1 Hlavné makroekonomicko-demografické ukazovatele v podmienkach Slovenskej republiky

## 1.1 Základné makroekonomické charakteristiky<sup>1</sup>

Aj začiatkom roka 2022 globálne ekonomické vzťahy ovplyvňovala pandémia ochorenia COVID-19 a tzv. surovínová kríza prejavujúca sa najmä nedostatkom polovodičov. Epidemiologická situácia sa síce začala zlepšovať,<sup>2</sup> no prišla ruská invázia na Ukrajinu. Netrvalo dlho a trhové ceny energií začali nekontrolovane rásť a inflácia začala prepisovať dlhoročné rekordy. Národné hospodárstvo si napriek tomu udržalo rast počas celého roka, snáď až na to, že vo 4. štvrtroku bol najpomalší.

Slovenská ekonomika vzrástla o 1,7 %. **Hrubý domáci produkt** (ďalej HDP) v stálych cenách dosiahol objem 92,4 mld. eur.<sup>3</sup> V porovnaní s predchádzajúcim rokom, keď sa zvýšil o 4,9 % (pred prvou revíziou zo strany ŠÚ SR to boli 3 %), sa jeho rast značne spomalil, ale napríklad oproti poslednému predpandemickému roku (2019) bol len o 0,8 percentuálneho bodu (ďalej p. b.) pomalší. HDP v bežných cenách dosiahol 109,7 mld. eur. Medziročne vzrástol o 9,3 %, čo je najviac v období od roku 2008.

Graf 1.1 Vývoj hrubého domáceho produktu v bežných a stálych cenách v rokoch 2011 - 2022



Zdroj: ŠÚ SR; metodika ESA 2010; stále ceny vypočítané reťazením objemov k referenčnému roku 2015, revidované ročné údaje za roky 2019 - 2021 a predbežné údaje za rok 2022

Hrubá pridaná hodnota v stálych cenách sa zvýšila o 1,5 %. Aj keď sa rast kľúčovej zložky HDP spomalil, až osem z 10 skupín odvetví zaradilo vyšší rýchlostný stupeň. Najvýznamnejší vplyv na vývoj ekonomiky mali umenie, zábava a rekreácia; ostatné činnosti (7,3 %) a veľkoobchod; maloobchod; doprava a skladovanie; ubytovacie a stravovacie služby (7,2 %). Nasledujú stavebníctvo (3,8 %), informácie a komunikácia (2,4 %), poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov (2,3 %) a verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie; vzdelávanie; zdravotníctvo a sociálna pomoc (2,2 %). Medziročný pokles si pripísali iba finančné a poisťovacie činnosti (-18,1 %) a priemysel (-1,3 %), aj keď samotná priemyselná výroba zostala v pluse (0,7 %).

Celkový domáci dopyt vzrástol o 3,3 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom to je o 2,5 p. b. menej, ale napr. oproti poslednému predpandemickému roku (2019) iba o 0,6 p. b. menej. Najviac k tomu prispeli vývoj konečnej spotreby domácností, ktorá si napriek nepriaznivému vývoju inflácie pripísala 5,7 %, a vyššia tvorba hrubého fixného kapitálu (5,9 %). V mínuse skončili konečná spotreba verejnej správy (-4,3 %) a konečná spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam (-3,9 %). Dynamika zahraničného obchodu medziročne zoslabla. Dovoz výrobkov a služieb na Slovensko zaznamenal rast vo výške 4 % a vývoz z krajiny 2,3 %.

<sup>1</sup> zdroj údajov: Štatistický úrad SR (databáza DATAcube) a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

<sup>2</sup> Napr. ŠPROCHA (2022): Zmeny v úmrtnostných pomeroch na Slovensku v časovej a priestorovej perspektíve. Bratislava, INFOSTAT.

<sup>3</sup> Po prvej revízii zo strany ŠÚ SR v roku 2023 (stav od 28.4.2023)

**Spotrebiteľské ceny** stúpili v priemere o 12,8 %. V histórii Slovenskej republiky sme vyššiu infláciu mali iba v roku 1993, keď pri vtedajšej, mierne odlišnej metodike prekročila 23 %.<sup>4</sup> Nepretržitý medziročný rast cien sledujeme už od februára 2021, no za celý rok dosiahol iba 3,2 %. Až v roku 2022 sa výrazne zdynamizoval. Už v januári inflácia vyskočila na 8,4 % a potom, až do novembra, stúpala na 15,4 %. Iba v decembri neprogredovala, keď zotrvala na novembrovej úrovni. Regulované ceny sa zvýšili o 13,3 %.

Ceny vzrástli vo všetkých 12 hlavných odboroch klasifikácie individuálnej spotreby podľa účelu (COICOP). Najviac zdraželi potraviny a nealkoholické nápoje (o 18,6 %), reštaurácie a hotely (o 16,1 %), doprava (o 15,7 %) a bývanie, voda, elektrina, plyn a ostatné palivá (o 15,5 %). Naopak, najnižší vzostup cien zaznamenali odevy a obuv (o 3,7 %), zdravotníctvo a odbor pošty a spoje (po 4,6 %). Z hľadiska členenia inflácie podľa sociálnych skupín obyvateľstva bola najvyššia v domácnostiach dôchodcov (13,9 %). Nasledujú nízkopříjmové domácnosti (13,1 %) a napokon domácnosti zamestnancov (12,6 %).

Jadrová inflácia, ktorá abstrahuje od vplyvu zmien regulovaných cien (napr. ceny energií) a iných administratívnych opatrení, predstavovala 12,5 %. Čistá inflácia, ktorá neberie do úvahy zmeny cien potravín, bola 10,5 %. V oboch prípadoch ide o najvyššiu hodnotu prinajmenšom od roku 2013.

Situácia na **trhu práce** sa v roku 2022 vyvíjala pozitívne. Zamestnanosť vzrástla a nezamestnanosť klesla. Nominálne mzdy sa zvýšili, ale v dôsledku inflácie sa reálne znížili.

Celkový **počet pracujúcich** podľa Výberového zisťovania pracovných síl (ďalej VZPS), ktoré ŠÚ SR vykonáva v domácnostiach,<sup>5</sup> dosiahol takmer 2 603,9 tisíca. V porovnaní s predchádzajúcim rokom to je o 43,3 tis. osôb viac (1,7 %). Komparácia v dlhšom časovom rade nie je možná, v roku 2021 v dôsledku zmien v legislatíve EÚ došlo k významným metodickým zmenám. Počet zamestnancov sa v roku 2022 zvýšil na 2 214,4 tis. (1,7 %) a počet samozamestnaných na 389,6 tis. (1,7 %).

Zamestnanosť vzrástla v 13 z 18 odvetví ekonomiky. Absolútne najviac pracujúcich pribudlo v stavebníctve (15 tis.), ďalej v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (12,6 tis.) a vo vzdelávaní (10,8 tis.). Naopak, najvyšší úbytok zaznamenal priemysel, a to 20,4 tis. osôb. Počet pracujúcich v najväčšom odvetví ekonomiky klesal celý rok, ale vrchol sa prejavil v 4. štvrťroku, keď ich medziročne ubudlo vyše 58-tisíc.<sup>6</sup> Za prácou v zahraničí dochádzalo 116,1 tis. obyvateľov Slovenska. Oproti roku 2021 to je o 4 tis. osôb viac. Miera zamestnanosti vo vekovej kategórii 20 - 64 rokov sa zvýšila na 76,7 % (2,1 p. b.).

**Priemerná nominálna mzda**<sup>7</sup> zamestnanca v hospodárstve SR v roku 2022 dosiahla 1 304 eur. Medziročne vzrástla o 7,7 %, čo je najviac za predchádzajúce tri roky. Takmer rekordná inflácia však spôsobila, že priemerná reálna mzda klesla o 4,5 %. Naposledy k tomu došlo v rokoch 2011 a 2012.<sup>8</sup>

Priemerný nominálny zárobok sa zvýšil vo všetkých sledovaných odvetviach ekonomiky. Relatívne najviac si polepšili zamestnanci v odvetví umenia, zábavy a rekreácie (12,4 %), v stavebníctve (11,7 %), v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (11,1 %) a v ubytovacích a stravovacích službách (11 %). Naproti tomu najpomalšie vzrástli mzdy v odvetví zdravotníctva a sociálnej pomoci (2,5 %), vo vzdelávaní (4,7 %) a vo verejnej správe, obrane a povinnom sociálnom zabezpečení (5 %). Tempu vývoja cien však nedokázalo konkurovať žiadne odvetvie. Najmenej utrpeli pracujúci v umení, zábave a rekreácii (-0,4 %) a v stavebníctve (-1 %). Naopak, najviac inflácia odkrojila z plátov v zdravotníctve a sociálnej pomoci (-9,1 %) a vo vzdelávaní (-7,2 %). Pokiaľ ide o priemysel, priemerná nominálna mzda si medziročne pripísala 6,5 %, ale vývoj cien ju znehodnotil o 5,6 %.

**Nezamestnanosť** podľa oboch metodík - jednak na základe evidencie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a jednak podľa VZPS - v roku 2022 klesla. Úrady práce mesačne evidovali priemerne 188 204 uchádzačov o zamestnanie (ďalej UoZ), čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 32 740 osôb menej (-14,8 %). Priemerný počet disponibilných UoZ dosiahol 170 775 a to je medziročne o 32 801 osôb menej (-16,1 %). Podľa údajov ŠÚ SR bolo nezamestnaných 170,4 tis. obyvateľov Slovenska. Priemerný počet osôb, ktoré nemali žiadnu platenú prácu, aktívne si ju hľadajú a môžu do nej nastúpiť do 2 týždňov, klesol o 17,2 tisíca (-9,2 %).

**Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti** predstavovala 6,31 %. Oproti roku 2021 zaznamenala pokles o 1,17 p. b. **Miera nezamestnanosti podľa VZPS** bola 6,1 % a medziročne sa znížila o 0,7 p. b.

<sup>4</sup> Inflácia - indexy spotrebiteľských cien za rok 2022. ŠÚ SR, Bratislava, 2023.

<sup>5</sup> Úprava metodiky Výberového zisťovania pracovných síl od roku 2021 spôsobila, že údaje od tohto roku nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia.

<sup>6</sup> Zamestnanosť vo 4. štvrťroku a za rok 2022. ŠÚ SR, Bratislava, 2023.

<sup>7</sup> Podľa štvrtročného štatistického výkazníctva

<sup>8</sup> Priemerná mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2022. ŠÚ SR, Bratislava, 2023.

Zamestnávateľia mesačne ponúkali priemerne 20 540 **voľných pracovných miest** (VPM). V porovnaní s rokom 2021 to je o 3 113 a oproti roku 2020 o 4 477 VPM viac. Počet pracovných príležitostí vzrástol dva roky v rade a priblížil sa k predkrízovej úrovni. Najviac VPM je v Bratislavskom kraji (9 936). Lenže kým v tomto regióne medziročne pribudlo 2 222 VPM, v štyroch krajoch iba niekoľko stoviek (od 352 v Žilinskom do 183 v Trnavskom kraji) a v troch regiónoch mali dokonca úbytok (od -4 v Prešovskom do -106 v Košickom kraji). Miera voľných pracovných miest, ktorá predstavuje pomer počtu voľných a počtu obsadených pracovných miest, mala hodnotu 1 %. Zvýšila sa druhý raz v rade a oproti roku 2019 bola o 0,1 p. b. nižšia. Štrukturálne hlbšie porovnanie týchto ukazovateľov trhu práce, ako aj porovnanie v medzinárodnom meradle obsahujú kapitoly 2 a 5.

**Bežné príjmy domácností**<sup>9</sup> v roku 2022 dosiahli objem 98 516,1 mil. eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom to je o 10,3 % viac. Tradične najväčšiu časť z nich tvorili odmeny zamestnancov (48 315,5 mil. eur, resp. 49 %). Vývoj bežných príjmov ovplyvnil najmä rast hrubého prevádzkového prebytku a hrubých zmiešaných dôchodkov (21 %), ale vzrástli aj ostatné bežné transfery (11 %), odmeny zamestnancov (7,6 %) a sociálne dávky (7,2 %). Jedinou príjmovou položkou s pasívnym saldom sú najmenej objemné dôchodky z majetku (-4,4 %). **Bežné výdavky domácností**<sup>10</sup> predstavovali 29 973,9 mil. eur. Oproti roku 2021 sa zvýšili o 8,8 %. Najväčší podiel na ich objeme majú čisté sociálne príspevky (18 703,2 mil. eur; resp. 62,4 %). Všetky výdavkové položky medziročne stúpili, najviac dôchodky z majetku (52,3 %), potom ostatné bežné transfery (11,6 %), bežné dane z dôchodkov (9,6 %) a čisté sociálne príspevky (7 %).

Keď domácnosti uhradili bežné výdavky, na ďalšie použitie im zostal **hrubý disponibilný dôchodok** v sume 68 542,2 mil. eur. V porovnaní s rokom 2021 to je o 10,9 % viac. Na konečnú spotrebu vynaložili 66 451,9 mil. eur (97 % disponibilného dôchodku), čo je medziročne o 18,6 % viac. Vzrástol aj objem úprav vyplývajúcich zo zmeny nároku na dôchodok (28 %), avšak hrubé úspory domácností sa znova zmenšili, a to až o 48,8 %. Miera úspor (podiel hrubých úspor na hrubom disponibilnom dôchodku) sa tak znížila z 11,1 % na 5,1 %.

Domácnosti vynaložili viac finančných prostriedkov na každú oblasť individuálnej spotreby podľa COICOP. Najviac vzrástli výdavky na reštaurácie a hotely (51,5 %), na rekreáciu a kultúru (33,2 %), na dopravu (24,6 %), na nábytok, bytové zariadenie a bežnú údržbu domácnosti (23 %) a na potraviny a nealkoholické nápoje (22 %). Relatívne menej, ale stále signifikantne sa zvýšili výdavky na vzdelávanie (15,4 %) a na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a ostatné palivá (13,6 %). Aj v roku 2022 najväčšiu časť súkromnej spotreby tvorili výdavky na bývanie a energie (30 %) a na potraviny a nealkoholické nápoje (19,6 %).

V priebehu roka 2022 sa začala výstavba 20 608 bytov. Oproti roku 2021, keď tento ukazovateľ dosiahol najvyššiu hodnotu za predchádzajúcich 12 rokov,<sup>11</sup> to je o 3 889 bytov menej (-16 %). Dokončilo sa 20 220 bytov (-429) a k 31. decembru bolo rozostavaných 80 289 bytov, čo je najviac prinajmenšom od roku 2012. V porovnaní s predpandemickým obdobím<sup>12</sup> bol počet začatých bytov iba o 1,5 % nižší a počet dokončených bytov dokonca o 16 % vyšší.<sup>13</sup> Ubudlo 1 175 bytov, z toho asanáciou 1 126 bytov.

Makroekonomické ukazovatele sú zhrnuté v prílohe ku kapitole 1.

## 1.2 Vybrané demografické ukazovatele

Predminulý rok (2021) vstúpil do histórie vývoja populácie Slovenska negatívne. V dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 zomrelo najviac obyvateľov od druhej svetovej vojny, čo následne viedlo k tomu, že sme prvý raz v histórii zaznamenali celkový úbytok obyvateľstva. Od nasledujúceho kalendárneho roka (2022) sa oprávnené očakávalo, že prinesie čiastočnú normalizáciu demografických pomerov.

V roku 2022 sa na Slovensku narodilo 52 668 živých detí, čo je najmenej od roku 2004. V porovnaní s rokom 2021 to je o 3 897 osôb menej. Počet živonarodených sa kontinuálne znižuje od roku 2018, pričom najvyšší medziročný úbytok v tomto období nastal práve v roku 2022. Mimo manželstva sa narodilo 21 703 živých detí, čo predstavuje 41,2 % z celkového počtu živonarodených. V predchádzajúcom roku to bolo 23 208 detí (41 %).

<sup>9</sup> Podľa metodiky ESA 2010, štvrťročné účty

<sup>10</sup> Podľa metodiky ESA 2010, štvrťročné účty

<sup>11</sup> Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2021. MPSVR SR, Bratislava, 2022.

<sup>12</sup> Priemer 4. štvrťrokov / rokov 2015 - 2019

<sup>13</sup> Výstavba bytov vo 4. štvrťroku 2022. ŠÚ SR, Bratislava, 2023.

V roku 2022 zomrelo 59 583 obyvateľov Slovenska. Aj keď to je o 13 878 osôb (o 19 %) menej ako v predchádzajúcom roku, ešte stále hovoríme o nadúmrtnosti. Oproti päťročnému priemeru pred pandémiou (2015 - 2019) bol počet zomretých vyšší o 11 %.<sup>14</sup>

Výsledkom početnej prevahy zomretých nad živonarodenými je, že Slovensko opäť zaznamenalo prirodzený úbytok obyvateľstva, a to o 6 915 osôb. Na jednej strane to je už tretí raz v rade, čo pôrodnosť nedokázala kompenzovať prirodzenú stratu obyvateľstva. Na druhej strane nejde o taký dramatický prepád ako v roku 2021, keď prirodzený úbytok predstavoval rekordných 16 896 osôb.

Na Slovensko sa prisťahovalo 5 463 osôb, zatiaľ čo z krajiny sa vysťahovalo 4 468 obyvateľov - najviac od roku 1994. Migračné saldo, ktoré predstavuje rozdiel medzi týmito hodnotami, dosiahlo 995 osôb a medziročne bolo o 57 % nižšie. Slovenská republika dosiaľ zakaždým zaznamenala migračný prírastok, ale iba jediný raz, v roku 2002, bol nižší ako v roku 2022.

Aj keď sa prirodzený úbytok obyvateľstva v roku 2022 spomalil, opäť niekoľkonásobne prevýšil migračný prírastok. Slovensko tak druhý raz v rade utrpelo celkový úbytok obyvateľstva. Tentoraz mal rozsah 5 920 osôb a oproti predchádzajúcemu roku to je o 59 % menej.

K 31. 12. 2022 Slovenská republika mala **5 428 792 obyvateľov**. Podiel žien na celkovom počte obyvateľstva ostal na úrovni **51,1 %**. Priemerný vek dosiahol 41,6 roku, pričom u žien to bolo 43,1 roku a u mužov 40,1 roku.

**Tabuľka 1.1 Prírastky obyvateľstva SR v rokoch 2021 a 2022**

Rok	Živonarodení	Zomretí	Prirodzený prírastok/úbytok	Migračné saldo	Celkový prírastok
2021	56 565	73 461	-16 896	2 338	-14 558
2022	52 668	59 583	-6 915	995	-5 920

Zdroj: ŠÚ SR

Manželstvo uzavrelo 29 172 párov. Predpoklad, že s úplným „odznením“ dopadov pandémie by mohlo dôjsť k ďalšiemu oživeniu sobášnosti, sa naplnil.<sup>15</sup> Počet uzavretých manželstiev sa zvýšil druhý raz v rade, keď medziročne pribudlo 2 822 sobášov. To je najvyšší medziročný prírastok uzavretých manželstiev od vzniku Slovenskej republiky v roku 1993. Priemerný vek neviest pri prvom sobáši v roku 2022 prvý raz prekročil 30 rokov (30,1 roku), zatiaľ čo slobodní muži sa sobášili v priemere vo veku 32,6 roku.

Súdy rozviedli 8 180 manželstiev. Počet rozvodov sa prvý raz po štyroch rokoch zvýšil, ale v porovnaní s rokom 2021, keď dosiahol najnižšiu hodnotu v histórii SR, ide iba o 49 prípadov viac. Najmä vzostup sobášnosti viedol k tomu, že index rozvodovosti opäť klesol, keď na 100 sobášov pripadalo 28 rozhodnutí o zrušení manželstva. Maloleté deti boli súčasťou 59,6 % rozvedených manželstiev.<sup>16</sup>

**Tabuľka 1.2 Sobáše a rozvody v SR v rokoch 2021 a 2022**

Rok	Sobáše	Priemerný vek pri prvom sobáši		Rozvody	Podiel rozvedených manželstiev s maloletými deťmi (%)
		Ženích	Nevesta		
2021	26 350	32,4	29,8	8 131	60,2%
2022	29 172	32,6	30,1	8 180	59,6%

Zdroj: ŠÚ SR

Počet detí do 14 rokov dosiahol 873 452, čo predstavuje 16,1 % populácie. Počet obyvateľov v poprodukčnom veku sa zvýšil na 969 068 (17,9 %) a počet obyvateľov v produktívnom veku klesol na 3 586 272 (66,1 %). Početnosť detskej časti populácie sa síce kontinuálne zvyšuje, ale medziročný prírastok seniorov a medziročný úbytok tzv. produktívnej zložky majú rýchlejšie tempo. Napríklad v roku 2022 pribudlo iba 656 osôb v predprodukčnom veku, ale až 24 110 osôb od 65 rokov a súčasne ubudlo 30 686 osôb od 15 do 64 rokov. Podiely jednotlivých vekových skupín sa za jeden rok zmenili nepatrne, no z dlhodobého hľadiska je zrejme, že starnutie populácie sa zrýchľuje. Signifikantné indexy vekového zloženia, ktoré vyjadrujú vzájomné pomery

<sup>14</sup> Demografia - počet zomretých a príčiny úmrtí v SR v roku 2022. Bratislava, Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2023.

<sup>15</sup> ŠPROCHA a kol. (2022): Populačný vývoj Slovenska v prierezo- a kohortnom pohľade. Bratislava, INFOSTAT.

<sup>16</sup> MY V ČÍSLACH – Pohyb obyvateľstva 2022. Bratislava, Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2023.

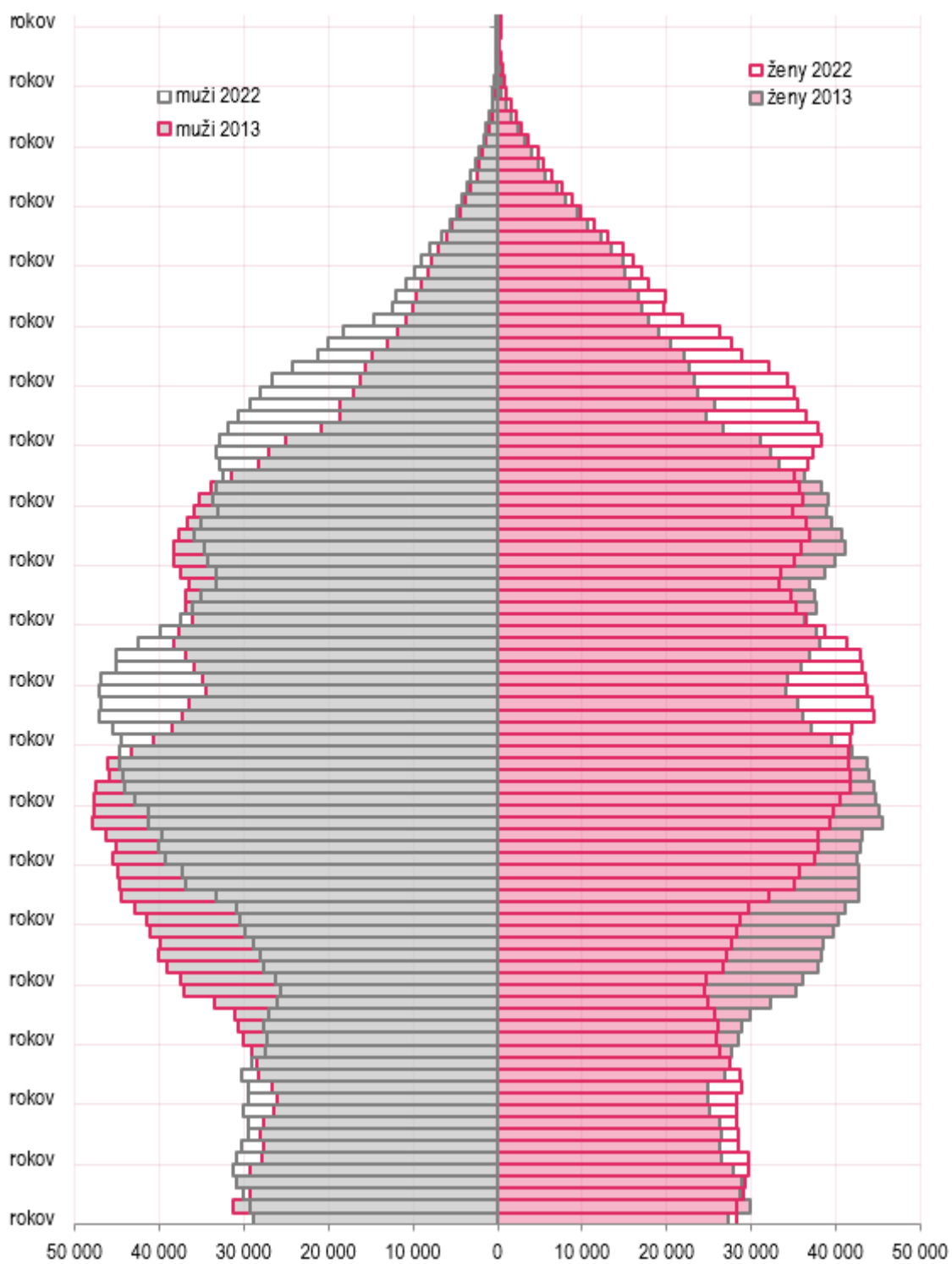
týchto troch kohort, dlhodobo a nepretržite rastú a v roku 2022 dosiahli historicky najvyššie hodnoty. Index starnutia, ktorý ukazuje pomer počtu seniorov a počtu detí, prvý raz prevýšil 110 %, index ekonomického zaťaženia osôb (pomer súčtu detí a seniorov a počtu osôb v produktívnom veku) dosiahol 51,4 % a index ekonomickej závislosti starých ľudí (pomer počtu seniorov a počtu osôb v produktívnom veku) dosiahol 27 %.

**Tabuľka 1.3 Indexy vekového zloženia v rokoch 2021 a 2022**

Rok	Podiel vekovej skupiny (%)			Index starnutia (%)	Index ekonomického zaťaženia osôb (%)	Index ekonomickej závislosti starých ľudí (%)
	0 - 14	15 - 64	65 +			
<b>2021</b>	16,1%	66,6%	17,4%	108,3%	50,3%	26,1%
<b>2022</b>	16,1%	66,1%	17,9%	111,0%	51,4%	27,0%

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 1.2 Veková štruktúra obyvateľstva SR, 2013 a 2022



Zdroj: ŠÚ SR

### 1.3 Štruktúra domácností na Slovensku

V roku 2021 sa na Slovensku uskutočnilo ďalšie Sčítanie obyvateľov, domov a bytov. Je to jediné vyčerpávajúce zisťovanie – sčítavajú sa všetci obyvatelia Slovenska k danému dátumu – ktoré poskytuje súhrnné a celkové informácie o obyvateľoch Slovenska a ich štruktúre podľa základných demografických znakov ako vzdelanie, náboženské vyznanie, národnosť a podobne. Zároveň je to jediné zisťovanie, ktoré ukazuje štruktúru domácností podľa typu a veľkosti. Nakoľko ide o náročný evidenčný prieskum, sčítanie sa realizuje raz za desať rokov, preto sa mu niekedy dáva zástupný názov „cenzus“. Cenzy sa uskutočňovali už v stredoveku, odvtedy menili viac krát svoju podobu a v roku 2011 sa ustálili v rámci krajín EU na zjednotenom dátume a podobe jeho realizácie.<sup>17</sup> Rozhodujúcim okamihom sčítania bola polnoc z 31. decembra 2020 na 1. januára 2021.<sup>18</sup> Podľa výsledkov sčítania sa následne desať rokov nastavujú kritériá pre výberové reprezentatívne zisťovania, zároveň slúžia ako podklad pre dotácie obciam a cirkvám.<sup>19</sup>

Výsledky sčítania umožňujú tiež ukázať po desiatich rokoch, ako sa zmenila štruktúra domácností na Slovensku.<sup>20</sup> K 1. januáru 2021 Štatistický úrad SR zaznamenal 2 376 103 cenzových domácností<sup>21</sup>. V porovnaní so stavom pred desiatimi rokmi je to o 311 468 domácností viac, čo predstavuje nárast o 13,1%. Zmenil sa aj priemerný počet členov cenzovej domácnosti: kým v roku 2011 to bolo 2,6 člena, k roku 2021 bol zaznamenaný pokles na 2,2 člena. Počet cenzových domácností v priebehu desaťročia narástol, ich veľkosť sa ale zmenšila.

Údaje tiež ukázali, že popri náraste počtu domácností a ich zmenšení sa posunula aj ich štruktúra. Najväčšia zmena sa ukázala pri počtoch domácností jednotlivcov. V priebehu desaťročia ich pribudlo 227 757; ich počet vzrástol zo 607 857 v roku 2011 na 835 614 v roku 2021. Úplné rodiny, ktoré tvorí pár s deťmi alebo bez detí, sa zmenili iba málo – ubudlo z nich necelý tisíc (-979). Kým v roku 2011 sa napočítalo 1 079 858 úplných rodín, o desaťročie neskôr to bolo 1 078 879, v percentuálnom vyjadrení išlo o pokles o necelých 7 percentuálnych bodov (-6,89 p. b.). Neúplné rodiny, ktoré predstavujú osamelého rodiča so závislými alebo dospelými deťmi, od roku 2011 početne narástli: z 331 524 na 357 199, čo je nárast o 1,03 p. b., pri porovnaní cez jedno desaťročie sa zvýšil aj počet viacčlenných nerodinných domácností (medzi členmi domácnosti nie je príbuzenský vzťah, patria sem aj kolektívne a inštitucionálne domácnosti). V roku 2011 sa ich sčítalo 45 396 a v roku 2021 to bolo 58 154 (o 0,25 p. b. viac). Pri poslednom sčítaní v roku 2021 zostalo až 46 257 domácností bez identifikácie typu cenzovej domácnosti.

Tabuľka 1.4 Základná štruktúra cenzových domácností (2021, abs. počty, % a percentuálne body)

Typ cenzovej domácnosti	2021		2011		Rozdiel	
	Počet	%	Počet	%	Počet	p. b.
Domácnosti jednotlivcov	835 614	35,17	607 857	29,44	227 757	5,73
Úplné rodiny (pár)	1 078 879	45,41	1 079 858	52,30	-979	-6,89
Neúplné rodiny (osamelý rodič)	357 199	15,03	331 524	16,06	25 675	1,03
Viacčlenné nerodinné domácnosti	58 154	2,45	45 396	2,20	12 758	0,25
Nezistené	46 257	1,94	-	-	46 257	-
<b>Spolu</b>	<b>2 376 103</b>	<b>100,00</b>	<b>2 064 635</b>	<b>100,00</b>	<b>311 468</b>	<b>-</b>

Zdroj: ŠÚ SR

Ako sa uvádza vyššie, priemerná veľkosť cenzovej domácnosti mierne prekročila 2 členov (2,2), čo signalizuje, že najviac zastúpené sú jednočlenné a dvojčlenné domácnosti. Pri porovnaní so stavom v roku 2011 je zrejmé, že výrazne pribudlo jednočlenných a dvojčlenných domácností, veľmi mierne narástla početnosť trojčlenných domácností a domácností so štyrmi a viacerými členmi zaznamenali v priebehu desaťročia úbytok.

<sup>17</sup> O histórii sčítaní na Slovensku pozri viac na: [Sčítanie obyvateľov, domov a bytov \(statistics.sk\)](https://statistics.sk/).

<sup>18</sup> Ako sa sčítanie realizovalo a kedy pozri na: [SODB2021 - Ako sa realizovalo Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 \(scitanie.sk\)](https://statistics.sk/).

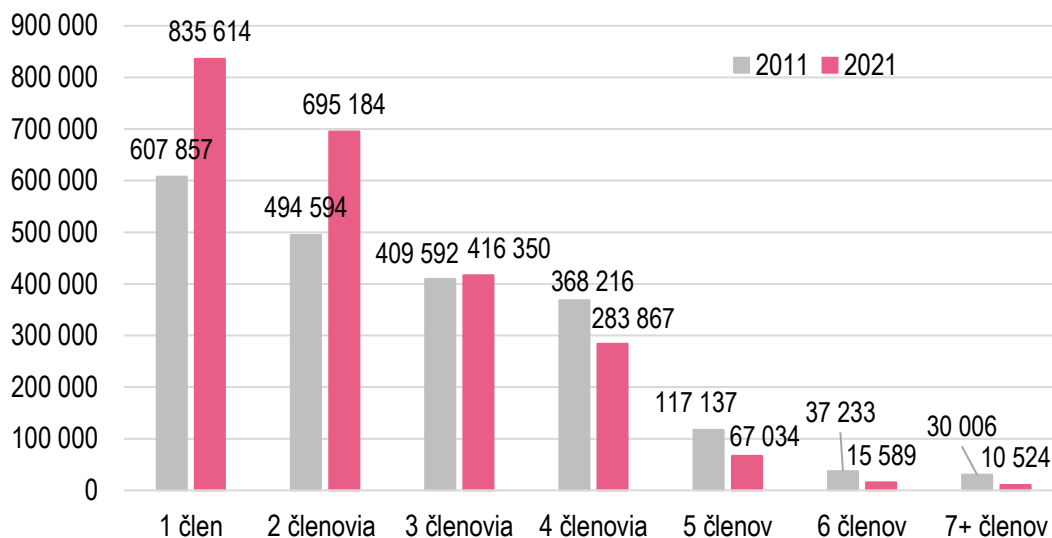
<sup>19</sup> Podrobnejšie údaje o obyvateľoch a obyvateľkách, ich vzdelanostnej, vekovej štruktúre a o náboženskej príslušnosti či národnosti pozri na: [SODB2021 - Obyvatelia - Základné výsledky \(scitanie.sk\)](https://statistics.sk/).

<sup>20</sup> Základné výsledky o domácnostiach uvedené na: [SODB2021 - Domácnosti - Základné výsledky \(scitanie.sk\)](https://statistics.sk/).

<sup>21</sup> Cenzová domácnosť je najmenší súbor osôb spoločne bývajúcich v byte, ktoré spoločne hradia náklady a majú medzi sebou vzájomné vzťahy (hlavné kritériá: spoločné bývanie, spoločné hospodárenie a príbuzenské vzťahy). Cenzová domácnosť sa ďalej nečlení. Cenzové domácnosti sa využívali pri analýzach rodinného správania obyvateľstva.

V roku 2021 boli jednočlenné domácnosti najpočetnejšie, tvorili 35,95 % zo všetkých cenзовých domácností. Nasledovali 2-členné domácnosti s podielom 29,91 % a 3-členné domácnosti so 17,91 %. Domácnosti pozostávajúce zo 4 členov mierne prekročili jednu desatinu cenзовých domácností (12,21 %), väčšie domácnosti boli menej zastúpené: 5-členné tvorili 2,88 %; 6-členné 0,67 % a 7 členov a väčšie 0,45 %.

**Graf 1.3 Cenзовé domácnosti podľa počtu členov (2011 a 2021, abs. počty)**



Zdroj: ŠÚ SR

Štruktúra rodinných domácností podľa prítomnosti a počtu závislých detí<sup>22</sup> je prevážaná k rodinám bez takýchto detí. Rodiny bez závislých detí tvoria 55,37 % z nich, čo v absolútnom počte predstavuje 795 155 takýchto domácností. V roku 2011 ich bolo cca o 3 percentuálne body menej (52,47 %). Nasledujú rodinné domácnosti s jedným závislým dieťaťom s počtom 323 000, čo tvorí takmer štvrtinu (22,49 %) z nich. Rodín s dvomi závislými deťmi sa nasčítalo 242 523 a percentuálne je to necelá pätina všetkých rodinných domácností (16,89 %). Rodiny s viacerými deťmi sú menej početné: tri závislé deti malo 54 830 domácností; štyri závislé deti 12 294 domácností a päť a viac závislých detí 8 276 domácností (spolu 5,26 %). V porovnaní so situáciou pred desiatimi rokmi mierne narástol podiel rodín s jedným závislým dieťaťom (o 1,19 p. b.) a znížil sa podiel rodín s dvomi závislými deťmi (o 1,15 p. b.) a s tromi a viacerými deťmi (o 0,55 p. b.).

**Tabuľka 1.5 Rodinné cenзовé domácnosti podľa počtu závislých detí (2021, abs. počty a %)**

	Počet	%
0 závislých detí	795 155	55,37
1 závislé dieťa	323 000	22,49
2 závislé deti	242 523	16,89
3 závislé deti	54 830	3,82
4 závislé deti	12 294	0,86
5+ závislých detí	8 276	0,58
<b>Spolu</b>	<b>1 436 078</b>	<b>100,00</b>

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa typu sú najčastejšou rodinnou domácnosťou na Slovensku manželské páry, ktoré tvoria takmer dve tretiny (65,75 %). Z toho manželské páry so závislými deťmi predstavujú 26,98 % a manželské páry

<sup>22</sup> Za závislé dieťa sa pri sčítaní považuje osoba mladšia ako 25 rokov, ktorá sa identifikovala ako dieťa vo vzťahu k osobe na čele domácnosti a je finančne závislá od iného člena/iných členov domácnosti.



bez závislých detí 38,77 %. Ďalšia takmer desatina rodinných domácností pripadá na kohabitujuce páry, teda bez uzatvorenia manželstva. Absolútna väčšina z nich sú páry opačného pohlavia: spolu 133 498, z toho 72 841 malo v čase sčítania závislé deti a 60 657 nie. Kohabitujuúcich párov rovnakého pohlavia sa nasčítalo 1 117, z toho len 26 uviedlo prítomnosť závislého dieťaťa v domácnosti. Počet kohabitujuúcich párov v priebehu desaťročia narástol. Kým v roku 2011 sa ich zaznamenalo 89 308, v roku 2021 to bolo 134 615.

Veľmi silnou skupinou domácností prekračujúcou jednu pätinu všetkých rodinných domácností sú osamelé matky. Spomedzi nich 11,08 % boli matky so závislými deťmi a 10,19 % domácnosti osamelých matiek bez závislých detí. V početnom vyjadrení predstavovali osamelé matky so závislými deťmi 159 164 a matky bez závislých detí 146 403. Osamelí otcovia boli zastúpení spolu 3,60 %; väčšina z nich bola bez závislých detí (30 259), so závislými deťmi bolo 21 259 osamelých otcov.

**Tabuľka 1.6 Rodinné cenзовé domácnosti podľa typu (2021, abs. počty a %)**

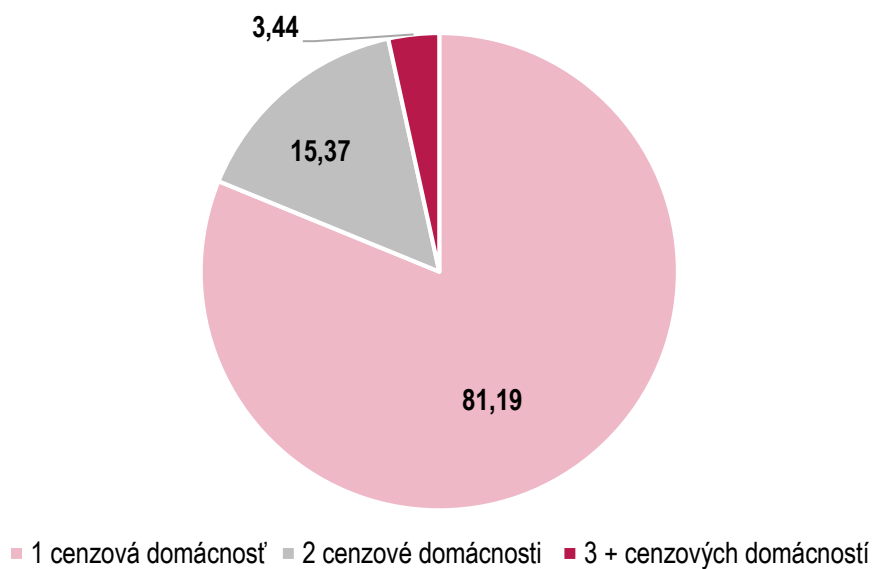
	Počet	%
Manželský pár so závislými deťmi	387 519	26,98
Manželský pár bez závislých detí	556 745	38,77
Kohabitujujúci pár opačného pohlavia so závislými deťmi	72 841	5,07
Kohabitujujúci pár opačného pohlavia bez závislých detí	60 657	4,22
Kohabitujujúci pár rovnakého pohlavia so závislými deťmi	26	0
Kohabitujujúci pár rovnakého pohlavia bez závislých detí	1 091	0,08
Domácnosť osamelých otcov so závislými deťmi	21 373	1,49
Domácnosť osamelých otcov bez závislých detí	30 259	2,11
Domácnosť osamelých matiek so závislými deťmi	159 164	11,08
Domácnosť osamelých matiek bez závislých detí	146 403	10,19
<b>Spolu</b>	<b>1 436 078</b>	<b>100,00</b>

Zdroj: ŠÚ SR

Nie každá cenзовá domácnosť žije samostatne, nezriedka bývajú v jednom dome či byte s inou či inými cenзовými domácnosťami. Štatistika preto eviduje aj bytové domácnosti<sup>23</sup> a v roku 2021 napočítala 1 833 150 takýchto domácností. Ako ukazuje graf 1.4, väčšinu bytových domácností tvorí jedna cenзовá domácnosť – 81,19 %. Dve cenзовé domácnosti bývajúce v jednom dome alebo byte dosiahli podiel 15,37 % a tri a viac cenзовých domácností získalo 3,44 % všetkých bytových domácností. Jedna bytová domácnosť mala v priemere 2,77 členov.

<sup>23</sup> *Bytová domácnosť* je súbor osôb spoločne bývajúcich v byte (hlavné kritérium: spoločné bývanie). Bytovú domácnosť tvorí buď jedna, alebo viac hospodáriacich domácností. Bytové domácnosti sa využívajú pri analýzach úrovne bývania. Okrem bytovej a cenзовой domácnosti sa ešte špeciálne vymedzuje hospodáriaca domácnosť. *Hospodáriaca domácnosť* je súbor osôb spoločne bývajúcich v byte, ktoré spoločne hradia náklady na bývanie, vybavenie, stravu a. i. (hlavné kritériá: spoločné bývanie a spoločné hospodárenie). Hospodáriacu domácnosť tvorí jedna alebo viac cenзовých domácností. Hospodáriace domácnosti sa využívajú pri analýzach životnej úrovne obyvateľstva.

**Graf 1.4 Bytové domácnosti podľa počtu cenzových domácností (2021, v %)**



Zdroj: ŠÚ SR

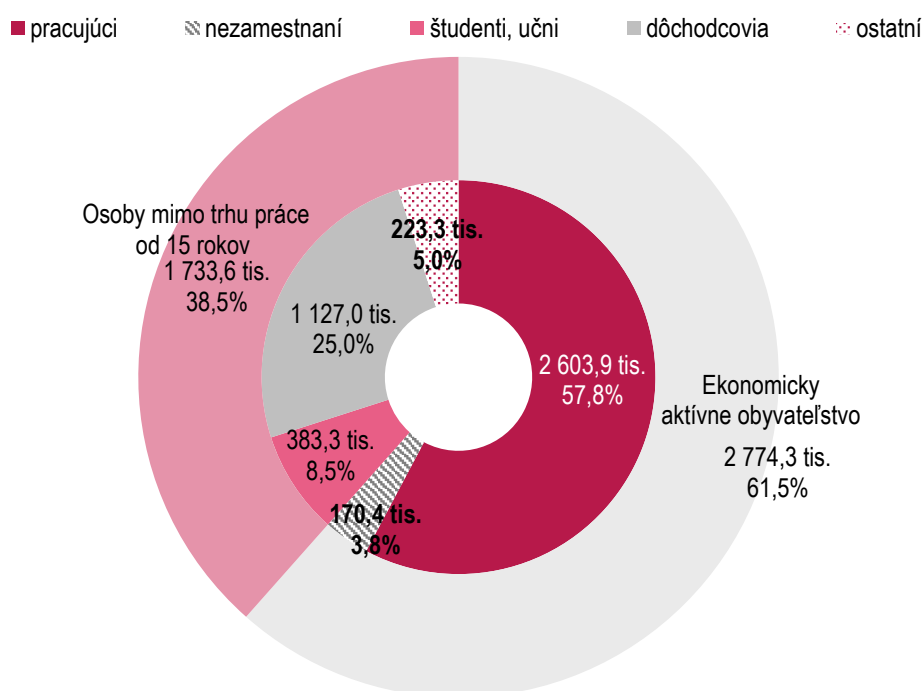
## 2 TRH PRÁCE, MZDY, PRACOVNÉ PODMIENKY A SOCIÁLNA EKONOMIKA

### 2.1 Trh práce

#### 2.1.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva

Podľa údajov Štatistického úradu SR z výberového zisťovania pracovných síl (ŠÚ SR, VZPS) v roku 2022 z celkového počtu obyvateľov SR vo veku 15 a viac rokov bolo 61,5 % ekonomicky aktívnych a 38,5 % ekonomicky neaktívnych.

Graf 2.1 Bilancia ekonomickej aktivity obyvateľov SR vo veku 15 a viac rokov (priemer v roku 2022)



Zdroj: ŠÚ SR

Priemerný počet ekonomicky aktívnych obyvateľov (vo veku od 15 do 89 rokov) v roku 2022 medziročne vzrástol o 26,1 tis. osôb (resp. o 0,9 %) na 2 774,3 tis. osôb, pričom medziročný nárast počtu ekonomicky aktívnych bol zaznamenaný u žien (o 15,4 tis.) aj mužov (o 10,7 tis.). Výraznejšie zvýšenie počtu ekonomicky aktívnych žien ovplyvnil úroveň podielu žien na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov len mierne, oproti roku 2021 došlo k jeho zvýšeniu o 0,1 p. b. na 47,1 %.

Z celkového priemerného počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bolo 93,9 % pracujúcich (93,2 % v roku 2021) a 6,1 % nezamestnaných (6,8 % v roku 2021).

Počet osôb mimo trhu práce od 15 rokov (ekonomicky neaktívnych osôb) sa v roku 2022 medziročne znížil o 52,3 tis. osôb a dosiahol 1 733,6 tis., z čoho bolo 714,7 tis. (resp. 41,2 %) mužov a 1 018,9 tis. (resp. 58,8 %) žien. Najvyšší podiel z ekonomicky neaktívnych osôb predstavovali dôchodcovia poberajúci starobný alebo invalidný dôchodok (65,0 %), druhou najpočetnejšou skupinou boli študenti (22,1 %).

Vývoj štruktúry ekonomicky aktívnych obyvateľov podľa jednotlivých vekových skupín poukazuje na pokračovanie starnutia pracovnej sily v SR. Medziročne vzrástol počet ekonomicky aktívnych vo vyšších vekových skupinách (od 45 rokov), čím sa postupne zvyšuje ich podiel na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov. Na druhej strane v porovnaní s rokom 2021 klesol podiel mladších vekových skupín do 44 rokov na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov. K výraznejšiemu nárastu počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov došlo v prípade mladých ľudí len vo vekovej skupine 15 – 19 rokov (o 22,0 %). Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 1.

**Mladí ľudia (vo veku 15 – 24 rokov)** sa na celkovom počte ekonomicky aktívnych v roku 2022 podieľali 5,1 % a v dôsledku ich absolútneho medziročného poklesu (o 1,0 tis. osôb) sa ich podiel na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov medziročne mierne znížil (o 0,1 p. b.). Z hľadiska štruktúry ekonomicky aktívnych mladých ľudí bol v roku 2022 zaznamenaný medziročný rast počtu pracujúcich (o 0,3 tis. osôb, relatívne o 0,2 %), naopak u nezamestnaných bol zaznamenaný medziročný pokles (o 1,2 tis. osôb, relatívne o 4,2 %).

**Staršie osoby (vo veku 55 – 89 rokov)** sa na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2022 podieľali 18,4 %, v porovnaní s rokom 2021 sa ich podiel zvýšil o 0,6 p. b. V rámci ekonomicky aktívnych v uvedenej vekovej skupine vzrástol počet pracujúcich (o 24,0 tis. osôb, resp. o 5,2 %) a počet nezamestnaných klesol o 2,8 tis., resp. o 11,3 %.

Tabuľka 2.1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa vybraných vekových skupín v roku 2022

Veková skupina	Spolu		Zmena oproti roku 2021	
	v tis. osobách	v %	v tis. osobách	v p. b.
<b>Spolu</b>	<b>2 774,3</b>	<b>100,0</b>	<b>26,1</b>	<b>0,9</b>
v tom veková skupina:				
15 – 24 rokov	141,8	5,1	-1,0	-0,7
25 – 34 rokov	624,0	22,5	-16,8	-2,6
35 – 44 rokov	794,3	28,6	-7,0	-0,9
45 – 54 rokov	702,9	25,3	29,7	4,4
55 - 89 rokov	511,3	18,4	21,1	4,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Štruktúra ekonomicky aktívnych obyvateľov **podľa vzdelania** sa dlhodobo výrazne nemení, pričom 74,0 % z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov malo úplné stredné alebo vysokoškolské vzdelanie. V roku 2022 spomedzi mužov tvorili najväčšiu skupinu osoby s úplným stredným vzdelaním (44,9 %) alebo nižším stredným vzdelaním (26,2 %), ekonomicky aktívne ženy mali v roku 2022 ukončené najmä úplné stredné vzdelanie (42,0 %) alebo vysokoškolské vzdelanie (37,2 %). Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 1.

Najväčší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním sa sústredil v Bratislavskom kraji. V ostatných krajoch SR dominovali osoby s úplným stredným vzdelaním. Najväčší podiel ekonomicky aktívnych osôb s ukončeným základným vzdelaním alebo bez vzdelania bol v Prešovskom, Banskobystrickom a Košickom kraji.

Tabuľka 2.2 Porovnanie štruktúry ekonomicky aktívneho obyvateľstva v jednotlivých krajoch podľa vzdelania

Kraj	Ukazovateľ	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (priemer za rok)			
		2021 spolu v tis. osobách	2022 spolu v tis. osobách	2021 spolu v %	2022 spolu v %
Bratislavský	<b>Spolu</b>	<b>359,2</b>	<b>391,1</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
	Základné a bez vzdelania	5,7	6,0	1,6	1,5
	Nižšie stredné	40,8	49,9	11,4	12,8
	Úplné stredné	138,6	145,3	38,6	37,2
	Vysokoškolské	174,0	189,9	48,4	48,6
Trnavský	<b>Spolu</b>	<b>297,9</b>	<b>297,3</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
	Základné a bez vzdelania	12,0	15,0	4,0	5,0
	Nižšie stredné	82,0	91,4	27,5	30,7
	Úplné stredné	129,6	120,4	43,5	40,5
	Vysokoškolské	74,4	70,4	25,0	23,7
Trenčiansky	<b>Spolu</b>	<b>296,8</b>	<b>291,2</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
	Základné a bez vzdelania	6,0	10,9	2,0	3,7
	Nižšie stredné	82,1	76,6	27,7	26,3
	Úplné stredné	143,5	131,5	48,3	45,2
	Vysokoškolské	65,2	72,2	22,0	24,8
Nitriansky	<b>Spolu</b>	<b>344,5</b>	<b>346,6</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
	Základné a bez vzdelania	14,5	14,6	4,2	4,2
	Nižšie stredné	73,4	74,4	21,3	21,5
	Úplné stredné	167,3	160,4	48,6	46,3
	Vysokoškolské	89,2	97,1	25,9	28,0
Žilinský	<b>Spolu</b>	<b>351,3</b>	<b>355,8</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
	Základné a bez vzdelania	8,3	8,1	2,4	2,3
	Nižšie stredné	94,7	93,8	27,0	26,4
	Úplné stredné	164,7	165,6	46,9	46,5
	Vysokoškolské	83,5	88,4	23,8	24,8
Banskobystrický	<b>Spolu</b>	<b>323,7</b>	<b>318,2</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
	Základné a bez vzdelania	19,9	17,3	6,1	5,4
	Nižšie stredné	67,6	63,6	20,9	20,0
	Úplné stredné	148,5	142,2	45,9	44,7
	Vysokoškolské	87,7	95,2	27,1	29,9
Prešovský	<b>Spolu</b>	<b>398,9</b>	<b>395,7</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
	Základné a bez vzdelania	24,2	28,4	6,1	7,2
	Nižšie stredné	85,9	85,9	21,5	21,7
	Úplné stredné	181,0	179,9	45,4	45,5
	Vysokoškolské	107,7	101,5	27,0	25,7
Košický	<b>Spolu</b>	<b>376,0</b>	<b>378,5</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
	Základné a bez vzdelania	20,8	19,8	5,5	5,2
	Nižšie stredné	66,2	64,7	17,6	17,1
	Úplné stredné	166,9	162,4	44,4	42,9
	Vysokoškolské	122,1	131,6	32,5	34,8

Legenda:

Základné - základné a bez vzdelania

Nižšie stredné - učňovské a stredné odborné bez maturity

Úplné stredné - úplné stredné učňovské s maturitou + úplné stredné odborné + úplné stredné všeobecné + vyššie odborné

Vysokoškolské - vysokoškolské 1. až 3. stupňa

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Jednotlivé kraje sa na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2022 podieľali v rozpätí od 10,5 % (Trenčiansky kraj) do 14,3 % (Prešovský kraj). Výraznejším medziročným rastom počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v Bratislavskom kraji (o 8,9 %) v porovnaní s Košickým krajom (o 0,7 %) došlo ku zmene v proporčnom zastúpení jednotlivých krajov na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov. V minulosti sa dlhodobo najvyšší počet ekonomicky aktívnych obyvateľov sústreďoval v krajoch východného Slovenska, v roku 2022 ich bolo najviac v Prešovskom a Bratislavskom kraji (viac ako 28 %).

**Tabuľka 2.3 Štruktúra ekonomicky aktívnych obyvateľov, miera zamestnanosti a nezamestnanosti podľa krajov v roku 2022**

Kraj	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo spolu v tis. osobách			Miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov v %	Miera nezamestnanosti spolu v %
	spolu	z toho pracujúci	z toho nezamestnaní		
<b>SR spolu</b>	<b>2 774,3</b>	<b>2 603,9</b>	<b>170,4</b>	<b>76,7</b>	<b>6,1</b>
Bratislavský	391,1	382,3	8,8	84,5	2,3
Trnavský	297,3	284,3	13,0	79,4	4,4
Trenčiansky	291,2	281,1	10,1	78,2	3,5
Nitriansky	346,6	331,8	14,8	77,5	4,3
Žilinský	355,8	342,0	13,8	79,3	3,9
Banskobystrický	318,2	287,4	30,8	73,8	9,7
Prešovský	395,7	351,9	43,8	70,8	11,1
Košický	378,5	343,1	35,3	71,7	9,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Najvyšší medziročný nárast absolútneho počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji (o 31,9 tis. osôb). Počet osôb mimo trhu práce klesol (okrem Bratislavského a Trnavského) takmer vo všetkých krajoch, a to v rozmedzí od 0,3 tis. osôb v Nitrianskom kraji do 23,7 tis. osôb v Košickom kraji. V Bratislavskom kraji bol zaznamenaný medziročný nárast absolútneho počtu ekonomicky neaktívnych obyvateľov o 11,5 tis. osôb.

**Tabuľka 2.4 Prírastky/úbytky počtu ekonomicky aktívnych a neaktívnych v roku 2022 podľa krajov**

Kraj	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo 15+ (v tis. osobách)			Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo od 15 rokov (v tis.)
	spolu	v tom		
		pracujúci (v tis.)	nezamestnaní (v tis.)	
<b>SR spolu</b>	<b>26,1</b>	<b>43,3</b>	<b>-17,2</b>	<b>-52,3</b>
Bratislavský	31,9	32,4	-0,5	11,5
Trnavský	-0,6	4,2	-4,8	0,5
Trenčiansky	-5,6	-5,0	-0,6	-2,8
Nitriansky	2,1	2,7	-0,6	-0,3
Žilinský	4,5	8,0	-3,5	-6,9
Banskobystrický	-5,5	-3,3	-2,2	-15,4
Prešovský	-3,2	-1,5	-1,7	-15,2
Košický	2,5	5,8	-3,4	-23,7

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Celková **miera ekonomickej aktivity** obyvateľov vo veku 15 a viac rokov dosiahla úroveň 61,7 % a v porovnaní s rokom 2021 sa zvýšila o 0,9 p. b. Vzrástla u oboch pohlaví, výraznejšie u žien (o 1,0 p. b. na 56,4 %) ako u mužov (o 0,7 p. b. na 67,3 %).

Medziročný rast miery ekonomickej aktivity dosiahli najmä 5-ročné vekové skupiny 60 až 64 rokov, 45 až 49 rokov a 55 až 59 rokov.

Tabuľka 2.5 Miera ekonomickej aktivity obyvateľov podľa veku a pohlavia  
(priemer za rok v %)

Veková skupina	Spolu		Muži		Ženy	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
<b>Spolu</b>	<b>60,8</b>	<b>61,7</b>	<b>66,6</b>	<b>67,3</b>	<b>55,4</b>	<b>56,4</b>
15 – 19 rokov	4,2	5,1	4,6	6,2	3,8	4,1
20 – 24 rokov	46,4	47,0	57,1	58,1	35,2	35,5
25 – 29 rokov	82,8	84,1	90,9	89,8	74,4	78,3
30 – 34 rokov	88,2	89,0	94,4	95,1	81,8	82,6
35 – 39 rokov	90,2	89,8	94,2	94,4	86,0	85,0
40 – 44 rokov	91,6	92,8	93,8	95,2	89,3	90,3
45 – 49 rokov	90,1	92,8	91,3	93,9	88,8	91,7
50 – 54 rokov	88,3	88,7	88,5	89,8	88,1	87,6
55 – 59 rokov	82,9	85,2	84,5	85,3	81,3	85,2
60 – 64 rokov	45,2	48,7	50,2	53,2	40,7	44,6
65 - 89 rokov	4,4	4,9	5,7	6,3	3,6	4,0

## 2.1.2 Vývoj zamestnanosti

Zamestnanosť možno sledovať na základe viacerých štatistických zisťovaní. Zisťovania sa odlišujú konceptom zamestnanosti, definíciami a metodikou zberu údajov.

Jednou z možností sledovania vývoja počtu pracujúcich resp. zamestnaných osôb sú **štatistiky Sociálnej poisťovne**. Sociálna poisťovňa je verejnoprávna inštitúcia, ktorá vykonáva sociálne poistenie, t.j. nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie (starobné a invalidné), úrazové poistenie, garančné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a výkon starobného dôchodkového sporenia. Vzhľadom na povinný charakter sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia, Sociálna poisťovňa disponuje údajmi o všetkých zamestnávateľoch a zamestnancoch, za ktorých sa platí poistné na sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie vrátane osôb pracujúcich na dohody o prácach mimo pracovného pomeru, ako aj o povinne nemocensky a dôchodkovo poistených samostatne zárobkovo činných osobách. Definície zamestnávateľa, zamestnanca a samostatne zárobkovo činnnej osoby vychádzajú zo zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Štatistiky Sociálnej poisťovne neobsahujú údaje o príslušníkoch Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby, colníkov, profesionálnych vojakoch ozbrojených síl, vojakoch mimoriadnej služby, ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným právnym predpisom. Takisto neeviduje obyvateľov SR pracujúcich iba v zahraničí, ani vykonávanie prác, na základe ktorých nevzniká povinnosť platenia sociálneho poistenia [napr. samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO)], ktoré nedosahujú ustanovený príjem na vznik povinného sociálneho poistenia. Vývoj vykazovania pracujúcich v štatistikách Sociálnej poisťovne môže byť ovplyvnený legislatívnymi zmenami v oblasti sociálneho poistenia.

**Štatistický úrad SR** realizuje dve zisťovania, ktorými je možné sledovať vývoj zamestnanosti a navzájom sa líšia metodikou zberu údajov.

*Výberové zisťovanie pracovných síl* realizované ŠÚ SR v domácnostiach poskytuje medzinárodne porovnateľné údaje o ekonomickej aktivite, zamestnanosti, nezamestnanosti a ďalších dôležitých charakteristikách pracovnej sily obyvateľstva SR.

Zásadná medzinárodná úprava metodiky pre VZPS od roku 2021 spôsobila, že údaje od roku 2021 nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia. Aby bolo možné aspoň sčasti sledovať reálny vývoj trhu práce, ŠÚ SR nahradil chýbajúce čísla hlavných ukazovateľov odhadmi – porovnateľnými medziodročnými indexami. Komplexnú úpravu starších údajov podľa nových metodických pravidiel nie je možné vykonať. Z uvedeného dôvodu nie je možné zhodnotiť medziodročný vývoj vybraných ukazovateľov zamestnanosti.

Za pracujúceho je v zmysle novej metodiky VZPS považovaná osoba vo veku od 15 rokov, ktorá v sledovanom týždni vykonávala aspoň jednu hodinu akúkoľvek prácu za mzdu, plat, odmenu alebo pracovnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku (prácu na ustanovený týždenný pracovný čas alebo kratší pracovný čas, pracovný pomer uzatvorený na dobu neurčitú, pracovný pomer uzatvorený na dobu určitú, dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru) vrátane osôb pracujúcich v zahraničí do jedného roka alebo dochádzajúcich za prácou do zahraničia. Za pracujúcu je považovaná aj osoba, ktorá v sledovanom týždni mala prácu, ale nepracovala z dôvodu choroby, dovolenky, náhradného voľna alebo variabilného pracovného času, materskej alebo rodičovskej dovolenky, školenia súvisiaceho so zamestnaním, mimo sezóny, nedostatku práce u zamestnávateľa, štrajku a výluky, s výnimkou osôb na dlhodobom pracovnom voľne. Patria sem aj vypomáhajúci (neplatení) členovia rodiny v rodinnom podniku alebo na rodinnej farme, ktorí za svoju činnosť nepoberajú žiadnu mzdu ani odmenu.

*Podniková štatistika o zamestnancoch* realizovaná ŠÚ SR vychádza zo štatistických zisťovaní v podnikoch (podnikové výkazníctvo) a zachytáva všetky odvetvia ekonomickej činnosti. Za zamestnancov podľa podnikového výkazníctva sa považujú všetci zamestnanci, ktorí majú dohodnutý pracovný pomer na neurčitý čas alebo na určitú dobu (bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť), ktorí sú v pracovnom, služobnom, štátnozamestnaneckom alebo členskom pomere k zamestnávateľskej organizácii. Do počtu zamestnancov sa nezahŕňajú žiaci stredných odborných škôl vykonávajúci odbornú prax (učni), osoby na materskej a rodičovskej dovolenke a osoby pracujúce na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, súkromní podnikatelia (resp. ich spoločníci), ktorí nemajú uzavretú pracovnú zmluvu v danej organizácii. Zamestnané osoby sú zamestnanci a podnikatelia.

### 2.1.2.1 Zamestnanosť v štatistikách Sociálnej poisťovne

V roku 2022 Sociálna poisťovňa evidovala priemerne mesačne 190 022 zamestnávateľov, ktorí zamestnávali zamestnancov priemerne mesačne v 1 930 123 právnych vzťahoch s pravidelným mesačným príjmom a v 59 323 právnych vzťahoch s nepravidelným príjmom. Okrem týchto právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom a nepravidelným príjmom zamestnávateľa zamestnávali zamestnancov na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, t. j. dohody o vykonaní práce, dohody o pracovnej činnosti a dohody o brigádnickej práci študentov, a to v členení na pravidelný mesačný príjem a nepravidelný príjem, ktorých počet v roku 2022 dosiahol v priemere mesačne 383 940.

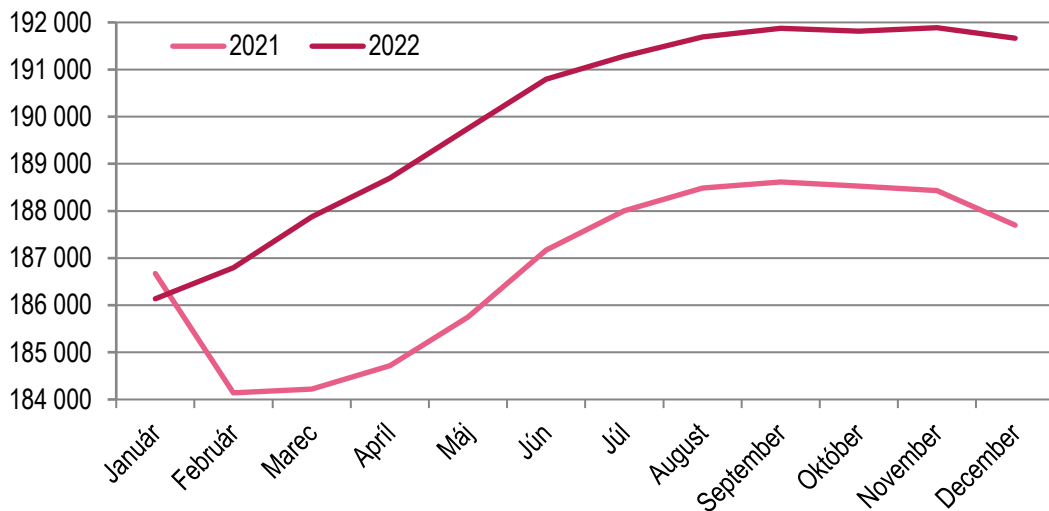
Sociálna poisťovňa v roku 2022 evidovala priemerne mesačne 216 115 povinne sociálne poistených samostatne zárobkovo činných osôb.

Priemerný mesačný počet zamestnávateľov v roku 2022 medziročne vzrástol o 1,69 % (o 3 153), priemerný mesačný počet zamestnancov v právnom vzťahu s pravidelným mesačným príjmom vzrástol o 1,11 % (o 21 190). Priemerný mesačný počet zamestnancov v právnom vzťahu s nepravidelným príjmom zaznamenal nárast o 1,56 % (o 912) a priemerný mesačný počet dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru nárast o 4,45 % (o 16 348). Priemerný mesačný počet povinne poistených samostatne zárobkovo činných osôb klesol o 1,35 % (o 2 957).

Celkovo evidovala Sociálna poisťovňa v roku 2022 v priemere za mesiac 2 589 501 poistných vzťahov, čo bolo o 35 494 viac poistných vzťahov ako v roku 2021 (o 1,39 %).



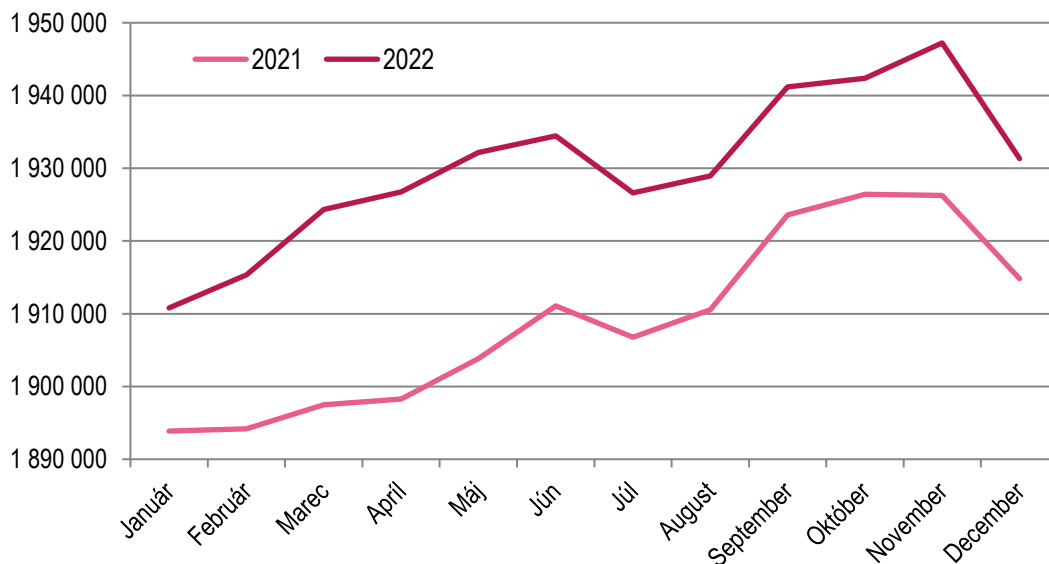
**Graf 2.2 Počet zamestnávateľov evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2021 a 2022**



Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2022 Sociálna poisťovňa evidovala 191 664 zamestnávateľov, čo oproti decembru 2021 predstavuje nárast o 3 964 zamestnávateľov (o 2,11 %).

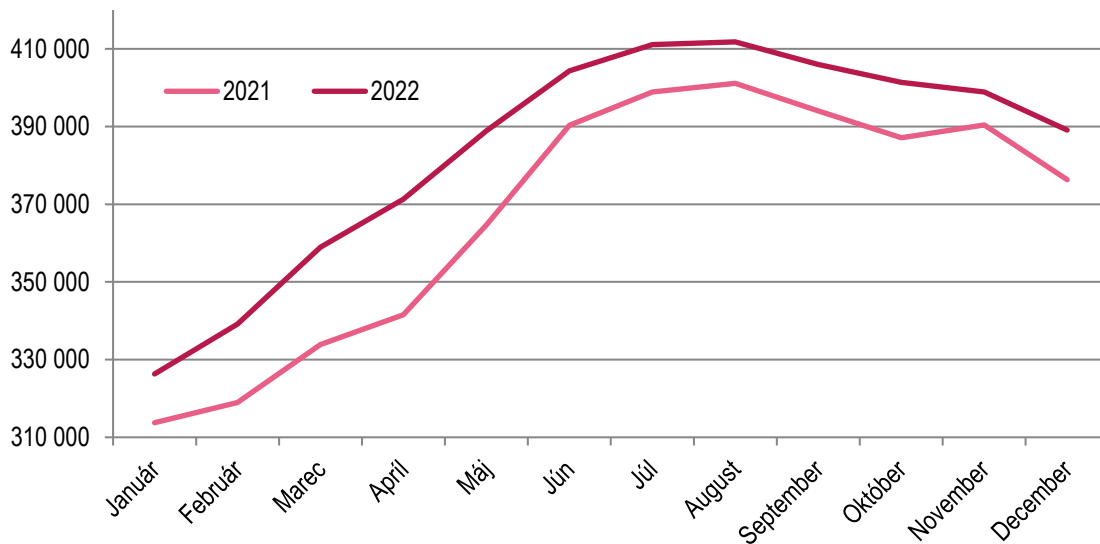
**Graf 2.3 Počet právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2021 a 2022**



Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2022 Sociálna poisťovňa evidovala 1 931 303 právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom, čo oproti decembru 2021 predstavuje nárast o 16 482 právnych vzťahov (o 0,86 %).

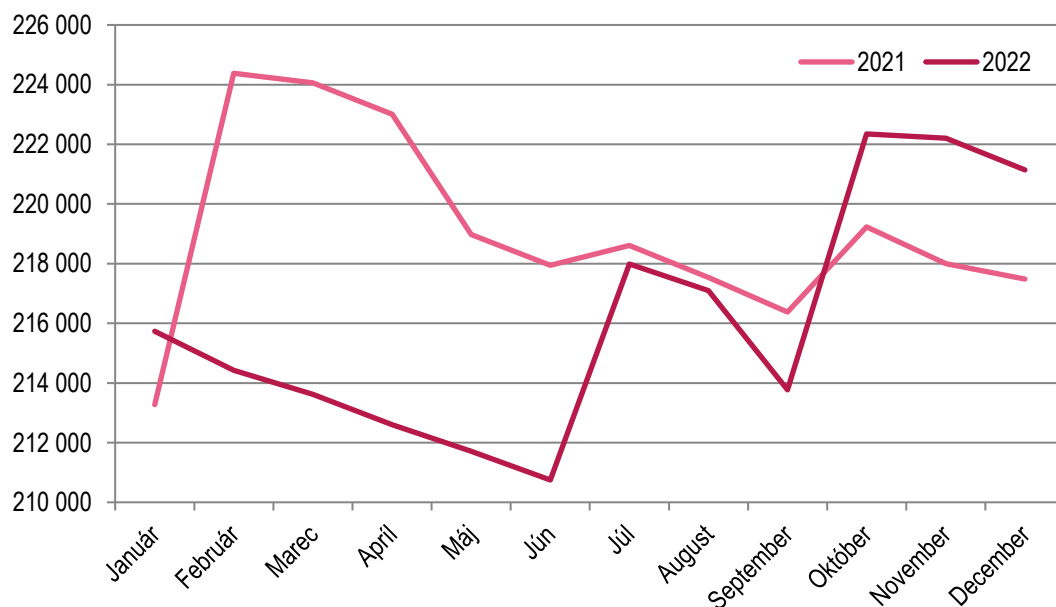
**Graf 2.4 Počet dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2021 a 2022**



Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2022 Sociálna poisťovňa evidovala 389 081 dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, čo oproti decembru 2021 predstavuje nárast o 12 740 dohôd (o 3,39 %).

**Graf 2.5 Počet samostatne zárobkovo činných osôb evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2021 a 2022**



Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2022 Sociálna poisťovňa evidovala 221 146 povinne poistených samostatne zárobkovo činných osôb, čo oproti decembru 2021 predstavuje nárast o 3 669 osôb (o 1,69 %).

### 2.1.2.2 Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl ŠÚ SR <sup>24</sup>

Podľa údajov ŠÚ SR, VZPS celkový priemerný počet pracujúcich SR v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 medziročne vzrástol o 1,7 %, resp. o 43,3 tis. na 2 603,9 tis.

**Z hľadiska postavenia v zamestnaní** vzrástol počet podnikateľov (o 2,0 %), ako aj počet zamestnancov (o 1,7 %). V štruktúre podnikateľov vzrástol počet podnikateľov bez zamestnancov o 3,8 %, naopak počet podnikateľov so zamestnancami klesol o 5,3 %.

**Z hľadiska pohlavia** bol zaznamenaný intenzívnejší nárast počtu pracujúcich u žien (o 1,9 %) ako u mužov (o 1,6 %).

V porovnaní s rokom 2021 sa v roku 2022 mierne zvýšil podiel zamestnancov, ktorí majú uzatvorený pracovný pomer na kratší pracovný čas. Takúto možnosť práce využilo v priemere 3,5 % z celkového počtu zamestnancov (v roku 2021 to bolo 3,4 %). U žien bol tento podiel tradične vyšší (4,6 %) ako u mužov (2,4 %).

**Vekové zloženie** zamestnanosti v roku 2022 bolo ovplyvnené najmä prírastkami vo vyšších vekových skupinách, najmä vo vekovej skupine 60 a viac rokov, ako aj výraznejším prírastkom vo vekovej skupine 45 – 49 rokov a 15 – 19 rokov. Na druhej strane počet pracujúcich medziročne klesol vo vekových skupinách od 20 do 39 rokov. Medziročný vývoj počtu pracujúcich podľa vybraných vekových skupín je v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2.6 Pracujúci podľa veku v roku 2022 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2022/2021
<b>Spolu</b>	<b>2 603,9</b>	<b>100,0</b>	<b>101,7</b>
v tom veková skupina:			
15 – 19 rokov	5,7	0,2	105,6
20 – 24 rokov	107,8	4,1	99,9
25 – 29 rokov	256,6	9,9	98,0
30 – 34 rokov	324,7	12,5	98,0
35 – 39 rokov	360,5	13,8	99,1
40 – 44 rokov	387,8	14,9	100,4
45 – 49 rokov	378,2	14,5	107,9
50 – 54 rokov	293,1	11,3	101,8
55 – 59 rokov	283,7	10,9	103,1
60 – 64 rokov	161,7	6,2	106,8
65 – 89 rokov	44,0	1,7	113,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska štruktúry zamestnanosti **podľa vzdelania** v roku 2022 sa medziročne zvýšil počet pracujúcich vo vzdelanostnej skupine osôb s vyšším odborným vzdelaním (o 12,4 %), základným vzdelaním (o 11,8 %), vysokoškolským vzdelaním (o 5,9 %), stredným odborným (učňovským) bez maturity (o 2,0 %) a úplným stredným všeobecným s maturitou (o 1,9 %). V ostatných vzdelanostných skupinách bol zaznamenaný medziročný pokles počtu pracujúcich.

<sup>24</sup> Metodika VZPS je v súlade s medzinárodnými definíciami a odporúčaniami Medzinárodnej organizácie práce (ILO) a Eurostatu

**Tabuľka 2.7 Pracujúci podľa vzdelania v roku 2022 (priemer za rok)**

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2022/2021
<b>Spolu</b>	<b>2 603,9</b>	<b>100,0</b>	<b>101,7</b>
v tom vzdelanie:			
Základné	70,9	2,7	111,8
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	553,4	21,3	102,0
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	146,8	5,6	93,0
Úplné stredné všeobecné s maturitou	109,7	4,2	101,9
Úplné stredné odborné s maturitou	876,7	33,7	98,4
Vyššie odborné	20,1	0,8	112,4
Vysokoškolské	826,1	31,7	105,9
Bez školského vzdelania	0,3	0,0	75,1

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2022

Z regionálneho hľadiska počet pracujúcich vzrástol v piatich krajoch, najvýraznejšie v Bratislavskom o 9,3 %. V troch krajoch počet pracujúcich klesol v rozsahu od 0,4 % (Prešovský kraj) do 1,7 % (Trenčiansky kraj).

**Tabuľka 2.8 Pracujúci podľa krajov v roku 2022 (priemer za rok)**

Kraj	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2022/2021
<b>SR spolu</b>	<b>2 603,9</b>	<b>100,0</b>	<b>101,7</b>
v tom:			
Bratislavský	382,3	14,7	109,3
Tŕnavský	284,3	10,9	101,5
Trenčiansky	281,1	10,8	98,3
Nitriansky	331,8	12,7	100,8
Žilinský	342,0	13,1	102,4
Banskobystrický	287,4	11,0	98,9
Prešovský	351,9	13,5	99,6
Košický	343,1	13,2	101,7

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2022

Z celkového počtu pracujúcich SR v roku 2022 **pracovalo v zahraničí**<sup>25</sup> 116,1 tis. osôb, čo predstavovalo 4,5 %. Počet krátkodobo pracujúcich v zahraničí sa medziročne zvýšil o 3,6 %, zvýšil sa aj ich podiel na celkovom počte pracujúcich (o 0,1 p. b.).

Medzi migrantmi prevládajú pracovníci v stavebníctve (37,3 tis. osôb), priemysle (27,8 tis. osôb), zdravotníctve a sociálnej pomoci (13,8 tis. osôb).

Dlhodobo najviac osôb, ktoré si nachádzajú prácu v zahraničí, bolo najmä z Prešovského kraja. Z európskych krajín pracovali slovenskí občania najmä v Nemecku, Rakúsku a Českej republike.

Počet krátkodobo pracujúcich slovenských občanov v zahraničí vzrástol v 4 krajoch, najvýraznejšie v Nitrianskom (o 59,2 %) a Bratislavskom kraji (o 46,7 %). Naopak ich počet poklesol najvýraznejšie v Prešovskom (o 16,4 %) a Banskobystrickom kraji (o 11,6 %). Krátkodobo pracujúci v zahraničí sa podieľali na celkovom počte pracujúcich v kraji v rozsahu od 1,7 % v Bratislavskom kraji po 7,0 % v Prešovskom kraji.

<sup>25</sup> Išlo o krátkodobú zamestnanosť, t. j. osoby, ktoré pracovali v zahraničí do jedného roku vrátane časovo neobmedzenej dochádzky za prácou

Tabuľka 2.9 Vývoj zahraničnej pracovnej migrácie podľa krajov v roku 2022

Kraj	Pracujúci v zahraničí (v tis. osôb)	Index 2022/2021	Podiel na SR (v %)	Podiel pracujúcich v zahraničí na celkovej zamestnanosti SR, resp. kraja (v %)
<b>SR spolu</b>	<b>116,1</b>	<b>103,6</b>	<b>100,0</b>	<b>4,5</b>
v tom:				
Bratislavský	6,6	146,7	5,7	1,7
Trnavský	6,9	104,4	5,9	2,4
Trenčiansky	6,7	93,1	5,8	2,4
Nitriansky	21,1	159,2	18,2	6,4
Žilinský	22,0	106,3	19,0	6,4
Banskobystrický	13,1	88,4	11,3	4,6
Prešovský	24,7	83,6	21,3	7,0
Košický	14,9	96,9	12,8	4,3

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2022

**Miera zamestnanosti osôb vo veku 20-64 rokov** sa v porovnaní s rokom 2021 medziročne zvýšila o 2,1 p. b. na 76,7 % a to u oboch pohlaví, pričom jej nárast bol výraznejší u žien (o 2,2 p. b. na 72,6 %) ako u mužov (o 1,8 p. b. na 80,7 %).

**Z hľadiska veku** najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosiahli 5-ročné vekové skupiny od 30 do 59 rokov (viac ako 80 %). U mužov špecifickú mieru zamestnanosti 80 % a viac dosiahli všetky 5-ročné vekové skupiny vo veku od 25 do 59 rokov, u žien bola špecifická miera zamestnanosti na úrovni 80 % a viac v 5-ročných vekových skupinách od 35 do 59 rokov (príloha ku kapitole 2, tabuľka 2).

V porovnaní s rokom 2021 sa špecifická miera zamestnanosti zvýšila vo všetkých vekových skupinách, najvýraznejšie v skupine 60 - 64 rokov (o 3,7 p. b.), v skupine 45 - 49 rokov (o 3,5 p. b.) a v skupine 55 - 59 rokov (o 3,1 p. b.).

Špecifická **miera zamestnanosti mladých ľudí (vo veku 15 - 24 rokov)** dosiahla priemernú úroveň 21,3 % a bola o 0,5 p. b. vyššia ako v roku 2021. U mužov sa jej úroveň medziročne zvýšila (o 1,0 p. b. na 26,6 %), pričom u žien zostala na úrovni predchádzajúceho roka (15,8 %).

Špecifická **miera zamestnanosti starších osôb (vo veku 50 - 64 rokov)** dosiahla úroveň 70,9 % a bola o 2,6 p. b. vyššia ako v roku 2021. Zvýšila sa u oboch pohlaví, výraznejšie u žien (o 2,8 p. b. na 68,4 %) ako u mužov (o 2,4 p. b. na 73,5 %).

**Z hľadiska vzdelania** najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti vo veku 15 – 64 rokov dosiahla skupina obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním 3. stupňa (91,3 %), vysokoškolským vzdelaním 2. stupňa (90,6 %) a s vyšším odborným vzdelaním (84,9 %). Naopak, najnižšia bola špecifická miera zamestnanosti osôb bez školského vzdelania (3,1 %) a so základným vzdelaním (15,3 %). Z toho vyplýva, že takmer 85 % počtu obyvateľov vo veku 15-64 rokov so základným vzdelaním nepracovalo. V porovnaní s rokom 2021 vzrástla miera zamestnanosti takmer vo všetkých vzdelanostných skupinách s výnimkou osôb bez školského vzdelania (pokles o 0,7 p. b.) a osôb s vysokoškolským vzdelaním 3. stupňa (pokles o 0,4 p. b.). Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 3.

**V rámci jednotlivých regiónov** najvyššiu mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 rokov dosiahol Bratislavský kraj (84,5 %). Na druhej strane jej najnižšia úroveň bola v Prešovskom kraji (70,8 %). V roku 2022 bol v rámci regiónov rozdiel medzi najnižšou a najvyššou mierou zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 rokov na úrovni 13,7 p. b. Miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 sa zvýšila vo všetkých regiónoch v rozsahu od 0,4 p. b. (v Nitrianskom kraji) do 3,9 p. b. (v Košickom kraji). Rozdielne tempo rastu miery zamestnanosti v regiónoch sa odrazil v miernom znížení medziregionálnych rozdielov v úrovni miery zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 rokov v porovnaní s rokom 2021. Keď v roku 2021 bol rozdiel medzi najnižšou a najvyššou mierou zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 rokov na úrovni 15,6 p. b., v roku 2022 to bolo 13,7 p. b.

Tabuľka 2.10 Miera zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov podľa krajov

Kraj	Miera zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov (v %)		Zmena 2022/2021 (v p. b.)
	rok 2021	rok 2022	
<b>SR spolu</b>	<b>74,6</b>	<b>76,7</b>	<b>2,1</b>
Bratislavský	83,4	84,5	1,1
Trnavský	77,5	79,4	1,9
Trenčiansky	77,5	78,2	0,6
Nitriansky	77,1	77,5	0,4
Žilinský	76,3	79,3	3,0
Banskobystrický	71,3	73,8	2,5
Prešovský	69,3	70,8	1,5
Košický	67,8	71,7	3,9

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2022

### 2.1.2.3 Zamestnanosť podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR

Podľa štvrtročného podnikového výkazníctva priemerný počet zamestnaných osôb v hospodárstve SR za rok 2022 dosiahol 2 394 901 osôb. V porovnaní s rokom 2021 vzrástol o 1,7 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavovalo nárast o takmer 40 tis. osôb.

Pokiaľ ide o **odvetvovú štruktúru**, z celkového počtu zamestnaných osôb SR v roku 2022 pracovalo v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove 3,5 %, v priemysle 21,4 %, v stavebníctve 6,8 % a v sektore služieb 68,3 %. Prehľad o vývoji zamestnanosti podľa jednotlivých odvetví v roku 2022 je uvedený v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 4.

Z hľadiska **veľkostných kategórií podnikov** v porovnaní s rokom 2021 rástla zamestnanosť v rozsahu od 1,6 % do 4,4 %, najvýraznejšie vo veľkostnej kategórii podnikov s 0 – 19 zamestnancami (o 4,4 %) a podnikov s 500 - 999 zamestnancami (o 4,1 %). Zamestnanosť medziročne klesla vo veľkostnej kategórii podnikov s 1 000 a viac zamestnancami (o 2,0 %) a v podnikoch s 20 – 49 zamestnancami (o 1,8 %). Najväčšiu skupinu zamestnaných osôb tvorili živnostníci a ich zamestnanci (26,8 %).

Tabuľka 2.11 Zamestnanosť podľa veľkosti podnikov (priemer za rok)

Počet zamestnancov	2021			2022		
	Osoby	Index 2021/2020	Podiel v %	Osoby	Index 2022/2021	Podiel v %
0 – 19	393 561	101,5	16,7	410 769	104,4	17,2
20 – 49	232 648	99,8	9,9	228 477	98,2	9,5
50 – 249	391 881	96,1	16,6	405 460	103,5	16,9
250 – 499	158 638	101,9	6,7	163 004	102,8	6,8
500 – 999	154 640	95,9	6,6	160 969	104,1	6,7
1 000 a viac	392 240	99,4	16,7	384 473	98,0	16,1
Živnostníci* (odhad)	631 500	99,9	26,8	641 750	101,6	26,8
<b>Spolu</b>	<b>2 355 107</b>	<b>99,3</b>	<b>100,0</b>	<b>2 394 901</b>	<b>101,7</b>	<b>100,0</b>

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2021, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2022

\*vrátane zamestnancov u živnostníkov

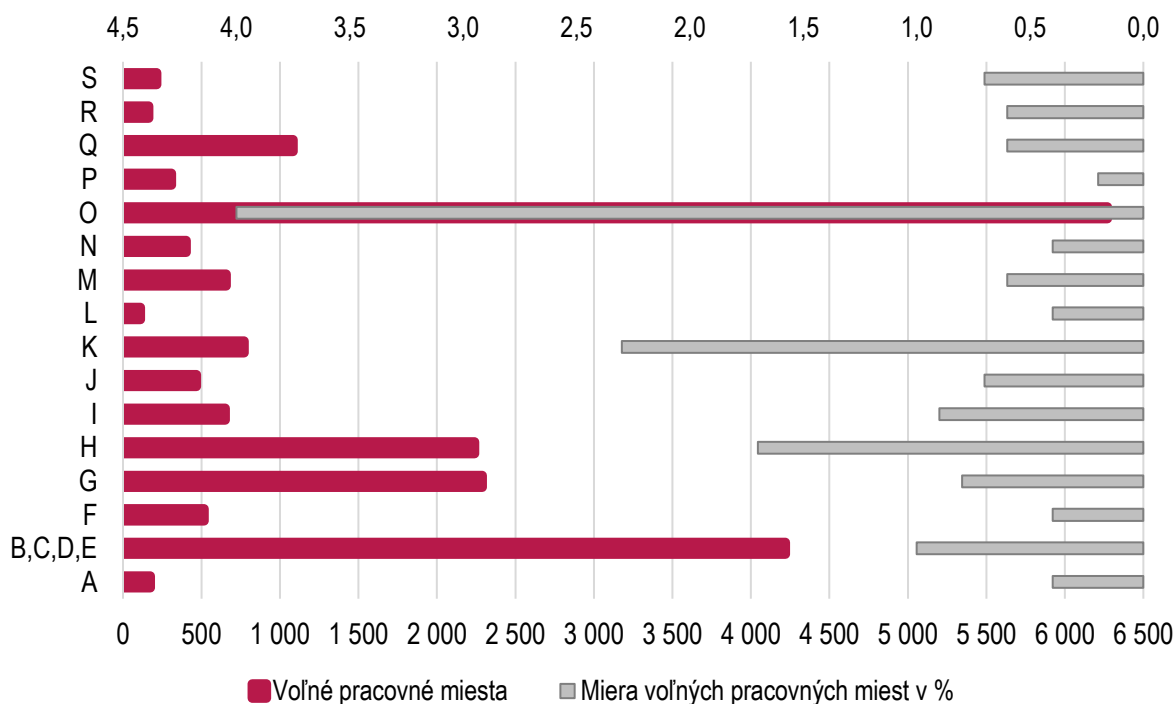
### 2.1.3 Voľné pracovné miesta

V roku 2022 bolo v hospodárstve SR podľa štatistického výkazníctva k dispozícii v priemere 20 540 voľných pracovných miest. V porovnaní s rokom 2021 bol ich počet vyšší o 17,9 % (absolútne o 3 113 miest).

**Z hľadiska jednotlivých odvetví** počet voľných pracovných miest oproti roku 2021 absolútne najviac vzrástol v priemysle (o 925 miest), veľkoobchode a maloobchode; oprave motorových vozidiel (o 573 miest) a doprave

a skladovaní (o 533 miest). Ponuka voľných pracovných miest medziročne najviac klesla v stavebníctve (o 151 miest) a umení, zábave a rekreácii (o 88 miest). Prehľad o štruktúre voľných pracovných miest podľa jednotlivých odvetví v roku 2022 uvádza graf 2.6. Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 5.

**Graf 2.6 Počet voľných pracovných miest a miera voľných pracovných miest v roku 2022<sup>26</sup>**



Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrtroku 2022 (zo štvrtročného štatistického výkazníctva vrátane údajov za podnikateľov)

**Z regionálneho hľadiska** bolo v roku 2022 najviac voľných pracovných miest v Bratislavskom kraji (9 936), čo predstavovalo 48,4 % z celkového priemerného počtu voľných pracovných miest v SR. Počet voľných pracovných miest vzrástol najvýraznejšie v Trenčianskom (o 30,5 %) a Bratislavskom kraji (o 28,8 %). V Košickom (o 8,8 %), Banskobystrickom (o 5,3 %) a Prešovskom kraji (o 0,3 %) počet voľných pracovných miest medziročne poklesol.

<sup>26</sup> Legenda ku grafu 2.6:

- A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov
- B,C,D,E Priemysel spolu
- F Stavebníctvo
- G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov
- H Doprava a skladovanie
- I Ubytovacie a stravovacie služby
- J Informácie a komunikácia
- K Finančné a poisťovacie činnosti
- L Činnosti v oblasti nehnuteľností
- M Odborné, vedecké a technické činnosti
- N Administratívne a podporné služby
- O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie
- P Vzdelávanie
- Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc
- R Umenie, zábava a rekreácia
- S Ostatné činnosti

Tabuľka 2.12 Voľné pracovné miesta v roku 2022 podľa krajov (priemer za rok)

Kraj	Počet voľných pracovných miest	Podiel na SR (v %)	Prírastok/úbytok voľných pracovných miest	Index 2022/2021	Miera voľných pracovných miest (v %)
<b>SR spolu</b>	<b>20 540</b>	<b>100,0</b>	<b>3 113</b>	<b>117,9</b>	<b>1,0</b>
v tom:					
Bratislavský	9 936	48,4	2 222	128,8	1,7
Trnavský	1 516	7,4	183	113,7	0,8
Trenčiansky	1 503	7,3	351	130,5	0,8
Nitriansky	1 390	6,8	212	118,0	0,7
Žilinský	2 091	10,2	352	120,2	1,0
Banskobystrický	1 735	8,4	-97	94,7	0,9
Prešovský	1 274	6,2	-4	99,7	0,6
Košický	1 095	5,3	-106	91,2	0,5

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4 štvrtroku 2021, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2022

V roku 2022 bola **miera voľných pracovných miest** (percentuálny podiel voľných pracovných miest na celkovom počte pracovných miest) v SR na úrovni 1,0 % a v porovnaní s rokom 2021 sa mierne zvýšila (o 0,1 p. b.).

**Z odvetvového hľadiska**, vyššia ako v priemere za celé hospodárstvo SR bola miera voľných pracovných miest vo verejnej správe a obrane, povinnom sociálnom zabezpečení (4,0 %), finančných a poisťovacích činnostiach (2,3 %) a doprave a skladovaní (1,7 %). Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 5.

**Podľa územného členenia** bola najvyššia miera voľných pracovných miest v Bratislavskom kraji (1,7 %). V ostatných krajoch sa pohybovala miera voľných pracovných miest na úrovni od 0,5 % v Košickom kraji do 1,0 % v Žilinskom kraji.

## 2.1.4 Vývoj nezamestnanosti

Podobne ako zamestnanosť aj nezamestnanosť možno sledovať na základe viacerých prístupov, ktoré sa konceptuálne odlišujú.

Metodika nezamestnanosti **na základe evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny** sa významne odlišuje od metodiky nezamestnanosti na základe VZPS, zachytáva odlišnú populáciu z dôvodu rozdielnej definície nezamestnaného, závisí od motivácie evidovať sa, ako aj od legislatívnych podmienok evidencie. Hoci nie je medzinárodne porovnateľná, poskytuje administratívne údaje, ktorých vykazovanie je možné na mesačnej báze a na najnižšej administratívno-územnej úrovni.

**Výberové zisťovanie pracovných síl** realizované ŠÚ SR v domácnostiach zachytáva nezamestnaných podľa definície Medzinárodnej organizácie práce ako všetky osoby vo veku od 15 do 74 rokov, ktoré súčasne spĺňajú nasledujúce tri podmienky:

1. v referenčnom týždni nemali žiadnu platenú prácu;
2. v posledných štyroch týždňoch si aktívne hľadali prácu alebo si prácu našli a do zamestnania nastúpia najneskôr do 3 mesiacov a zároveň
3. sú schopní nastúpiť do práce najneskôr do dvoch týždňov.

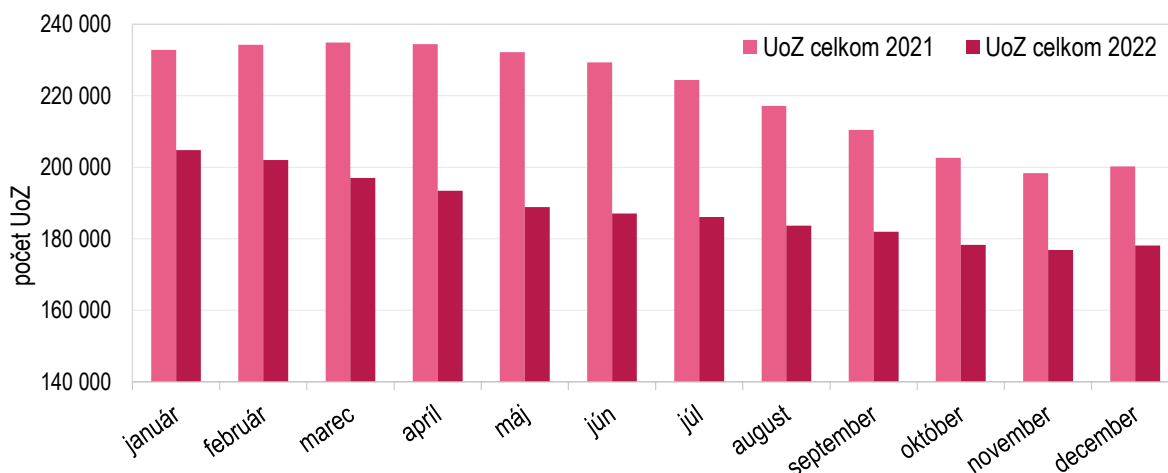
### 2.1.4.1 Nezamestnanosť podľa evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny

V roku 2022 bolo v SR **priemerne evidovaných 188 204 uchádzačov o zamestnanie** (ďalej len „UoZ“). Vývoj evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých mesiacoch mal do novembra 2022 klesajúci trend. V porovnaní



s rokom 2021 priemerný počet UoZ poklesol o 32 740 osôb, t. j. o 14,82 % (v roku 2021 bolo priemerne evidovaných 220 944 UoZ).

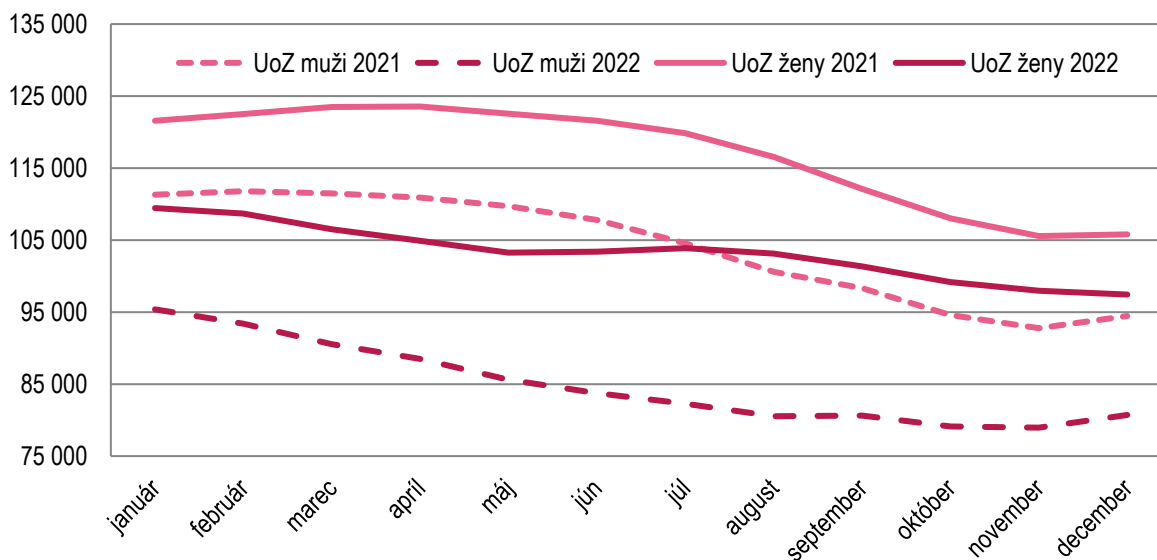
**Graf 2.7 Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2020 a 2021**



Zdroj: ÚPSVR

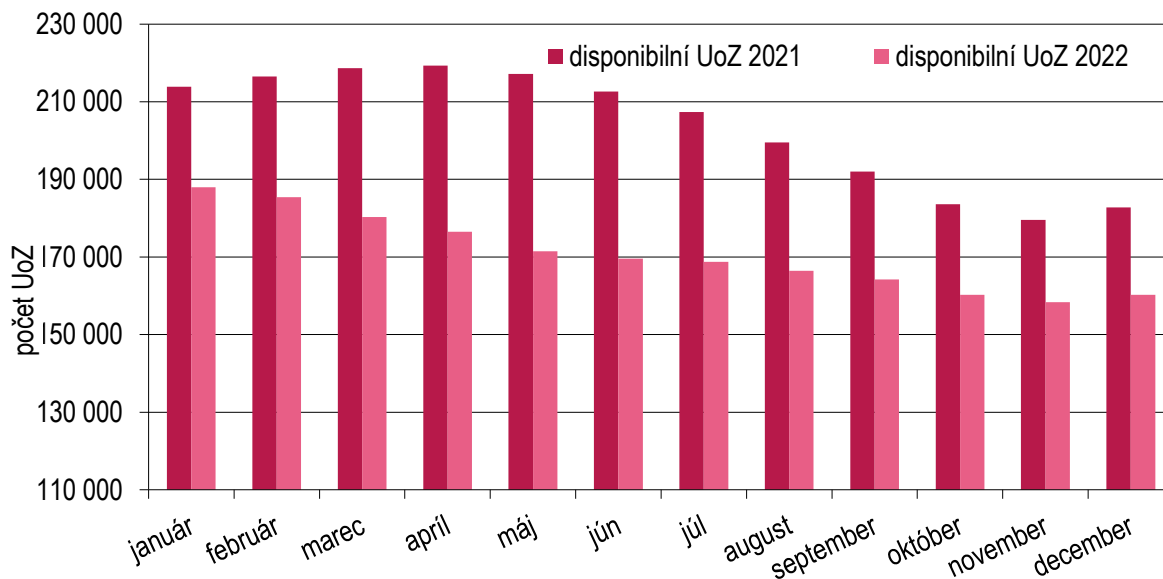
Z celkového priemerného počtu UoZ bolo v evidenciách 103 259 žien (54,87 %), čo v porovnaní s rokom 2021 (v priemere 116 927 žien), predstavovalo pokles o 13 668 osôb, t. j. o 11,69 %. Najvyšší podiel žien na celkových priemerných počtoch UoZ v roku 2022 bol v Nitrianskom kraji (59,70 %), v ostatných krajoch sa podiel pohyboval v rozmedzí od 53,19 % (Prešovský kraj) do 57,47 % (Trnavský kraj).

**Graf 2.8 Vývoj počtov nezamestnaných mužov a žien v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2021 a 2022**



Zdroj: ÚPSVR

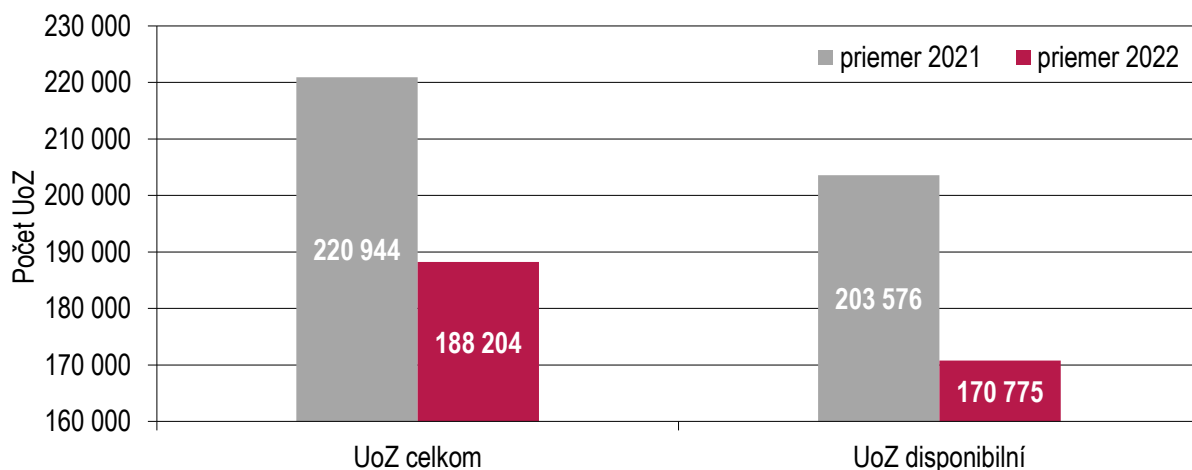
**Graf 2.9 Vývoj počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2021 a 2022**



Zdroj: ÚPSVR

**Priemerný počet disponibilných<sup>27</sup> UoZ** dosiahol v roku 2022 počet 170 775 osôb. V medzoročnom porovnaní je to pokles o 32 801 osôb, t. j. o 16,11 % (v roku 2021 bolo evidovaných v priemere 203 576 UoZ).

**Graf 2.10 Porovnanie priemerných počtov uchádzačov o zamestnanie v rokoch 2021 a 2022**



Zdroj: ÚPSVR

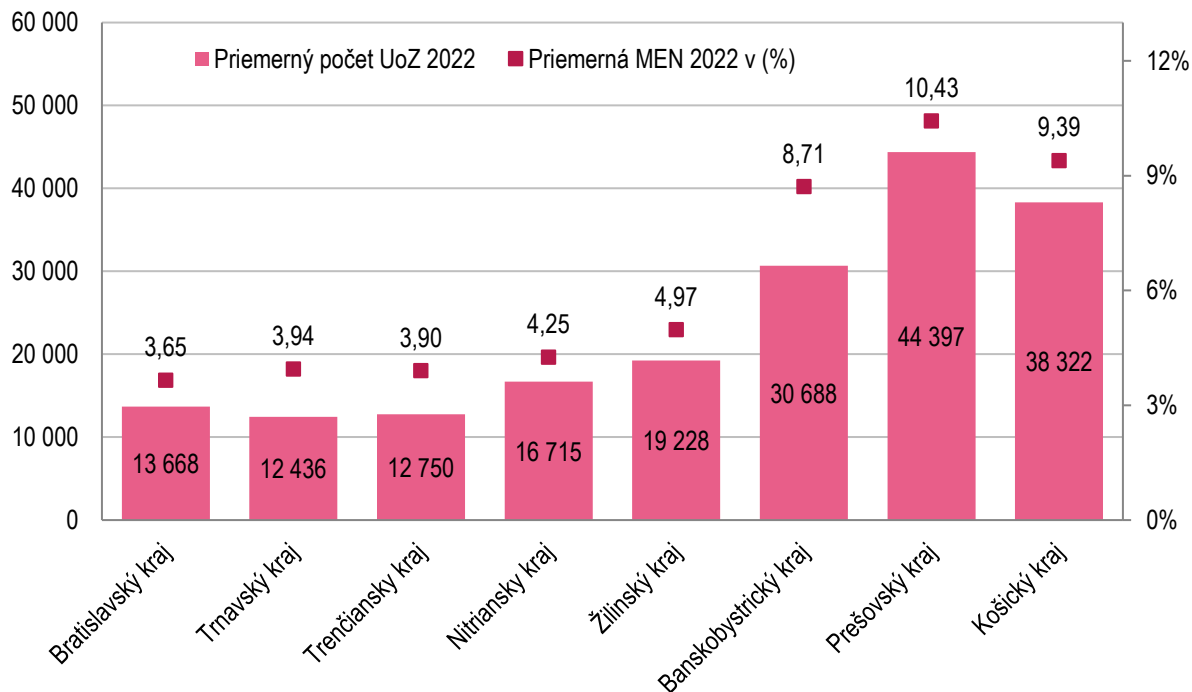
**Miera evidovanej nezamestnanosti** (vypočítaná z disponibilného počtu UoZ) v jednotlivých kvartáloch počas roka postupne klesala. Vo všetkých kvartáloch roka 2022 bola miera evidovanej nezamestnanosti nižšia ako v roku 2021. V priemere za rok 2022 dosiahla úroveň 6,31 % (priemerný medzoročný pokles o 1,17 p. b.).

**Z regionálneho hľadiska** bola za rok 2022 najvyššia úroveň priemernej miery evidovanej nezamestnanosti zaznamenaná v Prešovskom kraji (10,43 %) a najnižšia v Bratislavskom kraji (3,65 %). Úroveň celoslovenského

<sup>27</sup> Disponibilný UoZ je UoZ, ktorý bezprostredne po ponuke voľného pracovného miesta môže nastúpiť do pracovného pomeru. Ide o evidovaného nezamestnaného, na strane ktorého nie je žiadna objektívna prekážka pre prijatie do zamestnania.

priemeru miery evidovanej nezamestnanosti (6,31 %) bola okrem Prešovského kraja prekročená v Košickom kraji s ročným priemerom 9,39 % a v Banskobystrickom kraji s ročným priemerom 8,71 %.

**Graf 2.11 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti a priemerný počet UoZ v krajoch SR v roku 2022**

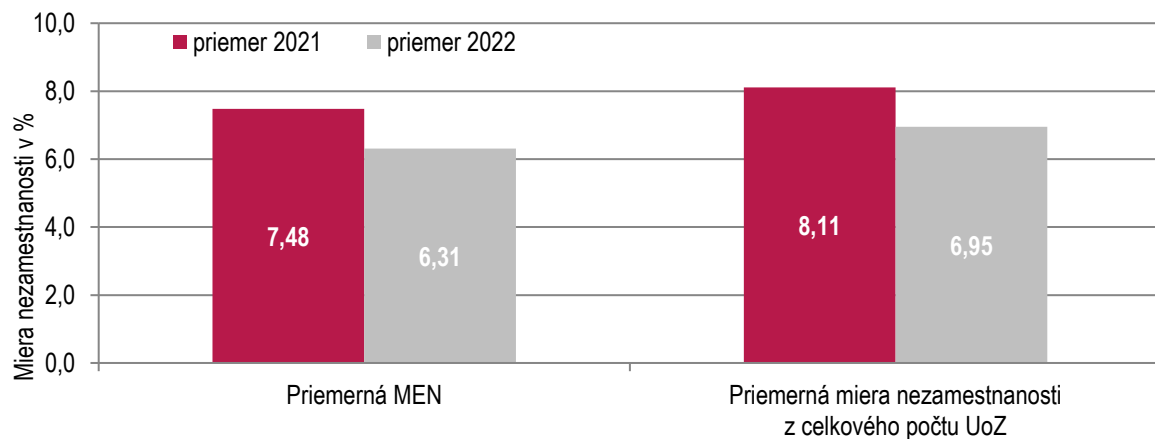


Zdroj: ÚPSVR

Vo všetkých krajoch SR bol dosiahnutý medziročný pokles priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v rozpätí od 0,97 p. b. v Trnavskom kraji do 1,36 p. b. v Košickom kraji. Medziročný pokles priemernej miery evidovanej nezamestnanosti, vyšší ako priemer za SR (1,17 p. b.), zaznamenali kraje: Košický kraj o 1,36 p. b. a Bratislavský kraj o 1,21 p. b. Grafické znázornenie miery evidovanej nezamestnanosti je uvedené v prílohe ku kapitole 2, graf 1.

**Miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie** dosiahla v priemere za rok 2022 úroveň 6,95 %, čo predstavovalo oproti roku 2021 pokles o 1,16 p. b.

**Graf 2.12 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti a miera nezamestnanosti z celkového počtu UoZ v SR v rokoch 2021 a 2022**



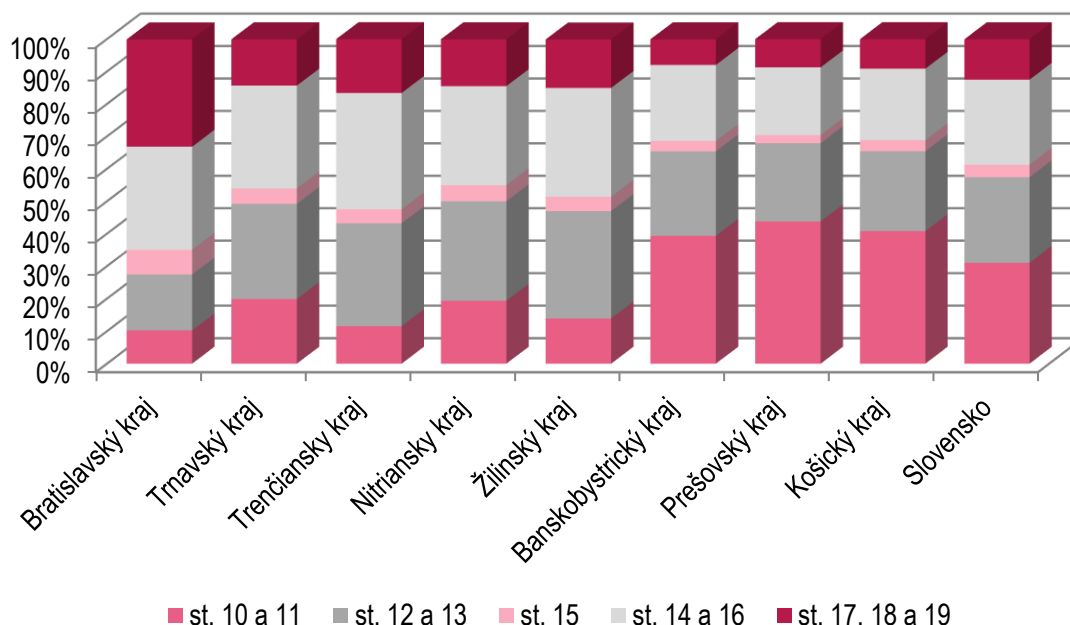
Zdroj: ÚPSVR

**Štruktúra UoZ podľa vzdelania**<sup>28</sup> sa v roku 2022 v porovnaní s minulým rokom nezmenila. Priemerný mesačný počet bol najvyšší u UoZ so základným vzdelaním (stupeň 11) a s neukončeným základným vzdelaním (stupeň 10), v počte 58 362 osôb a v percentuálnom vyjadrení 31,01 %. Druhý najvyšší počet dosiahla skupina UoZ so stredným odborným vzdelaním (vrátane nižšieho stredného odborného vzdelania, t.j. stupne vzdelania 12 a 13) v počte 49 659 osôb a v percentuálnom vyjadrení 26,38 %. Nasleduje skupina UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (stupeň 14) v počte 48 438 osôb a s podielom 25,74 %. Menej početnú skupinu tvorili vysokoškolsky vzdelaní UoZ (stupne 17, 18 a 19) v počte 23 478 a s podielom 12,47 %, pričom najviac bolo UoZ s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v počte 18 525 osôb a s podielom 9,84 %. Najmenšie zastúpenie mali UoZ s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa, s priemerným počtom 734 osôb a s podielom 0,39 %. K menej početným skupinám patrili aj UoZ s vyšším odborným vzdelaním (stupeň 16) s počtom 890 a s podielom 0,47 % a UoZ s úplným stredným všeobecným vzdelaním (stupeň 15) s počtom 7 259 a podielom 3,86 %.

<sup>28</sup>stupeň vzdelania

<b>10</b> Neukončené základné vzdelanie	<b>15</b> Úplné stredné všeobecné vzdelanie
<b>11</b> Základné vzdelanie	<b>16</b> Vyššie odborné vzdelanie
<b>12</b> Nižšie stredné odborné vzdelanie	<b>17</b> Vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa
<b>13</b> Stredné odborné vzdelanie	<b>18</b> Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa
<b>14</b> Úplné stredné odborné vzdelanie	<b>19</b> Vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa
<b>N/A</b> neurčené	

Graf 2.13 Podiel UoZ podľa stupňa vzdelania v krajoch SR v roku 2022



Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bolo najviac nezamestnaných evidovaných uchádzačov so základným alebo neukončeným základným vzdelaním (stupne vzdelania 10, 11) v troch krajoch. V Prešovskom kraji ich bolo 43,76 %, v Košickom kraji 40,76 % a v Banskobystrickom kraji 39,33 %. V Nitrianskom kraji (30,65 %) sa na nezamestnanosti najvyšším počtom podieľali UoZ s nižším stredným a so stredným odborným vzdelaním (st. vzd. 12,13). V Trenčianskom kraji (35,88 %), v Žilinskom kraji (33,56 %) a v Trnavskom kraji (31,71 %) bolo najviac UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním a vyšším odborným vzdelaním, t. j. stupeň vzdelania 14 a 16. V Bratislavskom kraji bolo najviac UoZ s vysokoškolským vzdelaním (st. vzd. 17, 18 a 19) s celkovým podielom 33,08 %.

Z hľadiska vekovej štruktúry v roku 2022 boli najpočetnejšou skupinou medzi UoZ osoby vo veku 35 – 39 rokov (23 415 osôb), pričom tvorili 12,44 % zo všetkých UoZ. Druhou najpočetnejšou skupinou s počtom 23 332 osôb a podielom 12,40 % boli UoZ vo veku 15 – 24 rokov, nasledovala skupina osôb vo veku 40 – 44 rokov s počtom 23 121 osôb a podielom 12,28 %.

Tabuľka 2.13 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku v krajoch SR v roku 2022 (v %)

Územie (kraje SR)	v tom:								
	15-24r.	25-29r.	30-34r.	35-39r.	40-44r.	45-49r.	50-54r.	55-59r.	nad 60 r.
Bratislavský	8,61	9,39	12,68	15,73	15,55	12,14	9,16	9,58	7,17
Trnavský	12,37	9,87	11,56	13,26	13,27	11,72	9,53	10,74	7,67
Trenčiansky	10,80	9,83	11,51	12,49	11,97	11,27	10,77	12,87	8,49
Nitriansky	10,81	9,48	10,54	12,19	12,37	12,03	10,66	12,56	9,37
Žilinský	12,53	10,71	10,99	11,78	11,30	11,46	10,60	12,34	8,31
Banskobystrický	11,36	9,65	10,78	11,92	12,22	12,65	10,95	13,11	7,36
Prešovský	15,03	11,74	11,69	12,18	11,73	11,32	9,97	10,58	5,77
Košický	12,69	10,21	11,16	12,15	12,06	12,24	11,03	11,69	6,77
<b>Slovensko</b>	<b>12,40</b>	<b>10,36</b>	<b>11,31</b>	<b>12,44</b>	<b>12,28</b>	<b>11,89</b>	<b>10,44</b>	<b>11,66</b>	<b>7,22</b>

Zdroj: ÚPSVR

**Z hľadiska dĺžky evidencie** v roku 2022 dosiahol priemerný počet UoZ s dobou evidencie nad 12 mesiacov 82 759 osôb, pričom tento počet medziročne klesol o 9 964 osôb (o 10,75 %). Podiel evidovaných nad 12 mesiacov na celkovom počte UoZ vzrástol o 2,01 p. b. na 43,97 %, priemerný počet evidovaných UoZ do 12 mesiacov medziročne klesol o 22 776 osôb (o 17,76 %). Počet UoZ evidovaných nad 48 mesiacov sa medziročne znížil na 23 992 osôb a predstavoval 12,71 % z celkového počtu UoZ. Z evidovaných do 48 mesiacov bolo najviac UoZ v kategórii do 3 mesiacov, pričom predstavovali 43 079 osôb s podielom 22,89 %. Medziročný nárast počtu UoZ nastal v skupinách UoZ 25 – 48 mesiacov, v ostatných skupinách nastal pokles počtov UoZ.

Najvyšší priemerný počet UoZ žien v roku 2022 bol v skupine evidovaných do 3 mesiacov, a to 22 716 osôb (22,00 %). Druhý najvyšší počet UoZ žien bol dosiahnutý v skupine evidovaných 4-6 mesiacov, a to 16 565 osôb (16,04 %).

**Priemerná dĺžka evidencie** UoZ v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 (14,04 mesiacov) klesla na 11,54 mesiaca.

**Tabuľka 2.14 Priemerný počet uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky evidencie v mesiacoch v roku 2022 podľa regiónov SR (v osobách)**

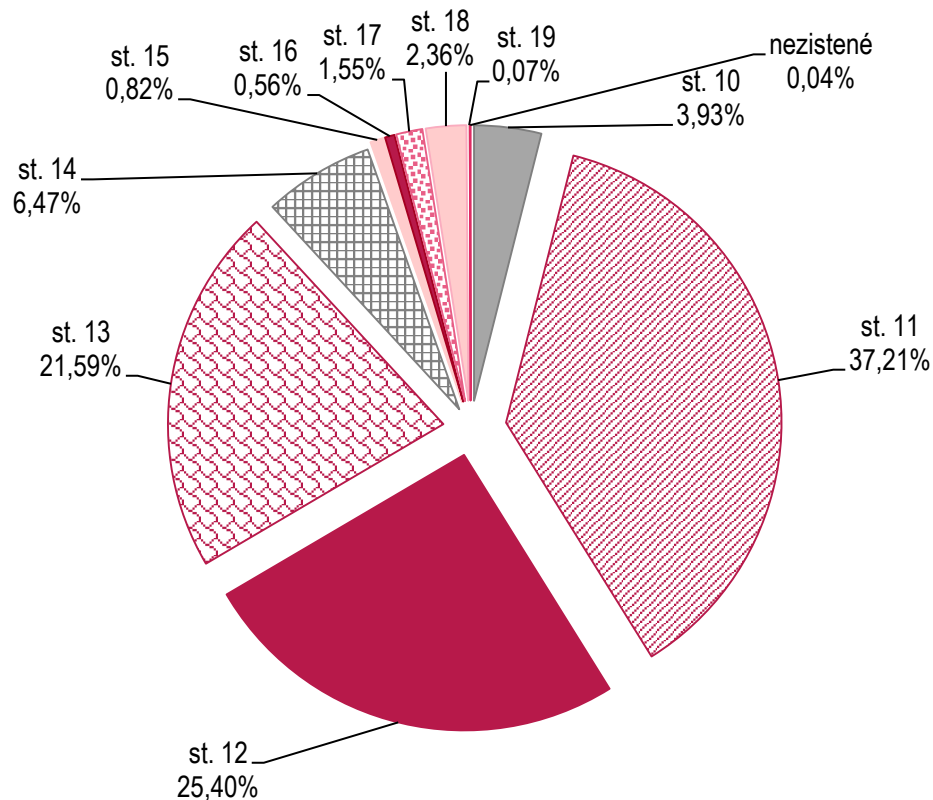
Územie (kraje SR)	Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Banskobystrický	Prešovský	Košický	Slovensko
<b>do 3 mes.</b>	3 843	3 866	3 962	4 920	5 300	5 835	8 448	6 904	<b>43 079</b>
<b>4-6 mes.</b>	3 000	2 735	2 718	3 359	3 703	4 209	6 082	5 070	<b>30 876</b>
<b>7-9 mes.</b>	1 751	1 542	1 486	1 901	2 139	2 733	4 052	3 419	<b>19 023</b>
<b>10-12 mes.</b>	1 036	903	817	1 148	1 301	1 884	2 917	2 463	<b>12 468</b>
<b>13-18 mes.</b>	1 223	1 053	989	1 429	1 659	2 594	3 850	3 244	<b>16 042</b>
<b>19-24 mes.</b>	976	818	796	1 158	1 359	2 312	3 238	2 909	<b>13 565</b>
<b>25-30 mes.</b>	676	609	626	870	1 033	2 059	2 890	2 537	<b>11 301</b>
<b>31-36 mes.</b>	403	364	414	542	689	1 583	2 239	1 889	<b>8 122</b>
<b>37-42 mes.</b>	239	186	276	350	457	1 192	1 664	1 410	<b>5 774</b>
<b>43-48 mes.</b>	138	105	164	217	278	880	1 199	1 053	<b>4 033</b>
<b>nad 48 mes.</b>	382	256	503	823	1 311	5 408	7 819	7 422	<b>23 922</b>
<b>Spolu</b>	<b>13 668</b>	<b>12 436</b>	<b>12 750</b>	<b>16 715</b>	<b>19 228</b>	<b>30 688</b>	<b>44 397</b>	<b>38 322</b>	<b>188 204</b>

Zdroj: ÚPSVR

V roku 2022 bolo na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej aj „úrad PSVR“) v priemere mesačne 81 744 **voľných pracovných miest** (VPM) na trhu práce, čo predstavuje medziročný nárast o 11 370 VPM (t. j. o 16,16 %). Z regionálneho hľadiska bolo v roku 2022 v priemere za mesiac najviac VPM v Bratislavskom kraji (25 206 VPM) a v Trnavskom kraji (14 382 VPM). Najmenej VPM ponúkal Košický kraj (3 598 VPM).

**Z pohľadu dopytu podľa ukončeného vzdelania** bolo v roku 2022 najviac voľných pracovných miest požadujúcich základné vzdelanie (30 413 VPM, t. j. 37,21 %) a nižšie stredné odborné vzdelanie (20 765 VPM, t. j. 25,40 %). S najnižším počtom boli k dispozícii miesta pre UoZ s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa (st. vzd. 19) 59 VPM (t. j. 0,07 %). V roku 2022 nebol zaznamenaný posun v štruktúre v porovnaní s minulým rokom. Početnosť VPM požadujúcich základné vzdelanie vzrástla o 2,46 %, nižšie stredné odborné vzdelanie vzrástla o 0,27 %, stredné odborné vzdelanie poklesla o 1,97 % a úplné stredné odborné vzdelanie poklesla o 0,50 % oproti roku 2021. V ostatných skupinách sa početnosti významne nemenili.

Graf 2.16 Podiel VPM v roku 2022 podľa požiadaviek na vzdelanie



Zdroj: ÚPSVR; stupeň vzdelania je definovaný v poznámke pod čiarou pod číslom 28

Z regionálneho hľadiska bolo v priemere najviac VPM pre UoZ so základným vzdelaním v Bratislavskom kraji 9 369 VPM a Trnavskom kraji 8 446 VPM a najmenej v Prešovskom kraji 484 VPM. Najvyšší počet VPM pre UoZ s nižším stredným odborným vzdelaním bol v Bratislavskom kraji 7 385 VPM, nasledoval Trenčiansky kraj 2 739 VPM a najmenej v Košickom kraji 700 VPM.

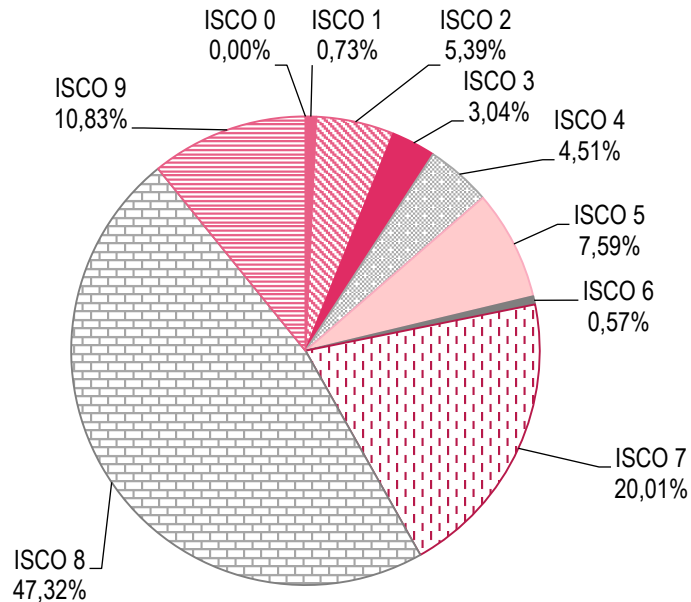
Podľa klasifikácie SK ISCO-08<sup>29</sup> bolo v roku 2022 v priemere na úrady PSVR nahlásených najviac VPM pre operátorov a montérov strojov a zariadení (38 684 VPM, t. j. 47,32 %), pre kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov (16 359 VPM, t. j. 20,01 %) a pre pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov (8 856 VPM, t. j. 10,83 %). Najmenej VPM bolo nahlásených pre pracovníkov skupiny príslušníkov ozbrojených síl (2 VPM, t. j. 0,00 %). V roku 2022 vzrástla oproti roku 2021 početnosť VPM takmer vo všetkých skupinách (okrem ISCO 0 - Príslušníci ozbrojených síl, ISCO 3 – Technici a odborní pracovníci a ISCO 6 – Kvalifikovaní

<sup>18</sup>\*SK ISCO-08

- 0 Príslušníci ozbrojených síl
- 1 Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci
- 2 Špecialisti
- 3 Technici a odborní pracovníci
- 4 Administratívni pracovníci
- 5 Pracovníci v službách a obchode
- 6 Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve
- 7 Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci
- 8 Operátori a montéri strojov a zariadení
- 9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve), najviac pre operátorov a montérov strojov a zariadení (o 7 577 VPM) a kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov (o 1 891 VPM).

**Graf 2.17 Podiel VPM v roku 2022 podľa SK ISCO-08\***



Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bolo najviac VPM pre operátorov a montérov strojov a zariadení nahlásených v Bratislavskom kraji (10 157 VPM) a Trnavskom kraji (9 293 VPM). Pre skupinu kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov bolo najviac VPM ponúkaných v Bratislavskom kraji (5 929 VPM) a Nitrianskom kraji (2 449 VPM). Pre pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov bolo najviac VPM ponúkaných v Bratislavskom kraji (2 745 VPM) a Nitrianskom kraji (2 182 VPM).



## Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie

Za znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie sa na účely zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov považujú:

- občan mladší ako 26 rokov veku, ktorý ukončil príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemal pravidelné platené zamestnanie (ďalej len „absolvent školy“)
- občan starší ako 50 rokov veku
- občan vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov (ďalej len „dlhodobo nezamestnaný občan“)
- občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie
- občan, ktorý najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemal pravidelné platené zamestnanie
- štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana
- občan, ktorý žije ako osamelá dospelá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúca sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky
- občan so zdravotným postihnutím.

Ide o definovanie občanov, ktorí vzhľadom na vek, dĺžku vedenia v evidencii uchádzačov o zamestnanie, nedostatok praxe, zdravotný stav, stratu schopnosti vykonávať svoje doterajšie zamestnanie, rodinné dôvody alebo postavenie v spoločnosti ťažšie nachádzajú uplatnenie na trhu práce a preto potrebujú zvýšenú starostlivosť.

**Tabuľka 2.15 Priemerný počet znevýhodnených uchádzačov v roku 2022 podľa regiónov SR (v osobách)**

Znevýhodnení UoZ podľa § 8 zák. č. 5/2004 Zb.								
Územie	písm. a)	písm. b)	písm. c)	písm. d)	písm. e)	písm. f)	písm. g)	písm. h)
Bratislavský kraj	610	3 534	4 146	1 411	5 991	0	87	325
Trnavský kraj	651	3 468	3 470	2 507	6 100	0	75	549
Trenčiansky kraj	624	4 089	3 846	1 516	6 016	0	193	726
Nitriansky kraj	858	5 437	5 489	3 251	8 952	0	204	545
Žilinský kraj	1 204	6 000	6 911	2 711	10 388	0	55	934
Banskobystrický kraj	1 063	9 630	16 178	12 240	19 678	0	280	1 051
Prešovský kraj	1 889	11 670	23 125	20 221	30 688	0	167	1 669
Košický kraj	1 521	11 290	20 662	16 252	26 096	0	273	1 059
<b>Slovensko</b>	<b>8 420</b>	<b>55 118</b>	<b>83 826</b>	<b>60 108</b>	<b>113 910</b>	<b>0</b>	<b>1 333</b>	<b>6 858</b>

Zdroj: ÚPSVR

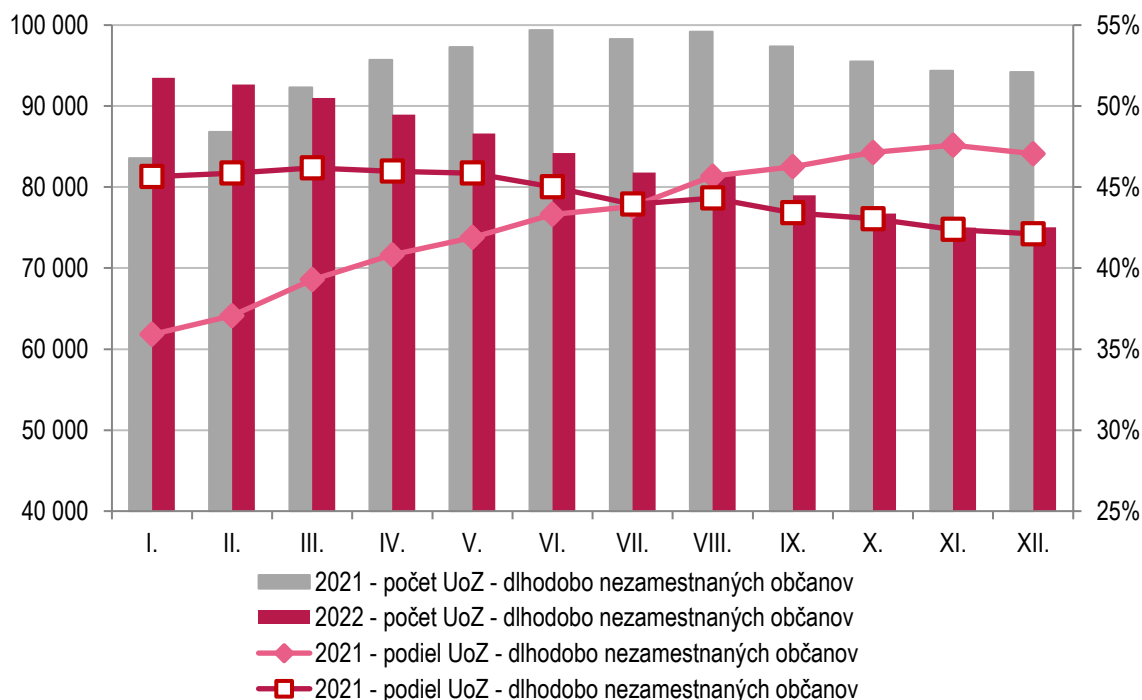
Z regionálneho hľadiska bol najvyšší počet znevýhodnených UoZ vo všetkých skupinách (okrem písm. g)) v Prešovskom kraji. Ďalšími regiónmi s vysokými počtami znevýhodnených UoZ boli Košický a Banskobystrický kraj. Vo všetkých krajoch SR bol v roku 2022 najväčší počet znevýhodnených UoZ, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie (písm. e) a na druhom mieste bola skupina dlhodobo evidovaných občanov (písm. c).

Najpočetnejšou skupinou znevýhodnených UoZ boli občania, ktorí najmenej **12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov** pred zaradením do **evidencie nemali pravidelne platené zamestnanie**, t. j. nemali zamestnanie, ktoré trvalo najmenej 6 po sebe nasledujúcich mesiacov. V roku 2022 ich bolo v priemere v evidencii 113 910, čo predstavovalo pokles oproti roku 2021 (129 111) o 15 201 osôb (resp. o 11,77 %). Podiel na celkovom priemernom počte UoZ predstavoval 60,52 %, čo v porovnaní s rokom 2021 (58,44 %) znamenalo nárast o 2,08 p. b.

Druhou najpočetnejšou znevýhodnenou skupinou boli **dlhodobo nezamestnaní občania**. V roku 2022 ich bolo v priemere v evidencii 83 826. Ich počet v porovnaní s rokom 2021 poklesol o 10 674 osôb (o 11,30 %).

Podiel dlhodobo nezamestnaných občanov na celkovom priemernom počte UoZ v roku 2022 predstavoval 44,54 %, čo v porovnaní s rokom 2021 (42,77 %) predstavuje nárast o 1,77 p. b.

**Graf 2.18 Vývoj počtov UoZ dlhodobo nezamestnaných občanov v roku 2021 a 2022 a ich podiel na celkovom počte UoZ**



Zdroj: ÚPSVR

Priemerný mesačný počet UoZ z radov **absolventov škôl** v roku 2022 dosiahol 8 420 osôb. V porovnaní s rokom 2021 (10 370 UoZ – abs.) klesol o 1 951 osôb (resp. o 18,81 %). Podiel na celkovom priemernom počte UoZ v porovnaní s rokom 2021 poklesol o 0,22 p. b., zo 4,69 % na 4,47 % v roku 2022.

Vývoj stavov UoZ absolventov má cyklický charakter a býva ovplyvnený najmä prítokom absolventov do evidencie v súlade s harmonogramom školského roka na stredných a vysokých školách. Prítok absolventov dosahuje spravidla maximá v septembri daného roka, kedy po ukončení prázdnin prichádzajú do evidencie absolventi stredných škôl a učilíšť. Ďalší vysoký prítok nastáva v júni kvôli prílevu absolventov vysokých škôl. Odtok je výraznejší v septembri, a to kvôli nástupu časti absolventov na sústavnú prípravu na povolanie.

Ku koncu roka 2022 bolo v evidencii na úradoch PSVR 7 756 nezamestnaných absolventov škôl denného štúdia, čo predstavovalo podiel 4,35 % na celkovom počte evidovaných UoZ (4,59 % v roku 2021). V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka (9 184 osôb) to znamenalo pokles o 1 428 absolventov (relatívne o 15,55 %).

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry, k 31.12.2022 najpočetnejšiu skupinu tvorili UoZ - abs. s úplným stredným odborným vzdelaním v počte 3 995 osôb (podiel 51,51 % na celkovom počte evidovaných UoZ - abs.) a absolventi so stredným odborným vzdelaním v počte 1 285 osôb (16,57 %). Tretiu najpočetnejšiu skupinu predstavovali UoZ – abs. s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa s počtom 1 040 a podielom 13,41 %. Z pohľadu študijného odboru, k 31.12.2022 najväčší podiel, až 47,50 % tvorili UoZ - abs. v oblasti „Spoločenské vedy, náuky a služby“, a to v počte 3 684 osôb. Táto skupina zaznamenala ku koncu roka 2022 medziročný pokles o 717 osôb, pričom percentuálny podiel klesol o 0,42 p.b. Druhou najpočetnejšou skupinou boli UoZ - abs. v odbore „Technické vedy a náuky“ v počte 2 874 osôb (podiel 37,06 %). V tejto skupine bol zaevidovaný medziročný pokles o 476 osôb a percentuálny podiel medziročne vzrástol o 0,58 p. b.

V roku 2022 bolo priemerne mesačne evidovaných 55 118 UoZ **starších ako 50 rokov**. V porovnaní s rokom 2021 (64 953 osôb) to predstavovalo pokles o 9 835 osôb (o 15,14 %). Na celkovom priemernom počte UoZ predstavovali podiel UoZ starších ako 50 rokov 29,29 %, čo bol v porovnaní s rokom 2021 (29,40 %) pokles o 0,11 p. b.

V roku 2022 bolo v evidencii v priemere 6 858 **občanov so zdravotným postihnutím** a ich počet medziročne klesol o 1 808 osôb. Podiel UoZ so zdravotným postihnutím na celkovom priemernom počte UoZ v roku 2022 predstavoval 3,64 %, v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2021 poklesol o 0,28 p. b. Podiel uchádzačov o zamestnanie, ktorí žili ako osamelé dospelé osoby s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na ich starostlivosť alebo starajúce sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky na celkovom priemernom počte UoZ v roku 2022 vzrástol (oproti roku 2021) o 0,12 p. b. na 0,71 %. V roku 2022 bolo v evidencii v priemere 1 333 týchto uchádzačov o zamestnanie, čo bolo o 11 osôb viac ako v roku 2021.

**Tabuľka 2.16 Podiel priemerného počtu vybraných znevýhodnených skupín uchádzačov o zamestnanie na celkovom priemernom počte uchádzačov o zamestnanie (v %)**

<b>Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>	<b>medziročný rast/pokles (p. b.)</b>
Absolventi škôl	4,69	4,47	<b>-0,22</b>
UoZ starší ako 50 rokov	29,4	29,29	<b>-0,11</b>
Dlhodobo nezamestnaní občania	42,77	44,54	<b>1,77</b>
Občania so vzdelaním nižším ako stredné odborné	30,35	31,94	<b>1,59</b>
UoZ, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie	58,44	60,52	<b>2,08</b>
UoZ so zdravotným postihnutím	3,92	3,64	<b>-0,28</b>

Zdroj: ÚPSVR

### 2.1.4.2 Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl ŠÚ SR

Rast celkovej zamestnanosti bol sprevádzaný poklesom nezamestnanosti. Podľa údajov VZPS priemerný počet nezamestnaných osôb v roku 2022 medziročne klesol o 9,2 % (o 17,2 tis. osôb) a predstavoval 170,4 tis. osôb. Miera nezamestnanosti sa znížila o 0,7 p. b. a dosiahla 6,1 %.

**Priemerná miera nezamestnanosti** v roku 2022 medziročne klesla u oboch pohlaví (o 0,8 p. b. u mužov na 5,9 % a o 0,6 p. b. na 6,4 % u žien). Výraznejší pokles miery nezamestnanosti u mužov v porovnaní so ženami sa odrazil vo zvyšovaní rozdielov v miere nezamestnanosti medzi pohlaviami. Keď v roku 2021 bola miera nezamestnanosti mužov v porovnaní so ženami nižšia o 0,3 p. b., v roku 2022 bol tento rozdiel 0,5 p. b. Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 6.

**Z hľadiska veku** počet nezamestnaných klesol vo všetkých vekových skupinách, najvýraznejšie vo vekovej skupine 55 - 59 rokov (o 14,4 %).

Špecifická **miera nezamestnanosti mladých ľudí vo veku 15 - 24 rokov** sa medziročne znížila o 0,7 p. b. na 19,9 % (výraznejšie u mužov, a to o 0,9 p. b. na 18,9 %; u žien o 0,3 p. b. na 21,7 %).

Špecifická **miera nezamestnanosti starších osôb (vo veku 50 - 64 rokov)** sa medziročne znížila o 0,7 p. b. na úroveň 4,5 % (u mužov o 0,9 p. b. na 3,9 % a u žien o 0,4 p. b. na 5,2 %).

**Z hľadiska vzdelania** mali osoby so základným vzdelaním (40,5 %) viac ako 6-násobne vyššiu mieru nezamestnanosti, ako bola celková miera nezamestnanosti v SR. Naopak, najnižšia bola u osôb s vysokoškolským vzdelaním 2. stupňa (2,2 %). Najvýraznejšie klesla miera nezamestnanosti u osôb so základným vzdelaním (o 2,1 p. b.) a vysokoškolským vzdelaním 1. stupňa (o 1,5 p. b. na 3,4 %). Podrobnejšia štruktúra miery nezamestnanosti podľa vzdelania je v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 6.

**Podľa ekonomickej činnosti posledného zamestnania** tvorili najväčší podiel nezamestnaní, ktorí pracovali v priemysle (18,5 %), avšak ich podiel na celkovej nezamestnanosti sa medziročne znížil o 0,7 p. b. Až 28,8 % z celkového priemerného počtu nezamestnaných v roku 2022 bolo takých, ktorí ešte nemali žiadne zamestnanie, pričom ich podiel na celkovom počte nezamestnaných sa medziročne zvýšil o 3,7 p. b.

V roku 2022 klesla nezamestnanosť vo všetkých **krajoch**, najvýraznejšie v Trnavskom (o 27,3 %) a Žilinskom kraji (20,0 %). Absolútne najviac nezamestnaných (viac ako 46 % z celkového počtu nezamestnaných SR) sa sústreďovalo na východe Slovenska v Prešovskom a Košickom kraji.

Najvyššiu mieru nezamestnanosti v roku 2022 dosiahol Prešovský kraj na úrovni 11,1 %. Vyššia ako v priemere za SR bola miera nezamestnanosti aj v Banskobystrickom a Košickom kraji. Najnižšia miera nezamestnanosti je dlhodobo v Bratislavskom kraji (v roku 2022 dosiahla 2,3 %). Oproti roku 2021 klesla miera nezamestnanosti vo všetkých krajoch, najvýraznejšie v Trnavskom (o 1,6 p. b.) a Žilinskom kraji (o 1,0 p. b.).

Tabuľka 2.17 Nezamestnanosť podľa krajov v roku 2022 (priemer za rok)

Kraj	Nezamestnaní			Miera nezamestnanosti	
	v tis. osôb	Podiel na SR (v %)	Index 2022/2021	v %	Zmena oproti 2021 (v p. b.)
<b>SR spolu</b>	<b>170,4</b>	<b>100,0</b>	<b>90,8</b>	<b>6,1</b>	<b>-0,7</b>
v tom:					
Bratislavský	8,8	5,2	95,2	2,3	-0,3
Trnavský	13,0	7,6	72,7	4,4	-1,6
Trenčiansky	10,1	5,9	94,0	3,5	-0,2
Nitriansky	14,8	8,7	96,4	4,3	-0,2
Žilinský	13,8	8,1	80,0	3,9	-1,0
Banskobystrický	30,8	18,1	93,4	9,7	-0,5
Prešovský	43,8	25,7	96,3	11,1	-0,3
Košický	35,3	20,7	91,3	9,3	-0,9

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2022

Z hľadiska **doby evidencie** bolo v roku 2022 z celkového počtu nezamestnaných 66,5 % (resp. 113,3 tis.) dlhodobo nezamestnaných (12 a viac mesiacov). Najväčšiu skupinu tvorili osoby, ktoré boli nezamestnané 2 roky a viac. Počty nezamestnaných medziročne rástli najmä u ľudí, ktorí boli nezamestnaní dlhšie ako 17 mesiacov, najvýraznejšie u ľudí, ktorí boli bez práce 24 až 47 mesiacov (o 24,9 %). Počet ľudí, ktorí boli nezamestnaní kratšie ako 12 mesiacov medziročne klesol o 30,4 %.

Tabuľka 2.18 Nezamestnanosť podľa dĺžky trvania nezamestnanosti v roku 2022 (priemer za rok)

Trvanie nezamestnanosti	Počet nezamestnaných (v tis. osôb)	Podiel z celkového počtu nezamestnaných (v %)	Index 2022/2021
<b>Spolu</b>	<b>170,4</b>	<b>100,0</b>	<b>90,8</b>
v tom:			
<b>Krátkodobá nezamestnanosť</b>	<b>57,0</b>	<b>33,5</b>	<b>69,6</b>
menej ako 1 mesiac	5,8	3,4	74,8
1 až 2 mesiace	9,8	5,8	64,5
3 až 5 mesiacov	15,9	9,3	73,6
6 až 11 mesiacov	25,5	15,0	68,3
<b>Dlhodobá nezamestnanosť</b>	<b>113,3</b>	<b>66,5</b>	<b>107,2</b>
12 až 17 mesiacov	20,8	12,2	79,3
18 až 23 mesiacov	14,0	8,2	113,9
24 až 47 mesiacov	27,7	16,3	124,9
48 a viac mesiacov	50,8	29,8	112,9

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2022

### 2.1.5 Aktívne opatrenia na trhu práce

Rok 2022 sa podobne ako rok 2021 niesol v znamení poklesu nezamestnanosti. Podľa štatistických údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (Ústredie PSVR) dosiahla v januári 2022 miera evidovanej nezamestnanosti (MEN) na Slovensku 6,96 %, čo bola zároveň aj najvyššia dosiahnutá úroveň v danom roku. Odvtedy pozvoľne klesala a v decembri 2022 dosiahla úroveň 5,9 %. Z regionálneho hľadiska bola ku koncu decembra 2022 najnižšia úroveň MEN v krajoch nachádzajúcich sa v severozápadnej časti Slovenska (najnižšia v Bratislavskom kraji 3,24 % a v Trnavskom kraji 3,60 %, najvyššia v Žilinskom kraji 4,63 %), regióny v juhovýchodnej časti územia mali úroveň MEN vyššiu (najnižšia v Banskobystrickom kraji 8,48 % a najvyššia v Prešovskom kraji 9,98 %).

Počet disponibilných uchádzačov o zamestnanie (UoZ) v decembri 2022 dosiahol celkovo hodnotu 160 204 osôb. V porovnaní s tým istým obdobím roka 2021 ide o pokles o 22 556 UoZ. Rovnako pozitívny trend sme v priebehu roka 2022 zaznamenali v poklese počtu znevýhodnených UoZ v zmysle § 8 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o službách zamestnanosti). V decembri 2022 dosiahol počet znevýhodnených UoZ hodnotu 146 599 osôb, t. j. medziročný pokles o 23 220 osôb. Pokles bol zaznamenaný takmer vo všetkých kategóriách, nárast sa prejavil iba v jednej kategórii - štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana (nárast o 2 osoby).

V priebehu roka 2022 bol viackrát novelizovaný zákon o službách zamestnanosti:

- **Zákonom č. 82/2022 Z. z.**, ktorý nadobudol účinnosť 1. apríla 2022. Novelizáciou sa upravila oblasť skončenia pracovného pomeru zamestnancovi, ktorý je občan so zdravotným postihnutím.
- S účinnosťou od 30. marca 2022 bol prijatý **zákon č. 92/2022 Z. z.** o niektorých ďalších opatreniach v súvislosti so situáciou na Ukrajine. Touto úpravou sa vytvoril priestor na rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce. Za aktívne opatrenia na trhu práce sa považujú aj projekty a programy na podporu integrácie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je žiadateľom o azyl, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému sa poskytlo dočasné útočisko s cieľom uľahčiť jeho sociálne začlenenie a integráciu na trh práce poskytovaním nástrojov a služieb podporujúcich zlepšenie jeho zamestnateľnosti a uplatnenia sa na trhu práce, ktoré realizuje ústredie alebo úrad.
- **Zákonom č. 101/2022 Z. z.**, ktorý nadobudol účinnosť 1. apríla 2022, sa novelizoval § 67 ods. 10 ohľadom poskytovania údajov o uchádzačoch o zamestnanie Rade pre rozpočtovú zodpovednosť a Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky.
- **Zákonom č. 112/2022 Z. z.** sa s účinnosťou od 1. januára 2023 prijalo v článku II niekoľko zmien v oblasti nelegálneho zamestnávania a kompetencií inšpektorátov práce (t.j. úrady práce, sociálnych vecí a rodiny už nebudú mať pôsobnosť v oblasti kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania).

- **Zákonom č. 113/2022 Z. z.** sa s účinnosťou od 1. januára 2023 v článku II novelizovali ustanovenia zákona o službách zamestnanosti týkajúce sa zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín a povinností agentúry dočasného zamestnávania.
- **Zákonom č. 426/2022 Z. z.** sa s účinnosťou od 1. januára 2023 prijali zmeny s cieľom zlepšiť podmienky pre zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím v chránených dielňach a chránených pracoviskách. Upravilo sa fungovanie chránených dielní tak, aby boli flexibilnejšie. Zámerom bolo podporovanie prispôsobeného prostredia, ktoré s ohľadom na zdravotný stav osoby so zdravotným postihnutím predstavuje prípravu a medzistupeň pred prechodom osoby so zdravotným postihnutím na otvorený trh práce.
- **Zákonom 430/2022 Z. z.** sa s účinnosťou od 1. januára 2023 novelizovalo ustanovenie o zadávaní zákaziek na účely plnenia povinného podielu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím.
- **Zákonom 488/2022 Z. z.**, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2023 okrem čl. I bodov 100, 122 až 124, 126 až 129, § 57 ods. 1 v bode 131, bodov 132, 134 až 138, 141, 145, 149, 154, 158, 168, 170 a § 72ax v bode 175, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2024. Kľúčovým cieľom tejto **rozsiahlejšej novelizácie zákona o službách zamestnanosti** bolo upraviť právny rámec poskytovania finančných príspevkov v rámci aktívnych opatrení na trhu práce (AOTP) a zabezpečiť zosúladenie zákona o službách zamestnanosti s aktuálnymi potrebami aplikačnej praxe najmä v oblasti zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín a podpory zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím. Zákon sa zaoberá najmä revíziou právneho rámca poskytovania finančných **príspevkov v rámci AOTP** za účelom zlepšenia ich efektívnosti a účinnosti. V tomto zmysle sa:
  - nahradil príspevok na vzdelávanie a prípravu pre trh práce, ktoré si zabezpečil uchádzač o zamestnanie z vlastnej iniciatívy, príspevkom na podporu rekvalifikácie uchádzača o zamestnanie. Úprava reaguje na strategický cieľ vyplývajúci zo Stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030, pomôcť ľuďom rozvíjať si zručnosti na rýchlo sa meniacom trhu práce, ktorí si potrebujú neustále dopĺňať svoje vedomosti, zručnosti a kompetencie, pretože ich vzdelanie a odborná príprava nepostačujú na splnenie aktuálnych alebo očakávaných potrieb trhu práce. Nový dopyt uchádzačov o zamestnanie po zvyšovaní úrovne zručností a rekvalifikáciách vzniká aj v dôsledku zelenej a digitálnej transformácie.
  - zmenil charakter Príspevku na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj na fakultatívny, t. j. nenáročný, ako aj obdobie podpory najviac na šesť kalendárnych mesiacov v rozsahu najviac 20 hodín týždenne s možnosťou predĺženia ich vykonávania najviac o ďalších šesť kalendárnych mesiacov. Cieľom je uplatnenie intenzívnejšieho prístupu pri udržiavaní pracovných návykov a rozvoji zručností dlhodobo nezamestnaného občana, ktorý je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a tiež skrátenie obdobia, počas ktorého nesmie byť v pracovnoprávnom vzťahu.
  - zjednotil systém určovania výšky príspevku pri poskytovaní príspevku na samostatnú zárobkovú činnosť (SZČ) pre všetky kraje SR nevynímajúc Bratislavský kraj a skrátila povinnosť prevádzkovať SZČ nepretržite najmenej tri roky na dva roky po poskytnutí príspevku.
  - zjednotili AOTP zamerané na podporu zamestnávania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (§ 50, § 50j, § 51a). Väčší dôraz sa kladie na podporu zamestnávania najviac ohrozených skupín na trhu práce, občanov starších ako 50 rokov veku, dlhodobo nezamestnaných a nízkokvalifikovaných občanov alebo uchádzačov o zamestnanie mladších ako 30 rokov veku, ktorí sú významne ohrození na trhu práce.
  - zvýšila atraktivnosť príspevku na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51) pre absolventov škôl úpravou paušálnej výšky príspevku zo 65 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu na sumu životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu.
  - vypustil príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)
  - vypustil príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53c), nakoľko príspevok má takmer rovnocenné zameranie, ako v prípade poskytovania príspevku na podporu mobility za prácou podľa § 53a.

Cieľom zákona v oblasti podpory zamestnávania **občanov so zdravotným postihnutím** je posilnenie podpory zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím na otvorenom trhu práce. V tejto súvislosti sa upravila definícia chránenej dielne a chráneného pracoviska tak, že v chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách budú môcť byť zamestnaní len občania so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce (zohľadňuje sa pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť

o viac ako 70 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou ako aj nevykonávanie závislej činnosti alebo podnikania pred zamestnaním sa v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku). Zákon tiež v súvislosti s revíziou aktívnych opatrení na trhu práce v oblasti zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím:

- upravuje rozdelenie výšky príspevkov, a to príspevku na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a príspevku občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť pre všetky okresy SR na základe porovnania okresu s celoslovenským priemerným podielom disponibilných uchádzačov o zamestnanie na obyvateľstve v produktívnom veku vrátane Bratislavského kraja,
- vypúšťa príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní z dôvodu dlhodobého nízkeho záujmu o tento príspevok a jeho nahradenie prostredníctvom projektov a programov, ktoré majú za cieľ najmä podporiť tvorbu nových pracovných miest pre občanov so zdravotným postihnutím na otvorenom trhu práce.

Zákon tiež reaguje na požiadavky aplikačnej praxe a uvoľňuje podmienky na čerpanie príspevku na SZČ pre občana so zdravotným postihnutím, umožňuje vykonávanie práce z domu a zavádza paušál na náklady súvisiace so zabezpečovaním administratívy chráneného pracoviska.

V oblasti **zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín** sa zákon zameriava na uľahčenie zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín naviazaním určenia zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily na úroveň krajov s vypustením podmienky miery evidovanej nezamestnanosti nižšej ako 5 %. V súvislosti s udržaním kvalifikovanej pracovnej sily sa týmto zákonom zaviedla možnosť zamestnávania štátneho príslušníka tretej krajiny počas obdobia rozhodovania o žiadosti o obnove prechodného pobytu na účel zamestnania a uľahčenie obnovenia prechodného pobytu na účel zamestnania vypustením požiadavky na prihladnutie na situáciu na trhu práce a umožnenie udržania kvalifikovanej pracovnej sily v rovnakom zamestnaní. Rovnako sa predĺžilo obdobie, počas ktorého sa štátny príslušník tretej krajiny môže zaškoľovať u zamestnávateľa pred udelením prechodného pobytu na účel zamestnania.

Zákon tiež zaviedol strategický charakter pôsobnosti **Aliancie sektorových rád** (ďalej len „aliancia“) a sektorových rád s cieľom zabezpečiť udržateľnosť systému riadenia týchto rozhodujúcich nástrojov aktívnej politiky trhu práce zameraných na opis nárokov trhu práce na pracovné miesta a prenos týchto potrieb do systému celoživotného vzdelávania v súlade so Stratégiou celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030. Cieľom je zabezpečiť nadrezortnú udržateľnosť aliancie a sektorových rád za riadiacej účasti a spoluzodpovednosti zainteresovaných partnerov na strane zástupcov štátu, zástupcov zamestnávateľov a zástupcov zamestnancov.

### Národný projekt „Prvá pomoc“ a systém tzv. „Skrátenej práce“

Projekt „Prvá pomoc“ na podporu udržania pracovných miest u zamestnávateľov a podporu SZČO na udržanie prevádzkovania ich činnosti sa realizoval v roku 2022 len v mesiacoch január a február 2022. Žiadatelia si mohli poslednýkrát požiadať o finančné príspevky za mesiac február 2022 do konca apríla 2022. Posledným dňom úhrady prostriedkov v rámci príslušnej schémy bol 30. september 2022.

Projekt na podporu udržania pracovných miest, na ktorých sa vykonáva alebo prevádzkuje samostatná zárobková činnosť v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránenia ich následkov sa realizoval len v mesiaci marec 2022. Žiadosť o finančné príspevky za mesiac marec 2022 bolo možné podať od 1. apríla 2022 do 31. mája 2022. Posledným dňom úhrady prostriedkov v rámci príslušnej schémy bol 30. september 2022.

S účinnosťou **od 1. marca 2022 sa stal funkčnou súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky zákon č. 215/2021 Z. z. o podpore v čase skrátenej práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov**, ktorého cieľom je systémové, nárokové a transparentné poskytnutie podpory na čiastočnú úhradu nákladov zamestnávateľa na náhradu mzdy zamestnanca v čase trvania vonkajšieho faktora, ktorý má dočasný charakter, zamestnávateľ ho nemohol ovplyvniť alebo mu nemohol predísť a ktorý má negatívny vplyv na pridelenie práce zamestnancom, najmä počas mimoriadnej situácie, výnimočného stavu, núdzového stavu, mimoriadnej okolnosti vyhlásenej vládou Slovenskej republiky, alebo okolnosti vyššej moci, čím dochádza k významne negatívnym vplyvom na pracovné miesta trhu práce, k ich ohrozeniu až zániku.

Účelom zákona je okrem zabezpečenia krytia časti náhrady mzdy zamestnanca, aj udržanie pracovných miest a konkurencieschopnosti zamestnávateľov v čase hospodárskej krízy, recesie a krízovej situácie. Zároveň **nový**

**systém tzv. „Skrátenej práce“** doplnil úspešné pôsobenie zavedených opatrení aktívnej politiky na trhu práce na riešenie negatívnych vplyvov mimoriadnej situácie, výnimočného stavu alebo núdzového stavu na zamestnanosť, akým bol napr. projekt „Prvá pomoc“.

Zamestnanci, ktorí by boli dotknutí stratou pracovného miesta, sa vďaka systému „Skrátenej práce“ môžu vyhnúť strate zručností a pracovných návykov, prípadne aj stigmám, ktoré môžu vyplývať zo statusu poberateľa dávky v nezamestnanosti či prepusteného zamestnanca. Udržanie pracovných miest má pozitívny vplyv aj na príjem domácností, čo sa prejavuje následne na spotrebe domácností, ktorá v prípade krízy síce poklesne, no pokles sa vďaka systému „Skrátenej práce“ prejaví v nižšom rozsahu. Vďaka udržaniu pracovných miest dochádza tiež k úsporám v dôsledku nižšej miery čerpania iných dávok sociálneho poistenia či štátnej pomoci.

Udržanie pracovných miest v prípade krízy, či recesie je výhodné aj z pohľadu zamestnávateľov. V čase prechodných krízových situácií, ktoré nie sú v moci zamestnávateľa, má systém „Skrátenej práce“ pozitívny vplyv na udržanie ľudského kapitálu vo firmách a prispieva k zníženiu nákladov zamestnávateľov na prepúšťanie, náber a zaučanie nových zamestnancov. Najčastejším prijímateľom podpory v roku 2022 boli zamestnávatelia resp. zamestnanci v priemysle a výrobných podnikoch. Povinnosťou zamestnávateľa, ktorému bola poskytnutá podpora, je zachovať pracovné miesto najmenej 2 mesiace po skončení mesiaca, za ktorý mu bola poskytnutá podpora.

V roku 2022 bolo na podporu v čase skrátenej práce vyčerpaných celkovo 20 720 940,34 eur, v rámci ktorých sa podporilo 124 zamestnávateľov a 85 413 zamestnancov (detailnejšia analýza aktuálne nie je k dispozícii). Viac na stránke <https://www.skratenapraca.gov.sk/>.

### Aliancia sektorových rád

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v roku 2022 pripravilo návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o službách zamestnanosti. Ide o zákon č. 488/2022 Z. z., ktorý po prerokovaní v Hospodárskej a sociálnej rade SR dňa 26. septembra 2022 schválila vláda SR dňa 28. septembra 2022 a Národná rada SR dňa 6. decembra 2022. Tento zákon okrem iného predpokladal aj založenie Aliancie sektorových rád, ktorá bude mať formu záujmového združenia právnických osôb podľa § 20f Občianskeho zákonníka.

Hlavným poslaním Aliancie sektorových rád bude zosúladzovanie systému vzdelávania s požiadavkami zamestnávateľov na kvalifikovanú pracovnú silu. Jej hlavným cieľom je zlepšiť prípravu súčasnej aj budúcej pracovnej sily v súlade s vývojovými trendmi a inováciami na trhu práce, čím sa zvýši konkurencieschopnosť Slovenska a životná úroveň obyvateľstva.

Prenos potrieb trhu práce do systému celoživotného vzdelávania bol doteraz zabezpečovaný rezortmi práce a školstva v spolupráci so zástupcami zamestnávateľov a zamestnancov v postavení poradných orgánov. Aliancia s vlastnou právnou subjektivitou, združujúca zástupcov štátu, zamestnávateľov a zamestnancov, bude mať vlastné kompetencie zabezpečovať efektívnejšie sledovanie vývojových trendov na trhu práce a ich prenos do vzdelávania v školách a do ďalšieho vzdelávania.

Stanovy záujmového združenia právnických osôb Aliancia sektorových rád schválila vláda SR uznesením č. 805 zo dňa 14. decembra 2022 a zároveň uložila ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny ministrom školstva, vedy, výskumu a športu zabezpečiť založenie záujmového združenia právnických osôb Aliancia sektorových rád do 31. januára 2023.

### AOTP na podporu zamestnateľnosti a zvyšovanie zamestnanosti a ich uplatňovanie v roku 2022

Podľa č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) boli v roku 2022 uchádzačom o zamestnanie (ďalej len „UoZ“), záujemcom o zamestnanie (ďalej len „ZoZ“), zamestnancom za účelom ich umiestnenia a udržania sa na trhu práce (ďalej len „TP“) a zamestnávateľom k dispozícii tieto aktívne opatrenia trhu práce (ďalej len „AOTP“):

#### a) podpora zvyšovania zamestnateľnosti UoZ a ZoZ:

- informačné a poradenské služby (§ 42)
- odborné poradenské služby (§ 43)
- vzdelávanie a príprava pre trh práce (ďalej len „TP“) UoZ (§ 46)
- príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (ďalej len „AP“) (§ 51)
- príspevok na aktivačnú činnosť (ďalej len „AČ“) formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)



- príspevok na AČ formou dobrovoľníckej služby (ďalej len „DS“) (§ 52a)
- b) podpora zamestnanosti, vytvárania a udržania pracovných miest** (ďalej len „PM“):
- sprostredkovanie zamestnania (§ 32)
  - vzdelávanie a príprava pre TP zamestnanca (§ 47)
  - príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (ďalej len „SZČ“) (§ 49)
  - príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (ďalej len „ZUoZ“) (§ 50)
  - príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)
  - príspevok na podporu vytvorenia PM v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)
  - príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)
  - príspevok na podporu mobility za prácou (§ 53a)
  - príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)
  - príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53c)
  - príspevok na vytvorené nové PM (§ 53d)
  - umiestňovací príspevok integračnému podniku (§ 53f)
  - vyrovnávacie príspevky integračnému podniku (§ 53g)
  - projekty a programy (§ 54)
  - príspevok na zriadenie chránenej dielne (ďalej len „CHD“) alebo chráneného pracoviska (ďalej len „CHP“) (§ 56)
  - príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím (ďalej len „ZP“) v zamestnaní (§ 56a)
  - príspevok občanovi so ZP na SZČ (§ 57)
  - príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)
  - príspevok na úhradu prevádzkových nákladov CHD alebo CHP a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60).

Prostredníctvom národného projektu (ďalej len „NP“), „Cesta na trh práce 2“ sa poskytoval finančný príspevok na vytvorenie nového PM na samozamestnanie UoZ/ZUoZ, ktorí ako samostatne zárobkovo činné osoby (ďalej len „SZČO“) prevádzkovali SZČ v rôznych odvetviach. PM na samozamestnanie mohlo byť UoZ/ZUoZ vytvorené aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby.

NP „Podpora integračných podnikov“ zabezpečil poskytovanie príspevku integračnému podniku podľa § 53f zákona o službách zamestnanosti a kompenzačného príspevku integračnému podniku podľa § 53g zákona o službách zamestnanosti.

Zvyšovanie zamestnateľnosti UoZ/ZUoZ podporil NP „Vzdelávanie UoZ – 2“ formou podpory rekvalifikačných kurzov (REPAS+) a kompetenčných kurzov (KOMPAS+). Uvedené opatrenia sa realizovali aj prostredníctvom regionálneho projektu v Bratislavskom samosprávnom kraji (ďalej len „BSK“).

NP „Zosúladenie rodinného a pracovného života“ zlepšil podmienky pre zosúladenie rodinného a pracovného života zvyšovaním zamestnanosti osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien, ako aj osamelých rodičov starajúcich sa aspoň o jedno dieťa a ďalšie osoby, ktoré majú problémy pri zosúladení rodinného a pracovného života kvôli starostlivosti o závislých členov rodiny, resp. domácnosti. NP sa zameriaval na podporu zamestnávateľov, ktorí realizujú opatrenia pomoci zosúladenia pracovného a rodinného života osobám z cieľovej skupiny prostredníctvom možnosti návratu na TP formou zamestnania.

NP „Cesta na trh práce 3“ podporil zamestnanosť a zamestnateľnosť UoZ s cieľom zlepšenia ich postavenia na TP prostredníctvom troch opatrení:

- podpora vytvárania PM pre UoZ: finančný príspevok sa poskytol zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené PM prijal do pracovného pomeru UoZ/ZUoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer bol dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času,
- podpora vytvárania PM u verejných zamestnávateľov: finančný príspevok sa poskytoval zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené PM prijal do pracovného pomeru UoZ/ZUoZ, ak bol pracovný pomer dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času,
- poskytovanie finančného príspevku na dochádzanie za prácou: finančný príspevok sa poskytoval užívateľovi - zamestnancovi, ktorý bol UoZ/ZUoZ a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzanie za prácou.

NP „Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím – 4“ zabezpečil poskytovanie viacerých príspevkov v súlade so zákonom o službách zamestnanosti na podporu integrácie občanov so ZP na TP, konkrétne: príspevok na zriadenie CHD alebo CHP (§ 56), príspevok na udržanie občana so ZP v zamestnaní (§ 56a),

príspevok občanovi so ZP na SZČ (§ 57), príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59), príspevok na úhradu prevádzkových nákladov CHD alebo CHP a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60).

NP „Investičná pomoc pre sociálne podniky – nenávratná zložka“ podporil subjekty sociálnej ekonomiky s cieľom posilniť zamestnanosť prostredníctvom investičnej pomoci pre registrované sociálne podniky.

NP „Podpora zamestnanosti“ poskytoval finančné príspevky na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j zákona o službách zamestnanosti) a finančné príspevky na AČ formou menších obecných služieb pre obec alebo menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52 zákona o službách zamestnanosti) a formou DS (§ 52a zákona o službách zamestnanosti).

NP „Chyť sa svojej šance“ podporil vytváranie udržateľných PM, s dôrazom na digitálne a zelené PM pre ZUoZ a mladých ľudí do 30 rokov veku (30 rokov mínus 1 deň), vedených v evidencii UoZ úradov, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (ďalej len „mladí UoZ – NEET“) prostredníctvom troch opatrení:

- podpora SZČO: v rámci opatrenia sa poskytoval finančný príspevok na samozamestnanie ZUoZ, ktorí ako SZČO prevádzkovali SZČ v rôznych odvetviach,
- podpora mentorovaného zapracovania ako súčasť pracovného pomeru ZUoZ a mladého UoZ – NEET s následným pokračovaním formou praxe: v rámci opatrenia sa poskytovali finančné príspevky na mentorované zapracovanie zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené PM prijal do pracovného pomeru ZUoZ a mladého UoZ - NEET v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času na dobu neurčitú, pričom finančné príspevky sa poskytovali mesačne najviac počas 4 mesiacov mentorovaného zapracovania a 2 nasledujúce mesiace praxe neboli finančne podporované,
- podpora zamestnávania ZUoZ: finančný príspevok sa poskytoval zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené PM prijal do pracovného pomeru ZUoZ.

- **Národný projekt** (ďalej len „NP“) „**Prax pre mladých**“ – cieľom bola podpora zvýšenia zamestnateľnosti UoZ – NEET do 29 rokov prostredníctvom získavania a prehľbovania pracovných zručností a praktických skúseností, ktoré zodpovedajú ich dosiahnutému stupňu vzdelania formou praxe vykonávanej u zamestnávateľa.
- **Výzva na predkladanie dopytovo orientovaných projektov „Krok za krokom“** – výzva mala za cieľ podporiť neziskový sektor, miestne a regionálne samosprávy, nadácie a akčné skupiny pri vyhľadávaní neaktívnych nízkokvalifikovaných osôb, ktorým bolo následne poskytnuté individualizované poradenstvo a sprevádzanie za účelom uplatnenia sa na trhu práce.
- **NP „Overenie modelu centier práce s mládežou v BBSK“** – cieľom projektu bolo overenie pilotného modelu prístupu k práci s mládežou pre podporu zamestnanosti a vypracovať regionálnu štúdiu uplatniteľnosti modelu centier práce s mládežou ako nástroja práce s mládežou, starostlivosti o mládež a podpory zamestnanosti mladých a predchádzaniu ich upadnutiu do statusu NEET. Cieľovou skupinou sú NEET do 30 rokov s dôrazom na ženy, marginalizované rómske komunity, osoby so zdravotným postihnutím, migrantov, súčasní a bývalí klienti centier pre deti a rodiny, iné zraniteľné a znevýhodnené osoby a žiaci základných škôl a stredných škôl vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorí sú najviac ohrození situáciou NEET.
- **NP „Aktivácia znevýhodnených UoZ“** – znevýhodneným UoZ boli v rámci predmetného NP poskytované odborné poradenské služby, aktivácia a zaškolenie a podpora vytvárania pracovných miest.
- **NP „Nestráť prácu – vzdelávaj sa“** – cieľom bola podpora zamestnanosti, zamestnateľnosti a adaptability existujúcej pracovnej sily na zmenené podmienky na trhu práce prostredníctvom vzdelávania, ktoré jej poskytne lepšie predpoklady pre uplatnenie sa na trhu práce.
- **NP „Individualizované poradenstvo pre znevýhodnených UoZ“** – cieľom NP pre znevýhodnených UoZ bola podpora pri zvyšovaní ich konkurencieschopnosti na trhu práce a zvyšovaní ich zamestnateľnosti prostredníctvom rozvoja tzv. mäkkých faktorov zamestnateľnosti, ktorými sú kompetencie pre integráciu na trh práce. Rozvoj kompetencií je zameraný na vytvorenie individuálneho osobnostného profilu na základe zhodnotenia potenciálu cieľovej skupiny a identifikovania prekážok (vrátane nedostatočných digitálnych zručností) ovplyvňujúcich ich pozíciu na trhu práce a na stanovenie aktivít a opatrení potrebných pre ich integráciu na trh práce.

## 2.2 Mzdy a pracovné podmienky

### Vyhodnotenie zmien právnych predpisov v roku 2022 v oblasti miezd a pracovných podmienok

#### Zákonník práce

**Zákomom č. 76/2021 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony **s účinnosťou od 1. januára 2022** sa do Zákonníka práce:

- doplnil nový výpovedný dôvod a to dovŕšenie 65 rokov veku a vek určený na nárok na starobný dôchodok. Tak ako aj pri ostatných výpovedných dôvodoch, ktoré sú uvedené v Zákonníku práce, zamestnávateľ by mal možnosť (avšak nie povinnosť) uplatniť tento výpovedný dôvod. Obe podmienky (vek 65 rokov a nárok na starobný dôchodok) výpovedného dôvodu musia byť splnené súčasne. Zamestnávateľ by mohol uzatvoriť so zamestnancom aj dohodu o skončení pracovného pomeru z tohto dôvodu. Vzhľadom na obsah výpovedného dôvodu, zamestnávateľ by nebol povinný pri tomto výpovednom dôvode zamestnancovi ponúknuť inú vhodnú prácu. Zamestnanec s ktorým by zamestnávateľ skončil pracovný pomer z uvedeného dôvodu by mal nárok na odstupné, ktoré je aj podľa súčasnej právnej úpravy odstupňované podľa dĺžky trvania pracovného pomeru u zamestnávateľa.

**Uvedená zmena v Zákonníku práce mala nadobudnúť účinnosť od 1. januára 2022. Avšak Ústavný súd Slovenskej republiky na zasadnutí pléna dňa 15. decembra 2021 rozhodol, že pozastavuje účinnosť tohto ustanovenia.**

- doplnilo ustanovenie § 103 ods. 2 Zákonníka práce o právo zamestnanca trvalo starajúceho ho sa o dieťa na vyššiu výmeru dovolenky vo vzťahu k určaniu rozsahu tejto dovolenky v príslušnom kalendárnom roku, kedy sa zamestnanec začal alebo prestal trvalo starať o dieťa, v zákone sa presne vymedzilo, v akom momente získa tento zamestnanec právo na dodatočnú dovolenku a v akom rozsahu (ak zmena nastáva až v priebehu kalendárneho roka zmena v rozsahu práva – výmere, sa posudzuje v pomernom rozsahu).

**Zákomom č. 407/2021 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zmenený a doplnený zákon č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony **s účinnosťou od 2. februára 2022** bol novelizovaný aj Zákonník práce. Novelizácia sa týkala povinnosti Slovenskej republiky transponovať smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1057 z 15. júla 2020, ktorou sa stanovujú špecifické pravidlá vo vzťahu k smernici 96/71/ES a smernici 2014/67/EÚ pre vysielanie vodičov v odvetví cestnej dopravy a ktorou sa mení smernica 2006/22/ES, pokiaľ ide o požiadavky týkajúce sa dodržiavania predpisov, a nariadenie (EÚ) č. 1024/2012, ktorým sa upravujú osobitné pravidlá v oblasti vysielania zamestnancov – vodičov. V Zákonníku práce sa ustanovilo, v ktorých prípadoch sa vodiči považujú, resp. nepovažujú za vyslaných zamestnancov. Kedy sa vyslanie vodiča považuje za skončené a ako sa počíta dĺžka trvania vyslania vodiča.

**Zákomom č. 215/2021 Z. z. o podpore v čase skrátenej práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. marca 2022** bol novelizovaný aj Zákonník práce. Bolo ustanovené právo zamestnávateľa vykonať zrážku zo mzdy, ak ide o vrátenie náhrady mzdy alebo jej časti, na ktorú zamestnancovi nevznikol nárok. V rámci prekážok v práci na strane zamestnávateľa bol ustanovený postup zamestnávateľa, ktorý chce využiť systém podpory v čase skrátenej práce. Aby mohol využiť tento systém, je potrebná dohoda so zástupcami zamestnancov, ak u zamestnávateľa pôsobia. Ak u zamestnávateľa zástupcovia zamestnancov nepôsobia, vyžaduje sa dohoda s konkrétnym zamestnancom. Ďalej bola ustanovená možnosť v prípade, že zástupcovia zamestnancov nesúhlasia s podaním žiadosti o poskytnutie podpory v čase skrátenej práce, aby tento spor medzi nimi a zamestnávateľom rozhodol rozhodca. Obdobne to platí pri spore zamestnávateľa s jednotlivými zamestnancami. Ustanovené boli aj pravidlá pre určenie odmeny rozhodcu.

**Zákomom č. 82/2022 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov **s účinnosťou od 1. apríla 2022** sa v § 66 Zákonníka práce, ktorý upravuje postup pri skončení pracovného pomeru výpoveďou zo strany zamestnávateľa so zamestnancom so zdravotným postihnutím, doplnila povinnosť zamestnávateľa bezodkladne oznámiť zamestnancovi so zdravotným postihnutím podanie žiadosti príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o udelenie predchádzajúceho súhlasu.

**Zákomom č. 125/2022 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony **s účinnosťou od 1. júna 2022** bol

novelizovaný aj Zákonník práce doplnením ustanovenia § 144 ods. 2 Zákonníka práce v súvislosti s preukazovaním prekážky v práci a jej trvania na strane zamestnanca. Zmena súvisí so zavádzaním priamej elektronickej komunikácie zdravotníckeho zariadenia so zamestnávateľom.

**Zákomom č. 350/2022 Z. z. s účinnosťou od 1. novembra 2022** sa zmenil a doplnil zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Touto novelou sa:

- vykonala transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1152 z 20. júna 2019 o transparentných a predvídateľných pracovných podmienkach v Európskej únii a smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1158 z 20. júna 2019 o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami, ktorou sa zrušuje smernica Rady 2010/18/EÚ. Obsah nových smerníc bol už v určitom rozsahu zapracovaný do Zákonníka práce, pretože jeho právna úprava vychádzala z existujúcich smerníc EÚ,
- spresnil okruh informácií, ktoré má zamestnanec dostať, aby bola zabezpečená požiadavka transparentnosti a predvídateľnosti vykonávanej práce,
- ustanovilo, že v prípade pracovného pomeru na určitú dobu dohodnutá skúšobná doba nesmie trvať dlhšie ako polovica dohodnutej doby trvania pracovného pomeru,
- ustanovilo právo zamestnanca žiadať prechod na inú formu zamestnania (napr. z doby určitej na neurčitý čas),
- ustanovila minimálna dĺžka úložnej lehoty zásielky v prípade doručovania písomností poštovým podnikom (nie kratšia ako 10 dní),
- spresnilo právo zamestnanca na odstupné a odchodné v prípade smrti zamestnanca,
- upravila lehota na podanie žaloby o neplatnosť skončenia pracovného pomeru, ak sa pracovný pomer predlžuje z dôvodu plynutia ochrannej doby,
- ustanovila možnosť poskytovať informácie aj v elektronickej podobe,
- ustanovil tzv. inštitút otcovskej dovolenky,
- ustanovila ochrana otca na otcovskej dovolenke (podobne ako u matky),
- ustanovila možnosť žiadať flexibilné formy práce, ak ide o osoby, ktoré sa starajú o deti,
- upravili zamestnanecké práva osôb, ktoré sa vracajú do práce po prekážke v práci (napr. materská dovolenka, rodičovská dovolenka, a pod.).

**Zákomom č. 376/2022 Z. z.** o profesionálnych náhradných rodičoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov **s účinnosťou od 1. decembra 2023** bol novelizovaný aj Zákonník práce, ktorým sa určila subsidiárna pôsobnosť Zákonníka práce vo vzťahu k profesionálnym náhradným rodičom.

## **Zákon č. 283/2002 Zb. o cestovných náhradách**

V oblasti cestovných náhrad boli v roku 2022 prijaté nasledovné opatrenia MPSVR SR:

### **Stravné**

#### **I. Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 116/2022 Z. z. o sumách stravného – účinnosť 1. máj 2022**

1. V nadväznosti na valorizačný mechanizmus ustanovený v § 8 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. mája 2022 zvýšila suma stravného pre jednotlivé časové pásma nasledovne:
  - pre časové pásmo 5 hodín až 12 hodín trvania pracovnej cesty z **5,10 eura** na **6 eur**,
  - pre časové pásmo nad 12 hodín až 18 hodín trvania pracovnej cesty zo **7,60 eura** na **9 eur**,
  - pre časové pásmo nad 18 hodín trvania pracovnej cesty z **11,60 eura** na **13,70 eura**.
2. Zvýšenie sumy stravného pre časové pásmo 5 – 12 hodín zvýšilo:
  - **maximálnu hranicu** príspevku zamestnávateľa na stravovanie/finančný príspevok na stravovanie z **2,81 eura** na **3,30 eura** na jedno hlavné jedlo, vrátane nápoja,
  - **minimálnu hodnotu stravovacej poukážky** (tzv. gastrolístka) z **3,83 eura** na **4,50 eura**, za ktorú si má zamestnanec zakúpiť jedno hlavné jedlo, vrátane nápoja.

#### **II. Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 281/2022 Z. z. o sumách stravného – účinnosť 1. september 2022**

1. V nadväznosti na valorizačný mechanizmus ustanovený v § 8 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. septembra 2022 zvýšila suma stravného pre jednotlivé časové pásma nasledovne:
  - pre časové pásmo 5 hodín až 12 hodín trvania pracovnej cesty zo **6 eur** na **6,40 eura**,
  - pre časové pásmo nad 12 hodín až 18 hodín trvania pracovnej cesty z **9 eur** na **9,60 eura**,
  - pre časové pásmo nad 18 hodín trvania pracovnej cesty z **13,70 eura** na **14,50 eura**.
2. Zvýšenie sumy stravného pre časové pásmo 5 – 12 hodín zvýšilo:
  - **maximálnu hranicu** príspevku zamestnávateľa na stravovanie/finančný príspevok na stravovanie z **3,30 eura** na **3,52 eura** na jedno hlavné jedlo, vrátane nápoja,
  - **minimálnu hodnotu stravovacej poukážky** (tzv. gastrolístka) zo **4,50 eura** na **4,80 eura**, za ktorú si má zamestnanec zakúpiť jedno hlavné jedlo, vrátane nápoja.

### **Suma základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách**

#### **I. Opatrenie MPSVR SR č. 117/2022 Z. z. o sumách základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách – účinnosť 1. máj 2022**

V nadväznosti na valorizačný mechanizmus ustanovený v § 8 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. mája 2022 zvýšili sumy základnej náhrady za použitie cestného motorového vozidla nasledovne:

- pre jednostopové vozidlá a trojkolky z **0,053 eura** na **0,059 eura**,
- pre osobné cestné motorové vozidlá z **0,193 eura** na **0,213 eura**.

#### **II. Opatrenie MPSVR SR č. 282//2022 Z. z. o sumách základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách – účinnosť 1. september 2022**

V nadväznosti na valorizačný mechanizmus ustanovený v § 8 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. septembra 2022 zvýšili sumy základnej náhrady za použitie cestného motorového vozidla nasledovne:

- pre jednostopové vozidlá a trojkolky z **0,059 eura** na **0,063 eura**,
- pre osobné cestné motorové vozidlá z **0,213 eura** na **0,227 eura**.

### **Minimálna mzda**

**Podľa oznámenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 352/2021 Z. z.** bola v roku 2022 suma minimálnej mzdy nasledovná:

- 646 eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou,
- 3,713 eura za každú hodinu odpracovanú zamestnancom.

Pre rok 2021 bola ustanovená minimálna mzda v sume 623 eur mesačne pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou a 3,580 eura za každú hodinu odpracovanú zamestnancom. Medziročné zvýšenie sumy minimálnej mzdy v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 predstavovalo 3,69 %.

### **Minimálne mzdové nároky**

**Podľa oznámenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 353/2021 Z. z.** boli v roku 2022 sumy minimálnych mzdových nárokov nasledovné:

- suma minimálneho mzdového nároku zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou pre príslušný stupeň:

Stupeň:	Suma minimálneho mzdového nároku:
1	646,00 eur za mesiac,
2	762,00 eur za mesiac,
3	878,00 eur za mesiac,
4	994,00 eur za mesiac,
5	1 110,00 eur za mesiac,
6	1 226,00 eur za mesiac.

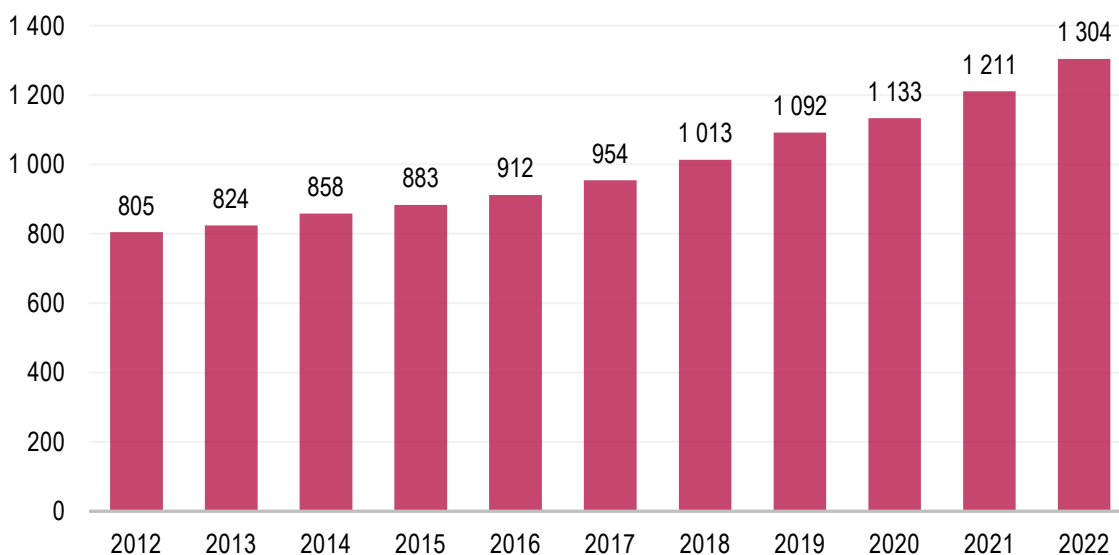
- suma minimálneho mzdového nároku pre príslušný stupeň za každú hodinu odpracovanú zamestnancom pri ustanovenom týždennom pracovnom čase 40 hodín:

Stupeň:	Suma minimálneho mzdového nároku:
1	3,713 eura za hodinu,
2	4,379 eura za hodinu,
3	5,046 eura za hodinu,
4	5,713 eura za hodinu,
5	6,379 eura za hodinu,
6	7,046 eura za hodinu.

### 2.2.1 Mzdy

V roku 2022 dosiahla **priemerná nominálna mesačná mzda** zamestnanca v hospodárstve SR<sup>30</sup> podľa údajov ŠÚ SR hodnotu **1 304 eur**, ktorá sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšila o 93 eur pri medziročnom raste o 7,7 %. Tempo jej rastu sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zrýchlilo o 0,8 p. b.

**Graf 2.19 Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR v eurách**

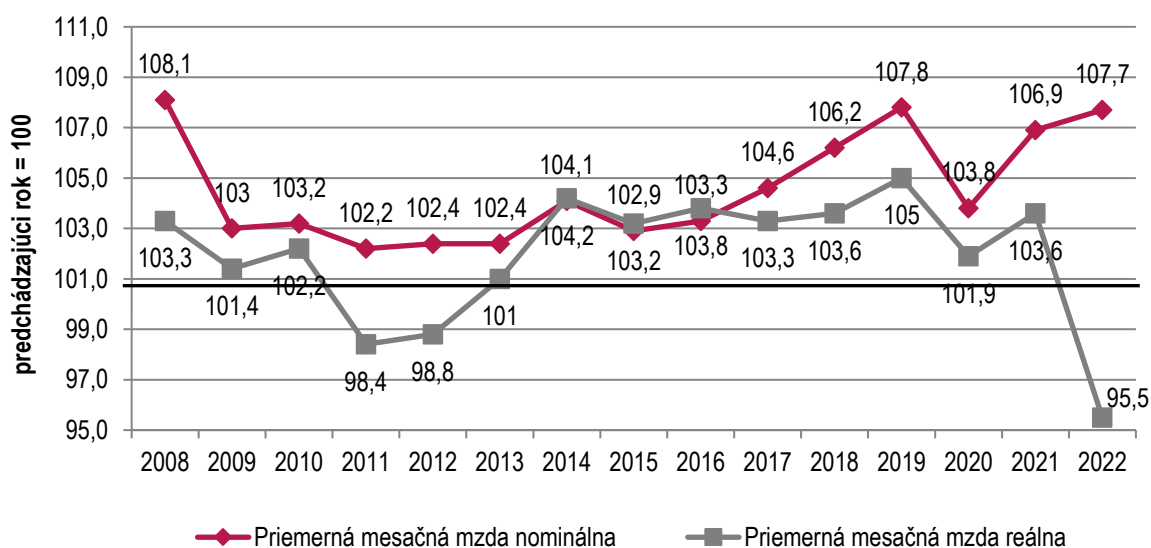


Zdroj: ŠÚ SR, <http://datacube.statistics.sk>

**Priemerná reálna mesačná mzda** zamestnanca v hospodárstve SR v roku 2022 sa medziročne znížila o 4,5 %.

<sup>30</sup> Podľa štvrťročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje upravené o štatistický odhad nevidovaných miezd; indexy sú počítané z porovnateľných údajov.

Graf 2.20 Vývoj priemernej mesačnej mzdy od roku 2008 (v %)



Zdroj: ŠÚ SR, <http://datacube.statistics.sk>

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2022 v mzdovom vývoji pretrvávali výrazné regionálne rozdiely, keď sa v jednotlivých krajoch priemerná nominálna mesačná mzda pohybovala v rozpätí od 1 011 eur (Prešovský kraj) do 1 599 eur (Bratislavský kraj) s rozdielom 588 eur (v roku 2021 to bolo 526 eur). Vyššia ako v priemere za celé hospodárstvo SR bola priemerná nominálna mesačná mzda len v Bratislavskom kraji, v ostatných krajoch bola pod priemerom SR.

Vo všetkých krajoch úroveň priemernej nominálnej mzdy zamestnancov presiahla úroveň roku 2021, najvýraznejšie vzrástla v Banskobystrickom kraji (o 9,1 %), najmenej v Prešovskom kraji (o 5,8 %). Reálna mzda klesla najviac v Prešovskom kraji (o 6,2 %), najmenej v Banskobystrickom kraji (o 3,3 %).

Tabuľka 2.19 Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnancov podľa krajov

Kraj	2022 (v €)	Index 2022/2021	Prírastok/Úbytok (v €)	Úroveň oproti SR (v €)	Úroveň oproti SR (v %)
<b>SR spolu</b>	<b>1 304</b>	<b>107,7</b>	<b>93</b>	<b>0</b>	<b>100,0</b>
v tom:					
Bratislavský kraj	1 599	107,9	117	295	122,6
Trnavský kraj	1 225	108,0	91	-79	93,9
Trenčiansky kraj	1 203	107,5	84	-101	92,3
Nitriansky kraj	1 104	108,7	88	-200	84,7
Žilinský kraj	1 170	107,8	85	-134	89,7
Banskobystrický kraj	1 149	109,1	96	-155	88,1
Prešovský kraj	1 011	105,8	55	-293	77,5
Košický kraj	1 221	107,1	81	-83	93,6

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR 4. štvrťrok 2021, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2022

Podľa odvetví najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu dosiahli zamestnanci v informáciách a komunikácii (2 254 eur) a finančných a poisťovacích činnostiach (2 247 eur) a naopak najnižšiu mzdu mali zamestnanci v ubytovacích a stravovacích službách (764 eur). V porovnaní s rokom 2021 sa priemerná nominálna mesačná mzda zvýšila vo všetkých sledovaných odvetviach, relatívne najrýchlejšie rástla v umení, zábave a rekreácii (o 12,4 %). V ostatných odvetviach rástla priemerná nominálna mesačná mzda v rozmedzí od 2,5 % (zdravotníctvo a sociálna pomoc) do 11,7 % (stavebníctvo). Reálne mzdy v priemere za rok 2022 medziročne klesli najvýraznejšie v zdravotníctve a sociálnej pomoci (o 9,1 %) a v odvetví vzdelávania (o 7,2 %). Naopak, v porovnaní

s predchádzajúcim rokom najmenej klesli reálne mzdy v umení, zábave a rekreácii (o 0,4 %) a v stavebníctve (o 1,0 %).

**Tabuľka 2.20 Priemerná mesačná nominálna mzda a jej rast podľa ekonomických činností**

Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2	2021		2022	
	Priemerná výška v €	Index 2021/2020	Priemerná výška v €	Index 2022/2021
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	933	107,0	1 009	108,1
Priemysel spolu	1 289	108,5	1 373	106,5
Ťažba a dobývanie	1 344	106,1	.	.
Priemyselná výroba	1 268	108,8	1 352	106,6
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1 995	103,5	2 106	105,6
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1 173	107,3	D	D
Stavebníctvo	818	107,6	914	111,7
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	1 119	108,7	1 233	110,2
Doprava a skladovanie	1 125	103,8	1 244	110,6
Ubytovacie a stravovacie služby	688	112,2	764	111,0
Informácie a komunikácia	2 126	108,1	2 254	106,0
Finančné a poisťovacie činnosti	2 066	104,9	2 247	108,8
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 126	109,9	1 198	106,4
Odborné, vedecké a technické činnosti	1 336	104,3	1 484	111,1
Administratívne a podporné služby	966	103,1	1 052	108,9
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	1 715	103,8	1 800	105,0
Vzdelávanie	1 159	103,6	1 213	104,7
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 395	113,8	1 430	102,5
Umenie, zábava a rekreácia	1 008	109,7	1 133	112,4
Ostatné činnosti	782	107,6	860	110,0
<b>Hospodárstvo spolu</b>	<b>1 211</b>	<b>106,9</b>	<b>1 304</b>	<b>107,7</b>

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2021, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2022; bodka (.) - údaj nie je k dispozícii alebo je nespoľahlivý; veľké D (D) - údaj nie je možné publikovať pre jeho dôverný charakter

**Podľa veľkosti podnikov** mali najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu zamestnanci v podnikoch s počtom zamestnancov 1 000 a viac. Priemernú nominálnu mesačnú mzdu vyššiu ako celoslovenský priemer dosiahli v kategórii veľkých podnikov aj podniky s 500 - 999 zamestnancami a s 250 - 499 zamestnancami a stredné podniky s 50 - 249 zamestnancami. Najnižšiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu mali zamestnanci u živnostníkov. Oproti roku 2021 priemerná nominálna mzda stúpila vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov, najvýraznejšie v podnikoch s 0 až 19 zamestnancami (o 15,2 %), najnižší rast zaznamenala priemerná nominálna mesačná mzda zamestnancov u živnostníkov (o 2,5 %). *Reálne mzdy* vzrástli len v podnikoch s 0 – 19 zamestnancami (o 2,1 %), naopak najvýraznejšie klesli u živnostníkov (o 9,1 %) a v podnikoch s 500 – 999 zamestnancami (o 8,9 %).



Tabuľka 2.21 Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca podľa veľkosti podnikov

Počet zamestnancov	2021	Indexy 2021/2020		2022	Indexy 2022/2021	
	(v €)	Nominálna mzda	Reálna mzda	(v €)	Nominálna mzda	Reálna mzda
0 – 19	844	107,8	104,5	972	115,2	102,1
20 – 49	1 178	105,6	102,3	1 273	108,1	95,8
50 – 249	1 338	107,6	104,3	1 449	108,3	96,0
250 – 499	1 414	106,7	103,4	1 524	107,8	95,6
500 – 999	1 509	109,0	105,6	1 552	102,8	91,1
1 000 a viac	1 661	106,3	103,0	1 778	107,0	94,9
Živnostníci (odhad) <sup>1</sup>	685	104,9	101,6	702	102,5	90,9
<b>Spolu</b>	<b>1 211</b>	<b>106,9</b>	<b>103,6</b>	<b>1 304</b>	<b>107,7</b>	<b>95,5</b>

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2021, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2022; <sup>1</sup>) mzda zamestnancov u živnostníkov

## 2.2.2 Úplné náklady práce

Podľa údajov ŠÚ SR<sup>31</sup> (**údaje sú v čase spracovania správy dostupné za rok 2021**) sa vývoj slovenskej ekonomiky prejavil v akcelerácii nákladov práce, ktoré medziročne vzrástli o 4,5 %, t. j. na 21 650 eur na zamestnanca.

Z celkových nákladov práce tvoril v roku 2021 súhrn **priamych nákladov** 74,46 % a **nepriamych nákladov** 27,98 %, od ktorých sa odpočítavajú **subvencie** prijaté zamestnávateľom vo forme dotácií (-2, 44%).

Tabuľka 2.22 Dynamika ročných nákladov práce v SR na zamestnanca (v eurách)

Druh nákladov	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady práce spolu	15 018	15 721	16 121	16 867	17 909	19 172	20 419	20 702	21 650
z toho náklady:									
– priame	10 902	11 438	11 764	12 301	13 001	13 943	14 868	15 290	16 121
– nepriame	4 132	4 305	4 375	4 578	4 927	5 246	5 568	5 770	6 058

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

V roku 2021 vynaložil zamestnávateľ na svojho zamestnanca v priemere 1 804 eur za mesiac, čo bolo v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 79 eur viac. Tempo rastu medziročne vzrástlo o 3,2 p. b.

**Priame náklady** na zamestnanca vzrástli v roku 2021 o 5,4 % na úroveň 1 343 eur a v porovnaní s rokom 2020 sa ich vývoj spomalil o 2,6 p. b. V skupine priamych nákladových položiek vzrástli mzdy takmer o 6 %, z toho základné (tarifné) mzdy a platy o 4,4 % a prémie a odmeny o vyše 8 %. Z čiastky 1 150 eur vyplatenej na mzdy pripadlo na základnú (tarifnú) mzdu a plat za prácu 888 eur, na prémie a odmeny 137 eur a 76 eur na príplatky a doplatky, mzdové zvýhodnenia.

V roku 2021 dosiahli **nepriame náklady** práce úroveň 505 eur, pričom v porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k ich nárastu o 5,0 %. Povinné príspevky na sociálne poistenie sa zvýšili o 5,6 % na úroveň 465 eur, nepovinné príspevky na sociálne poistenie vzrástli o vyše 6 % na 10 eur. Z ďalších nepriamych nákladových zložiek sociálne výhody poklesli o 3,7 %. Sociálne dávky poskytované zamestnávateľmi poklesli o vyše 8 %. Náklady na školenie zamestnancov vzrástli o 10,2 %. Ostatné nepriame náklady práce sa zvýšili o 6,5 %.

Dlhodobý trend rastúcej **diferenciácie v nákladoch práce medzi ekonomickými činnosťami** pokračoval aj v sledovanom roku. Najvyšší medziročný rast nákladov práce bol v nasledujúcich ekonomických činnostiach: vo verejnej správe a v sociálnom zabezpečení (o 7,5 %), v administratívnych činnostiach (o 6,9 %) a v priemyselnej výrobe (o 6,8 %). Pokles nákladov práce bol iba v ubytovaní a v stravovacích službách (o 6,6 %). Z hľadiska dynamiky vývoja mesačných nákladov práce sa oproti predchádzajúcemu roku ich vývoj zrýchlil v stavebníctve (o 8,6 p. b.), v ubytovaní a stravovacích službách (o 8,5 p. b.) a v priemyselnej výrobe (o 8,3 p. b.), pričom najvyššie spomalenie nastalo v dodávke elektriny, plynu a pary (o 5,3 p. b.) a vo vzdelávaní (o 5,2 p. b.).

<sup>31</sup> ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY, Úplné náklady práce v SR v roku 2021 (november 2022)

Viac ako tretina ekonomických činností vynakladala nadpriemerné **výdavky na pracovnú silu**. Dominovala ekonomická činnosť informácie a komunikácia (3 144 eur), čo prevýšilo priemernú úroveň v SR o 74,3 %. Ďalej nasledovala ekonomická činnosť finančné a poisťovacie činnosti (3 100 eur), dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (2 872 eur), odborné, vedecké a technické činnosti (2 097 eur). Priemerné hodnoty dosahovala priemyselná výroba (1 802 eur). Podpriemerné hodnoty dosahovali takmer dve tretiny ekonomických činností, z toho najnižšie finančné prostriedky na vlastného zamestnanca boli vynaložené v ubytovacích a stravovacích službách (847 eur). Špecifickou ekonomickou činnosťou je priemyselná výroba (1 802 eur), ktorá je charakteristická vysokým stupňom vnútornej diferenciacie nákladov práce vyplývajúcej z odlišnej finančnej situácie jednotlivých ekonomických činností. Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov, kde výdavky na prácu (3 924 eur) prevyšovali vyše dvojnásobne celoslovenský priemer, boli v kontraste s výrobou kože a kožených výrobkov, ktoré naopak dosahovali menej ako polovicu priemerných výdavkov na prácu. Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 7.

**Regionálna diferenciacia** v nákladoch práce poklesla o 6,2 %. Mesačné náklady práce sa v jednotlivých regiónoch pohybovali v intervale od 1 449 eur (v Prešovskom kraji) do 2 198 eur (v Bratislavskom kraji), pričom nadpriemernú úroveň dosiahol len Bratislavský kraj. V porovnaní s rokom 2020 vzrástli mesačné náklady práce vo všetkých regiónoch. Z pohľadu dynamiky nákladov práce sa oproti predchádzajúcemu roku ich vývoj spomalil v Bratislavskom kraji.

**Z hľadiska veľkostí organizácií** najviac prostriedkov na zamestnanca vynaložili subjekty s 1 000 a viac zamestnancami (2 244 eur). Nadpriemernú úroveň dosiahli aj organizácie s 500 – 999 zamestnancami (2 017 eur), s 250 – 499 zamestnancami (1 954 eur) a organizácie so 100 – 249 zamestnancami (1 947 eur). Najnižšie výdavky na prácu boli v malých podnikoch od 1 – 9 osôb (1 423 eur) a v organizáciách, ktoré zamestnávajú 10 – 19 zamestnancov (1 433 eur).

**Tabuľka 2.23** Mesačné náklady práce na zamestnanca v roku 2021 podľa krajov (v eurách)

Položky nákladov práce	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE
<b>1. – 16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE</b>	<b>2 198</b>	<b>1 681</b>	<b>1 700</b>	<b>1 631</b>	<b>1 641</b>	<b>1 621</b>	<b>1 449</b>	<b>1 723</b>
1. – 7. PRIAME NÁKLADY	1 628	1 245	1 275	1 221	1 224	1 207	1 091	1 285
1. Mzdy	1 400	1 073	1 082	1 049	1 045	1 042	926	1 088
2. Náhrady mzdy	209	164	180	167	172	157	156	181
3. Platby do programu sporenia	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť	6	3	2	2	3	3	3	4
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	8	4	8	1	2	4	5	8
6. Ostatné priame náklady zamestnancom	4	1	2	1	2	1	1	3
7. Odmeny učňom	0	0	0	0	0	0	0	0
8. – 15. NEPRIAME NÁKLADY	617	469	475	451	462	459	404	478
8. Povinné príspevky na sociálne poistenie	564	433	439	422	427	421	376	441
9. Nepovinné príspevky na sociálne poistenie	13	9	7	7	10	10	8	11
10. Sociálne dávky	16	12	12	11	12	13	8	11
11. Príspevky na sociálne poistenie učňov	0	-	0	-	-	0	0	-
12. Sociálne výhody	15	11	12	9	9	12	9	12
13. Náklady na školenie zamestnancov	5	2	2	2	2	1	1	2
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Ostatné nepriame náklady práce	4	2	2	1	2	2	1	2
16. SUBVENČIE	-46	-33	-49	-40	-45	-45	-46	-40

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

### 2.2.3 Kolektívne vyjednávanie

Podľa zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o kolektívnom vyjednávaní“) v roku 2022 nedošlo k rozširovaniu záväznosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa (ďalej len „KZVS“) na ďalších zamestnávateľov, avšak naďalej zostali v platnosti ešte tieto reprezentatívne KZVS. **KZVS na roky 2018 – 2022 uzatvorená 31. mája 2018**, v znení Dodatku č. 1 s účinnosťou od 1. mája 2019 a v znení Dodatku č. 2 s účinnosťou od 1. mája 2020 **do 31. decembra 2022** medzi Odborovým zväzom KOVO a Zväzom elektrotechnického priemyslu Slovenskej republiky je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni skupín 27.1 – výroba elektrických motorov, generátorov, transformátorov a elektrických distribučných a kontrolných zariadení, 27.3 – výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení a 27.4 – výroba elektrických svietidiel.

Táto reprezentatívna KZVS v znení Dodatku č. 1 a Dodatku č. 2 je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupín 27.1 – výroba elektrických motorov, generátorov, transformátorov a elektrických distribučných a kontrolných zariadení, 27.3 – výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení a 27.4 – výroba elektrických svietidiel.

**KZVS na roky 2019 – 2022 uzatvorená 2. mája 2019** medzi Odborovým zväzom KOVO a Zväzom sklárskeho priemyslu Slovenskej republiky s účinnosťou od 1. mája 2019 **do 30. apríla 2022**, v znení Dodatku č. 1 s účinnosťou od 1. marca 2020, je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni skupín 23.1 – výroba skla a výrobkov zo skla a 23.9 – výroba brúsnych výrobkov a nekovových minerálnych výrobkov i. n.

Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa v znení Dodatku č. 1 je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupín 23.1 – výroba skla a výrobkov zo skla a 23.9 – výroba brúsnych výrobkov a nekovových minerálnych výrobkov i. n.

**V roku 2022 bolo na MPSVR SR uložených spolu 28 KZVS a dodatkov**, z toho 13 KZVS a 15 dodatkov ku KZVS; 7 KZVS v súkromnom sektore a 6 KZVS vo verejnom sektore (verejná a štátna služba). Z 15 dodatkov bolo 6 uzatvorených v súkromnom sektore a 9 dodatkov vo verejnom sektore. Celkovo možno vyhodnotiť, že došlo k nárastu počtu uzatvorených KZVS a dodatkov tak v súkromnom, ako aj vo verejnom sektore a to v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 3 KZVS a s rokom 2020 o 6 KZVS a dodatkov.

MPSVR SR evidovalo v roku 2022 celkovo 18 sporov a všetky spory boli riešené pred sprostredkovateľom. 11 sporov riešených pred sprostredkovateľom bolo o uzatvorenie kolektívnej zmluvy a z toho 10 o uzatvorenie podnikových kolektívnych zmlúv a jeden spor o uzatvorenie KZVS. 6 sporov pred sprostredkovateľom bolo za uzatvorenie dodatkov ku KZ a jeden spor pred sprostredkovateľom bol o plnenie záväzkov z kolektívnej zmluvy. Pred rozhodcom nebol riešený žiadny spor. Všetky uvedené spory vznikli v podnikateľskom sektore; vo verejnom sektore nevznikol spor. Celkovo možno konštatovať, že počet sporov sa znižuje, v porovnaní s predchádzajúcim rokom je to o 2 spory menej a v porovnaní s rokom 2020 je to o 8 sporov menej.

## 2.2.4 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

### Zmeny legislatívy

V priebehu roku 2022 boli v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci uskutočnené legislatívne zmeny:

- **V zákone č. 124/2006 Z. z.** o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. S dôrazom na zlepšovanie podnikateľského prostredia, znižovanie administratívnej záťaže a zvyšovanie úrovne BOZP sa realizovalo zosúladenie lehôt pre spísanie záznamu o registrovanom pracovnom úraze a jeho odoslanie inšpektorátu práce, predĺženie lehôt na absolvovanie aktualizáčnej odbornej prípravy a lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci u držiteľov osvedčení alebo preukazov na vykonávanie určených pracovných činností v oblasti BOZP v prípade ich dočasnej pracovnej neschopnosti, umožnenie odbornému zástupcovi vykonávať činnosť odborného garanta pre viaceré fyzické osoby alebo právnické osoby oprávnené na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce. Za účelom systematického zvyšovania kvality a úrovne BOZP sa prijala úprava, ktorá zjednocuje podmienky získania oprávnenia na činnosť právnickej osoby oprávnenej na overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení. Rovnako za účelom zvyšovania úrovne BOZP sa ustanovilo zlúčenie odbornej spôsobilosti bezpečnostného technika a autorizovaného bezpečnostného technika a ponechanie iba jednej odbornej spôsobilosti bezpečnostného technika s odbornosťou na úrovni súčasného autorizovaného bezpečnostného technika. Cieľom tohto návrhu bolo zabezpečiť zvýšenie úrovne odbornosti osôb, ktoré vykonávajú funkciu bezpečnostného technika.
- **V zákone č. 125/2006 Z. z.** o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v nadväznosti na potreby aplikačnej praxe sa jednoznačne určil moment zápisu fyzickej osoby alebo právnickej osoby do centrálného verejne prístupného zoznamu nelegálnych zamestnávateľov nadobudnutím právoplatnosti pokuty za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania, a tiež sa spresnili a zjednotili osobitné predpisy vo vzťahu k podmienke neporušenia zákazu nelegálneho zamestnávania. Cieľom návrhu zákona bolo tiež zefektívnenie činnosti inšpektorátov práce tým, že sa na výkon funkcie hlavného inšpektora práce (po novom - riaditeľa inšpektorátu práce) nepovažuje povinná podmienka odbornej praxe inšpektora práce najmenej päť rokov, pričom sa táto podmienka nahradila novými požiadavkami na post riaditeľa inšpektorátu práce. Podmienky na vymenovanie do funkcie riaditeľa inšpektorátu práce sa ustanovila tak, že sa rozšíril možný okruh vhodných kandidátov na túto funkciu. Kandidáti musia spĺňať základnú podmienku, ktorou je dĺžka odbornej praxe v trvaní minimálne päť rokov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, inšpekcie práce alebo pracovného práva. Návrhom zákona sa tiež dolnili obsahové náležitosti protokolu o výsledku inšpekcie práce o poučenie kontrolovaného subjektu o možnosti podať správnu žalobu voči protokolu v zmysle príslušných ustanovení Správneho súdneho poriadku.

**V zákone č. 82/2005 Z. z.** o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa ustanovilo rozšírenie výnimky z nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania na spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré majú najviac dvoch spoločníkov, ktorí sú v príbuzenskom vzťahu v priamom rade, manželmi alebo súrodencami, a na ich príbuzných v priamom rade, súrodencov alebo manželov, ak títo príbuzní sú dôchodkovo poistení, sú poberateľmi dôchodkov podľa osobitných predpisov alebo sú žiakmi alebo študentmi do 26 rokov veku. Súčasne sa v záujme zefektívnenia a zjednotenia postupov pri výkone kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania ustanovilo ponechanie výkonu tejto kontroly vo výlučnej kompetencii inšpektorátov práce. Podľa predchádzajúcej právnej úpravy bola kompetencia na výkon kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania zverená Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny, úradom práce, sociálnych vecí a rodiny a inšpektorátom práce. Kontrolné orgány však pri kontrole nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania postupovali podľa odlišných procesných postupov upravených v rozdielnych zákonoch, čo v praxi znamenalo nejednotnosť. Z uvedeného dôvodu sa zrušila kompetencia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny na výkon kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania.

## Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania

Tabuľka 2.24 Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania

Rok	Priemerný počet nem. poistených zamestnancov	Počet prípadov PN pre pracov. úrazy (PÚ)	Početnosť PÚ na 100 zamestnancov	Počet dní PN na jeden PÚ	Počet smrteľných pracovných úrazov (SPU)	Početnosť SPÚ na 100 000 zamestnancov	Počet chorôb z povolania
2021	2 899 291	8 590	0	68,63	33	1,14	423
2022	2 998 297	9 670	0	67,45	31	1,03	525

Zdroj: ŠÚ SR (počet PÚ na základe údajov SP, počet smrteľných PÚ na základe údajov z NIP a počet chorôb z povolania na základe údajov z MZ SR)

Poznámka: PN - práceneschopnosť

V roku 2022 bolo registrovaných celkovo 9 670 registrovaných pracovných úrazov. Z uvedeného počtu bolo 31 závažných pracovných úrazov s následkom smrti, čo je nižší počet ako v roku 2021. V hodnotenom roku bolo zaevidovaných 46 závažných pracovných úrazov s ťažkou ujou na zdraví (ďalej „ŤUZ“). Oproti roku 2021 došlo v roku 2022 k poklesu závažných pracovných úrazov s ŤUZ o 16 prípadov (pokles o 25,8 %). Za rok 2022 bolo evidovaných 7 210 ostatných registrovaných pracovných úrazov, t. j. úrazov nad 3 dni práceneschopnosti bez smrteľných úrazov a úrazov s ťažkou ujou na zdraví, čo predstavuje pokles o 602 prípadov (pokles o 7,7 %) oproti roku 2021.

Najdôležitejšími charakteristikami úrazových udalostí sú zdroje a príčiny vzniku pracovných úrazov (ďalej „PÚ“). Väčšina SPÚ 67,7 % sa kumulovala do dvoch hlavných zdrojových skupín, ktorými boli dopravné prostriedky (13 prípadov – 41,9 %) a pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (8 prípadov – 25,8 %). Najčastejšími zdrojmi vzniku závažných pracovných úrazov s ŤUZ boli dopravné prostriedky a pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (zhodne po 13 prípadov – po 28,3 %) a stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné (10 prípadov – 21,7 %). Zo štatistiky zdrojov vzniku RPÚ za rok 2022 vyplýva, že najviac týchto úrazov spôsobili pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (2 125 prípadov – 29,5 % z celkového počtu RPÚ). Na ďalšie miesto podľa početnosti výskytu možno zaradiť úrazy, ktoré spôsobil materiál, bremená a predmety (2 097 prípadov – 29,1 %).

Najčastejšími príčinami vzniku SPÚ bolo okrem nezistených príčin (najmä pri dopravných nehodách – 11 prípadov, t. j. 35,5 %, kde inšpektori práce zisťujú len režim vedenia vozidla) predovšetkým používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia (9 prípadov - 29,0 %). Pri závažných pracovných úrazoch s ŤUZ boli najčastejšou príčinou nedostatky osobných predpokladov na riadny pracovný výkon (15 prípadov – 32,6 %). Druhou najčastejšou príčinou bolo používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia a nezistené príčiny (zhodne 7 prípadov – 15,2 %), z toho 7 ŤUZ pri dopravných nehodách a treťou najpočetnejšou príčinou (5 prípadov – 10,9 %) boli chýbajúce alebo nedostatočné ochranné zariadenia a zabezpečenia. Najčastejšími príčinami vzniku RPÚ boli predovšetkým nedostatky osobných predpokladov na riadny výkon práce v čase úrazu (rôzne indispozície, nepozornosť a pod.) 5 651 prípadov - 78,4 % a používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez odbornej spôsobilosti (348 prípadov – 4,8 %).

V členení príčin vzniku SPÚ podľa zodpovednosti sa príčiny, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ, v roku 2022 zistilo v 4 prípadoch SPÚ, čo predstavuje pokles o 5 prípadov oproti roku 2021. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, sa v sledovanom roku zvýšili o 2 prípady oproti roku 2021 a iné príčiny, ktoré viedli k vzniku SPÚ, sa zvýšili o 3 prípady oproti roku 2021. Pri ŤUZ sa príčiny, za ktoré niesol zodpovednosť zamestnávateľ, v roku 2022 zistili v 11 prípadoch, čo predstavuje pokles o 12 prípadov oproti roku 2021. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, boli zistené v 9 prípadoch ŤUZ, čo predstavuje pokles o 2 prípady oproti roku 2021 a iné príčiny boli zistené v 26 prípadoch ŤUZ, kde bol oproti roku 2021 zaznamenaný tiež pokles o 2 prípady. Príčiny pri RPÚ, za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ boli v roku 2022 zistené v 435 prípadoch RPÚ, čo predstavuje nárast o 2 prípady oproti roku 2021. Príčiny, za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci, boli zistené v 443 prípadoch RPÚ, čo predstavuje pokles o 66 prípadov oproti roku 2021. Iné príčiny boli zistené v 6 332 prípadoch, kde bol oproti roku 2021 zaznamenaný ich pokles o 538 prípadov.

V roku 2022 bolo na Slovensku v organizáciách spadajúcich do pôsobnosti orgánov inšpekcie práce evidovaných 465 hlásení chorôb z povolania (ďalej „CHzP“). CHzP sú nahlasované klinikami pracovného lekárstva a evidenciu CHzP a ohrození CHzP vedie aj Národný inšpektorát práce. Bezpečnostné, technické a organizačné príčiny vzniku CHzP a ohrození CHzP vyšetrujú miestne príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva. Na vyšetrení bezpečnostných, technických a organizačných príčin vzniku CHzP sa inšpektoráty práce podieľajú len na základe žiadosti miestne príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva (ďalej „RÚVZ“). Z tohto počtu v sledovanom roku inšpektoráty práce nevyšetrovali žiadnu CHzP ani ohrozenie CHzP, nakoľko neboli zo strany RÚVZ požiadané.

## 2.3 Sociálna ekonomika

Dňa 13. marca 2018 schválila Národná rada SR zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 112/2018 Z. z.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2018. Ako už hovorí samotný názov zákona, zákon č. 112/2018 Z. z. vytvára legislatívny rámec pre sektor celej sociálnej ekonomiky, nielen pre sociálne podniky. Zákon č. 112/2018 Z. z. vymedzuje sociálnu ekonomiku ako súhrn neštátnych aktivít, ktorých hlavným cieľom je dosahovať pozitívny sociálny vplyv. Ďalej zákon č. 112/2018 Z. z. definuje sociálne podnikanie ako osobitný typ podnikania, ktoré pozostáva zo sústavnej ponuky tovarov alebo služieb na trh, ale ktorého hlavným cieľom je dosahovať pozitívny sociálny vplyv.

V § 2 ods. 5 zákona č. 112/2018 Z. z. sú definované konkrétne druhy znevýhodnených a zraniteľných osôb. Široká definícia znevýhodnených a zraniteľných osôb umožňuje týmto skupinám osôb stať sa nielen prijímateľom spoločensky prospešnej služby, ale aj jej priamym účastníkom. Taktiež im umožňuje stať sa zamestnancami sociálnych podnikov, z ktorých mnohé pôsobia ako medzitrh práce, čím zvyšujú svoj spoločenský status a plnohodnotne sa začleňujú do funkčnej spoločnosti.

V kontexte smerovania vyspelých európskych legislatív vymedzuje zákon č. 112/2018 Z. z. širší pohľad na osoby so zdravotným postihnutím, a to nielen ako na osoby uznané za invalidné podľa osobitných predpisov, ale zahŕňa aj osoby, ktoré nie sú uznané za invalidné, avšak majú dlhodobé zdravotné postihnutie znižujúce ich telesné, duševné a zmyslové schopnosti, ktoré bránia ich plnohodnotnému a účinnému zapojeniu sa do pracovného prostredia v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Obsiahla je i definícia **zraniteľných osôb**, medzi ktorými sú napr. fyzické osoby v nepriaznivej sociálnej situácii podľa osobitného predpisu, fyzické osoby po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, výkonu väzby alebo z výkonu ochranej výchovy, azylanti či cudzinci, ktorým sa poskytuje doplnková ochrana podľa osobitných predpisov.

Zákon č. 112/2018 Z. z. svojim prístupom podporuje nielen myšlienku zamestnávania osôb dlhodobo nezamestnaných, ktoré sú registrované na Úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVaR“), ale aj osôb, ktoré nepracovali, ani neboli vedené v evidencii uchádzačov o zamestnanie na ÚPSVaR. Týmto prístupom zákon č. 112/2018 Z. z. podporuje nielen myšlienku zamestnávania osôb dlhodobo nezamestnaných registrovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny, ale aj osôb dlhodobo nezamestnaných neregistrovaných na ÚPSVaR, ale aj zdravotne znevýhodnené osoby.

MPSVR SR v rámci konania priznáva štatút registrovaného sociálneho podniku (ďalej len „RSP“) žiadateľom, ktorí splnia zákonné podmienky. Podmienky pre RSP sú taxatívne vymedzené zákonom č. 112/2018 Z. z.. Ich dodržiavanie po celý čas držby štatútu MPSVR SR v súlade so zákonom č. 112/2018 Z. z. kontroluje a vyhodnocuje. Taktiež MPSVR SR vedie zoznam držiteľov štatútu RSP, ktorý pravidelne aktualizuje.

V zmysle platnej legislatívy v roku 2022 zákon č. 112/2018 Z. z. definuje tri typy RSP podľa zamerania činnosti – integračný podnik, sociálny podnik bývania a všeobecný registrovaný sociálny podnik.

### Prehľad zmien a opatrení v súvislosti s pandémiou Covid-19

MPSVR SR pripravilo ešte v roku 2020 návrh zákona, ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 112/2018 v znení zákona č. 374/2019 Z. z. ako iniciatívny návrh. Predloženým návrhom zákona sa navrhovali **v reakcii na aktuálnu situáciu týkajúcu sa šírenia ochorenia Covid-19** upraviť podmienky získavania štatútu sociálneho podniku. Návrhom sa reagovalo na situáciu kedy RSP v tejto zložitej krízovej situácii prechádzalo časťami personálnymi a inými zmenami, preto MPSVR SR považovalo tieto navrhované opatrenia za ústretové voči týmto špecifickým subjektom na trhu, ktoré na národnej a lokálnej úrovni podporujú rozvoj regionálnej zamestnanosti a medzitrh práce.

Predloženým návrhom zákona sa navrhovalo v reakcii na pretrvávajúcu situáciu týkajúcu sa šírenia ochorenia Covid-19 upraviť plnenia povinností RSP. Je zrejmé, že v dôsledku pandémie nastával problém so zákonným plnením všetkých povinností aj pre morálne bezúhonné a vnútorne efektívne firmy. Z tohto dôvodu sa navrhovalo platnosť týchto podmienok upraviť.

## Prehľad legislatívnych zmien za rok 2022

V roku 2022 pokračovala príprava návrhu zákona, ktorým sa menil a doplnil zákon č. 112/2018 Z. z., návrh zákona bol schválený Národnou radou SR v roku 2022 a účinnosť nadobudol dňa 1. januára 2023. Hlavným cieľom návrhu zákona č. 112/2018 Z. z. je odstrániť aplikačné problémy pri uplatňovaní zákona č. 112/2018 Z. z. a doplniť legislatívnu úpravu sektora sociálnej ekonomiky. Prijatím novelizácie zákona sa na Slovensku dotvoria vhodné podmienky na to, aby sa sociálna ekonomika rozvíjala a bola prínosom nielen pre zvyšovanie zamestnanosti, ale aj pre ďalšie spoločensky prospešné ciele. Do zákona č. 112/2018 Z. z. sa vložili nové ustanovenia týkajúce sa problematiky rodinných podnikov, ktoré vytvorili samostatnú časť a rodinné podnikanie tak nadobúda samostatný právny rámec, príslušné ustanovenia nadobudnú účinnosť dňa 1. júla 2023. Rodinný podnik v zmysle platnej legislatívy je obchodná spoločnosť, družstvo alebo fyzická osoba – podnikateľ. Rodinný podnik je v zákone č. 112/2018 Z. z. upravený spôsobom, že sleduje vlastnú autonómnú líniu bez primárneho presahu do priestoru sociálnej ekonomiky a podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky. Rodinný podnik sa však môže stať aktérom sociálnej ekonomiky, subjektom sociálnej ekonomiky, podnikom v širšom priestore sociálnej ekonomiky, či dokonca RSP (ak sa tak rozhodne) bez toho, aby sa musel vzdať svojich základných charakteristických znakov ako rodinný podnik.

Navrhované úpravy majú viesť do oblasti sociálnej ekonomiky poriadok v zmysle ustálenia pojmov a regulácie, odstrániť prekážky, ktoré rozvoju a posilneniu sociálnej ekonomiky bránia, ako aj dotvoriť systém podpory pre podniky sociálnej ekonomiky, ktorý bude spoločensky prijateľný a bude plne dodržiavať pravidlá štátnej pomoci.

Návrh zákona č. 112/2018 Z. z. zároveň reflektuje na požiadavky podpory rozvoja podnikateľského prostredia na regionálnej ako i na celoslovenskej úrovni, ktoré napomôžu k zníženiu rizika chudoby a sociálneho vylúčenia znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb, ktoré sa ťažko vedia začleniť a presadiť na otvorenom trhu práce.

## Medziročné porovnanie kľúčových/predmetných indikátorov

MPSVR SR počas roka 2022 priznalo štatút RSP **96 žiadateľom**, ktorí splnili zákonom stanovené podmienky, z toho 20 v Žilinskom kraji, 17 v Banskobystrickom kraji, 10 v Košickom kraji, 15 v Prešovskom kraji, 14 v Trenčianskom kraji, 6 v Trnavskom kraji, 8 v Nitrianskom kraji a 6 v Bratislavskom kraji. Všetky RSP získali štatúty už integračného podniku. Konkrétne bolo vydaných 96 osvedčení na integračný sociálny podnik. Dvadsaťpäť z týchto podnikov pôsobí v najmenej rozvinutých okresoch: 1 v okrese Košice – okolie, 3 v okrese Rimavská Sobota, 4 v okrese Rožňava, 10 pôsobí v okrese Veľký Krtíš, 3 v okrese Kežmarok, 2 v okrese Levoča, 1 v okrese Svidník, 1 v okrese Michalovce.

V porovnaní s rokom 2021 bol v roku 2022 zaznamenaný znížený záujem o registráciu sociálnych podnikov a o sociálnu ekonomiku, nakoľko sa začiatkom roku 2022 ukončilo predkladanie žiadostí k národnému projektu Investičná pomoc pre sociálne podniky - nenávratná zložka.

Od mája 2018, teda od platnosti zákona č. 112/2018 Z. z., MPSVR SR zaregistrovalo k 31. decembru 2022 **575 sociálnych podnikov**, z toho 37 podnikov štatút vrátilo a 4 podnikom bol štatút zrušený. RSP zamestnávali k 31. decembru 2022 **približne 6 149 zamestnancov**, z toho **4 173 znevýhodnených osôb a 63 zraniteľných osôb**.

### 2.3.1 Infraštruktúra sociálnej ekonomiky

Implementačná agentúra MPSVR SR realizuje od júna 2018 **Národný projekt Inštitút sociálnej ekonomiky** (ďalej len „NP ISE“). Cieľom NP ISE je vytvorenie a pilotné overenie fungovania systému podpory rozvoja sociálnej ekonomiky v Slovenskej republike na základe zákona č. 112/2018 Z. z.. Regionálne centrá sociálnej ekonomiky zvyšujú povedomie o sociálnej ekonomike, koordinovane poskytujú záujemcom a potenciálnym subjektom sociálnej ekonomiky informácie o sociálnom podnikaní, informujú o zákone č. 112/2018 Z. z., a taktiež usmerňujú a poskytujú nevyhnutnú pomoc a podporu pri rozbehu novovznikajúcim sociálnym podnikom. Kľúčovou úlohou regionálnych centier sociálnej ekonomiky je bezplatne poskytovať prvotné všeobecné informácie širokej verejnosti v lokálnom prostredí, vyhľadávať potenciálnych záujemcov a motivovať ich k zakladaniu sociálnych podnikov s cieľom zvýšenia regionálnej zamestnanosti ako i následnej udržateľnosti. **Realizácia projektu má vytvoriť priestor pre sociálne orientovanú ekonomiku ako integrálnu súčasť verejnej ekonomiky spoločnosti.** V rámci aktivít projektu vznikla sieť podporných regionálnych centier sociálnej



ekonomiky v každom krajskom meste spolu so zastúpením v Bratislave na úrovni centrálnej koordinačnej jednotky. Regionálne centrá sociálnej ekonomiky zamestnávajú v roku 2022 - cca 37 zamestnancov.

### 2.3.2 Príspevky na podporu zamestnávania znevýhodnených a zraniteľných osôb

**Národný projekt „Podpora integračných podnikov“** (ďalej len „NP PIP“), v rámci ktorého sa v regiónoch prostredníctvom ÚPSVaR implementovali aktívne opatrenia na trhu práce podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti (ďalej len „zákon č. 5/2004 Z. z.“) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zamerané na podporu registrovaných integračných sociálnych podnikov vo väzbe na zákon č. 112/2018 Z. z.. Podpora bola realizovaná prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce podľa § 53f a 53g zákona č. 5/2004 Z. z.. Prostredníctvom NP PIP sú finančne podporované aj malé a stredné podniky. V roku 2022 bolo v rámci NP PIP podporených **565** subjektov prostredníctvom nástroja § 53g a **5** subjektov bolo podporených prostredníctvom nástroja § 53f.

RSP mohli taktiež vstúpiť do **projektu „Prvá pomoc“**, ktorý bol implementovaný na podporu udržania pracovných miest u zamestnávateľov a podporu SZČO na udržanie prevádzkovania ich činnosti. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny začalo projekt realizovať 6. apríla 2020. RSP mohli predstavovať oprávnených žiadateľov v rámci daného projektu, ktorý sa realizoval Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny.

Okrem uvedených foriem priamej podpory, prijatím legislatívnych zmien v príslušných právnych normách sa zaviedla aj nepriama forma podpory RSP, a to vo forme daňových úľav, výhod vo verejnom obstarávaní a pomoc na podporu dopytu formou servisných poukážok.

Servisné poukážky predstavujú platobný prostriedok na realizáciu pomoci na podporu dopytu, ktorý má formu ceniny. Pomoc na podporu dopytu je určená RSP. Musia však vykonávať činnosť, na ktorú sa podpora poskytuje, a to na území Slovenskej republiky a táto činnosť musí zodpovedať službe starostlivosti o domácnosť a záhradu.

Ministerstvo práce vydáva servisné poukážky s platnosťou na jeden kalendárny rok a ich nominálna hodnota predstavuje sumu 10 eur.

MPSVR SR zaznamenalo v roku 2022 zvýšenie záujmu RSP o **podporu uskutočňovanú prostredníctvom odkupovania servisných poukážok**.

Tabuľka 2.25 Prehľad predaných a preplatených Servisných poukážok za roky 2020 až 2022

Rok	Distribúované		Predané ks		Preplatené ks	
	Modré servisné poukážky	Ružové servisné poukážky	Modré servisné poukážky	Ružové servisné poukážky	Modré servisné poukážky	Ružové servisné poukážky
2020	2 540	1 170	661	144	661	144
2021	3 840	1 510	2 177	641	2 157	606
2022	3 600	2 240	2 000	1 493	1 997	1 474

Zdroj: MPSVR SR

Z hľadiska podpory zamestnanosti má rozvoj sociálnej ekonomiky potenciálne obrovský význam – patrí medzi sektory s najlepšou perspektívou pre regionálny a miestny rozvoj a pre zamestnanosť tým, že prostredníctvom svojich subjektov, sociálnych podnikov vytvára pracovné miesta pre znevýhodnené a zraniteľné skupiny obyvateľstva, posilňuje sociálnu, hospodársku a územnú súdržnosť, vytvára sociálny kapitál, podporuje aktívne občianstvo, solidaritu a hospodárstvo s demokratickými hodnotami, ktoré kladie ľudí na prvé miesto, pričom okrem toho podporuje trvalo udržateľný rozvoj a sociálne, environmentálne a technologické inovácie.

**Cieľom zákona č. 112/2018 Z. z.** je vytvoriť na Slovensku **priaznivé podnikateľské prostredie pre sociálne podnikanie** s tým, aby sa sociálna ekonomika naďalej rozvíjala.

Bližšie údaje k problematike sociálnej ekonomiky uvádza príloha ku kapitole 2, tabuľky č. 8 až 10.

## 3 SOCIÁLNA OCHRANA

Sociálnu ochranu na Slovensku zabezpečuje systém sociálneho zabezpečenia, ktorý pozostáva zo sociálneho poistenia, štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci.

### 3.1 Sociálne poistenie

Sociálne poistenie zabezpečuje ochranu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v prípade straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, potreby ošetrovania chorého príbuzného alebo potreby starostlivosti o dieťa, ďalej v dôsledku tehotenstva alebo materstva, v prípade staroby alebo úmrtia, v prípade poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, v prípade poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania. V prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa je určené na uspokojenie nárokov zamestnancov. Tiež zabezpečuje ochranu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v dôsledku nezamestnanosti a slúži na zabezpečenie príjmu v nezamestnanosti v prípade zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Systém sociálneho poistenia sa podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení člení na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

#### **A) Legislatívne zmeny v sociálnom poistení, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2022**

##### **1. S účinnosťou od 1. januára 2022**

###### **Oblasť výberu poistného**

###### Odloženie splatnosti poistného a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie

S cieľom zmierniť ekonomické dopady na odvádzateľov poistného na sociálne poistenie v dôsledku krízovej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19, boli aj v roku 2022 realizované celkom 2 odklady splatnosti poistného (za mesiace január a február 2022). Odklad splatnosti poistného majú možnosť využiť zamestnávateľia a SZČO, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatne zárobkovej činnosti (tržieb) o 40 % a viac. Odklad sa týka aj povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ktoré sa platia spolu s poistným na starobné poistenie.

###### **Oblasť dôchodkového poistenia**

###### Valorizácia 2022

V roku 2022 sa dôchodkové dávky zvýšili o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov (o 1,3 % mesačnej sumy dôchodku). Na rozdiel od roku 2021 sa nezvyšovali o pevnú sumu.

##### **2. S účinnosťou od 1. marca 2022**

###### **Oblasť výberu poistného**

###### Platenie poistného na financovanie podpory v čase skrátenej práce

Zákonom č. 215/2021 Z. z. o podpore v čase skrátenej práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov je ustanovené poskytovanie podpory v čase skrátenej práce (ďalej len „podpora“) na čiastočnú úhradu nákladov zamestnávateľa na náhradu mzdy zamestnanca v čase trvania vonkajšieho faktora, vplyvom ktorého prišlo k obmedzeniu činnosti zamestnávateľa. Podporu poskytuje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny alebo úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „poskytovateľ podpory“) na základe žiadosti o poskytnutie podpory pri splnení zákonom ustanovených podmienok. V tejto súvislosti je zavedené platenie poistného na financovanie podpory v čase skrátenej práce zamestnávateľom za zamestnanca, ktorý je v pracovnom pomere a za zamestnanca, ktorý je v právnom vzťahu na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu, a to na účet Sociálnej poisťovne. Uvedené poistné je príjmom základného fondu poistenia v nezamestnanosti. Sociálna poisťovňa z tohto fondu poskytuje na účet príslušného poskytovateľa podpory sumu, o ktorú tento orgán požiada na úhradu podpory zamestnávateľom. Sadzba poistného na financovanie podpory je pre zamestnávateľa 0,5 % z vymeriavacieho základu, o ktorú sa znižuje sadzba poistného na poistenie v nezamestnanosti. Vymeriavací základ zamestnávateľa je vymeriavací základ jeho zamestnanca.

Zrušenie výnimky z definície zamestnanca na účely sociálneho poistenia pre fyzickú osobu v pracovnom pomere alebo štátnozamestnaneckom pomere

Ruší sa výnimka z definície zamestnanca na účely sociálneho poistenia pre fyzickú osobu v pracovnom pomere alebo štátnozamestnaneckom pomere, ktorá pred vznikom tohto právneho vzťahu bola dlhodobo nezamestnaným občanom, alebo ktorá ku dňu vzniku tohto právneho vzťahu mala trvalý pobyt v najmenej rozvinutom okrese a z dôvodu jeho vzniku bola vyradená z evidencie uchádzačov o zamestnanie. Dôvodom je, že zamestnanec, ktorý využíva výnimku, nemá plnohodnotné sociálne poistenie (nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti), pričom v praxi je využívaná len ojedinele a má klesajúci trend. Zrušením tejto výnimky zamestnanec, ako aj jeho zamestnávateľ, bude síce povinný platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti, ale zamestnanec získava plnohodnotné sociálne poistenie a v prípade sociálnej udalosti bude krytý príslušnou dávkou sociálneho poistenia.

### 3. S účinnosťou od 30. marca 2022

#### Oblasť výberu poistného

Opatrenia pre občana Ukrajiny, ktorý sa v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine zdržiava na jej území z dôvodu výkonu služby v ozbrojených silách Ukrajiny

Zákonom č. 92/2022 Z. z. o niektorých ďalších opatreniach v súvislosti so situáciou na Ukrajine sa upravuje aj zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Obsahuje opatrenia, ktoré sa týkajú SZČO - občana Ukrajiny, podnikajúceho na Slovensku, ktorý sa v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine zdržiava na jej území z dôvodu výkonu služby v ozbrojených silách Ukrajiny:

- prerušenie povinného sociálneho poistenia SZČO - v tomto období nebude mať povinnosť platiť poistné na sociálne poistenie,
- možnosť dodatočného zaplatenia poistného na dôchodkové poistenie za toto obdobie prerušenia povinného poistenia - do budúcnosti sa tak zabezpečí možnosť získania obdobia dôchodkového poistenia na účely nárokov na dávky dôchodkového poistenia a určenia ich sumy.

Tiež upravuje, že fyzickej osobe povinnej odvádzať poistné na sociálne poistenie, ktorá je občanom Ukrajiny a v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine sa zdržiava na jej území z dôvodu výkonu služby v ozbrojených silách Ukrajiny, sa v tomto období napr. z dôvodu nedodržania termínu splátky nezruší splátkový kalendár, ktorý mu v predchádzajúcom období povolila Sociálna poisťovňa. Týmto opatrením nepríde k zročenosti celej dlžnej sumy. Týka sa to tak splácaného poistného, ako aj neprávom vyplatených dávok.

### 4. S účinnosťou od 13. apríla 2022

#### Oblasť výberu poistného

Zrušenie možnosti úhrad v pokladniciach pobočiek Sociálnej poisťovne

Zákonom č. 125/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, je trvalo zrušená možnosť úhrady poistného na sociálne poistenie v hotovosti, v pokladniciach pobočiek Sociálnej poisťovne. Vzhľadom na aplikačnú prax je to pokračovanie v nastúpenom trende v roku 2020, keď v súvislosti so zamedzením šírenia ochorenia COVID-19, bolo platenie tohto poistného v hotovosti, v pokladniciach pobočiek Sociálnej poisťovne, zrušené prechodne.

### 5. S účinnosťou od 1. júna 2022

#### Oblasť výberu poistného

Predĺženie lehoty na vrátenie poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie

Ak skutočnosť, že poistné na sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie boli zaplatené bez právneho dôvodu (tzv. preplatok poistného a príspevkov) zistí Sociálna poisťovňa na základe vlastnej činnosti, predlžuje sa lehota na vrátenie takého poistného a príspevkov z doterajších 30 dní na 60. Lehota 30 dní zostáva zachovaná pre prípady, ak o vrátenie poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie požiadala fyzická osoba alebo právnická osoba povinná odvádzať toto poistné a príspevky.

### **Oblasť nemocenského poistenia**

#### Predĺženie ochrannej lehoty pre ženy, ktoré otehotnejú po zániku nemocenského poistenia

Zaviedla sa nová ochranná lehota pre ženu, ktorá otehotnie v období 180 dní po zániku nemocenského poistenia. Ochranná lehota v trvaní osem mesiacov začne tejto žene plynúť od začiatku 40. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu prvýkrát určeným lekárom. Cieľom tejto zmeny je, aby nárok na materské, alebo tehotenské (prípadne na inú nemocenskú dávku) vznikol aj ženám, ktoré otehotnejú do pol roka po zániku nemocenského poistenia, resp. ukončenia pracovného pomeru.

#### Elektronické potvrdzovanie dočasnej pracovnej neschopnosti - ePN

Od 1. júna 2022 sa postupne zavádza elektronické potvrdzovanie dočasnej pracovnej neschopnosti tzv. ePN. Celý proces potvrdzovania dočasnej pracovnej neschopnosti (DPN) od jej vzniku až po jej ukončenie je v čo najväčšej možnej miere realizovaný elektronickým spôsobom (postupne nahradí aktuálne používané papierové 5-dielne tlačivo). Pre uľahčenie prechodného obdobia bude do 31. mája 2023 v platnosti duálny systém, t. j. DPN bude zaznamenávaná/potvrdzovaná alternatívne, a to buď elektronicky alebo, tak ako doteraz, na tlačivách Sociálnej poisťovne. Od 1. júna 2023 už bude pre všeobecného lekára, lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodníctvo, lekára zdravotníckeho zariadenia ústavnej starostlivosti vystavovanie ePN povinné.

#### Poukazovanie krátkodobých dávok sociálneho poistenia

Krátkodobé dávky sociálneho poistenia (nemocenské dávky, krátkodobé úrazové dávky, dávka garančného poistenia a dávka v nezamestnanosti) je možné od 1. júna 2022 vyplácať aj na iný účet v banke, alebo v pobočke zahraničnej banky ako je účet prijímateľa, alebo jeho manžela/manželky. Každý žiadateľ si môže na vyplácanie týchto dávok zvoliť akýkoľvek účet a jednoducho ho zapísať do žiadosti, pričom nebude potrebný súhlas majiteľa takéhoto účtu. Cieľom zavedenia uvedenej možnosti je odstrániť administratívnu záťaž poberateľom krátkodobých dávok sociálneho poistenia súvisiacu so zriaďovaním bankového účtu.

#### Hodnotenie obdobia na vznik nároku na materské, dôchodkové dávky a dávku v nezamestnanosti

V záujme predchádzania uzatváraniu špekulatívnych pracovných pomerov s cieľom získania obdobia nemocenského poistenia, obdobia dôchodkového poistenia, obdobia poistenia v nezamestnanosti sa ustanovilo, že zamestnancovi sa už nebudú započítavať na vznik nároku na materské, dôchodkové dávky a dávku v nezamestnanosti obdobia, v ktorých nemal vymeriavací základ (s výnimkou období, v ktorých mal vylúčenú povinnosť platiť poistné). Pri posúdení nároku na dávku bude v sledovaných obdobiach rozhodujúci reálny príjem, a teda to, či takýto zamestnanec má vymeriavací základ, z ktorého sa platilo poistné.

### **Oblasť dôchodkového poistenia**

#### Predčasné vyplatenie 13. dôchodkov v júli 2022

V júli 2022 bol všetkým poberateľom dôchodkov vyplatený 13. dôchodok. Cieľom predčasného vyplatenia 13. dôchodkov bolo pomôcť poberateľom dôchodkov v období vysokej inflácie včasnou a čiastočnou kompenzáciou zvýšených finančných nákladov. 13. dôchodok sa spravidla vypláca každoročne v novembri.

#### Odstránenie zákazu súbehu vyplácanej náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti, resp. nemocenského a starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku a invalidného dôchodku, ak dočasná pracovná neschopnosť vznikla pred priznaním tohto dôchodku

Z dôvodu odstránenia nerovného postavenia poistencov sa ruší zákaz súbehu, v rámci ktorého platilo, že ak v čase priznania starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku trvala dočasná pracovná neschopnosť (DPN), počas ktorej mal poistenec nárok na náhradu príjmu pri DPN alebo na nemocenské, nárok na výplatu dôchodku vznikne až po skončení výplaty náhrady príjmu pri DPN alebo nemocenského. Na základe tejto zmeny môže poistenec poberať dôchodok a zároveň aj náhradu príjmu pri DPN alebo nemocenské aj v prípade, keď sa v čase priznania príslušného dôchodku vypláca náhrada príjmu pri DPN alebo nemocenské.

## 6. S účinnosťou od 1. novembra 2022

### Oblasť nemocenského poistenia

#### Nárok na materské iného poistenca (otca) tzv. otcovské

V záujme transpozície záväzkov vyplývajúcich zo smernice EÚ 2019/1158, konkrétne v súvislosti s právom pracovníka na príspevok pri čerpaní otcovskej/rodičovskej dovolenky sa zavádza možnosť, aby otcovi dieťaťa vznikol nárok na materské v rozsahu 2 týždňov (14 kalendárnych dní) v období šiestich týždňov od narodenia dieťaťa (resp. v období šiestich týždňov predĺžených o obdobie, kedy bolo dieťa hospitalizované zo zdravotných dôvodov na strane dieťaťa alebo matky), bez ohľadu na skutočnosť, či matka dieťaťa poberá materské, alebo rodičovský príspevok. Cieľom právnej úpravy, ako aj samotnej smernice je podpora rovnomernejšieho rozdelenia opatrovateľských povinností medzi ženami a mužmi a možnosti vytvorenia puta medzi otcami a deťmi už v ranom veku detí.

### Oblasť dôchodkového poistenia

#### Zmena jednej z podmienok nároku na predčasný starobný dôchodok

V záujme predchádzania zvyšovania predčasného starobného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku na sumu minimálneho dôchodku bola upravená podmienka nároku na vznik predčasného starobného dôchodku tak, že suma predčasného starobného dôchodku musí byť vyššia ako 1,6-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

#### Rodičovský dôchodok

Za účelom vykonania ústavného práva podľa čl. 39 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky v znení účinnom od 1. januára 2023, ktorý ustanovuje, že „každý má právo rozhodnúť, že časť uhradenej dane alebo časť uhradenej platby spojenej s účasťou na systéme primeraného hmotného zabezpečenia v starobe, bude poskytnutá osobe, ktorá ho vychovala a ktorej je poskytované hmotné zabezpečenie v starobe“, bola do systému sociálneho poistenia zavedená nová dôchodková dávka – rodičovský dôchodok. Ústava Slovenskej republiky za účelom medzigeneračnej solidarity garantuje pracujúcim deťom právo asignovať časť zaplateného poistného v prospech svojich rodičov, resp. iných osôb, ktoré ho vychovali. Nárok na rodičovský dôchodok a jeho výplatu môže vzniknúť od 1. januára 2023 vlastnému rodičovi dieťaťa (aj osvojiteľovi) a poistencovi, ktorému bolo dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, ktorý je poberateľom starobného dôchodku, invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku a výsluhového dôchodku podľa osobitného predpisu, vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku, ak dieťa bolo dva roky pred príslušným kalendárnym rokom (v tomto prípade rokom 2023) dôchodkovo poistené. Nárok na rodičovský dôchodok a jeho výplatu vznikne vlastnému rodičovi dieťaťa (vrátane osvojiteľa) automaticky a náhradnému rodičovi dieťaťa, ktorý toto dieťa vychoval len na základe súhlasného vyhlásenia dieťaťa v zákonom stanovenej lehote. Zároveň vlastné dieťa môže v rovnakej lehote vyhlásiť, že nárok na rodičovský dôchodok rodičovi nemá vzniknúť.

Suma rodičovského dôchodku v príslušnom kalendárnom roku sa určí ako 1,5 % jednej dvanástiny úhrnu vymeriavacích základov dieťaťa spreď dvoch rokov, pričom suma rodičovského dôchodku nemôže byť vyššia ako 1,5 % jednej dvanástiny 1,2-násobku priemernej mzdy spreď dvoch rokov. Zároveň úhrn súm rodičovských dôchodkov viacerých poberateľov starobného dôchodku v príslušnom kalendárnom roku od jedného dieťaťa bude najviac 3 % jednej dvanástiny úhrnu jeho vymeriavacích základov spreď dvoch rokov (maximálne 3 % jednej dvanástiny 1,2-násobku priemernej mzdy spreď dvoch rokov).

## 7. S účinnosťou od 4. novembra 2022

### Oblasť dôchodkového poistenia

#### 13. dôchodok, resp. tzv. 14. dôchodok vyplatený v decembri 2022

V decembri 2022 bol poberateľom dôchodku vyplatený mimoriadne 13., resp. tzv. 14. dôchodok vo výške 70 % zo sumy 13. dôchodku vyplatenej v júli 2022. Opatrenie bolo prijaté na zmiernenie pretrvávajúcich negatívnych dopadov inflácie na poberateľov dôchodkových dávok.

## 8. S účinnosťou od 31. decembra 2022

### Oblasť výberu poistného

#### Stabilizačný príspevok a platenie poistného na sociálne poistenie

Jednorazový príspevok na stabilizáciu zamestnanca ustanoveného všeobecne záväzným právnym predpisom alebo rozhodnutím vlády Slovenskej republiky u zamestnávateľa, ktorý je poskytovateľom sociálnej služby alebo ktorý je subjektom vykonávajúcim opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „zamestnanec v sociálnej oblasti“), ako aj stabilizačný príspevok poskytnutý okruhu zdravotníckych pracovníkov ustanovenému § 102a zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 518/2022 Z. z. (ďalej len „zdravotnícky pracovník“), nie je vymeriavacím základom zamestnanca na platenie poistného na nemocenské poistenie, poistného na dôchodkové poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti, t.j. neplatí sa z tohto príjmu uvedené poistné. Pre jeho zamestnávateľa nie je vymeriavacím základom ani na platenie poistného do rezervného fondu solidarity, poistného na financovanie podpory v čase skrátenej práce, poistného na garančné poistenie a poistného na úrazové poistenie, a teda z príjmu uvedeného v prvej vete sa neplatí toto poistné a ani povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie. V prípade jednorazového príspevku na stabilizáciu zamestnanca v sociálnej oblasti to platí za podmienky, že náklady na jeho poskytnutie sú zamestnávateľovi uhradené z prostriedkov štátneho rozpočtu do 31. marca 2023. V prípade stabilizačného príspevku poskytnutého zdravotníckemu pracovníkovi to platí za podmienky, že je vyplatený do 31. januára 2023.

## B) Legislatívne zmeny v sociálnom poistení schválené v roku 2022 s účinnosťou v roku 2023

### 1) Zmeny účinné od 1. januára 2023

#### Oblasť výberu poistného

##### Rozšírenie okruhu povinne dôchodkovo poistených osôb v kategórii tzv. poistencov štátu

Medzi povinne dôchodkovo poistené osoby v kategórii tzv. poistencov štátu sa na obdobie roku 2023 zaradia osoby s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky vykonávajúce pracovnú činnosť pre cirkevné, rehoľné alebo charitatívne spoločenstvo bez práva na príjem. Takáto osoba je dôchodkovo poistená ako poistencov štátu, ak nie je dôchodkovo poistená ako zamestnanec, samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako poistencov štátu z iného dôvodu, a podá prihlášku na dôchodkové poistenie. Povinné dôchodkové poistenie jej zanikne dňom skončenia výkonu pracovnej činnosti pre cirkevné, rehoľné alebo charitatívne spoločenstvo bez práva na príjem, najneskôr zo zákona 31. decembra 2023. Uvedené osoby tak získajú obdobie starobného poistenia a invalidného poistenia na účely dávok dôchodkového poistenia (napr. starobný/predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok).

##### Odvodová odpočítateľná položka pri sezónnej práci

V súvislosti so zavedením novej dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru - dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce, sa na účely určenia (zníženia) vymeriavacieho základu na platenie poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti zavádza odvodová odpočítateľná položka pri sezónnej práci (ďalej len „OOP pri sezónnej práci“). Znamená to, že vymeriavací základ zamestnanca v právnom vzťahu na základe dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce, ako aj vymeriavací základ jeho zamestnávateľa, sa bude znižovať o OOP pri sezónnej práci na platenie poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti. OOP pri sezónnej práci je stanovená vo výške 50 % priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve SR spred dvoch rokov, za kalendárne mesiace roku 2023 je v sume 605,50 eur. Cieľom tejto úpravy je znížiť mzdové náklady za sezónnych zamestnancov a tým zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských farmárov a poskytovateľov služieb v cestovnom ruchu.

#### Oblasť dôchodkového poistenia

##### Úprava tzv. československých dôchodkov

Zmena sa týka poistencov, ktorí získali pred 1. januárom 1993 tzv. československé obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré by mala vyplácať dôchodok Česká republika a spočíva v odstránení nežiaduceho stavu

pri priznávaní tzv. československých dôchodkov, kedy poistencovi za „tzv. českú“ dobu poistenia nárok na starobný alebo invalidný dôchodok podľa predpisov Českej republiky nevznikol (vzhľadom na prísnejšie podmienky nároku ako podľa predpisov Slovenskej republiky) a toto obdobie sa mu nezhodnotilo ani na nárok na dôchodok podľa predpisov Slovenskej republiky. Na základe uvedenej zmeny sa až do vzniku nároku na dôchodok z Českej republiky bude výška dôchodku zo Slovenskej republiky vypočítavať aj z československého obdobia dôchodkového poistenia, za ktoré by inak vznikol nárok na dôchodok z Českej republiky. Právna úprava sa týka poberateľov starobných, predčasných starobných aj invalidných dôchodkov. Cieľom je zabezpečiť rovnosť s poistencami, ktorým sa československá doba poistenia hodnotí ako „slovenská“ doba poistenia.

#### Zmeny vo vdovských a vdoveckých dôchodkoch

Vdove alebo vdovcovi, ktorí vychovali jedno dieťa, sa od 1. januára 2023 znižuje veková hranica obnovenia vzniku nároku na výplatu vdovského a vdoveckého dôchodku z dovŕšenia dôchodkového veku na vek 57 rokov. Zároveň sa predlžuje obdobie poberania vdovského a vdoveckého dôchodku z jedného roka na dva roky. Pozostalej manželke alebo manželovi, ktorým bola výplata vdovského alebo vdoveckého dôchodku zastavená po uplynutí jedného roka od ovdovenia a k 1. januáru 2023 ešte neuplynulo obdobie dvoch rokov od ovdovenia, bude automaticky od 1. januára 2023 uvoľnená výplata pozostalostného dôchodku za zostávajúce obdobie. Rovnako sa od 1. januára 2023 obnoví nárok na výplatu tým vdovám a vdovcom, ktorí spĺňajú všetky zákonné podmienky vzniku nároku na pozostalostný dôchodok a jeho výplatu, dovŕšili vek 57 rokov a vychovali jedno dieťa.

#### Predčasný starobný dôchodok po získaní 40 odpracovaných rokov

Od 1. januára 2023 má poistenec, ktorý získa 40 odpracovaných rokov a suma jeho predčasného starobného dôchodku je vyššia ako 1,6-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu nárok na predčasný starobný dôchodok. Suma predčasného starobného dôchodku za 40 odpracovaných rokov je krátená o 0,3 % za každých začatých 30 dní poberania predčasného starobného dôchodku pred dovŕšením dôchodkového veku. Do odpracovaných rokov sa nezapočítavajú niektoré náhradné doby získané pred 1. januárom 2004. Cieľom zavedenia tejto možnosti je garantovať poistencom, ktorí väčšinu svojho života vykonávali zárobkovú činnosť a získali potrebný počet odpracovaných rokov výkonom zárobkovej činnosti, nárok na predčasný starobný dôchodok po 40 odpracovaných rokoch. Do odpracovaných rokov sa zároveň započítavajú aj obdobia, počas ktorých poistenec objektívne nemohol vykonávať zárobkovú činnosť (napr. obdobia vojenskej služby, starostlivosti o deti).

#### Obnovenie väzby dôchodkového veku na rast strednej dĺžky života

S cieľom zlepšiť finančnú udržateľnosť priebežne financovaného I. piliera dôchodkového systému a stabilizovať výplatnú fázu dôchodkov sa poistencom od ročníka narodenia 1967 opätovne naviaže zvyšovanie dôchodkového veku na strednú dĺžku života. Dôchodkový vek sa bude zvyšovať od roku 2031 (v prípade žien, ktoré vychovali deti sa dôchodkový vek zníži podľa počtu detí na základe aktuálneho mechanizmu, t. j. o 6 mesiacov za každé vychované dieťa). V záujme predvídateľnosti a zapamätateľnosti dôchodkového veku sa bude dôchodkový vek ustanovovať všeobecne záväzným právnym predpisom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na 6 rokov dopredu.

#### Korekcia aktuálnej dôchodkovej hodnoty

V záujme zabezpečenia dlhodobej udržateľnosti dôchodkového systému a nivelizácie rozdielu medzi dôchodkami priznávanými v jednotlivých rokoch sa ustanovuje korekcia aktuálnej dôchodkovej hodnoty. V súčasnosti je aktuálna dôchodková hodnota každoročne k 1. januáru upravovaná vzhľadom na medziročnú zmenu priemernej nominálnej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky v treťom štvrtroku príslušného kalendárneho roka zverejnenej štatistickým úradom. Korekčný mechanizmus spočíva v tom, že z medziročnej zmeny priemernej mesačnej mzdy v treťom štvrtroku sa na účely určenia indexu úpravy aktuálnej dôchodkovej hodnoty od 1. januára 2023 použije len 95 % tejto hodnoty.

## **2) Zmena účinná od 1. februára 2023**

### **Oblasť výberu poistného**

#### Generálny pardon v sociálnom poistení

Od 1. februára 2023 je účinná právna úprava ďalšieho odpustenia povinnosti zaplatiť penále, tzv. generálny pardon. Vychádza sa tým v ústrety fyzickým osobám a právnickým osobám, ktoré nesplnili povinnosť odvádzať poistné

na sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie včas a v správnej sume za obdobie pred 1. júlom 2022. Podmienkou na odpustenie povinnosti zaplatiť penále je zaplatenie všetkých dlžných súm poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie splatných do 31. januára 2023 za celé obdobie poistenia pred 1. júlom 2022 bez ohľadu na deň zaplatenia týchto dlžných súm, najneskôr však do 31. augusta 2023 (vrátane).

### 3.1.1 Nemocenské poistenie

Nemocenské poistenie pokrýva sociálne udalosti, ako sú napríklad dočasná pracovná neschopnosť, ošetrovanie, tehotenstvo či materstvo. Zo systému nemocenského poistenia sa vyplácajú dávky, ktoré sa členia na nemocenské (zamestnancovi poskytované spravidla až od 11. dňa trvania dočasnej pracovnej neschopnosti), ošetrovné, tehotenské, materské a vyrovnávací dávka.

Podľa zákona č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, za prvých 10 dní trvania dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca vypláca náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca zamestnávateľ.

Výdavky na nemocenské dávky<sup>32</sup> v roku 2022, hradené z rozpočtu Sociálnej poisťovne, boli v čiastke cca 1022,5 mil. eur. V porovnaní s rokom 2021 boli nižšie cca o 97,4 mil. eur (medziročný pokles cca o 8,7%). Pokles výdavkov nastal z dôvodu nižšieho počtu prípadov najmä tzv. pandemického nemocenského a pandemického ošetrovného.

V roku 2022 boli priemerné mesačné počty zúčtovaných nemocenských dávok nasledovné:

- nemocenské 143 062 prípadov,
- ošetrovné 22 640 prípadov,
- vyrovnávací dávka 36 prípadov,
- materské 31 936 prípadov,
- tehotenské 18 983 prípadov,
- dlhodobé ošetrovné 441 prípadov.

Priemerný mesačný počet prípadov bol oproti roku 2021 nižší cca o 47,0 tis.. Počet vyplatených pandemických dávok v období od 1. januára 2022 do 31. decembra 2022 bol 331 226 dávok, v tom počet dávok nemocenské 81 087 a dávky ošetrovné 250 139. V decembri 2022 bolo vyplatených 2 023 dávok tzv. „otcovské“.

Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad vyplatených nemocenských dávok a priemerné sumy nemocenských dávok.

---

<sup>32</sup> Prehľad výdavkov základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenských dávok v roku 2022 je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 1.



**Tabuľka 3.1 Počet prípadov a priemerná výška nemocenských dávok v roku 2022**

Dávka	Počet vyplatených dávok v roku 2022	Index 2022/2021	Priemerná výška dávky v roku 2022 (v €)	Index 2022/2021
Nemocenské	1 716 746	77,8%	349,4	108,6%
z toho pandemické	81 087	10,2%	241,8	105,4%
Ošetrovné	271 685	80,2%	145,3	77,6%
z toho pandemické	250 139	79,5%	141,7	75,0%
Dlhodobé ošetrovné	5 287	218,6%	425,4	103,1%
Materské*	383 232	99,8%	876,2	106,3%
Tehotenské	227 796	144,0%	204,9	101,4%
Vyrovňavacia dávka	426	96,8%	168,9	118,9%

\* V dávke materské je zahrnutá aj dávka tzv. otcovské, ktorých bolo v decembri 2022 vyplatených 2023 s priemernou výškou dávky 339,5 eura

Zdroj: Sociálna poisťovňa

### 3.1.2 Dôchodkové poistenie

Dôchodkové poistenie sa člení na starobné poistenie (poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia) a na invalidné poistenie (poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a pre prípad úmrtia). Zo systému dôchodkového poistenia sa poskytuje starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotsky dôchodok. Zároveň Sociálna poisťovňa poskytuje poberateľom dôchodkových dávok 13. dôchodok ako štátnu sociálnu dávku.

V terminológii dôchodkových dávok znamená súbeh poberanie súčasne (súbežne) tzv. priameho dôchodku (starobného, predčasného starobného alebo invalidného) s nepriamym dôchodkom (vdovským dôchodkom alebo vdoveckým dôchodkom), prípadne súbehu invalidného dôchodku s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť do 70 % a nad 70 % so sirotským dôchodkom.

K 31. decembru 2022 bolo vyplácaných 1 700 784 dôchodkových dávok (bez dôchodkov hradených štátom – napr. tzv. invalidných dôchodkov pre invalidov z mladosti, dôchodkov manželky, sociálnych dôchodkov, ako aj bez dôchodkov vyplácaných do cudziny a dôchodkov neprevzatých do automatizovanej evidencie). Do cudziny bolo vyplácaných 33 813 dôchodkov.

V porovnaní so stavom k 31. decembru 2021 počet vyplácaných dôchodkov vzrástol o 7 184 t. j. o cca 0,4 %<sup>33</sup>. Nárast oproti roku 2021 zaznamenal počet vyplácaných vdoveckých dôchodkov (cca o 3,2 %), starobných dôchodkov (cca o 0,7 %), sirotských dôchodkov (cca o 2,7 %) a predčasných starobných dôchodkov (cca o 2,7 %). Naopak, v porovnaní s rokom 2021 poklesol počet vyplácaných invalidných dôchodkov (cca o 1,4 %).

<sup>33</sup> Podrobnejšie štatistické údaje o počte poberateľov a výške jednotlivých dôchodkových dávok sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 2 až 4.

**Tabuľka 3.2 Počet vyplácaných dôchodkových dávok a priemerná výška dôchodkov v roku 2021a 2022**

Typ dôchodku	Počty vyplácaných dôchodkov k:		Priemerná výška (sólo) dôchodku v €:	
	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022
Starobný spolu	1 096 225	1 104 304	505,7	518,8
Predčasný starobný spolu	11 992	12 311	500,4	512,5
Invalidný spolu	227 426	224 143	293,1	299,3
Vdovský	288 423	288 358	282,8	288,1
Vdovecký	50 459	52 084	227,6	234,0
Sirotský	19 075	19 584	148,9	155,3
<b>Spolu</b>	<b>1 693 600</b>	<b>1 700 784</b>	<b>x</b>	<b>x</b>
Dôchodky neprevzaté do automatizovanej evidencie	1	1	x	x
Dôchodky vyplácané do cudziny	32 295	33 813	x	x

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V roku 2022 sa dôchodkové dávky zvyšovali o 1,3 %, čo bolo percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov vykázané ŠÚ SR za prvý polrok 2021.

**Tabuľka 3.3 Priemerná výška dôchodkov v súbehu v rokoch 2021 a 2022 k 31. 12.**

Druh dôchodku	Priemerná výška dôchodku* v €	
	rok 2021	rok 2022
starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	545,9	559,5
starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	640,6	656,7
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	566,9	582,3
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	622,5	669,0
invalidný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	436,6	445,6
invalidný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	458,0	466,0

Zdroj: Sociálna poisťovňa

\*priemerná výška vypočítaná z úhrnnej sumy oboch vyplácaných dôchodkov

**Výdavky**<sup>34</sup> na (systémové) dávky dôchodkového poistenia v roku 2022 boli cca 8,3 mld. eur, čo predstavuje oproti roku 2021 nárast výdavkov cca o 3,2 %. Okrem toho štátom hradené dôchodkové dávky (dôchodok manželky, sociálny dôchodok, tzv. invalidný dôchodok z mladosti, zvýšenie pre bezvládnosť, zvýšenie dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, za odboj a rehabilitáciu, vrátane príplatkov za štátnu službu a vyrovnávacích príplatkov, minimálny dôchodok) predstavovali cca 163,4 mil. eur, z toho výdavky na zvýšenie sumy starobného dôchodku a sumy invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku **na sumu minimálneho dôchodku**<sup>35</sup> predstavovali cca 65,1 mil. eur.

**Výdavky na výplatu 13. dôchodku**<sup>36</sup> pre všetkých poberateľov dôchodku v júli a decembri 2022 (vrátane doplatkov za rok 2021) predstavovali cca 513,7 mil. eur. Celkový počet dôchodcov, ktorým bol vyplatený 13. dôchodok dosiahol cca 1,43 mil. v júli 2022 a 1,44 mil. v decembri 2022.

Pomer priemerného starobného sólo dôchodku vyplácaného k 31. decembru 2022 (518,8 eura) k priemernej mesačnej mzde (hrubej/brutto) za rok 2022 v hospodárstve Slovenskej republiky (1 304 eur) bol cca 39,8 %, čo znamená pokles v porovnaní s rokom 2021 (cca o 2,0 p. b.). Pomer priemerného starobného sólo dôchodku novopriznaného v roku 2022 (604,6 eura) k priemernej mesačnej mzde (hrubej/brutto) za rok 2022 v hospodárstve Slovenskej republiky (1 304 eur) bol cca 46,4 %, čo predstavuje pokles v porovnaní s rokom 2021 (cca o 1,7 p. b.).

<sup>34</sup> Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31.12.2022 je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 5.

<sup>35</sup> Hradené zo štátneho rozpočtu.

<sup>36</sup> Ide o štátnu sociálnu dávku.

K 31. decembru 2022 bolo zaznamenaných 2 104 poberateľov sólo starobných dôchodkov (t. j. cca 0,3 %) presahujúcich priemernú mesačnú mzdu v hospodárstve SR (1 304 eur).

### 3.1.3 Úrazové poistenie

Úrazové poistenie je poistením zamestnávateľa pre **prípadoch poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania**. Dávkami úrazového poistenia sú: úrazový príplatok, úrazová renta, jednorazové vyrovnanie, pozostalostná úrazová renta, jednorazové odškodnenie, pracovná rehabilitácia a rehabilitačné, rekvalifikácia a rekvalifikačné, náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrada nákladov spojených s liečením a náhrada nákladov spojených s pohrebom. V rámci úrazového poistenia nevystupuje ako subjekt SZČO, pričom jej nie je ani daná možnosť dobrovoľnej účasti na tomto druhu poistenia.

Celková suma vyplatených dávok v roku 2022<sup>37</sup> bola cca 55,1 mil. eur, čo predstavuje rast výdavkov cca o 0,7 % oproti roku 2021. Najpočetnejšia a finančne najnáročnejšia dávka je úrazová renta. Za rok 2022<sup>38</sup> bolo vyplatených 79 124 úrazových rent a priemerná výška tejto dávky za rok 2022 bola cca 378,7 eur, t. j. nárast sumy cca o 4,4 % oproti roku 2021 a vynaložených na ňu bolo cca 30,0 mil. eur (cca 54,4 % všetkých výdavkov základného fondu úrazového poistenia). Druhou najpočetnejšie vyplácanou dávkou bol úrazový príplatok v rozsahu 32 108 prípadov (z toho 3 641 prípadov z dôvodu ochorenia na COVID-19), čo oproti roku 2021 predstavuje pokles cca o 33,1 % (súviselo to najmä s nižším počtom vyplatených prípadov z dôvodu ochorenia na COVID-19 – pokles cca o 78,6%). Najvyššiu priemernú výšku na jeden prípad predstavovala dávka jednorazové odškodnenie podľa § 94 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (23 893,1 eur).

Zvýšenie úrazovej renty v roku 2022 bolo o 1,6 %.

### 3.1.4 Garančné poistenie

Garančné poistenie je poistením pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojenie nárokov zamestnanca. Povinne poisteným je zamestnávateľ zamestnanca v pracovno-právnom vzťahu a člena družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu. Poistným plnením je napríklad náhrada mzdy, nárok na odstupné, ktoré patrí zamestnancovi pri skončení pracovného pomeru, nároky cestovných, sťahovacích a iných výdavkov, ktoré vznikli pri plnení pracovných povinností a iné, ak zamestnávateľ nie je schopný plniť svoje záväzky voči zamestnancom z dôvodu, že sa stal platobne neschopným. Z garančného poistenia sa vypláca dávka garančného poistenia. V rámci garančného poistenia nevystupuje ako subjekt SZČO a vzhľadom na charakter poistných vzťahov nie je daná ani možnosť dobrovoľnej účasti na tomto druhu poistenia<sup>39</sup>.

Za rok 2022 bolo vyplatených 713 dávok (tabuľka 3.4), čo v porovnaní s rokom 2021 predstavuje **pokles o cca 44,9 %**. Celkové výdavky základného fondu garančného poistenia v roku 2022 dosiahli cca 31,9 mil. eur (t.j. výdavky na garančnú dávku a výdavky na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné sporenie v zákonom ustanovenej lehote). Oproti predchádzajúcemu roku ide o nárast cca o 37,6 % (súviselo s vyššou sumou uhradených príspevkov na starobné dôchodkové sporenie cca o 56,6 %). Priemerná výška dávky za rok 2022 predstavovala 2 607,6 eura, čo predstavuje pokles cca o 19,9 % oproti roku 2021.

<sup>37</sup>Prehľad výdavkov základného fondu úrazového poistenia je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 6.

<sup>38</sup>Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia a štátne dávky úrazového poistenia sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 6 a 7.

<sup>39</sup>Výdavky základného fondu garančného poistenia sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 8.

Tabuľka 3.4 Výdavky na dávku garančného poistenia, počet prípadov a priemerná výška dávky v eurách v roku 2022

Obdobie	Počet prípadov	Priemerná výška dávky v €	Výdavky na dávku garančného poistenia v tis. €
Január	22	2 020,8	44
Február	40	2 098,1	84
Marec	45	2 225,5	100
Apríl	18	1 761,7	32
Máj	42	2 652,3	111
Jún	15	1 865,0	25
Júl	177	2 994,7	530
August	84	2 627,0	221
September	39	2 183,1	85
Október	49	2 443,6	120
November	66	2 746,3	181
December	116	2 782,0	323
<b>Celkom</b>	<b>713</b>	<b>x</b>	<b>1 856</b>
<b>Priemer</b>	<b>59</b>	<b>2 607,6</b>	<b>x</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa

### 3.1.5 Poistenie v nezamestnanosti

Poistenie v nezamestnanosti je poistením pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku straty zamestnania a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti. Z poistenia v nezamestnanosti sa vypláca dávka v nezamestnanosti a zároveň sa postupujú finančné prostriedky, ktoré žiada poskytovateľ podpory na výplatu podpory v čase skrátenej práce.

V roku 2022 predstavoval priemerný mesačný počet poberateľov dávky<sup>40</sup> v nezamestnanosti 35 436 osôb, t.j. pokles cca o 28,2 % oproti priemernému mesačnému počtu v roku 2021 (súviselo to najmä s nižším počtom vyplatených prípadov v rámci predĺženého podporného obdobia dávky v nezamestnanosti z dôvodu ochorenia na COVID-19). Celkový počet osôb, ktoré v roku 2022 boli poberateľmi dávky v nezamestnanosti, predstavoval 128 974, z čoho bolo 67 914 žien a 61 060 mužov. Z hľadiska vekovej štruktúry bol najväčší podiel poberateľov dávky v nezamestnanosti vo vekovej skupine 35-39 ročných, podrobnejšia veková štruktúra poberateľov dávky v nezamestnanosti je uvedená v prílohe.

Výdavky na dávky v nezamestnanosti v roku 2022 dosiahli sumu cca 239,4 mil. eur, t. j. pokles výdavkov cca o 17,5 % oproti roku 2021. Priemerná mesačná výška dávky v roku 2022 bola 516,7 eura, čo je cca o 15,9 % viac ako v roku 2021.

Zo základného fondu poistenia v nezamestnanosti boli tiež postúpené finančné prostriedky, ktoré žiadal poskytovateľ podpory na výplatu podpory v čase skrátenej práce v roku 2022 v sume cca 20,7 mil. eur.

<sup>40</sup> Podrobnejšie štatistiky o vyplatených dávkach v nezamestnanosti a poberateľoch sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 9 a 10.

## 3.2 Dôchodkové sporenie

Dôchodkové sporenie v Slovenskej republike tvorí starobné dôchodkové sporenie a dobrovoľné doplnkové dôchodkové sporenie:

- **starobné dôchodkové sporenie (II. pilier)** je príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané dôchodkovými správcovskými spoločnosťami (ďalej len „DSS“) na základe zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 43/2004 Z. z.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.
- **dobrovoľné doplnkové dôchodkové sporenie**, v rámci ktorého sa poskytuje:
  - **doplnkové dôchodkové sporenie (III. pilier)** je príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami (ďalej len „DDS“) na základe zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 650/2004 Z. z.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.
  - **celoeurópsky osobný dôchodkový produkt** je novozavedené štandardizované dobrovoľné sporenie jednotlivca na dôchodok na úrovni Európskej únie prostredníctvom využitia dlhodobých sporiacich a investičných produktov, ktoré poskytujú rôzne finančné inštitúcie v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2019/1238 o celoeurópskom osobnom dôchodkovom produkte a zákona č. 129/2022 Z. z. o celoeurópskom osobnom dôchodkovom produkte a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 13. apríla 2022.

### 3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie

Starobné dôchodkové sporenie (II. pilier) tvorí spolu s I. pilierom základný systém dôchodkového zabezpečenia. Cieľom jeho zavedenia bolo diverzifikovať riziká jednotlivých spôsobov financovania dôchodkových dávok, t. j. priebežného spôsobu financovania a kapitalizačného spôsobu financovania.

Povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie sú postupované na osobné dôchodkové účty sporiteľov v DSS z časti poistného na dôchodkové poistenie, pričom je umožnené prispievať si aj dobrovoľne.

Do systému starobného dôchodkového sporenia môžu dobrovoľne vstúpiť osoby mladšie ako 35 rokov, po vstupe sa starobné dôchodkové sporenie stáva povinné. Po dovŕšení dôchodkového veku bude sporiteľ poberať dôchodok z dvoch zdrojov, prvým bude primerane krátený dôchodok z I. piliera, ktorý vypláca Sociálna poisťovňa a druhým bude dôchodok z II. piliera, ktorého výška bude závisieť od zaplatených príspevkov, ich zhodnotenia a od zvoleného spôsobu poberania dôchodku.

Zo starobného dôchodkového sporenia sa po splnení podmienok ustanovených zákonom vypláca starobný dôchodok a predčasný starobný dôchodok, a to v týchto formách:

- dočasný dôchodok
- dôchodok vyplácaný programovým výberom
- doživotný dôchodok.

Spolu s doživotným dôchodkom je možné dohodnúť si výplatu vdovského, vdoveckého a/alebo sirotského dôchodku. Ponuky dôchodkov sú sprostredkované Centrálnym informačným ponukovým systémom, ktorý spravuje Sociálna poisťovňa.

### Zmeny v roku 2022

Sadzba povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie sa v roku 2022 zvýšila na 5,5 % z vymeriavacieho základu na platenie poistného na dôchodkové poistenie.

V roku 2022 bola hodnota referenčnej sumy, ktorá je rozhodujúca pre možnosť vyplácania starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia formou programového výberu alebo formou dočasného dôchodku 508,90 eura.

### **Iné legislatívne zmeny**

S účinnosťou od 1. novembra 2022 sa zmenila podmienka vyplácania predčasného starobného dôchodku, ktorého výška musí byť v súčte súm predčasného starobného dôchodku z I. piliera a doživotného predčasného starobného dôchodku z II. piliera vyššia ako 1,6 násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. (do 30. októbra 2022 to bolo 1,2 násobok). Išlo o zosúladenie s I. pilierom. Sadzba povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie zostáva v rokoch 2023 a 2024 na úrovni 5,50 % z vymeriavacieho základu, v rokoch 2025 a 2026 je 5,75 % z vymeriavacieho základu a od roku 2027 je 6 % z vymeriavacieho základu.

### **Novela II. piliera**

Na základe vykonania úloh z Plánu obnovy a odolnosti, Národného programu aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030 a vybraných záväzkov vlády SR v oblasti starobného dôchodkového sporenia vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2021 – 2024 pripravilo MPSVR SR novelu zákona č. 43/2004 Z. z., ktorá bola dňa 8. novembra 2022 schválená parlamentom. Primárnym cieľom novely bolo najmä prijatie opatrení smerujúcich k zvýšeniu efektívnosti sporiacej a výplatnej fázy starobného dôchodkového sporenia – zavedením predvolenej investičnej stratégie na báze princípu životného cyklu pre nových a postupne aj pre existujúcich sporiteľov a prioritizáciou dlhodobého vyplácania majetku sporiteľov v starobe.

V rámci predvolenej investičnej stratégie bude majetok sporiteľa investovaný v prvej časti sporenia výlučne do indexového negarantovaného dôchodkového fondu, ktorý má potenciál priniesť v dlhodobom horizonte vyšší očakávaný výnos. V určenom veku (50 rokov) sa začne časť nasporenej sumy zodpovedajúcej 4 p. b. každý rok postupne presúvať do menej rizikového dlhopisového garantovaného dôchodkového fondu. Účelom právnej úpravy je aj predĺženie investičného horizontu, popri poberaní programového výberu bude polovica majetku sporiteľa ďalej zhodnocovaná, pričom časť tohto majetku bude umiestnená aj v akciách.

Nová výplatná fáza má zabezpečiť predovšetkým postupné a dlhodobé vyplácanie úspor a prispieť tak k zvýšeniu hmotného zabezpečenia v starobe. Dôchodok z II. piliera bude sporiteľ poberať z polovice nasporenej sumy najskôr formou programového výberu a následne po jej dočerpaní bude z druhej polovice nasporenej sumy poberať doživotný dôchodok, čím sa eliminuje riziko nízkeho príjmu v prípade dlhovekosti. Zostala však zachovaná aj možnosť poberania dôchodku formou programového výberu, kedy sporiteľ môže výplatu nasporenej sumy prispôsobiť vlastným preferenciám.

Novela ďalej priniesla zmenu v štruktúre odplát, zrušenie odplaty za vedenie osobného dôchodkového účtu a odplaty za zhodnotenie majetku v dôchodkovom fonde.

Zaviedla sa adresnejšia forma garancie, ktorá sa vzťahuje na všetky povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie a penále, ktoré boli sporiteľovi počas jeho účasti v II. pilieri pripísané na jeho osobný dôchodkový účet vedený pre dlhopisový garantovaný dôchodkový fond a všetky sumy, ktoré boli z akéhokoľvek dôvodu pripísané na tento účet. Ak suma vyplatených dôchodkov formou programového výberu a suma jednorazového poistného prevedeného do životnej poisťovne bude nižšia, ako výška individuálnej garancie sporiteľa, DSS doplatí rozdiel z vlastného majetku.

Pre fyzické osoby mladšie ako 40 rokov, ktorým vznikne prvé dôchodkové poistenie po 1. máji 2023, sa zavádza automatická účasť v II. pilieri s možnosťou vyviazať sa.

Fyzické osoby, ktoré sú alebo boli dôchodkovo poistené pred 1. májom 2023, budú môcť dobrovoľne vstúpiť do II. piliera a uzatvoriť zmluvu o starobnom dôchodkovom sporení s ľubovoľnou DSS do dovŕšenia 40 rokov veku. Na tieto osoby sa automatický vstup nebude vzťahovať.

Medzi ďalšie zmeny patrí zrušenie akceptačných listov, ktoré vydávala Sociálna poisťovňa a bez ktorých nemohli sporitelia prestúpiť do inej DSS, umožnenie platenia si dobrovoľných príspevkov aj bez nutnosti zmluvného dojednania, a. i..

Jednotlivé ustanovenia z predmetnej novely budú nadobúdať účinnosť postupne v období od 1. januára 2023 až do 1. januára 2024 z dôvodu potreby dlhšej legisvakačnej lehoty na ich implementáciu.

K 31. decembru 2022 pôsobil na trhu starobného dôchodkového sporenia 5 DSS:

- 365.life, d.s.s., a.s.,
- Allianz – Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s.,
- NN d.s.s., a.s.,
- UNIQUA d.s.s., a.s.

- VÚB Generali, d.s.s., a.s..

Tabuľka 3.5 uvádza čistú hodnotu majetku spravovaného jednotlivými DSS podľa druhu dôchodkového fondu k 31. decembru 2022.

**Tabuľka 3.5 Rozdelenie majetku v dôchodkových fondoch k 31.12.2022 (v mil. eur)**

Dôchodková správcovská spoločnosť	Dlhopisový garantovaný dôchodkový fond	Zmiešaný negarantovaný dôchodkový fond	Akciový negarantovaný dôchodkový fond	Indexový negarantovaný dôchodkový fond	Spolu k 31.12.2022	Podiel majetku v %
365.life, d.s.s., a.s.	410,9	0,0	59,4	85,8	<b>556,1</b>	<b>4,7 %</b>
Allianz-Slovenská d.s.s., a.s.	2 395,1	0,0	1 013,2	0,0	<b>3 408,2</b>	<b>29,0 %</b>
NN d.s.s., a.s.	1 219,9	80,9	457,2	741,3	<b>2 499,3</b>	<b>21,3 %</b>
UNIQA, d.s.s., a.s.	1 732,6	0,0	228,8	1 114,0	<b>3 075,3</b>	<b>26,2 %</b>
VÚB Generali d.s.s., a.s.	1 181,0	62,1	150,9	820,9	<b>2 215,0</b>	<b>18,8 %</b>
<b>Spolu</b>	<b>6 939,4</b>	<b>143,0</b>	<b>1 909,5</b>	<b>2 762,1</b>	<b>11 753,9</b>	<b>100,0 %</b>
Percentuálny podiel majetku	59,0 %	1,2 %	16,2 %	23,5 %		

Zdroj: NBS; výpočet: MPSVR SR

Sociálna poisťovňa postúpila v priebehu roka 2022 povinné **príspevky** na starobné dôchodkové sporenie v hodnote viac ako **1,1 mld. eur**, čo predstavuje oproti roku 2021 nárast cca o 14 %. Tento nárast je spôsobený rastom miezd v národnom hospodárstve, zvýšením počtu sporiteľov a tiež rastom percentuálnej sadzby povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do II. piliera z úrovne 5,25 % v roku 2021 na úroveň 5,50 % z vymeriavacieho základu v roku 2022. Čistá hodnota majetku sporiteľov v dôchodkových fondoch poklesla z približne 11,9 mld. eur k 31. decembru 2021 na viac ako 11,7 mld. eur k 31. decembru 2022, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje pokles oproti roku 2021 cca o 2 %.

Najväčší podiel na slovenskom trhu starobného dôchodkového sporenia v roku 2022 si zachovali spoločnosti Allianz – Slovenská d.s.s., a. s. a UNIQA d.s.s., a. s. (spoločne predstavujú viac ako 55 % trhu). Najviac prostriedkov sa stále koncentruje v dlhopisových garantovaných dôchodkových fondoch, potom nasledujú indexové<sup>41</sup>, akciové a napokon zmiešané negarantované dôchodkové fondy.

**Tabuľka 3.6 Porovnanie rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch za všetky DSS**

Percentuálne podiely rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch za všetky DSS				
Dátum	Dlhopisové g.d.f.	Zmiešané n.d.f.	Akciové n.d.f.	Indexové n.d.f.
<b>31.12.2021</b>	61,1%	1,2%	16,5%	21,2%
<b>31.12.2022</b>	59,0%	1,2%	16,2%	23,5%

Zdroj: NBS; výpočet: MPSVR SR

<sup>41</sup> Referenčnou hodnotou pre indexový fond Index Global v správe NN DSS a tiež pre indexové fondy v správe UNIQA DSS a VÚB Generali DSS je širokospektrálny globálny akciový index MSCI World. Referenčnou hodnotou pre indexový fond v správe 365.life DSS je okrem indexu MSCI World aj index Barclays QUANTIC Global E Index .

Priemerné zhodnotenie dlhopisových garantovaných dôchodkových fondov sa pohybovalo v roku 2022 v intervale od -4,0 % až do -9,8 %. Priemerné ročné zhodnotenie dlhopisových garantovaných dôchodkových fondov tak dosiahlo za rok 2022 hodnotu cca **-7,5 %**.

Priemerné ročné zhodnotenie negarantovaných dôchodkových fondov sa v roku 2022 pohybovalo od úrovne -10,9 % až do -27,8 %. Priemerné ročné zhodnotenie negarantovaných dôchodkových fondov dosiahlo v roku 2022 hodnotu cca **-15,3 %**.

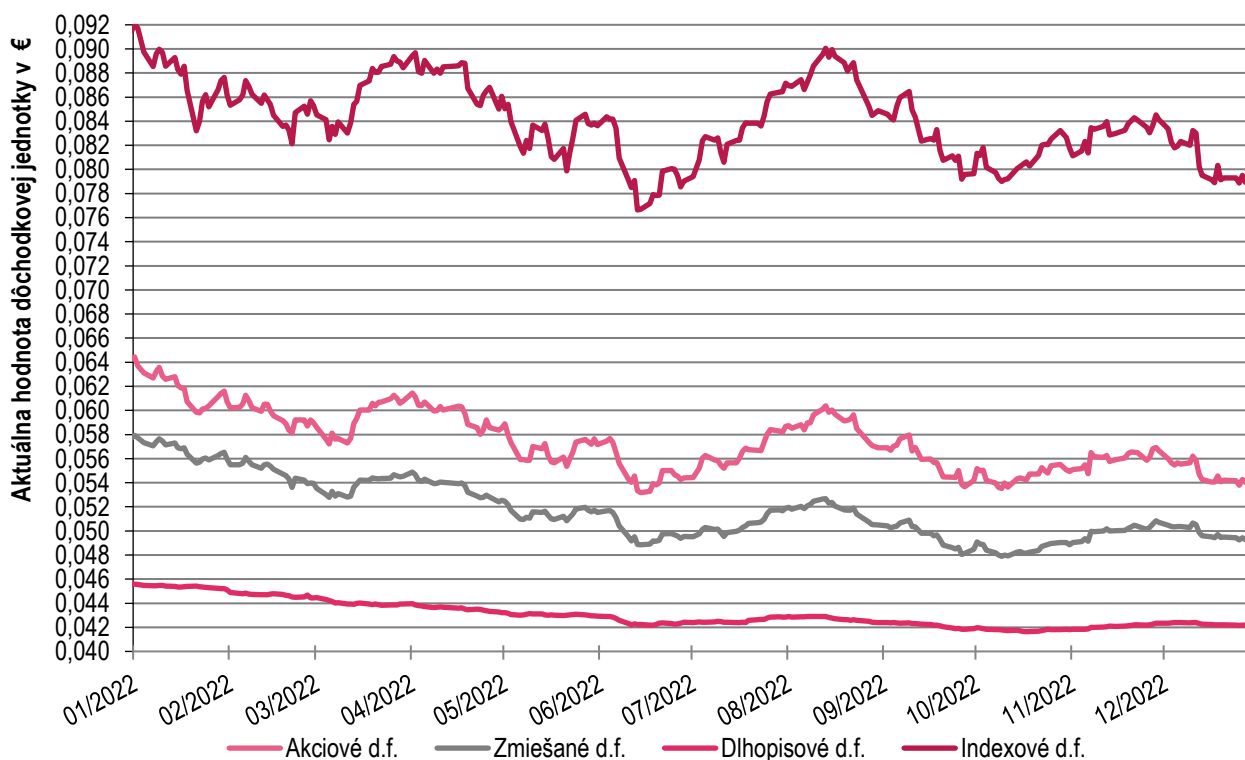
Negatívny sentiment na finančných trhoch bol začiatkom roka spôsobený najmä vyššími inflačnými očakávaniami spojenými s predpokladaným zvyšovaním úrokových sadzieb. Situácia v globálnej ekonomike bola navyše stále mimoriadne ovplyvnená krízou dodávateľských reťazcov, spôsobená rozdielnym ekonomickým vývojom jednotlivých regiónov po pandémie koronavírusu. Po ruskej invázii na Ukrajinu boli obavy investorov zosilnené v súvislosti s politickými dopadmi vojenskej agresie a následným prudkým nárastom cien energetických a poľnohospodárskych komodít. Z pohľadu zhodnotenia bol tak rok 2022 vôbec najhorším v histórii II. piliera.<sup>42</sup>

Tabuľka 3.7 Ročné zhodnotenie typov dôchodkových fondov

Dôchodkové fondy	Zhodnotenie v roku 2021	Zhodnotenie v roku 2022
Dlhopisové garantované	-1,3 %	-7,5 %
Zmiešané negarantované	8,8 %	-14,6 %
Akciové negarantované	12,4 %	-16,3 %
Indexové negarantované	27,8 %	-14,0 %

Zdroj NBS; výpočet: MPSVR SR

Graf 3.1 Vývoj aktuálnej hodnoty dôchodkovej jednotky jednotlivých typov dôchodkových fondov v roku 2022



Zdroj: NBS; výpočet: MPSVR SR

<sup>42</sup> Podrobnejšie informácie o zhodnotení podľa jednotlivých DSS sú uvedené v prílohe ku kapitole 3.



Počet sporiteľov starobného dôchodkového sporenia bol k 31. decembru 2022 viac ako cca 1,7 mil. (tabuľka 3.8). Rozdelenie sporiteľov v rámci jednotlivých DSS sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom výraznejšie nezmenilo.

**Tabuľka 3.8 Počet sporiteľov v dôchodkových fondoch starobného dôchodkového sporenia k 31.12.2022**

Dôchodková správcovská spoločnosť	Počet sporiteľov	Percentuálny podiel sporiteľov
365.life, d.s.s., a.s.	123 229	7,1%
Allianz-Slovenská d.s.s., a.s	476 779	27,5%
NN d.s.s., a.s.	421 540	24,3%
UNIQA, d.s.s., a.s.	376 066	21,7%
VÚB Generali d.s.s., a.s.	338 764	19,5%
<b>Spolu</b>	<b>1 736 378</b>	<b>100,0%</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa; výpočet MPSVR SR

Z hľadiska vekovej štruktúry sporiteľov<sup>43</sup> mali v systéme starobného dôchodkového sporenia najväčšie zastúpenie sporitelia vo veku od 31 do 50 rokov. Uvedená skupina predstavuje viac ako 62 % z celkového počtu sporiteľov.

**Tabuľka 3.9 Rozdelenie sporiteľov podľa veku k 31.12.2022**

Veková hranica	Počet sporiteľov	% podiel
do 20	21 625	1,2%
od 21 do 30	307 640	17,7%
od 31 do 40	518 551	29,9%
od 41 do 50	550 024	31,7%
od 51	338 538	19,5%
<b>Spolu</b>	<b>1 736 378</b>	<b>100,0%</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa; výpočet MPSVR SR

### Vyplácanie dôchodkov z II. piliera

V roku 2022 požiadalo o dôchodok z II. piliera 8 779 sporiteľov, ktorým bolo prostredníctvom CIPS vyhotovených 111 211 ponúk dôchodkov.<sup>44</sup> 6 933 sporiteľov žiadalo o starobný dôchodok (cca 79 % z celkového počtu sporiteľov) a 1 845 (cca 21 %) sporiteľov boli žiadateľmi o predčasný starobný dôchodok. Následne reálne uzatvorilo zmluvu alebo dohodu o vyplácaní dôchodku z II. piliera 6 797 sporiteľov. Uvedený počet sporiteľov zároveň uzatvoril 6 943 zmlúv a dohôd o dôchodku z II. piliera. Z celkového počtu poberateľov bolo 5 337 (cca 78 %) poberateľmi starobného dôchodku a 1 460 (cca 22 %) poberateľmi predčasného starobného dôchodku. Prevládajúca forma výplaty dôchodku z II. piliera bol programový výber z celej nasporenej sumy. Túto možnosť výplaty dôchodku využilo 4 810 sporiteľov (cca 71 % z celkového počtu poberateľov). Ďalších 141 sporiteľov akceptovalo ponuku na poberanie programového výberu spolu s doživotným dôchodkom.

Zmluvu o poistení dôchodku zo systému starobného dôchodkového sporenia v roku 2022 bolo možné uzatvoriť v 2 poisťovniach:

<sup>43</sup>Graf vekovej štruktúry sporiteľov a rozdelenie sporiteľov podľa veku je uvedený v prílohe ku kapitole 3

<sup>44</sup> Platí, že jeden sporiteľ môže dostať vzhľadom na výšku nasporenej sumy viac ponúk dôchodkov od rôznych poskytovateľov. Jeden sporiteľ tak môže dostať šesť ponúk rôznych druhov doživotných dôchodkov od všetkých poisťovní, ktoré ponúkajú dôchodok z II. piliera a zároveň môže získať ponuky na výplatu dôchodku formou programového výberu od všetkých DSS (dočasný dôchodok neponúka žiadna z poisťovní). Ponukový list je záväzný 30 dní, pričom po tejto lehote je možné opätovne požiadať o dôchodok.

- Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s.,
- Generali poisťovňa, a.s.

Uzatvorené zmluvy o poistení dôchodku zo systému starobného dôchodkového sporenia bolo v roku 2022 možné rozdeliť do štyroch kategórií:

- doživotný dôchodok z celej nasporenej sumy,
- doživotný dôchodok v kombinácii s programovým výberom (z časti nasporenej sumy),
- programový výber z celej nasporenej sumy,

dôchodok pre sporiteľov v režime „malá nasporená suma“, ktorý je vyplácaný formou programového výberu alebo ako dočasný dôchodok maximálne vo výške mediánu najnižších mesačných súm doživotného dôchodku bez pozostalostného krytia a zvyšovania, ktoré majú poisťovatelia záujem vyplácať.

**Tabuľka 3.10 Ponuky a zmluvy na dôchodok zo starobného dôchodkového sporenia za rok 2022**

Uzatvorené zmluvy na:	Doživotný dôchodok z celej nasporenej sumy	855 (13%)	22,1 €
	Doživotný dôchodok v kombinácii s programovým výberom (z časti nasporenej sumy)	141 (2%)	17,1 €
	Programový výber z celej nasporenej sumy	4 810 (71%)	13 448 €
	Dôchodok v režime "malá nasporená suma"	991 (15%)	14,9 €
	<b>SPOLU</b>	<b>6 797 (100,0 %)</b>	

Zdroj: Sociálna poisťovňa; výpočet MPSVR SR, stav k 31.12.2022

### 3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie

Doplnkové (dobrovoľné) dôchodkové sporenie je súčasťou tzv. *tretieho piliera dôchodkového systému*, v ktorom sú finančné prostriedky účastníkov spravované DDS.

Účelom doplnkového dôchodkového sporenia je umožniť účastníkovi doplnkového dôchodkového sporenia (ďalej len „účastník“) získať doplnkový dôchodkový príjem v starobe a doplnkový dôchodkový príjem v prípade skončenia výkonu prác, ktoré sú zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 alebo do skončenia výkonu prác zamestnanca, ktorý je tanečný umelec alebo hudobný umelec, ktorý vykonáva profesiu hráča na dychový nástroj.

Účastníkom je zamestnanec, ktorý uzatvoril zmluvu o doplnkovom dôchodkovom sporení s DDS alebo iná fyzická osoba, ktorá ku dňu uzatvorenia účastníckej zmluvy dovŕšila najmenej 18 rokov veku.

Zamestnanec, ktorý vykonáva práce zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 a zamestnanec, ktorý vykonáva práce tanečného umelca alebo hráča na dychový nástroj, sú povinní uzatvoriť účastnícku zmluvu a ich zamestnávateľa sú povinní uzatvoriť zamestnávateľskú zmluvu, a to do 30 dní od začatia výkonu týchto prác. Výška príspevku zamestnávateľa je vo výške minimálne 2 % vymeriavacieho základu.

Prostredníctvom doplnkového dôchodkového sporenia si účastník sporí finančné prostriedky v DDS, ktorá tieto prostriedky investuje za účelom ich zhodnotenia. Výsledná suma dávky doplnkového dôchodkového sporenia závisí od výšky finančných prostriedkov, ktoré účastník a jeho zamestnávateľ počas celého obdobia sporenia do DDS odvedli a od miery ich zhodnotenia.

Z doplnkového dôchodkového sporenia sa po splnení podmienok ustanovených zákonom vyplácajú tieto dávky doplnkového dôchodkového sporenia:

- doplnkový starobný dôchodok, a to vo forme
  - doživotného doplnkového starobného dôchodku,
  - dočasného doplnkového starobného dôchodku,
- doplnkový výsluhový dôchodok, a to vo forme
  - doživotného doplnkového výsluhového dôchodku,
  - dočasného doplnkového výsluhového dôchodku,
- jednorazové vyrovnanie,
- predčasný výber.

Účastníci, ktorí uzatvorili účastnícku zmluvu pred 1. januárom 2014 a s príslušnou DDS si nedohodli zmenu účastníckej zmluvy, ktorej obsahom by bolo upustenie od dávkového plánu, majú naďalej účastnícku zmluvu s dávkovými plánmi, v ktorých sú špeciálne upravené podmienky poberania dávok. Ostáva teda pre nich zachovaná aj možnosť vyplatenia dávky odstupné, avšak takíto účastníci nemajú nárok na novú dávku predčasný výber. Rovnako si nemôžu uplatniť výhodu v podobe zníženia základu dane o sumu nimi zaplatených príspevkov, a to v úhrne najviac do výšky 180 eur ročne.

#### **Zmeny v roku 2022**

V roku 2022 nadobudlo účinnosť viacero noviel nariadenia vlády SR č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19. Toto nariadenie vlády Slovenskej republiky a jeho príslušné novely ustanovili ďalšie obdobia odkladu platenia príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie za mesiace január a február 2022, a to pre zamestnávateľa za zamestnanca vykonávajúceho prácu zaradenú na základe rozhodnutia orgánu štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva do tretej alebo štvrtej kategórie, alebo za zamestnanca, ktorý je tanečníkom, alebo hudobným umelcom hrajúcim na dychový nástroj, tzv. riziková práca, u ktorého došlo k medziročnému poklesu čistého obratu alebo príjmov z podnikania o 40 % a viac v dôsledku krízovej situácie spôsobenej ochorením COVID-19.

#### **Zmeny schválené v roku 2022 s účinnosťou v roku 2023**

S účinnosťou od 1. januára 2023 sa postupne znižuje percentuálna sadzba odplaty za správu príspevkového doplnkového dôchodkového fondu z 1,2 % z priemernej ročnej čistej hodnoty majetku v príspevkovom doplnkovom dôchodkovom fonde na 1,15 % v roku 2023, 1,05 % v roku 2024 a na 1 %, ktoré bude platiť od roku 2025.

K 31. decembru 2022 pôsobili na trhu doplnkového dôchodkového sporenia 4 DDS, a to:

- Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.,
- NN Tatry – Sympatia d.d.s., a.s.,
- Stabilita, d.d.s., a. s.
- UNIQUA, d.d.s., a.s..

Počet účastníkov III. piliera s nenulovým majetkom v príspevkovom dôchodkovom fonde bol k 31. decembru 2022 približne 948 tis. Išlo o nárast oproti koncu roka 2021 o takmer 5 %. Medziročne nenastalo výrazné prerozdelenie účastníkov medzi jednotlivými DDS.

**Tabuľka 3.11 Počet účastníkov v sporiacej k 31.12.2021 a k 31.12.2022**

Spoločnosť	2021		2022	
	Počet účastníkov v sporiacej fáze	% podiel účastníkov	Počet účastníkov v sporiacej fáze	% podiel účastníkov
DDS Tatra banky, a.s.	262 813	29,6%	283 123	29,9%
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	376 319	41,0%	404 003	42,6%
Stabilita, d.d.s., a.s.	127 926	14,3%	127 670	13,4%
UNIQA d.d.s., a.s.	137 929	15,2%	133 485	14,1%
<b>Spolu</b>	<b>904 987</b>	<b>100,0%</b>	<b>948 281</b>	<b>100,0%</b>

Zdroj: Asociácia doplnkových dôchodkových spoločností; výpočet MPSVR SR

Celkový objem vyplatených dávok dosiahol v roku 2022 hodnotu cca 131 mil. eur, čo je v porovnaní s rokom 2021 nárast o viac ako 8 %. Medziročne vzrástol objem všetkých vyplatených doplnkových dôchodkových dávok, s výnimkou jednorazového vyrovnania, ktorá je ale stále druhým najrozšírenejším typom dávky z III. piliera.

**Tabuľka 3.12 Prehľad dávok z doplnkového dôchodkového sporenia k 31.12.2021 a k 31.12.2022**

Druh dávky	2021		2022	
	Suma dávok (mil. €)	Priemerná výška dávky v €	Suma dávok (mil. €)	Priemerná výška dávky v €
Doplnkový starobný dôchodok*	54,0	214	56,7	213
Doplnkový výsluhový dôchodok*	0,3	287	0,4	425
Odstupné	9,6	3 637	11,8	3 955
Predčasný výber	4,9	3 138	6,3	2 971
Jednorazové vyrovnanie	52,3	3 401	52,2	3 181

\* priemerná mesačná výška dávky

Zdroj: Asociácia doplnkových dôchodkových spoločností; výpočet MPSVR SR

Čistá hodnota spravovaného majetku v doplnkových dôchodkových fondoch v porovnaní s rokom 2021 poklesla o takmer 5 % na cca 2,9 mld. eur.

Nadalej platí, že jedným z dôvodov atraktivity účasti na doplnkovom dôchodkovom sporení je participácia zamestnávateľov na doplnkovom dôchodkovom sporení ich zamestnancov. V roku 2022 dosiahla kumulatívna hodnota príspevkov zamestnávateľa do III. piliera úroveň cca 226 mil. eur, čo je v porovnaní s rokom 2021 nárast o cca 12 %. Kumulatívna hodnota účastníckych príspevkov dosiahla v roku 2022 úroveň cca 166 mil. eur, teda medziročne taktiež o cca 12 % viac.

Priemerný mesačný príspevok zamestnávateľa vzrástol v porovnaní s rokom 2021 z cca 32,8 eur na približne 36,8 eur v roku 2022. Priemerný mesačný príspevok účastníkov bol v roku 2021 vo výške cca 20,6 eur a v roku 2022 mierne poklesol na úroveň cca 19,6 eur.

Doplnkové dôchodkové fondy v III. pilieri, podobne ako ostatné finančné nástroje zaznamenali v roku 2022 záporné hodnoty zhodnotenia. Konkrétne v príspevkových doplnkových dôchodkových fondov sa zhodnotenie pohybovalo intervale od -5,3 % do -18,1 %. Znehodnotenie sa nevyhýbalo ani výplacným doplnkovým fondom. Ich priemerný pokles sa pohyboval na úrovni -9,7 %. Poberatelia dávok z III. piliera tak boli vystavení prudkému znehodnoteniu svojich úspor napriek tomu, že sa nachádzajú už vo výplatnej fáze doplnkového dôchodkového sporenia.

**Tabuľka 3.13 Prehľad údajov o výške a zhodnotení majetku v doplnkových dôchodkových fondoch k 31. decembru 2022**

Spoločnosť	Majetok v príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch (mil. €)	Majetok vo výplacných doplnkových dôchodkových fondoch (mil. €)	Majetok spolu (mil. €)	Ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov <sup>45</sup>
DDS Tatra banky, a.s.	929,1	35,5	964,6	-10,9%
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	1 075,1	38,1	1 113,2	-15,7%
Stabilita, d.d.s., a.s.	374,7	29,8	404,5	-13,4%
UNIQA d.d.s., a.s.	432,4	12,8	445,2	-13,1%
<b>Spolu</b>	<b>2 811,3</b>	<b>116,2</b>	<b>2 927,5</b>	<b>-12,3%</b>

Zdroj: NBS, výpočet: MPSVR SR

### 3.2.3 Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt

Dňa 13. apríla 2022 nadobudol účinnosť vládny návrh zákona o celoeurópskom osobnom dôchodkovom produkte a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý bol vypracovaný z dôvodu potreby vykonania niektorých článkov Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2019/1238 o celoeurópskom osobnom dôchodkovom produkte (Pan-European personal pension product, ďalej len „PEPP“) v platnom znení. Obsahom zákona sú podmienky sporiacej a výplatnej fázy pre celoeurópsky osobný dôchodkový produkt a ustanovenia, ktoré majú procesnú povahu a týkajú sa kompetencií Národnej banky Slovenska, ako dohľad, ukladanie sankcií a intervenčné opatrenia.

Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt predstavuje dobrovoľný doplnkový dôchodkový systém na úrovni Európskej únie, ktorý má existovať popri vnútroštátnych režimoch a ktorý poskytovateľom umožní vytvoriť osobné dôchodkové produkty v celoeurópskom meradle. Jeho cieľom je presmerovať väčší objem úspor domácností od tradičných nástrojov, akými sú napríklad sporiace účty, ku kapitálovým trhom. Zameranie a ciele investičnej stratégie reflektujú požiadavku možnosti výberu medzi bezpečnou štandardnou investičnou možnosťou a alternatívnymi možnosťami s rôznym výnosovým a rizikovým profilom.

PEPP môžu poskytovať doplnkové dôchodkové spoločnosti, poisťovne, banky, správčovské spoločnosti, ale aj obchodníci s cennými papiermi, pričom poskytovateľ celoeurópskeho osobného dôchodkového produktu musí byť zapísaný v centrálnom verejnom registri, ktorý vedie Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA).

Podľa druhu príslušného poskytovateľa má ísť o produkt, ktorý už finančná inštitúcia vytvára a poskytuje, napr. poisťný produkt, investičný produkt, doplnkové dôchodkové sporenie, ale s určitými špecifickými vlastnosťami a podmienkami, ktoré ustanovuje priamo nariadenie.

<sup>45</sup> Ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov je priemerom ročného zhodnotenia fondov príslušnej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti vážený podielom čistej hodnoty majetku príslušného fondu na čistej hodnote majetku vo všetkých fondoch danej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti. Podrobnejšie informácie zhodnotenia podľa jednotlivých DDS sú uvedené v prílohe ku kapitole 3 v tabuľke 13.

Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt je atraktívny najmä z dôvodu jeho prenositeľnosti v rámci krajín Európskej únie. Ďalšími z jeho výhod sú:

- jednoduchosť (pri základnom produkte je vopred presne určená investičná stratégia)
- cenová dostupnosť (nastavené hranice na maximálne náklady spojené s týmto produktom)
- transparentnosť (stanovené pravidlá na informovanie sporiteľa ako pred uzatvorením zmluvy o celoeurópskom osobnom dôchodkovom produkte, tak aj počas trvania sporenia o všetkých dôležitých stránkach sporenia a to jasne, stručne a zrozumiteľne)
- bezpečnosť
- udržateľnosť investícií.

Sporiteľom sa môže stať každá plnoletá osoba. Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt nie je viazaný na zdaniteľný príjem (pracovný pomer alebo samostatnú zárobkovú činnosť), to znamená, že sporiteľom v takomto dôchodkovom sporení môže byť aj nezamestnaná osoba, osoba na materskej, resp. rodičovskej dovolenke či študent, ak sú schopní prispievať si na svoj budúci dôchodkový príjem. Výška príspevku nie je obmedzená.

Z celoeurópskeho osobného dôchodkového produktu je možné poberať tieto dávky:

- dôchodok
- programový výber
- jednorazové vyrovnanie
- predčasný výber.

V súlade so záväzkom SR podporovať dobrovoľné sporenie na dôchodok, ktorý je deklarovaný priamo v Čl. 39 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v kontexte Odporúčania Komisie z 29. 6. 2017, týkajúceho sa daňového zaobchádzania s osobnými dôchodkovými produktmi, sa na celoeurópsky osobný dôchodkový produkt uplatňuje rovnaký daňový režim ako na príspevky účastníkov doplnkového dôchodkového sporenia a dávky z doplnkového dôchodkového sporenia.

K 31. decembru 2022 bol jediným registrovaným poskytovateľom PEPP slovenský obchodník s cennými papiermi, spoločnosť Finax, o.c.p., a.s..

### 3.3 Štátna sociálna podpora

Podpora štátu rodinám sa uskutočňuje predovšetkým prostredníctvom systému štátnych sociálnych dávok, predstavujúcich súbor peňažných plnení, ktorými sa štát podieľa na zvládnutí viacerých životných situácií, najmä u rodín s nezaopatrenými deťmi. Prostredníctvom štátnych sociálnych dávok štát prispieva na krytie nákladov na výživu a iné osobné potreby detí a tiež nákladov, spojených s ďalšími sociálnymi udalosťami. V rámci kapitoly sú uvedené aj opatrenia, ktoré boli prijaté s cieľom zmierniť dôsledky rastu inflácie, a to poskytovaním inflačnej pomoci pre rodiny s deťmi.

Systém štátnej sociálnej podpory pozostával v roku 2022 z nasledujúcich jednorazových a opakovaných dávok:

- prídavok na dieťa,
- príplatok k prídavku na dieťa,
- rodičovský príspevok,
- príspevok na starostlivosť o dieťa,
- príspevok pri narodení dieťaťa,
- príspevok na viac súčasne narodených detí,
- príspevok na pohreb,
- náhradné výživné.

#### 3.3.1 Prídavok na dieťa

Z hľadiska počtu poberateľov je prídavok na dieťa najrozsiahlejšou dávkou štátnej sociálnej podpory. Na prídavok na dieťa má nárok rodič dieťaťa, ako aj fyzická osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti, ale aj plnoleté nezaopatrované dieťa. Prijatím zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa zaviedlo s účinnosťou od 1. januára 2004 vyplácanie prídavku na dieťa jediným platiteľom – úradmi PSVR.

Opatrením MPSVR SR č. 497/2021 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2022 upravila suma prídavku na dieťa z 25,50 eur na 25,88 eur a suma jednorazového zvýšenia prídavku na dieťa sa upravila zo 104,76 eur na 106,33 eur.

S účinnosťou od 1. júla 2022 sa zákonom č. 232/2022, ktorý mení a dopĺňa zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa, upravila suma prídavku na dieťa na 30 eur. Zároveň sa zrušil valorizačný mechanizmus prídavku na dieťa, príplatku k prídavku na dieťa a jednorazového zvýšenia prídavku na dieťa.

#### Inflačná pomoc – prídavok na dieťa

Cieľom nariadenia vlády SR č. 166/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 102/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov bolo finančne prispieť rodinám s deťmi na pokrytie zvýšených výdavkov na bývanie, energie, stravu a pod., ako reakcia na zvýšenú mieru inflácie. V súvislosti s nárastom cien sa za máj 2022 jednorazovo zvýšil prídavok na dieťa o 74,12 eur.

Nariadením č. 349/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 102/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov sa ako reakcia na zvýšenú mieru inflácie a vysoký rast cien energií jednorazovo zvýšil prídavok na dieťa o 70 eur pre deti narodené od 1. júna 2022 do 31. októbra 2022.

**Tabuľka 3.14 Prídavok na dieťa**

Rok	Priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa	Priemerný mesačný počet nezaopatrených detí
2021	658 303	1 107 519
2022	659 930	1 112 955

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

V roku 2022 bol priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa 659 930 poberateľov na 1 112 955 nezaopatrených detí. Priemerný mesačný počet poberateľov sa medziročne zvýšil o 1 627 a priemerný mesačný počet nezaopatrených detí sa medziročne zvýšil o 5 436 detí. Priemerný mesačný počet poberateľov sa v relatívnom vyjadrení zvýšil medziročne o 0,25 %, priemerný mesačný počet detí sa medziročne zvýšil o 0,49 %.

Najvyšší počet poberateľov bol v roku 2022 dosiahnutý v Prešovskom, Košickom a Bratislavskom kraji (čo súvisí aj s celkovým počtom obyvateľov jednotlivých krajov), rovnako tak aj počet detí a nadväzne aj najvyššie čerpané finančné prostriedky. V týchto troch krajoch pripadá priemerné na jedného žiadateľa najvyšší počet detí, kým v Trenčianskom a Trnavskom kraji najnižší. Najpočetnejšou skupinou už tradične boli poberatelia, ktorým sa poskytoval prídavok na jedno nezaopatrené dieťa a ktorí tvorili takmer 50 % z celového počtu poberateľov. Celkovo sa štruktúra poberateľov medziročne zmenila len veľmi mierne, a to v neprospech poberateľov s jedným dieťaťom.

**Tabuľka 3.15 Poberatelia, ktorým sa poskytoval prídavok na dieťa podľa počtu detí**

rok/počet	2021	2022
na jedno dieťa	327 417 49,74%	325 969 49,39 %
na dve deti	253 194 38,46%	255 713 38,75 %
na tri deti	57 326 8,71%	57 993 8,79 %
na štyri a viac detí	21 192 3,22%	21 179 3,07 %

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

Novelou zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa sa s účinnosťou od 1. septembra 2019 zaviedlo jednorazové zvýšenie prídavku na dieťa. Ide o adresnú, priamu finančnú podporu štátu rodičom detí, ktoré nastúpia do prvého ročníka základnej školy. Suma prídavku na dieťa sa zvýši za ten kalendárny mesiac, v ktorom nezaopatrené dieťa oprávnenej osoby prvýkrát nastúpilo do prvého ročníka základnej školy. V kalendárnom roku 2022 sa suma prídavku na dieťa zvýšila zo sumy 104,76 eur na sumu 106,33 eur. Samotná výplata jednorazového zvýšenia prídavku na dieťa je priamo viazaná na nástup dieťaťa do školy. V roku 2022 sa jednorazové zvýšenie prídavku na dieťa vyplátilo 56 062 rodičom na 58 162 detí, čo je oproti roku 2021 o 3 077 rodičov a o 4 321 detí viac.

Suma vyplatená na prídavok na dieťa, jednorazové zvýšenie prídavku na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa v roku 2022 predstavovala 464 928 140 eur, čo predstavuje oproti roku 2021 nárast o 45 360 405 eur.<sup>46</sup>

### 3.3.2 Príplatok k prídavku na dieťa

Zákon č. 532/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. 1. 2008 zaviedol do praxe príplatok k prídavku na dieťa, priznaný rodičom, ktorí poberajú starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok pri percentuálnom poklese schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac

<sup>46</sup> údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR



ako 70 % alebo výsluhový dôchodok po dovŕšení veku na nárok na starobný dôchodok, peňažný príspevok na opatrovanie, ak nevykonávajú zárobkovú činnosť a nebol im priznaný daňový bonus.

Za oprávnenú osobu na uplatnenie nároku na príplatok k prídavku na dieťa sa považuje rodič dieťaťa alebo osoba, ktorej bolo nezaopatrené dieťa zverené do náhradnej starostlivosti.

Zákon ustanovuje, že príplatok k prídavku na dieťa je možné oprávnenej osobe poskytnúť len v prípade, ak sa na nezaopatrené dieťa, na ktoré sa oprávnenej osobe poskytuje prídavok na dieťa, neprizná daňový bonus podľa § 33 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Opatrením MPSVR SR č. 497/2021 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2022 upravila suma príplatku k prídavku na dieťa zo sumy 11,96 eur na sumu 12,14 eur.

S účinnosťou od 1. júla 2022 sa zákonom č. 232/2022, ktorý mení a dopĺňa zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa, upravila suma príplatku k prídavku na dieťa taktiež na 30 eur.

Priemerný mesačný počet poberateľov príplatku k prídavku na dieťa bol 1 481, čo je oproti roku 2021 pokles priemerne mesačne o 31 poberateľov (t.j. o 2,05 %). Priemerný mesačný počet detí, na ktoré bol poberaný príplatok, sa medziročne znížil o 13 detí na 2 042 (t.j. o 0,63 %).

### 3.3.3 Rodičovský príspevok

Rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa do troch rokov veku alebo do šesť rokov veku, ak má dieťa dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav. Oprávnenou osobou je rodič dieťaťa, ale aj manžel rodiča dieťaťa, ak majú spoločnú domácnosť, alebo iná fyzická osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti (tejto osobe príspevok patrí tri roky od právoplatnosti rozhodnutia súdu, maximálne do šiestich rokov veku dieťaťa).

Na rodičovský príspevok má nárok oprávnená osoba, ak zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa (osobne alebo inou plnoletou fyzickou alebo právnickou osobou), teda rodičom je umožnené v období poberania rodičovského príspevku vykonávať zárobkovú činnosť akoukoľvek formou, pričom výška príjmu z tejto činnosti ani doba vykonávania práce neovplyvňuje nárok na rodičovský príspevok ani jeho výšku. Rodičia v čase vykonávania zárobkovej činnosti môžu zabezpečiť starostlivosť o svoje dieťa buď druhým rodičom, starým rodičom alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo umiestnením dieťaťa v súkromnom, cirkevnom či štátnom zariadení, vrátane materských škôl.

S účinnosťou od 1. januára 2020 vstúpila do platnosti novela zákona č. 571/2009 o rodičovskom príspevku o zmene a doplnení niektorých zákonov. Touto novelou sa zaviedlo poskytovanie rodičovského príspevku v dvoch sumách.

Opatrením MPSVR SR č. 496/2021 Z. z. o ustanovení súm rodičovského príspevku sa sumy rodičovského príspevku upravili z 275,90 euro na 280 euro a rodičom, ktorým sa pred vznikom nároku na rodičovský príspevok vyplácalo materské z dôvodu starostlivosti o toto dieťa sa rodičovský príspevok upravil z 378,10 euro na 383,80 eur.

S účinnosťou od 30. apríla 2020 vstúpilo do platnosti Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 102/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov. Predmetom Nariadenia vlády SR bola úprava postupov, činností, nárokov, lehôt v konaniach na úsekoch štátnych sociálnych dávok, pomoci v hmotnej núdzi, náhradného výživného a kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia tak, aby sa zabezpečilo konanie o nárokoch, získané nároky zostali zachované v prípadoch, v ktorých objektívne nie je možné posúdiť trvanie nároku počas pandémie.

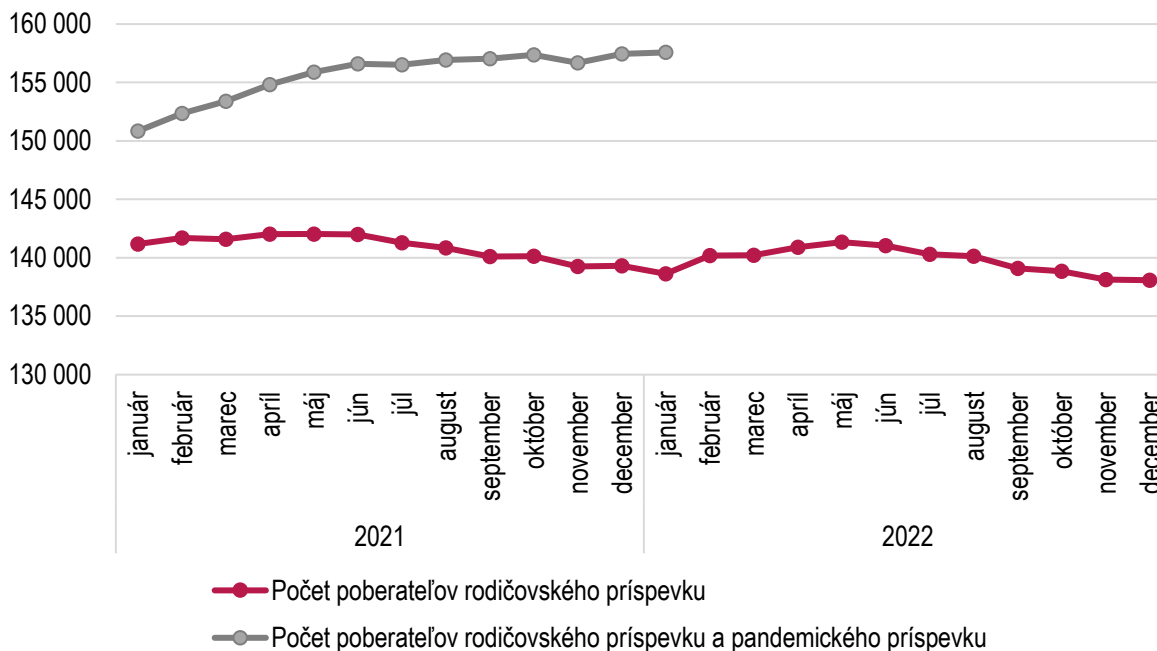
V prípade rodičovského príspevku (pandemický rodičovský príspevok) sa predĺžilo trvanie nároku, ktorý by v čase mimoriadnej situácie zanikol z dôvodu, že dieťa dovŕši vek požadovaný zákonom, resp. že uplynú tri roky od právoplatnosti prvého rozhodnutia o zverení dieťaťa do starostlivosti oprávnenej osobe. Išlo o všetkých poberateľov, ktorým nevznikol nárok na ošetrovné alebo ktorých ošetrovné bolo v nižšej sume ako bola výška rodičovského príspevku. Pandemický rodičovský príspevok bol zrušený od 1.1.2022. Tento príspevok bol ešte poslednýkrát v januári 2022 (za december 2021) vyplatený 18 936 poberateľom.

V prípade, ak sa rodičom narodila súčasne dve a viac detí, rodičovský príspevok sa zvyšuje o 25 % na každé ďalšie dieťa, ktoré sa narodilo súčasne.

Ak staršie dieťa v starostlivosti rodiča zanedbáva plnenie povinnej školskej dochádzky, t. j. v mesiaci vymešká viac ako 15 neospravedlnených vyučovacích hodín najmenej tri po sebe nasledujúce kalendárne mesiace, suma rodičovského príspevku sa znižuje na 50 %. Znížený rodičovský príspevok sa vypláca rodičovi počas troch kalendárnych mesiacov.

Vývoj počtu poberateľov rodičovského príspevku v SR v priebehu rokov 2021 a 2022 uvádza nasledujúci graf.

**Graf 3.2 Počet poberateľov rodičovského príspevku**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

V roku 2022 bol štandardný rodičovský príspevok poskytnutý priemerne 139 743 poberateľom mesačne, čo je oproti roku 2021 pokles v priemernom mesačnom počte o 1 211 poberateľov. Z celkového počtu poberateľov tvorilo priemerne mesačne 91 703 poberateľov s vyšším rodičovským príspevkom a 47 987 poberateľov s nižším príspevkom.

V roku 2022 bolo na rodičovský príspevok vyplatených spolu 605 725 021 eur (medziročný pokles o 44 144 960 eur, t.j. o 6,8 %).<sup>47</sup> Z toho výdavky na pandemický rodičovský príspevok tvorili 5 939 220 eur.

### 3.3.4 Príspevok na starostlivosť o dieťa

Poskytovaním príspevku na starostlivosť o dieťa štát prispieva rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti, na úhradu výdavkov vynaložených na starostlivosť o dieťa.

Príspevok na starostlivosť o dieťa sa poskytuje podľa zákona č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do troch rokov veku dieťaťa alebo do šiestich rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, ak je v čase výkonu pracovnej činnosti alebo počas denného štúdia zabezpečená starostlivosť o dieťa inou fyzickou osobou alebo právnickou osobou, napr. umiestnením dieťaťa v zariadení (detské jasle, materská škola).

S účinnosťou od 30. marca 2022 sa Nariadením vlády SR č. 93/2022 o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny upravilo poskytovanie príspevku na starostlivosť o dieťa tak, aby bol prístupný aj osobám, ktorým bolo poskytnuté dočasné útočisko alebo osobám, ktoré v súvislosti s krízovou situáciou požiadali o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany a poskytovanie dočasného útočiska im z toho dôvodu zaniklo a zamestnali sa. V roku 2022 bol priemerný mesačný počet takýchto osôb 8 na 8 detí.

<sup>47</sup> údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

S účinnosťou od júna 2022 vstúpil do platnosti zákon č. 199/2022 Z. z. o niektorých opatreniach v sociálnej oblasti v súvislosti so situáciou na Ukrajine. Týmto zákonom sa upravilo poskytovanie príspevku na starostlivosť o dieťa pre novú formu poskytovania starostlivosti v tzv. detských skupinách. Výška príspevku sa stanovuje na sumu 160 eur pre túto formu starostlivosti.

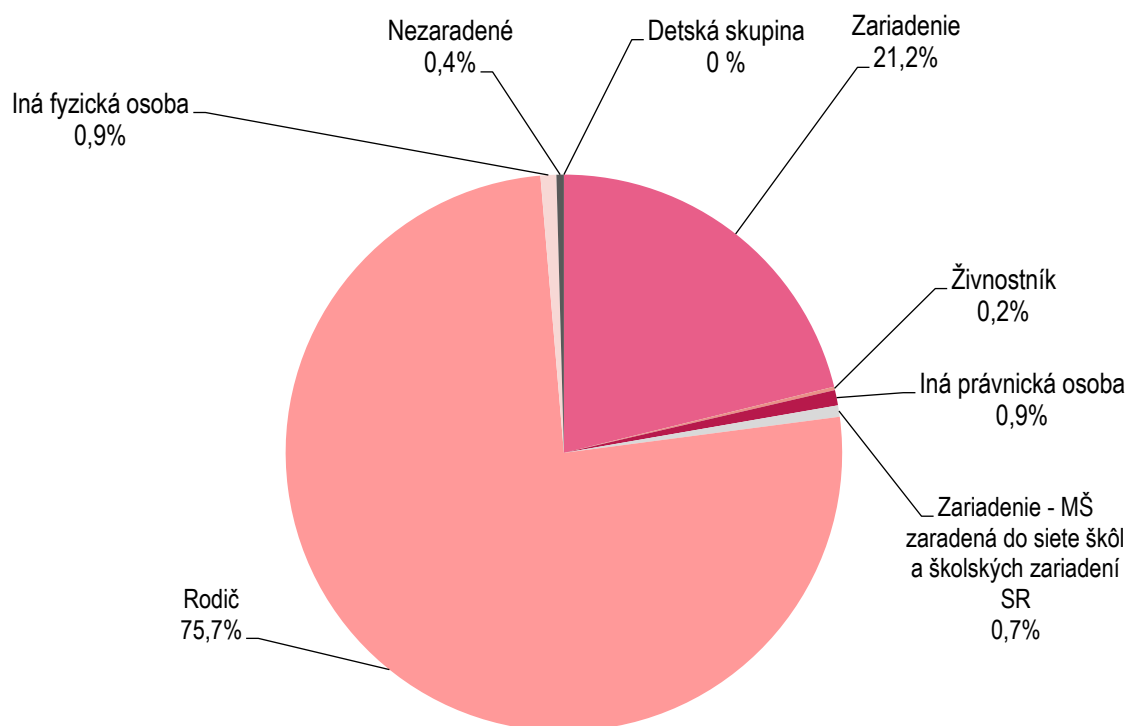
Mesačná výška príspevku sa líši podľa typu poskytovateľa starostlivosti:

- maximálne je 280 eur, ak starostlivosť zabezpečuje napr. súkromné zariadenie, fyzická osoba na základe živnosti, občianske združenie a iné,
- maximálne v sume 160 eur, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje poskytovateľ formou starostlivosti o dieťa v detskej skupine,
- maximálne 80 eur, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje materská škola zaradená do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky zriadená obcou alebo orgánom miestnej štátnej správy,
- 41,10 eura mesačne, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje fyzická osoba bez živnostenského oprávnenia (napr. príbuzný rodiča dieťaťa).

Výšku príspevku na starostlivosť o dieťa môže vláda SR upraviť k 1. januáru kalendárneho roka nariadením.

Rozdelenie poberateľov podľa jednotlivých typov poskytovateľov starostlivosti uvádza graf 3.3.

**Graf 3.3** Prehľad počtu poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa podľa poskytovateľa starostlivosti



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

V roku 2022 bol príspevok na starostlivosť o dieťa poskytnutý priemerne mesačne 290 poberateľom (nárast priemerne o 33 poberateľov mesačne oproti roku 2021) na 324 detí (nárast priemerne o 30 detí mesačne oproti roku 2021) a spolu naň bolo vyplatených 626 984 eur (pokles v čerpaní o 12,08 %). Rozdiel v čerpaní oproti ZÚ MPSVaR je z dôvodu refundácie finančných prostriedkov z ESF.

Vplyv na rapidne zníženie počtu poberateľov malo zavedenie novely rodičovského príspevku, kde výška rodičovského príspevku pre rodičov, ktorí poberali materské je vyššia ako výška príspevku na starostlivosť o dieťa. Vzhľadom na to, že príspevok na starostlivosť o dieťa je viazaný na zárobkovú činnosť rodiča, v jeho využívaní pretrvávajú značné regionálne rozdiely.

**Tabuľka 3.16** Okresy, v ktorých sa príspevok na starostlivosť o dieťa využíval najviac a najmenej

Okres	Priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2022
Zlaté Moravce	0
Turčianske Teplice	0
Revúca	0
Žilina	13
Prešov	11
Námestovo	11

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

### 3.3.5 Príspevok pri narodení dieťaťa

Príspevok pri narodení dieťaťa je *jednorazová dávka štátnej sociálnej podpory*, legislatívne upravená zákonom č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí v znení

neskorších predpisov, účinným od 1.1.2014. Dávkou štát prispieva rodičom na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca.

S účinnosťou od 1.4.2022 vstúpil do platnosti zákon č. 310/2021 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí. Hlavnou zmenou tejto novely je tzv. proaktívna služba pre občana pri životnej udalosti – narodení dieťaťa, t.j. uplatnenie nároku na príspevok pri narodení dieťaťa, narodeného od 1. apríla 2022, je automatické cez informačné systémy bez nutnosti podávania listinnej, prípadne elektronickej žiadosti a dokladovania príslušných potvrdení v listinnej/electronickej podobe občanom. Upravené bolo aj posudzovanie bydliska oprávnenej osoby, ktorá už nie je na správnej úvahe úradov práce, sociálnych vecí a rodiny. Súčasne bola touto novelou zrušená podmienka, aby sa dieťa dožilo aspoň 28 dní pre nárok na príspevok vo vyššej sume.

Príspevok sa vypláca automaticky na bankový účet, ktorý oprávnená osoba nahlási alebo na bankový účet, na ktorý sa poskytovalo tehotenské, resp. tehotenské štipendium, prípadne na adresu, na ktorú sa vypláca opakovaná dávka poskytovaná úradom práce, sociálnych vecí a rodiny.

Výška príspevku závisí od poradia pôrodu – pri prvom až treťom pôrode sa vypláca suma 829,86 eura a pri štvrtom a ďalšom 151,37 eura. Ak sa súčasne narodili dve deti alebo sa súčasne narodilo viac detí a najmenej dve z nich sa dožili 28 dní, suma príspevku sa pri narodení dieťaťa zvyšuje o 75,69 eura na každé dieťa, ktoré sa dožilo najmenej 28 dní (zrušené od 1. apríla 2022).

Žiadateľom o príspevok je matka, ktorá dieťa porodila, v zákonom ustanovených prípadoch otec dieťaťa. Medzi podmienky nároku okrem narodenia dieťaťa patria medzi inými aj súčasne splnený trvalý pobyt a bydlisko žiadateľa na území SR, absolvovanie pravidelných mesačných preventívnych lekárskech prehliadok od štvrtého mesiaca tehotenstva do pôrodu a uzatvorenie dohody o poskytovaní všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre dieťa.

**Tabuľka 3.17 Príspevok pri narodení dieťaťa v roku 2021 a 2022**

Rok	Počet poberateľov príspevku pri narodení dieťaťa		Počet poberateľov zvýšeného príspevku
	spolu	z toho vo vyššej sume	
<b>2021</b>	53 135 *	49 976	610
<b>2022</b>	54 793	51 687	598

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

\* údaj za rok 2021 bol v roku 2022 revidovaný

V roku 2022 bol príspevok pri narodení dieťaťa poskytnutý 54 793 poberateľom na 55 419 detí (z toho vo vyššej sume 51 687 poberateľom na 52 251 detí), čo je o 1 658 poberateľov a 1 615 detí viac ako v roku 2021. Z celkového počtu detí, na ktoré sa v roku 2022 vyplatil príspevok pri narodení, bol na 31 251 detí vyplatený príspevok pri narodení dieťaťa prostredníctvom proaktívnej služby, t. j. 56,4 %. Finančné prostriedky vyplatené na príspevok pri narodení dieťaťa a zvýšený príspevok pri narodení dieťaťa dosiahli sumu 44 087 021 eur, čo je o 1 502 300 eur viac ako v roku 2021 (nárast o 2,67 %)<sup>48</sup>.

### 3.3.6 Príspevok na viac súčasne narodených detí

Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá, je dávka štátnej sociálnej podpory, ktorou štát prispieva raz za rok rodičom alebo oprávneným osobám na zvýšené výdavky spojené so starostlivosťou o súčasne narodené 3 deti alebo viac detí alebo o opakovane narodené dvojčatá alebo viac detí súčasne v priebehu dvoch rokov.

Zákonom č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. januára 2014 upravila suma príspevku bez ohľadu na vek detí, a to na výšku 110,36 eura na každé dieťa. Najmenej tri z detí však musia byť vo veku najviac 15 rokov, pritom sa sleduje veková hranica detí, ktoré sa narodili prvé v poradí.

<sup>48</sup> údaje o finančných prostriedkoch sú z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V roku 2022 príspevok poberalo 98 poberateľov na 306 detí (medziročne sa počet poberateľov znížil o 8 a počet detí o 23). Spolu bolo na príspevok vynaložených 33 770 eur.

### 3.3.7 Príspevok na pohreb

Príspevok na pohreb je s účinnosťou od 1. januára 1999 *jednorazová* dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov. Uvedenou dávkou štát finančne prispieva fyzickej osobe, ktorá zabezpečila pohreb na úhradu výdavkov spojených so zabezpečením pohrebu zomrelého.

V roku 2022 ostala výška príspevku na pohreb nezmenená, a to 79,67 eura. Príspevok bol v roku 2022 vyplatený spolu za 57 819 zosnulých, čo je o 9 006 zosnulých (t.j. o 13,48 %) menej ako v roku 2021.

Finančné prostriedky vyplatené na tento príspevok dosiahli sumu 4 612 335 eur (medziročný pokles o 717 986 eur, t.j. o 13,47 %)<sup>49</sup>. Počet poberateľov príspevku je ovplyvnený len demografickým ukazovateľom – úmrtnosťou obyvateľov, ktorí majú na území Slovenskej republiky trvalý alebo prechodný pobyt.

### 3.3.8 Náhradné výživné

Náhradné výživné je suma poskytnutá štátom na zabezpečenie výživy oprávnenej osoby v prípade, ak si vyživovaciú povinnosť neplní povinná osoba, ktorou je rodič dieťaťa alebo iná fyzická osoba, povinná platiť výživné dieťaťu alebo, ak dieťaťu nevznikol nárok na sirotsky dôchodok.

Novelou zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, platnou od 1.1.2020, sa upravilo poskytovanie náhradného výživného v prípade, ak si jeden z rodičov neplní svoju vyživovaciú povinnosť voči deťom.

Zákomom č. 489/2021 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2022 mení a dopĺňa zákon č. 201/2008 Z.z. o náhradnom výživnom. Týmto zákonom sa:

- zrušila maximálna výška poskytovaného náhradného výživného,
- zrušilo sa testovanie príjmu ako jedna z podmienok na náhradné výživné,
- oprávnená osoba už nemusí čakať dva mesiace od podania návrhu na vykonanie exekúcie, ale môže si nárok na náhradné výživné uplatniť ihneď,
- zvýšila sa suma náhradného výživného, ktoré sa poskytuje oprávneným osobám, ktorým nevznikol nárok na sirotsky dôchodok na 0,7 – násobok sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa.

Zákomom č. 107/2022, ktorým sa s účinnosťou od 1. júla 2022 mení a dopĺňa zákon č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom sa sprístupnilo náhradné výživné určené pre siroty, ktorým nevznikol nárok na sirotsky dôchodok, aj pre deti, ktoré sú umiestnené v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Rovnako týmto zákonom vznikol nárok na náhradné výživné deťom zvereným do náhradnej rodinnej starostlivosti, ktorým súd určil poukazovanie výživného pre dieťa na účet úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, pričom výživné poukazované na účet úradu práce, sociálnych vecí a rodiny sa považuje na účely poskytovania opakovaného príspevku dieťaťu za príjem.

V zmysle tejto novely bolo výživné vyplatené priemerne mesačne 3 119 poberateľom na 3 119 detí.

V roku 2022 bolo evidovaných v priemere mesačne 4 952 poberateľov náhradného neplateného výživného, čo predstavuje oproti roku 2021 nárast o 595 poberateľov. Náhradné neplatené výživné bolo priemerne mesačne vyplácané 7 405 deťom, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje nárast o 724 detí.

Priemerný mesačný počet poberateľov náhradného výživného – sirotského v roku 2022 bol 772 poberateľov, čo je oproti roku 2021 nárast o 233 poberateľov. Náhradné výživné – sirotské bolo v roku 2022 vyplácané priemerne mesačne 1 433 deťom, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje nárast o 445 detí.

---

<sup>49</sup> údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

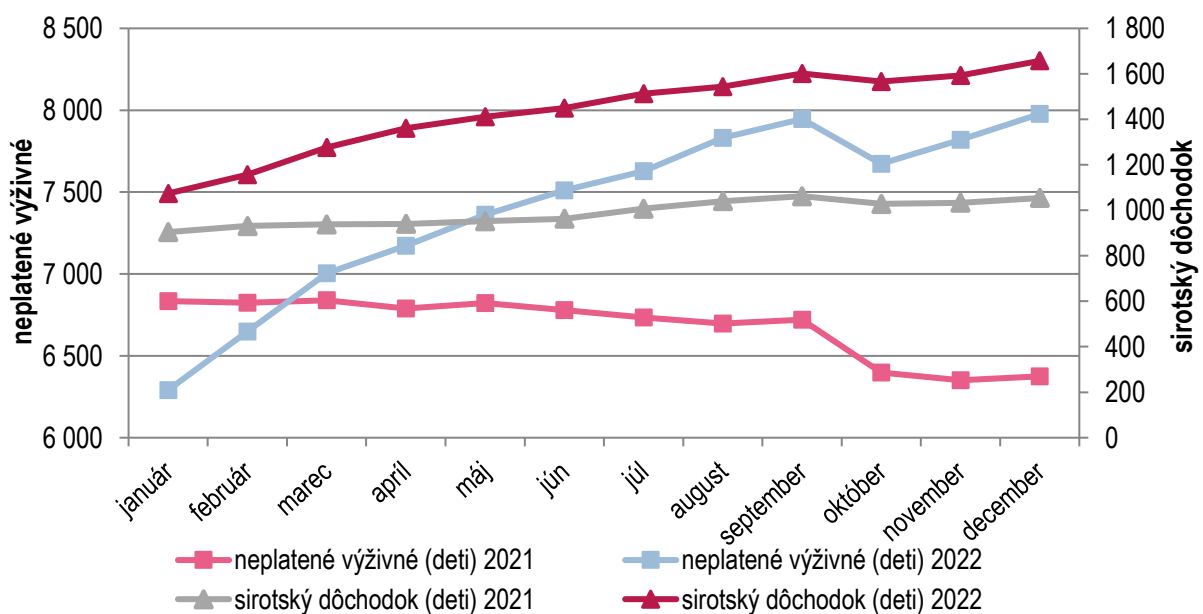
V zmysle nariadenia vlády SR č. 349/2022 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 102/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov sa ako reakcia na zvýšenú mieru inflácie a vysoký rast cien energií jednorazovo zvýšilo náhradné výživné o 100 euro pre siroty, ktorým nevznikol nárok na sirotsky dôchodok. V roku 2022 bol počet takýchto sirôt 1 338.

Nariadením č. 353/2022 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 103/2020 Z.z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov sa ako reakcia na zvýšenú mieru inflácie a vysoký rast cien energií jednorazovo poskytlo 100 eur na každé nezaopatrené dieťa so súdom určenou vyživovacou povinnosťou najviac v sume 150 eur. V zmysle tohto nariadenia bola inflačná dotácia vyplatená pre 22 639 poberateľov.

V roku 2022 vznikli pohľadávky z náhradného výživného, evidované na úradoch PSVR SR v zmysle zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom v platnom znení, a to v počte 4 975 pohľadávok vo výške 810 961,26 eur, z toho bolo vymôžených 82,4 %, t. j. 668 040,59 eur.

Na výplatu náhradného výživného boli v roku 2022 vynaložené finančné prostriedky v sume 9 376 209 eur (medziročný nárast o 2 975 806 eur)<sup>50</sup>.

Graf 3.4 Vývoj počtu poberateľov (detí) náhradného výživného v rokoch 2021 a 2022



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

<sup>50</sup> údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

### 3.4 Sociálna pomoc

Nasledujúca kapitola obsahuje prehľad o poskytovaní sociálnej pomoci prostredníctvom pomoci v hmotnej núdzi, sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately, kompenzácií sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, sociálnych služieb a pod., ako aj výdavkov vynaložených na ich zabezpečenie v rámci rozpočtovej kapitoly MPSVR SR (viď príloha ku kapitole 3, tabuľka 46). V rámci kapitoly sú premietnuté aj opatrenia prijaté v súvislosti s prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny, ako aj v dôsledku rastu inflácie.

Vplyv na vývoj situácie v rámci systému sociálnej pomoci pozostávajúcej z vyššie uvedených oblastí, ale aj štátnych sociálnych dávok, má aj úprava *súm životného minima* v zmysle zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na vývoj indexov, ktorými sa upravujú sumy životného minima, bol systém valorizácie súm životného minima s účinnosťou od 1. apríla 2014 upravený tak, aby nedošlo k zníženiu životnej úrovne obyvateľstva, predovšetkým poberateľov jednotlivých dávok v rámci sociálnej pomoci, ako aj štátnych sociálnych dávok či iných systémových opatrení dotýkajúcich sa širokej skupiny obyvateľstva.

K 1. júlu 2022 ministerstvo na základe údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky zvýšilo sumy životného minima koeficientom rastu čistých peňažných príjmov na osobu o 7,5 %, t. j., pre prvú plnoletú fyzickú osobu na 234,42 eura mesačne, pre druhú plnoletú fyzickú osobu na 163,53 eura a pre nezaopatrované dieťa alebo zaopatrované neplnoleté dieťa na 107,03 eura.

#### 3.4.1 Pomoc v hmotnej núdzi

S účinnosťou od 1. januára 2014 je pomoc v hmotnej núdzi upravená zákonom č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon vychádza z filozofie motivácie a aktívnej účasti členov domácností na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie. Cieľom zákona je zabezpečiť adrešnosť, zásluhovosť, ako aj ochranu tých, ktorí si vlastným pričinením nemôžu alebo nevedia zabezpečiť alebo zvýšiť príjem vlastnou prácou, pričom sa vychádza z ústavnej garancie zabezpečenia základných životných podmienok. Paralelným cieľom je aj motivovať dlhodobo nezamestnané osoby, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, uplatniť sa na trhu práce, resp. zamestnať sa aj za nižšiu mzdu. Predmetom zákona je poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi, osobitného príspevku a jednorazovej dávky.

Pomoc v hmotnej núdzi je *dávka v hmotnej núdzi* (stanovená na šiestich úrovniach), *ochranný príspevok*, *aktívachý príspevok*, *príspevok na nezaopatrované dieťa* a *príspevok na bývanie*. Výška pomoci v hmotnej núdzi sa určí ako rozdiel medzi sumou nárokov a príjmov jednotlivých členov domácnosti a poskytuje sa v jednej sume, pričom podmienky poskytovania sú taxatívne vymedzené v citovanom zákone o pomoci v hmotnej núdzi.

V dôsledku vypuknutia vojnového konfliktu na Ukrajine boli prijaté opatrenia pre obyvateľov Ukrajiny, ktorí utekali pred vojnou. Ak požiadali o dočasné útočisko alebo im bolo poskytnuté dočasné útočisko, následne mohli požiadať o poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi za rovnakých podmienok ako občania SR.

V priebehu roku 2022 bola domácnostiam, ktorým sa poskytovala pomoc v hmotnej núdzi, vyplatená jednorazová inflačná pomoc formou zvýšenia poskytovanej pomoci v hmotnej núdzi v sume 100 eur, a to za mesiac máj 2022 a následne za mesiac október 2022 tým domácnostiam, ktorým sa pomoc v hmotnej núdzi začala poskytovať až od júna 2022.

K 1. januáru 2022 ministerstvo na základe úpravy súm životného minima k 1. júlu 2021 upravilo sumy pomoci v hmotnej núdzi, a to nasledovne:



**Sumy pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku platné v roku 2022 (od 1. januára 2022)**

<b>DÁVKA V HMOTNEJ NÚDZI:</b>	
-jednotlivec	68,80 €
-jednotlivec s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	130,90 €
-jednotlivec s viac ako štyrmi deťmi	191,20 €
-dvojica bez detí	119,60 €
-dvojica s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	179,00 €
-dvojica s viac ako štyrmi deťmi	241,30 €
<b>PRÍSPEVKY K DÁVKE V HMOTNEJ NÚDZI</b>	
<b>OCHRANNÝ PRÍSPEVOK</b>	
- pre člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. a) až c), f) až h)	70,40 €
- pre člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. e) a j) (nepriaznivý zdravotný stav a tehotná žena od začiatku ôsmeho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu)	38,70 €
- pre člena domácnosti, ktorým je tehotná žena (od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva)	15,10 €
- pre člena domácnosti, ktorým je rodič dieťaťa do jedného roku veku	15,10 €
<b>-AKTIVAČNÝ PRÍSPEVOK</b>	
- pre člena domácnosti podľa § 12 ods. 3 písm. a) – príjem zo závislej činnosti najmenej vo výške mesačnej minimálnej mzdy	140,80 €
- pre člena domácnosti podľa § 12 ods. 3 písm. b) až d)	70,40 €
- PRÍSPEVOK NA NEZAOPATRENÉ DIEŤA	19,30 €
<b>PRÍSPEVOK NA BÝVANIE</b>	
- jednočlenná domácnosť	59,40 €
- viacčlenná domácnosť	94,80 €
<b>-OSOBITNÝ PRÍSPEVOK</b>	
- prvých 6 kalendárnych mesiacov	126,14 €
- ďalších 6 kalendárnych mesiacov	63,07 €

Zdroj: MPSVR SR

V roku 2022 bolo priemerne mesačne evidovaných 63 441 príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, čo v porovnaní s rokom 2021 predstavuje nárast o 7,9 %, v absolútnom vyjadrení išlo o nárast o 4 633 príjemcov. Na základe administratívnych údajov boli na pomoc v hmotnej núdzi v roku 2022 vynaložené finančné prostriedky vo výške 118 525 527 eur. V porovnaní s rokom 2021 bol zaznamenaný nárast finančných prostriedkov o 11 257 150 eur (o 10,5 %), a to z viacerých dôvodov, či už išlo o rast príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v dôsledku poskytovania pomoci v hmotnej núdzi aj odídencom z Ukrajiny (vplyv sa prejavil v mesiacoch apríl, máj a október až december), ako aj poskytnutia jednorazového zvýšenia pomoci v hmotnej núdzi v dôsledku rastu inflácie<sup>51</sup>. **Priemerná mesačná výška** pomoci v hmotnej núdzi v roku 2022 dosiahla sumu 156,20 eura, čo v porovnaní s rokom 2021 predstavuje nárast o 11,69 eura. Významný vplyv na vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ako aj na čerpanie finančných prostriedkov, má predovšetkým zdôrazňovanie princípov ako je adresnosť, zásluhovosť, ochrana a aktívna participácia dotknutých osôb na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie a v roku 2022 vo významnej miere aj mimoriadna situácia v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine, rast celkovej inflácie a vývoj sociálno-ekonomickej situácie v krajine.

V roku 2022 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne evidovaných 35 933 príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktorí boli súčasne v evidencii uchádzačov o zamestnanie, čo tvorilo 56,6 % z celkového počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi. V porovnaní s rokom 2021 bol zaznamenaný pokles v priemernom mesačnom počte príjemcov v danej skupine o 825 príjemcov (pokles o 2,2 %). Došlo aj k poklesu podielu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v evidencii uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte príjemcov pomoci v hmotnej núdzi o 5,9 p. b. V roku 2022 bolo priemerne mesačne v systéme pomoci v hmotnej núdzi 137 307 spoločne posudzovaných členov domácností, ich počet sa oproti roku 2021 zvýšil o 11 034 osôb, t. j. o 8,7 %.

<sup>51</sup> Zvýšená pomoc v hmotnej núdzi v sume 100 eur bola v roku 2022 poskytnutá 74 394 príjemcom pomoci v hmotnej núdzi v celkovom objeme finančných prostriedkov 7,4 mil. eur.

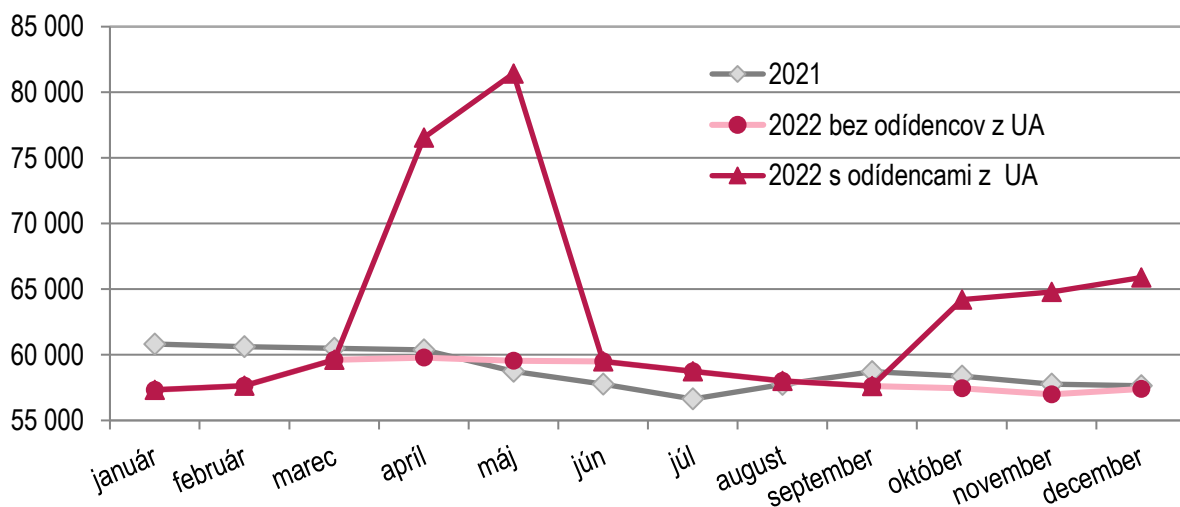
**Tabuľka 3.18 Priemerný mesačný počet príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ročné čerpanie finančných prostriedkov v rokoch 2021 – 2022**

	2021	2022
Počet príjemcov celkom	58 808	63 441
z toho UoZ	36 758	35 933
Počet spoločne posudzovaných členov domácnosti	126 273	137 307
z toho UoZ	48 594	47 489
Poskytnuté finančné prostriedky celkom v eur	107 268 377	118 525 527
Priemerná výška dávky a príspevkov k dávke v eur	144,51	156,20

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR, priemerná výška dávky vypočítaná z vynaložených finančných prostriedkov vyplatených v štandardnom nároku

Z nižšie uvedeného grafického znázornenia je vo vývoji počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v priebehu roka 2022 zachytená sezónnosť, ktorá ho ovplyvňuje, ale najmä výrazný vplyv rastu a poklesu v dôsledku prílevu odídencom z Ukrajiny do systému pomoci v hmotnej núdzi. Pomoc v hmotnej núdzi sa poskytovala v roku 2022 odídencom z Ukrajiny v mesiacoch apríl až máj a následne v mesiacoch október až december, viď graf 3.5. V období od júna do septembra (vrátane) bola pomoc uvedenej skupine občanov/domácnostiam poskytovaná prostredníctvom medzinárodnej pomoci.<sup>52</sup>

**Graf 3.5 Vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v priebehu rokov 2021 a 2022**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

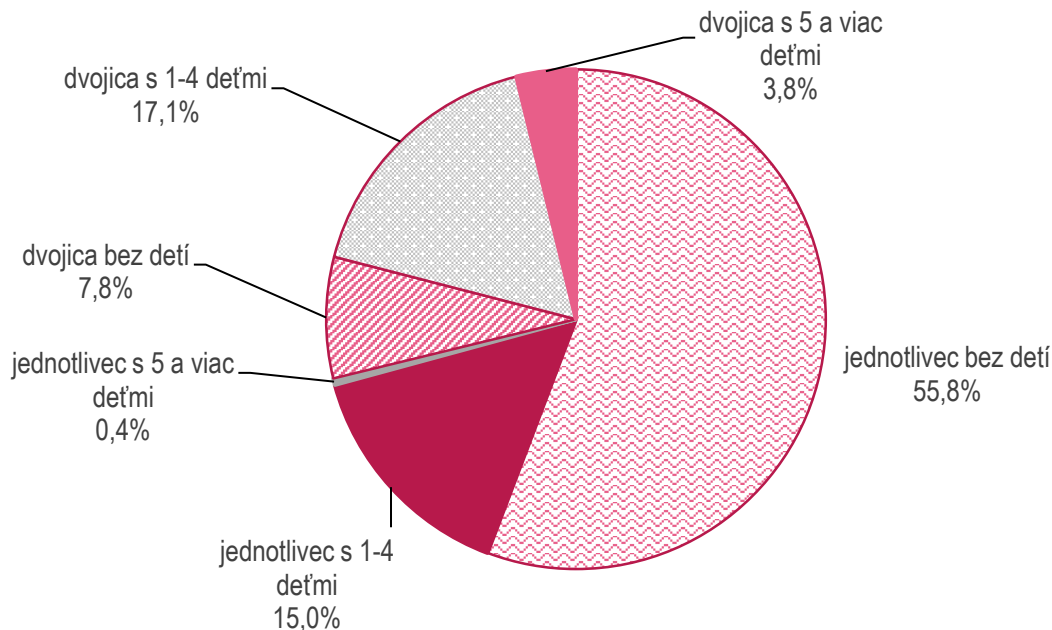
<sup>52</sup> Od 1. mája 2022 do 15. septembra 2022 dočasne prevzali poskytovanie finančnej pomoci na zabezpečenie základných životných podmienok spolupracujúce medzinárodné mimovládne organizácie – Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR), UNICEF, Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM), Medzinárodná komisia Červeného kríža (ICRC). Po ukončení poskytovania medzinárodnej pomoci - po 15. septembri 2022 je osobám so štatútom dočasného útočiska, v prípade, že sa nachádzajú naďalej v hmotnej núdzi, poskytovaná pomoc v hmotnej núdzi.

**Mesačný počet príjemcov pomoci v hmotnej núdzi vrátane odídcov z Ukrajiny, ako aj ich počet v jednotlivých mesiacoch roku 2022**

	2022-01	2022-02	2022-03	2022-04	2022-05	2022-06	2022-07	2022-08	2022-09	2022-10	2022-11	2022-12
Počet príjemcov pomoci v hmotnej núdzi	57 332	57 645	59 627	76 536	81 430	59 507	58 738	57 999	57 623	64 198	64 783	65 876
z toho odídcov z UA <sup>53</sup>	0	0	0	16 755	21 883	1	0	0	0	6 751	7 795	8 482
Podiel				22%	27%	0%				11%	12%	13%

Pri porovnaní štruktúry príjemcov pomoci v hmotnej núdzi medzi rokom 2021 a 2022 bol zaznamenaný nárast počtu príjemcov u všetkých skupín domácností. V prípade jednotlivých skupín bol nárast u jednotlivcov bez detí o 3,8 %, u jednotlivcov s jedným až štyrmi deťmi o 35,0 %, u jednotlivcov s päť a viac deťmi iba o 4,1 %, u dvojíc bez detí o 2,2 %, u dvojíc s jedným až štyrmi deťmi o 7,2 %, u dvojíc s päť a viac deťmi o 1,3 %. Mierny sa zmenil aj podiel jednotlivých skupín v rámci celkového počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, a to v prípade jednotlivcov bez detí (pokles o 2,2 p. b.) a dvojíc s jedným až so štyrmi deťmi (nárast o 3,0 p. b.).

**Graf 3.6 Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v roku 2022**

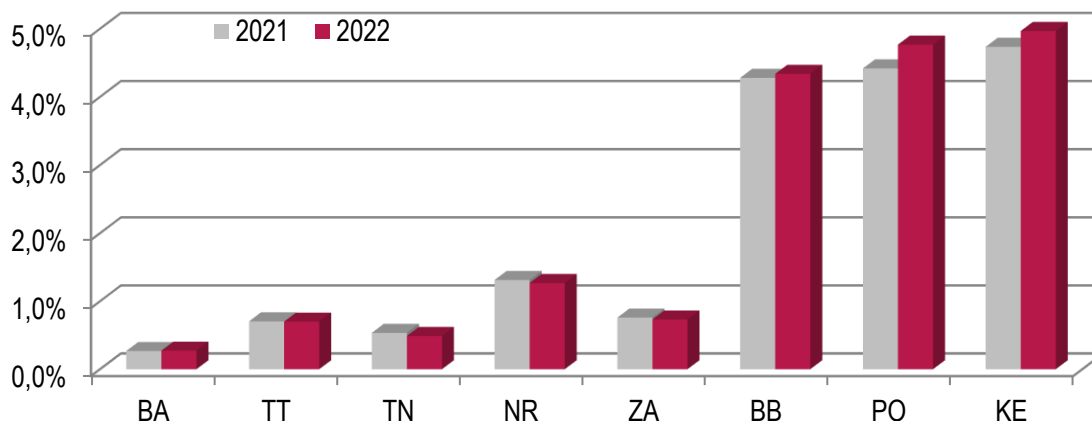


Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

V roku 2022 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne spoločne posudzovaných 137 307 členov domácností. Oproti roku 2021 vzrástol celkový priemerný mesačný počet členov domácnosti iba o 8,7 %, t. j. o 11 034 osôb. Podiel členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi na celkovom počte obyvateľov ku koncu roka 2022 bez odídcov z Ukrajiny predstavoval 2,3 %. V porovnaní s rokom 2021 nebola zaznamenaná zmena v podiele počtu členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi (bez odídcov z Ukrajiny) na celkovom počte obyvateľov.

<sup>53</sup> UA skratka pre Ukrajinu

**Graf 3.7 Podiel členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v % v jednotlivých regiónoch (ku koncu roka)**



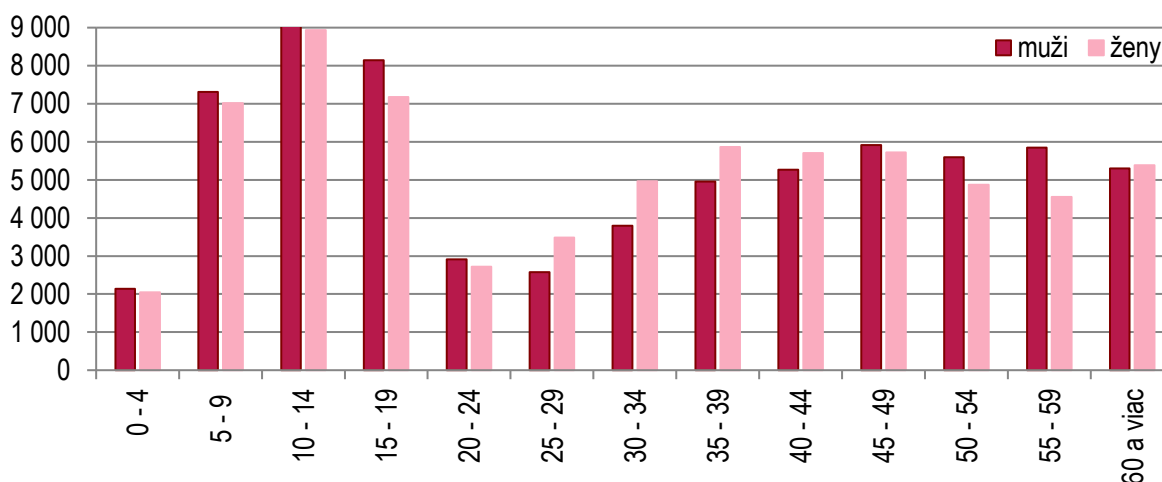
Zdroj: RSD MIS MPSVR SR a ŠÚ SR

Najvyšší podiel členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi za sledované obdobie (ku koncu roka) bol v Košickom kraji, v Prešovskom kraji a v Banskobystrickom kraji. Najnižší podiel vykazoval Bratislavský kraj. Toto regionálne rozdelenie pretrváva dlhodobo. V rámci porovnania medzi rokmi 2021 a 2022 bol zaznamenaný mierny nárast v Prešovskom (0,3 p. b.) a Košickom kraji (0,2 p. b.).

Z celkového priemerného mesačného počtu členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi bolo 50,2 % mužov a 49,8 % žien. V porovnaní s rokom 2021 došlo k miernej zmene pomeru žien a mužov, a to o 1,8 p. b., v prípade žien išlo o nárast a v prípade mužov o pokles. Nasledujúci graf znázorňuje štruktúru členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi podľa veku a pohlavia. V jednotlivých vekových skupinách je vyšší podiel mužov ako žien, až na vekové skupiny 25 – 29 rokov (žien je o 35,5 % viac), 30 – 34 rokov (žien je o 30,8 % viac), 35 – 39 rokov (žien je o 18,3 % viac) a vo veku 40 – 44 rokov (žien je o 8,3 % viac). Oproti predchádzajúcemu roku došlo k zmene pomeru žien a mužov vo vekovej skupine 60 a viac. V roku 2022 bol počet žien v danej vekovej skupine vyšší oproti počtu mužov o 1,6%. Medziročne sa podiel žien v danej vekovej kategórii zvýšil o 2,3 p. b., a naopak, u mužov znížil. Vyšší počet žien v danej vekovej kategórii pretrvával od roku 2006 do roku 2019 a bol ovplyvnený okrem demografického vývoja aj nižšími dôchodkami u žien. K opätovnému zvýšeniu podielu žien v danej vekovej kategórii došlo práve v dôsledku zvýšenia počtu žien - odídencom z Ukrajiny v systéme pomoci v hmotnej núdzi (nemali príjem alebo mali veľmi nízky príjem z ich dôchodkového systému).

Veková skupina 60 a viac je najviac zastúpená v domácnostiach jednotlivcov bez detí (67,6 % osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi v tejto vekovej kategórii), pričom ženy predstavujú 56,3 % z tejto podskupiny. Oproti predchádzajúcemu roku vzrástol podiel žien v danej vekovej skupine o 2,5 p. b. Zastúpenie predmetnej cieľovej skupiny (osôb vo veku 60 a viac) v rámci celkového počtu osôb v hmotnej núdzi predstavuje 7,8 %, medziročne došlo k jeho nárastu o 0,6 p. b.

Graf 3.8 Členovia domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi v členení podľa veku a pohlavia (2022)



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

Na základe účelu a obsahu pomoci v hmotnej núdzi, ktorá pozostáva z dávky v hmotnej núdzi (na šiestich úrovniach), ochranného príspevku (na troch úrovniach), aktivačného príspevku (na dvoch úrovniach), príspevku na nezaopatrené dieťa a príspevku na bývanie (na dvoch úrovniach) bola situácia vo vývoji počtu príjemcov nasledujúca:

Ochranný príspevok je určený na zabezpečenie osobitných výdavkov členov domácností, ktorí nemajú možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou. Poskytuje sa na základe zákonom stanovených podmienok, v roku 2022 sa poskytoval v sume:

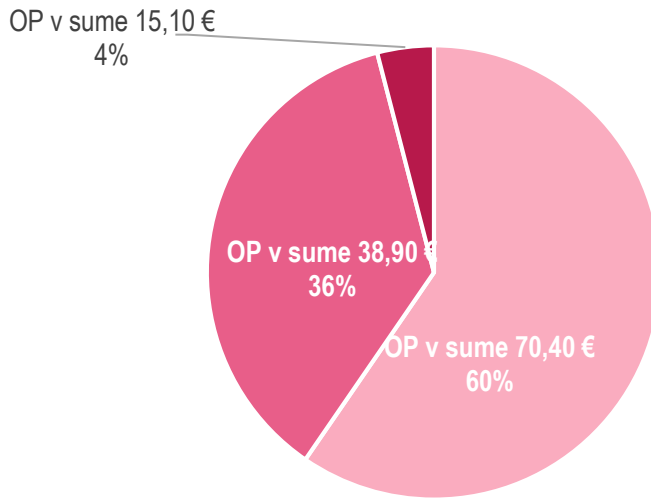
- 70,40 eura mesačne, ak ide o člena domácnosti, ktorý má vek potrebný na starobný dôchodok, je poberateľom predčasného starobného dôchodku, má invaliditu z titulu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, je osamelý rodič starajúci sa o dieťa do 31 týždňov veku, osobne sa stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, zúčastňuje sa na resocializačných programoch v resocializačnom stredisku pobytovou formou, atď.,
- 38,70 eura mesačne, ak má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa považuje choroba, úraz alebo karanténne opatrenie, trvajúce viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní, ak ide o tehotnú ženu od začiatku ôsmeho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu,
- 15,10 eura mesačne, ak ide o tehotnú ženu od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva alebo rodiča dieťaťa do 1 roka jeho veku.

V roku 2022 bolo členom domácností priznaných priemerne mesačne 11 208 nárokov na ochranný príspevok, z toho s nárokom na sumu 70,40 eura v 6 712 prípadoch, s nárokom na sumu 38,70 eura v 4 099 prípadoch a s nárokom na sumu 15,10 eura v 454 prípadoch, z toho v 231 prípadoch rodičom starajúcim sa o dieťa do 1 roka veku a v 223 prípadoch tehotným ženám<sup>54</sup>. V grafe 3.9 je zachytený podiel ochranných príspevkov z hľadiska ich výšky na celkovom počte ochranných príspevkov.

V porovnaní s rokom 2021, pri porovnaní celkového počtu priznaných nárokov na ochranný príspevok, došlo k poklesu o 5,2 %.

<sup>54</sup> Od začiatku štvrtého týždňa tehotenstva.

**Graf 3.9 Rozdelenie priznaných ochranných príspevkov podľa výšky nároku  
(priemer za rok 2022)**



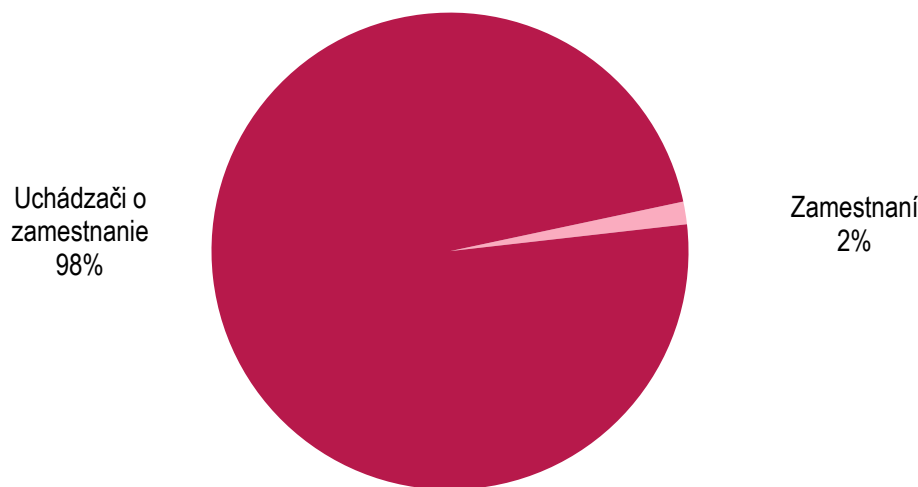
Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

*Aktivačný príspevok* je určený na podporu získania, udržania, prehĺbenia alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností, praktických skúseností a pracovných návykov za účelom zvýšenia pracovného uplatnenia na trhu práce. Nárok na aktivačný príspevok má každý člen domácnosti, ak je zamestnaný, vedený ako uchádzač o zamestnanie alebo je mu vyplácaný rodičovský príspevok. V prípade uchádzačov o zamestnanie dôvody priznania nároku na aktivačný príspevok sú: zvyšovanie kvalifikácie, zúčastňovanie sa na vzdelávaní a príprave pre trh práce alebo vykonávanie menších obecných služieb.

V roku 2022 bol nárok na aktivačný príspevok priznaný v priemere mesačne 21 219 osobám, z toho s nárokom na sumu 140,80 eur 333 osobám s príjmom zo závislej činnosti minimálne na úrovni minimálnej mzdy, s nárokom na sumu 70,40 eur 21 376 osobám - uchádzačov o zamestnanie a 10 osobám - študentom na rodičovskom príspevku. Z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie, ktorým bol priznaný nárok na aktivačný príspevok, bolo 20 787 osôb vykonávajúcich menšie obecné služby alebo menšie služby pre samosprávny kraj, čo predstavuje 95,7 % z celkového počtu priznaných nárokov na aktivačný príspevok.

V porovnaní s rokom 2021 bol zaznamenaný medziročne nárast počtu priznaných nárokov na aktivačný príspevok o 9,3 %. V grafickom znázornení je zobrazené rozdelenie priznaných aktivačných príspevkov iba z dôvodu zamestnania a uchádzačov o zamestnanie, nakoľko počet študentov poberaúcich rodičovský príspevok je zanedbateľný. Z celkového priemerného mesačného počtu osôb, ktoré sú zároveň uchádzačmi o zamestnanie, bol aktivačný príspevok priznaný 45 %; oproti predchádzajúcemu roku sa tento podiel zvýšil o 4,9 p. b.

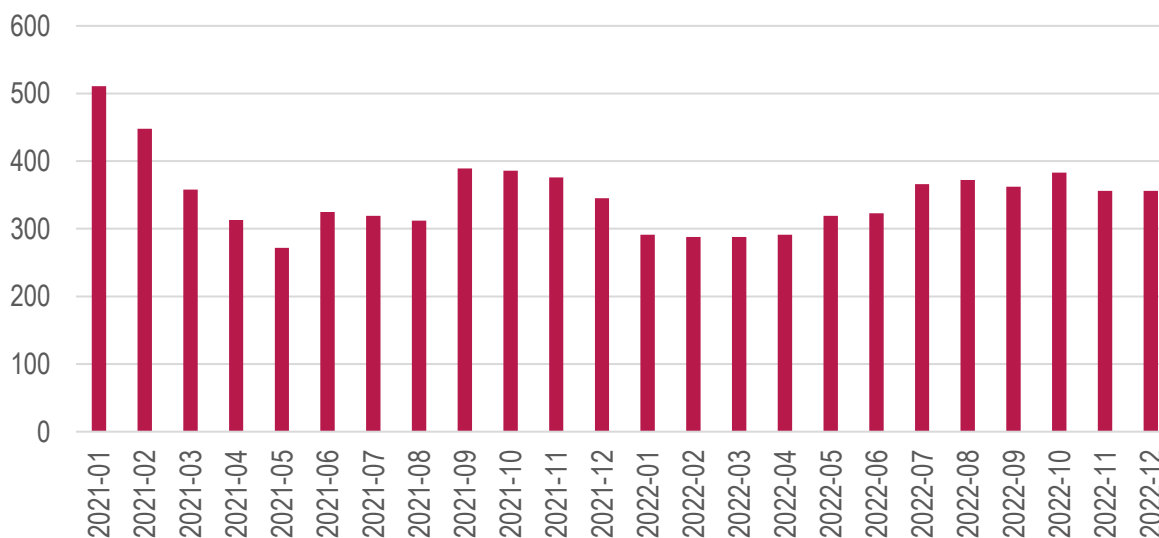
**Graf 3.10 Rozdelenie priznaných aktivačných príspevkov podľa dôvodu priznania (priemer za rok 2022)**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

V porovnaní s rokom 2021 priemerný mesačný počet nárokov na aktivačný príspevok pre zamestnaných členov domácnosti s príjmom minimálne na úrovni minimálnej mzdy poklesol o 8,2%. Vývoj je možné sledovať v grafe 3.11.

**Graf 3.11 Vývoj aktivačného príspevku priznaného zamestnaným osobám s príjmom na úrovni minimálnej mzdy za obdobie 2021 - 2022**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

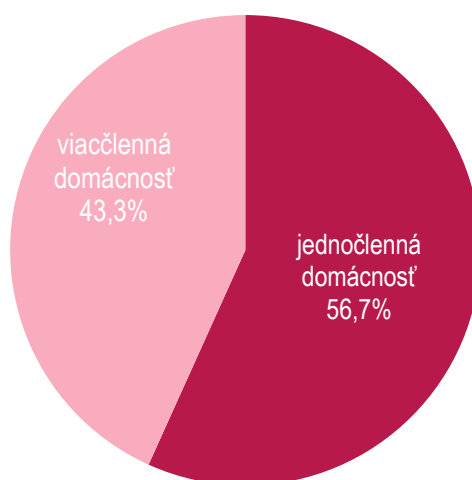
*Príspevok na nezaopatrované dieťa* je určený na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťaťa v domácnosti, ktoré si riadne plní povinnú školskú dochádzku. Výška nároku na príspevok pre každé nezaopatrované dieťa od 1. januára 2022 bola 19,30 eur mesačne. V roku 2022 bol nárok na príspevok na nezaopatrované dieťa priznaný v priemere mesačne na 30 802 nezaopatrených detí, čo predstavuje 91,4 %-ný podiel na celkovom priemernom počte nezaopatrených detí vo veku plnenia si povinnej školskej dochádzky v systéme pomoci v hmotnej núdzi. Ide o nižší podiel detí ako v prípade roku 2021 (93,5%). Medziročne došlo k nárastu počtu priznaných nárokov na príspevok na nezaopatrované dieťa o 7,1 %.

*Príspevok na bývanie* je určený na úhradu nákladov spojených s bývaním. Nárok naň vzniká, ak je niektorý člen domácnosti vlastníkom alebo spoluvlastníkom bytu, vlastníkom alebo spoluvlastníkom rodinného domu,

nájomcom bytu, nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie alebo býva v byte alebo v rodinnom dome na základe práva doživotného užívania a zároveň uhrádza náklady spojené s bývaním. Nárok na príspevok na bývanie vzniká aj v prípade, že domácnosť žije v zariadení podporovaného bývania, zariadení pre seniorov, domove sociálnych služieb alebo špecializovanom zariadení s celoročnou pobytovou formou, v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania alebo v krízovom stredisku.

V roku 2022 bol nárok na príspevok na bývanie priznaný priemerne mesačne 25 856 domácnostiam. Z celkového počtu domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi bol nárok na príspevok na bývanie priznaný 40,8 % domácnostiam. V porovnaní s rokom 2021 došlo k poklesu počtu domácností, ktorým bol nárok na príspevok na bývanie priznaný o 3,7 %.

**Graf 3.12 Rozdelenie priznaných príspevkov na bývanie podľa veľkosti domácnosti (priemer za rok 2022)**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

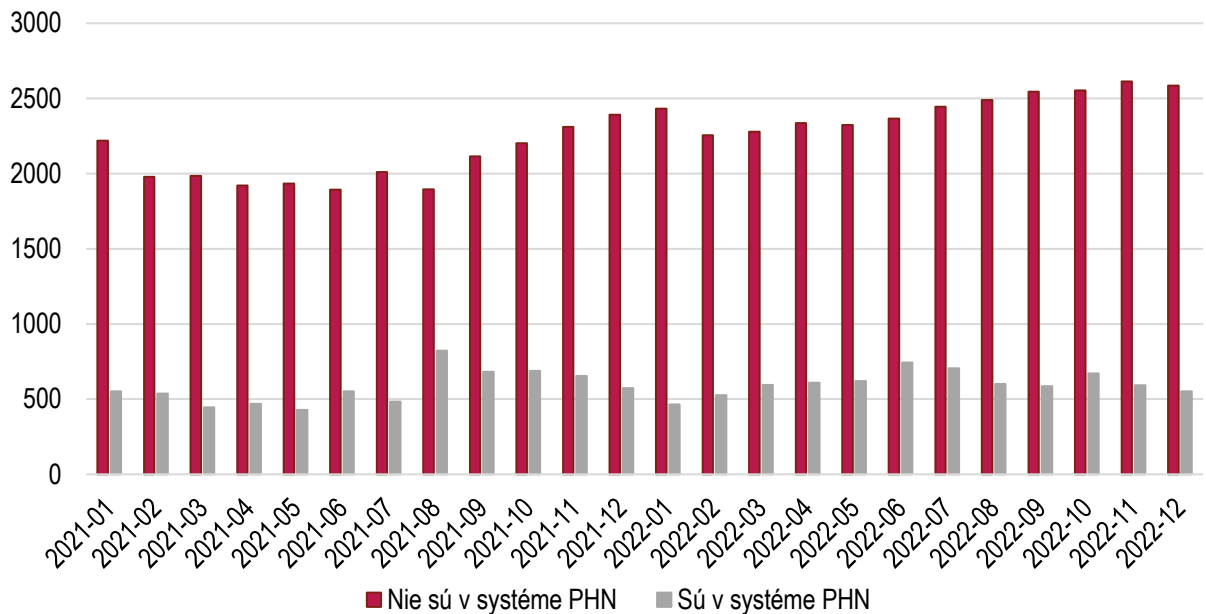
### Osobitný príspevok

V systéme pomoci v hmotnej núdzi boli zadané aj podmienky poskytovania osobitného príspevku. S účinnosťou od 1. januára 2015 bol umožnený súbeh pomoci v hmotnej núdzi, príjmu zo zamestnania a osobitného príspevku. Toto opatrenie sa zameriava na motiváciu dlhodobo nezamestnaných a dlhodobo neaktívnych osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi uplatniť sa na trhu práce, resp. vrátiť sa na trh práce. Z praxe vyplýva, že osobitný príspevok je účinným a atraktívnym nástrojom, ktorý zlepšuje celkovú situáciu rodín v hmotnej núdzi cez aktívny prístup k zlepšeniu svojej sociálnej a príjmovej situácie participáciou na trhu práce. S účinnosťou od 1. apríla 2019 sa predĺžila doba poskytovania osobitného príspevku z 12 na 18 mesiacov. Prijemca pomoci v hmotnej núdzi, ktorý sa zamestná a má príjem v rozsahu od polovice minimálnej mzdy do dvojnásobku minimálnej mzdy, môže počas osemnástich mesiacov poberať osobitný príspevok súbežne so mzdou (12 mesiacov v sume 126,14 eur a 6 mesiacov v sume 63,07 eur).

V roku 2022 bol osobitný príspevok poskytnutý priemerne mesačne 3 041 osobám, z toho 80,1 % osobám nebola poskytovaná pomoc v hmotnej núdzi, resp. 19,9 % osôb bolo členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi.



**Graf 3.13 Vývoj podielu príjemcov osobitného príspevku podľa toho či sú alebo nie sú naďalej v systéme pomoci v hmotnej núdzi v rokoch 2021 a 2022**

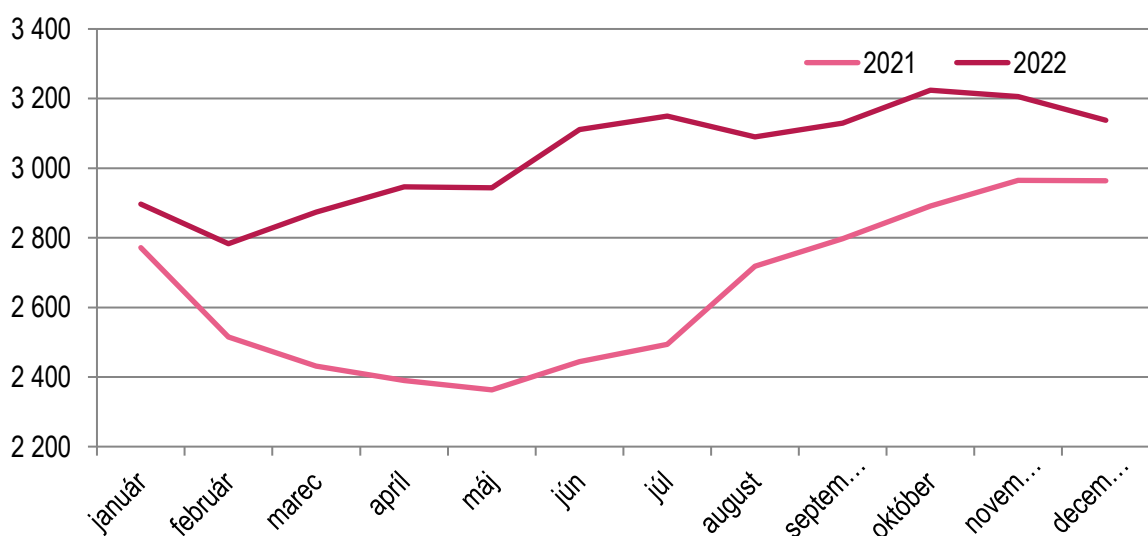


Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

V grafe 3.13 je premietnutý vývoj počtu príjemcov osobitného príspevku v členení, či sú zároveň členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo nimi nie sú. Zároveň z grafického znázornenia (graf 3.14) je zrejmé, že pandémia COVID 19 ovplyvnila celkový vývoj počtu príjemcov osobitného príspevku aj v roku 2021. V začiatkoch roku 2021 pokračoval klesajúci trend, ktorý začal ešte v priebehu roku 2020. K zlomu došlo v mesiaci júl 2021 a rastúci trend sa udržal až do konca roka 2021 a pokračoval aj v roku 2022.

Z celkového priemerného mesačného počtu poskytnutých osobitných príspevkov bolo v nižšej sume poskytnutých 18,5 % (pokles o 0,7 p. b.), vo vyššej sume 74 % (nárast o 2,3 p. b.) a v alikvotnej čiastke iba 8 % (pokles o 1,1 p. b.) príspevkov. Celkovo bolo na osobitný príspevok vyplatených 4 053 667,38 eur (nárast o 15,4%). Pri medziročnom porovnaní došlo k nárastu počtu poskytnutých príspevkov o 15 %.

**Graf 3.14 Vývoj počtu poskytnutých osobitných príspevkov v rokoch 2021 a 2022**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

### 3.4.2 Dotácie pre dieťa

Ide o podporné opatrenie zamerané na zvýšenie motivácie detí z nízkopříjmových rodín k plneniu povinnej školskej dochádzky, realizované prostredníctvom dotačného programu MPSVR SR. Prostredníctvom dotačného programu MPSVR SR poskytuje dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa (ďalej len „dotácia na stravu“) a dotáciu na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa (ďalej len „dotácia na školské potreby“). Dotácie sú poskytované zriaďovateľovi školského zariadenia, ktoré dieťa navštevuje, ten dieťaťu priamo zabezpečí z prostriedkov dotácie školské potreby alebo stravu.

Poskytovanie dotácie na stravu, ako aj dotácie na školské potreby sú upravené zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Cieľovou skupinou na poskytnutie dotácie na stravu bolo v roku 2022 každé dieťa, ktoré:

- navštevuje materskú školu alebo základnú školu a v materskej škole alebo základnej škole je najmenej 50 % detí z domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi,
- žije v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo ktorej priemerný mesačný príjem za posledných šesť mesiacov je najviac vo výške životného minima,
- žije v domácnosti, v ktorej si ani jeden člen domácnosti neuplatnil (nemohol alebo nechcel) na toto dieťa nárok na daňový bonus poskytovaný na deti od 6 do 15 rokov veku a od 1.7.2022 na deti do 15 rokov veku (platí len pre deti v poslednom ročníku materskej školy a základnej školy).

Výška dotácie na stravu v roku 2022 bola 1,30 eur na deň a dieťa.

Cieľovou skupinou na poskytnutie dotácie na školské potreby bolo v roku 2022 každé dieťa, ktoré:

- navštevuje posledný ročník materskej školy alebo základnú školu a žije v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo ktorej priemerný mesačný príjem za posledných šesť mesiacov je najviac vo výške životného minima,
- navštevuje posledný ročník materskej školy alebo základnú školu a v poslednom ročníku materskej školy alebo základnej školy je najmenej 50 % detí z domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi.

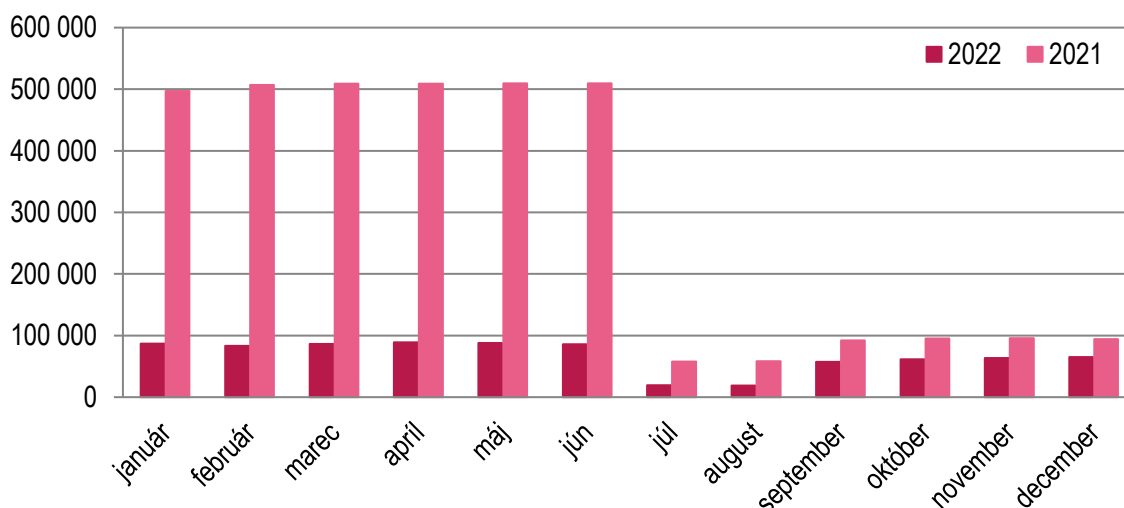
Výška dotácie na školské potreby v roku 2022 bola najviac v sume 33,20 eur na rok na dieťa.

V roku 2022 boli vyplatené finančné prostriedky na dotáciu na stravu v sume 17 351 437 eur<sup>55</sup>, v porovnaní s rokom 2021 to predstavuje pokles o 58 931 884 eur (77,3 %). Priemerný mesačný počet detí, ktorým bola dotácia poskytnutá, bol 80 493; v porovnaní s rokom 2021 došlo k poklesu o 77,2 % (v priemere pokles o 272 263 detí). Vývoj mesačného počtu detí, na ktoré sa poskytla predmetná dotácia je znázornený v grafe 3.15, v rámci ktorého je zrejмый vplyv legislatívnych zmien týkajúcich sa úpravy podmienok poskytovania dotácie na stravu v nadväznosti na prijaté opatrenia v daňovom systéme, a to zvýšenie daňového bonusu na dieťa od 6 do dovŕšenia 15 rokov v júli 2021 a následne ďalšie zvýšenie daňového bonusu od 1. júla 2022 a jeho úprava na dieťa do dovŕšenia 15 rokov.

---

<sup>55</sup> údaj zo Záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR - 2022

**Graf 3.15 Vývoj počtu detí, na ktoré sa poskytla dotácia na stravu za roky 2021 a 2022**

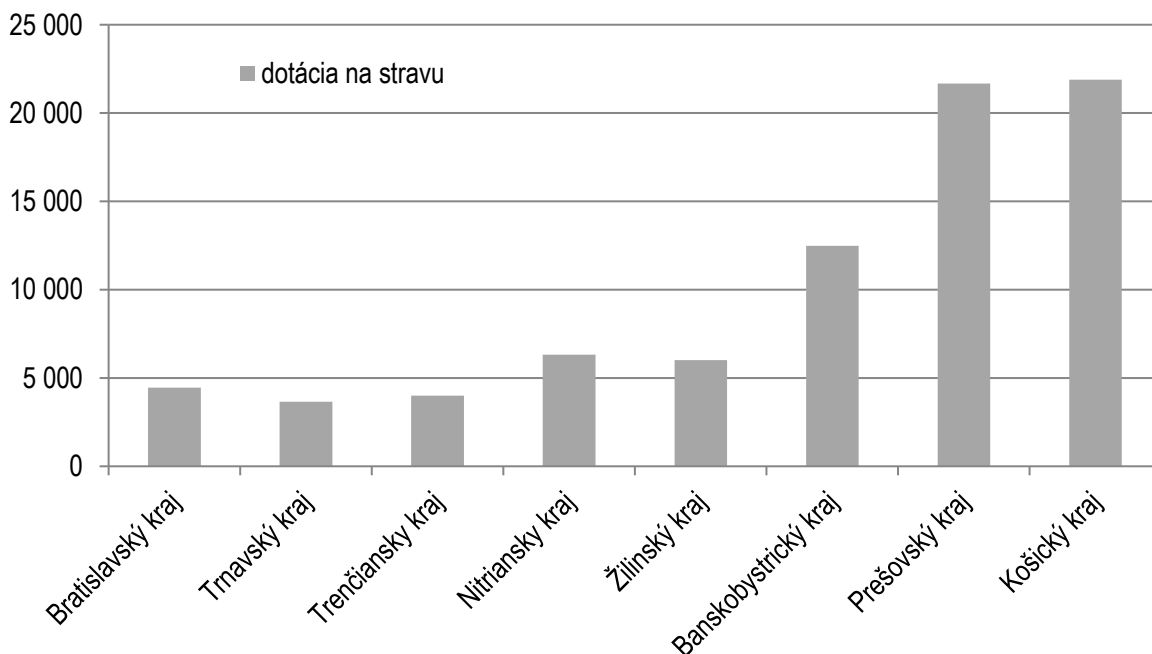


Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

Dotácia na školské potreby tvorila sumu 939 992 eur<sup>56</sup> a bola poskytnutá v I. polroku 2022 na 27 404 detí (pokles oproti I. polroku 2021 o 8,3 %) a v II. polroku 2022 na 29 647 detí (pokles oproti II. polroku 2021 o 1,4 %).

Pokles počtu detí, na ktoré bola poskytnutá dotácia na školské potreby, bol ovplyvnený predovšetkým poklesom počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktoré sú domácnosťami s deťmi.

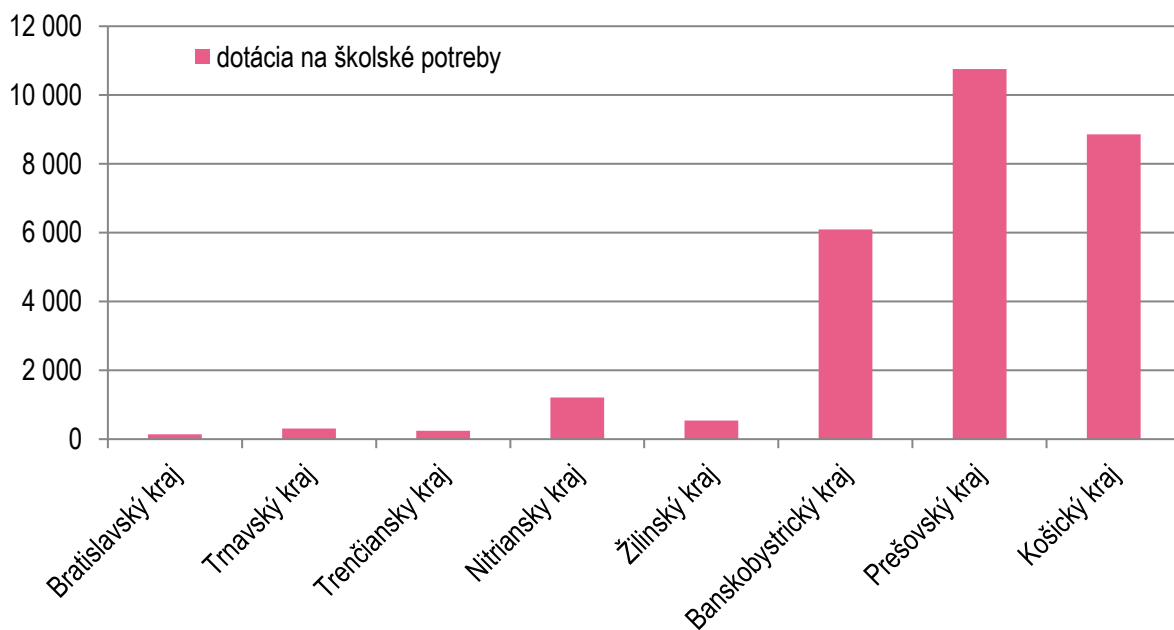
**Graf 3.16 Regionálne rozdelenie detí, na ktoré sa poskytla dotácia na stravu 2022 (priemer)**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

<sup>56</sup> údaj zo Záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR - 2022

**Graf 3.17 Regionálne rozdelenie detí, na ktoré sa poskytla dotácia na školské potreby 2022 (priemer)**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

Z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí, na ktoré boli poskytnuté dotácie podľa vyššie citovaného zákona o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR, je situácia zachytená v predchádzajúcich grafoch. Najvyšší objem dotácií bol poskytnutý z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí pri poskytovaní dotácie na školské potreby pre Prešovský, Košický a Banskobystrický kraj. V prípade dotácie na stravu ide o Prešovský, Košický, Banskobystrický a Nitriansky kraj.

### 3.4.3 Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kurately

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“) sa vykonávajú pre dieťa, plnoletú fyzickú osobu, rodinu, prípadne skupinu alebo komunitu v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnoprávnej ochrane detí“).

V roku 2022 zabezpečovalo výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na 46 úradoch PSVR – odboroch sociálnych vecí a rodiny, oddeleniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately) 842 zamestnancov.

V priebehu roku 2022 bolo zaznamenaných 15 225 nových rodín a 22 677 nových detí, pre ktoré boli vykonávané opatrenia SPODaSK.

V pôsobnosti úradov PSVR ako orgánov SPODaSK je okrem iného podávanie návrhov a podnetov vo veciach maloletých detí príslušným súdom. V roku 2022 úrady PSVR podali súdom 2 816 návrhov a podnetov. V roku 2022 podali orgány SPODaSK súdu alebo iným štátnym orgánom 26 099 správ vo veciach výživy a výchovy maloletých.

Orgán SPODaSK zisťoval z vlastného podnetu, na dožiadanie súdu alebo iného podnetu názor dieťaťa na situáciu, v ktorej sa nachádza, celkovo sa vykonalo 34 388 zisťovaní názoru dieťaťa.

Ak je to potrebné v záujme dieťaťa, orgán SPODaSK rozhodne o uložení výchovného opatrenia, pričom v roku 2022 boli orgánmi SPODaSK uložené výchovné opatrenia pre 87 detí. Súdny nariadili v priebehu roka 2022 výchovné opatrenia pre 1 301 detí.

### Sociálna kuratela pre deti

Výkon opatrení sociálnej kurately detí zabezpečovalo v sledovanom roku 110 zamestnancov úradov PSVR – sociálnych kurátorov pre deti, ktorí sa na túto oblasť špecializujú. Opatrenia boli v sledovanom roku vykonávané spolu pre 14 608 detí (tabuľka 3.19). Na jedného sociálneho kurátora pripadalo priemerne riešenie situácie pre 133 detí.

Z hľadiska dôvodov boli opatrenia sociálnej kurately pre deti vykonávané u 1 391 mladistvých z dôvodu spáchania trestnej činnosti a u 606 detí, ktoré spáchali čin inak trestný. V roku 2022 bola pomoc a ochrana v priestupkovom konaní poskytnutá 3 431 deťom. Spolu 6 246 detí bolo v starostlivosti sociálnych kurátorov z dôvodu zanedbávania školskej dochádzky. Počet detí, pre ktoré bola vykonávaná sociálna kuratela z dôvodu, že sa stali obeťami trestných činov, stúpol na 421 detí. Opatrenia sociálnej kurately detí boli vykonávané pre 1 165 detí, ktoré sa stali svedkami trestného činu.

**Tabuľka 3.19 Počet detí, pre ktoré sa vykonávala v rokoch 2021 a 2022 sociálna kuratela**

Rok	Počet detí spolu	Počet detí			
		do 14 rokov		vek 15 – 18 rokov	
		chlapci	dievčatá	chlapci	dievčatá
<b>2021</b>	<b>14 007</b>	4 489	2 878	4 506	2 134
<b>2022</b>	<b>14 608</b>	4 323	2 975	4 823	2 487

Zdroj: MPSVR SR

### Sociálna kuratela pre plnoleté fyzické osoby

V roku 2022 sa opatrenia sociálnej kurately vykonávali pre 6 300 klientov – plnoletých fyzických osôb a vykonávalo ich 52 sociálnych kurátorov. Na jedného sociálneho kurátora pripadalo riešenie situácie priemerne pre 121 klientov.

Opatrenia sociálnej kurately pre plnoletých boli vykonávané najmä pre klientov po prepustení, prípadne po podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Na účel uľahčenia ich resocializácie je možné podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí poskytnúť resocializačný príspevok. V roku 2022 sociálni kurátori poskytli resocializačný príspevok 3 629 osobám. Finančné prostriedky vyplatené na resocializačný príspevok boli v roku 2022 v celkovej výške 316 689 eur. Porovnanie s rokom 2021 je uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 14.

### Násilie páchané v rodinách, týrané, zanedbávané a zneužívané deti

V oblasti násilia páchaného v rodinách, u týraných, zanedbávaných a zneužívaných detí, úrady PSVR v sledovanom roku na základe dôvodného podozrenia vykonávali opatrenia SPODaSK celkom pre 984 detí. V 63 prípadoch orgány SPODaSK podali podnety na začatie trestného stíhania. Bližšie informácie uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 15.

### Výkon súdnych rozhodnutí v zariadeniach pobytovou formou a ochranná výchova

Celkovo bolo vo všetkých typoch zariadení na výkon rozhodnutia súdu umiestnených 5 000 detí na základe rozhodnutia súdu o ústavnej starostlivosti, výchovnom opatrení a neodkladnom opatrení a 16 detí na základe rozhodnutia súdu o ochrannej výchove (príloha ku kapitole 3, tabuľka 16).

K 31. 12. 2022 v centrách pre deti a rodiny sa na základe dohody poskytovala starostlivosť 459 klientom pobytovou formou (deťom, deťom s rodičmi, plnoletým fyzickým osobám) a 296 mladým dospelým. V centrách pre deti a rodiny v priebehu roku 2022 vykonávali opatrenia pre 11 537 klientov ambulatnou a/alebo terénnou formou na základe dohody a odporúčania orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Podľa účelu majú centrá pre deti a rodiny spracovaný program alebo špecializovaný program alebo resocializačný program. K 31.12.2022 bolo v centrách pre deti a rodiny s programom 667 profesionálnych rodín, v ktorých bolo umiestnených 1 378 detí a mladých dospelých. Formy starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom a počty umiestnených detí v jednotlivých formách starostlivosti v centrách uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 17 a 18.

### Maloletí bez sprievodu

V roku 2022 boli vykonané opatrenia SPODaSK pre 318 maloletých bez sprievodu.

### Náhradná rodinná starostlivosť – náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo, predosvojiteľská starostlivosť a osvojenie

V roku 2022 bolo 1 387 detí zverených do náhradného rodinného prostredia<sup>57</sup> (náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo a predosvojiteľská starostlivosť). Prehľad detí zverených do jednotlivých foriem náhradného rodinného prostredia za rok 2021 a rok 2022 je uvedený v tabuľke 3.20.

K 31.12.2022 bolo celkovo 8 780 detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a poručníctva. Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti a porovnanie s predchádzajúcim rokom uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 19.

V roku 2022 bolo právoplatným rozhodnutím súdu osvojených 192 detí, z ktorých boli 2 deti osvojené do cudziny. Do predosvojiteľskej starostlivosti bolo zverených 83 detí, z toho do cudziny bolo zverených 5 detí.

Tabuľka 3.20 Počet detí zverených do náhradných rodín v rokoch 2021 a 2022

Rok	Osvojenie (zverené do predosvojiteľskej starostlivosti)	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2021	87	1 007	85	159	1 338
2022	83	1 044	65	195	1 387

Zdroj: V(MPSVR SR) 12-01

### Poradensko-psychologické služby

V roku 2022 pracovalo na referátoch poradensko-psychologických služieb (ďalej len „RPPS“) úradov PSVR 78 zamestnancov; spolu poskytli 41 146 konzultácií pri celkovom počte 6 939 prípadov.

#### Ťažiskové činnosti RPPS:

#### a) psychologické partnerské, manželské a rodinné poradenstvo, psychologická diagnostika, krízová psychologická intervencia

- v oblasti pomoci dieťaťu, rodičom alebo plnoletej fyzickej osobe pri riešení výchovných, manželských, rodinných a iných sociálnych problémov,
- v oblasti pomoci manželom, rodičom maloletých detí v rozvode a po rozvode, taktiež ich maloletým deťom,
- v oblasti pomoci pri úprave styku rodičov s dieťaťom,
- v oblasti skúmania názoru dieťaťa vo veciach, ktoré sa ho týkajú, v prípade, že dieťa a/alebo rodina je klientom RPPS,
- v oblasti pomoci jednotlivcom a rodine s problémom násillia a drogovej závislosti,
- v oblasti pomoci jednotlivcom a rodine v krízových situáciách a v závažných životných zmenách.

#### b) špecializovaná príprava fyzických osôb – záujemcov o vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti - psychologické posudzovanie predpokladov a príprava fyzických osôb – záujemcov o vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti,

Základné štatistické údaje o činnosti RPPS sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 20 a 21.

<sup>57</sup> Náhradná starostlivosť o dieťa je definovaná zákonom č. 36/2005 Z. z. Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vo všeobecnosti pri náhradnej rodinnej starostlivosti rozlišujeme viaceré druhy: zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča; pestúnska starostlivosť; poručníctvo, ak sa poručník osobne stará o dieťa; to neplatí, ak sa poručník osobne stará o dieťa, ktorého rodičia nie sú plnoletí; dočasné zverenie dieťaťa do starostlivosti osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom; zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení predbežného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do náhradnej starostlivosti tejto fyzickej osobe; zverenie dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti alebo zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení predbežného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti. Štát za účelom podpory náhradnej rodinnej starostlivosti poskytuje rôzne príspevky na podporu náhradnej starostlivosti, uvedené v podkapitole 3.4.5.

### 3.4.4 Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti

Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov podporuje prostredníctvom finančných príspevkov vykonávanie osobnej starostlivosti o dieťa inou fyzickou osobou, ak rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa.

Dňa 1. januára 2019 vstúpila do platnosti novela zákona č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. Cieľom návrhu zákona bolo zlepšenie finančnej podpory detí v náhradnej starostlivosti. Výška opakovaného príspevku dieťaťu sa upravila na úroveň úhrady výdavkov na dieťa v profesionálnej rodine. Účelom bolo posilnenie finančnej podpory náhradnej starostlivosti o dieťa opakovaným príspevkom dieťaťu, aby čo najviac detí vyrastalo v rodinnom prostredí. Rozšíril sa okruh oprávnených osôb pre nárok na opakovaný príspevok náhradnému rodičovi o náhradných rodičov, ktorí majú dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti a nie sú jeho príbuzným v priamom rade. Z dôvodu administratívneho a legislatívno-technického zjednodušenia sa navrhlo sumu príspevkov vyjadriť ako násobok životného minima nezaopatreného dieťaťa.

Zákonom č. 107/2022 sa s účinnosťou od 1. júla 2022 mení a dopĺňa zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa.

Týmto zákonom sa

- upravilo poskytovanie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi a to tak, že zvýšenie tohto príspevku sa poskytuje už aj pri starostlivosti o dvoch súrodencov a je odstupňované v závislosti od počtu súrodencov
- výrazne sa zvýšila suma osobitného opakovaného príspevku z 0,8 až na 2,4 násobok sumy životného minima
- vytvoril sa príspevok dieťaťu na úhradu zvýšených výdavkov, ktorý je poskytovaný v rôznych mimoriadnych životných situáciách v maximálnej sume 500 eur za rok
- zaviedol sa príspevok na podporu vzdelávania náhradných rodičov za účelom zvyšovania kvality poskytovanej starostlivosti deťom v náhradnej starostlivosti v celkovej sume max 100 eur ročne
- výživné, ktoré je súdom určené poukazovať príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny považovalo na účely poskytovania opakovaného príspevku dieťaťu za príjem

Tabuľka 3.21 Sumy príspevkov na podporu náhradnej starostlivosti v roku 2022

Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti	
Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti	829,86 eur
Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti	10,2 nás. sumy ŽM *
Opakovaný príspevok dieťaťu	
Do 10 rokov	2 nás. sumy ŽM *
Od 10 do 15 rokov	2,3 nás. sumy ŽM *
Nad 15 rokov	2,5 nás. sumy ŽM *
Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	1,95 nás. sumy ŽM *
Zvýšenie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi	viď tabuľka 3.22
Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	2,4 nás. sumy ŽM *
Príspevok dieťaťu na úhradu zvýšených výdavkov	max 500 eur ročne
Príspevok na vzdelávanie pre náhradného rodiča	max 100 eur ročne

Zdroj: MPSVR SR

\* ŽM - životné minimum pre nezaopatrené dieťa

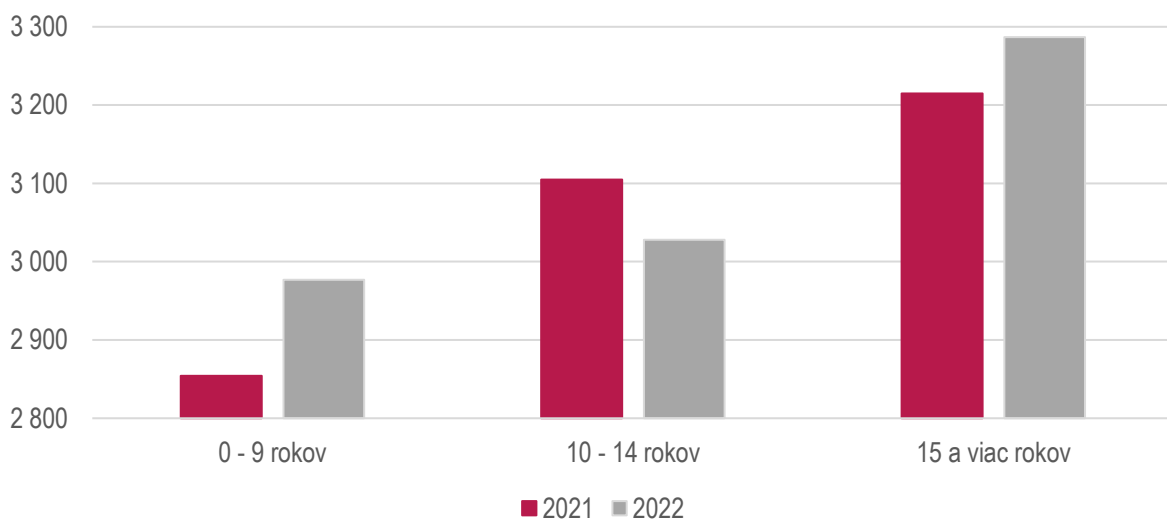
**Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti** sa poskytuje dieťaťu pri zverení do náhradnej starostlivosti na podporu zabezpečenia základného osobného vybavenia dieťaťa. Od 1. 8. 2021 bola suma príspevku ustanovená na výšku sumy príspevku pri narodení dieťaťa (829,86 eur).

Súčasne v roku 2021 sa upravilo posudzovanie nároku na príspevok v prípade zverenia dieťaťa do náhradnej starostlivosti, ktoré bolo pri podaní návrhu na zverenie mladšie ako 6 mesiacov. Príspevok bol v roku 2022 poskytnutý na 1 146 detí, čo je o 173 detí viac ako v roku 2021. Z celkového počtu detí bolo 79,6 % detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, 5,8 % detí do pestúnskej starostlivosti, 4,5 % detí bolo zverených predbežným opatrením súdu do predosvojiteľskej starostlivosti, 4,6 % detí bolo zverených do predosvojiteľskej starostlivosti a 5,5 % detí bolo zverených poručníkovi. Spolu bolo na tento príspevok vyplatených 984 677 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 345 630 eur.

**Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti** sa poskytuje za účelom podpory osamostatnenia sa dieťaťa. V roku 2022 bol príspevok vyplatený na 670 detí, čo je o 59 detí viac ako v roku 2021. Z celkového počtu detí u 78,5 % detí došlo k zániku náhradnej osobnej starostlivosti, u 15,4 % k zániku pestúnskej starostlivosti a u 6,1 % k zániku poručníctva. Spolu bolo na príspevok vyplatených 699 405 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 84 807 eur.

**Opakovaný príspevok dieťaťu** sa poskytuje za účelom podpory uspokojovania potrieb dieťaťa, najmä na úhradu nákladov na výživu, výchovu, vzdelávanie a bývanie dieťaťa. V sledovanom období bol príspevok vyplatený priemerne mesačne 9 293 deťom (nárast oproti roku 2021 o 119 detí), celkovo v sume 22 228 720 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 430 955 eur, t.j. nárast 1,9 %. Podľa jednotlivých foriem náhradnej starostlivosti bolo v priemere zastúpených 76,4 % detí v náhradnej osobnej starostlivosti, 13,1 % detí v pestúnskej starostlivosti, 6,5 % detí zverených do náhradnej starostlivosti na základe predbežného opatrenia a 4 % detí v poručníctve.

**Graf 3.18 Počet detí podľa vekových kategórií, na ktoré bol vyplatený opakovaný príspevok dieťaťu**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

Zákonom č. 107/2022 sa s účinnosťou od 1. júla 2022 mení a dopĺňa zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. Tento zákon upravil, aby sa výživné, ktoré je súdom určené poukazovať príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny považovalo na účely poskytovania opakovaného príspevku dieťaťu za príjem. Opakovaný príspevok dieťaťu sa znižuje o sumu súdom určeného výživného. Dieťa, však nedostáva menej finančných prostriedkov, pretože suma výživného sa mu poskytuje prostredníctvom náhradného výživného. Dieťa tak dostáva rovnakú sumu ako doteraz, avšak zloženú z dvoch rôznych príspevkov – opakovaný príspevok dieťaťu a náhradné výživné.

**Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi** sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa, ktoré má náhradný rodič zverené do náhradnej starostlivosti. Zákonom č. 107/2022 sa s účinnosťou od 1. júla 2022 mení a dopĺňa zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. Týmto zákonom sa upravilo poskytovanie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi, a to tak, že zvýšenie tohto príspevku sa poskytuje už aj pri starostlivosti o dvoch súrodencov a je odstupňované v závislosti od počtu súrodencov.



Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 2 144 náhradným rodičom na 2 769 detí (v roku 2021 to bolo 2 067 náhradných rodičov na 2 642 detí).

Novelou zákona č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa sa s účinnosťou od 1. júla 2022 upravilo poskytovanie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi, a to tak, že zvýšenie tohto príspevku sa poskytuje už aj pri starostlivosti o dvoch súrodencov a je odstupňované v závislosti od počtu súrodencov

V prípade, ak sa náhradný rodič osobne staral o dve alebo viac detí, ktoré sú súrodencami, opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa od júla 2022 zvýšil nasledovne:

**Tabuľka 3.22 Zvýšenie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi v závislosti od počtu detí**

Počet detí, ktoré sú súrodenci	Zvýšenie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi o
2 deti	0,975 - násobok sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa mesačne
3 deti	1,95 - násobok sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa mesačne
4 deti	2,925 - násobok sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa mesačne
5 detí	3,9 - násobok sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa mesačne
6 detí	4,875 - násobok sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa mesačne
7 a viac detí	5,85 - násobok sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa mesačne

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

V sledovanom období bolo priemerne mesačne 256 takýchto prípadov, čo je výrazný nárast oproti roku 2021 (o 150 poberateľov). Celková vyplatená suma na príspevok predstavuje 6 528 644 eur (medziročný nárast o 1 399 945 eur) t.j. nárast o 21,4 %.

**Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi** sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa zverené do náhradnej starostlivosti, ktoré je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím. Zákom č. 107/2022 sa s účinnosťou od 1. júla 2022 mení a dopĺňa zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. Vzhľadom k tomu, že starostlivosť o deti s ťažkým zdravotným postihnutím je mimoriadne náročná po všetkých stránkach, vrátane tej finančnej, zvýšil sa osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi z 0,8 násobku sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa na 2,4 násobok sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa.

Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 63 náhradným rodičom, ktorí spolu vykonávajú starostlivosť priemerne mesačne o 65 ťažko zdravotne postihnutých detí (medziročný nárast o 5 náhradných rodičov a 4 ťažko zdravotne postihnuté deti). Spolu bolo na príspevok vyplatených 126 948 eur (medziročný nárast o 65 308 eur) t.j. nárast o 51,4 %.

Nariadením č. 159/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 102/2020 Z.z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov sa jednorazovo za mesiac máj 2022 zvýšil opakovaný príspevok náhradnému rodičovi o 100 eur. Tento príspevok sa poskytol aj náhradným rodičom, ktorým nevznikol nárok na opakovaný príspevok náhradnému rodičovi ( napr. starí rodičia). V roku 2022 sa jednorazovo poskytol tento príspevok 6 426 poberateľom v celkovej sume 642 600 eur.

**Odmena pestúna – § 19 ods. 3.** Fyzickej osobe, ktorej po 31. decembri 2005 trvá nárok na výplatu odmeny pestúna podľa predpisu účinného do 31. decembra 2005 a zverené dieťa je jej príbuzný v priamom rade, poskytuje sa táto odmena do zániku zverenia tohto dieťaťa. Počet osôb, ktorým bola odmena pestúna vyplatená, tvorili v priemernom mesačnom vyjadrení 0 poberateľov (medziročný pokles o 1 poberateľa). Na odmenu pestúna bolo vyplatených 0 eur (medziročný pokles o 475 eur).

**Príspevok dieťaťu na úhradu zvýšených výdavkov** zákonom č. 107/2022 sa s účinnosťou od 1. júla 2022 mení a dopĺňa zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. Zaviedol sa nový príspevok dieťaťu, na úhradu zvýšených výdavkov, ktorý sa poskytuje, aj opakovane pri rôznych mimoriadnych

životných situáciách, napríklad ak je dieťa mimoriadne umelecky alebo športovo nadané a v tejto súvislosti má náhradná rodina zvýšené výdavky. Príspevok sa poskytuje v sume max 500 eur ročne, môže byť vyčerpaná aj čiastkovo.

V roku 2022 bol tento príspevok vyplatený 73 náhradným rodičom na 84 detí. Priemerná výška príspevku bola cca 180 euro. Najčastejšie dôvody na výplatu tohto príspevku sú zdravotný stav dieťaťa, športová a umelecká činnosť dieťaťa. Spolu bolo na príspevok vyplatených 17 607 eur.

**Príspevok na vzdelávanie pre náhradného rodiča** bol zavedený od 1. júla 2022 novelou zákona č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. Príspevok vznikol na podporu celoživotného vzdelávania náhradných rodičov za účelom zvyšovania kvality poskytovanej starostlivosti deťom v náhradnej starostlivosti. Príspevok sa poskytuje náhradnému rodičovi v sume max 100 eur ročne .

V roku 2022 bol tento príspevok vyplatený 9 náhradným rodičom v priemernej výške cca 95 euro. Spolu bolo na príspevok vyplatených 836 eur.

Nariadením č. 353/2022 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov sa ako reakcia na zvýšenú mieru inflácie a vysoký rast cien energií poskytlo 100 euro aj osobám, ktoré boli zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov a v období od 30. apríla 2020 do 31. októbra 2022 im táto starostlivosť zanikla z dôvodu dovŕšenia plnoletosti. V roku 2022 bola táto forma inflačnej dotácie vyplatená cca 335 poberateľom v celkovej sume 33 500 euro.

### 3.4.5 Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti pre ľudí s osobitnou ochranou (Ukrajina)

Nariadením č. 93/2022 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny sa upravili tieto príspevky:

- **jednorazový príspevok pri zverení dieťaťa do náhradnej starostlivosti**
- **opakovaný príspevok dieťaťu**
- **opakovaný príspevok náhradnému rodičovi**

**Jednorazový príspevok pri zverení dieťaťa do náhradnej starostlivosti** sa poskytuje už na základe rozhodnutia súdu o nariadení neodkladného opatrenia v prípade, že je takýmto dieťaťom osoba s osobitnou ochranou. Vzhľadom na to, že dieťa prišlo do krajiny bez akéhokoľvek vybavenia, účelom príspevku je zabezpečenie základných potrieb pre dieťa ako napr. posteľ, ošatenie atď. V roku 2022 bol tento príspevok vyplatený 35 náhradným rodičom na 44 detí. ( údaj za máj – december 2022).

**Opakovaný príspevok dieťaťu** sa poskytuje na základe rozhodnutia súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ak zverené dieťa je osobou s osobitnou ochranou. Účelom príspevku je uspokojovanie potrieb dieťaťa, najmä úhradu nákladov na výživu, výchovu a vzdelávanie. Pri deťoch, ktoré sú osobami s osobitnou ochranou je veľká pravdepodobnosť, že k riadnemu zvereniu nakoniec nedôjde. Vzhľadom na situáciu sa tento príspevok poskytuje už na základe neodkladného opatrenia. V roku 2022 bol príspevok vyplatený priemerne mesačne na 29 detí ( údaj za máj – december 2022).

**Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi** sa poskytuje už na základe rozhodnutia súdu o nariadení neodkladného opatrenia v prípade, že zvereným dieťaťom je osoba s osobitnou ochranou. Súčasne sa umožnilo, aby sa opakovaný príspevok náhradnému rodičovi poskytoval aj v prípade, že náhradný rodič má na území Slovenskej republiky len prechodný pobyt. Účelom príspevku je spájanie rodín a zabezpečenie čo najlepšej starostlivosti o deti. Tento príspevok bol v roku 2022 vyplatený priemerne mesačne 12 náhradným rodičom na 12 detí ( údaj za máj – december 2022).

Na príspevky na náhradnú rodinnú starostlivosť bolo v roku 2022 vyčerpaných celkovo 30 662 207 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 2 358 681 eur,<sup>58</sup> t. j. nárast o 7,7 %.

### 3.4.6 Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia

Právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, pri vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom a parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o peňažných príspevkoch“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009. Cieľom tejto úpravy právnych vzťahov je podporiť sociálne začlenenie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti v týchto štyroch oblastiach: *oblasť mobility a orientácie, oblasť komunikácie, oblasť zvýšených výdavkov a oblasť sebaobsluhy*.

S účinnosťou od roku 2022 boli prijaté viaceré legislatívne zmeny v podmienkach poskytovania kompenzácií sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia a zmeny vo výškach peňažných príspevkov.

**Zákonom č. 485/2021 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. januára 2022 ustanovilo, že:

- na účely preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, ako aj na účely parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím sa nevykonáva sociálna posudková činnosť,
- posudkovi lekári pri výkone lekárskej posudkovej činnosti môžu vychádzať aj z elektronických zdravotných záznamov v elektronickej zdravotnej knižke posudzovanej fyzickej osoby,
- ak fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím nemá určený termín opätovného posúdenia zdravotného stavu, posudkový lekár vychádza pri ďalšom posúdení zdravotného stavu z lekárskeho nálezu a odborného lekárskeho nálezu lekára so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore, ktoré boli podkladom predchádzajúceho posúdenia zdravotného stavu,
- sociálna posudková činnosť sa môže vykonať aj bez účasti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ak by ju nebolo možné z dôvodu jej hospitalizácie alebo z iného vážneho dôvodu vykonať v zákonnej lehote,
- na účely poskytovania peňažného príspevku na opatrovanie sa za príjem zo zamestnania nepovažuje preplatok na dani z príjmov, preplatok na poistnom na verejné zdravotné poistenie, vrátené poistné na nemocenské poistenie zaplatené bez právneho dôvodu, vrátené poistné na dôchodkové poistenie zaplatené bez právneho dôvodu, vrátené poistné na poistenie v nezamestnanosti zaplatené bez právneho dôvodu a suma príspevku na rekreáciu poskytnutého zamestnávateľom zamestnancovi,
- príslušný úrad má možnosť nezohľadňovať príjem spoločne posudzovanej osoby v prípadoch hodných osobitného zreteľa,
- lehota na kúpu pomôcky, úpravu pomôcky, výcvik používania pomôcky, opravu pomôcky, kúpu zdvíhacieho zariadenia, kúpu osobného motorového vozidla alebo úpravu osobného motorového vozidla sa predlžuje zo 6 mesiacov na najviac 12 mesiacov (napr. z dôvodu dlhších dodacích lehôt alebo nedostupnosti výcviku),
- ak bol peňažný príspevok na kúpu pomôcky poskytnutý na kúpu psa so špeciálnym výcvikom, špeciálneho softvéru alebo aktualizácie softvéru, fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím nie je povinná vrátiť príslušnému úradu pomôcku, peňažný príspevok na jeho kúpu a ani jeho pomernú časť,
- peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla je možné poskytnúť aj v prípade, ak je predmetom úpravy osobné motorové vozidlo, ktorého fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím nie je vlastníkom alebo spoluvlastníkom (na základe dokladu o cene úpravy osobného motorového vozidla alebo dokladu o cene vykonanej úpravy osobného motorového vozidla),

---

<sup>58</sup> údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

- fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je povinná vrátiť príslušnému úradu peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla, ak v lehote do 12 mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia nepreukáže vlastníctvo alebo spoluvlastníctvo osobného motorového vozidla,
- lehota na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže sa predlžuje zo 6 mesiacov na 9 mesiacov a v prípade nemožnosti vykonať úpravu pre fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím z dôvodov na strane osoby, ktorej predmetom činnosti je vykonávanie úprav z 9 mesiacov na najviac 12 mesiacov,
- ak si fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím nesplní povinnosť (t. j. nezabezpečí si predmet kompenzácie v stanovenej lehote), je povinná vrátiť peňažný príspevok na kompenzáciu v lehote do 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia,
- ak pred príslušným orgánom prebieha v rovnakej veci a s rovnakými účastníkmi konania iné konanie, príslušný orgán zastaví konanie, ktoré sa začalo neskôr a proti tomuto rozhodnutiu nie je možné podať odvolanie,
- pri jednorazových peňažných príspevkoch (na kúpu pomôcky, opravu pomôcky, výcvik používania pomôcky, úpravu pomôcky, úpravu osobného motorového vozidla, úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže, kúpu osobného motorového vozidla) sa peňažný príspevok pri fyzických osobách s ťažkým zdravotným postihnutím s príjmom do 1-násobku sumy životného minima poskytuje vo vyššej výške,
- peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia (vzhľadom na účel príspevku a finančnú náročnosť zdvíhacieho zariadenia) sa aj pri fyzických osobách s ťažkým zdravotným postihnutím s vyššími príjmami (do 4-násobku a 5-násobku sumy životného minima) poskytuje vo vyššej výške.

**Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 159/2022 Z. z.** sa s účinnosťou od 20. mája 2022 zmenilo a doplnilo nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 102/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov. Týmto nariadením sa jednorazovo zvýšila výška peňažného príspevku na opatrovanie za mesiac máj 2022 o 100 eur. Inflačná pomoc bola poskytnutá všetkým poberateľom peňažného príspevku na opatrovanie, bez ohľadu na výšku príjmu opatrovanej osoby, poberanie dôchodkovej dávky, vykonávanie zárobkovej činnosti a pod. Keďže peňažný príspevok na opatrovanie sa vypláca mesačne pozadu, zvýšená výška peňažného príspevku na opatrovanie za mesiac máj 2022 bola poberateľom vyplatená v mesiaci jún 2022. Týmto nariadením sa tiež ustanovilo prehodnotenie príjmu za rok 2021 na účely opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu k 1. septembru 2022, ktoré sa v čase krízovej situácie vyhlásenej v súvislosti s ochorením COVID-19 v rokoch 2020 a 2021 nevykonávalo.

**Zákomom č. 199/2022 Z. z.** sa s účinnosťou od 7. júna 2022 doplnil zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Týmto zákonom sa upravila možnosť poskytnutia vrátenej funkčnej pomôcky/vráteného funkčného zdvíhacieho zariadenia na základe písomnej zmluvy do užívania aj fyzickej osobe v súvislosti s jej zdravotným postihnutím, ak sa jej poskytuje dočasné útočisko alebo je žiadateľom o azyl alebo doplnkovú ochranu a poskytovanie dočasného útočiska jej zaniklo z dôvodu žiadosti o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany.

**Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 160/2022 Z. z.** sa s účinnosťou od 1. júna 2022 zmenilo a doplnilo nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov. Týmto nariadením sa poskytla jednorazovo inflačná pomoc vo forme dotácie na podporu humanitárnej pomoci vo výške 100 eur:

- osobnému asistentovi, ktorý mal trvalý alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky a ktorý vykonával osobnú asistenciu v rozsahu najmenej 12 hodín v priebehu I. štvrťroka 2022 na základe zmluvy o výkone osobnej asistencie predloženej úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. O poskytnutie dotácie bolo možné požiadať v období od 1. júna 2022 do 31. augusta 2022,
- fyzickej osobe, ktorá vykonávala opatrovanie (fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na opatrovanie alebo blízkej osoby, ktorá bola staršia ako 80 rokov a nebola umiestnená v zariadení sociálnych služieb alebo v zdravotníckom zariadení) a nebol jej poskytovaný peňažný príspevok na opatrovanie. Súčasne išlo o fyzickú osobu, ktorá mala trvalý alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky.

republiky a za ktorú bol za máj 2022 štát platiteľom poistného na verejné zdravotné poistenie. O poskytnutie dotácie bolo možné požiadať v období od 1. júna 2022 do 31. augusta 2022.

**Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 228/2022 Z. z.** sa s účinnosťou od 28. júna 2022 zmenilo a doplnilo nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov. Týmto nariadením sa poskytla jednorazovo inflačná pomoc vo forme dotácie na podporu humanitárnej pomoci vo výške 100 eur pre fyzickú osobu, ktorá sa riadne stará o dieťa s dlhodobým nepriaznivým zdravotným stavom po dovŕšení šiestich rokov jeho veku s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky najdlhšie do 18 rokov jeho veku, ak nie je dôchodkovo poistená z iného dôvodu, nebol jej priznaný predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok a nedovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok. Išlo o fyzickú osobu, za ktorú bol štát platiteľom poistného na starobné poistenie, invalidné poistenie a poistného do rezervného fondu solidarity za máj 2022. O poskytnutie dotácie bolo možné požiadať v období do 30. septembra 2022.

**Zákonom č. 232/2022 Z. z.** sa s účinnosťou od 1. júla 2022 zmenil a doplnil zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Týmto zákonom sa výkon osobnej asistencie tzv. „rodinnými príslušníkmi“ vrátil do pôvodného režimu, ktorý platil pred vyhlásením krízovej situácie vyhlásenej v súvislosti s ochorením COVID-19; teda opätovne môžu osobnú asistenciu vykonávať najviac 4 hodiny denne a len pri niektorých, taxatívne ustanovených činnostiach osobnej asistencie.

**Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 328/2022 Z. z.** sa s účinnosťou od 11. októbra 2022 zmenilo a doplnilo nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 102/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov. Toto nariadenie súviselo s odmenou zamestnancom v štátnej správe a vo verejnej správe, na ktorú im vznikol nárok na základe kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa uzavretej medzi príslušným vyšším odborovým orgánom alebo príslušnými vyššími odborovými orgánmi a zamestnávateľom, ktorým je štát, alebo na základe kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa uzavretej medzi príslušným vyšším odborovým orgánom alebo príslušnými vyššími odborovými orgánmi, vládou poverenými zástupcami a reprezentatívnymi zástupcami zamestnávateľov pre zamestnávateľov, ktorí pri odmeňovaní postupujú podľa osobitného predpisu, a sú súčasne aj poberateľmi peňažného príspevku na opatrovanie. Nariadenie bolo prijaté s cieľom, aby odmena vyplatená za účelom napomôcť zvládnuť dopady inflácie, nemala negatívny vplyv na poberateľa peňažného príspevku na opatrovanie.

**Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 349/2022 Z. z.** sa s účinnosťou od 28. októbra 2022 zmenilo a doplnilo nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 102/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov. Týmto nariadením sa jednorazovo zvýšila suma peňažného príspevku na kompenzáciu (peňažného príspevku na prepravu a peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov) za november 2022 o 100 eur, ak príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím nebol vyšší ako suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. Ak mala fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím nárok na viac peňažných príspevkov na kompenzáciu, suma sa zvýšila len pre jeden peňažný príspevok na kompenzáciu. Zvýšenie sumy peňažného príspevku na kompenzáciu sa vykonalo automaticky.

Peňažné príspevky na kompenzáciu (ďalej aj „PP“), ktorými je možné kompenzovať sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia, sa delia na opakované a jednorazové. Zákon o peňažných príspevkoch ustanovuje ich výšku tromi spôsobmi. Jednorazové peňažné príspevky sú ustanovené pevnou sumou. Peňažný príspevok na prepravu a peňažné príspevky na kompenzáciu zvýšených výdavkov, ktoré patria medzi opakované peňažné príspevky, sú ustanovené percentom zo sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (ďalej aj „SŽM“). Výška peňažného príspevku na opatrovanie a sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie (patria medzi opakované peňažné príspevky) sú síce ustanovené pevnou sumou, ale podľa § 42 ods. 7 zákona o peňažných príspevkoch, môže vláda Slovenskej republiky ustanoviť nariadením výšku sadzby na jednu hodinu

osobnej asistencie podľa § 22 ods. 9 a výšku peňažného príspevku na opatrovanie podľa § 40 ods. 7 a 8 citovaného zákona vždy k 1. júlu.

S účinnosťou od 1. júla 2022 boli **nariadením vlády Slovenskej republiky č. 213/2022 Z. z.**, ktorým sa ustanovuje výška sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie a výška peňažného príspevku na opatrovanie upravené výšky uvedených peňažných príspevkov nasledovne:

- Sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie bola zvýšená zo sumy 4,82 eur na sumu 5,20 eura. Sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie slúži na výpočet výšky peňažného príspevku na osobnú asistenciu.
- Peňažný príspevok na opatrovanie poskytovaný opatrovateľovi, ktorý nepoberá žiadnu zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok (v tzv. produktívnom veku), bol zvýšený nasledovne, ak poberateľ:
  - a) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP zo sumy 508,44 eur na 525,65 eur,
  - b) opatruje dve alebo viac fyzických osôb s ŤZP zo sumy 676,22 eur na 699,15 eur.
- Peňažný príspevok na opatrovanie poskytovaný opatrovateľovi, poberajúcemu niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok bol zvýšený nasledovne, ak poberateľ:
  - a) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP zo sumy 254,22 eur na 262,85 eur,
  - b) opatruje dve alebo viac fyzických osôb s ŤZP zo sumy 338,11 eur na 349,60 eur,
  - c) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa poskytuje ambulantná forma sociálnej služby viac ako 20 hodín týždenne zo sumy 223,71 eur na 231,30 eur,
  - d) opatruje dve alebo viac fyzických osôb s ŤZP, ktorým sa poskytuje viac ako 20 hodín týždenne ambulantná forma sociálnej služby zo sumy 314,44 eur na 325,10 eur,
  - e) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa poskytuje viac ako 20 hodín týždenne ambulantná forma sociálnej služby a súčasne opatruje aj fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa neposkytuje alebo poskytuje najviac 20 hodín týždenne ambulantná forma sociálnej služby zo sumy 327,97 eur na 339,10 eur.

S účinnosťou od 1. júla 2022 opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 227/2022 Z. z. o úprave súm životného minima boli zvýšené sumy životného minima. Suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu bola zvýšená z 218,06 eur na sumu 234,42 eur. Následne s účinnosťou od 1. júla 2022 boli zvýšené všetky druhy peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov a maximálna výška peňažného príspevku na prepravu, ktorých výška je naviazaná na SZM.

Prehľad maximálnych výšok jednorazových peňažných príspevkov je uvedený v tabuľke 3.23 a prehľad výšok opakovaných peňažných príspevkov je uvedený v tabuľke 3.24.

**Tabuľka 3.23 Maximálne výšky jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu**

Druhy jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu	Maximálna výška v €
<b>Peňažný príspevok na kúpu pomôcky</b>	<b>8 630,42</b>
– na kúpu druhého mechanického vozíka	1 659,70
– na kúpu druhého elektrického vozíka	4 979,09
– na kúpu druhého načúvacieho aparátu	331,94
<b>Peňažný príspevok na výcvik používania pomôcky</b>	<b>8 630,42</b>
<b>Peňažný príspevok na úpravu pomôcky</b>	<b>8 630,42</b>
<b>Peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia</b>	<b>11 617,88</b>
<b>Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla</b>	<b>6 638,79</b>
– na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou	8 298,48
<b>Úhrn peňažných príspevkov na úpravu osobného motorového vozidla v období siedmich rokov</b>	<b>6 638,79</b>
<b>Úhrn peňažných príspevkov na úpravu bytu a peňažných príspevkov na úpravu rodinného domu v období siedmich rokov</b>	<b>6 638,79</b>
<b>Úhrn peňažných príspevkov na úpravu garáže v období siedmich rokov</b>	<b>1 659,70</b>

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 3.24 Prehľad opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu

Druhy opakovaných peňažných príspevkov	Výška PP v € <sup>59</sup> do 30. 6. 2022	Výška PP v € od 1. 7. 2022
PP na osobnú asistenciu – sadzba na jednu hodinu	4,82	5,20
PP na prepravu	111,26	119,61
<b>PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:</b>		
- na diétne stravovanie		
a) choroby a poruchy uvedené v prvej skupine prílohy č.5 zákona	40,48	43,51
b) choroby a poruchy uvedené v druhej skupine prílohy č.5 zákona	20,24	21,76
c) choroby a poruchy uvedené v tretej skupine prílohy č.5 zákona	12,15	13,06
- hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	20,24	21,76
- zabezpečenie prevádzky osobného motorového vozidla	36,42	39,15
- starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	48,57	52,21
<b>PP na opatrovanie:</b>		
- FO (opatrovatel') nepoberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok:		
a) opatruje jednu FO s ŤZP	508,44	525,65
b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	676,22	699,15
<b>FO (opatrovatel') poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok</b>		
a) opatruje jednu FO s ŤZP	254,22	262,85
b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	338,11	349,60
c) opatruje jednu FO s ŤZP, ktorá je viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	223,71	231,30
d) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP, ktoré sú viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	314,44	325,10
e) opatruje FO s ŤZP, ktorá je v zariadení viac ako 20 hodín týždenne a súčasne opatruje aj druhú FO s ŤZP, ktorá nie je v zariadení alebo je v zariadení najviac 20 hodín týždenne	327,97	339,10

Zdroj: MPSVR SR

Podľa zákona o peňažných príspevkoch je možné fyzickým osobám s ŤZP po posúdení ich zdravotného stavu vyhotoviť preukaz fyzickej osoby s ŤZP, preukaz fyzickej osoby s ŤZP so sprievodcom a parkovací preukaz pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím. Tieto preukazy umožňujú fyzickým osobám s ŤZP využívať určité zľavy a výhody v rôznych oblastiach, čím prispievajú ku kompenzácii sociálnych dôsledkov ŤZP a sociálnemu začleneniu týchto osôb. Prehľad počtu platných preukazov k 31. decembru roku 2021 a roku 2022 rozčlenený podľa ich druhu je uvedený v tabuľke 3.25.

<sup>59</sup> Pri PP na prepravu a PP na opatrovanie pre opatrovateľov nepoberajúcich dôchodkovú dávku do výpočtu výšky PP vstupujú aj ďalšie parametre, napríklad výška príjmu FO s ŤZP.

Tabuľka 3.25 Počet platných preukazov

Druh preukazu	Obdobie	
	k 31.12. 2021	k 31. 12. 2022
Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (bez sprievodcu)	176 625	188 027
Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom	154 696	167 850
<b>SPOLU: Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím bez/so sprievodcom</b>	<b>331 321</b>	<b>355 877</b>
<b>Parkovacie preukazy pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím</b>	<b>109 227</b>	<b>125 137</b>

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

V roku 2022 na základe administratívnych údajov boli na peňažné príspevky na kompenzáciu vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume 540 911 191 eur, z toho na peňažné príspevky poskytnuté fyzickým osobám s ŤZP, ktorých bolo priemerne mesačne 148 901, boli vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume 192 460 833 eur. V roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 vzrástol celkový objem finančných prostriedkov vynaložených na všetky peňažné príspevky na kompenzáciu o sumu 49,64 mil. eur. Prehľad čerpania finančných prostriedkov v roku 2022 je uvedený v tabuľke 3.26.

Tabuľka 3.26 Prehľad čerpania finančných prostriedkov v roku 2022

Peňažné príspevky na kompenzáciu	Priemerný mesačný počet poberateľov	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP poskytované FO s ŤZP	148 901	<b>192 460 833</b>
PP na opatrovanie*	63 549	<b>348 450 358</b>
<b>SPOLU</b>	<b>212 415</b>	<b>540 911 191</b>

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

\*PP na opatrovanie je poskytovaný fyzickej osobe, ktorá opatruje FO s ŤZP

Pri **peňažných príspevkoch poskytovaných fyzickým osobám s ŤZP** čerpanie finančných prostriedkov v roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavuje nárast o sumu 17,57 mil. eur. Nárast finančných prostriedkov na peňažné príspevky poskytované fyzickým osobám s ŤZP v roku 2022 najvýraznejšie ovplyvnilo čerpanie na účely peňažného príspevku na osobnú asistenciu, ktoré vzrástlo o 14,40 mil. eur. Súčasne vzrástol priemerný mesačný počet jeho poberateľov o 571. Prehľad vývoja počtu FO s ŤZP, ktorým boli poskytované peňažné príspevky na kompenzáciu v roku 2021 a v roku 2022 je uvedený v grafe 3.19.

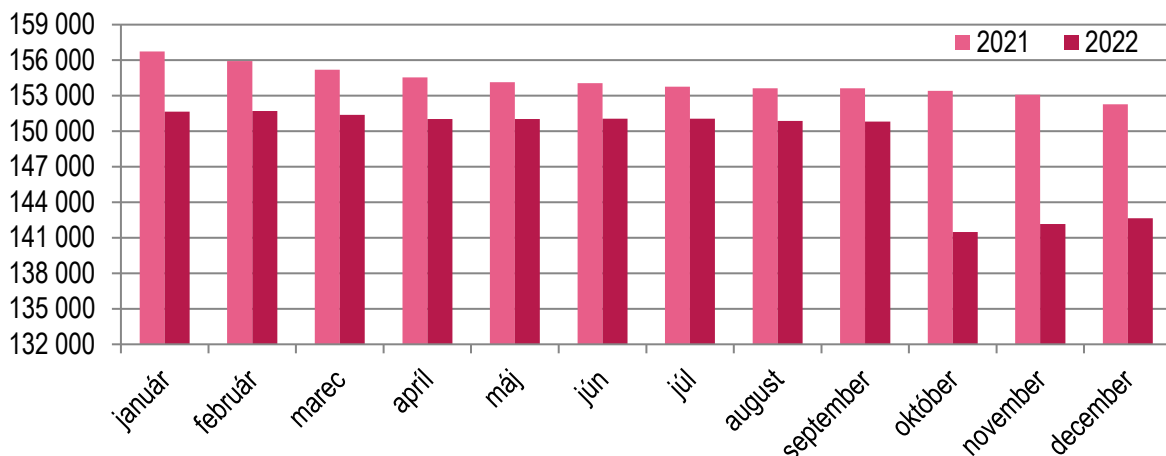
Pri **peňažnom príspevku na opatrovanie, ktorý je poskytovaný priamo opatrovateľovi**, čerpanie finančných prostriedkov v roku 2022 stúplo o 30,07 mil. eur a súčasne vzrástol aj priemerný mesačný počet poberateľov tohto peňažného príspevku o 632. Na peňažný príspevok na opatrovanie, poskytovaný priemerne mesačne 63 549 fyzickým osobám (opatrovateľom) opatrujúcim fyzické osoby s ŤZP, boli poskytnuté finančné prostriedky v celkovej sume 348 450 358 eur.

Z hľadiska objemu vynaložených finančných prostriedkov je najvyššie čerpanie v roku 2022 na peňažný príspevok na opatrovanie v celkovej sume 348,45 mil. eur. Nasledujú čerpania na peňažný príspevok na osobnú asistenciu vo výške 100,64 mil. eur a na peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov (všetky druhy spolu) vo výške 65,55 mil. eur.

Zvýšenie čerpania finančných prostriedkov uvedených peňažných príspevkov v roku 2022 ovplyvnili legislatívne zmeny, ktoré priniesli výhodnejšie podmienky ich poskytovania. Medzi najvýznamnejšie patrí zvýšenie peňažného príspevku na opatrovanie od 1. júla 2021 a od 1. júla 2022 opätovné zvýšenie peňažného príspevku na opatrovanie, ako aj zvýšenie sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie.



Graf 3.19 Vývoj počtu FO\* s ŤZP, ktorým boli poskytované peňažné príspevky na kompenzáciu



\* V uvedených počtoch figuruje každý poberateľ PP len raz, aj keď mu je poskytnutých viac príspevkov

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

V roku 2022 boli na **opakované peňažné príspevky** vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume 517,69 mil. eur. Z hľadiska počtu poberateľov bol v roku 2022 najvyšší priemerný mesačný počet 142 942 poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov (celkovo všetky druhy zvýšených výdavkov). Tento peňažný príspevok sa člení podľa účelu poskytovania na štyri skupiny a v rámci tohto členenia bolo poradie podľa počtu priemerného mesačného počtu poberateľov v roku 2022 nasledovné:

Peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov:

- súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia bol poskytnutý priemerne mesačne 78 158 poberateľom,
- súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla bol poskytnutý priemerne mesačne 63 544 poberateľom,
- na diétne stravovanie bol poskytnutý priemerne mesačne 46 751 poberateľom,
- súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom bol poskytnutý priemerne mesačne 46 poberateľom.

Druhú najpočetnejšiu skupinu poberateľov opakovaných peňažných príspevkov tvoria poberatelia peňažného príspevku na opatrovanie a to v priemernom mesačnom počte 63 549.

V roku 2022 bolo na 6 212 **jednorazových peňažných príspevkov** na kompenzáciu vynaložených cca 23,23 mil. eur. Najvyšší počet poskytnutých peňažných príspevkov bol na kúpu pomôcky (2 143), ďalej peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla (1 138) a na peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia (1 132).

Celkový počet jednorazových peňažných príspevkov poskytnutých v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 vzrástol o 482 a následne čerpanie finančných prostriedkov vzrástlo o 1,64 mil. eur. K nárastu počtu poskytnutých jednorazových peňažných príspevkov došlo pri šiestich druhoch peňažných príspevkov a v štyroch druhoch došlo k poklesu počtu poskytnutých peňažných príspevkov, a to nasledovne:

a) nárast počtu jednorazových PP poskytnutých za celý kalendárny rok 2022 o:

- 225 PP na kúpu pomôcky (priemerná výška PP klesla o 7,99 eura),
- 77 PP na opravu pomôcky (priemerná výška PP klesla o 1,82 eura),
- 22 PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia (priemerná výška PP vzrástla o 132,71 eura),
- 104 PP na kúpu osobného motorového vozidla (priemerná výška PP vzrástla o 6,66 eura),
- 25 PP na úpravu osobného motorového vozidla (priemerná výška PP vzrástla o 582,11 eura),
- 60 PP na úpravu rodinného domu (priemerná výška PP vzrástla o 163,19 eura).

b) pokles počtu jednorazových PP poskytnutých za celý kalendárny rok 2022 o:

- 3 PP na výcvik používania pomôcky (priemerná výška PP klesla o 246,99 eura),
- 3 PP na úpravu pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o 1 183,56 eura),

- 23 PP na úpravu bytu (priemerná výška PP klesla o 62,71 eura),
- 2 PP na úpravu garáže (priemerná výška PP klesla o 124,29 eur).

Najvyšší počet z poskytnutých jednorazových peňažných príspevkov v roku 2022 predstavuje peňažný príspevok na kúpu pomôcky (2 143). Najčastejšie bol poskytnutý na kúpu pomôcky, ktorou je mechanický vozík (526), na kúpu stolového alebo prenosného osobného počítača (253), na kúpu načúvacieho aparátu (225) a na kúpu elektronickej čítacej lupy prenosnej (177). Prehľad vývoja počtu poberateľov a čerpania jednotlivých peňažných príspevkov na kompenzáciu v roku 2021 a v roku 2022 poskytuje tabuľka 3.27.

**Tabuľka 3.27 Prehľad vývoja počtu poberateľov a čerpania finančných prostriedkov na peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP**

Opakované peňažné príspevky na kompenzáciu	2021			2022		
	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerná mesačná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerná mesačná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP na osobnú asistenciu	11 515	613,29	86 233 232	12 086	679,20	100 636 368
PP na prepravu	3 276	74,27	2 959 066	3 185	78,00	3 047 172
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:	148 540	35,52	64 116 268	142 942	36,93	65 552 265
– na diétne stravovanie	48 929	25,64	15 223 098	46 751	26,96	15 794 871
– hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	80 914	20,06	19 741 809	78 158	20,86	20 294 085
– prevádzku osobného motorového vozidla	66 380	36,10	29 122 813	63 544	37,53	29 434 720
– starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	47	48,14	28 548	46	49,67	28 589
PP na opatrovanie	62 917	403,97	318 377 800	63 549	434,58	348 450 358
Jednorazové peňažné príspevky na kompenzáciu	Počet poskytnutých PP*	Priemerná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €	Počet poskytnutých PP*	Priemerná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP na kúpu pomôcky	1 918	932,02	1 783 939	2 143	924,03	1 978 710
PP na výcvik používania pomôcky	15	1 290,11	19 352	12	1 043,12	12 850
PP na úpravu pomôcky	10	541,79	5 418	7	1 725,35	12 077
PP na opravu pomôcky	787	311,12	244 745	864	309,30	265 261
PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia	1 110	9 219,36	10 141 840	1 132	9 352,07	10 558 540
PP na kúpu osobného motorového vozidla	1 034	6 798,76	7 029 227	1 138	6 805,42	7 744 860
PP na úpravu osobného motorového vozidla	99	3 874,64	383 590	124	4 456,75	552 637
PP na úpravu bytu	278	2 855,61	789 936	255	2 792,90	673 865
PP na úpravu rodinného domu	473	2 504,26	1 176 770	533	2 667,45	1 420 905
PP na úpravu garáže	6	1 455,13	8 731	4	1 330,84	5 323
<b>Vynaložené finančné prostriedky na PP SPOLU v €</b>		<b>*473 844 724</b>			<b>*540 911 191</b>	

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR, pri opakovaných príspevkoch je priemerná mesačná výška PP vypočítaná z vynaložených finančných prostriedkov bez doplatkov za oneskorený nárok

\*sumárne údaje za 12 mesiacov (nemú súhlasiť s čerpaním v Záverečnom účte MPSVR SR z dôvodu účtovnej uzávierky k 31.12.2022)

Finančné prostriedky vynaložené na **opakované peňažné príspevky** v roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 46 mil. eur. Vývoj priemerného mesačného počtu poberateľov týchto peňažných príspevkov v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 bol nasledovný:

a) nárast priemerného mesačného počtu poberateľov o:

- 571 PP na osobnú asistenciu (nárast celkovo vynaložených finančných prostriedkov o 14,40 mil. eur),
- 632 PP na opatrovanie (nárast celkovo vynaložených finančných prostriedkov o 30,07 mil. eur).

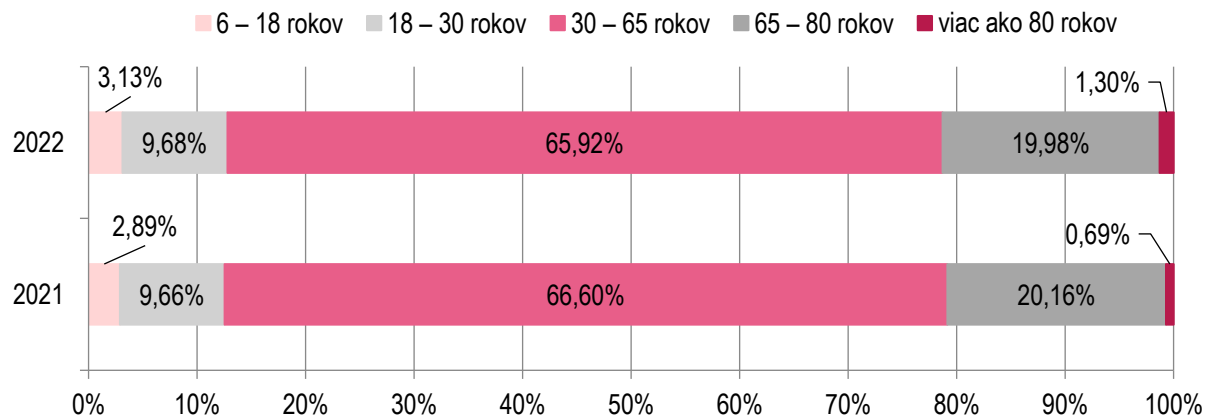
b) pokles priemerného mesačného počtu poberateľov o:

- 91 PP na prepravu (nárast vynaložených finančných prostriedkov o 88,11 tis. eur),
- 5 598 celkovo na PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov - spolu za všetky druhy zvýšených výdavkov (nárast vynaložených finančných prostriedkov o cca 1,44 mil. eur).

Pri peňažnom príspevku na osobnú asistenciu pretrváva nárast priemerného mesačného počtu poberateľov dlhodobo. Je to jediný peňažný príspevok poskytovaný fyzickej osobe s ŤZP, pri ktorom sa s účinnosťou od 1. júla 2018 neskúma príjem tejto fyzickej osoby (t. j. príjem nemá vplyv na výšku príspevku, ani nie je stanovená hranica príjmu pre jeho poskytnutie). V roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 vzrástol priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu o 571. Priemerná mesačná výška tohto peňažného príspevku v roku 2022 predstavovala sumu 679,20 eur, čo zodpovedá cca 136 hodín osobnej asistencie za mesiac, na ktoré bol poskytnutý peňažný príspevok. Priemerný mesačný rozsah hodín osobnej asistencie v roku 2022 je porovnateľný s priemerným mesačným rozsahom hodín v roku 2021. Priemerná mesačná výška peňažného príspevku na osobnú asistenciu v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 vzrástla o 65,91 eur. Túto skutočnosť ovplyvnila výška sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie, ktorá od 1. júla 2022 vzrástla zo sumy 4,82 eura na sumu 5,20 eura.

Z hľadiska vekovej štruktúry poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu je najpočetnejšia skupina poberateľov vo veku 30 až 65 rokov. Najvyšší nárast priemerného mesačného počtu poberateľov v roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcim rokom bol o 298 poberateľov a prejavil sa vo vekovej skupine 30 až 65 rokov. Prehľad rozdelenia priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu za december 2022 v porovnaní s decembrom 2021 podľa vekových skupín poskytuje graf 3.20 a celkový prehľad priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu rozdelený podľa veku v rokoch 2021 a 2022 poskytuje tabuľka 3.28.

**Graf 3.20 Rozdelenie priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu podľa vekových skupín v rokoch 2021 a 2022**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

**Tabuľka 3.28 Priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu podľa vekových skupín v rokoch 2021 a 2022**

	2021	2022
<b>6-18 rokov</b>	333	378
<b>18 - 30 rokov</b>	1 112	1 170
<b>30 -65 rokov</b>	7 670	7 968
<b>65 - 80 rokov</b>	2 322	2 415
<b>80 a viac</b>	79	157
<b>Spolu</b>	<b>11 516</b>	<b>12 088</b>

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

Pokles priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 sa prejavil u každého druhu zvýšených výdavkov nasledovne:

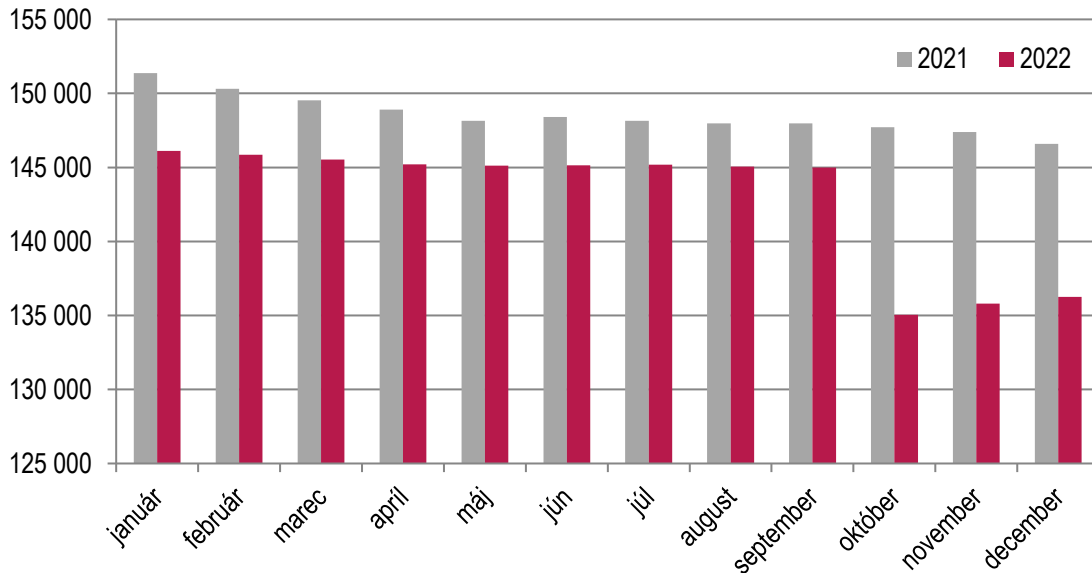
- pri PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla pokles o 2 836,
- pri PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia pokles o 2 756,
- pri PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov na diétne stravovanie pokles o 2 178,
- pri PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom pokles o 1.

Od roku 2016 až do roku 2022 zaznamenávame každoročne pokles priemerného mesačného počtu poberateľov tohoto peňažného príspevku (všetky druhy zvýšených výdavkov) s výnimkou zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, u ktorých v rokoch 2019 a 2020 zaznamenávame nárast. Je to dôsledok legislatívnej zmeny účinnej od 1. júla 2018, ktorou sa rozšíril okruh fyzických osôb s ŤZP, ktorým je možné kompenzovať tieto zvýšené výdavky. Pri zvýšených výdavkoch súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia sa legislatívna zmena, ktorou sa rozšíril okruh poberateľov tohto peňažného príspevku prejavila už v roku jej účinnosti (od 1.7. 2020) znížením poklesu počtu poberateľov tohto peňažného príspevku. V roku 2022 bol pokles priemerného mesačného počtu poberateľov u všetkých druhov peňažných príspevkov na kompenzáciu zvýšených výdavkov početnejší ako v predchádzajúcom roku 2021. Najvýznamnejším dôvodom poklesu počtu poberateľov v roku 2022 je úmrtie poberateľov, nesplnenie podmienky ochrany príjmu a nesplnenie podmienky nároku z dôvodu zániku sociálnych dôsledkov ŤZP.

Prehľad vývoja počtu poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov v roku 2021 a 2022 je uvedený v grafe č. 3.21.

Mesačné výšky peňažných príspevkov na kompenzáciu zvýšených výdavkov v roku 2022 mierne vzrástli v nadväznosti na valorizáciu súm životného minima, na ktoré je naviazaná výška týchto príspevkov. Prehľad zvýšenia výšky peňažných príspevkov na kompenzáciu zvýšených výdavkov je uvedený v tabuľke č. 3.27.

**Graf 3.21 Vývoj počtu poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov v roku 2021 a 2022**



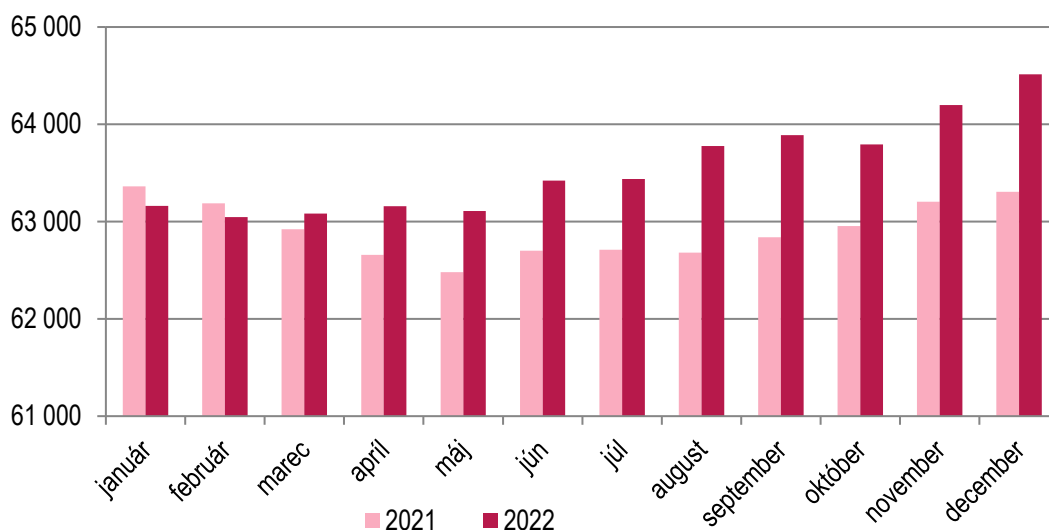
Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

Peňažný príspevok na opatrovanie, ako jediný peňažný príspevok na kompenzáciu, sa neposkytuje fyzickej osobe s ŤZP, ale priamo fyzickej osobe, ktorá ju opatruje (opatrovateľovi). Jeho výška je stanovená v závislosti od viacerých skutočností. Ak opatrovateľ poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok, peňažný príspevok na opatrovanie je ustanovený v paušálnej výške, na ktorú nemá vplyv príjem opatrovanej osoby<sup>60</sup>. Ak opatrovateľ nepoberá takúto dôchodkovú dávku (v tzv. produktívnom veku), na výšku peňažného príspevku má vplyv aj príjem opatrovanej fyzickej osoby s ŤZP. Na účely stanovenia výšky peňažného príspevku na opatrovanie u opatrovateľov v tzv. produktívnom veku, je príjem fyzickej osoby s ŤZP chránený do výšky 2-násobku SŽM, resp. ak je fyzickou osobou s ŤZP nezaopatrené dieťa, jeho príjem je chránený do 3-násobku SŽM. Od 1. júla 2022 po valorizácii SŽM predstavujú hranice ochrany príjmu opatrovaných fyzických osôb s ŤZP sumu 468,84 eura mesačne (2-násobok SŽM) a 703,26 eura mesačne (3-násobok SŽM). Peňažný príspevok na opatrovanie možno zvýšiť o 100,00 eur mesačne, ak opatrovateľ nemá žiaden príjem zo zamestnania alebo nepoberá dávky dôchodkového poistenia alebo výsluhového zabezpečenia a opatruje fyzickú osobu s ŤZP, ktorá je nezaopatreným dieťaťom. V prípade, ak opatrovaná fyzická osoba s ŤZP zomrie, peňažný príspevok na opatrovanie sa poskytne opatrovateľovi (bez ohľadu na to, či poberá alebo nepoberá dôchodkovú dávku) za celý kalendárny mesiac, v ktorom opatrovaný zomrel, ako aj za kalendárny mesiac, ktorý nasleduje po tomto kalendárnom mesiaci.

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie bol v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 zaznamenaný medziročný nárast celkového priemerného mesačného počtu poberateľov o 632, ako aj nárast priemerného mesačného počtu opatrovaných fyzických osôb s ŤZP o 619. Prehľad vývoja počtu poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie v rokoch 2021 a 2022 je uvedený v grafe č. 3.22.

<sup>60</sup> Pokiaľ opatrovaná FO s ŤZP poberá zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť, výška PP na opatrovanie sa znižuje o túto sumu, bez ohľadu na to, či opatrovateľ poberá alebo nepoberá nejakú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok.

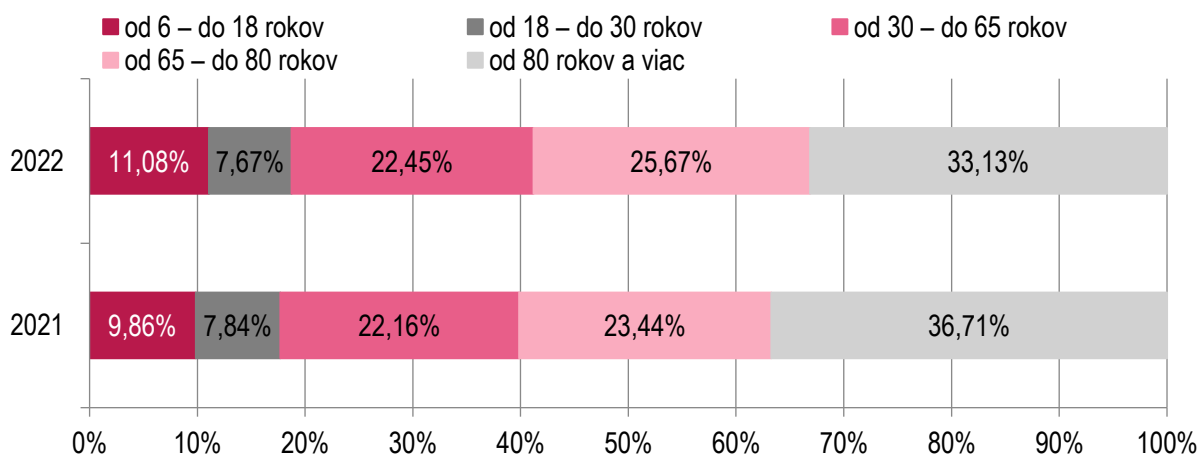
**Graf 3.22 Vývoj počtu poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie v rokoch 2021 a 2022**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

Počet poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie významne ovplyvňujú aj legislatívne podmienky poskytovania tohoto peňažného príspevku. Klesajúca tendencia počtu poberateľov je zaznamenaná v rokoch 2014 až 2017. Po prijatí viacerých legislatívnych zmien od roku 2018, ktoré výhodnejšie upravovali podmienky jeho poskytovania, zaznamenávame od roku 2018 kontinuálny nárast počtu poberateľov. Medzi uvedené najvýznamnejšie zmeny patrí najmä výraznejšie zvyšovanie tohto peňažného príspevku každý rok v období 2018 až 2022 (zvýšenie ochrany príjmu opatrovanej fyzickej osoby s ŤZP, čo má pozitívny vplyv na výšku peňažného príspevku poskytovaného opatrovateľovi v tzv. produktívnom veku, vypustenie znižovania príspevku napr. z dôvodu návštevy školského zariadenia fyzickou osobou s ŤZP, poskytnutie dvoch mesačných dávok príspevku na opatrovanie v prípade úmrtia opatrovanej osoby a ďalšie). Uvedené zmeny pozitívne ovplyvnili nielen nárast počtu poberateľov, ale aj nárast priemerných mesačných výšok peňažného príspevku na opatrovanie. Pred prijatím uvedených zmien bol v roku 2017 priemerný mesačný počet poberateľov 53 209 s priemernou mesačnou výškou príspevku v sume 165,47 eur. V roku 2022 vzrástol priemerný mesačný počet poberateľov na 63 549 s priemernou mesačnou výškou príspevku v sume 434,58 eur. Prehľad priemerného mesačného počtu opatrovaných na peňažnom príspevku na opatrovanie rozdelený podľa vekových skupín v rokoch 2021 a 2022 je uvedený v grafe č. 3.23 a v tabuľke č. 3.29.

**Graf 3.23 Rozdelenie priemerného mesačného počtu opatrovaných na peňažnom príspevku na opatrovanie podľa vekových skupín v rokoch 2021 a 2022**



Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

**Tabuľka 3.29 Rozdelenie priemerného mesačného počtu opatrovaných na peňažnom príspevku na opatrovanie podľa vekových skupín v rokoch 2021 a 2022**

	2021	2022
<b>6-18 rokov</b>	6 312	7 234
<b>18 - 30 rokov</b>	5 014	5 012
<b>30 -65 rokov</b>	14 180	14 662
<b>65 - 80 rokov</b>	14 997	16 763
<b>80 a viac</b>	23 489	21 641
<b>Spolu</b>	<b>63 992</b>	<b>65 312</b>

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

Z hľadiska vekovej štruktúry opatrovaných fyzických osôb s ŤZP je najpočetnejšia skupina opatrovaných vo veku 80 a viac rokov. V roku 2022 tvorí 33,13% všetkých opatrovaných. Z hľadiska vývoja priemerného mesačného počtu opatrovaných v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 zaznamenávame v troch vekových kategóriách nárast a v dvoch vekových kategóriách pokles.

Nárast priemerného mesačného počtu opatrovaných v roku 2022 o:

- 922 vo veku od 6 do 18 rokov
- 482 vo veku od 30 do 65 rokov
- 1 766 vo veku od 65 do 80 rokov

Pokles priemerného mesačného počtu opatrovaných v roku 2022 o :

- 2 vo veku od 18 do 30 rokov
- 1 848 vo veku od 80 a viac rokov

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie poskytovanom opatrovateľom poberajúcim dôchodkovú dávku v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021:

- klesol priemerný mesačný počet opatrovateľov o 152
- klesol priemerný mesačný počet opatrovaných fyzických osôb s ŤZP o 143
- stúpila priemerná mesačná výška príspevku o 25,32 eura na sumu 270,07 eura.

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie poskytovanom opatrovateľom v produktívnom veku v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021:

- vzrástol priemerný mesačný počet opatrovateľov o 805
- vzrástol priemerný mesačný počet opatrovaných fyzických osôb s ŤZP o 787
- stúpila priemerná mesačná výška príspevku o 38,47 eura na sumu 528,58 eura.

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie vyplácanom podľa prechodného ustanovenia (t. j. podľa zákona účinného do 31.12.2008) v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021:

- klesol priemerný mesačný počet opatrovateľov o 21
- klesol priemerný mesačný počet opatrovaných fyzických osôb s ŤZP o 25
- stúpila priemerná mesačná výška príspevku o 23,72 eura na sumu 268,15 eura.

Počet poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie, vyplácaného podľa prechodného ustanovenia, sa neustále znižuje a postupne poberatelia prechádzajú na podmienky vyplácania ustanovené zákonom o peňažných príspevkoch (účinnom od 1. januára 2009).

Prehľad údajov o poskytnutých peňažných príspevkoch na opatrovanie v hlbšej štruktúre je uvedený v nasledujúcej tabuľke 3.30.

**Tabuľka 3.30 Čerpanie peňažného príspevku na opatrovanie v rokoch 2021 a 2022  
v hlbšej štruktúre**

Peňažný príspevok na opatrovanie	2021			2022		
	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerný mesačný počet opatrovaných	Priemerná mesačná výška v €	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerný mesačný počet opatrovaných	Priemerná mesačná výška v €
1. FO* poberajúca dôchodkovú dávku	23 096	23 476	244,75	22 944	23 333	270,07
2. FO nepoberajúca dôchodkovú dávku	39 635	41 024	490,11	40 440	41 811	528,58
3. FO poberajúce príspevok podľa prechodného ustanovenia	186	194	244,43	165	169	268,15
<b>Peňažný príspevok na opatrovanie SPOLU</b>	<b>62 917</b>	<b>64 694**</b>	<b>399,32</b>	<b>63 549</b>	<b>65 313</b>	<b>434,58</b>

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

\* FO – fyzická osoba, poberajúca peňažný príspevok na opatrovanie (poberateľ)

\*\* Súčet riadkov nemusí súhlasiť

V roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 vzrástol priemerný mesačný počet všetkých poberateľov (opatrovateľov) peňažného príspevku na opatrovanie o 632 t. j. o 1,0 % poberateľov. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi ide o nižšie tempo rastu počtu poberateľov. Pri porovnávaní medziročných nárastov sme v roku 2021 oproti roku 2020 zaznamenali nárast o 1,9 % a v roku 2020 oproti roku 2019 o 8,2 %.

Počet opatrovaných fyzických osôb s ŤZP stúpol v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 o 619 t. j. o 0,95 %. Aj pri porovnávaní medziročných nárastov priemerného mesačného počtu opatrovaných ide o nižšie tempo rastu ich počtu. Pri porovnaní medziročných nárastov sme v roku 2021 oproti roku 2020 zaznamenali nárast o 1,83 % a v roku 2020 oproti roku 2019 o 8,37 % opatrovaných.

Dôvodom nižšieho rastu priemerného mesačného počtu opatrovaných v roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcim rokom bolo najmä vyššie úmrtie opatrovaných fyzických osôb s ŤZP, menej výrazne uvedenú skutočnosť ovplyvnil odchod opatrovaných fyzických osôb s ŤZP do zariadenia sociálnych služieb. Aj u poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie v roku 2022 zaznamenávame úmrtie poberateľov-opatrovateľov.

**Tabuľka 3.31 Prehľad poskytnutej inflačnej pomoci poberateľom vybraných peňažných príspevkov a čerpania finančných prostriedkov v rámci inflačnej dotácie a PP na kompenzáciu ŤZP**

Jednorazová pomoc v rámci inflačnej pomoci pre osoby ŤZP, pre osoby vykonávajúce osobnú asistenciu a opatrovanie	Počet poberateľov	2022
		Vynaložené finančné prostriedky v eurách
Inflačná dotácia – asistent	11 246	1 124 600
Inflačná dotácia – opatrovateľ bez nároku na PP na opatrovanie	369	39 900
<b>Zvýšenie peňažného príspevku:</b>		
PP na prepravu	44	4 400
<i>PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov na:</i>		
- diétne stravovanie	4 449	444 900
- hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a byt.zariadenia	3 752	375 200
- prevádzku osobného motorového vozidla	2 722	272 200
- na starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	1	100
PP na opatrovanie	66 574	6 657 400
<b>SPOLU</b>	<b>89 157</b>	<b>8 915 700</b>

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

V roku 2022 bola poberateľom vybraných peňažných príspevkov na kompenzáciu (peňažný príspevok na osobnú asistenciu, peňažný príspevok na prepravu, peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov,



peňažný príspevok na opatrovanie) poskytnutá inflačná pomoc v celkovej sume 8 915 700 eur a jednorazovo bola poskytnutá inflačná pomoc 89 157 fyzickým osobám. Z hľadiska objemu vynaložených finančných prostriedkov bolo najvyššie čerpanie na peňažný príspevok na opatrovanie v celkovej sume 6,66 mil. eur. Nasledujú čerpania na peňažný príspevok na osobnú asistenciu vo výške 1,12 mil. eur a na peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov (všetky druhy spolu) vo výške 1,09 mil. eur. Z hľadiska počtu poberateľov bola jednorazová inflačná pomoc poskytnutá najviac pri peňažnom príspevku na opatrovanie (66 574 poberateľom), nasleduje peňažný príspevok na osobnú asistenciu (11 246 osobným asistentom) a peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov (všetky druhy spolu – 10 924 poberateľom). Prehľad poskytnutej inflačnej pomoci poberateľom vybraných peňažných príspevkov a čerpania finančných prostriedkov v rámci inflačnej dotácie a PP na kompenzáciu ŤZP poskytuje tabuľka 3.31.

### 3.4.7 Sociálne služby

Sociálne služby v SR sa od roku 2009 poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní** (živnostenský zákon) **v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov** (ďalej len „zákon o sociálnych službách“). Zákon o sociálnych službách upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ktorých cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Sociálne služby sa podľa tohto zákona poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade ich taxatívneho vymedzenia. Odborné činnosti, ako sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, je možné poskytovať aj samostatne na základe udelenej akreditácie. Vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb sa poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti, a zároveň je upravená možnosť poskytovania sociálnej služby v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti, ktorá splní zákonom stanovené podmienky.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené, a to sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, na sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a na podporné služby.

Na účely poskytovania sociálnych služieb, ktoré majú charakter dlhodobej starostlivosti a ktoré sa poskytujú fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby, zákon o sociálnych službách upravuje zdravotnú a sociálnu posudkovú činnosť, na základe ktorej sa určuje odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu.

V osobitnej časti zákona je upravené financovanie sociálnych služieb z rozpočtov samospráv a zo štátneho rozpočtu z kapitoly MPSVR SR. Sociálne služby sú službami verejného záujmu a sú poskytované bez dosiahnutia zisku, avšak zákon umožňuje aj poskytovanie sociálnych služieb v rámci živnosti alebo podnikania, t. j. na báze zisku. Pri financovaní neverejných poskytovateľov sa rozlišuje, či majú neziskový charakter alebo či ide o podnikateľské subjekty poskytujúce služby za účelom dosiahnutia zisku, ktoré nie je možné podporovať z verejných zdrojov.

Zákon o sociálnych službách upravuje právne vzťahy pri poskytovaní sociálnych služieb a kontrolnú činnosť vo veciach sociálnych služieb. Ministerstvo hodnotí aj kvalitu poskytovaných sociálnych služieb na základe podmienok kvality, upravených zákonom a udeľuje *akreditáciu* v oblasti sociálnych služieb *na vzdelávacie programy a na odbornú činnosť*.

V záujme zefektívniť výkon dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb a hodnotenie podmienok kvality poskytovaných služieb bol 4. októbra 2022 prijatý zákon č.345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý zahŕňa aj inšpekciu v SPODaSK a v oblasti peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP (jeden z míľnikov Plánu obnovy a odolnosti), a súčasne boli v zákone o sociálnych službách novo upravené štandardy kvality sociálnych služieb.

Ministerstvo v roku 2022 (obdobne ako počas celého obdobia mimoriadnej situácie spôsobenej ochorením Covid-19) prijímalo množstvo legislatívnych a nelegislatívnych opatrení s cieľom zmierniť dopady mimoriadnej situácie (spôsobenej ako ochorením Covid-19, tak aj konfliktom na Ukrajine) na poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb, ale aj zlepšiť dostupnosť a kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.

Z týchto opatrení bol rozšírený okruh oblastí a podmienok pri poskytovaní sociálnych služieb, ktoré môže vláda SR v čase mimoriadnej situácie alebo na obdobie bezprostredne nasledujúcim po jej skončení odchylné

upraviť od právnej úpravy zákona (zákon č. 92/2022 Z. z.) – ide hlavne o **rozšírenie okruhu prijímateľov sociálnych služieb, ako aj podmienok poskytovania sociálnej služby** počas mimoriadnej situácie, nakoľko **došlo k zvýšeniu počtu detí v zariadeniach starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa** („jasle“) o 10 % z dôvodu poskytovania starostlivosti deťom, ktoré sú osobami prichádzajúcimi z Ukrajiny (Nariadenie vlády SR č. 109/2022 Z. z.). Vzhľadom na dlhodobý nedostatok miest v jasliach, v materských školách či iných zariadeniach sa vytvorilo právne prostredie na **vznik detských skupín** (zákon č. 199/2022 Z. z.).

V priebehu roku 2022 sa na základe Nariadenia vlády SR č. 234/2022 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v niektorých druhoch zariadení sociálnych služieb na rok 2023, ustanovili nové výšky finančných príspevkov na rok 2023 - v zariadeniach podmienených odkázanosťou (zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby, domovy sociálnych služieb, špecializované zariadenia, denné stacionáre, zariadenia podporovaného bývania, rehabilitačné strediská) - zvýšenie bolo vo výške cca 4 % a pre vybrané sociálne služby krízovej intervencie (nocľahárne – verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb, útulky, domovy na pol ceste, zariadenia núdzového bývania – verejní poskytovatelia) - z 250 eur na 273 eur/1 miesto/1 mesiac. Medziročný nárast zvýšenia uvedených finančných príspevkov je cca 10,7 mil. eur.

Nariadením vlády SR č. 83/2022 Z. z. sa vytvorili tiež právne podmienky na to, aby mohli obce a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb podať ministerstvu žiadosť o poskytnutie finančného príspevku na spolufinancovanie sociálnej služby na rozpočtový rok 2023 aj po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty (31. augusta 2022), a to až do 31. decembra 2022, ak ide o novo registrované zariadenia sociálnych služieb po 31. auguste 2022. Taktiež sa upravili podmienky poskytovania finančného príspevku z rozpočtu MPSVR na neobsadené miesta.

Novelami Nariadenia vlády SR č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 sa umožnilo poskytnutie odmien - "inflačnej podpory" zamestnancom neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, vybraným subjektom zapojeným do národných projektov a subjektom SPODaSK a došlo k zrušeniu dotácie na infekčný príplatok pre zamestnancov zariadení sociálnych služieb za prácu počas vzniku a šírenia ochorenia COVID-19 v ZSS.

Novelami Nariadenia vlády SR č. 131/2022 Z. z. sa upravilo poskytnutie dotácie na energie pre ZSS, dotácia na úhradu za prijímateľov z UA (508 eur na prijímateľa s osobitnou ochranou na mesiac v zariadení pobytovou formou a 305 eur v zariadení ambulatnou formou, a to na obdobie od 1. 3 do 31. 12. 2022), dotácia na podporu humanitárnej pomoci v rozpočtovom roku 2022 na čiastočnú úhradu zvýšených prevádzkových nákladov v dôsledku rastu miery inflácie pre PSS a poskytnutie dotácie na stabilizačný príspevok pre zamestnancov.

Komplexnou odpoveďou na dôsledky krízy spojenej s pandémiou COVID-19, ako aj reakciou na identifikované hlavné výzvy a systémové nedostatky slovenskej ekonomiky sa stal Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (ďalej „POO“). Plán obnovy je postavený na globálnej vízii Slovenska ako inovatívnej ekonomiky a moderného štátu, ktorý poskytuje občanom kvalitné verejné služby a Slovenska ako zdravej krajiny, ktorá vytvára predpoklady na plnohodnotné využívanie ľudského a prírodného kapitálu. V časti Komponent 13 – Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálna-zdravotná starostlivosť definuje kľúčové reformy a investície v oblasti sociálnych služieb. Cieľom navrhovaných reforiem a investícií (Reforma integrácie a financovania dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti, Reforma posudkovej činnosti a Reforma dohľadu nad sociálnou starostlivosťou a Investícia: Rozšírenie kapacít komunitnej sociálnej starostlivosti) je zabezpečiť kvalitnú a dostupnú komplexnú podporu ľudí, ktorí sú odkázaní na pomoc iných. POO je v súlade aj so Stratégiou dlhodobej starostlivosti v Slovenskej republike.

Cieľom reformy integrácie a financovania dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti je nový systém založený na princípoch osobného rozpočtu, ktorý zefektívni a sprehladní systém financovania najmä dlhodobej starostlivosti. Nový systém financovania podporí vznik a rozvoj služieb v komunite a prispeje k riešeniu problému nedostatku personálu v sektore sociálnych služieb, najmä terénnych. Reforme financovania sociálnych služieb bude predchádzať príprava Koncepcie financovania sociálnych služieb (predloženie na verejnú diskusiu Q4 2023). Účelom jej prípravy je vymedziť systémový a komplexný spôsob riešenia reformy financovania sociálnych služieb, ktorej predmetom bude vytvorenie strategického a legislatívneho rámca pre funkčné prepojenie zdravotnej a sociálnej starostlivosti a zavedenie nového systému založeného na princípoch osobného rozpočtu. MPSVR SR v septembri 2022 zriadilo Pracovnú skupinu pre prípravu reformy financovania sociálnych služieb. Je zložená zo zástupcov verejnej správy, samosprávy, strešných profesijných organizácií, strešných organizácií poskytovateľov sociálnych služieb, zástupcov cieľových skupín, formalizovaných rodičovských združení a platforiem. Prvé stretnutie pracovnej skupiny pre prípravu koncepcie financovania sociálnych služieb bolo v novembri 2022.

Cieľom reformy posudkovej činnosti je nový posudkový systém, ktorý bude jednotný a efektívny. V novom systéme budú vykonávať posudzovanie iba úrady práce, sociálnych vecí a rodiny. MPSVR SR začalo koncom roka 2022 kreovať pracovnú skupinu pre prípravu zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, prostredníctvom ktorého sa bude realizovať reforma posudkovej činnosti.

Účelom Rozšírenia kapacít komunitnej sociálnej starostlivosti je výrazne navýšiť najmä kapacity zariadení komunitného typu. Umožní sa tým aj presun časti klientov z veľkokapacitných zariadení do menších zariadení komunitného typu. Zároveň bude časť nových kapacít určená pre nových prijímateľov. Nové ambulantné zariadenia (napr. denný stacionár, rehabilitačné stredisko) prispievajú k urýchleniu deinštitucionalizácie, a zároveň znižujú záťaž neformálnych opatrovateľov. Dňa 5. októbra 2022 bola vyhlásená Výzva na predkladanie projektových zámerov na rozšírenie kapacít komunitnej starostlivosti č. 13I01-22-V01.

MPSVR SR sa naďalej venuje aj procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb na Slovensku. Na dokument Národná stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti (prijatá v apríli 2021) nadväzuje Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť na roky 2022-2026 (prijatý v júni 2022). Úlohou tohto dokumentu je stanoviť ciele a opatrenia pre pokračovanie v procese deinštitucionalizácie a nastavenie postupov, pomocou ktorých sa inštitucionálna starostlivosť o osoby so zdravotným postihnutím a seniorov postupne transformuje na komunitné služby v závislosti od individuálnych potrieb klientov. Úlohou je obnoviť rodinné a priateľské väzby a vytvárať nové siete sociálnych vzťahov, využívať a rozširovať existujúce a vytvárať nové terénne a ambulantné služby využívané miestnymi obyvateľmi, ktorí sú rovnako odkázaní na takéto služby. Od augusta 2018 prebieha realizácia Národného projektu Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov (Národný projekt DI PTT), ktorého hlavným cieľom je príprava, kreovanie a systematická metodická podpora transformačných tímov pri tvorbe transformačných plánov zariadení sociálnych služieb, zapojených do procesu prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a naštartovanie transformačných procesov v komunitách, kde sa tieto zariadenia budú nachádzať. Súčasťou projektu je aj dôkladné hodnotenie pripravenosti jednotlivých zariadení na proces transformácie a informačná kampaň, ktorá je realizovaná najmä prostredníctvom komunitných aktivít s cieľom vytvárať pozitívne vzťahy v lokalite, v ktorej bude prebiehať proces deinštitucionalizácie. K 31.12. 2022 bolo v rámci projektu zazmluvnených 94 subjektov.

S cieľom podpory rozvoja domácej opatrovateľskej služby a udržania pracovných miest sa naďalej pokračovalo v podpore tejto sociálnej služby najmä zo zdrojov európskych štrukturálnych fondov, a to prostredníctvom kombinácie dvoch projektových aktivít.

Implementuje sa národný projekt zacielený na malé obce (verejných poskytovateľov) do 1 000 obyvateľov, ktoré majú najväčšie problémy s poskytovaním opatrovateľskej služby z dôvodu nedostatku finančných zdrojov, s názvom „Podpora rozvoja a dostupnosti terénnej opatrovateľskej služby“. Okrem podpory plných pracovných úväzkov opatrovateľiek podporuje aj ďalšie aktivity, ako napr. vzdelávanie opatrovateľov a zástupcov samospráv v oblasti poskytovania domácej opatrovateľskej služby. Aktuálne je podporených 267 pracovných miest opatrovateľiek, ktoré opatrujú 330 klientov. V súčasnosti je v Národnom projekte zapojených 103 subjektov/obcí.

V roku 2022 bolo opätovne predĺžené obdobie realizácie aktivít tohto národného projektu z mája 2022 do novembra 2023. Priama podpora výkonu opatrovateľskej služby bude do septembra 2023.

V roku 2022 boli podporovaní aj poskytovatelia terénnej opatrovateľskej služby, zapojení v rámci výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok s názvom Podpora opatrovateľskej služby II (POS II.). Výzva nadviazala na predchádzajúcu ukončenú výzvu Podpora opatrovateľskej služby s cieľom zabezpečiť dostupnosť domácej opatrovateľskej služby za účelom predchádzania umiestňovania klientov do pobytových zariadení. Podpora je smerovaná na poskytnutie finančného príspevku na mzdové výdavky zamestnancov žiadateľa poskytujúcej opatrovateľskú službu fyzickej osobe odkázanej na pomoc inej osoby na základe zmluvy o poskytovaní sociálnej služby. Príspevok na mzdové výdavky je hradený v maximálnej výške 680 eur na 1 zamestnanca na mesiac v prípade pracovného pomeru na ustanovený týždenný pracovný čas.

V rámci dopytových projektov je podporených cca 4 000 pracovných miest opatrovateľiek, ktoré opatrujú cca 6 000 klientov. V roku 2022 bolo opätovne predĺžené obdobie realizácie aktivít tohto národného projektu z mája 2023 do novembra 2023. Priama podpora výkonu opatrovateľskej služby bude do septembra 2023.

Na základe záväzku z programového vyhlásenia vlády zaviesť koordinovaný nadrezortný systém včasnej intervencie pre deti so zdravotným znevýhodnením a pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia a ich rodiny, Vláda Slovenskej republiky schválila Národnú stratégiu rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti. Cieľom stratégie je prispieť k rozvoju koordinovaných a integrovaných služieb včasnej intervencie

a služieb ranej starostlivosti zameraných na vymedzenú cieľovú skupinu detí a ich rodín tak, aby sa umožnila dostupnosť pre všetky deti, ktoré si tieto intervencie vyžadujú. Výstupom vyplývajúcim zo stratégie je aj vypracovanie akčného plánu na roky 2023-2025, ktorým sa zabezpečí napĺňanie jednotlivých cieľov a opatrení vyplývajúcich zo stratégie a akčného plánu.

K podpore zavádzania a zvyšovania dostupnosti služieb a opatrení pre osoby so zdravotným znevýhodnením, ako sú rôzne typy intervenčných metód, vrátane včasnej intervencie, vedúce k rovnosti príležitostí osôb so ZP, ako aj ich rodičov prispieva národný projekt **Podpora sociálneho začleňovania pre vybrané skupiny osôb so zdravotným postihnutím**. Hlavným cieľom projektu je podpora začlenenia ľudí vylúčených alebo ohrozených sociálnym vylúčením, špecificky ľudí so ZP s dôrazom na osoby s mentálnym postihnutím a osoby s poruchami autistického spektra, a zlepšenie ich životnej situácie smerom k životu v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, a to prostredníctvom nastavenia systémovej podpory a zvyšovaním kvality odborných činností najmä v oblasti sociálnych služieb a služieb zamestnanosti v rámci celého Slovenska. Tieto ciele napĺňajú aktivity projektu vo forme poskytovania informačných seminárov pre verejnosť, najmä so zameraním na príbuzných vybranej cieľovej skupiny osôb so zdravotným postihnutím, odborných seminárov pre odborných pracovníkov poskytovateľov sociálnych služieb a služieb zamestnanosti, zriadenia medzirezortnej pracovnej skupiny, podpory poskytovateľov sociálnych služieb a podpory poradcov pracovnej integrácie pre vybrané skupiny osôb so zdravotným postihnutím s dôrazom na mentálne postihnutie a poruchy autistického spektra vo forme možnosti zapojenia sa do projektu a získania metodologickej podpory prostredníctvom mentorov a finančnej podpory vo forme transferu na pracovnú pozíciu odborného pracovníka a pracovníka pracovnej integrácie.

Prijímateľom je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky s finančnou alokáciou vo výške 5 855 342,89 eur a s obdobím realizácie od 1. 10. 2021 do 31. 12. 2023 v rámci všetkých samosprávnych krajov Slovenskej republiky. V roku 2022 bolo realizovaných 15 informačných seminárov, na ktorých bolo 200 účastníkov a 27 odborných seminárov s celkovým počtom 555 účastníkov. V 12/2022 bolo zverejnené Oznámenie o možnosti predkladania žiadostí na zapojenie sa do národného projektu.

Hlavnou aktivitou Národného projektu Budovanie odborných kapacít na komunitnej úrovni (**NP BOKKÚ**) je budovanie odborných kapacít vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie a rozvoj komunitnej práce v lokalitách prostredníctvom komunitných pracovníkov komunitných centier, vytvorenie Rád komunitných centier, mapovanie potrieb komunit a ich následná analýza s členmi komunit, poskytovanie sociálneho poradenstva, advokácia užívateľov sociálnej služby, aktivity zamerané na: prípravu na pracovné pohovory, prípravu životopisov a iných dokumentov potrebných k nájdeniu si zamestnania; nácvik zručností využiteľných pri pracovných pohovoroch, ako aj aktívna spolupráca zo strany zamestnancov komunitných centier s potenciálnymi zamestnávateľmi v regióne. Prijímateľom je Implementačná agentúra MPSVR SR, finančná alokácia je vo výške 22,7 mil. eur s obdobím realizácie 09/2019 – 11/2023 vo všetkých samosprávnych krajoch. Do projektu bolo v roku 2022 zapojených viac ako 90 subjektov s celkovo 290 zamestnancami.

V rámci nelegislatívnych opatrení došlo začiatkom roku 2022 k **spusteniu Informačného systému sociálnych služieb Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR**, z ktorého získané údaje budú rozhodujúce pre tvorbu politik v oblasti sociálnych služieb a súčasne prispievajú k efektívnosti vynakladania verejných zdrojov na sociálne služby.

V roku 2022 bol dokončený návrh **Národnej koncepcie prevencie a ukončovania bezdomovstva**. Návrh Národnej koncepcie prevencie a ukončovania bezdomovstva bol po úspešnom završení medzirezortného pripomienkového konania v decembri 2022 predložený na rokovanie vlády SR bez rozporov, no do programu rokovania zaradený nebol. Legislatívny proces je registrovaný pod číslom LP/2022/820.

### Údaje o poskytovaných sociálnych službách

Za rok 2022 už boli údaje za poskytované sociálne služby získavané výlučne prostredníctvom **Informačného systému sociálnych služieb Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „IS SoS MPSVR SR“)**. Táto skutočnosť môže spôsobiť výrazný rozdiel oproti doposiaľ vykazovaným údajom za sociálne služby prostredníctvom štátneho štatistického zisťovania realizovaného do roku 2021, aj to z dôvodu nedostatočného zapojenia poskytovateľov sociálnych služieb do tohto zisťovania, ako aj nedostatočnej kvality poskytovaných údajov. Z tohto dôvodu nemožno všetky údaje porovnávať s údajmi za predchádzajúce roky. Zároveň,

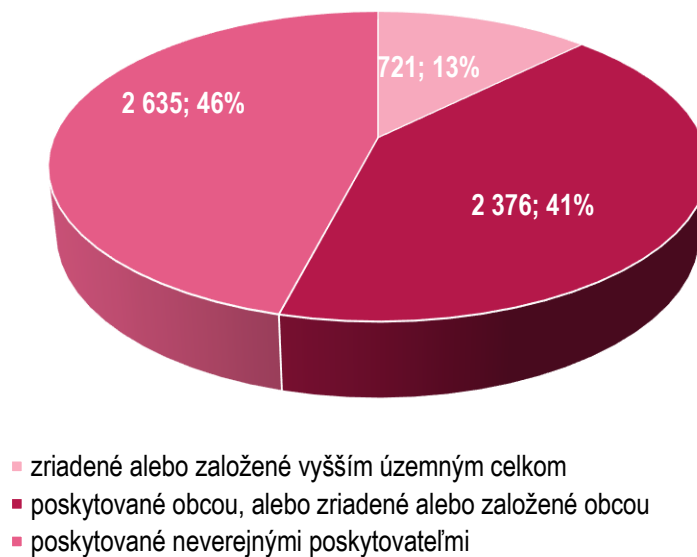
do štatistického zberu za rok 2022 sa prostredníctvom IS SoS zapojilo cca 85% z celkového počtu sociálnych služieb. Najvyššia vyplnenosť bola zo strany pobytových sociálnych služieb (viac ako 90%).

### Poskytovatelia sociálnych služieb

K 31. 12. 2022 bolo v SR vyššími územnými celkami registrovaných celkovo **2 293 jedinečných poskytovateľov sociálnych služieb**, ktorí poskytovali spolu **5 733 sociálnych služieb**, z toho 721 (13 %) sociálnych služieb bolo zriadených alebo založených vyšším územným celkom a 2 376 (41 %) sociálnych služieb bolo poskytovaných obcami a nimi zriadenými alebo založenými poskytovateľmi. Najväčšie zastúpenie pri poskytovaní sociálnych služieb, až 46 % (2 635) majú neverejní poskytovatelia sociálnych služieb. Pomer počtu sociálnych služieb podľa typu poskytovateľov zobrazuje graf č. 3.24 a pomer podľa druhov sociálnych služieb graf č.3.25.

Podrobnejšie údaje sú uvedené v tabuľke 21 v prílohe ku kapitole 3.

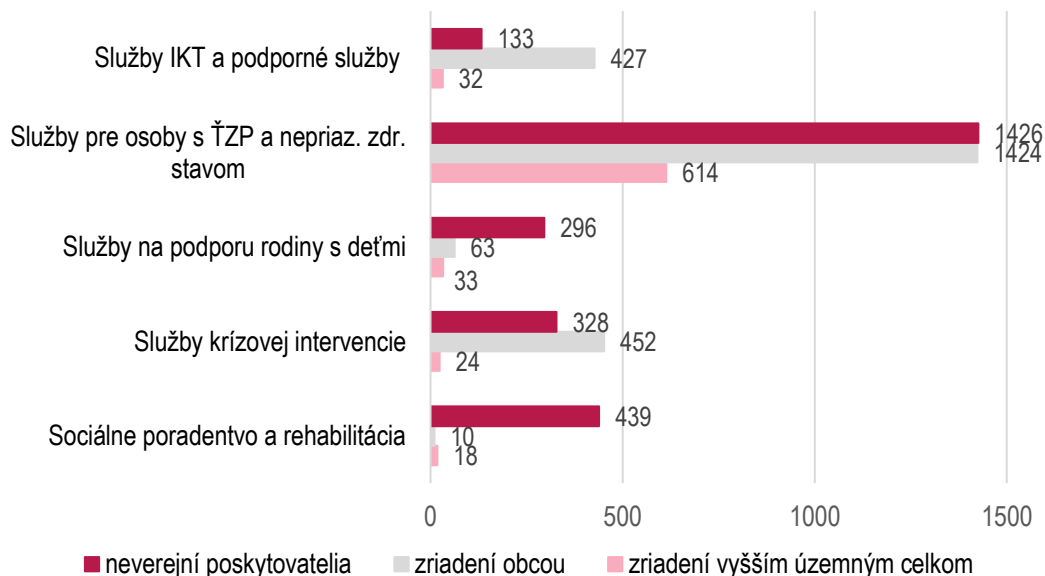
**Graf 3.24 Poskytované sociálne služby podľa typu poskytovateľa**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR - register poskytovateľov sociálnych služieb za 4.štvrťrok 2022

Zastúpenie počtu jednotlivých skupín sociálnych služieb podľa typu poskytovateľov je uvedený v grafe 2.25. Aj vzhľadom na pôsobnosť samospráv ustanovených zákonom o sociálnych službách pri poskytovaní sociálnych služieb majú obce najvyšší podiel pri službách krízovej intervencie (najmä komunitné centrá), podporných službách (najmä jedálne a denné centrá) a sociálnych službách podmienených odkázanosťou (domáca opatrovateľská služba). Zároveň je však potrebné uviesť, že aj napriek najvyššiemu podielu obcí ako poskytovateľov domácej opatrovateľskej služby (77,5 % - 960 z 1 267) podľa doterajších skúseností ide veľmi často o sociálne služby, ktoré nie sú s najväčšou pravdepodobnosťou aktívne, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že na 660 službách tohto druhu poskytovaných obcou nebol evidovaný žiadny prijímateľ, za 258 služieb vôbec neboli odoslané štatistické výkazy a z tých, ktoré odoslané boli, bolo až 249 tzv. „nulových“ (bez výdavkov na sociálnu službu). Vyššie územné celky poskytujú najmä sociálne služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou. Počet služieb poskytovaných neverejnými poskytovateľmi prevažuje pri službách na podporu rodiny s deťmi a sociálnom poradenstve a rehabilitácii, avšak výrazný podiel tvoria aj služby podmienené odkázanosťou.

**Graf 3.25 Počet sociálnych služieb podľa typu poskytovateľa a sociálnych služieb**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR - register poskytovateľov sociálnych služieb za 4.štvrťrok 2022

### Sociálne služby pri odkázanosti na pomoc inej osoby (ďalej len „OPIO sociálne služby“)

V IS SoS MPSVR SR bolo k 31.12. 2022 evidovaných 12 723 prijímateľov domácej opatrovateľskej služby a 46 219 prijímateľov sociálnych služieb v 1 164 zariadeniach podmienených odkázanosťou na pomoc inej osoby (ďalej len OPIO zariadenia)<sup>61</sup>. Tieto služby boli poskytované poskytovateľmi zriadenými obcou, vyššími územnými celkami alebo neverejnými poskytovateľmi, ktorí sa zapojili do štatistického zisťovania prostredníctvom informačného systému IS SoS MPSVR SR.

OPIO sociálne služby sa v súlade so zákonom o sociálnych službách poskytujú osobám, ktoré sú odkázané na pomoc inej osoby, to znamená, že ide o poskytovanie **domácej opatrovateľskej služby a sociálnych služieb v OPIO zariadeniach**. Patria spomedzi všetkých druhov sociálnych služieb medzi tie, po ktorých je najväčší dopyt, ich poskytovanie je z hľadiska odborných aj personálnych požiadaviek finančne najnákladnejšie a súčasne sa pravidelne poukazuje na ich fyzickú, ale aj finančnú nedostupnosť. Koncom minulej dekády predstavovala populácia 65+ okolo 12 % celkovej populácie Slovenska a do roku 2030 sa predpokladá zvýšenie tohto podielu na 21,2 %. Podiel populácie 80-ročných a starších osôb predstavoval koncom minulej dekády cca 2,5 % celkovej populácie Slovenska a v roku 2030 sa predpokladá jeho nárast na 6,5 %. Dopyt po tomto type sociálnych služieb bude vzhľadom na demografický vývoj a starnutie populácie s najväčšou pravdepodobnosťou aj naďalej narastať.

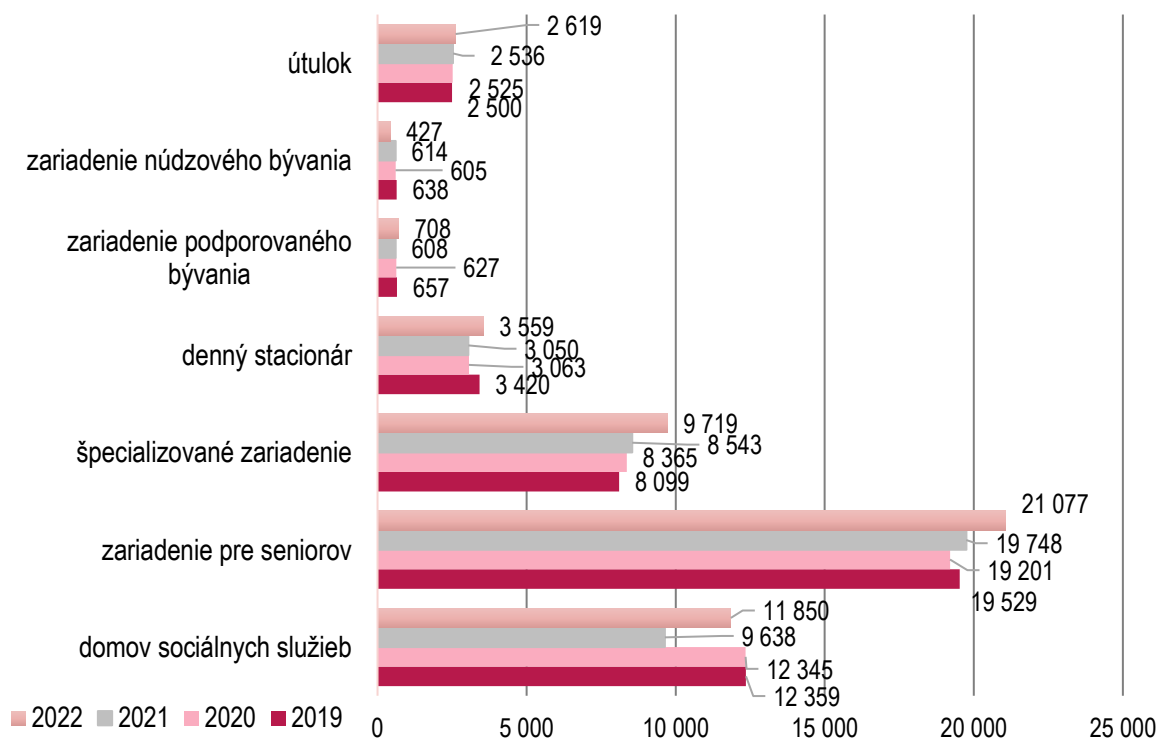
### OPIO zariadenia sociálnych služieb

V roku 2022 bolo v Slovenskej republike k 31.12.2022 podľa údajov z IS SoS MPSVR SR spolu vo všetkých OPIO zariadeniach sociálnych služieb 49 959 miest, z toho sa celoročná starostlivosť poskytovala na 42 854 miestach (87 %), týždenná starostlivosť zahŕňala 553 miest (1 %), denná - ambulantná starostlivosť 6 530 miest (12 %). Na vývoj kapacít zariadení poukazuje graf 3.26. Najväčší nárast kapacít je zaznamenaný v zariadeniach pre seniorov, špecializovaných zariadeniach a v denných stacionároch. Aj vzhľadom na aktuálnu vekovú skladbu prijímateľov sociálnych služieb v OPIO zariadeniach (graf 3.29) možno na základe vyššie uvedených demografických údajov predpokladať zvyšovanie dopytu po OPIO sociálnych službách v zariadeniach, a aj s tým

<sup>61</sup> Medzi OPIO zariadenia patria zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, zariadenie opatrovateľskej služby.

súvisiace zvyšovanie celkových finančných nákladov z verejných zdrojov na tento typ sociálnych služieb. V roku 2021 to bolo 47 282 (podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR<sup>62</sup>)

**Graf 3.26 Vývoj kapacít v OPIO zariadeniach**

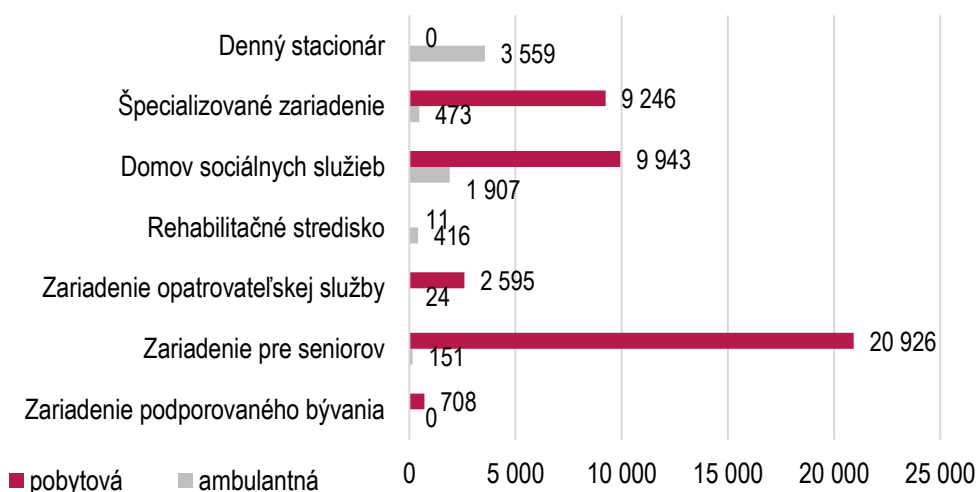


Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR, IS SoS - register poskytovateľov sociálnych služieb za 4. štvrťrok 2022

Z celkovej kapacity 49 959 miest v OPIO zariadeniach pripadá 21 077 (42%) miest zariadeniam pre seniorov, 11 850 (24%) miest domovom sociálnych služieb, 9 719 (19%) miest špecializovaným zariadeniam, 3 559 (7 %) miest denným stacionárom, 2 619 (5%) miest zariadeniam opatrovateľskej služby, 708 (1%) miest zariadeniam podporovaného bývania a 427 (1%) miest rehabilitačným strediskám. Zastúpenie počtu jednotlivých miest v OPIO zariadeniach, vrátane pomeru ambulantnej a pobytovej formy pre tieto druhy zariadení zobrazuje graf 3.27.

<sup>62</sup> Zber údajov sa do roku 2021 uskutočňoval prostredníctvom štatistického výkazu ŠÚ SR SOC 1 – 01 Ročný výkaz o zariadeniach sociálnych služieb. Tento výkaz bol v roku 2021 nahradený zberom údajov cez IS SoS MPSVR SR.

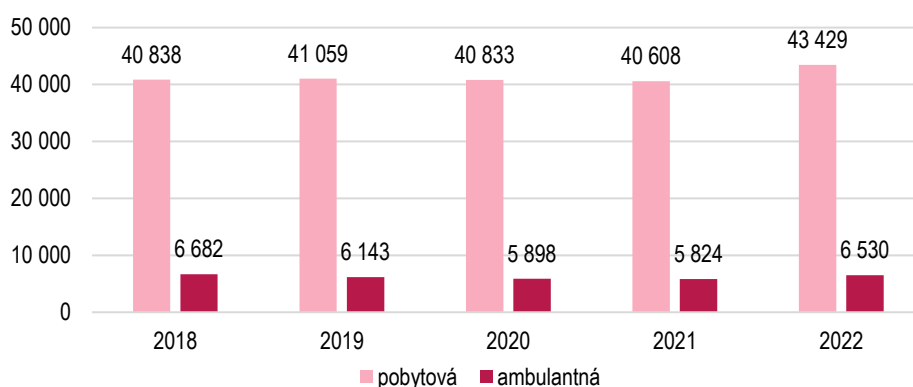
**Graf 3.27 Kapacity v OPIO zariadeniach podľa formy**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR - register poskytovateľov sociálnych služieb za 4.štvrťrok 2022

Graf 3.28 poskytuje údaje o vývoji kapacít OPIO zariadení sociálnych služieb podľa formy poskytovanej sociálnej služby za roky 2018 až 2022. Z grafu jednoznačne vyplýva, že pri pobytovej forme sociálnych služieb kapacity medziročne narastajú, pričom v roku 2022 ide o nárast až o 2 821 miest, čo je však s najväčšou pravdepodobnosťou spôsobené najmä odlišnou metodikou zisťovania v súvislosti so zavedením IS SoS MPSVR SR. To potvrdzuje aj skutočnosť, že kým v rokoch 2019 až 2021 mali kapacity ambulantlych služieb klesajúci trend, v roku 2022 evidujeme nárast o 706 miest. Pomer jednotlivých foriem sociálnych služieb sa naďalej nemení, t. j. pretrvávajú najväčší podiel pobytovej sociálnych služieb. To znamená, že aj napriek naštartovanému procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb sú aj naďalej v najväčšom pomere zastúpené OPIO sociálne služby s pobytovou formou a ak porovnáme pobytové služby s ambulantlymi, je to 87% pre pobytové a 13% pre ambulantly služby).

**Graf 3.28 Vývoj kapacít OPIO sociálnych služieb podľa formy poskytovanej sociálnej služby**



Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR, IS SoS - register poskytovateľov sociálnych služieb za 4.štvrťrok 2022

### Prijímatelia v OPIO zariadeniach

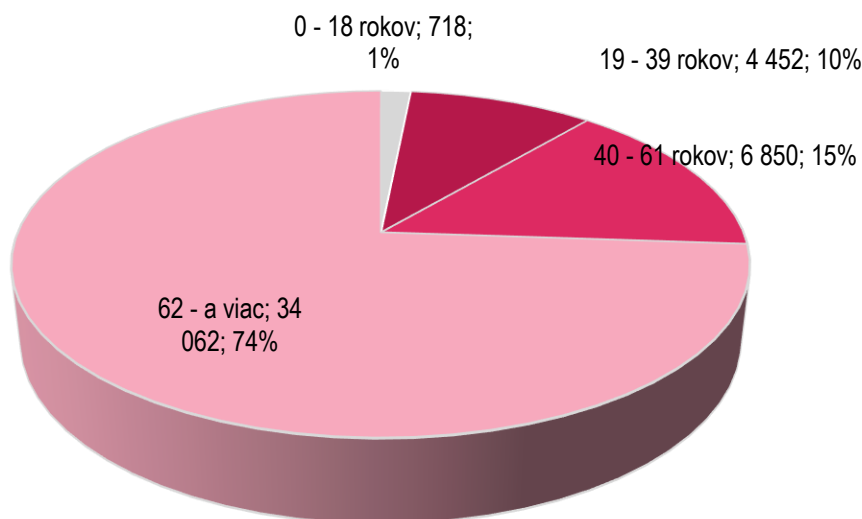
Z celkového počtu 55 849 prijímateľov vo všetkých sledovaných zariadeniach sociálnych služieb až **46 219 (80 %) prijímateľom sa poskytovali sociálne služby v OPIO zariadeniach**, z toho 9 024 osôb malo obmedzenú spôsobilosť na právne úkony alebo boli úplne pozbavení spôsobilosti na právne úkony (20 %); najväčší počet tvorili prijímatelia v domovoch sociálnych služieb (až 13%). **Výkon opatrovníctva** je zabezpečovaný najčastejšie



prostredníctvom príbuzných prijímateľov v 49 % (4 426) alebo priamo poskytovateľom – neverejným v 34 % (3 052), v menšej miere sú ustanovenými opatrovníkmi iné fyzické alebo právnické osoby v 12 % (1 078) alebo obce v 5 % (474).

Cudzinci s počtom 67 tvorili 0,14 % z celkového počtu prijímateľov v OPIO zariadeniach, ženy s počtom 28 585 tvorili 68 % a muži v počte 17 634 tvorili 32 % z celkového počtu prijímateľov v OPIO zariadeniach. Ako vyplýva z grafu 3.29, z celkového počtu prijímateľov sociálnej služby v OPIO zariadeniach (46 219) bolo v dôchodkovom veku až 34 062 (74 %).

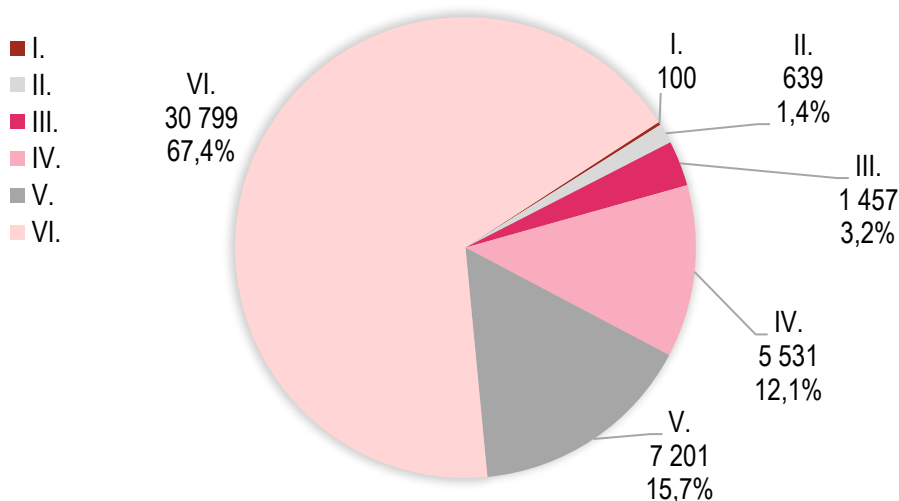
**Graf 3.29 Veková štruktúra prijímateľov sociálnej služby v OPIO zariadeniach**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR– evidencia prijímateľov sociálnych služieb k 31.12. 2022

Najčastejším dôvodom poskytnutia sociálnej služby bola odkázanosť na pomoc inej osoby – 97 % (na základe posudku o odkázanosti), pričom 30 799 (66,6 % z celkového počtu prijímateľov OPIO sociálnych služieb) prijímateľov malo priznaný najvyšší stupeň odkázanosti VI. Štruktúra prijímateľov OPIO sociálnych služieb podľa stupňa ich odkázanosti na pomoc inej osoby je znázornená v grafe 3.30.

**Graf 3.30 Štruktúra prijímateľov OPIO sociálnych služieb podľa stupňa odkázanosti**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR– evidencia prijímateľov sociálnych služieb k 31.12. 2022

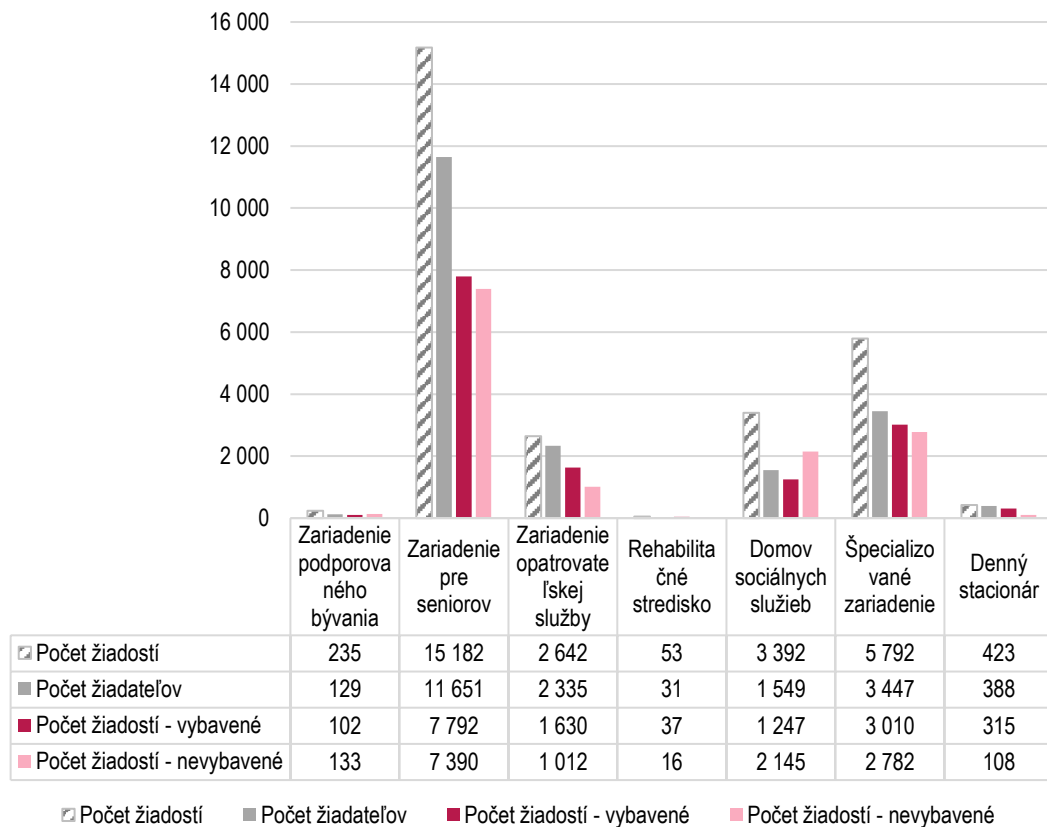
Z celkového počtu prijímateľov v OPIO zariadeniach bolo 12 221 osôb opatrovaných na lôžku (26 %), 37 220 prijímateľov (81 %) malo psychotickú poruchu, užívalo neuroleptiká alebo antidepresíva. Duševnými poruchami trpí 44 831 prijímateľov, 36 280 prijímateľov má telesné postihnutie, 5 384 prijímateľov má diabetes mellitus. Zmyslovým postihnutím (sluchovým alebo zrakovým) trpí 3 802 prijímateľov. **Ošetrovateľská starostlivosť** je v OPIO zariadeniach poskytovaná u takmer 51 % prijímateľov, pričom najčastejšie je poskytovaná vlastnými zamestnancami zariadení (76,4 %), kombináciou ADOS (agentúra domácej ošetrovateľskej služby) a vlastnými zamestnancami (15,1 %) a len prostredníctvom ADOS 8,5 %. Najčastejšie, a to až v 46 % z celkového počtu poskytovanej ošetrovateľskej starostlivosti je táto poskytovaná v zariadeniach pre seniorov.

**Odfahčovací služba**, ktorá sa poskytuje opatrovateľovi fyzickej osoby poberajúcemu príspevok na opatrovanie prostredníctvom poskytnutia OPIO sociálnej služby najviac 30 dní v roku, sa prostredníctvom sociálnej služby v OPIO zariadení v roku 2022 poskytovala v 160 prípadoch (143 prijímateľom).

Z hľadiska **úhrady** za sociálnu službu je v OPIO zariadeniach 167 samoplatcov a za 10 856 prijímateľov sociálnych služieb dopláca alebo platí úhradu iná fyzická osoba.

V roku 2022 bolo evidovaných 19 530 fyzických osôb, ktoré požiadali **o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby alebo uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby** v OPIO zariadeniach, a ktoré podali 27 719 žiadostí, z toho najviac v zariadeniach pre seniorov, až 15 182 (55,4 %) žiadostí. Do počtu žiadostí sú pritom započítané žiadosti aj z predchádzajúcich rokov, ktoré neboli vybavené do konca roka 2021. Priemerná doba vybavenia žiadosti sa v roku 2022 pohybovala okolo 150 dní, pričom najdlhšia čakacia doba je v zariadeniach pre seniorov 192 dní a v domovoch sociálnych služieb až 402 dní. Najkratšia doba vybavenia žiadosti je v denných stacionároch. Najviac bolo vybavených žiadostí v zariadení pre seniorov 7 792 a v špecializovanom zariadení 3 447. Z celkového počtu žiadostí bolo vybavených 51 % (14 133). Avšak tento údaj zohľadňuje všetky spôsoby vybavenia žiadosti, t. j. uzatvorenie zmluvy, stiahnutie žiadosti, úmrtie žiadateľa či zamietnutie žiadosti, a teda možno predpokladať, že žiadatelia mali podaných niekoľko žiadostí vo viacerých zariadeniach a čakajú napríklad na „preloženie“ do iného zariadenia. Zohľadniť je potrebné aj samotnými poskytovateľmi sociálnych služieb avizované situácie, kedy žiadateľ nemá záujem do zariadenia „nastúpiť“ v čase podania žiadosti a žiadosť má podanú len pre prípad, že do budúcnosti bude predmetnú službu potrebovať, a preto sa doba vybavenia žiadostí v dôsledku týchto jedinečných situácií navyšuje. Objektívnejším faktorom pri sledovaní doby vybavenia žiadostí je teda doba, počas ktorej dochádza k uzavretiu zmluvy. Takýmto spôsobom bolo vybavených 9 446 žiadostí (67 % z celkového počtu vybavených) s dobou vybavenia žiadostí 56 dní. 49 % žiadostí (13 586) zostalo v roku 2022 nevybavených, pričom najvyšší pomer nevybavených žiadostí bol v domovoch sociálnych služieb. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť aj to, že k 31. 12. 2022 bolo evidovaných v IS SoS 46 219 prijímateľov, pričom podľa registra bolo celkom v OPIO zariadeniach 49 959 miest, t. j. rozdiel medzi kapacitou a evidovanými prijímateľmi bol až 3 740. Najväčší počet „predpokladaných“ neobsadených miest je v zariadeniach pre seniorov – 1 527 (najviac v Prešovskom kraji a Trnavskom kraji – takmer 300). Môže to však súvisieť s nedostatočnou evidenciou prijímateľov, ale aj s možným neaktuálnym počtom kapacity zapísanej v registri

Graf 3.31 Žiadosti a žiadatelia o poskytovanie sociálnej služby v OPIO zariadeniach



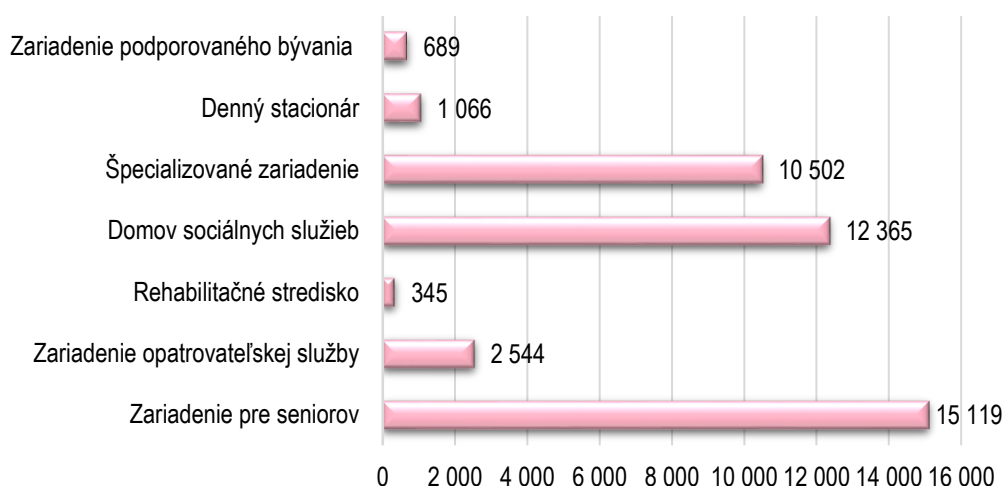
Zdroj: IS SoS MPSVR SR– evidencia žiadateľov za rok 2022

Podrobnejšie štatistické údaje o prijímateľoch v OPIO zariadeniach a o žiadateľoch o zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb v OPIO zariadeniach sú uvedené v tabuľkách 22 až 26 v prílohe ku kapitole 3.

### Zamestnanci v OPIO zariadeniach

V OPIO zariadeniach pracovalo 30 016 zamestnancov (76 % z celkového počtu zamestnancov v sociálnych službách). Spolu pracovali v 42 721 pracovných vzťahoch rozdelených na 49 269 pracovných úväzkov. Priemerný vek zamestnancov pracujúcich v OPIO zariadeniach bol 47,97 roku veku a týždenný priemerný úväzok jedného zamestnanca predstavoval 21,44 hodín týždenne. Z celkového počtu zamestnancov v OPIO zariadeniach pracovalo 213 (0,9 %) cudzincov, najviac cudzincov (145) bolo ukrajinskej národnosti. Ako znázorňuje graf 3.32, najväčší počet zamestnancov pracuje v zariadeniach pre seniorov (35 %), v domovoch sociálnych služieb (31 %) a v špecializovaných zariadeniach (25 %). V OPIO zariadeniach v roku 2022 pracovalo 3 628 dobrovoľníkov, ktorí spolu odpracovali viac ako 81,5 tisíc hodín. Najviac dobrovoľníkov pracovalo v domovoch sociálnych služieb a v zariadeniach pre seniorov.

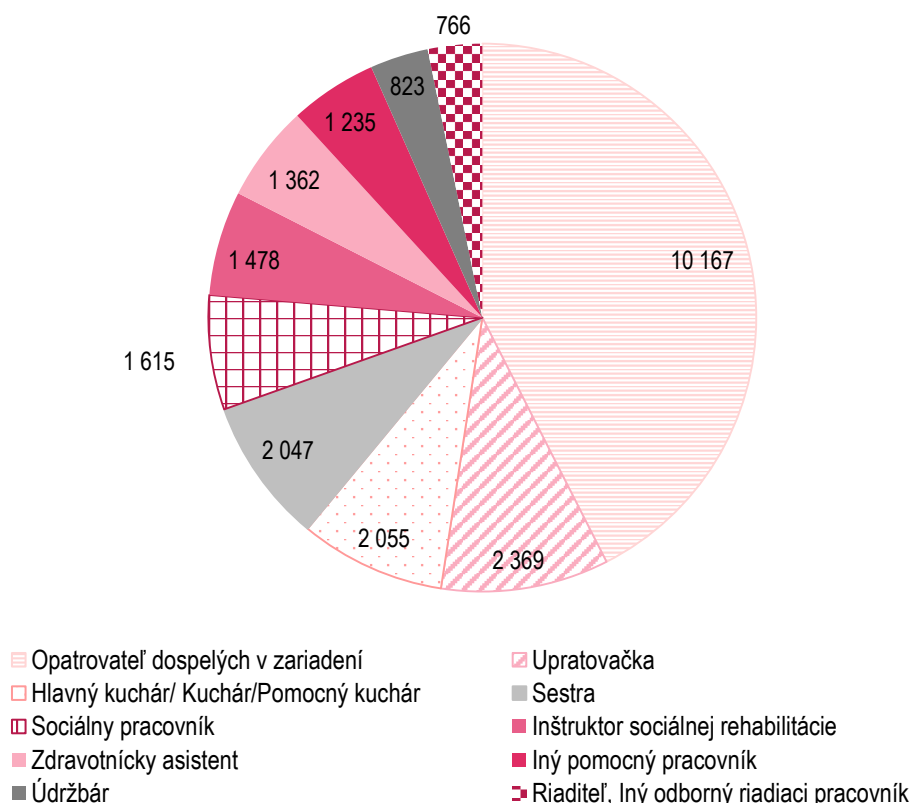
**Graf 3.32 Zamestnanci v OPIO zariadeniach**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR – evidencia zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb k 31.12. 2022

Najviac zastúpenou profesiou v OPIO zariadeniach sociálnych služieb bol opatrovateľ dospelých v zariadení (10 167, čo predstavuje 34 %). Takmer vo všetkých pracovných pozíciách dominujú ženy. Graf 3.33 znázorňuje desať najpočetnejších pracovných pozícií v OPIO zariadeniach.

**Graf 3.33 Najpočetnejšie pracovné pozície v OPIO zariadeniach**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR – evidencia zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb k 31.12. 2022

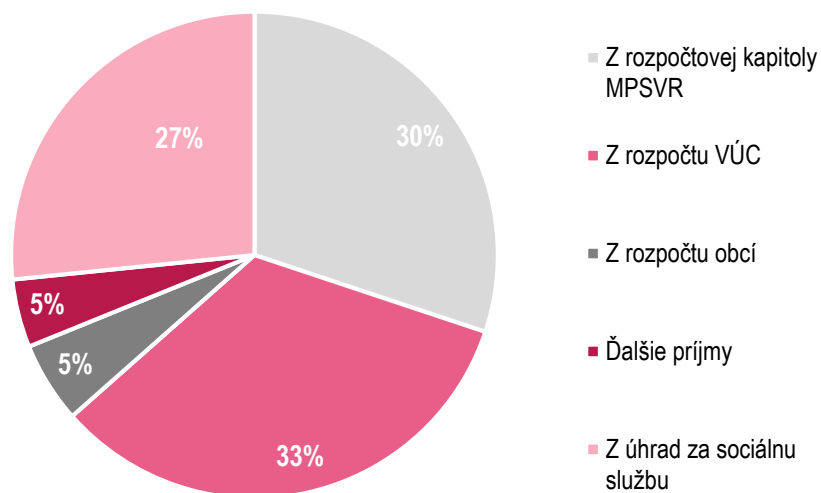
Podrobnejšie štatistické údaje o zamestnancoch v OPIO zariadeniach sú uvedené v tabuľke 27 v prílohe ku kapitole 3.

## Príjmy a výdavky

**Príjmy** OPIO zariadení boli v roku 2022 v celkovej výške takmer 714,3 milióna eur. Najvyšší podiel príjmov pripadá na zariadenia pre seniorov (41 % - 295,4 mil. eur), domovy sociálnych služieb (26 % - 182,9 mil. eur) a špecializované zariadenia (24 % - 172,1 mil. eur).

Z hľadiska štruktúry príjmov (graf 3.34) tvoria najväčší podiel príjmy z vyšších územných celkov (33,4 % - 238,4 mil. eur) a z MPSVR SR (30,1 % - 215,1 mil. eur). Príjmy z úhrad za sociálnu službu tvorili 26,6 % príjmov (190 mil. eur). Najmenší podiel na príjmoch tvoria rozpočty z obcí (5,4 % - 38,5 mil. eur) a iné príjmy (4,5 %).

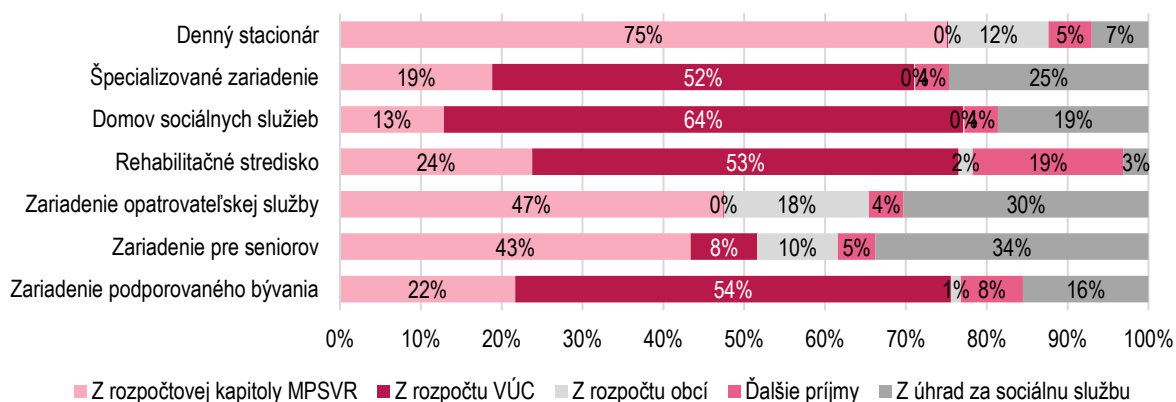
**Graf 3.34 Pomer príjmov OPIO zariadení**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR – výkazy o poskytovanej sociálnej službe za rok 2022  
Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty.

Najvyšší podiel z príjmov VÚC (graf 3.35) malo zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko a špecializované zariadenie (priemerne 53 %). Z príjmov MPSVR SR sú najviac podporované zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby a denné stacionáre (priemerne 55 %). Najvyšší podiel na príjmoch z úhrad za sociálnu službu bol v zariadení pre seniorov a v zariadení opatrovateľskej služby (priemerne 32 %), naopak najnižší v rehabilitačnom stredisku a v dennom stacionári (priemer 5 %).

**Graf 3.35 Pomer príjmov druhov OPIO zariadení**



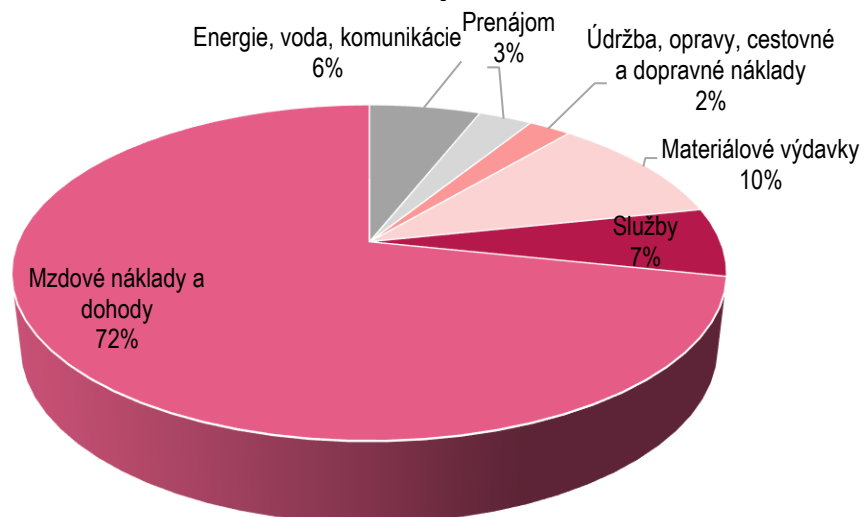
Zdroj: IS SoS MPSVR SR – výkazy o poskytovanej sociálnej službe za rok 2022  
Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty.

Bližšie údaje o príjmoch OPIO zariadení sú uvedené v prílohe 3 v tabuľke 28.

**Výdavky** OPIO zariadení boli v roku 2022 v celkovej výške takmer 726,2 mil. eur. Najvyšší podiel výdavkov, rovnako ako pri príjmoch, pripadá na zariadenia pre seniorov (42 % - 305,9 mil. eur), domovy sociálnych služieb (25 % - 184,7 mil. eur) a špecializované zariadenia (24 % - 173,3 mil. eur).

Najvyšší podiel celkových výdavkov tvoria bežné výdavky (95 % - 692 mil. eur), nasledujú kapitálové výdavky (3 %) a bežné transfery (2%). Bežné výdavky boli najviac vynakladané na mzdové náklady a dohody zamestnancov (72 % - takmer 496 mil. eur), v najvyššom podiele v denných stacionároch (80 %) a v najnižšom v zariadení pre seniorov (69 %). 28 % (196 mil. eur) bolo vynaložených na tovary a služby. Na podiel jednotlivých skupín bežných výdavkov aj podľa druhov zariadení poukazujú grafy 3.36 a 3.37.

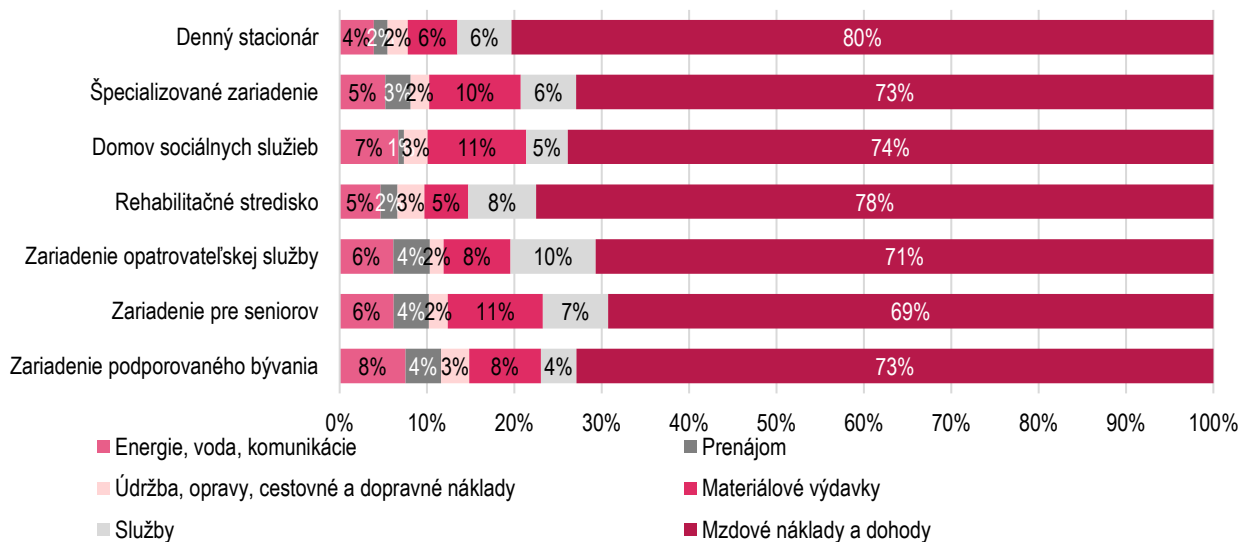
**Graf 3.36 Členenie výdavkov OPIO zariadení**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR – výkazy o poskytovanej sociálnej službe za rok 2022

Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty.

**Graf 3.37 Podiel bežných výdavkov v OPIO zariadeniach podľa druhu zariadenia**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR – výkazy o poskytovanej sociálnej službe za rok 2022

Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty.

**Ekonomicky oprávnené náklady (EON) na jedno miesto v zariadení** na mesiac boli priemerne vo výške 1 137 eur, najvyššie v prioritne pobytových zariadeniach – špecializované zariadenie 1 742 eur, v domove sociálnych služieb, zariadení pre seniorov a zariadení opatrovateľskej služby sa pohybovali priemerne od 1 223 do 1 358 eur na mesiac. Najnižšie EON boli v dennom stacionári – 396 eur.

Bližšie údaje o výdavkoch OPIO zariadení sú uvedené v prílohe 3 v tabuľke 29.

Pohľadávky OPIO zariadení boli v roku 2022 vo výške takmer 20,4 mil. eur, z toho 71 % (14,4 mil. eur) tvorili pohľadávky z dôvodu uplatňovania ochrany príjmu prijímateľov pred platením neprimeranej úhrady a 29 % (takmer 6 mil. eur) z dôvodu neplatenia stanovenej úhrady (aj po uplatnení ochrany príjmu), a to zo strany 4 198 neplatičov. Najvyššie pohľadávky sú v domovoch sociálnych služieb (64,8 % - 13, 2 mil. eur). Väčšinu pohľadávok (89 % - 18 270 602) evidujú verejní poskytovatelia sociálnych služieb. Bližšie údaje v tabuľke 3.32.

**Tabuľka 3.32 Pohľadávky**

Pohľadávky OPIO zariadení v roku 2022	Druh OPIO zariadenia							
	SPOLU	Zariadenia podpor. Bývania	Zariadenia pre seniorov	Zariadenia. opatrovat. služby	Rehabilitačné stredisko	Domov sociálnych služieb	Špecializované zariadenie	Denný stacionár
Výška pohľadávok z nezaplatených úhrad	20 397 689	505 860	2 998 959	597 123	4 902	13 223 627	3 062 437	4 782
z dôvodu ochrany príjmu	14 407 945	423 548	1 623 977	196 579	3 321	10 094 195	2 066 324	0
z dôvodu neplatenia úhrady	5 989 744	82 312	1 374 982	400 544	1 581	3 129 431	996 113	4 782
Počet neplatičov k 31.12.	4 198	133	1 047	214	14	1 967	791	32

Zdroj: IS SoS MPSVR SR – výkazy o poskytovanej sociálnej službe za rok 2022

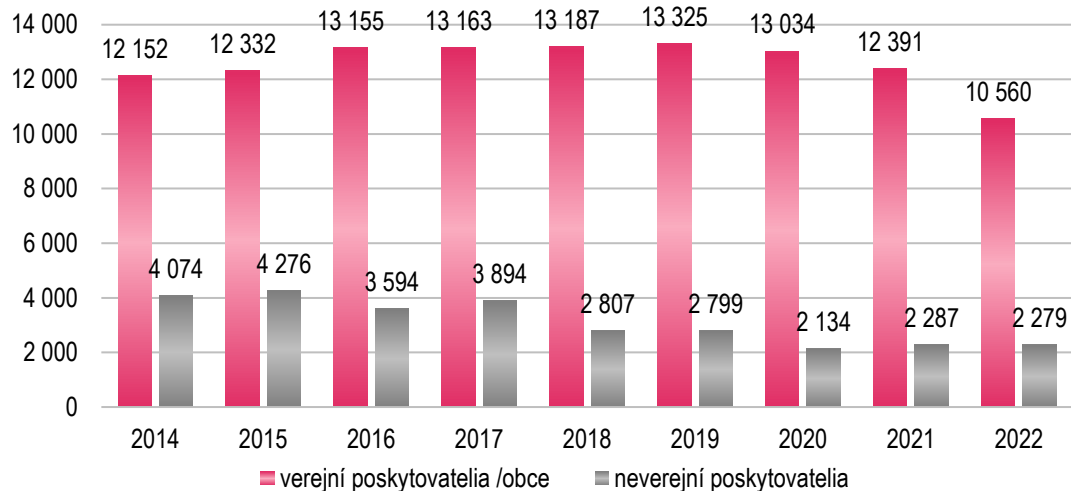
Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty.

### Opatrovateľská služba

V roku 2022 podľa IS SoS MPVR SR bola **opatrovateľská služba v domácnosti** poskytovaná celkovo 12 723 fyzickým osobám (v roku 2021 podľa štatistického výkazníctva MPSVR SR to bolo pre 14 678 fyzických osôb\*), z toho obce poskytli túto sociálnu službu 10 560 osobám (83 % z celkového počtu prijímateľov opatrovateľskej služby). **Neverejní poskytovatelia** poskytli opatrovateľskú službu 2 279 klientom. Celkovo je na domácu opatrovateľskú službu registrovaných 488 verejných a 79 neverejných poskytovateľov. Na vývoj počtu prijímateľov opatrovateľskej služby v rokoch 2014 až 2022 poukazuje graf 3.38, podľa ktorého v posledných dvoch rokoch sa počet prijímateľov najmä v prípade obcí znižuje. Výkyvy, ktoré sa objavujú v počte klientov opatrovateľskej služby, môžu súvisieť s aktuálne nastaveným systémom podpory z prostriedkov EÚ, ako aj s rozdielnou metodikou zberu údajov (za rok 2022 ide o údaje z nového IS SoS MPSVR SR). Rovnako je potrebné uviesť, že na 734 službách tohto druhu nebol evidovaný žiadny prijímateľ a za 358 služieb vôbec neboli odoslané štatistické výkazy. Podrobnejšie údaje sú uvedené v tabuľke 32 v prílohe ku kapitole 3.

### Prijímateľia opatrovateľskej služby

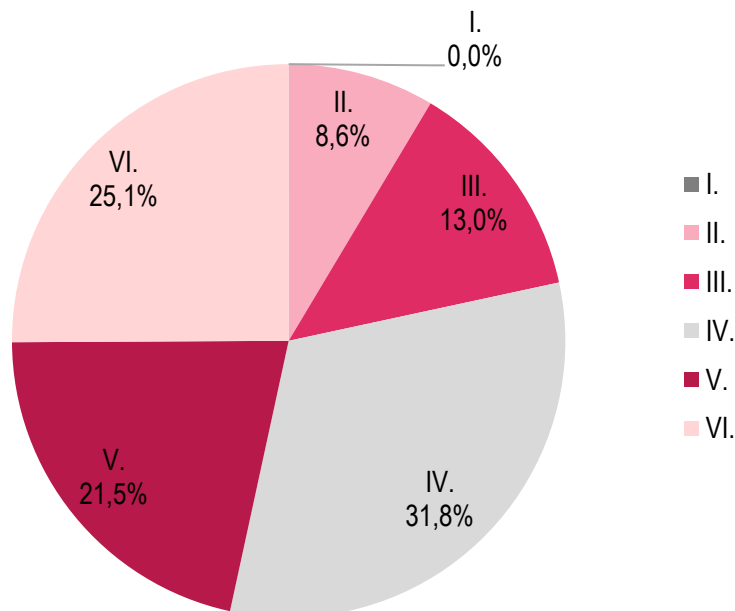
**Graf 3.38 Prijímatelia opatrovateľskej služby**



Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01, IS SoS MPSVR SR - evidencia prijímateľov sociálnych služieb za rok 2022

Najčastejším dôvodom poskytnutia opatrovateľskej služby v domácnosti bola odkázanosť na pomoc inej osoby v 97 % (11 721 prijímateľov na základe posudku o odkázanosti), bezodkladne bola domáca opatrovateľská služba poskytovaná v 272 prípadoch. Prostredníctvom opatrovateľskej služby bola v roku 2022 poskytovaná odľahčovacia služba v 36 prípadoch (34 prijímateľom), 30 % (3 807) z celkového počtu prijímateľov opatrovateľskej služby malo priznaný stupeň odkázanosti IV, stupeň odkázanosti V malo 2 577 prijímateľov (20 %) a 3 004 (24 %) prijímateľov malo priznaný najvyšší stupeň odkázanosti VI. Štruktúra prijímateľov opatrovateľskej služby podľa stupňa ich odkázanosti na pomoc inej osoby je znázornená v grafe 3.39.

**Graf 3.39 Prijímatelia opatrovateľskej služby v domácnosti podľa stupňa odkázanosti**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR – evidencia prijímateľov sociálnych služieb za rok 2022

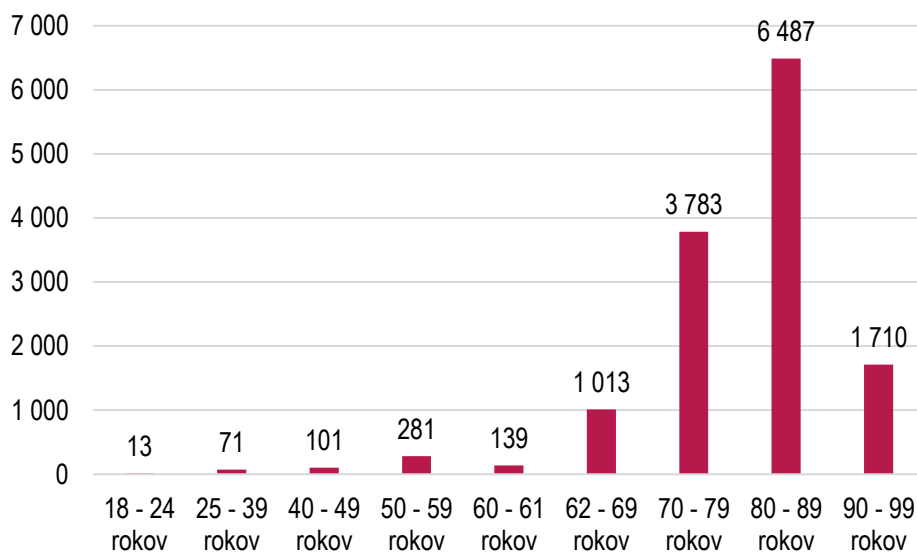


Z celkového počtu prijímateľov domácej opatrovateľskej služby bolo evidovaných 2 264 prijímateľov s duševnými poruchami, 7 168 prijímateľov s telesným postihnutím, 700 prijímateľov so zmyslovým postihnutím a 832 prijímateľov opatrovateľskej služby má diabetes mellitus, 12% prijímateľov je imobilných a 51% je čiastočne mobilných.

Z hľadiska úhrady za sociálnu službu bolo v opatrovateľskej službe 779 samoplatcov a za 1 896 prijímateľov sociálnych služieb dopláca alebo platí úhradu iná fyzická osoba.

228 (2 %) prijímateľov opatrovateľskej služby malo obmedzenú spôsobilosť na právne úkony alebo boli úplne pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Výkon opatrovnictva je zabezpečovaný najčastejšie prostredníctvom príbuzných prijímateľov v 75 % (170) alebo priamo obcou v 7 % (17), iné fyzické alebo právnické osoby sú ustanovenými opatrovníkmi v 18 % (47). V delení podľa pohlavia značne medzi prijímateľmi opatrovateľskej služby prevažujú ženy s počtom 9 502 (75 %) a muži v počte 3 221 tvorili 25 % z celkového počtu prijímateľov. Ako vyplýva z grafu 3.40, z celkového počtu prijímateľov opatrovateľskej služby bolo v dôchodkovom veku až 12 194 (96 %), pričom až 50 % z nich boli vo veku nad 80 rokov.

**Graf 3.40 Prijímatelia opatrovateľskej služby v domácnosti podľa veku**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR – evidencia prijímateľov sociálnych služieb za rok 2022

Rozsah poskytovanej opatrovateľskej služby sa pohybuje od 1 do 24 hodín poskytovania služby denne. Rozsah závisí najmä od stupňa odkázanosti prijímateľa a od rozsahu poskytovanej opatrovateľskej služby dohodnutých zmluvou o poskytovaní opatrovateľskej služby. Podľa údajov z IS SoS MPSVR je v najväčšej miere poskytovaná opatrovateľská služba v rozsahu 1-4 hodín denne, a to 8 378 prijímateľom, čo predstavuje 66 % zo všetkých prijímateľov. Osem hodín denne je poskytovaná v 20 % (2 603 prijímateľov) a celodenná opatrovateľská starostlivosť je poskytovaná len v 0,2 %, a to 21 prijímateľom. Spolu bolo v roku 2022 poskytnutých 7 286 065,68 hodín opatrovateľskej služby v domácnosti.

V roku 2022 bolo evidovaných 3 237 fyzických osôb, ktoré požiadali o zabezpečenie poskytovania opatrovateľskej služby a ktorí podali 3 480 žiadostí, z toho 2 710 žiadostí bolo podaných u verejného poskytovateľa, a teda obci (78 %) a 770 žiadostí u neverejného poskytovateľa (22 %). Do počtu žiadostí sú pritom započítané žiadosti aj z predchádzajúcich rokov, ktoré neboli do konca roka 2022 vybavené. Priemerná doba vybavenia žiadosti sa v roku 2022 pohybovala okolo 20 dní, pričom u verejného poskytovateľa je táto doba dlhšia (priemerne 25 dní), pričom u neverejného poskytovateľa sa pohybuje okolo 5 dní. Tento údaj zohľadňuje všetky spôsoby vybavenia žiadosti, t. j. uzatvorenie zmluvy, stiahnutie žiadosti, úmrtie žiadateľa či zamietnutie žiadosti. V prípade opatrovateľskej služby bolo uzatvorením zmluvy vybavených 2 481 žiadostí (92 % z celkového počtu vybavených) s dobou vybavenia žiadostí 4 dni u neverejného a 18 dní u verejného poskytovateľa. 22 % žiadostí z celkového

počtu žiadostí (771) zostalo v roku 2022 nevybavených, z toho 683 (88%) žiadostí ostalo nevybavených u verejného poskytovateľa.

### Zamestnanci opatrovateľskej služby

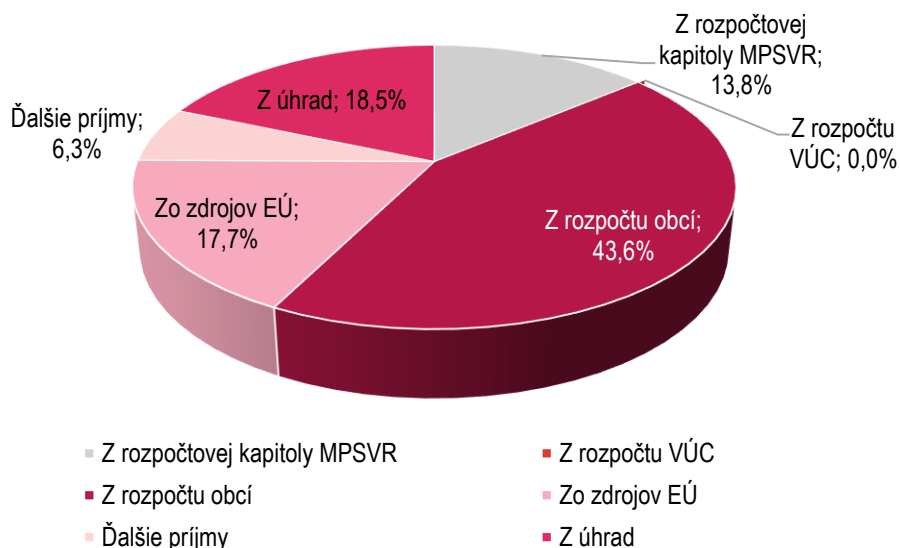
Opatrovateľskú službu v roku 2022 poskytovalo 7 113 zamestnancov miest, obcí a neverejných poskytovateľov. Opatrovatelia tvorili z tohto celkového počtu zamestnancov 93 % (6 587) a pracovali v 7 317 pracovných úväzkoch. Neverejní poskytovatelia zamestnávali v sledovanom období 1 781 opatrovateľov a obce 4 833 opatrovateľov. Z celkového počtu opatrovateľov 6 587 až 6 334 boli ženy, muži zastávali túto pozíciu len v 253 prípadoch. Priemerný vek zamestnancov pracujúcich v opatrovateľskej službe bol 50,42 roku veku a priemerný ustanovený týždenný pracovný čas na jedného zamestnanca predstavoval 34,4 hodín. V opatrovateľskej službe pracovalo na pozícii opatrovateľa 16 cudzincov. Dobrovoľníci (49) odpracovali v roku 2022 v opatrovateľskej službe takmer 10 tisíc hodín. Ďalšie štatistické údaje k opatrovateľskej službe sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 10 až 12.

### Príjmy a výdavky opatrovateľskej služby

**Príjmy** opatrovateľskej služby (u poskytovateľov, ktorí sa zapojili do zberu údajov prostredníctvom IS SoS MPSVR SR) boli v roku 2022 v celkovej výške takmer 60 miliónov eur. Najvyšší podiel príjmov pripadá na verejných poskytovateľov (72,5% - 43,3 mil. eur).

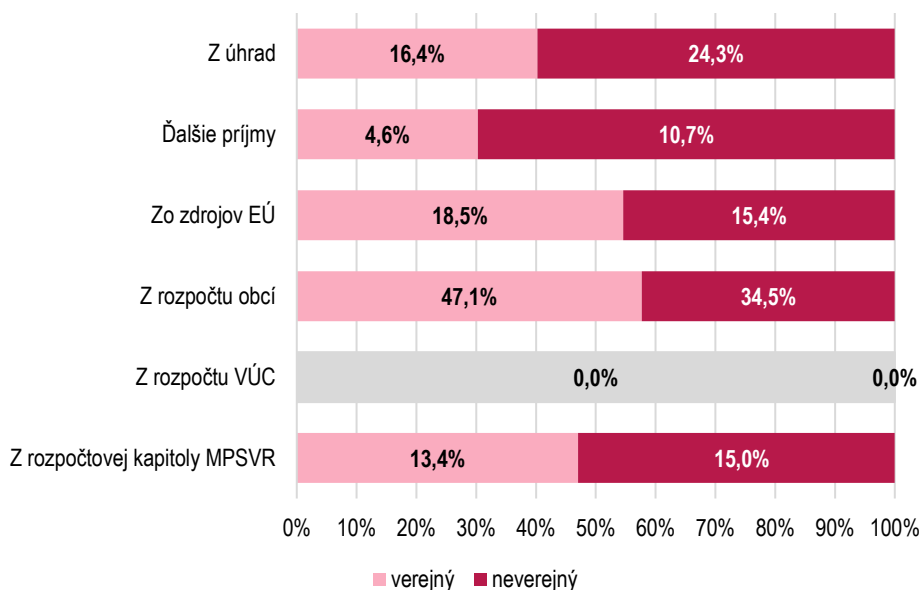
Z hľadiska štruktúry príjmov (graf 3.41) tvoria najväčší podiel príjmy z rozpočtov obcí (43,6 % - 26,1 mil. eur), a to tak u verejných (47 %) ako aj u neverejných poskytovateľov (34,5 %). Nasledujú príjmy z úhrad (18,5 % - 11,1 mil. eur), ktoré u verejných poskytovateľov tvoria podiel z príjmov 16,4 % a u neverejných poskytovateľov je to 24,3 %. Výrazné zastúpenie majú aj príjmy zo zdrojov EÚ (17,7 % - 10,6 mil. eur). Na zastúpenie jednotlivých položiek príjmov v členení podľa typu poskytovateľa poukazuje graf 3.42.

Graf 3.41 Príjmy opatrovateľskej služby



Zdroj: IS SoS MPSVR SR – výkazy o poskytovanej sociálnej službe za rok 2022

**Graf 3.42 Podiel príjmov opatrovateľskej služby podľa typu PSS**

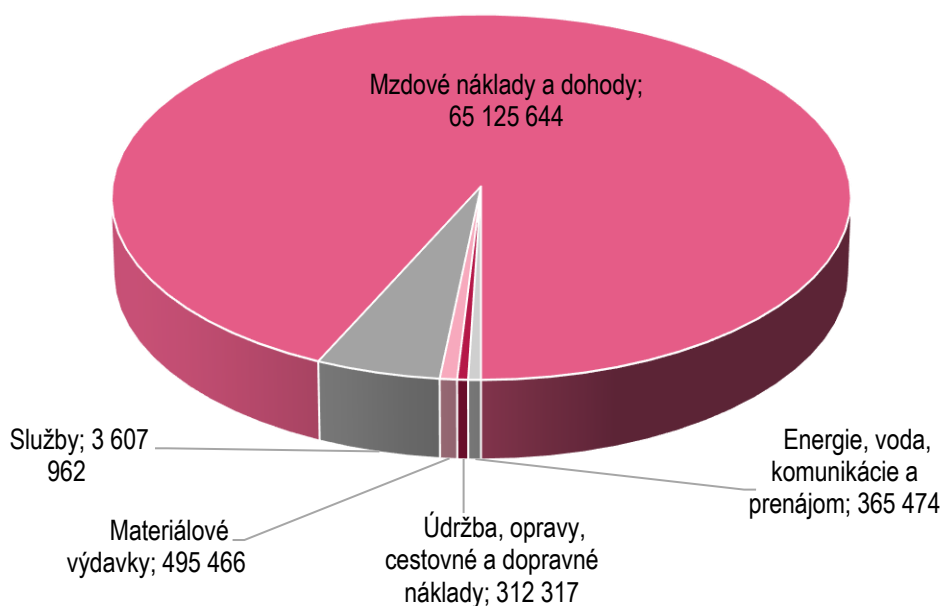


Zdroj: IS SoS MPSVR SR – výkazy o poskytovanej sociálnej službe za rok 2022

Bližšie údaje o príjmoch opatrovateľskej služby sú uvedené v prílohe 3 v tabuľke 33.

**Výdavky** na opatrovateľskú službu boli v roku 2022 v celkovej výške takmer 72,9 mil. eur. Najvyšší podiel celkových výdavkov tvoria bežné výdavky (95 % - 69,2 mil. eur), nasledujú kapitálové výdavky (3 %) a bežné transfery (2 %). Bežné výdavky boli najviac vynakladané na mzdové náklady a dohody zamestnancov (72 % - takmer 496 mil. eur). Na podiel jednotlivých skupín bežných výdavkov poukazuje graf 3.42.

**Graf 3.43 Výdavky opatrovateľskej služby v eurách**



Zdroj: IS SoS MPSVR SR – výkazy o poskytovanej sociálnej službe za rok 2022

Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty.

**Pohľadávky** poskytovateľov opatrovateľskej služby boli v roku 2022 vo výške takmer 337 tisíc eur, z toho 95 % (320 tis. eur) tvorili pohľadávky verejných poskytovateľov.

Bližšie údaje o výdavkoch opatrovateľskej služby sú uvedené v prílohe 3 v tabuľke 34.

### Sociálne služby krízovej intervencie

Sociálne služby krízovej intervencie sa poskytujú osobám na riešenie rôznych druhov nepriaznivých situácií (napr. pre obeť domáceho násillia, osoby žijúce v marginalizovaných a segregovaných komunitách, ľudí bez domova, drogovu závislé osoby). Z hľadiska druhov ide o sociálne služby krízovej intervencie poskytované v pobytových zariadeniach (**útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania**) a sociálne služby poskytované ambulantnou alebo terénnou formou (**terénna služba krízovej intervencie, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum a nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu**) alebo poskytnutím prístrešia – prenocovania (**nocľaháreň**).

Celková kapacita v pobytových zariadeniach krízovej intervencie k 31.12.2022 podľa údajov z IS SoS MPSVR SR bola 3 486 miest (v roku 2021 podľa štatistického výkazníctva to bolo 3 536 miest), na ktorých bola podľa informácií od poskytovateľov na konci roka 2022 poskytovaná sociálna služba až 4 396 prijímateľom, z toho najviac v útulku (3 221) a najmenej v domove na pol ceste (212). Rozdiel medzi registrovanou kapacitou týchto zariadení a počtom klientom k 31.12. môže byť spôsobený nesprávnym vykazovaním ich počtu zo strany poskytovateľov (počet prijímateľov za celý rok), aj vzhľadom na to, že k 31.12. 2021 bolo v doterajšom štatistickom vykazovaní (Soc 1-01) evidovaných 3 007 prijímateľov a podľa IS SoS 3 360 prijímateľov. Z hľadiska pohlavia boli tieto sociálne služby poskytované najmä mužom (52 %), a to najmä v útulkoch, kde je ich podiel až 59 %. V zariadení núdzového bývania naopak prevažujú ženy (72 %). Z hľadiska veku má medzi prijímateľmi najväčšie zastúpenie kategória od 18 do 64 rokov – 60 % (2 645), ale tieto služby sa poskytovali aj 1 429 osobám do 18 rokov veku (32,5 %), s najväčším pomerom v zariadeniach núdzového bývania (58 %). Najmenší podiel tvoria prijímatelia nad 65 rokov veku – 322 (7,5 %), s ich najvyšším počtom v útulku (306). Podiel cudzincov v týchto zariadeniach tvoril 3,5% (151) z celkového počtu prijímateľov. Ďalšie vybrané údaje o prijímateľoch boli sledované len v útulku – 29 prijímateľov bolo pozbavených spôsobilosti na právne úkony alebo ju malo obmedzenú, 16 prijímateľov bolo opatrovaných na lôžku, 513 prijímateľov (16 %) malo psychotickú liečbu alebo užívalo antidepresíva a až 1 497 prijímateľov (46 %) malo nejaké zdravotné znevýhodnenie.

Príjmy uvedených zariadení očistené o vrátené zdroje boli v roku 2022 vo výške viac ako 15,6 milióna eur, výdavky boli vo výške takmer 15,2 milióna eur, pričom najvyšší podiel príjmov aj výdavkov (68 %) pripadá na útulky.

V týchto sociálnych službách pracovalo 1072 zamestnancov, najmä na pracovnej pozícii sociálny pracovník a 282 dobrovoľníkov. Bližšie údaje sú dostupné v prílohe v tabuľke 15.

Pokiaľ ide o **sociálnu službu v nocľahárni**, v roku 2022 bolo v 47 nocľahárňach, ktoré údaje vykázali (z celkového počtu 53) poskytnutých celkom 107 095 prenocovaní ľuďom bez domova, z toho viac ako 82 618 prenocovaní (77 %) mužom. Pri ostatných službách krízovej intervencie poskytovaných ambulantnou alebo terénnou formou boli sledované počty nejedinečných prijímateľov alebo poskytnutých úkonov - intervencií za rok 2022, ktorých bolo celkom 505 341 s tým, že z celkového počtu 607 registrovaných služieb týchto druhov až 117 neposkytlo údaje o poskytovanej službe za rok 2022 (z toho najviac bolo komunitných centier- 80). Bližšie údaje sú dostupné v prílohe v tabuľke 16.

Príjmy týchto sociálnych služieb po očistení o vrátené zdroje boli v roku 2022 vo výške viac ako 19,2 milióna eur, výdavky boli vo výške viac ako 20,7 milióna eur, pričom najvyšší podiel príjmov aj výdavkov pripadá na komunitné centrá (60/63%) a nocľahárne (30/25%).

V týchto sociálnych službách pracovalo 1 206 zamestnancov, najmä na pracovnej pozícii sociálny pracovník, terénny sociálny pracovník a komunitný pracovník a 1 515 dobrovoľníkov.

### Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

Služby na podporu rodiny s deťmi sú zamerané na :

- starostlivosť alebo pomoc pri starostlivosti o dieťa poskytovanú rodičovi dieťaťa, resp. náhradnému rodičovi, keď sa z rôznych dôvodov nemôže sám alebo za pomoci rodiny starať o svoje dieťa. Ide o služby **pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa – tzv. „jasle“**

- stimuláciu komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím do siedmeho roku života – **služba včasnej intervencie**.

V zariadeniach starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa bola sociálna služba poskytnutá 3 227 prijímateľom (pričom údaje boli vykázané za 168 služieb z 232). Najvyšší podiel pri poskytovaní tejto služby majú neverejní poskytovatelia, ktorí poskytujú službu v 186 prípadoch (80 %), pričom obce len v 46 prípadoch (20 %). Rovnako aj v prípade služby včasnej intervencie je služba poskytovaná predovšetkým neverejnými poskytovateľmi, a to v 93 prípadoch (75 %). Celkovo bola poskytnutá 2 534 prijímateľom (údaje boli vykázané za 91 služieb zo 124). Najčastejšie sa služba včasnej intervencie poskytuje deťom vo veku 4 – 7 rokov veku, a to v 60 % (1 508) a v 928 prípadoch vo veku 1-3 rokov veku dieťaťa. Najčastejšie ide o deti s pervazívnou vývinovou poruchou (768). Tieto dve služby mali zároveň najvyššie príjmy aj výdavky. Služba na podporu rodinného a pracovného života bola poskytnutá 121 prijímateľom (údaje boli vykázané za 19 služieb z 34). Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa bola poskytnutá 11 prijímateľom a v zariadení dočasnej starostlivosti o deti bolo umiestnené 1 dieťa.

Príjmy týchto sociálnych služieb po očistení o vrátené zdroje boli v roku 2022 vo výške viac ako 31 miliónov eur, výdavky boli vo výške viac ako 18,6 milióna eur, pričom najvyšší podiel príjmov aj výdavkov pripadá na zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa (87/79 %) a službu včasnej intervencie (10/17 %).

V týchto sociálnych službách pracovalo 837 zamestnancov, najmä na pracovnej pozícii opatrovateľ detí v zariadení, špeciálny pedagóg, sociálny pracovník, psychológ a fyzioterapeut a 384 dobrovoľníkov, ktorí spolu odpracovali 6 518 hodín.

Bližšie údaje sú dostupné v prílohe v tabuľke 37.

### Podporné sociálne služby

Medzi podporné sociálne služby na účely tejto správy zaraďujeme

- **Vybrané sociálne služby pre osoby so zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom**
- Prepravná služba, pri ktorej 163 služieb (zo 191 zapísaných v registri) poskytlo prepravu takmer 11,5 tisíc klientom, pričom bolo najazdených viac ako 11,5 milióna kilometrov.
- Poskytovanie tlmočnickej služby vykázalo 35 služieb (z 39), a to 330 prijímateľom v 3 736 prípadoch v rozsahu viac ako 22 tisíc hodín. Sprostredkovanie tlmočnickej služby využilo 10 prijímateľov a sprostredkovanie osobnej asistencie 475 prijímateľov.
- Pomôcky boli požičané v roku 2022 v 3 736 prípadoch. V najmenšom rozsahu (365 hodín) bola poskytnutá sprievodcovská a predčitateľská služba.
- **Služby poskytované prostredníctvom telekomunikačných technológií**, z ktorých monitorovanie a signalizáciu potreby pomoci vykázalo 22 poskytovateľov (z 30) pre 784 prijímateľov a krízovú pomoc prostredníctvom telekomunikačných technológií vykázalo 25 poskytovateľov (zo 47) s počtom intervencií viac ako 25 tisíc.
- **Ostatné podporné služby** boli poskytované v denných centrách (viac ako 295 tisíc úkonov), v rámci podpory samostatného bývania (takmer 42 tisíc hodín služby), v 176 jedálňach (zo 192 zapísaných v registri) bolo poskytnutých viac ako 1,6 milióna jedál a v pracovniach a strediskách osobnej hygieny bola služba poskytnutá v roku 2022 viac ako 53 tisíc osobám. Služba pomoci pri výkone opatrovníckych práv a povinností podľa dostupných údajov v roku 2022 nebola poskytovaná.

Príjmy na podporné sociálne služby (očistené o vrátené zdroje) boli v roku 2022 vo výške viac ako 15,6 milióna eur, výdavky boli vo výške viac ako 17,7 milióna eur, pričom najvyšší podiel príjmov aj výdavkov pripadá na jedálne (68/63 %), denné centrá (10/14 %) a prepravnú službu (7,4/8,6 %). V týchto sociálnych službách pracovalo 1 214 zamestnancov.

Bližšie údaje sú dostupné v prílohe v tabuľke 38.

### Samostatne vykonávané činnosti

Medzi samostatne vykonávané činnosti – sociálne služby na účely tejto správy zaraďujeme **základné a špecializované sociálne poradenstvo a sociálnu rehabilitáciu**. Na základe údajov poskytnutých za 425 týchto druhov sociálnych služieb (z celkového počtu 476) bolo poskytnutých viac ako 210 tisíc úkonov – intervencií v rámci týchto činností (najviac 102 674 – 49 % v rámci špecializovaného sociálneho poradenstva), v rozsahu takmer 470 tisíc hodín (najviac špecializovaného sociálneho poradenstva – takmer 235 tisíc). Pri špecializovanom sociálnom

poradenstve a sociálnej rehabilitácii boli sledované aj ďalšie údaje a podľa vykázaných (ak sa v rámci poskytovanej služby sledovali) boli intervencie poskytované viac ženám (13 338 – 60 % z celkového počtu 22 351 prijímateľov) a naviac prijímateľov tvorili osoby vo veku od 18 do 64 rokov (64 %). Intervencie boli poskytnuté 536 cudzincom, 2 548 osobám bez domova, 1 487 osobám ohrozeným správaním iných osôb a 14 681 osobám so zdravotným znevýhodnením. Prijmy (po odpočítaní vrátených zdrojov), ako aj výdavky samostatne vykonávaných činností v roku 2022 boli celkovo vo výške takmer 7 miliónov eur. V týchto sociálnych službách pracovalo 476 zamestnancov, najmä na pracovnej pozícii sociálny pracovník, sociálny poradca, psychológ a inštruktor sociálnej rehabilitácie.

Bližšie údaje sú dostupné v prílohe 3 v tabuľke 39.

### Spolufinancovanie sociálnych služieb

MPSVR SR poskytlo v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov rozpočtové prostriedky na spolufinancovanie vybraných druhov sociálnych služieb. Na základe predložených žiadostí a uzatvorených zmluvných vzťahov so 196 obcami a mestami a so 408 neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb boli poskytnuté z rozpočtu kapitoly MPSVR SR na spolufinancovanie sociálnych služieb v roku 2022 výdavky v sume 193 253 970 eur, z toho 72 443 798 eur pre verejných poskytovateľov (389 zariadení) a 120 810 172 eur pre neverejných poskytovateľov (831 zariadení) sociálnych služieb. Schválený rozpočet výdavkov v sume 190 904 127 bol v priebehu roka upravený na sumu 186 922 738 eur. Skutočné výdavky dosiahli sumu 183 933 271 eur.

V súlade s § 71 ods. 6 a ods. 7 predmetného zákona bol finančný príspevok na financovanie sociálnej služby pre verejných poskytovateľov poskytnutý na nasledovné druhy sociálnych služieb:

- denný stacionár (3 205 602 eur),
- domov sociálnych služieb (1 240 752 eur),
- nocľaháreň (1 235 901 eur),
- špecializované zariadenie (1 771 632 eur),
- útulok (1 905 000 eur),
- zariadenie podporovaného bývania (85 308 eur),
- zariadenie núdzového bývania (387 000 eur),
- zariadenie opatrovateľskej služby (8 892 314 eur),
- zariadenie pre seniorov (53 720 289 eur).

V súlade s § 78a a 78aa zákona o sociálnych službách bol finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby pre neverejných poskytovateľov poskytnutý na nasledovné druhy sociálnych služieb:

- denný stacionár (6 684 058 eur),
- domov sociálnych služieb (15 143 459 eur),
- nocľaháreň (2 361 000 eur),
- špecializované zariadenie (22 848 804 eur),
- zariadenie podporovaného bývania (1 438 662 eur),
- rehabilitačné stredisko (858 792 eur),
- zariadenie opatrovateľskej služby (7 594 464 eur),
- zariadenie pre seniorov (63 880 933 eur).

K 31. 12. 2022 boli od 402 prijímateľov finančného príspevku vrátené na účet ministerstva finančné prostriedky v sume 9 320 698 eur, z toho 2 701 862 eur od verejných poskytovateľov sociálnej služby a 6 618 836 eur od neverejných poskytovateľov sociálnej služby, predovšetkým z dôvodu neobsadených miest v zariadeniach sociálnych služieb.

Výdavky poskytnuté na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách boli v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 vyššie o 10 341 091 eur (6,0 %), a to najmä z dôvodu úpravy výšky finančného príspevku v súlade s nariadením vlády SR č. 246/2021 Z. z. od 1. 1. 2022.

## Dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR

MPSVR SR poskytovalo v roku 2022 dotácie z rozpočtu kapitoly v súlade so zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Nad rámec každoročne poskytovaných dotácií boli v roku 2022 poskytované i dotácie v súlade s novou legislatívou (NV SR č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti MPSVR SR v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s COVID-19 v znení neskorších predpisov) prijatou v záujme zmiernenia následkov pandémie COVID-19 a zabránenia jej šírenia a NV SR č. 131/2022 Z. z. v znení NV SR č. 143/2022 Z. z., č. 326/2022 Z. z. a č. 374/2022 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na území Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny.

V zmysle zákona č. 544/2010 Z. z. boli čerpané dotácie v sume 51 954 925 eur, z toho na Ústredí práce sociálnych vecí a rodiny v sume 4 647 090 eur, na aparáte ministerstva (prvok 07C040A a 0AR05) v sume 47 307 835 eur, z toho dotácie na protidrogovú politiku vo výške 31 274 eur.

V rámci aparátu ministerstva sa vyplácali dotácie na podporu rozvoja sociálnych služieb a dotácie na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (§ 3 zákona), ktoré boli čerpané v sume 1 842 883 eur (podporených 198 žiadostí), z toho z kapitálových transferov v sume 978 734 eur na kúpu osobných a špeciálnych motorových vozidiel, technických zariadení na zlepšenie manipulácie s klientmi s obmedzenou schopnosťou pohybu, materiálového vybavenia, na vytváranie bezbariérového prostredia, na vykurovacie zariadenia a inú techniku. V rámci týchto výdavkov boli na protidrogovú politiku poskytnuté výdavky v sume 27 734 eur (0AR05).

Na podporu rekondičných aktivít (§ 6) boli čerpané výdavky v sume 716 554 eur (24 žiadostí), na podporu členstva v medzinárodnej organizácii v sociálnej oblasti (§ 7) v sume 58 087 eur (23 žiadostí) a na podporu edičnej činnosti (§ 8) v sume 177 853 eur (24 žiadostí). V rámci týchto výdavkov boli na protidrogovú politiku čerpané výdavky v sume 3 540 eur (0AR05).

V rámci dotácií na podporu rekondičných aktivít boli dotácie zamerané na predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a na podporu obnovenia psychickej a fyzickej kondície fyzickej osoby, ktorá je poberateľom starobného, predčasného starobného alebo výsluhového dôchodku a nevykonáva činnosť, ktorá zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti alebo z podnikania schválené výdavky trom subjektom v sume 640 000 eur. Časť dotácie bola zo strany žiadateľov v závere roka ministerstvu vrátená, a to z dôvodu nerealizovania rekondičných pobytov v predpokladanom rozsahu počas obmedzenia hotelových služieb. Výdavky poskytnuté na tento účel k 31. 12. 2022 predstavovali 619 500 eur. Prostredníctvom nich bol poskytnutý príspevok na rekreácie 12 390 žiadateľom.

Na dotácie na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí (§ 9a) bola vyplatená suma 100 585 eur a bolo podporených 13 žiadateľov.

Dotácia na podporu plnenia funkcií rodiny (§ 9b) bola poskytnutá 139 žiadateľom vo výške 5 047 449 eur a dotácia na podporu dobrovoľníckej činnosti (§ 9c) bola poskytnutá 8 žiadateľom vo výške 15 100 eur.

V súlade s § 9 ods. 1 a ods. 2 zákona bola poskytnutá dotácia fyzickým osobám na podporu humanitárnej pomoci v sume 133 320 eur pre 211 fyzických osôb v krízovej životnej situácii alebo v mimoriadne nepriaznivej sociálnej situácii na podporu riešenia tejto situácie, z toho na zmiernenie následkov povodní v sume 1 200 eur pre 2 žiadateľov a na zmiernenie následkov požiaru v sume 39 000 eur pre 79 žiadateľov.

Na aparáte MPSVR SR boli vyplatené dotácie v rámci podpory humanitárnej pomoci právnickým osobám podľa § 9 ods. 3 a 4 a nariadenia vlády SR č. 103/2020 Z. z. v znení nariadení vlády SR č. 293/2022 Z. z. a č. 313/2022 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 131/2022 Z. z. v znení nariadení vlády SR č. 143/2022 Z. z. a č. 524/2022 Z. z. Spolu boli poskytnuté dotácie v sume 21 250 164 eur, z toho:

- na čiastočnú úhradu zvýšených prevádzkových nákladov na energie v zariadeniach sociálnych služieb v sume 6 813 615 eur pre 545 žiadateľov a pre 3 subjekty vykonávajúce sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu vo výške 21 377 eur,
- na odmeny pre zamestnancov neverejných poskytovateľov sociálnej služby, zamestnancov subjektov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a subjektov zapojených do národného projektu, dotáciu za mimoriadne náročnú každodennú prácu v zariadeniach, v rodinách a v teréne bolo možné poskytnúť v maximálnej výške 676 eur (celková cena práce) na jedného oprávneného zamestnanca. Suma vyplatená na uvedený účel predstavuje 8 369 488 eur pre 12 959 zamestnancov zariadení sociálnych

služieb, zamestnancov subjektov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a zamestnancov subjektov zapojených do národného projektu,

- na účely čiastočnej úhrady zvýšených prevádzkových nákladov u poskytovateľov vybraných druhov sociálnych služieb, ktoré preukázateľne vznikli v dôsledku nárastu miery inflácie v sume 17 742 375 eur pre 714 žiadateľov,
- dotácia na tzv. infekčný príplatok pre zamestnancov zariadení sociálnych služieb v karanténe z dôvodu šírenia ochorenia COVID-19, ako aj dotácie na ich adekvátne ubytovanie a stravovanie. Výška dotácie na „odmenu zamestnanca v karanténe“ na jedného zamestnanca je na celkovú cenu práce vo výške 405 eur (300 eur hrubá mzda), vyplatená suma 573 žiadateľom o dotáciu predstavovala 6 029 404 eur,
- dotácia na humanitárnu pomoc pre právnickú osobu, kde predmetom poskytnutia dotácie sú v súvislosti s protipandemickými opatreniami najmä prostriedky na úhradu alebo spolufinancovanie nákladov, napr. na nákup ochranných rúšok, jednorazových ochranných rukavíc, ochranných návlekov, dezinfekčných prostriedkov, bezkontaktných teplomerov, respirátorov, stojanov na bezdotykovú dezinfekciu, germicídnych žiaričov, kyslíkových oxygenerátorov, čističiek vzduchu s filtrom, biolámp a pod. Vyplatená suma je 242 253 eur pre 66 žiadateľov, z toho dotácia vo výške 54 379 eur bola vyplatená na nákup potravinových balíčkov, hygienických balíčkov a vecí súvisiacich s pomocou pre odídencov v súvislosti s vojnou na Ukrajine,
- dotácia na úhradu za sociálnu službu poskytovanú osobe s osobitnou ochranou v zmysle nariadenia vlády č. 326/2022 Z. z. – bola vyplatená suma 76 710 eur pre 6 žiadateľov.

Na aparáte ministerstva boli v roku 2022 vyplatené dotácie celkovo vo výške 47 307 835 eur, z toho z hľadiska právnej formy:

- obciam a vyšším územným celkom a rozpočtovým a príspevkovým organizáciám v ich pôsobnosti pre zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti v sume 25 167 180 eur,
- občianskym združeniam v sume 5 024 559 eur,
- odborovým organizáciám v sume 269 500 eur,
- neziskovým organizáciám v sume 13 708 776 eur,
- cirkevným organizáciám v sume 2 969 435 eur,
- fyzickým osobám v sume 133 320 eur,
- ostatným právnickým osobám v sume 35 065 eur.

### Dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb

Výkonom dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb (ďalej len „dohľad“) v súlade s § 98 a § 99 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) ministerstvo do 31. 10. 2022 preverovalo dodržiavanie zákona o sociálnych službách a všeobecne záväzných právnych predpisov u poskytovateľov sociálnych služieb pri poskytovaní sociálnych služieb podľa tohto zákona.

Dohľady boli vykonávané na základe poverenia ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Postup pri výkone dohľadu sa riadil „Smernicou MPSVR SR č. 13/2019 z 30. 06. 2019 o zabezpečení dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb“, účinnou od 01. 08. 2019.

**Tabuľka 3.33 Prehľad výkonu dohľadu v roku 2022**

Prehľad výkonu dohľadu	Počet
Počet prenesených dohľadov z roku 2021 a skončených v roku 2022	11
Počet vykonaných dohľadov mimo zamerania plánu činnosti prenesených z roku 2021	7
Počet vykonaných dohľadov mimo zamerania plánu činnosti v roku 2022	2
Počet vykonaných dohľadov podľa zamerania činnosti prenesených z roku 2021	4
Počet zrušených dohľadov (z dôvodu organizačnej zmeny)	7
<b>Celkový počet vykonaných a skončených dohľadov v roku 2022</b>	<b>13</b>



V rámci zamerania činnosti odboru kontroly MPSVR SR na rok 2022 (ďalej len „zameranie činnosti“) bolo plánovaných 17 dohľadov, ktoré neboli realizované z dôvodu prenesených a realizovaných dohľadov z roku 2021 (pandémia Covid-19). Ďalším dôvodom bolo prijatie zákona č. 345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 01. 11. 2022 a organizačných zmien MPSVR SR súvisiacich so vznikom novovytvoreného útvaru - Inšpekcia v sociálnych veciach. Na základe uvedeného boli dodatkom k povereniu zrušené poverenia na výkon dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb v 7 prípadoch.

V roku 2022 boli začaté a skončené 2 dohľady mimo zamerania činnosti. Jeden dohľad bol skončený protokolom a 1 dohľad bol skončený úradným záznamom, keďže poskytovateľ sociálnej služby uvedený druh sociálnej služby neposkytoval. Prevažná väčšina dohľadov v roku 2022 bola vykonaná v zariadeniach sociálnych služieb poskytujúcich sociálnu službu pobytovou formou pre cieľovú skupinu seniorov.

**Tabuľka 3.34 Dohľady členené podľa druhu sociálnej služby**

Dohľady členené podľa druhu sociálnej služby	Vykonané dohľady v roku 2022
zariadenie pre seniorov	9
domov sociálnych služieb	2
zariadenie opatrovateľskej služby	4
opatrovateľská služba	1
špecializované zariadenie	2

### Evidencia, sledovanie a vyhodnocovanie oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použití prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia

Zákon o sociálnych službách v § 10 ods. 4 a 5 ukladá poskytovateľom sociálnej služby, okrem iných povinností, viesť register o použití prostriedkov netelesných a telesných obmedzení prijímateľov sociálnej služby.

Oddelenie dohľadu, monitorovalo a sledovalo dodržiavanie § 10 zákona o sociálnych službách, podľa ktorého sú poskytovatelia sociálnych služieb povinní viesť záznamy o použití prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia v informačnom systéme sociálnych služieb.

Ministerstvo tieto informácie využívalo okrem iného, aj ako informáciu pri plánovaní výkonov dohľadov, resp. čerpalo z nich podnety na výkon dohľadu, písomne upozorňovalo poskytovateľov sociálnych služieb na nezrovnalosti a nedostatky v zaznamenaných oznámeniach.

Na základe nedostatkov oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použití prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia zistených v roku 2022 ministerstvo konštatuje, že uvedené zistené nedostatky sa v prevažnej miere opakujú.

Medzi najčastejšie porušovanie §10 zákona o sociálnych službách patrilo:

- obmedzovanie osobnej slobody, nedovolené používanie prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia - fixovanie prijímateľa na lôžku, používanie zábrany na lôžku bez možnosti privolania pomoci, uzamykanie prijímateľov na izbách a pod.,
- neoznamovanie použitia prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia rodinným príslušníkom a opatrovníkom.

Na základe doručených oznámení od poskytovateľov sociálnych služieb v roku 2022 oddelenie dohľadu zaznamenalo použitie 245 obmedzení, z toho 181 netelesných a 64 telesných.

Rozdelenie doručených oznámení o obmedzení prijímateľov v roku 2022 podľa druhu sociálnej služby je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

**Tabuľka 3.35 Prehľad o počte doručených oznámení o použití prostriedkov obmedzení podľa druhu sociálnej služby**

Druh zariadenia	Počet obmedzení		
	telesné	netelesné	spolu
Zariadenie pre seniorov	13	53	66
Domov sociálnych služieb	36	98	134
Špecializované zariadenie	15	26	41
Zariadenie opatrovateľskej služby	-	2	2
Zariadenie podporovaného bývania	-	2	2
<b>Spolu</b>	<b>64</b>	<b>181</b>	<b>245</b>

Zdroj: MPSVR SR

**Tabuľka 3.36 Prehľad o počte doručených oznámení o použití prostriedkov obmedzení**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<b>spolu</b>	161	228	305	320	336	265	316	392	502	285	286	245
telesné	125	149	216	256	238	129	147	132	143	84	72	64
netelesné	36	79	89	64	98	136	169	260	359	201	214	181

Zdroj: MPSVR SR

Celkový počet oznámení o použití prostriedkov obmedzenia prijímateľov (telesných aj netelesných), ako vyplýva z tabuľky bol v roku 2022 (245) podstatne nižší v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

### Ukladanie pokút za porušovanie zákona o sociálnych službách

MPSVR SR v súlade so zákonom o sociálnych službách môže uložiť za:

- správne delikty podľa § 101,
- poskytovanie odborných, obslužných a ďalších činností bez zápisu v registri poskytovateľov sociálnych služieb vedeného príslušným vyšším územným celkom,
- poriadkovú pokutu,
- pokutu pri nesplnení opatrení na odstránenie zistených nedostatkov v určenej lehote.

V súlade so zákonom o sociálnych službách bola v roku 2022 právoplatne uložená 1 pokuta za poskytovanie činností, ktoré majú charakter sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách bez zápisu do registra sociálnych služieb.

### Hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov

Kvalita podmienok sociálnych služieb sa stala súčasťou právnej úpravy **Zákona o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“)** 1. januára 2009. Všeobecné rámce pre podmienky kvality sociálnych služieb a pre jej hodnotenie sa v priebehu rokov hlbšie špecifikovali a rozpracovali do podoby účinnej od 1. januára 2014. Zákon o sociálnych službách zaviedol povinnosť poskytovateľa sociálnej služby plniť podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby podľa prílohy č.2 písm. A zákona o sociálnych službách, ktorá podrobne určovala kritériá, štandardy a indikátory kvality poskytovanej sociálnej služby členených do štyroch oblastí (dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd, procedurálne podmienky, personálne podmienky, prevádzkové podmienky).

Na Ministerstve práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky vznikol v roku 2018 odbor hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby (ďalej len „odbor hodnotenia kvality“).

V snahe nastaviť a zosúladiť systém hodnotenia podmienok kvality na strane poskytovateľov sociálnych služieb a mechanizmus výkonu hodnotenia kvality zo strany ministerstva, vznikol Národný projekt Kvalita sociálnych služieb (ďalej len „projekt“ alebo „NP KSS“), ktorý bol realizovaný po celom území Slovenskej republiky. Cieľom národného projektu bola najmä podpora zavádzania kvality sociálnych služieb cestou metodologickej podpory poskytovateľov sociálnych služieb pri implementácii podmienok kvality, odborná podpora poskytovateľov ako predpoklad zvýšenia kvality poskytovanej sociálnej služby a úspešnosti samotného poskytovateľa v procese formálneho hodnotenia kvality podľa zákona. V rámci projektu boli realizované odborné semináre zamerané na implementáciu podmienok kvality do praxe poskytovateľov sociálnych služieb.

Hodnotenie podmienok kvality sa vykonáva v zmysle zákona o sociálnych službách, ďalej podľa smernice Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 17/2019 z 28. augusta 2019 o hodnotení podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby, ktorá je účinná od 1. septembra 2019. Priebeh a postup ministerstva pri hodnotení podmienok kvality je upravený Metodikou hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby a vykonáva sa prostredníctvom odboru hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby ministerstva a jeho detašovaných pracovísk. Samotný výkon hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby sa začal 10/2019.

**Predmetom a účelom** hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby (ďalej len „hodnotenie podmienok kvality“) je poskytnúť hodnoteným subjektom v čase hodnotenia čo najobjektívnejší nezávislý obraz o skutkovom stave miery plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby, a tým podporovať hodnotené subjekty, ako poskytovateľov sociálnych služieb, pri systematickom zabezpečovaní kvality nimi poskytovanej sociálnej služby, jej udržiavaní a zdokonaľovaní. **Všeobecným cieľom** bolo hodnotiť súlad medzi požiadavkami, potrebami a očakávaniami prijímateľov sociálnej služby a realizovanými odbornými postupmi spracovanými v procesnej písomnej dokumentácii, poskytovanou starostlivosťou, zabezpečením a rešpektovaním individuality, súkromia, spokojnosti a rozvoja osobnosti prijímateľa sociálnej služby zo strany poskytovateľa.

Platný zákon o sociálnych službách staval na hodnotiteľských tímoch s príslušnou kvalifikáciou a na kvalitu je potrebné nazerať z pohľadu prijímateľa (dodržiavanie ľudských práv a slobôd), personálneho zabezpečenia (počet a odbornosť zamestnancov v danej sociálnej službe, atď.), z pohľadu procedurálnych podmienok (individuálne plánovanie, prevencia krízových situácií či zabezpečenie sociálneho kontaktu, atď.) a prevádzkových podmienok (definovanie postupov a pravidiel poskytovania sociálnej služby) s orientáciou na potreby a preferencie prijímateľa, čo vo výsledku vedie k posilneniu pozitívneho obrazu sociálnych služieb v spoločnosti. Vo vybraných prípadoch bol hodnotiaci tím posilnený o externých hodnotiteľov, ktorí boli zamestnancami NP KSS.

Výsledkom hodnotenia podmienok kvality je Hodnotiaca správa o výsledku hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby. Ak hodnotený subjekt dosiahne percentuálne vyhodnotenie úrovne kvality poskytovanej sociálnej služby vo výške menej ako 60%, nespĺňa podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby a ministerstvo určí poskytovateľovi sociálnej služby odporúčania na splnenie podmienok kvality a lehotu na ich splnenie. Ak poskytovateľ sociálnej služby nespĺnil v určenej lehote podmienky kvality, ministerstvo môže podať podnet vyššiemu územnému celku na výmaz tohto poskytovateľa sociálnej služby z registra poskytovateľov.

Ak hodnotený subjekt dosiahol **viac ako 60 %**, potom sú formulované odporúčania zo strany ministerstva ako nástroj podpory zvyšovania kvality služieb. Plnenie týchto odporúčaní však hodnotený subjekt **nie je povinný dokladovať ministerstvu v žiadnom termíne**. Avšak je potrebné sa nimi zaoberať, prípadne jeho zriaďovateľ. V tomto prípade sa následné hodnotenie podmienok kvality nevykonáva.

Samotný výkon hodnotenia podmienok kvality bol ovplyvnený dvoma výraznými zmenami. Jednou z nich bola celosvetová pandemická situácia spôsobená ochorením SARS-CoV-2, počas ktorej na základe Pandemického plánu ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR bol výkon hodnotenia podmienok kvality opakovane pozastavený.

Vo februári v roku 2022 skončil núdzový stav, ktorý bol vyhlásený 25. novembra 2021. **Mimoriadna situácia (krízová situácia) vyhlásená 11. marca 2020 stále trvala.**

Aj napriek týmto skutočnostiam ministerstvo vykonalo hodnotenia, ktorých prehľad uvádzame v jednotlivých tabuľkách.

**Tabuľka 3.37 Prehľad hodnotenia kvality v roku 2022**

Počet ukončených hodnotení kvality v roku 2022 podľa druhu zamerania činnosti	12
Počet hodnotení kvality začatých v roku 2021 a ukončených v roku 2022	12
Počet začatých a ukončených riadnych hodnotení kvality v roku 2022	0
Počet začatých a ukončených pilotných hodnotení kvality v roku 2022	0

**Tabuľka 3.38 Riadne hodnotenie podmienok kvality členené podľa druhu sociálnej služby k 31. 12. 2022**

Druh sociálnej služby	Začaté v roku 2021 a ukončené v roku 2022	Začaté v roku 2022 a ukončené v roku 2022
Zariadenie pre seniorov	3	0
Domov sociálnych služieb	3	0
Zariadenie podporovaného bývania	0	0
Špecializované zariadenie	3	0
Následné hodnotenie	2	1
<b>SPOLU</b>	<b>11</b>	<b>1</b>

**Tabuľka 3.39 Riadne hodnotenie kvality členené podľa dosiahnutej úrovne kvality**

Celkové hodnotenie	Percentuálne vyhodnotenie	Počet poskytovateľov	Úroveň kvality
<b>spĺňa výborne</b>	100-90 %	1	3
<b>spĺňa veľmi dobre</b>	89-75 %	1	2
<b>spĺňa dostatočne</b>	74-60 %	6	1
<b>nespĺňa</b>	59-0%	4	0

V roku 2022 z dôvodu, že poskytovateľ sociálnej služby v určenej lehote nesplnil odporúčania na splnenie podmienok podalo ministerstvo jeden podnet vyššiemu územnému celku na výmaz tohto poskytovateľa.

Ďalšou skutočnosťou, ktorá ovplyvnila výkon hodnotenia boli legislatívne zmeny účinné od 1.11.2022, a to prijatie zákona č. 345/2022 o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení neskorších zákonov. Nadobudnutím účinnosti tejto právnej úpravy sa vypustil mechanizmus hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby v zákone č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Vznikla teda nová právna úprava inšpekcie v sociálnych veciach, ktorou sa zavádza správny dozor nad dodržiavaním osobitných predpisov v oblasti sociálnych vecí dozorovanými subjektmi a vyvodzovanie zodpovednosti za porušenie týchto povinností. Zároveň vznikol nový organizačný útvar ministerstva zabezpečujúci výkon tejto pôsobnosti, ktorým je Inšpekcia v sociálnych veciach.

#### **Národný projekt „Kvalita sociálnych služieb“**

Výkon hodnotenia kvality je aj v roku 2022 podporený implementáciou Národného projektu **Kvalita sociálnych služieb**, ktorého obdobie implementácie je od 6/2019 do 5/2023 (s celkovou alokáciou 3,79 mil. eur).

Prostredníctvom projektu sa zavádza kvalita sociálnych služieb cestou metodologickej podpory poskytovateľov sociálnych služieb pri implementácii podmienok kvality (poskytovateľský aspekt kvality) a tiež systém hodnotenia podmienok kvality sociálnych služieb (hodnotiteľský aspekt kvality). Aktivity projektu sú zamerané na odbornú prípravu, výkon hodnotenia podmienok kvality a metodickú podporu hodnotiteľských tímov, revíziu štandardov kvality a validáciu metodík. V roku 2022 bolo v rámci národného projektu Kvalita sociálnych služieb zrealizovaných celkovo 66 odborných a špecializovaných seminárov (online 33, prezenčne 33) pre poskytovateľov a zriaďovateľov sociálnych služieb v SR, pričom pôvodne bolo na rok 2022 plánovaných 60 seminárov. Zvýšený počet seminárov

súvisí s prijatím novej legislatívy v druhej polovici roka 2022 a so zvýšeným dopytom po súvisiacich vzdelávacích aktivitách. Seminár s názvom „Odborná príprava a metodická podpora poskytovateľov sociálnych služieb“ ("OPaMP"), ktorý sa realizoval od roku 2019, sa na základe menej významnej zmeny od mesiaca október 2022 nahradil novým seminárom s názvom „Implementácia štandardov kvality sociálnych služieb“ ("IŠKSS"). V rámci ("OPaMP") bolo v roku 2022 zrealizovaných 34 seminárov (online 30, prezenčne 4). Nové semináre pod názvom „Implementácia štandardov kvality sociálnych služieb“ boli realizované v mesiacoch október – december 2022 v počte 9, z toho 5 online formou, 4 prezenčne. V mesiaci jún 2022 boli spustené dvojdnové špecializované semináre s názvom „Základné ľudské práva a slobody ako súčasť štandardov kvality“ v počte 19, z toho 14 v prezenčnej forme a 5 online. V mesiaci november 2022 bol spustený seminár s názvom „Nové kritériá v štandardoch kvality - novela zákona“, bol realizovaný v počte 4, dané semináre prebiehali len online formou.

**Tabuľka 3.40 Pilotné hodnotenie členené podľa druhu sociálnej služby k 31. 12. 2022**

Druh sociálnej služby	Začaté v roku 2021 a ukončené v roku 2022
Komunitné centrum	1
<b>SPOLU</b>	<b>1</b>

**Tabuľka 3.41 Pilotné hodnotenie kvality členené podľa dosiahnutej úrovne kvality**

Celkové hodnotenie	Percentuálne vyhodnotenie	Počet poskytovateľov	Úroveň kvality
<b>spĺňa výborne</b>	100-90 %	0	3
<b>spĺňa veľmi dobre</b>	89-75 %	0	2
<b>spĺňa dostatočne</b>	74-60 %	0	1
<b>nespĺňa</b>	59-0%	1	0

### Proces udeľovania akreditácií v roku 2022

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) rozhoduje vo veciach akreditácií po predchádzajúcom vyjadrení Akreditačnej komisie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „akreditačná komisia ministerstva“), ktorá je zriadená ministrom ako poradný orgán pre posudzovanie žiadostí o udelenie akreditácie, o predĺženie akreditácie, o zmenu akreditácie a posudzovanie zrušenia alebo odňatia akreditácie v oblasti sociálnych služieb a v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

V roku 2022 bola oproti roku 2021 epidemická situácia súvisiaca s ochorením COVID - 19 priaznivejšia a preto sa mohlo uskutočniť celkovo 11 riadnych zasadnutí akreditačnej komisie ministerstva, z toho jedno zasadnutie sa uskutočnilo začiatkom januára 2022, hlasovanie sa uskutočnilo spôsobom per rollam a ďalšie sa v tomto mesiaci konalo formou on-line prostredníctvom MS Teams.

Ministerstvo v **oblasti sociálnych služieb** v roku 2022 rozhodlo o udelení 20 akreditácií, z toho bolo vydaných 15 rozhodnutí o udelení akreditácií vzdelávacích programov (pre 12 subjektov) a 5 rozhodnutí o udelení akreditácií na odbornú činnosť (pre 5 subjektov). V hodnotenom období bolo vydaných celkom 23 rozhodnutí o predĺžení akreditácie spolu pre 17 subjektov (z toho 18 predĺžení akreditácií vzdelávacích programov a 5 predĺžení akreditácií na odborné činnosti).

Vo veciach zmien akreditácií ministerstvo rozhodovalo spolu o 17 žiadostiach, pričom zmeny v udelených akreditáciách sa týkali najmä zmeny zodpovedného zástupcu za vykonávanie vzdelávacieho programu alebo za vykonávanie odbornej činnosti, rozšírenia, zníženia počtu miest alebo zmeny miesta vykonávania odbornej činnosti, rozšírenia formy odbornej činnosti a zmeny obsahu, formy a rozsahu častí vzdelávacieho programu. Z dôvodu účelnosti a hospodárnosti boli v tomto období vydané 3 rozhodnutia obsahujúce 2 výroky, t. j. výrok o zmene akreditácie spolu s výrokom o predĺžení akreditácie vzdelávacieho programu.

V roku 2022 ministerstvo vydalo 5 rozhodnutí o neudelení akreditácie, z toho 2 rozhodnutia o neudelení akreditácie vzdelávacích programov (1 subjektu) a 3 rozhodnutia o neudelení akreditácie na odborné činnosti (2 subjektom). V roku 2022 bola 1 subjektu nepredĺžená akreditácia vzdelávacieho programu. Zároveň ministerstvo v sledovanom období vydalo aj 4 rozhodnutia o zastavení konania, ako aj značné množstvo rozhodnutí o prerušení konania spolu s výzvami na doplnenie.

V hodnotenom období zanikla platnosť 12 akreditáciám vzdelávacích programov (12 subjektom) a platnosť 1 akreditácie na odbornú činnosť (1 subjektu), najmä z dôvodu, že subjekt nepožiadal o predĺženie akreditácie v lehote podľa § 90 ods. 2 zákona o sociálnych službách, resp. požiadal o predĺženie akreditácie v lehote menej ako 90 dní pred skončením platnosti akreditácie.

Okrem vyššie uvedených činností ministerstvo v oblasti sociálnych služieb v súvislosti s akreditačným procesom aktualizovalo informačný systém sociálnych služieb za oblasť akreditácií, vydávalo potvrdenia o zaraďovaní fyzických osôb do zoznamu osôb priamo vykonávajúcich odbornú činnosť alebo podieľajúcich sa na vzdelávaní, ako aj doklady o právoplatnosti rozhodnutí.

Ministerstvo v danom roku **v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** rozhodovalo o 6 žiadostiach o udelenie akreditácie na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „opatrenia“) pre 6 subjektov. Akreditácia bola udelená 3 žiadateľom, a to v 3 prípadoch na výkon opatrení ambulantnou a terénnou formou. Akreditácia nebola udelená 3 subjektom, z toho 2 subjektom na vykonávanie opatrení ambulantnou a terénnou formou a 1 subjektu na vykonávanie pobytových opatrení, v 2 prípadoch bolo konanie o udelenie akreditácie zastavené a v 1 prípade sa rozhodlo o neudelení akreditácie.

Vo veci predĺženia akreditácie vydalo v roku 2022 ministerstvo 13 rozhodnutí, a to pre 9 subjektov vykonávajúcich opatrenia v centrách pre deti a rodiny pobytovou formou, pre 1 subjekt vykonávajúci opatrenia v centre pre deti a rodiny ambulantnou a terénnou formou a pre 3 subjekty vykonávajúce opatrenia ambulantnou, resp. aj terénnou formou.

Ministerstvo zároveň vydalo 13 rozhodnutí vo veciach zmien akreditácií, pre 11 subjektov s výkonom opatrení pobytovou formou v centrách pre deti a rodiny a 2 pre výkon opatrení ambulantnou a terénnou formou. Zmeny sa týkali najmä zmeny zodpovedného zástupcu, zníženie alebo navýšenie kapacity v centrách pre deti a rodiny, miesta výkonu opatrení a rozsahu vykonávaných opatrení.

V roku 2022 zanikla akreditácia 1 akreditovanému subjektu z dôvodu nedodržania zákonom stanovenej lehoty podania žiadosti o predĺženie platnosti akreditácie.

Ministerstvo v roku 2022 zrušilo akreditáciu 1 subjektu vykonávajúcemu opatrenia v centre pre deti a rodiny pobytovou formou z dôvodu zistených viacerých závažných porušení udelenej akreditácie, zároveň vydalo aj značné množstvo rozhodnutí o prerušení konania spolu s výzvami na doplnenie.

Na základe oznámenia zmien rozhodujúcich skutočností plnenia podmienok akreditácie posudzovala akreditačná komisia ministerstva 18 podaní z dôvodu zmeny programu centra pre deti a rodiny, špecializovaného programu pre deti a rodiny alebo resocializačného programu centra. Vo veci odporúčenia splnenia podmienky odbornej praxe akreditačná komisia ministerstva posúdila žiadosti akreditovaných subjektov pre 158 zamestnancov.

Akreditované subjekty informovali ministerstvo aj o 28 vzniknutých mimoriadnych situáciách a rizikových situáciách súvisiacich s výkonom opatrení.

### Kontrola hospodárenia s finančným príspevkom na financovanie sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky vykonáva finančnú kontrolu na mieste (ďalej len „FKNM“) podľa § 9 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v subjektoch, ktorým bol poskytnutý finančný príspevok na financovanie sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách.

V roku 2022 bolo vykonaných 8 FKNM, z toho 3 FKNM prenesené z roku 2021 v zariadeniach sociálnych služieb, ktorým bol poskytnutý finančný príspevok na financovanie sociálnej služby. Celková suma overených finančných prostriedkov bola 3 948 497,20 eur.

Výkonom FKNM bolo zistených 239 porušení, z toho 2 porušenia finančnej disciplíny v celkovej sume 90 902,10 eur podľa § 31 ods. 1 písm. a) a 72 porušenia finančnej disciplíny v celkovej sume 594 982,01 eur podľa § 31 ods. 1 písm. b) zákona č. 523/2003 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Ostatné porušenia v počte 165 súviseli s porušením povinnosti podľa zákona o sociálnych službách, zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení, porušenie zmluvy o poskytnutí finančného príspevku.

Z celkovej sumy 685 884,11 eur porušenia finančnej disciplíny bolo zo strany kontrolovaných subjektov vrátených na účet MPSVR SR 515 933,40 eur. Výsledný materiál 1 vykonanej FKNM bol odborom kontroly postúpený Úradu vládneho auditu na začatie správneho konania.

FKNM vykonané v roku 2022 zamerané na hospodárenie s finančným príspevkom poskytnutým na financovanie sociálnej služby podľa § 78a zákona o sociálnych službách boli vykonané u neverejných poskytovateľov sociálnej služby (neziskové organizácie a občianske združenie).

V roku 2022 boli začaté aj 2 FKNM v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých skončenie výkonu FKNM bolo prenesené do roku 2023.

### Kontrola hospodárenia s dotáciami na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR

MPSVR vykonáva finančnú kontrolu na mieste (ďalej len „FKNM“) podľa § 9 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v subjektoch, ktorým bola poskytnutá dotácia na podporu rozvoja sociálnej oblasti podľa zákona č. 544/2010 Z. z.

V roku 2022 bolo vykonaných 7 FKNM v subjektoch, ktorým bola poskytnutá dotácia na podporu rozvoja sociálnej oblasti. Celková suma overených finančných prostriedkov bola 174 960,00 eur.

Výkonom FKNM bolo zistených 63 porušení, z toho 20 porušení finančnej disciplíny v celkovej sume 41 568,98 eur podľa § 31 ods. 1 písm. b) zákona č. 523/2003 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Ostatné porušenia v počte 43 súviseli s porušením povinnosti podľa zákona č. 544/2010 Z. z., zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce a porušenie zmluvy o poskytnutí dotácie.

Z celkovej sumy 41 568,98 eur porušenia finančnej disciplíny bolo zo strany kontrolovaných subjektov vrátených na účet MPSVR SR 31 896,20 eur. Výsledné materiály 2 vykonaných FKNM boli odborom kontroly postúpené Úradu vládneho auditu na začatie správneho konania.

FKNM vykonané v roku 2022 zamerané na hospodárenie poskytnutej dotácie boli vykonané v neziskových organizáciách a občianskych združeniach.

#### 3.4.8 Dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR

MPSVR SR poskytovalo v roku 2022 dotácie z rozpočtu kapitoly v súlade so zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Nad rámec každoročne poskytovaných dotácií boli v roku 2022 poskytované i dotácie v súlade s novou legislatívou (NV SR č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti MPSVR SR v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s COVID-19 v znení neskorších predpisov)

prijatou v záujme zmiernenia následkov pandémie COVID-19 a zabránenia jej šírenia a NV SR č. 131/2022 Z. z. v znení NV SR č. 143/2022 Z. z., č. 326/2022 Z. z. a č. 374/2022 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny.

V zmysle zákona č. 544/2010 Z. z. boli čerpané dotácie v sume 51 954 925 eur, z toho na Ústredí práce sociálnych vecí a rodiny v sume 4 647 090 eur, na aparáte ministerstva (prvok 07C040A a 0AR05) v sume 47 307 835 eur, z toho dotácie na protidrogovú politiku vo výške 31 274 eur.

V rámci aparátu ministerstva sa vyplácali dotácie na podporu rozvoja sociálnych služieb a dotácie na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (§ 3 zákona), ktoré boli čerpané v sume 1 842 883 eur (podporených 198 žiadostí), z toho z kapitálových transferov v sume 978 734 eur na kúpu osobných a špeciálnych motorových vozidiel, technických zariadení na zlepšenie manipulácie s klientmi s obmedzenou schopnosťou pohybu, materiálového vybavenia, na vytváranie bezbariérového prostredia, na vykurovacie zariadenia a inú techniku. V rámci týchto výdavkov boli na protidrogovú politiku poskytnuté výdavky v sume 27 734 eur (0AR05).

Na podporu rekondičných aktivít (§ 6) boli čerpané výdavky v sume 716 554 eur (24 žiadostí), na podporu členstva v medzinárodnej organizácii v sociálnej oblasti (§ 7) v sume 58 087 eur (23 žiadostí) a na podporu edičnej činnosti (§ 8) v sume 177 853 eur (24 žiadostí). V rámci týchto výdavkov boli na protidrogovú politiku čerpané výdavky v sume 3 540 eur (0AR05).

V rámci dotácií na podporu rekondičných aktivít boli dotácie zamerané na predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a na podporu obnovenia psychickej a fyzickej kondície fyzickej osoby, ktorá je poberateľom starobného, predčasného starobného alebo výsluhového dôchodku a nevykonáva činnosť, ktorá zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti alebo z podnikania schválené výdavky trom subjektom v sume 640 000 eur. Časť dotácie bola zo strany žiadateľov v závere roka ministerstvu vrátená, a to z dôvodu nerealizovania rekondičných pobytov v predpokladanom rozsahu počas obmedzenia hotelových služieb. Výdavky poskytnuté na tento účel k 31. 12. 2022 predstavovali 619 500 eur. Prostredníctvom nich bol poskytnutý príspevok na rekreácie 12 390 žiadateľom.

Na dotácie na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí (§9a) bola vyplatená suma 100 585 eur a bolo podporených 13 žiadateľov.

Dotácia na podporu plnenia funkcií rodiny (§9b) bola poskytnutá 139 žiadateľom vo výške 5 047 449 eur a dotácia na podporu dobrovoľníckej činnosti (§9c) bola poskytnutá 8 žiadateľom vo výške 15 100 eur.

V súlade s § 9 ods. 1 a ods. 2 zákona bola poskytnutá dotácia fyzickým osobám na podporu humanitárnej pomoci v sume 133 320 eur pre 211 fyzických osôb v krízovej životnej situácii alebo v mimoriadne nepriaznivej sociálnej situácii na podporu riešenia tejto situácie, z toho na zmiernenie následkov povodní v sume 1 200 eur pre 2 žiadateľov a na zmiernenie následkov požiaru v sume 39 000 eur pre 79 žiadateľov.

Na aparáte MPSVR SR boli vyplatené dotácie v rámci podpory humanitárnej pomoci právnickým osobám podľa § 9 ods. 3 a 4 a nariadenia vlády SR č. 103/2020 Z. z. v znení nariadení vlády SR č. 293/2022 Z.z. a č. 313/2022 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 131/2022 Z.z. v znení nariadení vlády SR č. 143/2022 Z.z. a č. 524/2022 Z.z. Spolu boli poskytnuté dotácie v sume 21 250 164 eur, z toho:

- na čiastočnú úhradu zvýšených prevádzkových nákladov na energie v zariadeniach sociálnych služieb v sume 6 813 615 eur pre 545 žiadateľov a pre 3 subjekty vykonávajúce sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu vo výške 21 377 eur,
- na odmeny pre zamestnancov neverejných poskytovateľov sociálnej služby, zamestnancov subjektov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a subjektov zapojených do národného projektu Dotáciu za mimoriadne náročnú každodennú prácu v zariadeniach, v rodinách a v teréne bolo možné poskytnúť v maximálnej výške 676 eur (celková cena práce) na jedného oprávneného zamestnanca. Suma vyplatená na uvedený účel predstavuje 8 369 488 eur pre 12 959 zamestnancov zariadení sociálnych služieb, zamestnancov subjektov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a zamestnancov subjektov zapojených do národného projektu,
- na účely čiastočnej úhrady zvýšených prevádzkových nákladov u poskytovateľov vybraných druhov sociálnych služieb, ktoré preukázateľne vznikli v dôsledku nárastu miery inflácie v sume 17 742 375 eur pre 714 žiadateľov,
- dotácia na tzv. infekčný príplatok pre zamestnancov zariadení sociálnych služieb v karanténe z dôvodu šírenia ochorenia COVID-19, ako aj dotácie na ich adekvátne ubytovanie a stravovanie. Výška dotácie



na „odmenu zamestnanca v karanténe“ na jedného zamestnanca je na celkovú cenu práce vo výške 405 eur (300 eur hrubá mzda), vyplatená suma 573 žiadateľom o dotáciu predstavovala 6 029 404 eur,

- dotácia na humanitárnu pomoc pre právnickú osobu, kde predmetom poskytnutia dotácie sú v súvislosti s protipandemickými opatreniami najmä prostriedky na úhradu alebo spolufinancovanie nákladov napr. na nákup ochranných rúšok, jednorazových ochranných rukavíc, ochranných návlekov, dezinfekčných prostriedkov, bezkontaktných teplomerov, respirátorov, stojanov na bezdotykovú dezinfekciu, germicídnych žiaričov, kyslíkových oxygenerátorov, čističiek vzduchu s filtrom, biolámp a pod.. Vyplatená suma je 242 253 eur pre 66 žiadateľov, z toho dotácia vo výške 54 379 eur bola vyplatená na nákup potravinových balíčkov, hygienických balíčkov a vecí súvisiacich s pomocou pre odídencov v súvislosti s vojnou na Ukrajine,
- dotácia na úhradu za sociálnu službu poskytovanú osobe s osobitnou ochranou v zmysle nariadenia vlády č. 326/2022 Z.z. – bola vyplatená suma 76 710 eur pre 6 žiadateľov.

Na aparáte ministerstva boli v roku 2022 vyplatené dotácie celkovo vo výške 47 307 835 eur, z toho z hľadiska právnej formy:

- obciam a vyšším územným celkom a rozpočtovým a príspevkovým organizáciám v ich pôsobnosti pre zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti v sume 25 167 180 eur,
  - občianskym združeniam v sume 5 024 559 eur,
  - odborovým organizáciám v sume 269 500 eur,
  - neziskovým organizáciám v sume 13 708 776 eur,
  - cirkevným organizáciám v sume 2 969 435 eur,
  - fyzickým osobám v sume 133 320 eur,
- ostatným právnickým osobám v sume 35 065 eur.

**Tabuľka 3.42 Vybrané druhy dotácií čerpané v súlade so zákonom č. 544/2010 Z. z. v pôsobnosti MPSVR SR**

Účel poskytovania dotácií	Podporené projekty			Poskytnuté finančné prostriedky v eur		
	rok 2021	rok 2022	Index 2022/2021	rok 2021	rok 2022	Index 2022/2021
– na podporu rozvoja sociálnych služieb a na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (§ 3)	193	198	102,6	1 799 593	1 842 883	102,4
– na podporu rekondičných aktivít, členstva v medzinárodných organizáciách, podporu edičnej činnosti (§ 6,7,8)	66	79	119,7	950 373	952 494	100,2
– na podporu humanitárnej pomoci právnickým osobám (§ 9), mimo výživových doplnkov a odmien pre zar. soc. služieb	661	648	98	5 027 711	6 368 935	126,7
– na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí	11	13	118,2	52 439	100 585	191,8
– na podporu plnenia funkcií rodiny (§ 9b)	146	139	95,2	4 507 183	5 047 449	111,9
– na podporu dobrovoľníckej činnosti (§ 9c)	24	8	33,3	35 381	15 100	42,7
– na podporu humanitárnej pomoci (fyzické osoby)	567	211	37,2	395 771	133 320	33,7

Zdroj: Návrh záverečného účtu za rok 2022

Na Ústredí práce boli vyplatené dotácie na základe nariadenia vlády SR č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti MPSVR SR v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov, na základe nariadenia vlády SR č. 160/2022 Z. z., č. 228/2022 Z. z. a č. 353/2022 Z. z., ktorými sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti MPSVR SR v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov celkovo vo výške 4 647 090 eur.

Tabuľka 3.43 Jednorazová dotácia poskytnutá úradmi PSVR

Program	Funkčná klasifikácia	Ekonomická kategória	Popis	Suma v eur
07C040A (ÚPSVR)	1090	642014	SOS dotácie - doplatok z roku 2021	1 010
	1012	642014	osobného asistenta	1 124 300
	1020	642014	opatrovateľa, bez nároku opatrovaného na príspevok	149 680
	1090	642014	FO staršej ako 62 rokov, ktorá nebola poberateľom žiadnej dôchodkovej dávky a nepracuje	36 900
	1040	642014	FO, ktorá sa stará o dieťa vo veku 6 - 18 rokov s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom	56 900
	1040	642200	FO, ktorou je nezaopatrované dieťa so súdom určenou vyživovacou povinnosťou (do 150 eur)	3 233 200
	1090	642200	FO pri zániku náhradnej starostlivosti	33 500
	1090	642042	FO pri skončení starostlivosti v CDR	11 600
<b>SPOLU</b>				<b>4 647 090</b>

Zdroj: Návrh záverečného účtu za rok 2022

### 3.4.9 Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS)

V zmysle platnej Lisabonskej zmluvy sú členské štáty EÚ a Európska únia ako celok povinné pri definovaní a implementovaní svojich politík kladť dôraz na plnú zamestnanosť, sociálnu ochranu pre všetkých občanov a boj proti sociálnej exklúzii.

Z dôvodu monitorovania vývoja sociálnej ochrany v členských štátoch EÚ vyžaduje Európska komisia (EK) prístup k aktuálnym a podrobným údajom a informáciám o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch. Jedným zo základných nástrojov štatistického sledovania sociálnej ochrany je **Európsky systém jednotných štatistík sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS<sup>63</sup>)**. Počnúc rokom 2008 (referenčný rok 2006) poskytujú členské štáty EÚ údaje na základe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007<sup>64</sup> o európskom systéme integrovanej štatistiky sociálnej ochrany (ESSPROS) so štyrmi implementačnými nariadeniami Komisie č. 1322/2007<sup>65</sup>, č. 10/2008<sup>66</sup>, č. 110/2011<sup>67</sup> a č. 263/2011<sup>68</sup>.

Štatistický systém ESSPROS pozostáva z nasledovných modulov:

- Prijmy a výdavky na sociálnu ochranu
- Kvalitatívne informácie
- Počet poberateľov dôchodkov s elimináciou duplicity
- Čisté výdavky na dávky.

<sup>63</sup><http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5917481/KS-RA-11-014-EN.PDF/ee86d517-3348-4c20-94ee-a37c330755b1>

<sup>64</sup><http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:113:0003:0008:SK:PDF>

<sup>65</sup><http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R1322&from=EN>

<sup>66</sup><http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0010&from=EN>

<sup>67</sup><http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:034:0029:0032:SK:PDF>

<sup>68</sup><http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:071:0004:0008:SK:PDF>

Medzinárodne porovnateľné údaje o príjmoch a výdavkoch na sociálnu ochranu sú dostupné na webovej stránke Eurostat-u (EK) za členské štáty EÚ a v publikáciách Štatistického úradu SR<sup>69</sup>. Najnovšie údaje sú za rok 2020.

**Príjmy programov sociálnej ochrany** zahŕňajú sociálne príspevky (od zamestnávateľov, zamestnancov, SZČO, dobrovoľných platiteľov), príspevky verejnej správy (platby štátneho rozpočtu, regionálnej a miestnej samosprávy a fondov povinného sociálneho zabezpečenia), transfery z iných programov a iné príjmy.

**Výdavky** zahŕňajú sociálne dávky podľa účelov sociálnej ochrany, administratívne výdavky a iné výdavky. Sociálna ochrana obsahuje všetky intervencie zo strany verejných alebo súkromných organizácií, ktorých cieľom je oslobodiť domácnosti a jednotlivcov od bremien definovaných rizík alebo potrieb za predpokladu, že neexistuje ani simultánna a ani individuálna dohoda.

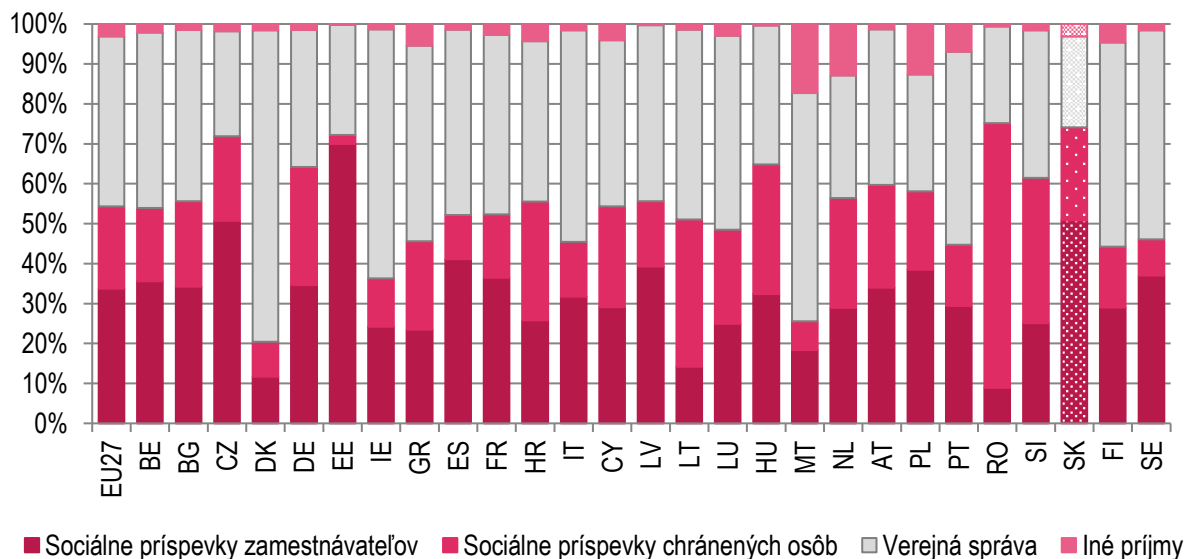
Manuál ESSPROS klasifikuje sociálne dávky podľa 8 nasledovných účelov:

- choroba/zdravotná starostlivosť
- invalidita
- staroba
- pozostalí
- rodina/deti
- nezamestnanosť
- bývanie
- sociálne vylúčenie inde nezaradené.

**Výdavky na sociálne dávky (hrubé)**<sup>70</sup> sú zapísané bez odčítania daní alebo iných povinných poplatkov platených poberateľom (napr. sociálne príspevky).

Členské štáty EÚ majú výrazne odlišné systémy financovania sociálnej ochrany v závislosti na tom, či uprednostňujú poisťovacie systémy. Graf nižšie uvádza prehľad štruktúry príjmov na sociálnu ochranu za jednotlivé členské štáty.

**Graf 3.45 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu v EU27 v roku 2020**



Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat – ESSPROS, údaje platné k 13.06.2023

<sup>69</sup>[https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/social/publications/!ut/p/b1/jZLDolwEEW\\_xS\\_opZTXsgCUGol8rCibw8IYjIAL4\\_cLBDcmVGc3mXMyd4ZUpCRV7-aa\\_1s-q6-j31lnzNHur5vcLiWA8ikUMChAGI6AKcBwEJxfPIJvoHc81TkW2aAWbOvAUy\\_LFLKPSaCdb4Lh3FA3SK2KWDMfIB4xJwYcGNhQfJl5V5mmuDmf\\_k1C374R1JNiC7BBOhepF\\_yAZZCCvsHMFyRRH17IY9WVKVWikTe2egOmflqs/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1E3SThCQjFBMDg1NzAwSU5TVTAwVIMwME4w/](https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/social/publications/!ut/p/b1/jZLDolwEEW_xS_opZTXsgCUGol8rCibw8IYjIAL4_cLBDcmVGc3mXMyd4ZUpCRV7-aa_1s-q6-j31lnzNHur5vcLiWA8ikUMChAGI6AKcBwEJxfPIJvoHc81TkW2aAWbOvAUy_LFLKPSaCdb4Lh3FA3SK2KWDMfIB4xJwYcGNhQfJl5V5mmuDmf_k1C374R1JNiC7BBOhepF_yAZZCCvsHMFyRRH17IY9WVKVWikTe2egOmflqs/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1E3SThCQjFBMDg1NzAwSU5TVTAwVIMwME4w/)

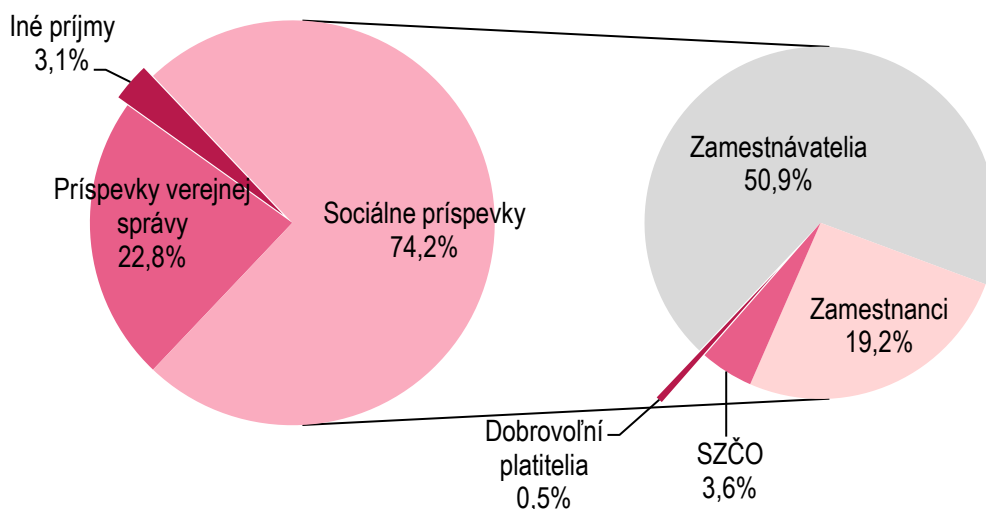
<sup>70</sup> <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3433488/5280189/KS-SF-09-102-EN.PDF>

Rozdiely vo financovaní medzi členskými štátmi EÚ sú spôsobené historickým vývojom. Najvyšší podiel tvorili sociálne príspevky v Rumunsku (75,2 %), Slovensku (74,2 %), Estónsku (72,2 %) Českej republike (71,9 %), pričom v Estónsku je zároveň najnižší podiel príjmov od chránených osôb (2,2 %) a najvyšší podiel príjmov od zamestnávateľov (70,0 %). Príjmy od chránených osôb dosiahli najvýznamnejší podiel v Rumunsku (66,3 %), Litve (36,9%), Slovinsku (36,4 %) a Maďarsku (32,5 %), pričom Rumunsko, Slovinsko, Chorvátsko, Litva a Maďarsko sú zároveň jedinými krajinami, v ktorých je podiel príjmov od chránených osôb vyšší než podiel príjmov od zamestnávateľov. Prevažne (viac ako 55 %) z príspevkov verejnej správy je sociálna ochrana financovaná v Dánsku (78,0 %), v Írsku (62,4 %) a na Malte (57,1 %).

Príjmy na systém sociálnej ochrany v úhrne v SR v roku 2020 vzrástli medziročne o 0,425 mld. eur a dosiahli 13 677,32 mil. eur (14,6 % HDP).

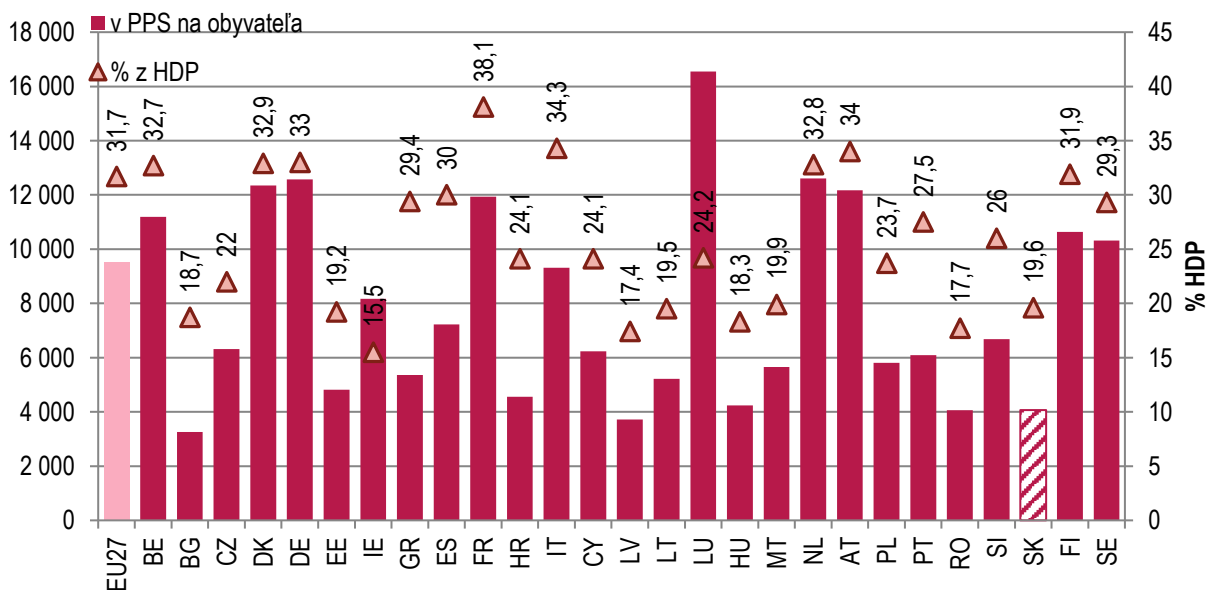
Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu je zobrazená v grafe 3.46.

**Graf 3.46 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu podľa druhu v SR, 2020**



Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS

**Graf 3.47 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa a v % HDP, 2020**

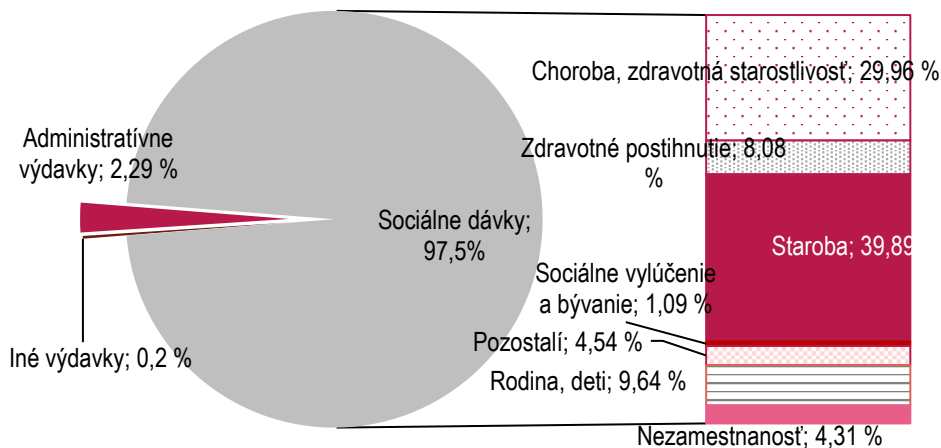


Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat – ESSPROS, údaje platné k 13.06.2023

Celkové hrubé výdavky na sociálnu ochranu v EU27 dosiahli 9 536,74 PPS na obyvateľa (v SR 4 066,29; PPS na obyvateľa) a 31,7 % HDP (v SR 19,6 %). Rozdiely medzi jednotlivými krajinami sú do istej miery úmerné úrovniam bohatstva, výdavky vyjadrené v PPS na obyvateľa tradične medziročne mierne rastú.

V SR celkové hrubé výdavky (bez odpočítania daní a sociálnych príspevkov platených poberateľmi dávok) na sociálnu ochranu v roku 2020 vzrástli medziročne o 8,64 % a dosiahli 18 299,1 mil. eur (19,6 % HDP). Štruktúra výdavkov na sociálnu ochranu v SR podľa jednotlivých účelov je znázornená v grafe 3.49.

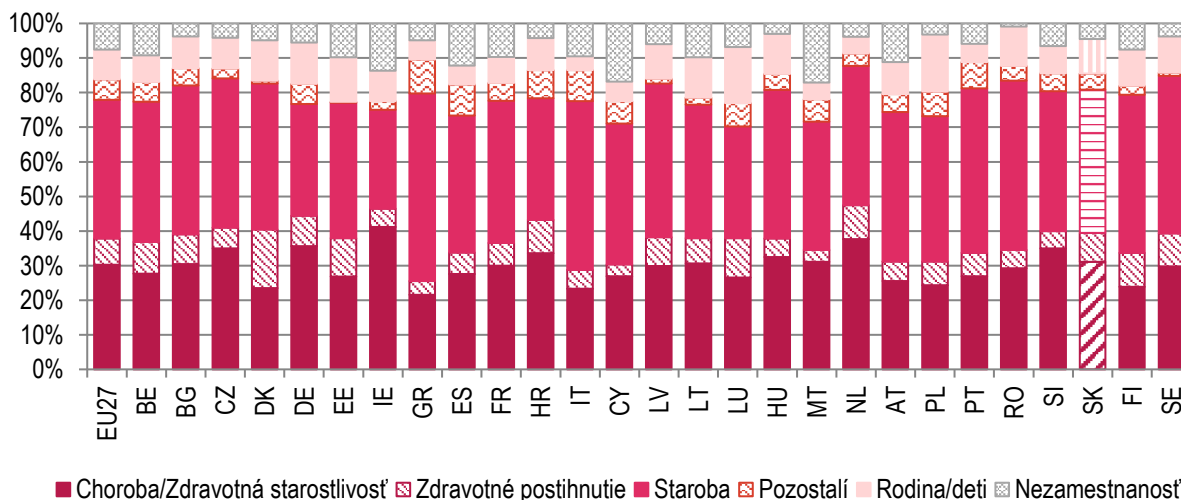
**Graf 3.48 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu v SR v roku 2020**



Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS

Výdavky na sociálne dávky (nasledujúci graf) na účel choroba/zdravotná starostlivosť v EU27 dosiahli 27,8 % zo všetkých dávok, pričom najvyšší podiel dosiahli v Írsku (37,9 %) a najnižší v Grécku (21,0 %). Najvyšší podiel sociálnych dávok na účel zdravotného postihnutia dosiahol Dánsko (15,2 %) a najnižší Cyprus (3,1 %), pričom európsky priemer predstavoval 7,1 %. Najnižší podiel výdavkov na sociálne dávky s účelom staroba bol dosiahnutý v Írsku (26,4 %) s najmladšou populáciou, najvyšší podiel výdavkov bol na tento účel použitý v Grécku (52,8 %). Priemer EU27 dosiahol 39,1 %, čo je len o 0,8 percentuálneho bodu menej ako je podiel výdavkov na sociálne dávky s účelom staroba na Slovensku (39,9 %). Podiel výdavkov na účel pozostalí v priemere za EU27 dosiahol 4,7 %. Na účel rodina/deti dosiahol priemer EU27 podiel 8,7 %. V Poľsku to bolo až 15,9 %, kým v Taliansku a Holandsku podiel dosiahol len 3,6 %, resp. 4,0 %. Najvyšší podiel dávok vyplatených na účel nezamestnanosť bol dosiahnutý na Malte (16,6 %), najnižší v Rumunsku (0,9 %) a priemer EU27 dosiahol 6,9 %. Výdavky na účely bývanie a sociálne vylúčenie predstavujú menšiu časť celkových výdavkov, na úrovni EU27 ide o 3,6 %.

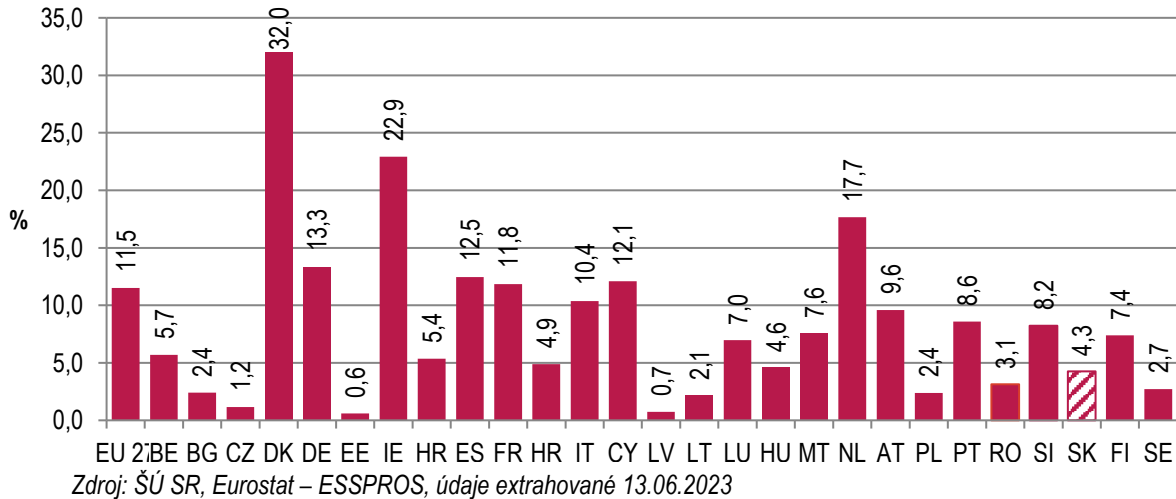
**Graf 3.49 Štruktúra výdavkov na sociálne dávky podľa účelov, 2020**



Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat – ESSPROS, údaje platné k 13.06.2023

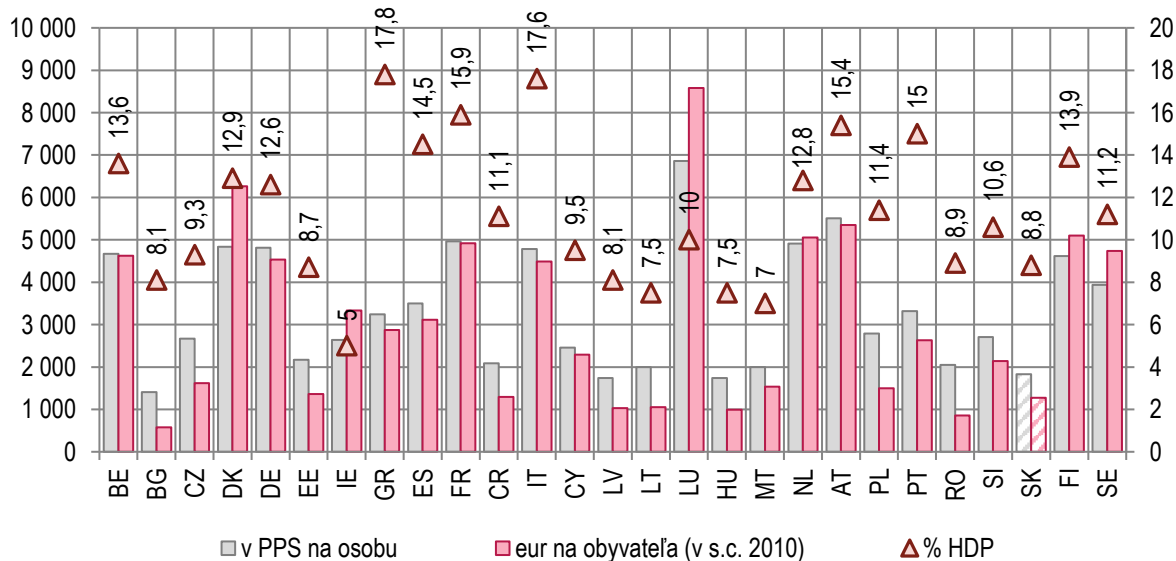
V roku 2020 sa v SR vyplácalo 4,3 % zo všetkých dávok ako testované na príjem, resp. výšku majetku. Najvyšší podiel testovaných dávok bol v Dánsku (36,5 %, vzhľadom na to, že viac než polovica dávok vyplatených na účely invalidita a staroba sú testované na príjem) a Írsku (27,1 %, viac než polovica dávok vyplatených na účely invalidita a nezamestnanosť) a najnižší v Estónsku (0,6 %, testujú sa len dávky vyplácané na účel bývania a sociálneho vylúčenia).

**Graf 3.50 Testované dávky sociálnej ochrany (% zo všetkých sociálnych dávok), 2020**



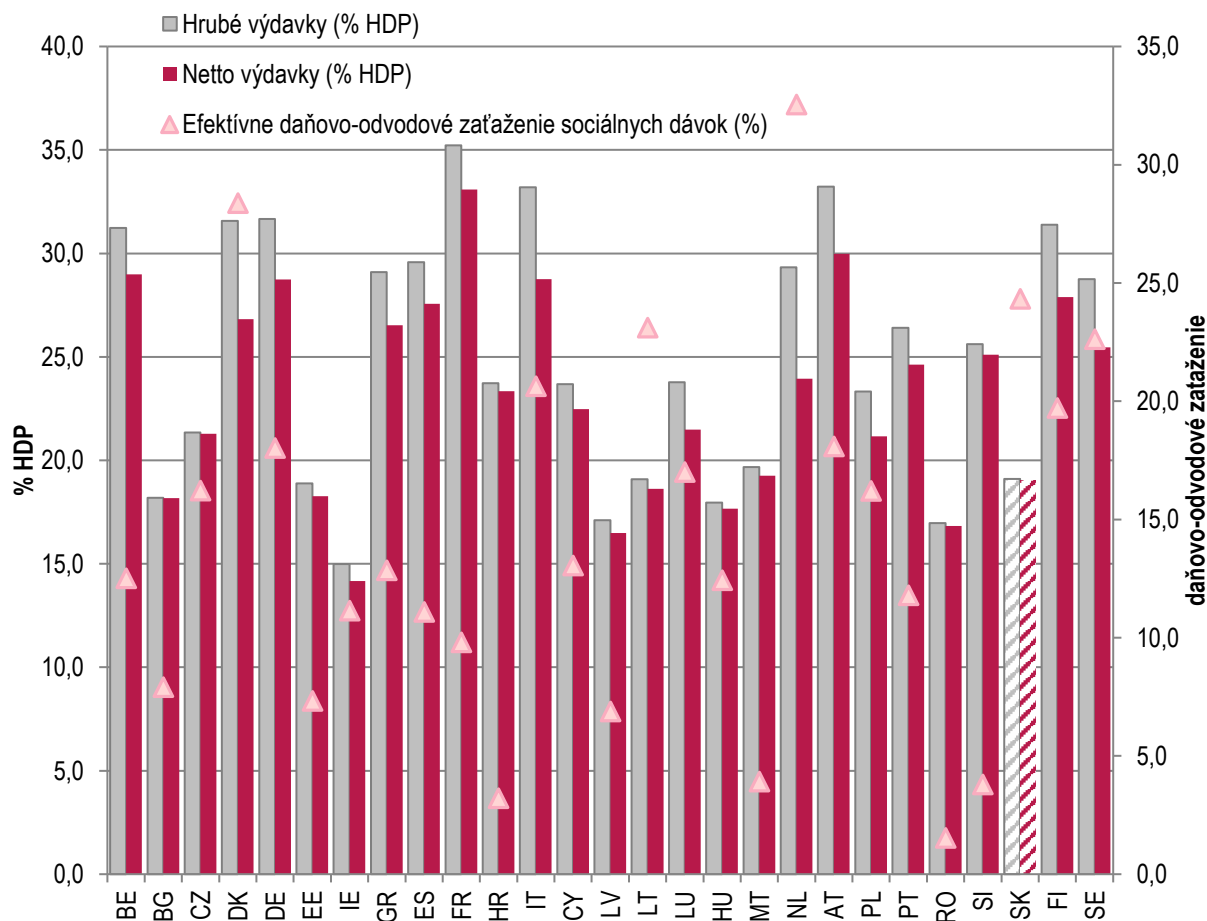
Celkové hrubé výdavky na dôchodky v EU27 dosiahli 4 095,0 PPS na obyvateľa (v SR 1 830,0 PPS na obyvateľa), 3 527,8 eura na osobu v stálych cenách roku 2010 (v SR 1 274,1 eura na osobu v stálych cenách) a 13,6 % HDP (v SR 8,8 %). Najnižšie výdavky na dôchodky vyjadrené ako podiel z HDP vykázalo Írsko (5,0 % HDP) s najmladšou populáciou v rámci EU27, najvyššie výdavky majú Grécko (17,8 % HDP) a Taliansko (17,6 % HDP), ktoré patria ku krajinám s najvyšším podielom obyvateľov nad 65 rokov. Výraznejšie rozdiely sa medzi štátmi prejavujú pri vyjadrení výdavkov na dôchodky v PPS na osobu. Najnižšie výdavky v PPS na obyvateľa dlhodobo dosahuje Bulharsko (1 409,3), najvyššie Luxembursko (6 858,3).

**Graf 3.51 Výdavky na dôchodky, 2020**



Výsledky z modulu Netto dávky sú v databáze Eurostatu dostupné za rok 2020 pre všetky štáty EU27, Cyprusu a Fínska. Najvyšší podiel sociálnych dávok v roku 2020 podliehal daniam alebo sociálnym odvodom v Grécku (68,6 %), viac než 60 percentný podiel bol aj v Taliansku, Francúzsku a Španielsku. Najnižší podiel dávok daniam a odvodom podliehal na Slovensku (1,3 %) a v Českej republike (2,1 %).

**Graf 3.52 Hrubé a netto výdavky na sociálnu ochranu (% z HDP), 2020**



Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat – ESSPROS, údaje platné k 13.06.2022

### 3.5 Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja

V roku 2022 sa pokračovalo v rámci Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len „OP LZ“) s kontrahovaním a realizáciou projektov programového obdobia 2014 - 2020.

V rámci OP LZ sa poskytuje podpora v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, zvyšovania zamestnanosti osobitne so zreteľom na zamestnanosť mladých ľudí po skončení školy do 29 rokov veku, v oblasti sociálneho začlenenia a integrácie marginalizovaných rómskych komunit (ďalej len „MRK“) a technickej vybavenosti v obciach s prítomnosťou MRK, ako aj podpora obnovy po kríze spojenjej s pandémiou COVID-19 vrátane jej sociálnych dôsledkov a príprava zeleného, digitálneho a odolného oživenia hospodárstva. Globálnym cieľom OP LZ pre oblasť vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej inklúzie bolo aj v roku 2021 podporiť rozvoj ľudských zdrojov, celoživotného vzdelávania, plnohodnotné začlenenie nezamestnaných na trh práce a zlepšenie ich sociálnej situácie. Dosahovanie globálneho cieľa OP LZ v súlade so Stratégiou Európa 2020, s cieľmi Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2022 a v nadväznosti na Partnerskú dohodu SR na roky 2014 – 2020 sa realizuje pomocou mäkkých (neinvestičných) a tvrdých (investičných) opatrení v deviatich prioritných osiach cez ich špecifické ciele:

#### 1. Vzdelávanie

- zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
- zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy, reflektujúc potreby trhu práce
- zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce
- zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehľbovanie a zvyšovanie kvalifikácie

#### 2. Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí

- zavedením záruky pre mladých nezamestnaných ľudí, ktorí patria k NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce

#### 3. Zamestnanosť

- zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a na zdravotne postihnuté osoby
- zlepšiť prístup na trh práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti, vrátane podpory mobility pre získanie zamestnania, adaptability zamestnancov, samostatnej zárobkovej činnosti a aktivít vo vidieckych oblastiach
- zlepšením podmienok pre zosúladenie pracovného a rodinného života zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien
- znížiť horizontálnu a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie
- zvýšiť kvalitu a kapacity verejných služieb zamestnanosti na zodpovedajúcu úroveň v nadväznosti na meniace sa potreby a požiadavky trhu práce, nadnárodnú pracovnú mobilitu a zvýšiť účasť partnerov a súkromných služieb zamestnanosti na riešení problémov v oblasti zamestnanosti

#### 4. Sociálne začlenenie

- zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti, vrátane na trhu práce
- prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie
- prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť
- vytvoriť štandardné klinické postupy a štandardné postupy pre výkon prevencie a začleniť ich do celoštátneho systému zdravotnej starostlivosti

#### 5. Integrácia marginalizovaných rómskych komunit

- zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov marginalizovaných komunit, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie
- zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunit, predovšetkým Rómov
- podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a k verejnému zdraviu, vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvety a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania

#### 6. Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit / Európsky fond regionálneho rozvoja

- rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania
- zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu, vrátane vzdelávania a starostlivosti v rannom detstve



- zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre
- zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK

#### 7. Technická pomoc

Prioritná os Technická pomoc je určená na vykonávanie operačného programu v rámci riadiaceho orgánu a sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom a predstavuje podporu z uvedených finančných zdrojov EÚ pre realizáciu ostatných vyššie uvedených prioritných osí

#### 8. REACT-EU

Ide o dodatočné zdroje a vykonávacie opatrenia na poskytovanie pomoci na podporu obnovy po kríze spojenej s pandemiou COVID-19 vrátane jej sociálnych dôsledkov a na prípravu zeleného, digitálneho a odolného oživenia hospodárstva. Vytvorená nová prioritná os umožní:

- realizovať opatrenia zamerané na podporu trhu práce - zvyšovať zručnosti, vzdelávanie
- realizovať opatrenia sociálnych a zdravotných služieb
- boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu
- zabezpečiť asistenčné a iné podporné činnosti pre osoby, ktoré najviac zasiahli dopady krízy spôsobenej šírením pandémie

#### 9. Technická pomoc REACT-EU

Na podporu vykonávania nových opatrení v rámci prioritnej osi 8 REACT-EU sa vytvorila aj nová prioritná os 9 Technická pomoc REACT-EU, určená na krytie nevyhnutných výdavkov riadiaceho a sprostredkovateľských orgánov. Finančné prostriedky budú využité na vykonávanie úloh definovaných v rámci všeobecného nariadenia.

#### 10. CARE-ESF

Prioritná os zameraná na riešenie migračných výziev v dôsledku vojenskej agresie na Ukrajinu.

#### 11. CARE-EFRR

Prioritná os zameraná na riešenie migračných výziev v dôsledku vojenskej agresie na Ukrajinu.

**Celková alokácia finančných prostriedkov pre OP LZ je k 31.12.2022 vo výške 3 484 166 687 eur, z toho zdroje EÚ tvoria 2 996 457 169 eur a 487 709 518 eur je za štátny rozpočet.**

Tabuľka 3.45 Podiel prioritných osí na celkovej alokácii OP LZ

Prioritná os	EÚ zdroje	ŠR SR * zdroj	Spolu
1 - Vzdelávanie	347 496 004	64 401 163	<b>411 897 167</b>
2 - Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí	172 270 942	15 200 378	<b>187 471 320</b>
3 - Zamestnanosť	1 326 222 796	269 323 216	<b>1 595 546 012</b>
4 - Sociálne začlenenie	294 669 312	66 839 315	<b>361 508 627</b>
5 - Integrácia marginalizovaných rómskych komunit	161 954 885	26 555 870	<b>188 510 755</b>
6 - Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK	190 707 577	26 524 893	<b>217 232 470</b>
7 - Technická pomoc	78 600 000	16 103 753	<b>94 703 753</b>
8 – REACT-EU	371 448 128	0	<b>371 448 128</b>
9 - Technická pomoc REACT-EU	11 842 525	2 760 930	<b>14 603 455</b>
10 - CARE-ESF	11 245 000	0	<b>11 245 000</b>
11 - CARE-EFRR	30 000 000	0	<b>30 000 000</b>
<b>Spolu</b>	<b>2 996 457 169</b>	<b>487 709 518</b>	<b>3 484 166 687</b>

Zdroj: RO OP LZ ; \* štátny rozpočet

V roku 2022 boli vykonané **dve revízie OP LZ**, a to:

- **Prvá revízia** - na OP LZ (v. 10.0), dňa 13.6.2022, schválená vykonávacím rozhodnutím Komisie č. C(2022) 4063, uskutočnená v nadväznosti na nariadenie EP a Rady (EÚ) 2020/2221 z 23.12.2020 (zmena nariadenia č. 1303/2013, pokiaľ ide o dodatočné zdroje) a vykonávacie opatrenia na poskytovanie pomoci na podporu obnovy po kríze spojenej s pandemiou COVID-19, vrátane jej sociálnych dôsledkov a na prípravu zeleného, digitálneho a odolného oživenia hospodárstva (REACT-EU) a na základe Vykonávacieho rozhodnutia Komisie (EÚ) 2021/2055 z 23.11.2021, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2021/182 s cieľom stanoviť rozdelenie zdrojov REACT-EU na rok 2022 podľa členských štátov.

Uvedené nariadenia umožnili posilniť rozpočet programového obdobia (PrO) 2014 – 2020 o dodatočné finančné zdroje (zdroj REACT-EU 2.tranža), z ktorých bola v prospech OP LZ vyčlenená pre rok 2022 suma 66 458 080 eur. Uvedené dodatočné finančné zdroje boli alokované do PO 8 REACT-EU.

- **Druhá revízia** OP LZ (v. 12.0) bola dňa 19.12.2022 schválená vykonávacím rozhodnutím Komisie č. C(2022) 9943.

Revízia OP LZ sa uskutočnila v nadväznosti na prijaté Nariadenie EP a Rady (EÚ) 2022/562 zo 6.4.2022, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 223/2014, pokiaľ ide o Kohézne opatrenia na podporu utečencov v Európe (CARE), na základe Vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2022/872 z 1.6.2022, ktorým sa mení vykonávacie nariadenie (EÚ) č. 288/2014, pokiaľ ide o zmeny vzoru operačných programov v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a vzoru programov spolupráce v rámci cieľa Európska územná spolupráca v súvislosti s Kohéznymi opatreniami na podporu utečencov v Európe (CARE), ako aj v nadväznosti na prijaté Nariadenie EP a Rady (EÚ) 2022/2039 z 19.10.2022, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) 2021/1060, pokiaľ ide o dodatočnú flexibilitu na riešenie dôsledkov vojenskej agresie Ruskej federácie FAST (Flexibilná pomoc územiám) – CARE.

Uvedené nariadenia umožnili presmerovať zostávajúce zdroje v rámci programu OP LZ do nových prioritných osí PO10 CARE-ESF a PO11 CARE-EFRR, ktoré budú zamerané na riešenie migračných výziev v dôsledku vojenskej agresie na Ukrajine. Do PO10 boli realokované finančné prostriedky z PO3 vo výške 5 000 000 eur, z PO4 vo výške 5 000 000 eur a z PO1 vo výške 1 245 000 eur. Celková alokácia PO10 je 11 245 000 eur. DO PO11 boli realokované finančné prostriedky vo výške 30 000 000 eur z PO6, čo je jej celková alokácia. PO10 a PO11 sú aktivitami a zameraním identické, rozdelenie na dve osi je len technické (z dôvodu rôznych fondov).

V roku 2022 bolo v rámci prioritných osí 2-8 OP LZ vyhlásených spolu **6 vyzvaní pre národné projekty (NP) a 3 výzvy na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov (DOP)**. Ich rozdelenie bolo nasledovné:

- V rámci prioritnej osi 1 *Vzdelávanie* neboli v roku 2022 vyhlásené nové výzvy/vyzvania
- V rámci prioritnej osi 2 *Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí* bolo v roku 2022 vyhlásené jedno nové vyzvanie:
  - OPLZ-NP-2022/2.1.1/01 – Prax pre mladých.
- V rámci prioritnej osi 3 *Zamestnanosť* boli vyhlásené dve vyzvania na realizáciu NP pre nástroje AOTP:
  - OPLZ-NP-2022/3.1.1/01- Aktivácia znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
  - OPLZ-NP-2022/3.2.1/01 - Podpora zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa.
- V rámci prioritnej osi 4 *Sociálne začlenenie* bolo vyhlásené jedno vyzvanie na realizáciu:
  - OPLZ NP 2022/4.1.1/01- Integrovaný prístup k výkonu sociálnej práce zamestnancami úradov práce, sociálnych vecí a rodiny II.
- V rámci prioritnej osi 5 *Integrácia marginalizovaných rómskych komunít* bolo vyhlásené jedno vyzvanie na realizáciu NP:
  - OPLZNP-PO5-2022-1- Zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí žijúcich v lokalitách s prítomnosťou MRK realizáciou obnovy kultúrneho dedičstva.
- V rámci prioritnej osi 6 *Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít* bola vyhlásená jedna technická výzva v súvislosti s iniciatívou sur plus :
  - SUR PLUS - OPLZ-PO6-SC612-2022-1- dodatočný príspevok sur+.
- V rámci prioritnej osi 8 *REACT-EU* boli vyhlásené dve výzvy na predkladanie DOP a jedno vyzvanie pre realizáciu NP:
  - OPLZ-PO8-2021-3 – Zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí žijúcich v prostredí MRK poskytovaním miestnej občianskej poriadkovej služby (ďalej len „MOPS“) v obciach s prítomnosťou MRK,
  - OPLZ-NP-2022/8.1.1/RO-01 – Posilnenie dlhodobej zdravotnej starostlivosti,
  - OPLZ-DOP-2022/8.1.1/RO-01 - Rozvoj zručností na podporu trhu práce.

Prehľad výziev na predkladanie DOP a vyzvaní pre realizáciu NP, vyhlásených v roku 2022 sa nachádza v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 38. Okrem toho bol na webovom sídle zverejnený indikatívny harmonogram výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na rok 2022, a to na adrese: <https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/harmonogram-vyziev/>

Podrobnejšie informácie k OP LZ (vrátane čerpania finančných prostriedkov) za rok 2022 budú k dispozícii po zverejnení Výročnej správy OP LZ za rok 2022 na stránke: <http://www.employment.gov.sk/sk/esf/>.

## 4 ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA

### 4.1 Chudoba a sociálne vylúčenie

Monitorovanie chudoby a sociálneho vylúčenia sa na Slovensku realizuje v kontexte Otvorenej metódy koordinácie (ďalej len „OMK“), ktorá je vytvorená na úrovni Európskej únie pre spoločné usmerňovanie politik členských krajín v oblasti boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu.

Pre meranie pokroku pri dosahovaní strategických cieľov zameraných na zníženie chudoby a sociálneho vylúčenia a predovšetkým pri vzájomné porovnávanie jednotlivých štátov pri dosahovaní výsledkov boli schválené spoločné indikátory (tzv. *Laekenské indikátory*), ktoré neskôr prešli vývojom a v súčasnosti ich nazývame sociálne indikátory na monitorovanie sociálnej ochrany a sociálnej inklúzie.

Meranie chudoby a sociálneho vylúčenia sa realizuje predovšetkým na základe harmonizovaného štatistického zisťovania EU SILC<sup>71</sup> o príjmoch a životných podmienkach. Ide o hlavný zdroj, na báze ktorého sa vypočítavajú nielen príjmové indikátory, ako je miera rizika chudoby, ale aj indikátory pre komplexnejšie zhodnotenie chudoby a sociálneho vylúčenia, a to materiálna a sociálna deprivácia alebo zoskupenie indikátorov na meranie rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Zoskupenie indikátorov (miera rizika chudoby<sup>72</sup>, závažná materiálna a sociálna deprivácia<sup>73</sup> a veľmi nízka intenzita práce<sup>74</sup>) definuje skupiny ľudí, ktorí žijú v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, t.j. ľudí s nízkym príjmom a/alebo tých, ktorí si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život a/alebo žijúcich v rodinách, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne.

V nadväznosti na stanovené ciele pre EÚ do roku 2030<sup>75</sup> v súvislosti s realizáciou princípov obsiahnutých v Európskom pilieri sociálnych práv<sup>76</sup> bol v oblasti sociálnej ochrany stanovený na národnej úrovni cieľ znížiť počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením o 70 tis. ľudí do roku 2030.

Na základe zisťovania EU SILC bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia v roku 2021 cca 841 tis. ľudí, čo predstavovalo 15,6 % na celkovom počte obyvateľov a v roku 2022 išlo cca o 888 tis. ľudí, čo predstavovalo 16,5 % na celkovom počte obyvateľov. V rámci medziročného porovnania išlo o nárast o 0,9 p. b., v absolútnom vyjadrení cca o 47 tis. ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. V porovnaní so zisťovaním EU SILC 2019 (východiskové obdobie)<sup>77</sup> došlo k nárastu počtu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením cca o 93 tis. ľudí. Zásadný vplyv na vývoj miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v rokoch 2021 až 2022 mala ekonomická situácia v krajine spôsobená pandémiou COVID-19. Na zmiernenie následkov pandémie boli prijaté opatrenia, a to predovšetkým v oblasti politiky zamestnanosti, sociálnej politiky a tiež hospodárskej politiky štátu.

Podrobnejšie rozdelenie tejto skupiny je možné vidieť na grafe 4.1a a 4.1b, ktorý znázorňuje zloženie cieľovej skupiny podľa vyššie uvedených troch indikátorov.

<sup>71</sup> Prvé štatistické zisťovanie sa na Slovensku zrealizovalo v roku 2005 a v súčasnosti sú prístupné úplné výsledky už z osemnásteho zisťovania z roku 2022.

<sup>72</sup> Vyjadruje podiel ľudí žijúcich pod hranicou chudoby, t. j. pod 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného (po sociálnych transferoch) príjmu všetkých obyvateľov.

<sup>73</sup> Vyjadruje podiel ľudí, ktorí si nemôžu dovoliť 7 z 13-tich položiek charakterizujúcich ekonomickú záťaž, predmety dlhodobej spotreby, základné voľnočasové a sociálne aktivity, a to: nahrádzanie obnoseného šatstva novým (nie „secondhandovým“), dva páry topánok vhodnej veľkosti (vrátane jedného páru topánok, ktoré sú vhodné do každého počasia), každý týždeň utrátiť malú sumu peňazí na seba bez toho, aby sa musel s niekým radiť, pravidelná účasť na voľnočasovej aktivite, stretnutie s priateľmi/rodinou (príbuznými) za účelom posedenia pri jedle/pití najmenej raz za mesiac, počítač a pripojenie k internetu; nahrádzanie opotrebovaného nábytku (nie „secondhandovým“), jesť jedlo s mäsom, kuraťom, rybou alebo vegetariánskym ekvivalentom každý druhý deň, čeliť neočakávaným finančným výdavkom, ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu, uhrádzať nedoplatky spojené s hypotékou alebo nájomným, úhradou za energie alebo splácaním nákupov na splátky a iných pôžičiek, udržiavať primerané teplo v byte, osobný automobil alebo vybavenie domácnosti farebným televízorom, práčkou, autom alebo telefónom.

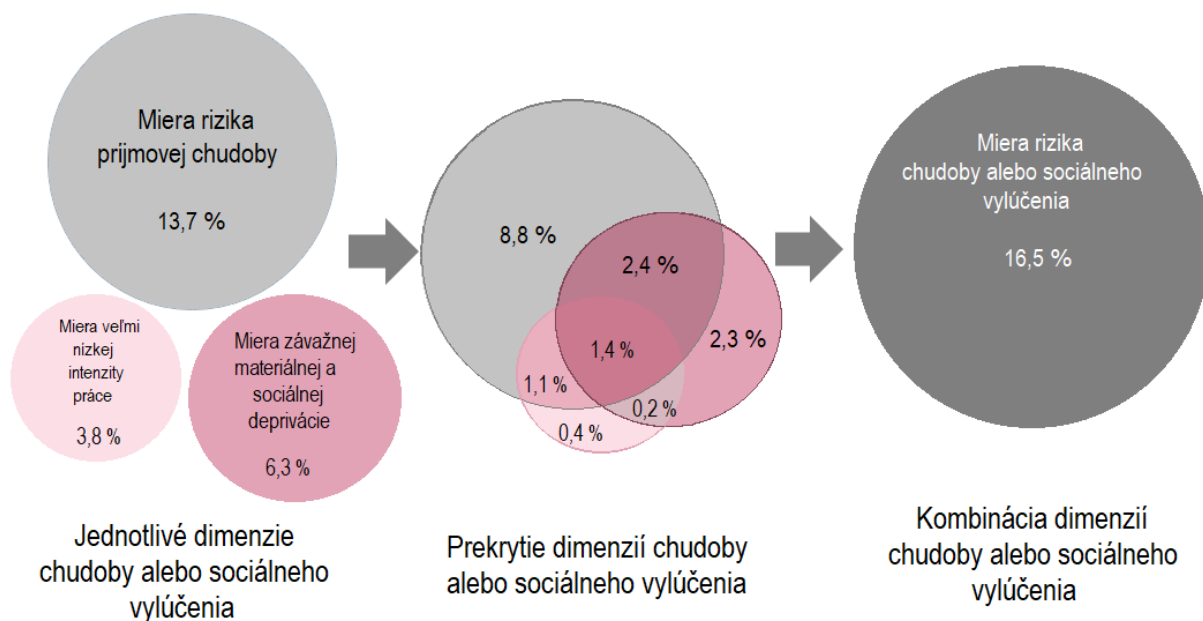
<sup>74</sup> Vyjadruje podiel ľudí vo veku od 0 do 64 rokov žijúci v domácnostiach, kde sú dospelí (vo veku 18 až 64 rokov), ale bez študentov vo veku 18 až 24 rokov a ľudí, ktorí sú na dôchodku podľa svojho aktuálneho ekonomického statusu alebo poberajú akýkoľvek dôchodok (okrem pozostalostného dôchodku), ako aj ľudia vo veku 60-64 rokov, ktorí sú neaktívni a žijú v domácnosti, kde hlavným príjmom sú dôchodky (okrem pozostalostných dôchodkov), ktorí pracovali počas predchádzajúcich 12 mesiacov menej ako 20% svojho celkového potenciálu kombinovaného pracovného času.

<sup>75</sup> Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv 2030.

<sup>76</sup> Strategický dokument, ktorý rámčuje oblasť sociálnej politiky EÚ do roku 2030.

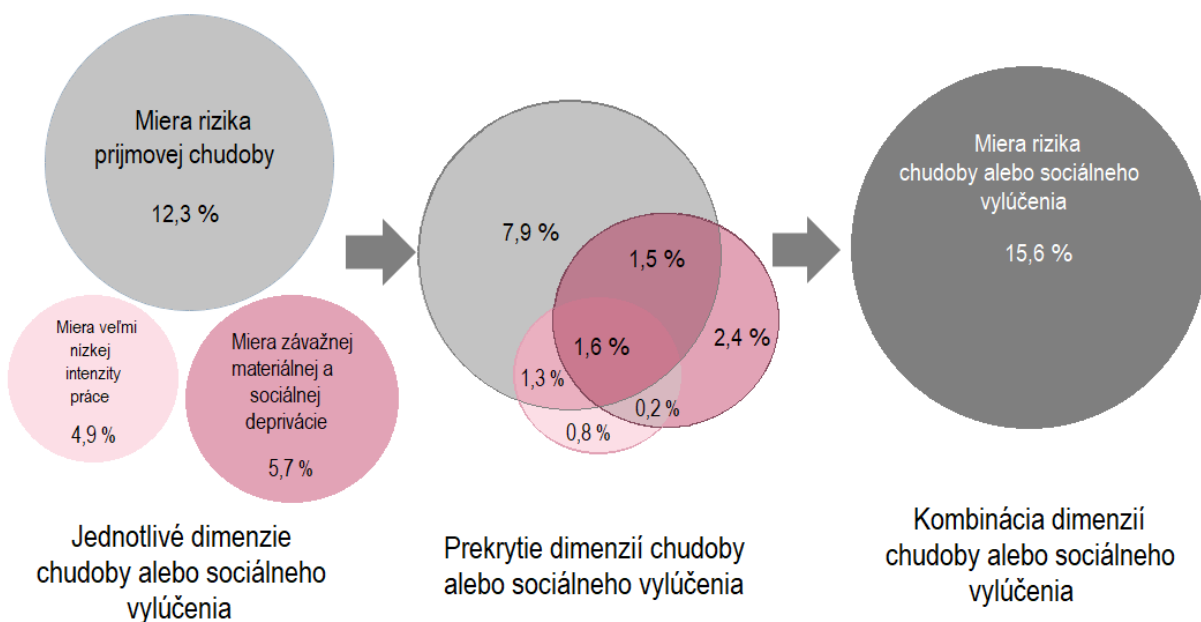
<sup>77</sup> Východiskové obdobie pre monitorovanie cieľa v oblasti chudoby, tak na úrovni EÚ, ako aj národnej úrovni je rok 2019.

**Graf 4.1a Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2022**



Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2022, UDB

**Graf 4.1b Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2021**



Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2021, UDB

**Tabuľka 4.1 Vývoj jednotlivých indikátorov tvoriacich zoskupenie indikátorov, ako aj samotnej miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v %**

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Miera rizika chudoby	12,3	12,7	12,4	12,2	11,9	11,4	12,3	13,7
Závažná materiálna a sociálna deprivácia	8,4	7,6	6,3	5,4	5,9	4,5	5,7	6,3
Veľmi nízka intenzita práce (0-64)	7,0	6,4	5,3	5,2	6,3	4,3	4,9	3,8
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia	17,3	17,1	15,8	15,2	14,9	13,8	15,6	16,5

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat

K zmenám došlo podľa výsledkov z EU SILC 2022 aj v jednotlivých hodnotách indikátorov tvoriacich zoskupenie indikátorov miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. K nárastu došlo oproti zisťovaniu v roku 2021 v prípade príjmovej chudoby, a to o 1,4 p. b. a závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie o 0,6 p. b., k poklesu došlo v prípade veľmi nízkej intenzity práce, a to o 1,1 p. b. (tabuľka č. 4.1).

Najviac ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením podľa EU SILC 2022 z hľadiska typu domácností<sup>78</sup> boli neúplné rodiny s deťmi – 46,5 % (nad priemerom EU27 – 43,5%), viacpočetné rodiny s viac ako tromi deťmi – 43,5 % (nad priemerom EU27 – 31,1%), jednotlivci vo veku 65 a viac rokov – 30 % (pod priemerom EU27 – 31,3%) a v neposlednom rade aj jednotlivci – 28,8% (pod priemerom EU27 – 32,2 %). Z hľadiska vekového rozdelenia sú najrizikovejšou skupinou práve deti vo veku 0-17 rokov (24,7 %, t. j. na úrovni EU27 – 24,7 %), resp. deti vo veku 0-15 rokov (23,9 %; t. j. pod priemerom EU27 – 24,9%). Na základe medziročného porovnania došlo k výraznému nárastu miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí vo veku 0-17 rokov o 5 p. b. a v prípade detí vo veku 0-15 rokov o 4 p. b.

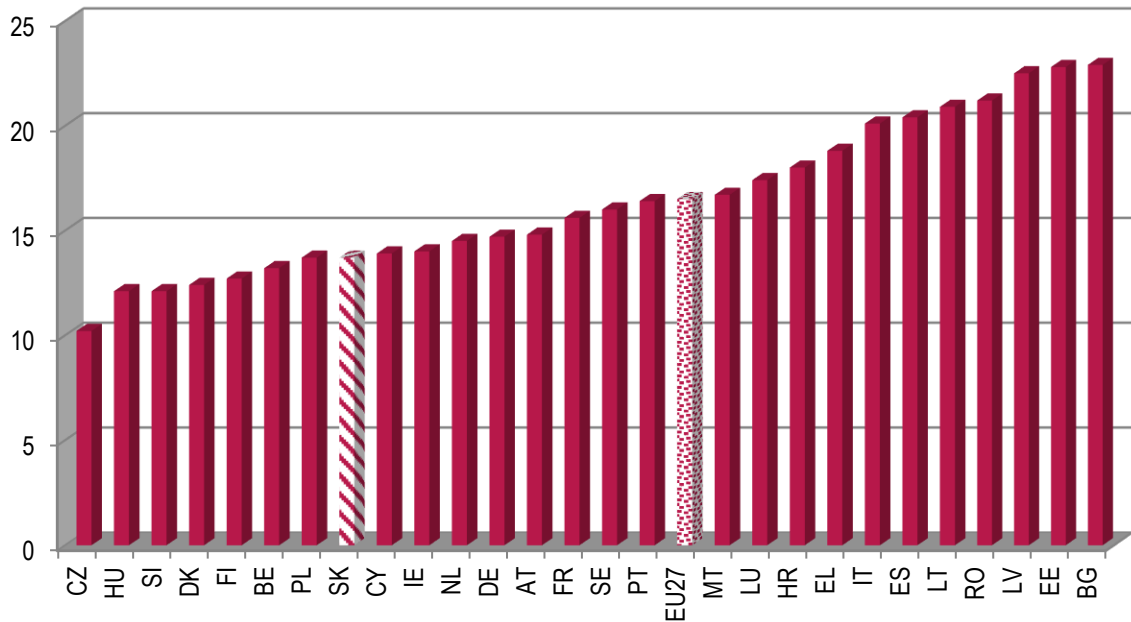
Vo všeobecnosti pre charakterizovanie chudobnej populácie v spoločnosti bola stanovená hranica rizika chudoby<sup>79</sup>, pomocou ktorej sa vyjadruje podiel obyvateľstva žijúceho v príjmovej chudobe. Ide o relatívnu hranicu chudoby, ktorá meria, do akej miery finančné prostriedky domácností klesajú pod stredovú hranicu príjmu spoločnosti. Tento ukazovateľ vyjadruje predovšetkým riziko chudoby a je závislý od sociálno-ekonomického vývoja spoločnosti v danej krajine.

Na základe EU SILC 2022 bola miera rizika chudoby v Slovenskej republike na úrovni 13,7 % (muži 13,5 %, ženy 13,9 %), čo je pod priemerom EU27 (16,5 %). Oproti predchádzajúcemu roku bol zaznamenaný výrazný nárast, a to o 1,4 p. b. V porovnaní s jednotlivými krajinami EU27 patrí Slovenská republika medzi krajiny s nižšou mierou rizika chudoby (graf 4.2), na ktorú má vplyv nízka nerovnosť príjmov.

<sup>78</sup> Vyjadruje percento ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia podľa typu domácností

<sup>79</sup> Hranica rizika chudoby je vyjadrená ako 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu (po sociálnych transferoch)

**Graf 4.2 Miera rizika chudoby v jednotlivých štátoch EÚ, EU SILC 2022**

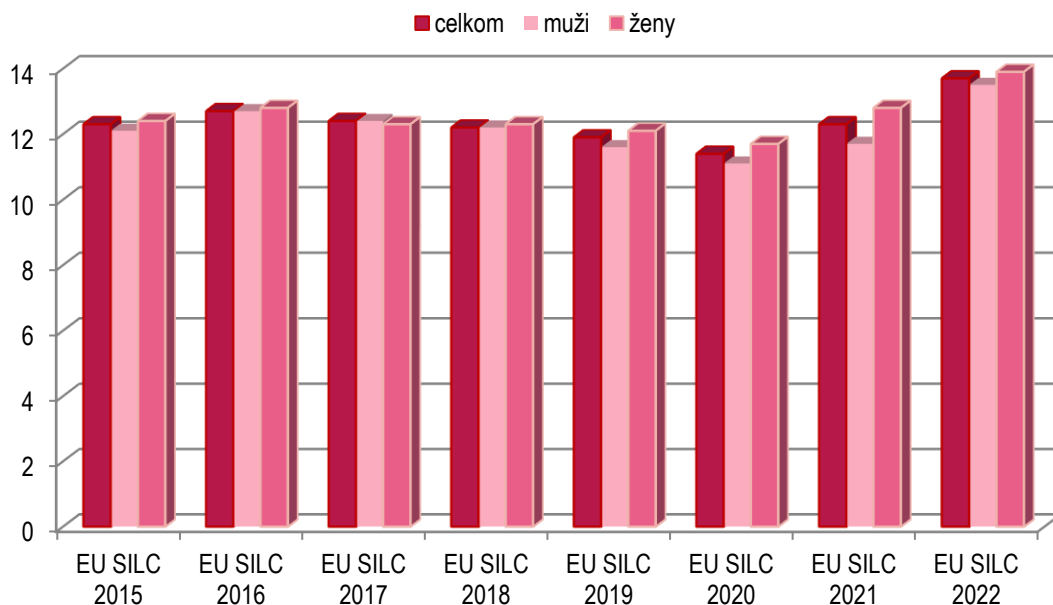


Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat

Podľa zisťovania EU SILC 2022 vzrástol počet ľudí v riziku chudoby v porovnaní s predchádzajúcim rokom (približne o 73 tis. ľudí). V priebehu rokov, zachytených v zisťovaniach EU SILC 2015 až 2022, došlo najskôr vo vývoji miery rizika chudoby ku klesajúcemu trendu (EU SILC 2017-2020) a následne bol zaznamenaný nárast (EU SILC 2021 a 2022) (viď graf 4.3).

Vývoj miery rizika chudoby je ovplyvnený sociálno-ekonomickou situáciou v krajine a následne vývojom príjmovej situácie v domácnostiach. Vývoj miery rizika chudoby zachytený v zisťovaniach EU SILC 2015 a 2017 – 2020 bol spôsobený predovšetkým vyrovnávaním príjmovej nerovnosti práve u domácností v nízkych príjmových pásmach.

**Graf 4.3 Vývoj miery rizika chudoby na Slovensku (2015 – 2022)**



Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat

Dôležitú úlohu pri redukcii rizika chudoby zohráva nastavenie systému sociálnej ochrany a jeho výdavky, t. j. sociálne transfery vrátane starobných a pozostalostných dávok. V prípade neposkytovania sociálnych transferov s výnimkou starobných a pozostalostných dávok v roku 2022 by sa miera rizika chudoby zvýšila o 7 p. b. na 20,7 % a v prípade neposkytovania sociálnych transferov vrátane starobných a pozostalostných dávok by sa miera rizika zvýšila o 29,7 p. b. na 43,4 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol zaznamenaný pokles v prípade miery rizika chudoby pred sociálnymi transfermi s výnimkou starobných a pozostalostných dávok o 0,9 p. b. a nárast o 1,9 p. b. v prípade miery rizika chudoby pred sociálnymi transfermi vrátane starobných a pozostalostných dávok (príloha ku kapitole 4). Vplyv sociálnych transferov na zníženie rizika chudoby (s výnimkou starobných a pozostalostných dávok) predstavoval 33,8 %. V prípade sociálnych transferov vrátane starobných a pozostalostných dávok ich vplyv na zníženie rizika chudoby predstavoval až 68,4 %.

Porovnanie hranice rizika chudoby (domácnosť jednotlivca) v jednotlivých rokoch zisťovania je zachytené v tabuľke 4.2. Rast bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2014 až 2020, ako aj 2022, výnimku tvorí rok 2021, kedy došlo k poklesu hranice rizika chudoby. Podľa údajov z EU SILC 2022 sa hranica rizika chudoby pre domácnosť jednotlivca medziročne zvýšila o 7,2 %, v absolútnom vyjadrení mesačne o 17 eur na 441 eur. V porovnaní s východiskovým rokom (2019) hranica chudoby vzrástla o 8,6 %, t. j. o 35 eur mesačne.

**Tabuľka 4.2 Vývoj hranice rizika chudoby v rokoch 2015 až 2022 – domácnosť jednotlivca**

EU SILC	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
rok v €	4 158	4 171	4 310	4 477	4 872	5 222	5 084	5 291
mesiac v €	347	348	359	373	406	435	424	441

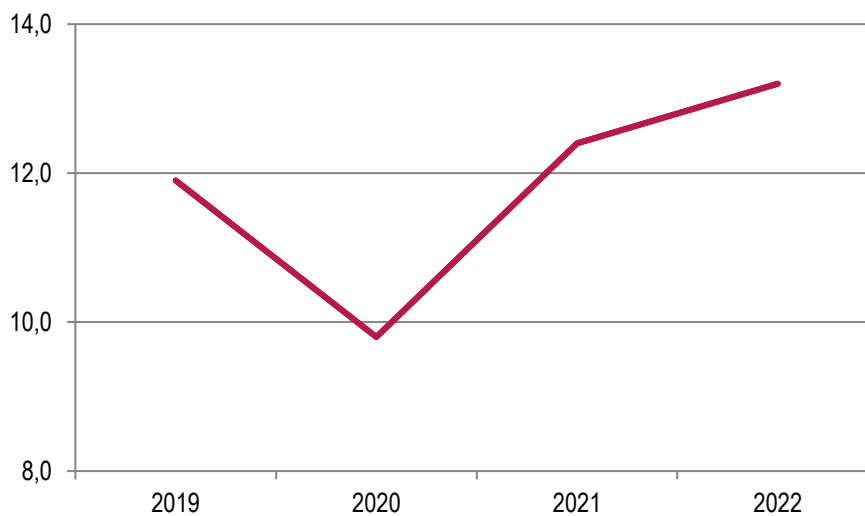
Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

Použitím hranice rizika chudoby zakotvanej v čase<sup>80</sup> je možné zachytiť aspekt absolútnej chudoby. Podľa EU SILC 2022 sa hodnota tohto indikátora (13,2 %) v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšila o 0,9 p. b. (muži 13,0 %, ženy 13,5 %) (príloha ku kapitole 4). Medziročný pokles bol zaznamenaný iba v prípade starších ľudí 65+, a to z 10,5 % na 7,9 % (o 2,6 p. b.), nárast bol zaznamenaný v prípade dospelých v produktívnom veku, a to z 11,3 % na 12,2 % (o 0,9 p. b.) a v prípade detí 0–17, a to zo 17,9 % na 21,4 % (o 3,5 p. b.). Prostredníctvom predmetného indikátora je možné sledovať životnú úroveň obyvateľstva v prepojení na hospodársky rast krajiny. V grafe 4.4 je zachytený vývoj miery rizika chudoby zakotvanej v čase (2019) v priebehu rokov 2019 - 2022 pričom pokles bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2020, nakoľko ešte nebol zachytený vplyv dôsledkov pandémie COVID 19 na vývoj ekonomickej situácie na Slovensku, keďže EU SILC reflektuje príjmy z roka, ktorý predchádza zisťovaniu. Tento vplyv je možné sledovať až v zisťovaniach EU SILC z rokov 2021 a 2022.

<sup>80</sup> Miera rizika chudoby zakotvená v čase je definovaná ako percento ľudí žijúcich pod hranicou chudoby vypočítaná v roku 2019, ktorá sa upravuje o infláciu.



Graf 4.4 Vývoj miery rizika chudoby zakotvenej v čase (2019)



Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

V súvislosti so zachytením rozptylu chudoby okolo hranice rizika chudoby malo na základe zisťovania EU SILC 2022 na Slovensku príjem nižší ako 40 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu<sup>81</sup> 3,7 % ľudí (medziročný nárast o 0,3 p. b.), pod 50 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu malo príjem 7,2 % ľudí (medziročný pokles o 2,5 p. b.) a pod 70 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu až 18,2 % ľudí (medziročný pokles o 1,7 p. b.).

Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby, ktorý vyjadruje rozdiel medzi mediánom príjmu osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby, na základe zisťovania EU SILC 2022 medziročne klesol o 9,3 p. b. na hodnotu 18,4 %. Vplyv na uvedenú situáciu má predovšetkým príjmové rozdelenie obyvateľstva, čo odzrkadľuje aj nerovnosť distribúcie príjmov (Gini koeficient), ktorý oproti predchádzajúcemu roku poklesol na 21,2 % (medziročne o 0,6 p. b.).

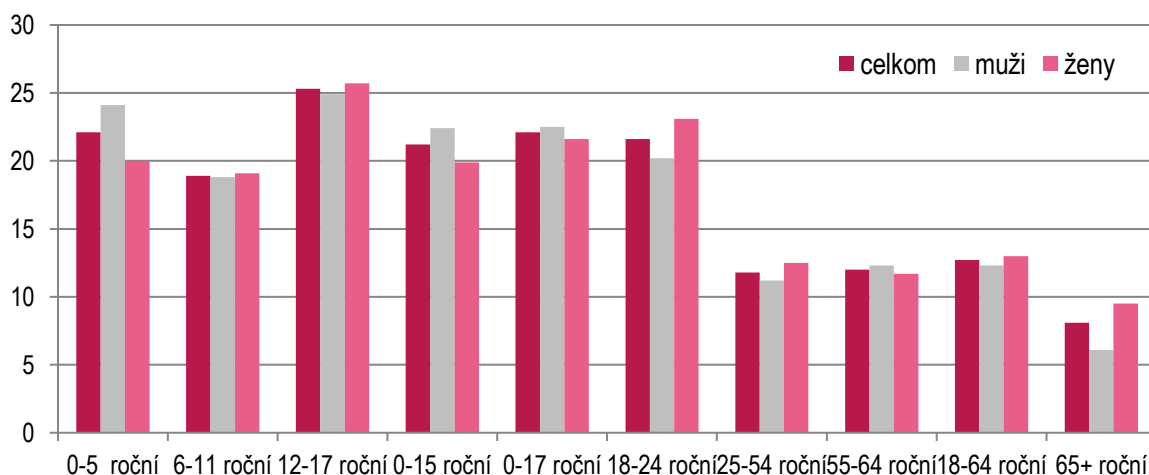
Podľa merania príjmovej nerovnosti v zisťovaní EU SILC 2022 získalo 20 % osôb s najvyššími príjmami 3,12-krát viac príjmov ako 20 % osôb s najnižšími príjmami. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu (EU SILC 2021) došlo k jeho poklesu iba o 0,08 p. b.

Najohrozenejšou vekovou skupinou z hľadiska príjmovej chudoby podľa EU SILC 2022 sú deti vo veku 12-17 rokov (25,3 %) a vo veku 0-5 rokov (22,1 %); miera rizika chudoby detí vo veku 0-17 rokov dosiahla 22,1%, medziročne došlo k jej výraznému nárastu o 4,5 p. b. Opakovane najnižšiu mieru rizika chudoby dosiahla veková skupina 65+ (8,1 %), ktorá naopak medziročne poklesla o 2,2 p. b.

V Slovenskej republike sa sleduje riziko chudoby u detí vo veku 0-15 rokov. Z výsledkov zisťovania v roku 2022 vyplýva, že v riziku chudoby bolo 21,2 % detí v danom veku a v porovnaní so zisťovaním v roku 2021 došlo k výraznému nárastu hodnoty indikátora o 3,5 p. b. Riziko chudoby detí súvisí predovšetkým s príjmovou situáciou rodín, a to najmä viacpočetných rodín, resp. domácností s deťmi. Z hľadiska globálneho hodnotenia je zrejmé, že dochádza k zmenám v štruktúre populácie v súvislosti s rizikom chudoby, a to v dôsledku zmien v príjmovej situácii obyvateľstva. Kým celkovo je miera rizika chudoby u mužov a žien pomerne vyrovnaná, v jednotlivých vekových kategóriách sú významné rozdiely medzi ženami a mužmi, ako je zrejmé z grafu 4.5. Medziročne sa rozdiel medzi ženami a mužmi znížil v prospech žien vo vekových kategóriách (0 - 5, 0 - 15, 0 - 17 a 55 - 64). Rozdiel medzi mierou rizika chudoby žien a mužov vo veku 65+ podľa EU SILC 2021 bol 5,8 p. b., podľa EU SILC 2022 sa znížil na 3,4 p. b..

<sup>81</sup> Ekvivalentný disponibilný príjem domácností je disponibilný príjem domácností (hrubý príjem domácností, od ktorého sú odpočítané pravidelné dane z majetku, pravidelné platené transfery medzi domácnosťami, dane z príjmu a príspevky na sociálne poistenie) vydelený ekvivalentnou veľkosťou domácnosti. Pre výpočet ekvivalentnej veľkosti domácnosti sa používa tzv. modifikovaná OECD škála, na základe ktorej je každému prvému dospelému členovi domácnosti priradený koeficient 1, každému druhému a ďalšiemu dospelému členovi domácnosti a 14-ročným a starším osobám koeficient 0,5 a každému dieťaťu mladšiemu ako 14 rokov koeficient 0,3.

**Graf 4.5 Miera rizika chudoby podľa vekovej štruktúry (2022)**

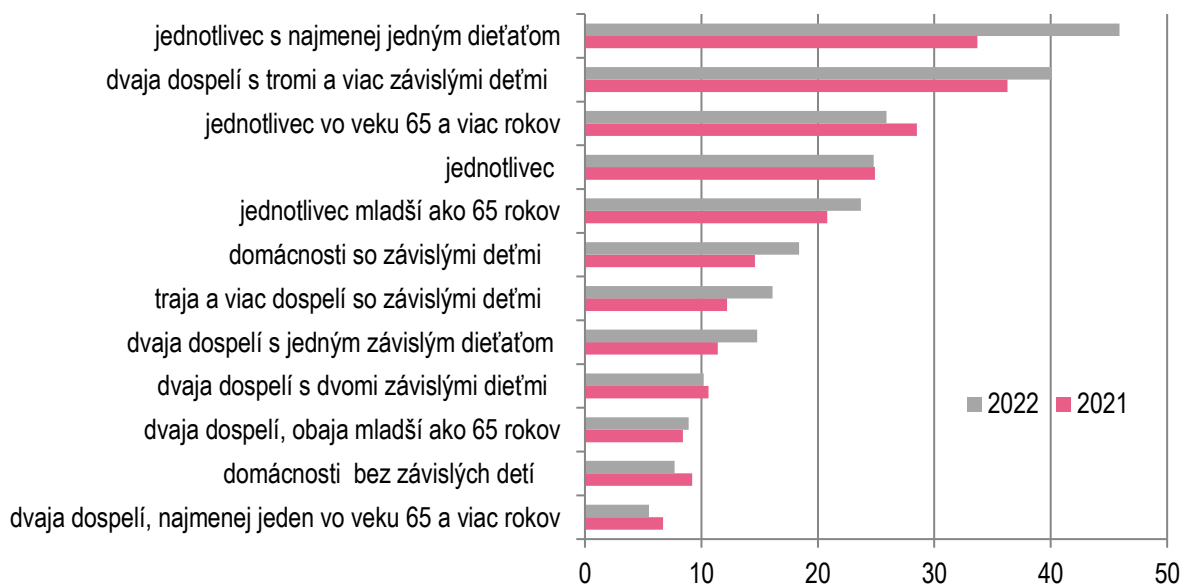


Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

U detí vo veku 0–17 rokov je možné sledovať aj iný vzťah, a to ich populáciu žijúcu v domácnostiach bez zamestnania alebo žijúcu v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce. V prípade detí vo veku 0–17 rokov na základe výsledkov z výberového zisťovania pracovných síl (VZPS 2022) došlo k medziročnému poklesu ich podielu v domácnostiach bez zamestnania zo 7,5 % na 6,5 % (t. j. o 1,1 p. b.). Podľa výsledkov z EU SILC 2022 v prípade, že žijú deti v tejto vekovej skupine v domácnosti s veľmi nízkou intenzitou práce (príležitostné práce) bola hodnota takmer rovnaká, ako v predchádzajúcom roku (2021 – 4,7 %; 2022 – 4,8 %).

Podľa typu domácností<sup>82</sup> sú v najväčšom riziku chudoby rodiny s tromi a viac deťmi (40,1 %), osamelí rodičia s najmenej jedným dieťaťom (45,9 %) a jednotlivci vo veku 65 a viac rokov (25,9 %). Najnižšie riziko chudoby bolo zaznamenané u domácností s dvomi dospelými, kde aspoň jeden z nich má viac ako 65 rokov (5,5 %). Oproti predchádzajúcemu roku došlo k nárastu rizika chudoby u rodín s tromi a viac deťmi (o 3,8 p. b.) a u osamelých rodičov s najmenej jedným dieťaťom (o 12,2 p. b.), naopak k poklesu u jednotlivcov vo veku 65 a viac rokov (o 2,6 p. b.). Ako je z grafu 4.6 zrejmé, z celkového pohľadu došlo medziročne k nárastu miery rizika chudoby v prípade domácností s deťmi o 3,8 p. b. a k jeho poklesu v prípade domácností bez detí o 1,5 p. b..

**Graf 4.6 Porovnanie miery rizika chudoby podľa typu domácnosti (2021 a 2022)**



Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

<sup>82</sup> Vyjadruje percento ľudí v riziku chudoby (príjmovej chudoby) podľa typu domácností

Pri sledovaní miery rizika chudoby podľa ekonomickej aktivity je z výsledkov EU SILC 2022 zrejmé, že najvyššie riziko chudoby na Slovensku bolo zaznamenané u nezamestnaných, a to 53,6 % (nárast oproti predchádzajúcemu roku o 0,9 p. b.). V skupine zamestnaných bolo v riziku chudoby 7,1 % ľudí, oproti predchádzajúcemu roku došlo k nárastu o 0,4 p. b. Riziko chudoby domácností sa zvyšuje tým viac, čím je pracovná intenzita<sup>83</sup> členov domácností nižšia. U domácností so závislými deťmi sa so zvyšujúcim počtom ľudí, ktorí sú od príjmu domácností závislí, riziko chudoby zvyšuje. Pri veľmi nízkej intenzite práce ako jedného z indikátorov pre definovanie počtu ľudí žijúcich v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v tomto prípade  $WI < 0,2$ ) došlo v rámci medziročného porovnávania k poklesu na úroveň 3,8 %, t. j. o 1,1 p. b. (EU SILC 2021 – 4,9 %). Bližšie porovnania týkajúce sa pracovnej intenzity sú uvedené v prílohe ku kapitole 4.

Vplyv na riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia majú aj výdavky na bývanie. Zo zisťovania EU SILC 2022 sa ukázalo, že u 2,2 % populácie dosahujú výdavky na bývanie viac ako 40 % disponibilného príjmu domácnosti. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu došlo k poklesu o 4,9 p. b., ide o najnižšiu hodnotu počas rokov 2015 - 2022. U ľudí v riziku chudoby je situácia závažnejšia, nakoľko až 13,9 % z nich žije v domácnostiach s výdavkami na bývanie vo výške viac ako 40 % disponibilného príjmu domácností. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu však aj u tejto skupiny došlo k výraznému poklesu o 18,5 p. b. Podľa zisťovania v roku 2022 je podľa typu vlastníctva bývania najväčšou a najviac zaťaženou nákladmi práve skupina domácností, odkázaná na bývanie v podnájmoch (s prenájmom za trhovú cenu) a predstavuje 7,3 % domácností. V medziročnom porovnaní bol zachytený pokles hodnoty tohto ukazovateľa o 26,1 p. b. V prípade vlastníkov bytu s hypotékou alebo úverom na bývanie došlo k opätovnému<sup>84</sup> výraznému poklesu z 13,3 % na 0,9 % (o 12,4 p. b.). K poklesu došlo v prípade miery záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie u nájomcov s prenájmom za zníženú cenu alebo zadarmo a hodnota tohto ukazovateľa klesla o 5,9 p. b. (z 10,9 % EU SILC 2021 na 5,0 % EU SILC 2022). V preplnených bytoch a domoch<sup>85</sup> žilo až 31,8 % osôb na Slovensku, čo je vysoko nad priemerom EU27 (16,8 %). Najčastejšie sú touto situáciou zasiahnuté domácnosti s tromi a viac deťmi a aj jednotlivci s najmenej jedným dieťaťom (v oboch prípadoch bola hodnota 61,6 %). Ďalším významným faktorom je vlastnícky vzťah k bývaniu, nakoľko v preplnených obydliach žijú najčastejšie ľudia v podnájmoch, poskytovaných za trhovú cenu (62,2%) alebo za zníženú cenu alebo zadarmo (58,2%). Vážnym faktorom je aj stav obydliach, resp. jeho kvalita. Podľa zisťovania EU SILC 2020<sup>86</sup> žilo 4,9 % populácie v obydliach so zatekajúcou strechou a vlhkými stenami a 2,6 % populácie v príliš tmavých obydliach.

Vyššie uvedené merania a hodnotenia indikátorov boli založené predovšetkým na báze príjmu. Pri meraní aspektu absolútnej chudoby je možné vychádzať z merania nedostatku materiálnych tovarov, finančných ťažkostí a neschopnosti osôb žiť slušný život u sledovanej populácie. Na meranie uvedených nedostatkov sa využíva metodika prostredníctvom indikátora „materiálnej a sociálnej deprivácie“. Na rozdiel od závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie, ktorá je súčasťou zoskupenia indikátorov chudoby alebo sociálneho vylúčenia, sa za materiálne a sociálne deprivovaného považuje osoba, ktorá si nemôže dovoliť 5 z 13 položiek v rámci dimenzií (základných potrieb, základných voľnočasových a sociálnych aktivít a predmetov dlhodobej spotreby).

Na základe tejto definície bolo podľa zisťovania EU SILC 2022 materiálne a sociálne deprivovaných 10,5 % osôb (nárast oproti predchádzajúcemu roku o 1,3 p. b.). Vývoj miery materiálnej a sociálnej deprivácie je zachytený v grafe 4.7.

---

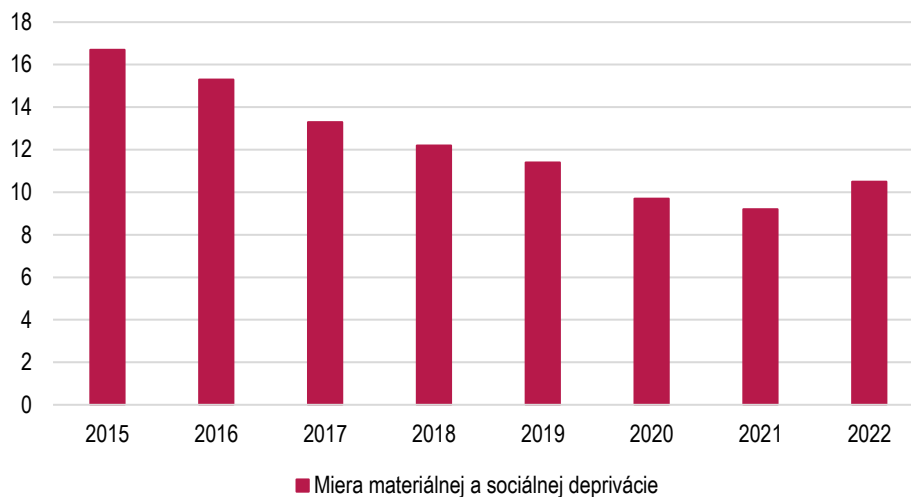
<sup>83</sup> T. j. súčet mesiacov, počas ktorých členovia domácnosti v ekonomicky aktívnom veku pracovali a vyjadruje sa ako podiel k celkovému súčtu všetkých mesiacov, počas ktorých mohli členovia domácnosti v ekonomicky aktívnom veku teoreticky pracovať

<sup>84</sup> Obdobná situácia nastala z roku 2019 na rok 2020, kedy došlo k poklesu z 13,8 % na 1,8 %.

<sup>85</sup> Miera preplnených obydlií vyjadruje podiel osôb v populácii, ktoré žijú v domácnostiach s nedostatkom priestoru podľa niektorých z nasledujúcich kritérií: a) jedna izba pre domácnosť, b) izba pre pár v domácnosti, c) izba pre každú osobu vo veku 18 a viac rokov, d) izba pre pár osôb rovnakého pohlavia vo veku 12-17 rokov, e) izba pre osobu vo veku 12-17 rokov nezahnutú v predošlej kategórii, f) izba pre pár detí vo veku do 12 rokov.

<sup>86</sup> Posledný dostupný údaj je za rok 2020.

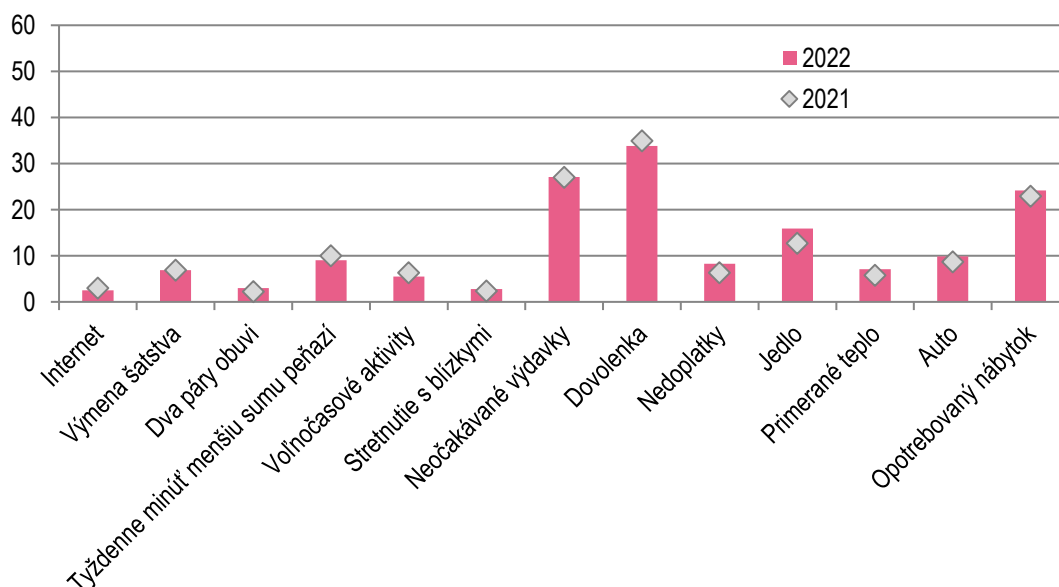
**Graf 4.7 Vývoj miery materiálnej a sociálnej deprivácie v rokoch 2015 - 2022**



Zdroj: Eurostat

Závažne materiálne a sociálne deprivovaných (7 z 13 položiek) podľa EU SILC 2022 bolo 6,3 % osôb (nárast oproti predchádzajúcemu roku o 0,6 p. b.). Najvyššia miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie bola zaznamenaná u detí vo veku 0 - 17 (10,8 %) a najnižšia v prípade osôb v produktívnom veku 18 - 64 rokov (5,1 %). Na základe údajov EU SILC 2021<sup>87</sup> v prípade jednotlivcov s najmenej jedným dieťaťom, resp. neúplných rodín s deťmi bola hodnota 10,5 %. V prípade rodičov s viac ako troma deťmi, t. j. viacdetných rodín bola hodnota v sledovanom období najvyššia (18,4 %). Najrozšírenejším problémom v rámci položiek materiálnej a sociálnej deprivácie bola nemožnosť dovoliť si raz ročne týždennú dovolenku mimo domu, čo sa týkalo 33,8 % populácie a schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom, čo sa týkalo 27,0 % populácie. Situácia sa za sledované obdobie výrazne mení, viď graf 4.8.

**Graf 4.8 Položky materiálnej deprivácie za vybrané obdobie (% populácie SR)**



Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

<sup>87</sup> Nie sú dostupné dáta za rok 2022

## 4.2 Rovnosť medzi ženami a mužmi a rovnosť príležitostí

V roku 2022 negatívne ovplyvnili sociálnu situáciu žien viaceré faktory. Doznievajúce dôsledky pandémie COVID-19, vojnová agresia Ruskej federácie proti Ukrajine spojená s prílevom utečencov predovšetkým žien a detí na Slovensko, ale najmä ekonomická a hospodárska kríza.

### Strategické dokumenty 2022

Slovenská republika v roku 2022 prijala svoj prvý Národný akčný plán zamestnanosti žien na roky 2022 – 2030. Opatrenia v ňom navrhované smerujú k zmierňovaniu nerovností medzi ženami a mužmi, k posilneniu ekonomickej nezávislosti a ekonomického postavenia žien, k zmierňovaniu príjmových rozdielov medzi ženami a mužmi, aby sa SR čo najviac priblížila k priemeru Európskej únie a tiež k vytváraniu celospoločenských podmienok na zlepšovanie zosúladenia rodinného a pracovného života. Národný akčný plán taktiež reaguje na dopady pandémie COVID-19 na ženy, ako aj na situáciu vyvolanú vojnou na Ukrajine a prílevom utečencov, najmä žien a detí do SR.

V oblasti násilia páchaného na ženách vláda SR schválila strategický dokument „Národný akčný plán pre prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2022 – 2027“ (ďalej len „Akčný plán“). Akčný plán predstavuje záväzný strategický dokument vlády Slovenskej republiky, ktorý na úrovni priorit definuje smerovanie verejných politík za účelom dosiahnutia viditeľnej zmeny v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách. Akčný plán je štvrtým strategickým rámcovým dokumentom pre uplatňovanie politiky prevencie a eliminácie násilia na ženách v Slovenskej republike. Akčný plán je zároveň realizačným dokumentom rozpracúvajúcim štyri prioritné oblasti (Ochrana žien zažívajúcich násilie a ich detí, Prevencia násilia na ženách, Integrované politiky a zber údajov a Efektívne postihovania násilia na ženách) do konkrétnych úloh.

### Násilie na ženách a domáce násilie

Dôsledkom negatívnych javov v roku 2022 bola aj naďalej sa zvyšujúca miera násilia páchaného na ženách a domáceho násilia. Koordinačno-metodické centrum pôsobiace v rámci Inštitútu pre výskum práce a rodiny realizovalo rôzne aktivity zamerané na vzdelávanie, osvetu, regionálnu koordináciu a poskytovanie služieb ženám, ktoré boli obeťami násilia.

### **Národný projekt Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie**

V roku 2022 pokračovala realizácia národného projektu PERD, pričom realizácia projektu bola predĺžená do 12/2023. Cieľom národného projektu je zabezpečenie systémovej inštitucionálnej poradenskej a výskumnej činnosti v oblasti diskriminácie, vrátane násilia páchaného na ženách. Osobitnou aktivitou je realizácia úloh spojených s prevenciou a elimináciou násilia, a to činnosťami Koordinačno-metodického centra pre prevenciu násilia na ženách vrátane Národnej linky pre ženy zažívajúce násilie. Projekt je predpokladom vytvorenia, stabilizácie a udržania systému integrovanej ochrany a podpory obetí násilia a zosúladovania snahy o jeho znižovanie a predchádzanie. Ide v ňom o systematizáciu a prepájanie rôznych postupov a opatrení legislatívnej aj nelegislatívnej povahy tak, aby svojou koordináciou viedli k spoločnému úsiliu inštitúcií verejnej správy a neverejných subjektov predchádzať a znižovať násilie. V rámci realizácie projektu sa implementovalo 10 vzdelávacích aktivít formou webinárov a špecializovaných tréningov na tému Prevencia násilia na ženách a 2 aktivity na tému Situácia žien a detí čeliacich rodovo-podmienému násiliu pre Bratislavský a Trnavský samosprávny kraj. Projekt bol zameraný na ďalšie vzdelávanie zamestnancov verejnej správy a výmenu skúseností a dobrej praxe a podporu poskytovania kvalifikovanej pomoci a posilnenie nevíklimizujúceho prístupu, ktoré sú predpokladom účinnej ochrany pred rodovo podmieneným násilím. Celkovo sa vzdelávania zúčastnilo 311 osôb.

**Národná linka pre ženy zažívajúce násilie (NLŽ)** ako sociálna služba pokračovala v špecializovanom poradenstve najmä pre ženy (ale i iné osoby), ktoré boli vystavené násiliu alebo hrozbe násilia, s cieľom poskytnúť informácie z právnej a sociálnej oblasti a podporu pri riešení situácie žien ohrozených vylúčením a chudobou v dôsledku násilia.

V roku 2022 bolo zaznamenaných 2 678 prichádzajúcich hovorov. NLŽ prvýkrát kontaktovalo 333 žien so skúsenosťou s násilím, opätovne sa na linku obrátilo 224 žien, linku kontaktovalo 270 ľudí z okolia ženy a 26 mužov zažívajúcich násilie, ktorým boli poskytnuté kontakty na organizácie venujúce sa domácemu násiliu. V súvislosti s vypuknutím vojny na Ukrajine linku kontaktovalo aj niekoľko utečienkyň. Tieto ženy boli nasmerované na pomoc v ukrajinskom jazyku. NLŽ poskytovala aj e-mailové poradenstvo, pričom za rok 2022 bolo vybavených 40 žiadostí o pomoc touto cestou. Počet prichádzajúcich hovorov z hľadiska jednotlivých mesiacov nebol konštantný, najviac ich bolo zaznamenaných v mesiaci marec (269). Priemerná dĺžka hovoru bola 6,83 minút, najdlhšie trvajúci hovor trval 124,47 minút.

Ženy najčastejšie zažívali psychické násilie, fyzické násilie a vyhrážanie. Pomoc vyhľadávali najviac u rodiny a blízkych, no takmer 40% žien sa obrátilo aj na políciu. Takmer 30% žien malo aspoň jedno maloleté dieťa. 10% žien zažívalo násilie po rozvoze či rozchode. Z evidovaných násilných osôb v partnerskom násilí tvorili najväčšiu časť manželia, potom partneri, a výraznú skupinu tvorili aj (ex)manželia a (ex)partneri. Poradkyne na linke zaznamenali zmenu v profile páchatela násilia. Často ide o mužov, ktorí sú absolventami vysokých škôl a využívajú hlavne psychické násilie, ktoré popierajú, využívajú manipulatívne techniky, služby odborníkov zneužívajú vo svoj prospech. Naďalej je významným faktorom násilia závislosť na alkohole, omamných látkach a liekoch.

V roku 2022 sa na linku obracali aj ľudia, ktorí zažívali iný druh domáceho násilia. Išlo o násilie od rodičov, detí voči rodičom, násilie medzi súrodencami, susedmi a podobne. Takýchto telefonátov bolo evidovaných celkovo 171. Vo viacerých telefonátoch sa objavovali témy ako napríklad sexuálne obťažovanie, prenasledovanie, fyzické násilie od rodinných príbuzných, násilie na pracovisku. Išlo o násilné matky, otca, brata, svokra a iných príbuzných, alebo cudzích ľudí.

**Koordináčno-metodické centrum pre prevenciu násilia na ženách (KMC)** plní prierezovo úlohy cez všetky relevantné rezorty a implementuje a koordinuje komplexnú celoštátnu politiku pre oblasť prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia. KMC bolo od vypuknutia vojnovnej agresie Ruska proti Ukrajine súčasťou skupín UNHCR pre koordináciu pomoci, zameranej na oblasť násilia. Hľadali sa cesty, ako pomôcť utečienkyniam, či zapojením do Národnej linky pre ženy zažívajúce násilie, do krízového poradenstva alebo formovaním podporného systému a identifikáciou tzv. referall pathways pre utečienkyne so skúsenosťou s násilím na Slovensku. KMC prezentovalo výsledky týždňového monitoringu dostupných voľných miest bezpečného ubytovania. Informácie o dostupných kapacitách krízového ubytovania pre ženy zažívajúce násilie a ich deti poskytuje poskytovateľom služieb s cieľom zvýšiť dostupnosť a rýchlosť ubytovania pre ženy a ich deti. V roku 2022 bola pilotne overená Metodika monitoringu dostupnosti a kvality podporných služieb pre ženy zažívajúce násilie a ich deti a bol podľa nej realizovaný monitoring dostupnosti a kvality podporných služieb, ktorého výsledky budú zverejnené v roku 2023.

Prostredníctvom realizácie partnerstiev multiinštitucionálnej spolupráce koordinátori KMC iniciovali vznik regionálnych pracovných skupín, ktoré vytvorili regionálne akčné plány pre jednotlivé regióny v SR. Predmetné akčné plány vychádzajú zo skutočných potrieb regiónov. Ich prioritnou úlohou je predchádzať a eliminovať násilie páchané na ženách a dievčatách tak, aby neboli porušované ich základné ľudské práva a aby ženy mohli žiť v bezpečí, dôstojne, slobodne a bez akéhokoľvek ohrozenia.

V roku 2022 bolo realizovaných 21 vzdelávacích aktivít. Najvýraznejšou aktivitou bola realizácia 6- modulového kurzu pre zamestnancov Centier pre deti a rodiny (ďalej ako „CDR“). V rámci tohto kurzu bolo preškolených 1 850 zamestnancov CDR. Okrem toho sa realizovalo školenie Vybrané aspekty objasňovania sexuálnych deliktov páchaných na ženách a deťoch, Poradenstvo ženám bez domova zažívajúcim násilie v partnerských vzťahoch, Profil násilníka pri násilí páchanému na ženách, Krízová intervencia v téme násilia páchaného na ženách.

KMC pravidelne organizuje v rámci 16 dní aktivizmu proti násiliu na ženách kampaň Zastavme násilie na ženách, ktorú každoročne podporuje veľké množstvo osobností verejného života. Okrem toho realizovali aj ďalšie informačno-osvetové aktivity, ktoré okrem partnerského násilia zahŕňali aj tému sexualizovaného násilia.

## Zosúladzovanie súkromného, rodinného a pracovného života

Transponovaním smernice EÚ č. 2019/1158 o zosúladzovaní rodinného a pracovného života bol zavedený nový inštitút tzv. „otcovskej dovolenky“, ktorou vzniká otcom právo na platenú dovolenku po narodení dieťaťa v dĺžke 14 dní. Nárok získavajú bez ohľadu na to, či matka poberá materské na dieťa alebo rodičovský príspevok. Otcovia na Slovensku ho môžu využívať od 1.11.2022.

Vláda schválila v roku 2022 návrh nariadenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na zvýšenie kapacít v jasliach o 10 %. Cieľom je vytvoriť viac miest pre deti pracujúcich ľudí.

Vláda nariadením na návrh MPSVR SR zjednodušila podmienky na vznik a fungovanie detských skupín. Táto forma starostlivosti sa poskytuje v malom kolektíve detí, najviac štyrom deťom a poskytuje sa v domácom prostredí (alebo inom približujúcom sa priestorovo i vybavenosťou domácomu prostrediu). Službu na podporu zosúladzovania rodinného a pracovného života v detskej skupine je možné poskytovať dieťaťu od narodenia až po začatie plnenia povinného predprimárneho vzdelávania v materskej škole. V prípade zabezpečovania starostlivosti o dieťa v detskej skupine je možné požiadať o príspevok na starostlivosť o dieťa, ktorý sa poskytuje v sume najviac 160 eur mesačne. Z tohto príspevku rodič hradí starostlivosť v detskej skupine. Mesačná suma za prevádzkovanie detskej skupiny je na dohode medzi rodičom a osobou poskytujúcou túto sociálnu službu.

### **Národný projekt Rodová rovnosť na pracovisku**

Aj v roku 2022 pokračovala implementácia projektu, ktorého hlavným cieľom je prostredníctvom vypracovaných koncepčných, metodických a analytických materiálov vytvoriť systémové riešenia pre rovnosť príležitostí na pracovisku a pracovnom trhu. Cieľom dokumentov je jednotlivým adresátom (zamestnávateľia, zamestnanci, odborové organizácie, tvorcovia verejných politík a iné) sprostredkovať podrobnejšie informácie o spôsoboch, praktických radách a možnostiach na vytváranie nediskriminujúcich podmienok a prostredia, kde má každý šancu uspieť, profesne rásť bez ujmy na rodinnom a súkromnom živote. Opatrenia navrhované v aplikačných dokumentoch smerujú najmä k zamestnancom a zamestnankyniam s opatrovateľskými a rodičovskými povinnosťami, ktorí sa môžu stretávať s bariérami na trhu práce, udržateľnosti pracovnej pozície či pri kariérom raste.

V rámci projektu boli spracované nasledujúce dokumenty:

- Koncepcia pre zosúladzovanie súkromného, rodinného a pracovného života
- Analytická štúdia náklady a výnosy uplatňovania rodovej rovnosti na trhu práce
- Metodika pre uplatňovanie rodovej rovnosti a zosúladzovania rodinného a pracovného života na trhu práce
- Katalóg opatrení uplatňovania rodovej rovnosti na trhu práce
- Metodika pre výkon rodových auditov v SR
- Systém štandardov pre vykonávanie rodového auditu
- Systém akreditácie auditorských subjektov
- Posledným z dokumentov, ktorý bude v rámci projektu spracovaný je Analytická štúdia zameraná na následky mimoriadnej situácie na trhu práce. Predmetom dokumentu bude analytická štúdia dopadov mimoriadnej situácie (COVID-19, vojna na Ukrajine) na trh práce ako aj ucelené návrhy na novelizáciu legislatívy, prípadne odporúčania ako postupovať v prípade mimoriadnej situácie na trhu práce pre zachovanie súladu medzi súkromným, rodinným a pracovným životom. Pri príprave dokumentu expertný tím realizuje i primárny zber dát od dotknutých žien – Ukrajčiek, ktorého vyhodnotenie premietne do dokumentu.

Vyššie uvedené dokumenty boli kreované tak, aby reflektovali skutočný stav na pracovnom trhu a legislatívne prostredie, pričom návrhy a opatrenia sú formulované ako realistické pre slovenské pomery, zároveň obsahujú aj detailné postupy a kroky pre jednotlivých aktérov. Expertný tím okrem dokumentov spracoval aj návrhy legislatívnych zmien pre pracovné prostredie ako i návrhy na odmeňovanie pro rodinných zamestnávateľov. Podklady okrem textových znení návrhov obsahujú i dôvodové správy.

Pre udržateľnosť opatrení expertný tím pri spracovávaní materiálov postupoval tak, že aktívne komunikoval aj s vybranými zamestnávateľmi, u ktorých realizoval semináre, dotazníkový rešerš a rozhovory, aby získal spätnú

väzbu na jednotlivé opatrenia a pomenoval náladu v spoločnosti pre danú problematiku. Praktická časť projektu sa uskutočnila doposiaľ u 9 vybraných zamestnávateľov, pričom výber bol zvolený tak, aby zamestnávatelia predstavovali zmenšenú mapu pracovného trhu Slovenskej republiky, a teda aby boli zastúpení zamestnávatelia zo súkromného i verejného sektora; výrobné podniky a služby či zastúpená rôznorodosť regiónov.

Všetky výstupy projektu v rámci jednotlivých aktivít majú spoločný cieľ, a to podporiť a uplatňovať opatrenia na podporu rovnosti žien a mužov na pracovisku s dôrazom na zosúladovanie súkromného, rodinného a pracovného života zamestnávateľmi do praxe.

### Nediskriminácia a rovnosť príležitostí

Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania v rámci svojej kontrolnej činnosti vykonávajú aj inšpektoráty práce. Národný inšpektorát práce každoročne predkladá **Informatívnu správu o diskriminácii a rodovej rovnosti** v pracovnoprávných vzťahoch. Z predloženej správy je možné konštatovať viaceré závery. Počet podnetov, kde zamestnanci namietajú nerovnaké odmeňovanie z dôvodu pohlavia, je každoročne veľmi nízky. V roku 2022 bolo doručených celkovo 184 podaní poukazujúcich na porušenie zásady rovnakého zaobchádzania a diskrimináciu. Významnú časť z nich tvorili aj podania, ktorých predmetom bolo dohodnutie rozdielnej výšky mzdy u zamestnancov vykonávajúcich rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty. Uvedený počet podaní (184) predstavoval 2,85 % z celkového počtu všetkých podaní doručených orgánom inšpekcie práce v priebehu roka 2022 (6 442). V porovnaní s rokom 2021, kedy bolo zistených 37 porušení ustanovenia § 119a Zákonníka práce, bol v roku 2022 zaznamenaný pokles zistených porušení (celkovo 23 zistených porušení). Najmenej porušení bolo zistených v podnikoch s počtom zamestnancov 250 a viac (4 porušenia).

Stále pretrvávajúcim problémom v podmienkach SR je výrazná **horizontálna a vertikálna segregácia** medzi ženami a mužmi. Ženy majú najvýraznejšie zastúpenie v nepodnikateľskom sektore, najmä v zdravotníctve, sociálnych veciach, v oblasti školstva a v oblasti obchodu a služieb. Aj keď ženy dosahujú veľmi dobrú vzdelanostnú úroveň, ide o vzdelanie v tzv. ženských oblastiach, ktoré dosahuje nižšie hodnotenie, čo spôsobuje aj tzv. rodový mzdový rozdiel. Podľa údajov dostupných z Eurostatu pracuje vo vzdelávaní, zdravotníctve a sociálnej práci 28 % žien oproti 8 % mužov. Podiel žien v nepodnikateľskom sektore celkovo predstavuje 72 %, kým v podnikateľskom iba 42 %. 52 % populácie EÚ sú ženy, avšak reprezentujú len 17 % zo všetkých IKT špecialistov. Slovensko je pod priemerom EÚ, u nás je tento pomer len 13,7 %.

Negatívom je, že za posledných desať rokov sa rodový mzdový rozdiel veľmi nezmenil a osciluje medzi 18 až 21 %. Vo vekovej kategórii 25-30 rokov je tento rozdiel menší – 12 % a vyššie rozdiely sú sledované vo vyšších vekových kategóriách. V roku 2021 rozdiel medzi mužmi a ženami v priemerných nominálnych mesačných zárobkoch predstavoval 17,9 %. Ženy zarobili o 275 Eur menej (muži v priemere zarábali 1 539 eur a ženy 1 264 eur), čiže podľa toho sa rozdiel v mesačných mzdách výrazne nezmenil, čo môže naznačovať, že nejde o trend zlepšovania, ale skôr stagnácie v riešení príjmových rozdielov medzi ženami a mužmi.

K mzdovému rozdielu medzi ženami a mužmi je potrebné dodať, že v roku 2022 pracovali ženy na Slovensku zadarmo od 4. novembra až do konca roka. To znamená, že z jedného eura, ktoré zarobili muži, dostali ženy 84,2 centov. Oproti roku 2021 však v SR nastalo zlepšenie. Je potrebné zdôrazniť, že toto takzvané „ženské euro“ je ukázkou nerovnosti platového ohodnotenia mužov a žien na Slovensku. Výška mzdy má pritom vplyv nielen na ekonomickú stabilitu, ale môže zohrávať úlohu pri posudzovaní bonity pri žiadaní o úver, či ovplyvňovať výšku starobného dôchodku. V prieskume, ktorý realizovala jedna z komerčných bánk na slovenskom trhu<sup>88</sup>, viac ako 60 % Sloveniek konštatovalo, že je pre ne práve pre nižšie príjmy náročnejšie splácať úver alebo hypotéku a musia omnoho dôkladnejšie zvažovať, či si požičajú peniaze. Z dôvodu nerovnosti v mzdách si omnoho ťažšie vytvárajú aj finančnú rezervu. Päťina respondentiek v prieskume uviedla, že disponuje finančnou rezervou len do výšky 500 eur. Len necelých 5 % Sloveniek má nasporenú sumu vyššiu ako 10-tisíc eur, avšak mužov, ktorí majú takúto rezervu, je štyrikrát viac.

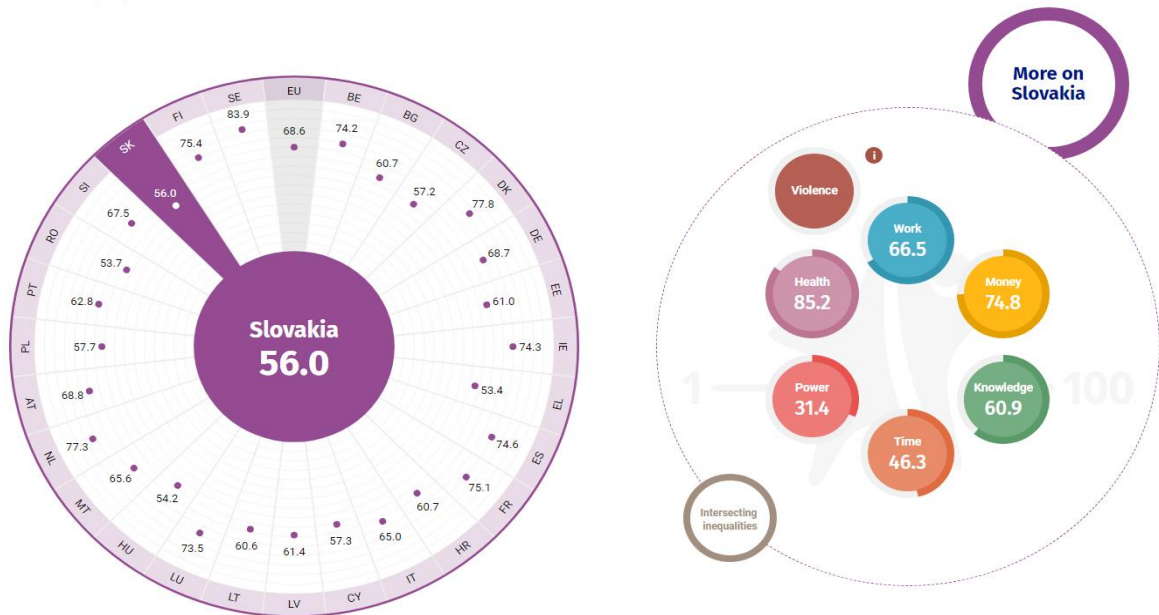
Index rodovej rovnosti uverejňuje každoročne Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE). Index meria rozdiely medzi ženami a mužmi v šiestich základných oblastiach, a to práca, peniaze, vedomosti, čas, moc a zdravie. V indexe rodovej rovnosti EÚ sa Slovensko umiestnilo na **24. mieste**. Najväčší priestor na zlepšenie vidí

<sup>88</sup> Viac na: <https://www.trend.sk/spravy/viac-ako-tretina-slovenskych-zien-nema-ziadne-uspory-tazko-vytvara-aj-financnu-rezervu>



EIGE v oblasti moci. Na najvyšších rozhodovacích pozíciách v politike, ekonomike aj sociálnej sfére totiž zaznamenal najvýraznejšiu rodovú nerovnosť. Podľa EIGE sa rovnosť medzi ženami a mužmi na Slovensku „pomalým tempom zlepšuje“.

Obrázok 1 Index rodovej rovnosti v SR za rok 2022



Zdroj: EIGE

Napriek tomu, že sa skóre Slovenskej republiky za posledné obdobie zvýšilo na hodnotu 56, Slovensko stále ponúka rovnaké príležitosti mužom aj ženám vo „výrazne nižšej miere“, ako je priemer EÚ27. (v roku 2022 priemer EÚ27 bol 68,6, lídrom bolo Švédsko so skóre 83,9). Vybrané ukazovatele rovnosti mužov a žien ako aj index rodovej rovnosti za SR a priemer EÚ27 sú uvedené v tabuľke č. 4.3 Súhrn indikátorov rovnosť žien a mužov.

V neposlednom rade je potrebné spomenúť aj **neplatenú prácu**. Neplatenú prácu predstavujú všetky činnosti, ktoré ženy a muži vykonávajú, bez toho, aby za ne dostali finančný stimul vo forme mzdy, platu alebo odmeny. Na oddelenie činností voľného času od produktívnych činností navrhuje Miranda (2011) použiť tzv. kritérium tretej osoby, ktoré hovorí o tom, že ak by hypoteticky danú aktivitu mohla vykonávať tretia osoba a mohla by byť za ňu platená, hovoríme o produktívnej činnosti, teda o práci. Neplatená práca súvisí so zamestnanosťou na trhu práce, čo má obrovský dopad hlavne na ženy. Najmä tie, ktoré majú rodičovské povinnosti, sú v tomto smere za materstvo sankcionované na trhu práce. Po druhé, meranie príspevku neplatennej práce k HDP vedie k odpovediam na to, ako by vyzerala realita, keby bola do národných rozpočtov zahrnutá neplatená práca, čo by to znamenalo pre ekonomický rast a rozdelenie príjmov medzi ženami a mužmi a či by na základe tohto zistenia bola ekonomická pozícia žien posilnená. A po tretie, sledovanie rodových nerovností, ktoré vyplývajú z nerovnomernej delby úloh v rodine medzi ženami a mužmi. Zistenia prieskumu, ktorý realizoval Inštitút pre výskum práce a rodiny<sup>89</sup> ukázali, že ženy venujú neplatennej práci **38 hodín týždenne**. Rozmenené na drobné - prieskum ukazuje, že ženy trávili v neplatennej práci 325 minút denne (5 hodín a 25 minút), čo predstavuje odhadom až 247 neplatených pracovných dní ročne pri osemhodinovom pracovnom čase. Na základe prieskumu je možné vyvodiť všeobecný záver, že muži venujú v rámci neplatennej práce viac času tým činnostiam, ktoré majú charakter záujmov/hobby alebo sa vykonávajú nepravidelne (ako napr. oprava zariadení, starostlivosť o zvieratá

<sup>89</sup> Ing. Mgr. Andrej Kuruc (ed.), Ing. Mgr. Miroslava Knapková, PhD., Ing. Mariana Považanová, PhD., Ing. Alena Kaščáková, PhD.: Analýza ekonomickej hodnoty neplatennej práce vo vzťahu k HDP ako podklad pre vytvorenie nástrojov pre rodovo vyváženú delbu práce, IVPR, Bratislava 2022, dostupné na [www.totojerovnost.eu/downloads/9390172252.pdf](http://www.totojerovnost.eu/downloads/9390172252.pdf)

a záhradkárstvo). Naopak, ženy venujú v rámci neplatennej práce viac času tým aktivitám, ktoré sú nevyhnutnou podmienkou pre každodenný chod domácnosti (ako napr. príprava jedál a upratovanie).

### Dotácie na podporu rozvoja rovnosti žien a mužov

Zákon č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR (§ 9a) ustanovuje Dotácie na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí. Dotácie je možné poskytnúť na nasledovné činnosti a aktivity: podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí a podporu zásady rovnakého zaobchádzania; odstraňovanie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov; podporu zosúladenia rodinného a pracovného života; podporu prorodinných opatrení na pracovisku; podporu výkonu rodičovských práv a povinností; predchádzanie chudoby jednotlivcov a rodín; predchádzanie a podporu riešenia domáceho násillia a iného ohrozenia správaním iných fyzických osôb. V roku 2022 MPSVR SR prijalo 14 žiadostí a poskytlo 113 020 eur, v roku 2022 prijalo 17 žiadostí a poskytlo 110 500 eur.

Tabuľka 4.3 Súhrn indikátorov - rovnosť žien a mužov

Indikátor	Ženy		Muži		Rozdiel*	
	SK	EU27	SK	EU27	SK	EU27
<b>Trh práce</b>						
Miera zamestnanosti (v %, 20-64 rokov, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	72,6	69,3	80,7	80	8,1	10,7
Miera zamestnanosti (v %, 15-64 rokov, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	67,6	64,9	75	74,7	7,4	9,8
Miera zamestnanosti mladých (v %, 15-24 rokov, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	15,8	32,3	26,6	37	10,8	4,7
Miera zamestnanosti starších (v %, 55-64 rokov, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	61,6	56,2	66,7	68,7	5,1	12,5
Miera nezamestnanosti (v %, všetky vekové skupiny, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	6,4	6,5	5,9	5,9	-0,5	-0,6
Miera nezamestnanosti mladých (v %, 15-24 rokov, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	21,7	14,5	18,8	14,5	-2,9	0,0
<b>Príjem a vzdelanie</b>						
Mzdový rozdiel medzi ženami a mužmi (v % hodinovej hrubej mzdy, 2021, ŠÚ SR, Eurostat)					16,6	12,7
Podiel populácie vo veku 30–34 rokov s vysokoškolským vzdelaním (v %; ISCED 5-8, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	51,2	48,2	27,8	37,4	-23,4	-10,8
Skorý odchod zo vzdelávania – populácia vo veku 18–24 rokov s nižším ako stredoškolským vzdelaním (v %; ISCED 0-2, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	7,3	8	7,5	11,1	0,2	3,1
Mladí ľudia vo veku 15–24 rokov mimo zamestnania i vzdelávania – NEET (v %, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	9,1	9,7	10,1	9,5	1	-0,2
<b>Chudoba</b>						
Miera rizika príjmovej chudoby (v %, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	13,9	17,3	13,5	15,6	-0,4	-1,7
Miera rizika príjmovej chudoby starších (v %, 65 a viac rokov, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	9,5	19,8	6,1	14,2	-3,4	-5,6
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia jednorodičovských rodín (v %, najmenej 1 dieťa, 2022, ŠÚ SR, Eurostat) ***					46,5	43,5
Podiel ľudí žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce (v %, populácia 0-64 rokov, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	3,8	8,6	3,9	7,9	0,1	-0,7
Miera pretrvávajúcej príjmovej chudoby (v %, 2021, ŠÚ SR, Eurostat)	5,1	-	4,5	-	-0,6	-
Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie (v %, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	6,6	7,0	5,9	6,9	-0,7	-0,1
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v %, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	17,0	22,7	16,0	20,4	-1,0	-2,3
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia starších (v %, 55+ rokov, 2022, ŠÚ SR, Eurostat)	14,6	22,9	12,2	18,2	-2,4	-4,7

<b>Demografia</b>						
Stredná dĺžka života pri narodení (v rokoch, SR 2021, ŠÚ SR, EÚ 2020, Eurostat)	80,4	83,2	71,2	77,5	<b>-9,2</b>	-5,7
Stredná dĺžka života pri narodení v zdraví (v rokoch, 2020, ŠÚ SR, Eurostat) (aktuálnejšie údaje za Slovensko nie sú k dispozícii)	57,1	64,5	56,3	63,5	<b>-0,8</b>	-1
<b>Rozhodovanie</b>						
Politická participácia na európskej úrovni (v %, Európsky parlament, 2022, EP/EIGE**)	21,4	38,9	78,6	61,1	<b>57,2</b>	22,2
Politická participácia na národnej úrovni (v %, národné parlamenty, 2022, NR SR/EIGE**)	22	32,4	78	67,6	<b>56</b>	35,2
Politická participácia v národných vládoch (v %, 2022, vláda SR/EIGE**)	13,3	32,3	86,7	67,7	<b>73,4</b>	35,4
Politická participácia na regionálnej úrovni - vo vedení regionálnych zastupiteľstiev (v %, 2022, EIGE**)	13,6	35,1	86,4	64,9	<b>72,8</b>	29,8
Politická participácia na regionálnej úrovni – zastúpenie v krajských/regionálnych zastupiteľstvách (v %, 2022, EIGE**)	13,6	-	86,4	-	<b>72,8</b>	-
Politická participácia na úrovni miest a obcí – primátori/-ky a starostovia/-tky (v %, 2022, EIGE**)	26,2	34,5	73,8	65,5	<b>47,6</b>	31
Politická participácia – vedenie politických strán s najmenej 5 % miest v národných parlamentoch (v %, 2022, EIGE**)	0	26	100	74	<b>100</b>	48
Miera participácie na riadení v najväčších firmách kótovaných na burze (vedúci pracovníci/pracovníčky v %, 2022, EIGE**)	28,9	31,6	71,1	68,4	<b>42,2</b>	36,8
Skladba Najvyššieho súdu, členenie podľa pohlavia (v %, 2022 EIGE**)	63,3	41,6	36,7	58,4	<b>-26,6</b>	16,8
<b>INDEX RODOVEJ ROVNOSTI (v %, 2022, EIGE**)</b>					<b>56</b>	68,6

Poznámky: V zátvorke pod názvom indikátora je vždy uvedený odkaz k príslušnému roku a zdroju. Rozdiel medzi ženami a mužmi = hodnoty mužov mínus hodnoty žien v percentuálnych bodoch (p. b.), ak nie je uvedené inak.

\*Štatistický úrad SR, Eurostat – DataCube, Publikácia Ženy a muži v SR 2022

\*\*Európsky inštitút rodovej rovnosti (European Institute for Gender Equality, <http://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs>)

\*\*\*Ide o údaj za všetky domácnosti daného zloženia (bez členenia podľa pohlavia)

## 5 POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV MEDZI KRAJINAMI EÚ V KONTEXTE EURÓPSKEHO PILIERA SOCIÁLNYCH PRÁV (EPSP)

Strategický koncept Európsky pilier sociálnych práv (EPSP) z roku 2017 určuje smerovanie európskej civilizácie v troch kľúčových oblastiach: rovnosť príležitostí, spravodlivé pracovné podmienky a sociálna ochrana a začleňovanie. Cieľom je vytvorenie férového a inkluzívneho prostredia plného príležitostí pre všetkých obyvateľov.

Európska komisia v roku 2021 prostredníctvom svojho Akčného plánu na realizáciu EPSP navrhla tri hlavné ciele do roku 2030. Miera zamestnanosti obyvateľov od 20 do 64 rokov by sa mala zvýšiť aspoň na 78 %, účasť dospelých na odbornej príprave by každý rok mala dosiahnuť najmenej 60 % a počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením by sa mal znížiť minimálne o 15 miliónov. Jednotlivé členské štáty si, zohľadňujúc svoje špecifiká, stanovili národné ciele. Vláda Slovenskej republiky vymedzila v roku 2022 svoje národné ciele do roku 2030, prostredníctvom svojho uznesenia č. 13 z 12. januára 2022. V rámci predmetného uznesenia sa národné ciele zapracovali do národného programu reforiem SR na konkrétny kalendárny rok a v rámci neho sa pravidelne vyhodnocujú. Na monitorovanie plnenia cieľov slúži súbor hlavných a vedľajších indikátorov.

Nasledovné údaje reflektujú sociálno-ekonomickú situáciu na Slovensku v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ. V prípade niektorých indikátorov (zamestnanosť, nezamestnanosť, chudoba alebo sociálne vylúčenie, závažná materiálna a sociálna deprivácia) došlo k výrazným zmenám metodiky. V tabuľkách a texte uvádzame údaje z Eurostatu, ktorý pre udržanie kontinuity zabezpečil prepočítanie a aktualizáciu príslušných časových radov. Použité údaje sa preto môžu líšiť od dát v predchádzajúcich vydaniach Správy. Zdrojom údajov za SR je Štatistický úrad SR, ktorý úzko spolupracuje s Eurostatom. V prílohe k tejto kapitole sa nachádzajú tabuľky s údajmi v jednotlivých krajinách EU27 v poslednom dostupnom roku.

### 5.1 Rovnosť príležitostí

V súvislosti s digitalizáciou života a zelenou transformáciou hospodárstva rastie dôležitosť celoživotného vzdelávania dospelých. **Európsky pilier sociálnych práv akcentuje právo každého jednotlivca na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, tréning alebo celoživotné vzdelávanie s cieľom získať zručnosti umožňujúce adaptáciu na zmeny na trhu práce.**

V súvislosti s implementáciou EPSP došlo k výraznej zmene metodiky na meranie účasti na celoživotnom vzdelávaní. Predĺžil sa referenčný rámec, rozšírila sa definícia neformálneho vzdelávania. Jedným z dôsledkov je zlepšenie postavenia SR v štatistikách rovnosti príležitostí.

Do roku 2021 Slovensko vykazovalo relatívne nízku **účasť dospelých na vzdelávaní v posledných štyroch týždňoch** pred zberom údajov. V uvedenom roku sa formálne alebo neformálne školilo iba 4,8 % obyvateľov SR od 25 do 64 rokov, ale až 10,8 % rovnako starej populácie Únie. V roku 2022 participácia dospelého obyvateľstva SR na vzdelávaní dosiahla 12,8 %, zatiaľ čo priemer EU27 predstavoval 11,9 %. Najvyššie hodnoty majú Švédsko (36,2 %), Dánsko (27,9 %) a Holandsko (26,4 %) a, naopak, najnižšie Bulharsko (1,7 %), Grécko (3,5 %) a Chorvátsko (4,4 %). Zlepšenie obrazu Slovenska sa dalo očakávať. Rozšírenie definície celoživotného vzdelávania umožnilo obsiahnuť väčší počet krátkodobých aktivít typických pre tunajšie prostredie. Z výsledkov posledného Prieskumu o vzdelávaní (AES), ktorý sa uskutočnil v rokoch 2016 a 2017, vyplýva, že v posledných 12 mesiacoch sa vzdelávalo 42,6 % dospelých populácie SR, čo je viac ako priemer EU27 (37,4 %).<sup>90</sup> **Národným cieľom do roku 2030 je zvýšenie účasti na vzdelávaní (za posledných 12 mesiacov) aspoň na 50 %.** Vo vzdelávaní dospelých nie sú významné rozdiely medzi ženami a mužmi. AES zachytil, že ženy mali len o čosi nižšiu účasť ako muži (41,6 % vs 43,7 %).

**Vysokoškolské vzdelanie** malo v roku 2022 39,3 % obyvateľstva SR vo veku 30-34 rokov. Oproti priemeru EU27 to je síce iba o 3,5 p. b. menej, no absolútna väčšina členských štátov má lepšie výsledky. Relatívne najviac vysokoškolsky vzdelaných osôb v tejto vekovej kategórii je v Luxembursku (62,9 %), na Cypre (62,7 %) a v Írsku

<sup>90</sup> Údaje pochádzajú z poslednej vlny prieskumu AES, ktorý má nahradiť údaje o vzdelávaní z Výberového zisťovania pracovných síl, a ktorý na Slovensku realizoval ŠÚ SR. Nasledujúci AES bol naplánovaný na roky 2022 a 2023. Európska komisia a Eurostat potom zhodnotia kvalitu a porovnateľnosť údajov z týchto zdrojov. Zber údajov v rámci AES 2022 na Slovensku prebiehal v období júl – november 2022 a informácie z neho ŠÚ SR zverejní do konca roka 2023 v centrálnej databáze ŠÚ SR – DATAcube.

(61,9 %) a relatívne najmenej v Rumunsku (26,3 %), Taliansku (27,4 %) a v Bulharsku (33,4 %). U nás je v tejto oblasti obrovský rozdiel medzi ženami a mužmi. Kým medzi ženami 30-34 má vysokoškolský diplom 51,2 %, medzi mužmi iba 27,8 %. Rozdiel, ktorý predstavuje 23,4 p. b., je **najvyšší v celej EU27**.

Do roku 2017 bola pre Slovensko príznačná aj relatívne nízka účasť nezamestnaných na vzdelávaní a odbornej príprave v posledných štyroch týždňoch. Údaje za nasledujúce tri roky (2018 - 2020) však majú nízku spoľahlivosť a od roku 2021 nie sú k dispozícii.

Podiel obyvateľov SR vo veku 16-74 rokov, ktorí majú **základné alebo nadštandardné digitálne zručnosti**, v roku 2021 dosiahol 55,2 % a to je nad úroveň priemeru EU27 (53,9 %). Najlepšie na tom boli Fínsko (79,2 %), Holandsko (78,9 %) a Írsko (70,5 %), najhoršie Rumunsko (27,8 %) a Bulharsko (31,2 %). **Národným cieľom do roku 2030 je, aby sa tento podiel zvýšil na 70 %**. Rozdiel medzi ženami a mužmi na Slovensku predstavoval 5,7 p. b. v prospech mužov a patril k najvyšším v EU27. Vyšší bol iba v Luxembursku (10,9 p. b.), Chorvátsku (6,7 p. b.) a v Nemecku (6,4 p. b.).

Rovnako dôležité je, aby mladí ľudia mohli využiť svoj potenciál a mohli sa plnohodnotne realizovať na trhu práce. Najmä pre to, že nemajú potrebnú kvalifikáciu a prax, často čelia ťažkostiam pri vstupe na trh práce a bezprecedentná pandémia koronavírusu ešte zhoršila ich situáciu. Využitiu potenciálu mladých ľudí môže brániť opustenie školskej dochádzky s nižším ako stredoškolským vzdelaním.

Slovensko dlhodobo patrí ku krajinám s podpriemerným podielom osôb, ktoré **predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu**. V roku 2022 tvorili 7,4 % obyvateľstva SR od 18 do 24 rokov, kým priemer EU27 predstavoval 9,6 %. Najnižšie percento majú Írsko (3,7 %), Grécko a Slovinsko (4,1 %), najvyššie zasa Rumunsko (15,6 %), Španielsko (13,9 %) a Maďarsko (12,4 %). **Národným cieľom do roku 2030 je, aby sa tento podiel znížil pod 6 %**. Na Slovensku nie je významný rozdiel medzi podielom žien a podielom mužov v tejto oblasti (7,3 % žien a 7,5 % mužov). Zato v EU27 prevažuje tri percentuálne body (8 % žien a 11,1 % mužov).

Na Slovensku študuje relatívne veľa mladých ľudí. Podiel obyvateľov SR od 15 do 29 rokov,<sup>91</sup> ktorí **nie sú zamestnaní, ani sa nezúčastňujú na vzdelávaní a odbornej príprave** (tzv. NEET), v roku 2022 predstavoval 12,3 %, čo je mierne nad priemerom EU27 (11,7 %). Najnižšie hodnoty zaznamenali Holandsko (4,2 %), Švédsko (5,6 %) a Luxembursko (6,8 %) a najvyššie Rumunsko (19,8 %), Taliansko (19 %) a Grécko (15,3 %). Podiel mladých žien na Slovensku mimo trhu práce, vzdelávania a odbornej prípravy je o 3,1 p. b. vyšší ako podiel mužov (13,9 % vs 10,8 %).

Jednou z hlavných zásad EPSP je zabezpečenie rovnosti medzi mužmi a ženami, najmä v prípade účasti na trhu práce, pracovných podmienok, adekvátneho ohodnotenia a kariérneho rastu. Aj na Slovensku pretrváva **rozdiel v zamestnanosti mužov a žien** od 20 do 64 rokov, ale v porovnaní s EU27 je nižší. V roku 2022 predstavoval 8,1 p. b., zatiaľ čo priemer EU27 bol 10,7 p. b. Najmenšiu nerovnosť majú v Litve (0,8 p. b.), vo Fínsku (1,2 p. b.) a v Estónsku (2,9 p. b.) a najväčšiu v Grécku (21 p. b.), Taliansku (19,7 p. b.) a v Rumunsku (18,6 p. b.). Zvyšovanie zamestnanosti žien si vyžaduje najmä zosúladenie pracovného a súkromného života, predovšetkým prístup k službám starostlivosti o deti, ktorým sa podrobnejšie venuje podkapitola 5.3. Ďalšou nevyhnutnou podmienkou je možnosť alternatívnej formy práce, najmä na čiastočný úväzok.

V roku 2022 malo **kratší pracovný čas** 3,9 % obyvateľiek SR od 25 do 49 rokov, pričom priemer EU27 za ženy dosiahol 25,5 %. Najvyššia *part-time* zamestnanosť žien je v Holandsku (57 %), Rakúsku (51,4 %) a v Nemecku (45,6 %), najnižšia v Bulharsku (1,3 %), Rumunsku (2,2 %) a potom na Slovensku. V krajinách s vysokým podielom žien pracujúcich na kratší pracovný čas sú veľké rozdiely v porovnaní s mužmi, zatiaľ čo v krajinách s nižším zastúpením takéhoto zamestnania sú odlišnosti oproti mužom nízke (pozri prílohu ku kapitole 5).

Slovensko sa dlhodobo vyznačuje nízkou mierou príjmových nerovností. Aj v roku 2022 bol **pomer príjmov horného kvintilu a príjmov dolného kvintilu v SR najnižší v rámci celej EU27** (3,1). Najviac sa ekvivalentný disponibilný príjem päťtiny populácie s najvyššími príjmami a ekvivalentný disponibilný príjem päťtiny populácie s najnižšími príjmami líšili v Bulharsku (7,3-krát), Taliansku (6,4-krát) a v Lotyšsku (6,3-krát).

Na druhej strane, stále vykazujeme nadpriemerný **rozdiel v odmeňovaní žien a mužov**. V roku 2021 mala zamestnankyňa v SR v priemere o 16,6 % nižší hrubý hodinový zárobok ako muž, pričom provízorný priemer EU27 bol 12,7 %. Najnižší rozdiel v odmeňovaní bol v Luxembursku, kde ženy zarábali priemerne o 0,2 % viac ako muži, a najväčší v Estónsku (20,5 %).

---

<sup>91</sup> Vekové rozpätie sa upravilo z 15-24 na 15-29 rokov.

## 5.2 Spravodlivé pracovné podmienky

Podmienky na slovenskom trhu práce v roku 2022 pandémie poznačila menej ako v predchádzajúcom roku. **Miera zamestnanosti obyvateľov SR od 20 do 64 rokov dosiahla 76,7 %, čo je najviac v histórii a súčasne viac, ako si vyžadoval národný cieľ do roku 2030 – zvýšiť mieru zamestnanosti na 76,5 %.** Aj priemer EU27 zaznamenal rekord, a to 74,6 %. Najvyššie hodnoty si držia Holandsko (82,9 %) a Švédsko (82,2 %), najnižšie zasa Taliansko (64,8 %) a Grécko (66,3 %). Miera zamestnanosti medziročne vzrástla vo všetkých členských štátoch, najviac v Grécku (3,7 p. b.), Írsku (3,3 p. b.), Estónsku (2,6 p. b.) a v Bulharsku (2,5 p. b.), nasledujú Slovensko a Taliansko (2,1 p. b.). V mnohých členských štátoch je v tejto oblasti významný rozdiel medzi ženami a mužmi, Slovensko nevyvímajúc (-8,1 p. b.), pričom v EÚ to je až -10,7 p. b. Najnižší je v Litve (-0,8 p. b.), vo Fínsku (-1,2 p. b.) a v Estónsku (-2,9 p. b.), najvyšší zasa v Grécku (-21 p. b.), Taliansku (-19,7 p. b.) a v Rumunsku (-18,6 p. b.).

Celková miera zamestnanosti vo veľkej miere závisí od vývoja zamestnanosti starších ľudí. Problém je, že populácia starne – pribúda ľudí v poproduktívnom veku – a pracujúca časť obyvateľstva čelí čoraz väčšej ekonomickej záťaži. Miera zamestnanosti obyvateľov SR **od 55 do 64 rokov** predstavovala 64,1 % a aj v tomto prípade **ide o najvyššiu hodnotu v histórii**. Priemer EU27 je 62,3 %. Relatívne najviac starších ľudí pracuje vo Švédsku (77,3 %), v Estónsku (73,7 %) a Nemecku (73,3 %) a relatívne najmenej v Luxembursku (46,6 %), Rumunsku (46,7 %) a v Chorvátsku (50,1 %). Najrýchlejší medziročný prírastok zaznamenalo Írsko (3,9 p. b.), Grécko (3,6 p. b.) a potom Slovensko (3,5 p. b.).

**Miera nezamestnanosti obyvateľov SR od 15 do 74 rokov** v roku 2022 dosiahla 6,1 %, čo je 0,1 p. b. pod priemerom EU27, no stále patrí k tým vyšším. Najnižšie percento populácie bez práce majú opäť Česko (2,2 %), Malta a Poľsko (2,9 %), najvyššie zasa Španielsko (12,9 %), Grécko (12,5 %) a Taliansko (8,1 %). Miera nezamestnanosti na Slovensku oproti predchádzajúcemu roku klesla o 0,7 p. b. a v EU27 o 0,9 p. b. Okrem Rumunska sa znížila vo všetkých krajinách, najviac v Grécku (-2,2 p. b.) a v Španielsku (-1,9 p. b.). Iba v 14 členských štátoch je miera nezamestnanosti žien vyššia ako miera nezamestnanosti mužov, a to vrátane Slovenska (6,4 % vs 5,9 %). V 12 krajinách je to naopak.

**Miera nezamestnanosti mladých ľudí** v EÚ bola vždy vyššia ako celková miera nezamestnanosti. Miera nezamestnanosti obyvateľov SR od 15 do 24 rokov dosiahla 19,9 %, čo je 5,4 p. b. nad priemerom EU27 a **jedna z najvyšších hodnôt vôbec**. Najnižší podiel mladých nezamestnaných majú stále Nemecko (6 %), Česko (6,8 %) a Holandsko (7,6 %) a, naopak, najvyšší Grécko (31,4 %), Španielsko (29,8 %) a Taliansko (23,7 %). Nezamestnanosť 15-24 ročných na Slovensku medziročne klesla o 0,7 p. b. a to je **prvý raz po troch rokoch**, čo sa tak stalo. Aj EU27 zaznamenala pokles (-2,2 p. b.), no z regionálneho hľadiska sa nevyvíjala rovnomerne. Kým v 22 krajinách sa znížila, v piatich sa zvýšila. Najviac klesla v Taliansku (-6 p. b.), Bulharsku (-5,1 p. b.) a v Španielsku (-5 p. b.) a najviac vzrástla v Estónsku (1,9 p. b.), Rumunsku (1,8 p. b.) a na Cypre (1,5 p. b.).

**Miera dlhodobej nezamestnanosti** v SR bola v roku 2022 na úrovni 4,1 %. To je o 1,7 p. b. nad priemerom EU27 a viac ako vo väčšine členských štátov. Najnižšia je v Dánsku (0,5 %), Česku (0,6 %) a v Holandsku (0,7 %) a najvyššia v Grécku (7,7 %), nasledujú Španielsko (5 %), Taliansko (4,6 %) a potom Slovensko. Dlhodobá nezamestnanosť u nás v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástla o 0,2 p. b. a to predstavuje druhý medziročný prírastok v rade. V EU27 klesla o 0,4 p. b., pričom vzrástla iba v troch krajinách – v Rumunsku, na Slovensku (0,2 p. b.) a na Malte (0,1 p. b.). Vyššia miera dlhodobej nezamestnanosti poukazuje na štruktúrnu nerovnováhu na trhu práce. Dlhodobá nezamestnanosť ústi do marginalizácie časti ekonomicky aktívneho obyvateľstva, čo má rozsiahle spoločenské a ekonomické dôsledky.

**Hrubý disponibilný príjem domácností (HDPD)** je súhrn prostriedkov, ktoré domácnosti môžu vynaložiť na spotrebu. Objem HDPD per capita v SR v roku 2022 dosiahol 124 % úrovne z roku 2008. Medziročne sa znížil o 2,9 p. b., pričom ide o prvý medziročný úbytok v období od roku 2014. HDPD v EU27 predstavoval 109,5 % referenčnej úrovne a v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa znížil o 0,3 p. b. Vzhľadom na to, že ešte nie sú dostupné aktuálne údaje z väčšiny krajín EU27, môžeme konštatovať len to, že medziročne si polepšili Portugalsko (1,6 p. b.) a Dánsko (0,2 p. b.) a okrem Slovenska si pohoršili aj Fínsko (-3,2 p. b.), Švédsko a Taliansko (-0,8 p. b.).

**Miera rizika chudoby pracujúcich** v SR v roku 2022 predstavovala 7,1 %, čo je o 0,4 p. b. viac ako v predchádzajúcom roku. Priemer EU27 bol na úrovni 8,5 % a medziročne sa znížil o 0,4 p. b. Relatívne najmenej pracujúcich pod hranicou rizika chudoby bolo vo Fínsku (2,5 %), Česku (3,4 %) a v Belgicku (3,6 %) a relatívne najviac v Rumunsku (14,5 %), Luxembursku (12,9 %) a v Španielsku (11,7 %). Nárast podielu pracujúcich ohrozených chudobou na Slovensku môže súvisieť s nízkymi mzdami v istých sektoroch

či zamestnaniach ovplyvnených pandémiou COVID-19 a môže sa vyskytovať v niektorých skupinách pracovníkov (najmä v prekérnych či príležitostných prácach).<sup>92</sup> U nás chudoba častejšie ohrozuje pracujúcich mužov ako pracujúce ženy (7,9 % vs 6,2 %), ale to platí o väčšine členských štátov a v konečnom dôsledku aj o priemere EU27 (9,3 % vs 7,5 %).

### 5.3 Sociálna ochrana a začleňovanie

Hlavným cieľom Európskeho piliera sociálnych práv v oblasti sociálnej ochrany je, aby v EÚ do roku 2030 ubudlo aspoň 15 mil. **osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia** (AROE), z toho aspoň 5 mil. detí. Ide o takých ľudí, ktorí žijú v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou a/alebo sú v riziku chudoby po sociálnych transferoch a/alebo sú závažne materiálne a sociálne deprivovaní.

V roku 2022 bolo v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia 888 tis. obyvateľov SR, čo predstavuje 16,5 % populácie. To je **hlboko pod priemerom EU27**, ktorý konštantne prevyšuje 20 % (21,6 %). **Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia na Slovensku patrí k najnižším v EU27**. Nižšia bola iba v Česku (11,8 %), Slovinsku (13,3 %), Poľsku (15,9 %) a vo Fínsku (16,3 %). Najhoršia situácia bola v Rumunsku (34,4 %), Bulharsku (32,2 %) a v Grécku (26,3 %). Oproti predchádzajúcemu roku podiel obyvateľov SR v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia vzrástol o 0,9 p. b., zatiaľ čo v EU27 klesol o 0,1 p. b. Miera rizika sa medziročne znížila v 16 krajinách, najviac v Portugalsku (-2,3 p. b.), Grécku (-2 p. b.) a v Španielsku (-1,8 p. b.). Najviac stúpila v Estónsku (3 p. b.) a vo Fínsku (2,1 p. b.). Ženy boli viac ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením ako muži v SR (17 % vs 16 %), ako aj v EU27 (22,7 % vs 20,4 %). Rozdiel medzi ženami a mužmi na Slovensku (1 p. b.) patril k najnižším v EU27. Nižší bol iba v Dánsku (0,8 p. b.). **Národným cieľom do roku 2030 je**, aby sa počet osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia v SR v porovnaní s rokom 2019 znížil o 70 tisíc. V roku 2022 bol počet osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia oproti roku 2019 vyšší o 93 tis., čo súvisí najmä s dôsledkami pandémie Covid-19.

Napriek relatívne nižšiemu podielu obyvateľstva v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia v SR oproti priemeru EU27 treba zdôrazniť nerovnomernú mieru ohrozenia v rôznych skupinách obyvateľstva. Vychádzajúc z údajov o miere rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v členení podľa vekových skupín, najčastejšie sú mu vystavené **deti, a to obzvlášť z domácností s nízkym vzdelaním rodičov**. V roku 2022 chudoba alebo sociálne vylúčenie ohrozovalo až 72,6 % detí vo veku 0-17 rokov z rodín s nízkym vzdelaním, čo prevyšovalo priemer EU27 (66,1 %).

V roku 2022 bolo v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia 24,7 % obyvateľov SR mladších ako 18 rokov, čo sa rovná priemeru EU27. Relatívne najmenej ohrozených detí žilo v Slovinsku (10,3 %), Česku (13,4 %) a v Dánsku (13,8 %) a relatívne najviac v Rumunsku (41,5 %), Bulharsku (33,9 %) a v Španielsku (32,2 %). Medziročné porovnanie však odhaľuje nerovnomernosť vývoja sociálnej situácie mladých ľudí v EU27. Kým v 19 členských štátoch sa miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia tejto vekovej skupiny znížila, na Slovensku sa zvýšila o 5 p. b., čo predstavuje **najvyšší medziročný prírastok v rámci EU27**. Najviac klesla v Luxembursku (-5,4 p. b.), Maďarsku (-5,2 p. b.) a v Grécku (-3,9 p. b.). Národným cieľom je znížiť počet detí (vo veku 0-17 rokov) v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia do roku 2030 o 21 tis. oproti východiskovému roku 2019. Počet detí v SR v takomto riziku však najmä kvôli dôsledkom pandémie Covid-19 bol oproti východiskovému roku 2019 o 45 tis. vyšší.

Legislatívne nastavenie sociálnej ochrany a výdavky na ňu hrajú dôležitú úlohu v redukcii rizika chudoby. Sociálne transfery bez dôchodkov na Slovensku v roku 2022 znížili mieru rizika chudoby o 33,8 %, čo bolo o 9,2 p. b. menej ako v roku 2021. **Vplyv sociálnych transferov bez dôchodkov na mieru rizika chudoby** v priemere EU27 bol iba trochu vyšší (35,3 %, medziročný pokles o 1,8 p. b.). Najviac pomohli znížiť mieru rizika chudoby v Írsku (56,4 %), Dánsku (50,4 %) a vo Fínsku (49,8 %) a v najmenšej miere v Rumunsku (16,5 %), Grécku (20,3 %) a v Chorvátsku (20,4 %). Oproti roku 2021 vplyv sociálnych transferov vzrástol iba v piatich krajinách EU27, najviac v Portugalsku (3,7 p. b.) a v Poľsku (2,9 p. b.). Všade inde (okrem Švédska, ktoré tento údaj zatiaľ nezverejnilo) klesol, pričom najväčší prepád vykázalo Maďarsko (-13,9 p. b.) a potom Slovensko (-9,2 p. b.).

Jedným z ukazovateľov finančnej situácie domácností je podiel prostriedkov, ktoré vynakladajú na bývanie. Jeho hodnota nad 40 % je definovaná ako nadmerná záťaž nákladmi na bývanie. V roku 2022 v domácnostiach

<sup>92</sup> Referenčným rokom zisťovania príjmov domácností na výpočet miery rizika chudoby v EU SILC 2022 je rok 2021, ktorý je druhým rokom pandémie ochorenia COVID-19.

nadmerne zaťažených nákladmi na bývanie žilo 2,2 % obyvateľov SR, čo je **najmenej v celej EU27** (v priemere 9,1 %). Naopak, najhoršia situácia z tohto hľadiska bola v Grécku (26,7 %) a v Holandsku (21,7 %). Aj v medziročnom porovnaní Slovensko vyniká, podiel osôb nadmerne zaťažených nákladmi na bývanie sa znížil o 4,9 p. b. V EU27 sa zvýšil v priemere o 0,2 p. b., najviac v Luxembursku (10,2 p. b.) a v Holandsku (9,2 p. b.). Avšak pri podrobnejšom pohľade sa ukazuje, že niektoré skupiny obyvateľstva sú vystavené nadmernej záťaži nákladmi na bývanie častejšie ako iné. Sú to domácnosti s jedným členom a najmä osamelí rodičia s jedným alebo viacerými deťmi, pričom v roku 2022 v SR v takýchto jednorodičovských domácnostiach s deťmi, ktoré boli zaťažené nadmernými výdavkami na bývanie, žilo až 17,4 % obyvateľov v porovnaní s 16,2 % takýchto obyvateľov v EU27.

Jednou z priorit EÚ je zabezpečenie dostupnosti cenovo prijateľných a kvalitných **služieb starostlivosti o deti** do začiatku povinnej školskej dochádzky. Prístup ku kvalitným službám starostlivosti je dôležitý z dôvodu zosúladovania práce a rodiny v kontexte zvyšovania zamestnanosti žien. Deti v predškolskom veku navyše benefitujú z raného vzdelávania. Najmä pre deti zo znevýhodneného prostredia je rané vzdelávanie dôležité, pretože účasť na ňom zvyšuje ich životné šance. V prípade nízkoprijimových rodín, osamelých rodičov a rodín v iných kritických životných situáciách môže cenovo prístupná kvalitná formálna starostlivosť o najmladšie deti (vrátane kategórie 0-3 roky) plniť sociálne funkcie tým, že umožní zárobkovú činnosť rodiča, a tak prispeje k zlepšeniu finančnej situácie týchto zraniteľných skupín. Z najnovších výsledkov EU SILC (2022) vyplýva, že na Slovensku malo formálnu starostlivosť – inú ako zo strany rodičov a ďalších rodinných príslušníkov – iba 2,4 % detí **mladších ako 3 roky**. Dlhodobu to je najmenej v celej EU27, ale tento údaj je s najväčšou pravdepodobnosťou podhodnotený.<sup>93</sup> Priemer EU27 predstavuje 35,9 % a takmer všetky členské štáty vykazujú mnohonásobne vyššie percento ako SR (Dánsko 74,7 %, Holandsko 72,3 %, Francúzsko 56,2 % atď.). Rada EÚ v novembri 2022 prijala **odporúčanie, aby sa do roku 2030 najmenej 45 % detí mladších ako 3 roky zúčastňovalo na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve**.<sup>94</sup>

Formálna starostlivosť o deti **od 3 do 6 rokov** má na Slovensku oveľa širšie využitie. V roku 2022 ju v rozsahu 30 hodín týždenne alebo viac využívalo 73,7 % tejto vekovej skupiny. Oproti predchádzajúcemu roku to je o 11,1 p. b. viac. Relatívne najviac detí vo formálnej starostlivosti v minimálnom rozsahu 30 hodín týždenne majú Slovinsko (89,1 %), Lotyšsko (88,4 %) a Dánsko (87,9 %), relatívne najmenej zasa Írsko (14,8 %) a Rumunsko (17,1 %). Priemerný podiel detí vo formálnej starostlivosti v rámci EU27 dosiahol 55,9 %, pričom medziročne sa zvýšil o 2,1 p. b. Podľa odporúčania Rady **by sa do roku 2030 na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve malo zúčastňovať najmenej 96 % detí od 3 rokov do začiatku povinnej školskej dochádzky**.<sup>95</sup> Dlhodobým problémom v SR je, že deti z marginalizovaných rómskych komunit majú oveľa nižšiu účasť na predškolskom vzdelávaní, v roku 2018 (pred zavedením povinnej predškolskej dochádzky) dosiahla len 24 %, kým v celkovej populácii to bolo 74 %.<sup>96</sup> Pokiaľ ide o cenovú prijateľnosť služieb, Rada členské štáty vyzvala, aby obmedzili výdavky zo strany rodičov a aby im ponúkali riešenia s atypickým pracovným časom, ktoré im umožnia lepšie zosúladiť pracovný, rodinný a súkromný život.<sup>97</sup>

EPSP predpokladá čo najväčšiu mieru inklúzie ľudí so zdravotným postihnutím, ktorá by im mala umožniť viesť dôstojný život, participovať na trhu práce a pracovať v takom prostredí, ktoré vyhovuje ich potrebám. Slovensko sa vyznačuje mierne nadpriemerným **rozdielom medzi mierou zamestnanosti osôb s výraznými zdravotnými obmedzeniami a mierou zamestnanosti osôb bez obmedzení**. V roku 2022 v SR predstavoval 46,4 p. b., zatiaľ čo v EU27 42,1 p. b., ale u nás medziročne klesol o 6,6 p. b., kým v EU27 vzrástol o 5,5 p. b. Najnižší rozdiel vykázali Dánsko (20,5 p. b.), Luxembursko (21,6 p. b.) a Slovinsko (23,9 p. b.), najvyšší zasa Litva

<sup>93</sup> Údaje z EU SILC vykazujú výraznú fluktuáciu v čase, pričom administratívne údaje za rovnaké obdobie vypovedajú o pomerne stabilnom počte detí vo veku do troch rokov v registrovaných zariadeniach s mierne stúpajúcim trendom v rokoch pred pandémiou. V roku 2022 bola formálna starostlivosť poskytovaná 8 146 deťom do troch rokov veku v materskej škole a 3767 (kapacita miest) v zariadeniach starostlivosti o deti pre danú vekovú skupinu, čo predstavuje spolu 11 913 detí t. j. 7,1 % z celkového počtu detí do troch rokov veku na základe administratívnych údajov (zdroj: MPSVR SR; Centrum vedecko-technických informácií SR; ŠÚSR). Ďalšie deti mohli využívať neregistrované zariadenia. Výskumný dizajn EU-SILC bol prvotne vytvorený za účelom socioekonomických analýz zamestnanosti, príjmu alebo sociálnych transferov. Nie je preto plne prispôsobený zberu takého typu údajov, akým je participácia detí na formálnom ranom vzdelávaní. Vo vzorke mohol byť zachytený príliš malý počet detí daného veku, ktorý nebolo možné skorigovať vážením.

<sup>94</sup> Odporúčanie Rady o vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve: barcelonské ciele do roku 2030 (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14785-2022-INIT/sk/pdf>)

<sup>95</sup> Odporúčanie Rady o vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve: barcelonské ciele do roku 2030 (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14785-2022-INIT/sk/pdf>)

<sup>96</sup> [https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1276/eu\\_silc\\_mrk\\_2018\\_final.pdf?csr=8861376906721041253](https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1276/eu_silc_mrk_2018_final.pdf?csr=8861376906721041253)

<sup>97</sup> <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2022/12/08/eu-ministers-adopt-recommendations-on-early-childhood-and-long-term-care/>



(69,4 p. b.), Írsko (68 p. b.) a Maďarsko (60,1 p. b.). V prípade menej závažných zdravotných obmedzení je situácia na Slovensku podstatne lepšia, keď tento ukazovateľ dosahuje 13,6 p. b. a priemer EU27 je 14,5 p. b.

Súčasťou EPSP je aj právo na včasný prístup ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti. Na Slovensku v roku 2022 pociťovalo **neuspokojenú potrebu lekárskej starostlivosti** 2,8 % osôb od 16 rokov. Priemer EU27 bol 2,2 %. Najnižšie percento nespokojných obyvateľov mali Cyprus (0,1 %), Česko a Holandsko (0,2 %), najvyššie percento Estónsko (9,1 %) a Grécko (9 %). Zdravotný stav populácie sa zákonite premieta do strednej dĺžky života, pričom významným ukazovateľom je **stredná dĺžka života v zdraví** vo veku 65 rokov. Posledné dostupné údaje pochádzajú z roku 2021 a našu krajinu radia na tretie miesto od konca. Kým 65-ročný obyvateľ SR v priemere v zdraví prežil 5 rokov, v rámci EU27 to bolo 9,7 roku. Najdlhší život bez zdravotných problémov vedú Švédci (14,6 roku), Íri (12,6) a Francúzi (12), naopak, najkratší Rumuni (4 roky), Lotyšci (4,8) a potom obyvatelia SR.

Tabuľka 5.1 Vývoj hlavných ukazovateľov Európskeho piliera sociálnych práv – rovnosť príležitostí

Hlavné indikátory EPSP	Účasť dospelých (25-64 rokov) na vzdelávaní v posledných 4 týždňoch Cieľ SR do 2030: 50 % v posledných 12 mesiacoch			Podiel osôb (18-24 rokov), ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku a odbornú prípravu Cieľ SR do 2030: 6 %			Jednotlivci (16-74 rokov), ktorí majú základné alebo nadštandardné digitálne zručnosti Cieľ SR do 2030: 70 %			Mladí ľudia (15-29 rokov), ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET)			Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov pred a po zmene metodiky		Pomer príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20)			
	rok	spolu	ženy	muži	spolu	ženy	muži	spolu	ženy	muži	spolu	ženy	muži	pred	po	spolu	ženy	muži
SR	2012	3,2	3,7	2,8	5,3	4,6	6,0	:	:	:	18,0	19,6	16,5	15,5	10,9	3,73	3,66	3,80
	2013	3,1	3,3	2,9	6,4	6,1	6,7	:	:	:	18,3	19,4	17,2	14,4	9,8	3,58	3,51	3,66
	2014	3,1	3,2	3,0	6,7b	6,6b	6,9b	:	:	:	17,5	19,2	15,8	14,6	9,8	3,93	3,77	4,11
	2015	3,1	3,4	2,7	6,9	6,8	6,9	:	:	:	16,4	18,9	14,0	14,7	9,9	3,54	3,48	3,62
	2016	2,9	3,2	2,6	7,4	7,2	7,6	:	:	:	15,1	18,5	11,8	14,2	9,2	3,63	3,52	3,74
	2017	3,4	3,3	3,5	9,3	10,3	8,5	:	:	:	15,1	19,1	11,3	12,8	7,6	3,49	3,41	3,59
	2018	4,0	3,8	4,2	8,6	8,8	8,3	:	:	:	13,8	17,6	10,1	13,7	8,5	3,03	3,02	3,07
	2019	3,6	3,6	3,6	8,3	7,9	8,8	:	:	:	13,7	17,2	10,3	13,0	7,7	3,34	3,28	3,41
	2020	2,8	3,0	2,6	7,6	7,4	7,7	:	:	:	14,4	17,8	11,1	12,6	7,3	3,03	3,00	3,08
	2021	4,8b	4,9b	4,6b	7,8b	7,5b	8,1b	55,2	52,4	58,1	14,2	17,5	11,1	:	8,5	3,20	3,19	3,23
	2022	12,8b	12,8b	12,9b	7,4	7,3	7,5	:	:	:	12,3	13,9	10,8	:	8,1	3,12	3,10	3,11
EU27	2012	8,2	8,8	7,6	12,6	10,6	14,5	:	:	:	16,0	17,6	14,4		11,8	4,98	4,91	5,04
	2013	9,9b	10,7b	9,0b	11,8	10,0	13,6	:	:	:	16,4	17,9	14,8		11,3	5,05	4,98	5,13
	2014	10,1	10,9	9,3	11,1b	9,4b	12,7b	:	:	:	16,0	17,6	14,4		11,1	5,22e	5,12e	5,32e
	2015	10,1	10,9	9,2	11,0	9,4	12,5	:	:	:	15,5	17,1	13,9		11,1	5,22e	5,11e	5,33e
	2016	10,3	11,1	9,4	10,6	9,1	12,1	:	:	:	14,8	16,7	13,0		11,1	5,16e	5,10e	5,22e
	2017	10,4	11,3	9,6	10,5	8,9	12,1	:	:	:	14,0	16,0	12,1		11,3	5,03e	5,00e	5,06e
	2018	10,6	11,6	9,7	10,5	8,8	12,1	:	:	:	13,3	15,3	11,4		11,3	5,05e	5,04e	5,05e
	2019	10,8	11,9	9,8	10,2	8,4	11,8	:	:	:	12,8	14,7	11,0		11,2	4,99e	5,00e	4,98e
	2020	9,1	10,0	8,3	9,9	8,0	11,8	:	:	:	13,9	15,5	12,5		11,1	4,89b	4,85b	4,93b
	2021	10,8b	11,6b	10,0b	9,8b	8,0b	11,5b	53,9	52,3	55,6	13,1	14,5	11,8		10,9	4,99	4,94	5,04
2022	11,9	12,9	10,8	9,6	8,0	11,1	:	:	:	11,7	13,0	10,5		10,7	4,74	4,71	4,76	

Zdroj: Eurostat, údaje za SR poskytuje ŠÚ SR

Poznámky: Údaje o zamestnanosti, ohrození chudobou alebo sociálnym vylúčením a mieru závažnej materiálnej deprivácie Eurostat uvádza po spätnom prepočítaní na základe zmeny metodiky : - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, p – provízorný údaj, u – nízka spoľahlivosť

**Tabuľka 5.2 Vývoj hlavných ukazovateľov Európskeho piliera sociálnych práv – spravodlivé pracovné podmienky**

Hlavné indikátory EPSP	Miera zamestnanosti 20-64 ročných Cieľ SR do 2030: 76,50%			Miera zamestnanosti (podľa veku)			Miera nezamestnanosti 15-74 ročných			Miera nezamestnanosti (podľa veku)			Miera dlhodobej nezamestnanosti 15-74 ročných			HDPD na obyvateľa (index = 2008)	
	rok	spolu	ženy	muži	15-24	25-54	55-64	spolu	ženy	muži	15-24	25-54	55-64	spolu	ženy		muži
SR	2012	66,9	61,5	72,4	20,2	78,5	44,2	13,9	14,7	13,2	34,0	12,4	11,2	10,9	11,6	10,3	99,62
	2013	66,9	62,0	71,8	20,5	78,2	45,2	14,1	14,7	13,7	33,7	12,8	11,0	11,6	12,1	11,1	98,55
	2014	67,8	62,9	72,7	21,9	79,0	46,0	13,1	13,7	12,5	29,7	12,0b	10,6b	10,7	11,1	10,3	100,73
	2015	69,6	64,6	74,5	23,4	80,4	48,3	11,5	13,0	10,1	26,5	10,5	9,3	8,8	10,1	7,6	105,99
	2016	71,8	67,2	76,4	25,3	82,3	50,5	9,6	10,9	8,6	22,2	8,7	9,0	6,8	7,6	6,0	109,66
	2017	73,2	69,4	77,0	27,0	82,3	54,6	8,1	8,5	7,7	18,9	7,6	6,0	5,9	6,0	5,7	113,42
	2018	74,5	70,3	78,8	27,6	83,6	55,9	6,5	7,1	6,0	14,9	6,1	5,3	4,7	5,0	4,4	121,02
	2019	75,6	71,7	79,4	25,0	84,4	58,8	5,7	6,0	5,5	16,1	5,3	4,7	3,9	4,0	3,7	123,36
	2020	74,6	70,9	78,2	22,8	82,9	60,2	6,7	7,1	6,2	19,3	6,2	4,8	3,7	4,0	3,5	124,11
	2021	74,6	70,4	78,9	20,8	83,2	60,6	6,8	7	6,7	20,6b	6,3b	5,4b	3,9	4,0	3,8	126,85
	2022	76,7	72,6	80,7	21,3	84,7	64,1	6,1	6,4	5,9	19,9	5,7	4,5	4,1	4,0	4,1	123,95
EU27	2012	66,9	61,0	72,8	30,3	76,1	46,4	11,1	11,2	11,0	23,7	10,0	7,6	4,9	4,9	4,8	97,73
	2013	66,8	61,1	72,4	29,8	75,6	47,9	11,6	11,7	11,5	24,4	10,6	8,1	5,4	5,4	5,4	97,19
	2014	67,5	62,0	73,1	29,9	76,1	49,7	11,0	11,2	10,9	23,5	10,1b	7,9b	5,4	5,4	5,4	98,09
	2015	68,5	63,0	74,1	30,4	76,9	51,4	10,2	10,3	10,1	21,8	9,4	7,5	4,9	4,9	4,9	99,76
	2016	69,6	64,1	75,2	31,1	77,7	53,5	9,3	9,5	9,0	20,1	8,5	6,9	4,3	4,3	4,2	102,00
	2017	70,9	65,2	76,5	32,2	78,6	55,5	8,3	8,6	8,0	18,0	7,6	6,2	3,7	3,7	3,6	103,73
	2018	71,9	66,3	77,6	33,0	79,5	57,2	7,4	7,7	7,1	16,1	6,8	5,5	3,1	3,2	3,1	105,67
	2019	72,7	67,1	78,3	33,5	80,2	58,6	6,8	7,2	6,5	15,1	6,3	5,1	2,7	2,8	2,6	107,82
	2020	71,7	66,1	77,2	31,5	79,0	59,0	7,2	7,6	7,0	16,8	6,6	5,2	2,5	2,6	2,4	107,95
	2021	73,1	67,6	78,5	32,7	80,4	60,5	7,1	7,4	6,8	16,7b	6,4b	5,5b	2,8	2,9	2,6	109,80
	2022	74,6	69,3	80,0	34,7	81,8	62,3	6,2	6,5	5,9	14,5	5,6	4,8	2,4	2,5	2,2	109,50

Zdroj: Eurostat, údaje za SR poskytuje ŠÚ SR

Poznámky: Údaje o zamestnanosti, ohrození chudobou alebo sociálnym vylúčením a mieru závažnej materiálnej deprivácie Eurostat uvádza po spätnom prepočítaní na základe zmeny metodiky : - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, p – provízorný údaj, u – nízka spoľahlivosť

Tabuľka 5.3 Vývoj hlavných ukazovateľov Európskeho piliera sociálnych práv – sociálna ochrana a začleňovanie

Hlavné indikátory EPSP	Populácia ohrozená chudobou alebo sociálnym vylúčením (podľa pohlavia)			Deti v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia Cieľ SR do 2030: znížiť o 70 000	Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby (podľa pohlavia)			Rozdiel v miere zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím (podľa miery obmedzenia)			Miera nadmerného o zaťaženia nákladmi na bývanie	Deti vo veku menej než 3 roky navštevujúce zariadenia formálnej starostlivosti	Subjektívne neuspokojená potreba lekárskej starostlivosti	
	rok	spolu	ženy		muži	spolu	ženy	muži	+ / ++	+				++
SR	2012	:	:	:	:	34,00	32,83	34,65	:	:	:	8,4	5,0	2,2
	2013	:	:	:	:	36,32	35,82	36,00	:	:	:	8,3	4,0	1,9
	2014	:	:	:	:	35,71	36,68	34,20	19,6	13,5	38,8	9,0	6,5	2,1
	2015	17,3	17,5	17,2	24,7	35,26	35,75	35,29	21,0	14,4	43,6	9,1	1,1	2,1
	2016	17,1	17,2	17,0	24,5	30,98	31,55	29,83	24,8	18,3	45,8	7,7	0,5	2,3
	2017	15,8	15,8	15,8	22,7	29,14	29,71	29,14	23,2	17,0	43,6	8,4	0,6	2,4
	2018	15,2	15,3	15,0	23,3	31,07	31,67	29,48	23,1	15,8	45,8	4,1	1,4	2,6
	2019	14,8	15,5	14,1	21,0	38,02	38,27	37,97	23,1	15,1	48,5	5,7	6,6	2,7
	2020	13,8	14,2	13,4	18,4	40,00	40,00	40,00	23,6	14,5	50,1	3,2	4,8	3,2
	2021	15,6	16,2	15,0	19,7	43,06	41,28	45,33	25,3	15,1	53,0	7,1	2,5	2,9
	2022	16,5	17,0	16,0	24,7	33,82	33,81 <sub>b</sub>	33,82 <sub>b</sub>	21,0	13,6	46,4	2,2	2,4	2,8
	EU27	2012	:	:	:	:	32,94 <sub>e</sub>	31,78 <sub>e</sub>	33,74 <sub>e</sub>	:	:	:	11,5	27,3e
2013		:	:	:	:	33,86 <sub>e</sub>	33,46 <sub>e</sub>	34,54 <sub>e</sub>	:	:	:	11,6	27,2e	4,0e
2014		:	:	:	:	32,68 <sub>e</sub>	31,92 <sub>e</sub>	33,60 <sub>e</sub>	22,7	15,4	41,8	11,5e	28,3e	3,9e
2015		24,0	24,9	23,1	27,4	32,03 <sub>e</sub>	31,80 <sub>e</sub>	32,54 <sub>e</sub>	23,8	17,2	41,8	11,2e	30,2e	3,3e
2016		23,7	24,7	22,5	27,1	31,64 <sub>e</sub>	30,92 <sub>e</sub>	32,53 <sub>e</sub>	24,2	17,8	41,5	10,9e	33,7e	2,8e
2017		22,4	23,4	21,4	25,1	32,40 <sub>e</sub>	31,64 <sub>e</sub>	33,20 <sub>e</sub>	23,5	17,4	39,7	10,1e	34,5e	1,6e
2018		21,7	22,7	20,6	23,9	32,80 <sub>e</sub>	31,64 <sub>e</sub>	33,33 <sub>e</sub>	23,5	16,3	43,1	9,6e	34,7e	1,8e
2019		21,1	22,1	20,0	22,8	32,38 <sub>e</sub>	31,87 <sub>e</sub>	33,33 <sub>e</sub>	24,4 <sub>e</sub>	17,0 <sub>e</sub>	43,7 <sub>e</sub>	9,4e	35,3e	1,7e
2020		21,6 <sub>b</sub>	22,6 <sub>b</sub>	20,5 <sub>b</sub>	24,0 <sub>b</sub>	33,20 <sub>b</sub>	32,17 <sub>b</sub>	34,30 <sub>b</sub>	24,4	17,4	43,3	7,8	32,4e	1,9e
2021		21,7	22,7	20,8	24,4	37,08	36,36	37,84	23,1	16,1 <sub>u</sub>	36,6	8,9	38,1	2,0
2022		21,6	22,7	20,4	24,7	35,29	34,22	36,59	21,4	14,5	42,1	9,1	35,9	2,2

Zdroj: Eurostat, údaje za SR poskytuje ŠÚ SR

Poznámky: Údaje o zamestnanosti, ohrození chudobou alebo sociálnym vylúčením a mieru závažnej materiálnej deprivácie Eurostat uvádza po spätnom prepočítaní na základe zmeny metodiky, referenčný rok pre zisťovanie príjmu v EU SILC je predchádzajúci rok : - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, p – provizórny údaj, u – nízka spoľahlivosť; + ľahko obmedzený v aktivitách ++ ťažko obmedzený v aktivitách



## ZOZNAM PRÍLOH

### Príloha ku kapitole 1

Tabuľka 1	Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR
Tabuľka 2	Indexy spotrebiteľských cien
Tabuľka 3	Výstavba a úbytok bytov
Tabuľka 4	Počet obyvateľov SR podľa regiónov
Graf 1	Priemerný vek obyvateľstva v roku 2022 v jednotlivých okresoch SR
Graf 2	Hrubá miera prirodzeného prírastku obyvateľstva v roku 2022 v okresoch SR

### Príloha ku kapitole 2

Tabuľka 1	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa veku, vzdelania a pohlavia v roku 2022 (priemer za rok v tis.)
Tabuľka 2	Miera zamestnanosti podľa veku a pohlavia v roku 2022 (priemer za rok v %)
Tabuľka 3	Miera zamestnanosti podľa vzdelania a pohlavia v roku 2022 (priemer za rok v %)
Tabuľka 4	Odvetvová štruktúra zamestnanosti podľa SK NACE Rev. 2 v roku 2022
Tabuľka 5	Voľné pracovné miesta a miera voľných pracovných miest podľa ekonomických činností v SR spolu (priemer za rok 2022)
Tabuľka 6	Miera nezamestnanosti podľa veku, vzdelania a pohlavia v roku 2022 (priemer za rok v %)
Graf 1	Miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých okresoch SR (priemer za rok 2022)
Tabuľka 7	Stav uchádzačov o zamestnanie - absolventov škôl ku koncu roka 2022
Tabuľka 8	Nástroje aktívnych opatrení trhu práce Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce
Tabuľka 9	Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2021 podľa ekonomickej činnosti
Tabuľka 10	Vyhlásené výzvy pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2022
Tabuľka 11	Počet zariadení sociálnych podnikov podľa typu v roku 2022
Tabuľka 12	Počet registrovaných sociálnych podnikov v najmenej rozvinutých okresoch v roku 2022

### Príloha ku kapitole 3

Tabuľka 1	Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2022
Tabuľka 2	Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31.12.2022
Tabuľka 3	Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa pohlavia
Tabuľka 4	Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31.12.2022
Tabuľka 5	Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31.12.2022
Tabuľka 6	Základný fond úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2022 – dávka podľa druhu, počet prípadov zúčtovaných dávok a priemerná mesačná výška dávky
Tabuľka 7	Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia
Tabuľka 8	Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2022
Tabuľka 9	Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2022
Tabuľka 10	Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a pohlavia za rok 2022
Graf 1	Rozdelenie sporiteľov v II. pilieri podľa veku k 31.12.2022
Graf 2	Veková štruktúra sporiteľov v II. pilieri k 31.12.2022
Tabuľka 11	Zhodnotenie dôchodkových fondov v správe DSS za rok 2022
Tabuľka 12	Zhodnotenie príspevkových doplnkových dôchodkových fondov v správe DSS za rok 2022
Graf 3	Regionálne rozdelenie poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa - priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2022
Graf 4	Regionálne rozdelenie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi, podiel osôb v systéme na celkovom počte obyvateľov ku koncu roka 2022

Tabuľka 13	Počet poberateľov a čerpanie finančných prostriedkov na resocializačný príspevok v rokoch 2021 a 2022
Tabuľka 14	Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2022
Tabuľka 15	Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu /neodkladné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/ k 31.12
Tabuľka 16	Jednotlivé formy starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom pre výkon súdnych rozhodnutí
Tabuľka 17	Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom k 31.12.
Tabuľka 18	Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v rokoch 2021 a 2022
Tabuľka 19	Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2021 a 2022
Tabuľka 20	Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2021 a 2022
Tabuľka 21	Počet registrovaných poskytovateľov sociálnych služieb
Tabuľka 22	Prijímatelia sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb
Tabuľka 23	Prijímatelia podľa stupňa odkázanosti v jednotlivých zariadeniach
Tabuľka 24	Prijímatelia podľa znevýhodnenia
Tabuľka 25	Výkon opatrovnictva
Tabuľka 26	Žiadatelia o poskytovanie sociálne služby v OPIO zariadeniach
Tabuľka 27	Zamestnanci v OPIO zariadeniach
Tabuľka 28	Príjmy OPIO zariadení v roku 2022
Tabuľka 29	Výdavky OPIO zariadení v roku 2022
Tabuľka 30	Prijímatelia opatrovateľskej služby v domácnosti
Tabuľka 31	Žiadosti a žiadatelia opatrovateľskej služby
Tabuľka 32	Opatrovatelia v domácnosti
Tabuľka 33	Príjmy opatrovateľskej služby
Tabuľka 34	Výdavky opatrovateľskej služby
Tabuľka 35	Zariadenia krízovej intervencie
Tabuľka 36	Krízová intervencia
Tabuľka 37	Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi
Tabuľka 38	Podporné služby
Tabuľka 39	Samostatne vykonávané činnosti
Tabuľka 40	Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2020
Tabuľka 41	Príjmy na sociálnu ochranu, 2020
Tabuľka 42	Výdavky na dôchodky a štruktúra podľa kategórií dôchodkov, 2020
Tabuľka 43	Počet poberateľov dôchodkov podľa pohlavia, indexy 2020/2019 a 2020/2007
Tabuľka 44	Dane a odvody platené zo sociálnych dávok, 2020
Tabuľka 45	Vyhlásené výzvy pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2022
Tabuľka 46	Čerpanie výdavkov kapitoly 22 – MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

## Príloha ku kapitole 4

Tabuľka 1	Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie (2015 – 2022)
Tabuľka 2	Druhy násilia, ktoré zažívali volajúce ženy
Graf 1	Druhy násilia identifikované u volajúcich žien v percentách
Graf 2	Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám

## Príloha ku kapitole 5

Tabuľka 1	Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – rovnosť príležitostí
Tabuľka 2	Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – spravodlivé pracovné podmienky
Tabuľka 3	Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – sociálna ochrana a začleňovanie







## PRÍLOHA KU KAPITOLE 1

Tabuľka 1 Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR\*

Ukazovateľ	Merná jednotka	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<b>HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT <sup>1)</sup></b>								
Hrubý domáci produkt v bežných cenách	mld. €	81,3	84,7	89,9	94,4	93,4	100,3	109,7
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	101,4	104,2	106,1	105,1	99,0	107,4	109,3
Hrubý domáci produkt v s. c. <sup>2)</sup>	mld. €	81,7	84,1	87,5	89,7	86,7	90,9	92,4
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	101,9	102,9	104,0	102,5	96,7	104,9	101,7
<b>INFLÁCIA <sup>3)</sup></b>								
Medziročná miera inflácie								
v priemere za obdobie	%	-0,5	1,3	2,5	2,7	1,9	3,2	12,8
<b>EKONOMICKÁ AKTIVITA PODĽA VZPS <sup>4)</sup></b>								
Počet pracujúcich	tis. osôb	2 492,1	2 530,7	2 566,7	2 583,7	2 531,3	2 560,6*	2 603,9*
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,8	101,5	101,4	100,7	98,0	98,6*	101,7*
Miera zamestnanosti vo veku 20 až 64 rokov <sup>5)</sup>	%	69,8	71,1	72,4	73,4	72,5	74,6*	76,7*
Počet nezamestnaných	tis. osôb	266,0	224,0	179,5	157,7	181,4	187,6*	170,4*
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	84,6	84,2	80,1	87,9	115,0	104,7*	90,8*
Miera nezamestnanosti	%	9,7	8,1	6,6	5,8	6,7	6,8*	6,1*
<b>ZAMESTNANOSŤ</b>								
Priemerný počet zamestnaných osôb								
v hospodárstve spolu <sup>6)</sup>	tis. osôb	2 307,0	2 348,9	2 392,8	2 416,1	2 372,0	2 355,1	2 394,9
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,5	101,8	101,9	101,0	98,2	99,3	101,7
<b>PRIEMERNÁ MESAČNÁ MZDA</b>								
zamestnanca za hospodárstvo spolu <sup>7)</sup>								
nominálna	€	912,0	954,0	1 013,0	1 092,0	1 133,0	1 211,0	1 304,0
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	103,3	104,6	106,2	107,8	103,8	106,9	107,7
reálna – index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100 <sup>8)</sup>	%	103,8	103,3	103,6	105,0	101,9	103,6	95,5

Zdroj: ŠÚ SR, DATACube

\*Zásadná zmena v metodike VZPS od roku 2021

<sup>1)</sup> Metodika ESA 2010, revidované ročné údaje za roky 2019 - 2021

<sup>2)</sup> V stálych cenách vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2015

<sup>3)</sup> Počítaná zo spotrebiteľských cien, od roku 2005 s ročnou aktualizáciou váh

<sup>4)</sup> VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl; v priemere za obdobie. Úprava metodiky Výberového zisťovania pracovných síl od roku 2021 spôsobila, že údaje od tohto roku nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia. Hodnoty, ktoré v dôsledku toho stratili relevantnosť, ŠÚ SR nahradil odhadmi - porovnateľnými medziročnými indexmi. Celoeurópska zmena metodiky VZPS sa realizovala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1700, ktorým sa zavádza spoločný rámec pre európske štatistiky o osobách a domácnostiach na základe individuálnych údajov zbieraných zo vzoriek (tzv. IESS) a z nadväzujúcich nariadení.

<sup>5)</sup> Zo štvrťročného štatistického výkazníctva; zamestnané osoby sú zamestnanci a podnikatelia; bez žien na materskej dovolenke

<sup>6)</sup> Zo štvrťročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje upravené o štatistický odhad neevidovaných miezd

<sup>7)</sup> Index reálnej mzdy je vypočítaný ako podiel indexu nominálnej mzdy a indexu spotrebiteľských cien

<sup>8)</sup> V percentách vyjadrený podiel počtu pracujúcich vo veku 20 - 64 rokov z celkového počtu obyvateľstva v rovnakom veku

Tabuľka 2 Indexy spotrebiteľských cien

Rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100					
Odbory COICOP	Stále váhy v o/oo <sup>1)</sup>	jún	september	december	rok
<b>Úhrn za SR</b>	<b>1 000,000</b>	<b>113,2</b>	<b>114,2</b>	<b>115,4</b>	<b>112,8</b>
v tom:					
Potraviny a nealkoholické nápoje	206,111	117,9	123,3	128,1	118,6
Alkoholické nápoje a tabak	53,584	105,5	106,5	108,7	106,8
Odevy a obuv	47,909	103,4	104,1	106,8	103,7
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	268,121	115,5	116,6	116,8	115,5
Nábytok, vybavenie domácnosti a bežná údržba domácností	74,090	110,0	111,4	112,3	109,8
Zdravie	28,078	104,4	106,1	107,5	104,6
Doprava	63,291	123,7	114,9	107,9	115,7
Pošta a spoje	37,157	105,4	106,2	106,7	104,6
Rekreácia a kultúra	75,416	107,4	107,6	107,3	107,1
Vzdelávanie	14,297	104,5	105,0	105,0	104,8
Reštaurácie a hotely	58,240	119,0	112,7	114,1	116,1
Rozličné tovary a služby	73,706	108,9	111,5	112,8	109,2

Zdroj: ŠÚ SR, DATACube

<sup>1)</sup> váhy jednotlivých odborov sú ročne aktualizované

Tabuľka 3 Výstavba a úbytok bytov

Ukazovateľ		Počet bytov			Úbytok bytov	
		začatých v roku 2022	Rozostavaných k 31.12.2022	dokončených v roku 2022	spolu v roku 2022	z toho asanáciou v roku 2022
<b>Byty spolu</b>	a)	20 608	80 289	20 220	1 175	1 126
	b)	84,1	100,4	97,9	82,6	82,5
v tom sektor:						
verejný	a)	404	1 411	218	2	2
	b)	74,4	3 135,6	162,7	16,7	16,7
súkromný	a)	20 204	78 878	20 002	1 173	1 124
	b)	84,3	98,7	97,5	83,2	83,1
z úhrnu bytov:						
<b>byty v rodinných domoch</b>	a)	13 490	49 131	14 164	x	x
	b)	93,1	99,5	101,6	x	x

Zdroj: ŠÚ SR, DATACube

a) počet

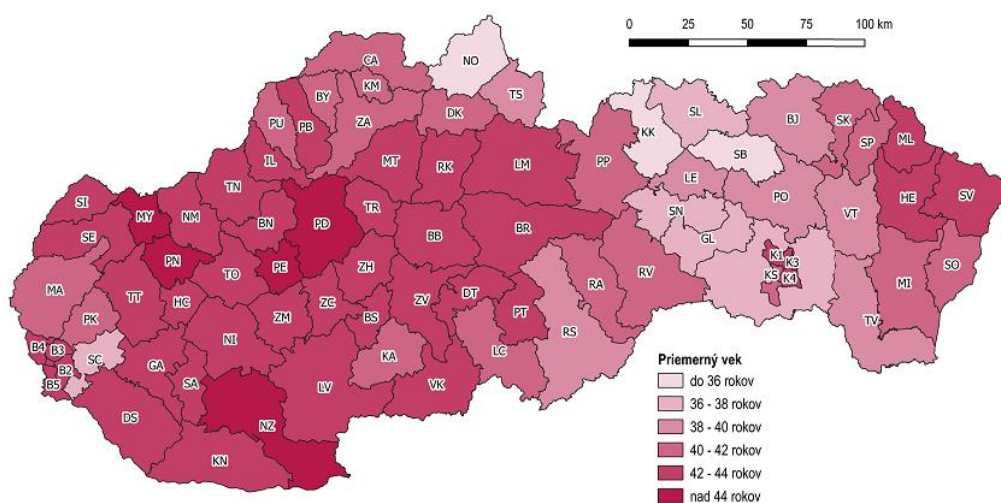
b) indexy, rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100

Tabuľka 4 Počet obyvateľov SR podľa regiónov

	Počet trvale bývajúcich obyvateľov k 31. 12. 2022	Podiel na celkovom počte trvale bývajúcich obyvateľov v SR	Index 2022/2021
Bratislavský kraj	728 370	13,4%	100,6%
Trnavský kraj	565 573	10,4%	100,0%
Trenčiansky kraj	570 675	10,5%	99,5%
Nitriansky kraj	670 696	12,4%	99,6%
Žilinský kraj	688 106	12,7%	99,8%
Banskobystrický kraj	617 777	11,4%	99,5%
Prešovský kraj	808 090	14,9%	100,1%
Košický kraj	779 505	14,4%	99,9%
<b>Slovenská republika</b>	<b>5 428 792</b>	<b>100,0%</b>	<b>99,9%</b>

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube

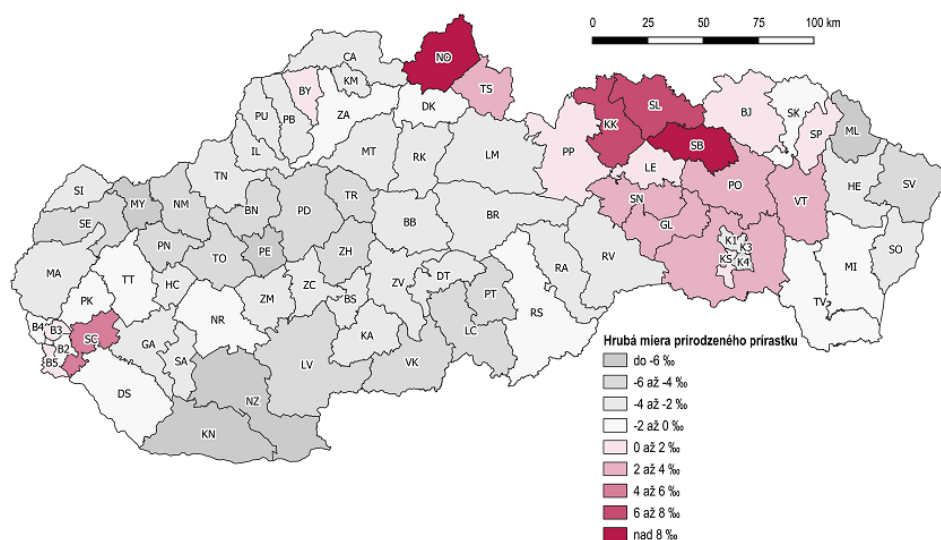
Graf 1 Priemerný vek obyvateľstva v roku 2022 v jednotlivých okresoch SR



Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube

Graf 2 Hrubá miera prirodzeného prírastku obyvateľstva v roku 2022 v okresoch SR



Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube

## **PRÍLOHA KU KAPITOLE 2**

**Tabuľka 1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa veku, vzdelania a pohlavia v roku 2022  
(priemer za rok v tis.)**

Ukazovateľ	v tisícoch			Index 2022/2021		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
<b>Spolu (15 – 89 roční)</b>	<b>2 774,3</b>	<b>1 468,0</b>	<b>1 306,3</b>	<b>100,9</b>	<b>100,7</b>	<b>101,2</b>
<b>Podľa vekových skupín</b>						
15 – 19 roční	13,3	8,2	5,1	122,0	134,4	106,3
20 – 24 roční	128,5	80,9	47,5	97,5	97,6	97,1
25 – 29 roční	275,8	149,8	126,0	95,8	93,2	99,1
30 – 34 roční	348,1	189,5	158,6	98,7	98,8	98,5
35 – 39 roční	381,5	205,9	175,6	98,2	99,1	97,2
40 – 44 roční	412,8	217,9	194,9	100,0	100,3	99,5
45 – 49 roční	395,8	203,8	192,1	106,9	107,2	106,7
50 – 54 roční	307,1	155,6	151,5	101,4	102,8	100,0
55 – 59 roční	298,6	146,0	152,6	102,1	100,3	103,8
60 – 64 roční	168,0	87,1	80,9	106,1	104,7	107,6
65 – 89 roční	44,7	23,3	21,5	113,7	113,1	115,0
<b>Podľa vzdelania (15+ roční)</b>						
Základné a bez vzdelania	120,1	63,2	56,9	107,8	110,3	105,4
Nižšie stredné	600,2	384,7	215,5	101,2	100,6	102,5
Úplné stredné	1 207,7	659,5	548,2	97,4	96,6	98,4
Vysokoškolské	846,3	360,6	485,7	105,3	107,8	103,5

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

**Tabuľka 2 Miera zamestnanosti podľa veku a pohlavia v roku 2022  
(priemer za rok v %)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
<b>Spolu (15 – 89 roční)</b>	<b>57,9</b>	<b>63,4</b>	<b>52,8</b>
<b>Podľa vekových skupín</b>			
<b>20 – 64 roční</b>	<b>76,7</b>	<b>80,7</b>	<b>72,6</b>
<b>15 – 64 roční</b>	<b>71,3</b>	<b>75,0</b>	<b>67,6</b>
<b>15 – 24 roční</b>	<b>21,3</b>	<b>26,6</b>	<b>15,8</b>
<b>50 – 64 roční</b>	<b>70,9</b>	<b>73,5</b>	<b>68,4</b>
15 – 19 roční	2,2	3,0	1,3
20 – 24 roční	39,5	49,0	29,5
25 – 29 roční	78,3	83,7	72,7
30 – 34 roční	83,0	88,3	77,5
35 – 39 roční	84,9	89,1	80,5
40 – 44 roční	87,2	90,2	84,0
45 – 49 roční	88,7	90,3	86,9
50 – 54 roční	84,7	86,7	82,6
55 – 59 roční	81,0	81,7	80,3
60 – 64 roční	46,9	50,9	43,2
65 – 89 roční	4,9	6,1	4,0

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

**Tabuľka 3 Miera zamestnanosti podľa vzdelania a pohlavia v roku 2022  
(priemer za rok v %)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
<b>Spolu (15 – 64 roční)</b>	<b>71,3</b>	<b>75,0</b>	<b>67,6</b>
Základné	15,3	18,1	12,6
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	73,0	76,5	67,3
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	80,2	86,3	71,4
Úplné stredné všeobecné	53,4	56,4	51,4
Úplné stredné odborné	82,4	86,7	77,5
Vyššie odborné	84,9	82,2	86,0
Vysokoškolské - 1. stupeň	67,4	71,0	65,3
Vysokoškolské - 2. stupeň	90,6	93,1	88,8
Vysokoškolské - 3. stupeň	91,3	96,1	88,2
Bez školského vzdelania	3,1	2,9	3,6

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

**Tabuľka 4 Odvetvová štruktúra zamestnanosti podľa SK NACE Rev. 2 v roku 2022**

Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2	2021			2022		
	Priemerný počet zamestnaných osôb	Index rastu 2021/2020	Podiel v %	Priemerný počet zamestnaných osôb	Index rastu 2022/2021	Podiel v %
<b>Hospodárstvo SR spolu</b>	<b>2 355 107</b>	<b>99,3</b>	<b>100,0</b>	<b>2 394 901</b>	<b>101,7</b>	<b>100,0</b>
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	80 460	95,3	3,4	84 909	105,5	3,5
z toho poľnohospodárstvo	62 558	94,1	2,7	66 605	106,5	2,8
Priemysel	515 398	98,0	21,9	512 826	99,5	21,4
Stavebníctvo	160 455	96,2	6,8	163 463	101,9	6,8
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motor. vozidiel	363 299	99,7	15,4	368 416	101,4	15,4
Doprava a skladovanie	155 371	98,5	6,6	159 145	102,4	6,6
Ubytovacie a stravovacie služby	58 699	94,6	2,5	60 097	102,4	2,5
Informácie a komunikácia	83 121	107,1	3,5	86 508	104,1	3,6
Finančné a poisťovacie činnosti	40 593	97,9	1,7	39 807	98,1	1,7
Činnosti v oblasti nehnuteľností	23 339	99,0	1,0	23 927	102,5	1,0
Odborné, vedecké a technické činnosti	117 233	99,5	5,0	124 912	106,6	5,2
Administratívne a podporné služby	147 207	103,6	6,3	146 027	99,2	6,1
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	151 833	99,4	6,4	152 180	100,2	6,4
Vzdelávanie	177 027	101,3	7,5	179 831	101,6	7,5
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	169 848	101,2	7,2	176 631	104,0	7,4
Umenie, zábava a rekreácia	48 227	94,9	2,0	51 781	107,4	2,2
Ostatné činnosti	62 998	102,5	2,7	64 441	102,3	2,7

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2022 (zo štvrtročného štatistického výkazníctva vrátane údajov za podnikateľov; bez žien na materskej dovolenke)

**Tabuľka 5 Voľné pracovné miesta a miera voľných pracovných miest podľa ekonomických činností v SR spolu (priemer za rok 2022)**

Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Voľné pracovné miesta spolu	Index rastu 2022/2021	Miera voľných pracovných miest (v %)
<b>Hospodárstvo SR spolu</b>	<b>20 540</b>	<b>117,9</b>	<b>1,0</b>
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	174	157,8	0,4
Priemysel	4 220	128,1	1,0
Stavebníctvo	516	77,4	0,4
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motor. vozidiel	2 288	133,4	0,8
Doprava a skladovanie	2 239	131,2	1,7
Ubytovacie a stravovacie služby	651	137,7	0,9
Informácie a komunikácia	468	128,2	0,7
Finančné a poisťovacie činnosti	772	106,9	2,3
Činnosti v oblasti nehnuteľností	111	14,3x	0,4
Odborné, vedecké a technické činnosti	657	3,1x	0,6
Administratívne služby	403	224,8	0,4
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	6 272	100,4	4,0
Vzdelávanie	308	122,5	0,2
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 083	98,4	0,6
Umenie, zábava a rekreácia	163	64,9	0,6
Ostatné činnosti	215	172,3	0,7

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2022 (zo štvrtročného štatistického výkazníctva vrátane údajov za podnikateľov)

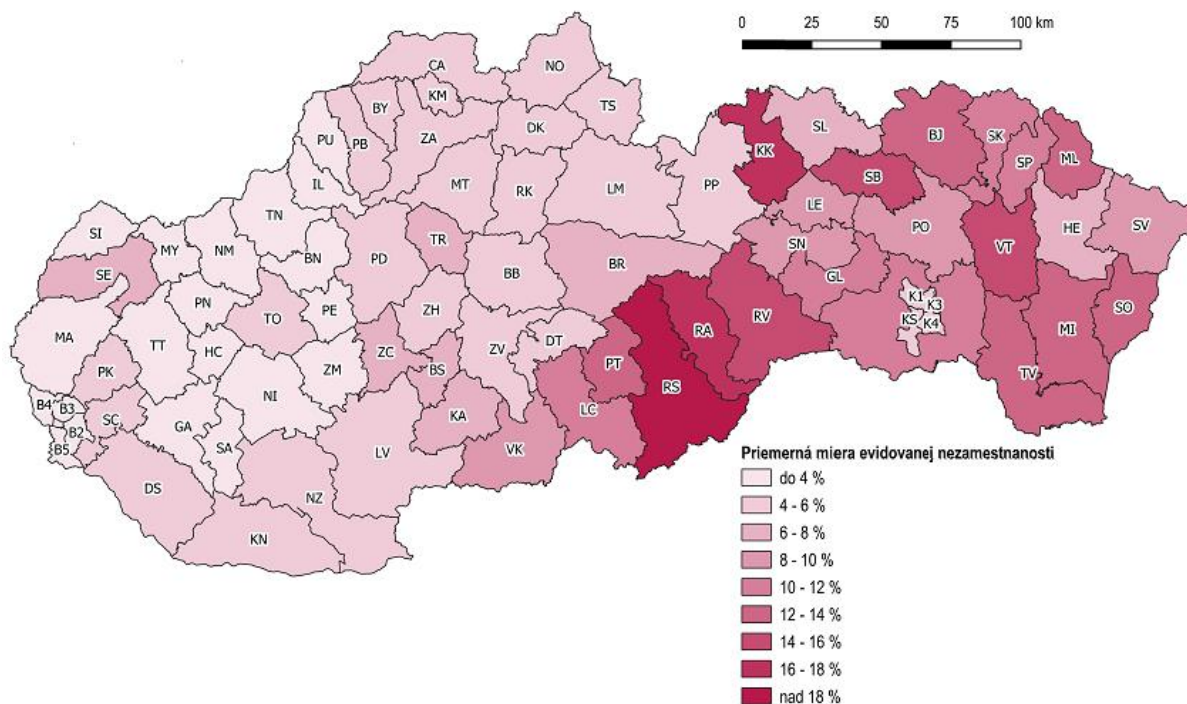


Tabuľka 6 Miera nezamestnanosti podľa veku, vzdelania a pohlavia v roku 2022 (priemer za rok v %)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
<b>Spolu</b>	<b>6,1</b>	<b>5,9</b>	<b>6,4</b>
<b>Podľa vekových skupín</b>			
15 – 19 roční	57,4	51,4	67,2
20 – 24 roční	16,1	15,6	16,8
25 – 29 roční	7,0	6,7	7,2
30 – 34 roční	6,7	7,1	6,2
35 – 39 roční	5,5	5,7	5,3
40 – 44 roční	6,1	5,2	7,0
45 – 49 roční	4,5	3,8	5,2
50 – 54 roční	4,5	3,5	5,7
55 – 59 roční	5,0	4,2	5,7
60 – 64 roční	3,8	4,2	3,2
65 – 74 roční	1,6	2,5	0,6
<b>Podľa vzdelania</b>			
Základné	40,5	37,0	44,4
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	7,8	7,4	8,5
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	6,0	4,5	8,5
Úplné stredné všeobecné	4,9	4,0	5,5
Úplné stredné odborné	4,2	4,0	4,5
Vyššie odborné	3,9	6,2	2,8
Vysokoškolské - 1. stupeň	3,4	4,4	2,8
Vysokoškolské - 2. stupeň	2,2	1,9	2,4
Vysokoškolské - 3. stupeň	3,1	2,0	4,0
Bez školského vzdelania	65,7	80,7	-

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

**Graf 1 Miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých okresoch SR (priemer za rok 2022)**



Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: ÚPSVR

**Tabuľka 7 Stav uchádzačov o zamestnanie - absolventov škôl ku koncu roka 2022**

Ukazovateľ	Počet uchádzačov o zamestnanie
<b>Absolventi spolu</b>	<b>7 756</b>
z toho	
Absolventi SOŠ s ukončeným stredným alebo nižším stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 12, 13)	1 549
Absolventi SOŠ s ukončeným úplným stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 14)	3 995
Absolventi gymnázií s ukončeným úplným stredným všeobecným vzdelaním (stupeň vzdelania 15)	711
Absolventi SOŠ s ukončeným vyšším odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 16)	48
Absolventi VŠ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním prvého stupňa (stupeň vzdelania 17)	412
Absolventi VŠ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním druhého a tretieho stupňa (stupeň vzdelania 18, 19)	1 041

Zdroj: ÚPSVR

Tabuľka 8 Nástroje aktívnych opatrení trhu práce

AOTP podľa prísl. § zákona o službách zamestnanosti	Rok 2021		Rok 2022	
	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v €)	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v €)
§ 32	513	5 952	573	6 062
§ 42*	241 442	0	466 401	0
§ 43	3 386	50	10 389	45 839
§ 49	0	762 357	0	5 778
§ 50	0	245 890	0	7 652
§ 50j	0	283 170	0	0
§ 51	3	460 445	0	0
§ 51a	51	1 322 516	0	54 478
§ 52	54	101 617	743	96 009
§ 52a	38	131 926	27	42 824
§ 53	9 345	4 157 041	17 813	4 654 196
§ 53a	125	390 970	151	239 306
§ 53c	90	382 267	108	308 136
§ 53d	352	1 122 273	349	1 603 333
§ 53f	11	16 586	5	18 774
§ 53g	3 438	17 326 151	4 912	32 994 983
§ 54	33 071	40 910 172	49 265	62 020 279
§54 Prvá pomoc	2 744 566	1 423 502 754	576 319	278 130 451
§54 Podpora udrž. zamest. v MŠ	300	735 400	0	0
§54 Podpora udrž. zamest. v ZUŠ	6 377	16 620 784	0	0
§54 Mimor. fin. podpora pre soc. služby	32 095	19 573 454	1 137	684 851
§54 Projekt na podporu SZČO	0	0	8 018	2 820 325
§ 56a	23	15 133	0	0
§ 59	1 270	7 410 895	1 392	9 035 929
§ 60	8 073	30 829 793	7 822	32 535 271
<b>Spolu</b>	<b>3 084 623</b>	<b>1 566 307 596</b>	<b>1 145 424</b>	<b>425 304 476</b>

Zdroj: ÚPSVR

\* § 42 Informačné a poradenské služby – ide o AOTP zabezpečované vlastnými zamestnancami úradov PSVR, bez nárokov na finančné zdroje určené na AOTP.

### Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce

#### Sprostredkovanie zamestnania (§ 32)

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len "úrad") na účely sprostredkovania zamestnania poskytuje UoZ náhradu časti cestovných výdavkov, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania (ďalej len „VK“) u zamestnávateľa alebo s účasťou na skupinovom sprostredkovaní zamestnania, ktoré organizuje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ústredie“) na území Slovenskej republiky (ďalej len "SR") pre zamestnávateľa alebo pre zamestnávateľa z členského štátu Európskej únie (ďalej len "EÚ").

V roku 2022 bolo na tento nástroj zaradených 573 UoZ, čo je o 60 UoZ viac ako v roku 2021. Vyčerpaných finančných prostriedkov bolo 6 062 eur, čo je o 110 eur viac ako v roku 2021.

V roku 2022 bolo úradmi zorganizovaných 2 431 VK (o 273 viac ako v roku 2021), ktorých sa zúčastnilo 21 524 UoZ (o 4 334 UoZ viac ako v roku 2021). Zamestnávateľia na VK ponúkli 66 545 voľných pracovných miest (ďalej

len "VPM"). Úspešnosť VK vzhľadom na ponúknutý počet VPM a celkový počet klientov prijatých do zamestnania v priebehu kalendárneho roka 2022 v počte 1 414 (čo bolo o 59 menej ako v roku 2021) bola 6,57 %.

Sieť Európskych služieb zamestnanosti (ďalej len „EURES“) Slovensko zorganizovala počas roka 2022 celkom 11 VK do 2 krajín Nemecko a Maďarsko. Zamestnávateľia z uvedených krajín ponúkali prácu na rôzne pracovné pozície – pracovník vo výrobe keksíkov, montáž v automobilovom priemysle, skladový operátor v DHL, operátor pre výrobu batérií, pracovník v McDonald's, kvalitár, vodič VZV, údržbár, montážny pracovník - mechanik. Na VK bolo pozvaných 810 UoZ, počet účastníkov 194, z ktorých 61 dostalo prísľub na zamestnanie. Z uvedeného počtu sa zamestnalo 21 občanov SR.

### **Informačné a poradenské služby (§ 42)**

Informačné a poradenské služby (ďalej len "IaP služby"), ako jeden z nástrojov pomoci a podpory účastníkom TP pri voľbe povolania, výbere zamestnania, vrátane jeho zmeny a pri výbere a adaptácii zamestnanca v novom zamestnaní, predstavovali aj v priebehu roka 2022 dôležitú súčasť ovplyvňovania TP súvisiacu so sprostredkovaním zamestnania. Nielen ponuka PM pre klientov, ale aj ponuka aktivít, ktorých ambíciou bolo podporiť úsilie UoZ/ZoZ/odídencom z Ukrajiny (ďalej len "odídenca") pri ich začleňovaní na TP poskytnutím potrebných informácií a sprostredkovaním užitočných kontaktov. Hoci začiatok roka 2022 bol ovplyvnený doznievajúcimi obmedzeniami pandémie ochorenia COVID - 19 z predchádzajúceho obdobia, v dôsledku uvoľňovania protiepidemiologických opatrení v priebehu roka 2022, zaznamenali sme pokles individuálnej formy poskytovania služieb oproti predchádzajúcim „covidovým rokom“ (2020 a 2021).

IaP služby boli v roku 2022 poskytnuté 143 953 klientom (o 58 392 klientov viac ako v roku 2021), z toho bolo 78 158 žien (54,29 %) a 65 795 mužov (45,71 %). Z celkového počtu klientov bolo 5 122 občanov so ZP (3,56 %, o 1 916 viac ako v roku 2021). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (12,66 %) tvorili klienti vo veku 35 – 40 rokov (v roku 2021 to boli klienti vo veku 25 – 30 rokov) v počte 18 227 klientov. Z hľadiska dĺžky evidencie, najvyšší podiel (32,15 %) tvorili klienti s dĺžkou evidencie 0-3 mesiacov (rovnako ako v roku 2021) v počte 46 285. Z hľadiska vzdelania klientov, najvyšší podiel (26,03%) tvorili klienti so základným vzdelaním v počte 37 469 (v roku 2021 to boli klienti so stredným odborným vzdelaním).

V roku 2022 bolo poskytnutých celkovo 466 401 IaP služieb (o 224 959 viac ako v roku 2021), z toho individuálnou formou 373 040 (79,98 %, v roku 2021 táto forma poskytovania služieb predstavovala až 94% podiel) a skupinovú formou 93 361 (20,02 %).

### **Burzy práce a informácií (spolupráca so zamestnávateľmi)**

V roku 2022 úrady zorganizovali 23 Búry práce a informácií (ďalej len „BPaI“), na ktorých boli prezentované VPM. Pracovníci úradov poskytli klientom odborné poradenstvo v oblasti kariérneho plánovania, informácie o národných aktivačných programoch a o možnosti vykonávania AP u zamestnávateľa, o príspevku na dochádzku za prácou a tiež o možnostiach vzdelávania a prípravy pre trh práce (ďalej len "VzPrTP"), o príspevku na AČ, ako aj o ďalších aktivačných a ochranných príspevkoch.

Klienti tak mohli „pod jednou strechou“ získať ucelený obraz o aktuálnej ponuke na TP a možnostiach pracovného uplatnenia.

BPaI boli zamerané na oblasť VPM v cestovnom ruchu, gastronómii, obchode, zdravotníctve, automobilovom, strojárskom a potravinárskom priemysle. Niektoré BPaI boli tiež zamerané na prepojenie regionálneho TP a odborného vzdelávania s dôrazom na systém duálneho vzdelávania. BPaI úrady organizovali pre UoZ do 29 rokov, dlhodobo nezamestnaných UoZ (ďalej len "DN UoZ"), zamestnancov ohrozených hromadným prepúšťaním a širokú verejnosť. Úrady na BPaI pozývali aj odídencom, aby im vytvorili priestor na osobné stretnutie so zamestnávateľmi, s cieľom pomôcť zamestnať sa.

Na BPaI sa zúčastnilo 254 zamestnávateľov. Zamestnávateľia ponúkli spolu 90 485 VPM a 7 025 VPM v rámci siete EURES. BPaI sa zúčastnilo 5 412 UoZ, z ktorých bolo 160 prijatých do zamestnania. 893 UoZ si zamestnávateľia vybrali do užšieho výberu a 202 UoZ získalo prísľub do zamestnania od zamestnávateľa.

BPaI boli zorganizované na úradoch Bratislava, Čadca, Dolný Kubín, Kežmarok, Komárno (2), Košice (2), Liptovský Mikuláš, Malacky (3), Nitra, Nové Zámky, Poprad (2), Senica, Spišská Nová Ves, Topoľčany, Trenčín, Veľký Krtíš, Zvolen a Žilina. Návštevníci mali okrem možnosti nájsť si zamestnanie aj príležitosť nadobudnúť komplexnejšie informácie o TP a o spôsoboch uplatnenia sa na ňom. Výhodou bol najmä osobný kontakt a možnosť informovať sa na vybrané pracovné pozície priamo u konkrétnych zamestnávateľov.

### **Informačné a poradenské služby pri voľbe povolania (§ 42, ods. 2, písm. a)**

Preventívno-poradenská činnosť pre základné a stredné školy – voľba povolania:

Hlavným zámerom skupinových a individuálnych stretnutí realizovaných v rámci IaP služieb pri voľbe povolania (ďalej len „preventívne poradenstvo“) bolo pomôcť žiakom a ich rodičom pri výbere vhodného štúdia alebo zamestnania, aby sa v budúcnosti predišlo ich prípadnému zaradeniu do evidencie UoZ.

Obsahovo bolo preventívne poradenstvo pri voľbe povolania pre žiakov základných škôl (ďalej len „ZŠ“) zamerané najmä na oboznámenie sa žiakov s charakteristikou povolání, na identifikáciu predpokladov a požiadaviek na výkon určitého povolania a poskytovanie informácií o výbere typu strednej školy (ďalej len „SŠ“) a možnostiach ďalšieho štúdia (prostredníctvom programovej aplikácie Internetový sprievodca TP). Žiaci SŠ boli oboznámení s regionálnym TP, preferovanými profesiami, mierou nezamestnanosti (ďalej len „MN“), počtom absolventov jednotlivých škôl vedených v evidencii UoZ a so spôsobmi vhodnej komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom.

Preventívne poradenstvo pri voľbe povolania bolo v roku 2022 celkovo poskytnuté 15 871 osobám, z toho bolo 5 074 žiakov ZŠ (31,97 %) a 10 797 žiakov SŠ (68,03 %). Tieto služby boli poskytnuté pre 381 škôl, z toho bolo 153 ZŠ a 226 SŠ. Preventívne poradenstvo pri voľbe povolania bolo poskytované v priestoroch ZŠ a SŠ a taktiež dištančne formou online videohovorov.

V rámci preventívneho poradenstva boli v roku 2022 organizované burzy informácií pre žiakov ZŠ. Ich hlavným cieľom bolo najmä zvýšenie záujmu žiakov ZŠ o remeselné druhy povolání a súčasne riešenie problému s ich nedostatkom na TP. Zrealizovaných bolo 14 búrz informácií, ktoré zorganizovalo celkovo 13 úradov. Búrz informácií sa v roku 2022 zúčastnilo celkovo 67 ZŠ a prezentovalo sa na nich 170 SŠ a 77 zamestnávateľov.

### **Odborné poradenské služby (§ 43)**

Úrad môže zabezpečiť UoZ a ZoZ odborné poradenské služby (ďalej len „OPS“) zamerané na ovplyvňovanie rozhodovania a správania sa UoZ, vytváranie súladu medzi osobnostnými predpokladmi UoZ a požiadavkami na vykonávanie určitého zamestnania, sociálnu a pracovnú adaptáciu UoZ:

získovaním osobnostných predpokladov, schopností UoZ a zhodnotením jeho kompetencií, vypracovaním individuálneho akčného plánu (ďalej len „IAP“) na podporu pracovného uplatnenia ZUoZ, diagnostikovaním a rozpoznaním prekážok vstupu na TP, vytvorením osobnostného profilu UoZ na určenie aktivít, opatrení a služieb potrebných na jeho začlenenie na TP.

V roku 2022 bolo klientom v rámci § 43 poskytnutých celkovo 30 676 OPS (tieto OPS poskytnuté v rámci § 43 nazývame aj neprojektové OPS). Medzi najčastejšie využívané formy neprojektových OPS patrí predovšetkým vypracovanie IAP s opakovanými stretnutiami a jednorazová skupinová poradenská aktivita.

V roku 2022 boli neprojektové OPS v rámci § 43 poskytnuté pre 10 500 klientov, z toho 10 389 UoZ a 111 ZoZ. Z celkového počtu klientov, ktorým boli v roku 2022 poskytnuté neprojektové OPS v rámci § 43, bolo 6 264 žien (59,66 %) a 4 236 mužov (40,34 %). Z pohľadu veku, najpočetnejšou skupinou bola skupina klientov vo veku od 30 do 49 rokov v celkovom počte 4 778 klientov (45,50 %). Druhou najpočetnejšou skupinou klientov, ktorým boli poskytované neprojektové OPS, boli klienti vo veku 50 rokov a viac – 2 632 klientov (25,07 %).

Z hľadiska vzdelania, najvyšší podiel tvorili klienti s úplným stredným odborným vzdelaním v počte 3 311 klientov (31,53 %), so stredným odborným vzdelaním v počte 2 767 klientov (26,35 %) a so základným vzdelaním v počte 2 056 klientov (19,58 %).

Pokiaľ ide o štruktúru klientov, ktorí sa nachádzajú v evidencii UoZ, tak podľa dĺžky evidencie medzi UoZ, ktorým boli poskytnuté neprojektové OPS v rámci § 43, dominovala skupina DN UoZ - až 5 948 UoZ (57,25 % z celkového počtu UoZ), pričom medzi nimi prevládali UoZ s dĺžkou evidencie nad 24 mesiacov - až 3 700 UoZ (35,61 %). Neprojektové OPS v rámci § 43 boli poskytované predovšetkým ZUoZ - až 9 413 UoZ malo aspoň jedno znevýhodnenie, čo predstavuje až 90,61 % z celkového počtu UoZ, ktorým boli poskytnuté neprojektové OPS. Spomedzi nich, najviac ZUoZ bolo takých, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie (6 495 ZUoZ, čo predstavuje viac než 62,52 % zo všetkých UoZ zaradených do neprojektových OPS v rámci § 43), ďalej dlhodobo nezamestnaní občania (ďalej len „DNO“) (5 948 – 57,25 %), občania starší než 50 rokov (2 592 – 24,95 %) a občania s nižším vzdelaním ako stredné odborné (2 467 – 23,75 %).

Finančné prostriedky na účastníkov neprojektových OPS boli v roku 2022 vynaložené vo výške 45 839 eur, a to na náhradu výdavkov na stravné, ubytovanie a výdavky na cestovné.

### **Vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46)**

VzPrTP UoZ je teoretická príprava alebo praktická príprava UoZ, ktorú si vyžaduje jeho uplatnenie na TP a ktorá umožňuje získať nové odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti na účel pracovného uplatnenia UoZ vo vhodnom zamestnaní. Vzdelávanie v zmysle zákona o službách zamestnanosti nie je zvýšenie stupňa vzdelania.

Vzdelávanie UoZ sa realizuje formou:

- vzdelávania zabezpečeného úradom (§46 ods. 4),
- vzdelávania zabezpečeného z vlastnej iniciatívy UoZ (§46 ods. 7).

Úrad môže zabezpečiť UoZ vzdelávanie v zmysle § 46 ods. 4 zákona o službách zamestnanosti na základe zhodnotenia jeho schopností, pracovných skúseností, odborných zručností, dosiahnutého stupňa vzdelania a zdravotnej spôsobilosti na prácu. UoZ, ktorému úrad zabezpečí vzdelávanie, je vzdelávanie poskytnuté bezplatne na základe dohody, ktorú uzatvorí s úradom. Vzdelávanie realizuje dodávateľ služby vzdelávania vybraný v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V roku 2022 sa vzdelávanie UoZ zabezpečené úradom nerealizovalo. UoZ mali možnosť využívať iné formy vzdelávania (REPAS+ a KOMPAS+).

Ak vzdelávanie nemôže pre UoZ zabezpečiť úrad, UoZ si môže v zmysle § 46 ods. 7 zákona o službách zamestnanosti požadované vzdelávanie zabezpečiť aj z vlastnej iniciatívy. Ide o vzdelávanie, ktoré si zabezpečí UoZ sám individuálne a ktorého priamym dôsledkom je nástup do pracovného pomeru k zamestnávateľovi na výkon pracovnej činnosti, alebo začatie prevádzkovania alebo vykonávania SZČ, pričom výkon pracovnej činnosti musí súvisieť s absolvovaným vzdelávaním. V prípade, ak úrad schváli žiadosť o príspevok na vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy, uhradí UoZ 100 % nákladov, maximálne do výšky 600 eur, avšak až po nástupe do zamestnania alebo začatia prevádzkovania alebo vykonávania SZČ.

V roku 2022 sa vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy UoZ nerealizovalo. UoZ využívali iné formy vzdelávania (REPAS+ a KOMPAS+). Realizácia § 46 ods. 7 zákona o službách zamestnanosti bola zmenou zákona ukončená k 31.12.2022.

### **Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)**

VzPrTP vykonáva zamestnávateľ v záujme ďalšieho pracovného uplatnenia svojich zamestnancov, s cieľom zvýšiť ich vzdelanostnú úroveň, pracovný potenciál a adaptabilitu na TP a zároveň aj touto cestou predchádzať hromadnému prepúšťaniu a prispieť k zvýšeniu ich konkurencieschopnosti. Vzdelávanie zamestnancov sa uskutočňuje v pracovnom čase a je prekážkou v práci na strane zamestnanca. Úrad poskytuje zamestnávateľovi príspevok na vzdelávanie zamestnancov na základe uzatvorenej dohody, najviac do výšky 70 % oprávnených nákladov, ktoré mu vznikli v priamej súvislosti s realizáciou VzPrTP zamestnancov.

V roku 2022 nebola uzatvorená žiadna dohoda na VzPrTP zamestnancov a nebol poskytnutý žiadny príspevok na VzPrTP zamestnancov, z dôvodu pozastavenia uzatvárania nových dohôd na všetky príspevky AOTP, na ktorých poskytnutie nie je právny nárok.

### **Národný projekt „Podpora zamestnávania UoZ prostredníctvom VAOTP 4“**

V roku 2022 sa implementoval tento NP ako štvrté pokračovanie podpory zamestnávania UoZ prostredníctvom vybraných AOTP. Z tohto NP sa v rámci hlavnej aktivity realizovalo financovanie nasledovných príspevkov AOTP podľa zákona o službách zamestnanosti:

### **Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)**

Príspevok môže úrad poskytnúť UoZ, ktorý splní podmienky stanovené zákonom o službách zamestnanosti. Z hľadiska podpory vytvárania PM, nástroj napomáha vstupu UoZ na otvorený TP ako SZČO, ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu, vrátane hospodárenia v lesoch podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Prijemca tohto príspevku je povinný na vytvorenom PM prevádzkovať SZČ nepretržite najmenej tri roky. Príspevok je poskytovaný v dvoch platbách.

Príspevok na SZČ v roku 2022 nebol poskytovaný. Poskytovanie tohto príspevku, na poskytnutie ktorého nie je právny nárok, bolo v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie COVID - 19 pozastavené. Príspevok na SZČ bol poskytovaný v rámci NP Chyť sa svojej šance, Opatrenie č. 1 Podpora SZČO.

### **Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)**

Príspevok na podporu zamestnávania ZUoZ sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý prijme ZUoZ do pracovného pomeru na vytvorené PM.

Ide o univerzálny, široko koncipovaný príspevok na podporu zamestnávania ZUoZ, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a poskytuje sa na úhradu časti celkovej ceny práce (ďalej len "CCP"). Výška príspevku závisí od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti (ďalej len "MEN") v príslušnom okrese.

Príspevok sa poskytuje najdlhšie počas 12 kalendárnych mesiacov na ZUoZ a na ZUoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej 24 mesiacov, príspevok sa poskytuje najdlhšie počas 24 kalendárnych mesiacov. Zamestnávateľ je povinný zachovať vytvorené PM, na ktoré mu bol poskytnutý príspevok najmenej v rozsahu zodpovedajúcom polovici dohodnutého obdobia poskytovania príspevku.

V súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie COVID - 19, poskytovanie tohto príspevku (na poskytnutie ktorého nie je právny nárok) bolo Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len "ministerstvo") dňa 1.4.2020 pozastavené.

Z tohto dôvodu, v roku 2022 týmto AOTP nebol podporený žiadny zamestnávateľ. V rámci uzatvorených zmlúv so zamestnávateľmi v predchádzajúcich rokoch bolo dočerpaných 7 652 eur.

### **Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)**

Príspevok sa môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorým je obec alebo samosprávny kraj, právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj a ktorý na vytvorené PM prijme do pracovného pomeru na určitú dobu ZUoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej tri mesiace, ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času. Mesačná výška príspevku je 80 % z CCP zamestnanca, najviac 60 % z CCP vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR za prvý až tretí štvrtrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje. Príspevok sa poskytuje najviac počas deviatich kalendárnych mesiacov bez možnosti jeho opakovaného poskytovania na zamestnanie toho istého zamestnanca počas obdobia dvoch rokov bezprostredne nasledujúcich po skončení pracovného pomeru.

V súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie COVID – 19, poskytovanie tohto príspevku (na poskytnutie ktorého nie je právny nárok) bolo ministerstvom dňa 1.4.2020 pozastavené.

Z tohto dôvodu, v roku 2022, rovnako ako aj v predchádzajúcom roku, týmto príspevkom neboli podporení žiadni zamestnanci a nečerpali sa žiadne finančné prostriedky.

Tento príspevok bol k 31. 12. 2022 zrušený zákonom č. 488/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o službách zamestnanosti.

### **Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)**

Cieľom AP je získavanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy, ako i získavanie a prehľbovanie odborných zručností alebo praktických skúseností, ktoré rozšíria možnosti absolventov škôl pri uplatnení na TP, čím sa priamo pôsobí na zvyšovanie zamestnateľnosti UoZ. AP prispieva absolventom škôl k hľadaniu si práce vo svojej profesii. Umožňuje im získať prvý kontakt s praxou pri získavaní potrebných zručností.

V roku 2022 sa AP nerealizovala z dôvodu pozastavenia uzatvárania nových dohôd na príspevky AOTP, na poskytnutie ktorých nie je právny nárok.

### **Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)**

Cieľom je podpora vytvorenia PM v prvom pravidelne platenom zamestnaní u zamestnávateľov, ktorí vytvoria PM pre UoZ mladších ako 25 rokov, ktorí sú v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace, alebo pre UoZ, ktorí sú mladší ako 29 rokov, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 6 mesiacov a ktorí pred prijatím do pracovného pomeru nemali pravidelne platené zamestnanie, ak je pracovný pomer dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času.

V roku 2022 sa samostatný §51a nerealizoval z dôvodu pozastavenia uzatvárania nových dohôd na príspevky AOTP, na poskytnutie ktorých nie je právny nárok. Tento príspevok bol realizovaný len ako hlavná aktivita č. 1 NP „Úspešne na TP“ v SR mimo BSK, pričom záväzkovanie bolo v rámci tejto aktivity zastavené 31. 10. 2020. Teda v rámci opatrenia od tohto dátumu neboli vytvárané žiadne PM.

V roku 2022 bolo v rámci tohto nástroja čerpaných 54 478 eur zo záväzkov z predchádzajúcich rokov.

Tento príspevok bol k 31. 12. 2022 zrušený zákonom č. 488/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o službách zamestnanosti.

### **Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)**

AČ formou menších obecných služieb pre obec, alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (ďalej len „aktivačná činnosť“) je podpora udržiavania pracovných návykov DNO, ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi. AČ DNO vykonáva nepretržite najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov, v rozsahu najviac 20 hodín týždenne. Okrem týždňa, v ktorom sa AČ začala s možnosťou jej opakovaného vykonávania, najviac počas ďalších dvanástich kalendárnych mesiacov. Úrad poskytoval obci, alebo samosprávnemu kraju príspevok na úhradu časti nákladov na osobné ochranné pracovné prostriedky, úrazové poistenie DNO, časti nákladov na pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním AČ a na úhradu časti CCP zamestnanca, ktorý organizoval AČ. Na príspevok v roku 2022 bol právny nárok.

V roku 2022 bolo na AČ umiestnených v rámci § 52 celkom 743 UoZ (o 689 UoZ viac ako v roku 2021), avšak v rámci NP Podpora zamestnanosti to bolo 3 478 UoZ (v roku 2021- 4 983 UoZ), teda celkom 4 221 UoZ, čo za rok 2022 je o 816 UoZ menej ako v roku 2021. Výška čerpaných finančných prostriedkov v roku 2022 bola v rámci § 52 vo výške 96 009 eur (v roku 2021 to bolo 101 617 eur). V rámci NP Podpora zamestnanosti to bolo v roku 2022 vo výške 1 713 170 eur (v roku 2021 vo výške 1 462 165 eur), spolu v sume 1 809 179 eur, čo je o 347 014 eur viac ako v roku 2021.

### **Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)**

DS je forma aktivácie UoZ vykonávaním dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je získanie praktických skúseností pre potreby TP. Počas vykonávania DS služby úrad poskytoval UoZ paušálny príspevok vo výške sumy životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe na úhradu nevyhnutných výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavkov na cestovné z miesta jeho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu do miesta vykonávania DS. Úrad poskytoval právnickej osobe alebo fyzickej osobe príspevok na úhradu časti nákladov na osobné ochranné pracovné prostriedky, úrazové poistenie DNO, časti nákladov na pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súviseli s vykonávaním DS a na úhradu časti CCP zamestnanca, ktorý organizoval DS.

V roku 2022 bolo na AČ formou DS zaradených v rámci § 52a celkom 27 UoZ (o 11 UoZ menej ako v roku 2021) a v rámci NP Podpora zamestnanosti 710 UoZ, čo je spolu 737 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2021 o 877 UoZ menej. Celkový príspevok bol v roku 2022 v rámci § 52a čerpaný v sume 42 824 eur (v roku 2021 bola čerpaná suma 131 926 eur, čo je o 89 102 eur menej) a v rámci NP Podpora zamestnanosti bolo čerpanie finančných prostriedkov 1 481 039 eur, teda spolu vo výške 1 523 863 eur, čo je o 478 334 eur menej ako v roku 2021.

Tento príspevok bol k 31. 12. 2022 zrušený zákonom č. 488/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o službách zamestnanosti.

### **Príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)**

Príspevok sa poskytuje mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve a späť. Na príspevok je právny nárok. V roku 2022 poberalo príspevok 17 813 osôb, čo je o 8 468 osôb viac ako v predchádzajúcom roku. Celková suma poskytnutých finančných prostriedkov bola 4 654 196 eur, čo je o 497 155 eur viac ako v roku 2021.

### **Príspevok na podporu mobility za prácou (§ 53a)**

Príspevok na podporu mobility za prácou sa poskytuje na úhradu časti výdavkov na bývanie súvisiacich so zmenou pobytu v súvislosti so získaním zamestnania najmenej na šesť mesiacov zamestnancovi, ktorý bol UoZ vedeným v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu podľa § 36 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti, ak o príspevok písomne požiada najneskôr do 3 mesiacov odo dňa vyradenia z evidencie UoZ. Na príspevok je právny nárok. V roku 2022 bol príspevok poskytnutý 151 osobám, čo je o 26 osôb viac ako v predchádzajúcom roku. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 239 306 eur, čo je o 151 664 eur menej ako v roku 2021.



### **Príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)**

Príspevok na dopravu do zamestnania môže úrad poskytnúť zamestnávateľovi na základe uzatvorenej dohody, ak zamestnávateľ zabezpečuje každodenne dopravu zamestnancov do zamestnania a späť z dôvodu, že hromadnými dopravnými prostriedkami nie je doprava preukázateľne vykonávaná vôbec, alebo v rozsahu zodpovedajúcom potrebám zamestnávateľa.

V roku 2022 nebol týmto AOTP podporený žiaden zamestnávateľ, z dôvodu pozastavenia uzatvárania nových dohôd na všetky príspevky AOTP, na poskytnutie ktorých nie je právny nárok.

### **Príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53c)**

V súvislosti so získaním zamestnania sa príspevok na presťahovanie sa za prácou poskytuje UoZ ako náhrada časti preukázaných výdavkov na presťahovanie a výdavkov súvisiacich so zmenou trvalého pobytu do nového trvalého pobytu na území SR. Na príspevok je právny nárok. V roku 2022 bol príspevok poskytnutý 108 osobám, čo je o 18 osôb viac ako v roku 2021. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 308 136 eur, čo je o 74 131 eur menej ako v predchádzajúcom roku.

Tento príspevok bol k 31. 12. 2022 zrušený zákonom č. 488/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o službách zamestnanosti.

### **Príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)**

V roku 2022 bol poskytnutý príspevok na vytvorenie nového PM prijímateľom investičnej pomoci (ďalej len „IP“) v celkovom objeme 1,60 mil. eur, pričom IP bola poskytnutá siedmym oprávneným investorom. Príspevok bol v roku 2022 poskytnutý 2 investorom v Banskobystrickom samosprávnom kraji, 2 investorom v Prešovskom samosprávnom kraji, 1 investorovi v Košickom samosprávnom kraji, 1 investorovi v Trenčianskom samosprávnom kraji a 1 investorovi v Trnavskom samosprávnom kraji.

Z celkovej poskytnutej regionálnej IP, investorom bola v roku 2022 poskytnutá IP vo forme príspevku na vytvorenie nového PM vo výške 1,60 mil. eur pre 185 PM udržaných 1 rok a 164 PM udržaných 2 roky. Porovnaním rokov 2021 a 2022, poskytnutá IP vo forme príspevku na vytvorenie nového PM sa v roku 2022 zvýšila o 0,48 mil. eur, čo predstavuje nárast poskytnutia IP oproti roku 2021 o 42,86 % z celkovej výšky príspevku na novovytvorené PM vyplatené v roku 2022. V roku 2022, rovnako ako aj v roku 2021 predkladanie žiadostí zo strany investorov na čerpanie príspevku bolo ovplyvnené pandemickou situáciou COVID - 19.

### **Umiestňovací príspevok integračnému podniku (§ 53f)**

Umiestňovací príspevok poskytne úrad integračnému podniku, ktorý skončí dohodou pracovný pomer najneskôr do dvoch rokov od vzniku pracovného pomeru so zamestnancom, ktorý bol znevýhodnenou osobou v zmysle § 2 ods. 5 zákona č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike (ďalej len „zákon o sociálnej ekonomike“) a ktorému najneskôr do jedného mesiaca odo dňa skončenia pracovného pomeru v integračnom podniku vznikol pracovný pomer u zamestnávateľa, ktorý nie je integračným podnikom, závislou osobou integračného podniku, ani chránenou dielňou. Ak pracovný pomer u tohto zamestnávateľa je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času, integračný podnik je povinný preukázať dohodnutý rozsah týždenného pracovného času. Na príspevok je právny nárok.

V roku 2022 bolo podporených 5 osôb, čo je o 6 osôb menej ako v roku 2021 v celkovej čerpanej sume 18 774 eur, čo v porovnaní s rokom 2021 predstavuje nárast o 2 188 eur.

Tento príspevok bol k 1. 1. 2023 zo zákona o službách zamestnanosti vypustený a bol presunutý ako § 19a do zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

### **Vyrovňavacie príspevky integračnému podniku (§ 53g)**

Vyrovňavacie príspevky úrad poskytne integračnému podniku na základe uzatvorenej písomnej dohody na mzdové náklady spojené so zamestnávaním znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb v zmysle zákona o sociálnej ekonomike, dodatočných nákladov spojených so zamestnávaním osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave a náklady vynaložené na pomoc zamestnaným znevýhodneným osobám, okrem osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave. Na príspevky je právny nárok.

V roku 2022 boli vyrovňavacie príspevky poskytnuté 565 integračným podnikom, čo je v porovnaní s rokom 2021 o 132 zamestnávateľov viac. V roku 2022 bolo podporených 4 912 osôb, čo oproti roku 2021 predstavuje

nárast o 1 474 osôb. Rastúci trend sa prejavil aj vo výrazne vyššej čerpanej sume finančných prostriedkov, ktorá v roku 2022 predstavovala 32 994 983 eur, čo je v porovnaní s rokom 2021 o 15 668 832 eur viac.

Tento príspevok bol k 1. 1. 2023 zo zákona o službách zamestnanosti vypustený a bol presunutý ako § 19b do zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

### Projekty a programy (§ 54)

Za AOTP sú považované aj:

- NP, ktoré schvaľuje ministerstvo a realizuje ústredie alebo úrad,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na TP, ktoré schvaľuje ministerstvo a realizuje ústredie,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na TP, ktoré schvaľuje ústredie a realizuje úrad,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ alebo ZoZ na TP, ktoré schvaľuje ministerstvo alebo ústredie a realizuje úrad alebo právnická osoba alebo fyzická osoba,
- projekty na podporu udržania PM vrátane PM, na ktorých sa vykonáva alebo prevádzkuje SZČ a na podporu udržania zamestnancov v zamestnaní v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránením ich následkov, ktoré schvaľuje ministerstvo alebo ústredie po schválení podmienok vládou SR a realizuje ústredie alebo úrad,
- pilotné projekty na overenie nových AOTP, ktoré schvaľuje ministerstvo a realizuje ústredie,
- pilotné projekty alebo pilotné programy na podporu rozvoja regionálnej alebo miestnej zamestnanosti, ktoré schvaľuje ústredie a realizuje úrad,
- projekty a programy na zlepšenie postavenia fyzických osôb na TP prostredníctvom komplexného prístupu pri poskytovaní nástrojov a služieb podporujúcich ich uplatnenie sa na TP, zlepšenie ich zamestnateľnosti a zvýšenie a udržanie ich zamestnanosti, ktoré schvaľuje ministerstvo a realizuje sprostredkovateľský orgán ministerstva,
- projekty a programy na podporu integrácie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je žiadateľom o azyl, ktorému bol udelený azyl, ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana alebo ktorému sa poskytlo dočasné útočisko, s cieľom uľahčiť jeho sociálne začlenenie a integráciu na TP poskytovaním nástrojov a služieb podporujúcich zlepšenie jeho zamestnateľnosti a uplatnenia sa na TP, ktoré realizuje ústredie alebo úrad.

Projekty a programy sú financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu (ďalej len "ESF") a spolufinancované zo štátneho rozpočtu SR (ďalej len "ŠR SR") alebo sú financované zo ŠR SR alebo iných zdrojov.

### Centrálne schvaľované projekty

V roku 2022, prostredníctvom centrálne schvaľovaných projektov podľa § 54 ods. 1 písm. g) zákona o službách zamestnanosti, bol Hodnotiacou komisiou ústredia na posudzovanie, hodnotenie a odporúčanie schvaľovania predložených projektov a programov v rámci AOTP, schválený projekt pre zamestnávateľa VW Slovakia, a. s. v celkovom objeme finančných prostriedkov 3 264 656 eur. Ako štátna pomoc bol príspevok poskytnutý (uzatvorená dohoda) v decembri 2022, bez reálneho čerpania finančných prostriedkov v hodnotenom roku. V rámci projektu bolo uzatvorených 85 dohôd na 6 037 zamestnancov, pričom čerpanie bude prebiehať do marca 2024.

V roku 2022 boli Hodnotiacou komisiou ústredia na posudzovanie, hodnotenie a odporúčanie schvaľovania predložených projektov a programov v rámci AOTP schválené dodatky v troch projektoch spoločnosti PCA Slovakia, s. r. o (Transformácia vo výrobe v spoločnosti PCA Slovakia, s. r. o., Správa zariadenia a kontrola produktu a Riadenie výroby) a ktorými došlo k predĺženiu platnosti projektu do augusta 2024 a došlo k navýšeniu počtu zamestnancov, ktorí by mali byť vzdelávaní. V roku 2022 sa v tejto spoločnosti vzdelávalo 1 207 zamestnancov v rámci vzdelávacích aktivít u zamestnávateľa a bolo vyčerpaných 261 106 eur.

### NP „Aktivácia znevýhodnených UoZ“

NP sa realizuje od 14. septembra 2022 a má byť ukončený v decembri 2023. Realizuje sa na celom území SR mimo BSK.

Hlavnou aktivitou NP je podpora zvýšenia zamestnateľnosti a zamestnanosti ZUoZ formou poskytovania poradenstva, zaškolenia, aktivácie u zamestnávateľa a následného umiestnenia na vytvorenom PM. Cieľovou skupinou je ZUoZ podľa § 8 ods.1 zákona o službách zamestnanosti. Projekt má 3 opatrenia:

- Opatrenie č. 1 Poskytovanie OPS ZUoZ

Cieľom opatrenia č. 1 projektu je poskytovanie OPS pre ZUoZ zacielených na rozvoj interpersonálnych zručností potrebných pre efektívne fungovanie v pracovnom prostredí a na zvýšenie motivácie ZUoZ začleniť sa do pracovného procesu, a to aj prostredníctvom zaradenia sa do niektorého z ostatných opatrení tohto projektu. Zaradenie do opatrenia č. 1 tohto projektu je podmienkou na zaradenie ZUoZ do ostatných opatrení projektu. Poskytovanie poradenských služieb pozostáva celkovo z 3 skupinových stretnutí v rozsahu maximálne 15 hodín. Od začiatku realizácie projektu (september 2022) do 31. 12. 2022 bol poradenský program poskytnutý 2 829 ZUoZ. Po splnení stanovených podmienok môže ZUoZ získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom programe (cestovné, stravné a pod.) vo výške 7,93 eur za každý jeden deň účasti. Za rok 2022 bolo v rámci realizácie projektu na paušálny príspevok vyplatených 56 279 eur.

- Opatrenie č. 2 Aktivácia a zaškolenie ZUoZ

Cieľom opatrenia č. 2 je zvýšiť zamestnanosť a zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť, s osobitným dôrazom na ZUoZ, nízko kvalifikovaných, starších a osôb so ZP. Opatrenie č. 2 napomáha k rozširovaniu existujúcich zručností a získavaniu nových zručností. ZUoZ, ktorí sú zapojení do projektu, sa napomáha k zvýšeniu ich zamestnateľnosti, čím sa zvýši ich šanca pre uplatnenie sa na TP. Medzi zamestnávateľom a ZUoZ, ktorý u zamestnávateľa vykonáva aktiváciu a zaškolenie, nie je žiaden pracovnoprávny vzťah, aktivácia u zamestnávateľa sa vykonáva na základe uzatvorenej písomnej dohody medzi ZUoZ a úradom a medzi úradom a zamestnávateľom. Finančný príspevok sa poskytuje ZUoZ po dobu minimálne 3 mesiacov, max. 5 mesiacov vo výške životného minima. Príspevok je určený na úhradu nevyhnutných osobných výdavkov spojených s vykonávaním aktivácie u zamestnávateľa. Finančný príspevok zamestnávateľovi na úhradu časti nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním aktivácie, sa poskytuje mesačne, najviac vo výške 4 % z CCP na jedného aktivovaného ZUoZ a príspevok na úhradu časti CCP zamestnanca – koordinátora sa poskytuje mesačne, najviac vo výške 3 % z CCP na jedného ZUoZ vykonávajúceho aktiváciu.

Od 14. septembra 2022 do konca roku bolo do projektu v rámci Opatrenia č. 2 zaradených 771 ZUoZ. Finančné prostriedky v roku 2022 boli čerpané vo výške 101 543 eur.

V rámci opatrenia č. 2 sa môže realizovať aj nepovinná aktivita „Zaškolenie ZUoZ“. Účelom zaškolenia je poskytnúť ZUoZ možnosť nadobudnúť praktické skúsenosti a zručnosti potrebné pre zapojenie sa do výkonu príslušnej pracovnej činnosti. Zaškolenie, ktoré zamestnávateľ môže pre ZUoZ zabezpečiť, má pomôcť ZUoZ osvojiť si pracovné postupy v súlade s požiadavkami a potrebami konkrétneho zamestnávateľa. Zamestnávateľ môže zabezpečiť zaškolenie ZUoZ v období prvých 3 mesiacov aktivácie v rozsahu minimálne 25 hodín. Na zabezpečenie zaškolenia ZUoZ sa poskytuje paušálny príspevok vo výške 150 eur, ktorý sa uhrádza jednorazovo po absolvovaní zaškolenia.

- Opatrenie č. 3 Podpora vytvorenia PM pre ZUoZ

Poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi na podporu zamestnávania ZUoZ, ktorý na vytvorené PM prijme do pracovného pomeru ZUoZ podľa § 8 ods.1 zákona o službách zamestnanosti, ak pracovný pomer je dohodnutý na dobu určitú/neurčitú a najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času. Jednou z podmienok poskytnutia príspevku je predchádzajúca účasť ZUoZ na Opatrení č. 1.

PM sa podporuje počas obdobia 6 mesiacov, pričom zamestnávateľ je povinný udržať PM ďalšie 3 mesiace. Finančný príspevok sa poskytuje mesačne vo výške 80 % minimálnej CCP pri pracovnom pomere uzatvorenom na ustanovený týždenný pracovný čas. PM je podporované počas 6 mesiacov. Po 6 mesiacoch podporovania PM je zamestnávateľ povinný udržať PM ďalšie 3 mesiace a bude mu (vopred) vyplatený jednorazový príspevok vo výške 20 % minimálnej CCP pri pracovnom pomere uzatvorenom na ustanovený týždenný pracovný čas.

Od 14. septembra v roku 2022 bolo zaradených 346 ZUoZ a finančné prostriedky boli čerpané vo výške 22 534 eur.

## Národný projekt „Úspešne na trhu práce“

NP sa začal realizovať v decembri 2015 a mal byť ukončený v decembri 2022, jeho cieľom bolo zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov veku na TP, zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti. Záväzkovanie v rámci predmetného projektu bolo zastavené 31.10.2020 na základe rozhodnutia ministerstva – Riadiaceho orgánu Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len „OP ĽZ“) znížiť nenávratný finančný príspevok (ďalej len „NFP“) v rámci implementovaných NP v Prioritnej osi 2 „Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí“ (ďalej len „PO2“) tak, aby nebola prekročená celková alokácia na PO2. To znamená, že v roku 2022 neboli do projektu zaradení žiadni UoZ, pričom však ešte v roku 2022 bolo v rámci tohto projektu vyčerpaných 54 478 eur zo záväzkov z predchádzajúcich rokov a projekt bol predčasne ukončený k 31.7.2022.

### **Národný projekt „Cesta na trh práce 3“**

Cieľom NP je zlepšenie postavenia UoZ na TP, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a ZUoZ podporou vytvárania PM, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti a podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti.

V rámci projektu je možné poskytnúť finančný príspevok v okresoch: Banskobystrický kraj - okresy Lučenec, Rimavská Sobota, Poltár, Revúca, Košický kraj – okresy Rožňava, Sobrance, Trebišov, Gelnica, Košice-okolie, Michalovce Prešovský kraj - okresy Kežmarok, Sabinov, Svidník, Vranov nad Topľou, Bardejov, Medzilaborce, Snina, Levoča, Stropkov.

Začiatok realizácie NP bol v novembri 2019. V rámci NP Cesta na trh práce 3 sa realizovali 3 opatrenia:

- Opatrenie č. 1 Podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ

Závazkovanie na Opatrenie č. 1 bolo ukončené v roku 2021.

- Opatrenie č. 2 Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku verejnému zamestnávateľovi na podporu vytvorenia PM počas 3 až 9 mesiacov pri uzatvorení pracovného pomeru na dobu určitú a dobu 3 až 12 mesiacov pri uzatvorení pracovného pomeru na dobu neurčitú. Za vytvorenie PM sa považuje uzatvorenie PM minimálne na dobu 3 mesiace.

V roku 2022 bolo do tejto aktivity zaradených 193 UoZ, čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 1 921 506 eur.

- Opatrenie č. 3: Poskytovanie finančného príspevku na dochádzanie za prácou

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku žiadateľovi, ktorý bol UoZ/ZUoZ a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu uvedeného v § 36 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti, na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzanie za prácou a ktorý dochádza z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve. Finančný príspevok sa poskytuje najviac po dobu 12 po sebe nasledujúcich mesiacov.

V roku 2022 bolo do tejto aktivity zaradených 1 764 UoZ, čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 1 579 443 eur.

### **Národný projekt „Individualizované poradenstvo pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie“**

NP Individualizované poradenstvo pre ZUoZ je poradenský program realizovaný projektovými odbornými poradcami, ktorý je zameraný na podporu ZUoZ pri zvyšovaní ich konkurencieschopnosti na TP a zvyšovaní ich zamestnateľnosti prostredníctvom rozvoja tzv. mäkkých faktorov zamestnateľnosti, ktorými sú kompetencie pre integráciu na TP/zručnosti pre riadenie vlastnej kariéry. Poradenský proces pozostáva z individuálnych a skupinových poradenských aktivít zameraných na posúdenie silných a slabých stránok ZUoZ, na identifikáciu bariér a vypracovanie krokov potrebných pre priblíženie, resp. uplatnenie sa na TP. Do obsahu poradenských aktivít je v prípade potreby možné zahrnúť aj hodnotenie digitálnych zručností ZUoZ.

Od začiatku realizácie projektu (február 2022) do 31.12.2022 bol poradenský program poskytnutý 7 539 ZUoZ. Hodnotenie digitálnych zručností bolo poskytnuté 303 ZUoZ.

Po splnení stanovených podmienok môže ZUoZ získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom programe (cestovné, stravné a pod.) vo výške 4,76 eur za každý jeden deň účasti. Za rok 2022 bolo v rámci realizácie projektu na paušálny príspevok vyplatených 191 175 eur.

### **Národný projekt „Podpora integračných podnikov“**

NP Podpora integračných podnikov je zameraný na zlepšenie pracovnej integrácie znevýhodnených a zraniteľných osôb a ich následné udržanie na pracovnom trhu prostredníctvom nových AOTP v zmysle schválenej legislatívy o sociálnej ekonomike. Integračný podnik je typovo vymedzeným registrovaným sociálnym podnikom, ktorého dosahovanie pozitívneho sociálneho vplyvu spočíva v zamestnávaní znevýhodnených osôb, značne znevýhodnených alebo zraniteľných osôb, to znamená, že ako zamestnanci v nich budú získavať pracovné návyky, odborné zručnosti či skúsenosti a taktiež si budú hľadať s pomocou integračného podniku trvalé zamestnanie na otvorenom TP, čo by malo byť pre nich jednoduchšie vzhľadom na získané pracovné skúsenosti.

- Opatrenie č. 1 Poskytovanie umiestňovacieho príspevku integračnému podniku podľa § 53f zákona o službách zamestnanosti

Do tohto opatrenia boli v roku 2022 zaradené 4 integračné podniky, v rámci ktorých bolo podporených celkovo 5 osôb sumou 18 774 eur.

- Opatrenie č. 2 Poskytovanie vyrovnávacích príspevkov integračnému podniku podľa § 53g zákona o službách zamestnanosti

Do opatrenia č. 2 bolo v roku 2022 zaradených 269 (o 128 menej ako v roku 2021) integračných podnikov a podporených bolo 1 451 osôb (o 1 839 menej ako v roku 2021). Čerpaná suma finančných prostriedkov klesla na 13 164 134 eur, čo oproti roku 2021 predstavuje pokles o 3 409 942 eur.

### **Národný projekt "Investičná pomoc pre sociálne podniky - nenávratná zložka"**

Cieľom NP je podpora registrovaných sociálnych podnikov (ďalej len „RSP“) formou poskytnutia NFP v synergii s návratnou pomocou formou finančného nástroja alebo inej formy návratného financovania (v súlade s ustanovením § 17 ods. 3 zákona o sociálnej ekonomike) s cieľom zlepšiť prístup k zamestnaniu a posilniť zamestnanosť prostredníctvom podpory subjektov sociálnej ekonomiky vo väzbe na potreby trhu. Cieľovými skupinami NP sú zamestnávateľ (registrovaný sociálny podnik podľa § 11 zákona o sociálnej ekonomike), zamestnanec, UoZ a neaktívna osoba. Oprávneným žiadateľom je v zmysle § 11 zákona o sociálnej ekonomike integračný podnik, sociálny podnik bývania a všeobecný registrovaný sociálny podnik. V rámci NP možno poskytnúť investičnú pomoc vo všetkých samosprávnych krajoch, okrem BSK.

Hlavnou aktivitou NP je podpora subjektov sociálnej ekonomiky s cieľom posilniť zamestnanosť prostredníctvom IP pre registrované sociálne podniky. Aktivita sa realizuje prostredníctvom AOTP podľa § 54 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti a zároveň prostredníctvom IP pre RSP podľa §§ 17 ods. 1 písm. d) a 25 ods. 4 zákona o sociálnej ekonomike (formou poskytnutia NFP). Podmienkou na získanie IP vo forme NFP podľa § 17 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnej ekonomike je schválenie IP vo forme finančného nástroja podľa § 17 ods. 1 písm. a) alebo písm. b) zákona o sociálnej ekonomike vo výške najmenej 20 % z celkovej výšky nákladov schváleného investičného zámeru alebo inej formy financovania, ktorá je spojená s povinnosťou vrátiť poskytnuté finančné prostriedky vo výške najmenej 10 % z celkovej výšky nákladov investičného zámeru na ten istý účel použitia IP. IP formou NFP je poskytovaná RSP prostredníctvom 4 opatrení, ktoré sú rozdelené podľa Nariadenia Komisie EÚ č. 651/2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy o založení EÚ (vykonávané prostredníctvom Schémy štátnej pomoci na podporu podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky SA.63532 v znení dodatkov č. 1 a č. 2) alebo podľa pravidiel pomoci de minimis (Schéma pomoci de minimis na podporu zamestnanosti č. 16/2014 v znení neskorších dodatkov) nasledovne:

- Opatrenie č. 1 Investičná pomoc pre malé stredné podniky (ďalej len „MSP“) v zmysle článku 17 Nariadenia o skupinových výnimkách (okrem začínajúcich podnikov) - skončenie prijímania žiadostí o poskytnutie investičnej pomoci bolo 31. 7. 2021.

V rámci toho opatrenia bola v roku 2022 predložená 1 žiadosť, ktorá nebola schválená.

- Opatrenie č. 2 Pomoc pre začínajúce podniky v zmysle článku 22 Nariadenia komisie (EÚ) č. 651/2014 - skončenie prijímania žiadostí o poskytnutie investičnej pomoci bolo 31. 1. 2022.

V rámci tohto opatrenia bolo v roku 2022 predložených 5 žiadostí, z toho boli schválené 4 žiadosti a dohodnutých 51 PM v čerpanej sume 718 472 eur.

- Opatrenie č. 3 Regionálna investičná pomoc v zmysle článku 14 Nariadenia komisie (EÚ) č. 651/2014 - skončenie prijímania žiadostí o poskytnutie investičnej pomoci bolo 31. 7. 2021.

V rámci tohto opatrenia nebola v roku 2022 predložená žiadna žiadosť.

- Opatrenie č. 4 Pomoc pre RSP podľa pravidiel minimálnej pomoci v rámci schémy pomoci de minimis na podporu zamestnanosti č. 16/2014 v znení neskorších dodatkov - skončenie prijímania žiadostí o poskytnutie investičnej pomoci bolo 31. 1. 2022.

V rámci opatrenia bolo v roku 2022 predložených 45 žiadostí, z toho bolo schválených 36 žiadostí, čo je v porovnaní s rokom 2021 nárast o 14 žiadostí. V roku 2022 bolo podporených 180 PM, čo je o 94 miest viac ako v roku 2021.

V rámci opatrenia bolo vyčerpaných 3 536 711 eur.

V rámci NP bolo v roku 2022 celkovo schválených 40 žiadostí IP v celkovej čerpanej sume 4 255 183 eur.

### **Národný projekt „Zosúladienie rodinného a pracovného života“**

Zamestnanosť žien úzko súvisí s rozdelením pracovných a rodinných povinností medzi ženami a mužmi. Ženy, ktoré majú deti, zvyčajne pracujú menej v platenom zamestnaní, pričom trávajú viac času plnením neplatených povinností starostlivosti o deti, zatiaľ čo muži majú na platených pozíciách sklon pracovať vo väčšom rozsahu.

V súvislosti s uvedeným, ústredie začalo realizovať NP Zosúladienie rodinného a pracovného života, ktorého cieľom je zlepšenie podmienok pre zosúladienie rodinného a pracovného života a zvýšenie zamestnanosti osôb

s rodičovskými povinnosťami. Cieľovou skupinou sú UoZ s rodičovskými povinnosťami, resp. UoZ s dôrazom na osoby s problémami pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a zároveň spĺňajú aspoň jednu z nasledujúcich podmienok:

UoZ - žena s rodičovskými povinnosťami, ktorá sa stará o deti vo veku do 6 rokov (vrátane),

UoZ - ktorý žije ako osamelá dospelá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúci sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky (§ 8 ods. 1 písm. g) zákona o službách zamestnanosti).

V roku 2022 bolo v rámci projektu zapojených 112 UoZ, čo je oproti roku 2021 viac o 85 UoZ. Finančné prostriedky boli vyčerpané vo výške 577 167 eur, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 1 172 487 eur menej, pričom čerpanie nadväzuje aj na predchádzajúci rok 2021. Projekt bol ukončený v auguste 2022.

### **Národný projekt „Podpora zamestnanosti“**

Cieľom NP je podpora mobility pre občanov, ktorí boli UoZ a ktorí si našli zamestnanie, ako i zvyšovanie zamestnateľnosti ZUoZ, podpora udržiavania pracovných návykov, aktivácia ZUoZ, podpora dobrovoľníckej činnosti a rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti.

NP sa realizuje prostredníctvom 2 aktivít:

- Aktivita č. 1 Podpora ZUoZ k uplatneniu sa na TP - prostredníctvom poskytovania 4 typov príspevkov určených na stimuláciu záujmu zamestnávateľov o zamestnávanie ZUoZ nasledovne:  
Príspevok na podporu zamestnávania ZUoZ  
Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti  
Príspevok na AČ formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj  
Príspevok na AČ formou DS

### **Príspevok na podporu zamestnávania ZUoZ**

Úrad môže poskytnúť príspevok na podporu zamestnávania ZUoZ zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené PM prijme do pracovného pomeru ZUoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace, ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času a ak o príspevok písomne požiada. Príspevok sa poskytuje na úhradu časti CCP zamestnanca, najdlhšie počas 12 kalendárnych mesiacov; na ZUoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej 24 mesiacov sa príspevok poskytuje najdlhšie počas 24 kalendárnych mesiacov. Zamestnávateľ je povinný zachovať vytvorené PM najmenej v rozsahu zodpovedajúcom polovici dohodnutého obdobia poskytovania príspevku.

V súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie COVID - 19, poskytovanie tohto príspevku (na poskytnutie ktorého nie je právny nárok) bolo dňa 1.4.2020 ministerstvom pozastavené. Z tohto dôvodu, v roku 2022, týmto príspevkom neboli podporení žiadni zamestnanci a nečerpali sa žiadne finančné prostriedky.

### **Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti**

Úrad môže poskytnúť príspevok zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené PM prijme do pracovného pomeru na určitú dobu ZUoZ, ktorým je občan starší ako 50 rokov veku alebo občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie, vedený v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace, alebo občan vedený v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov, ak je pracovný pomer dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času. Príspevok možno poskytnúť iba zamestnávateľovi, ktorým je obec, samosprávny kraj alebo právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj. Príspevok sa poskytuje najviac počas deviatich kalendárnych mesiacov, bez možnosti jeho opakovaného poskytovania na zamestnávanie toho istého zamestnanca počas obdobia dvoch rokov bezprostredne nasledujúcich po skončení pracovného pomeru.

V súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie COVID – 19, poskytovanie tohto príspevku (na poskytnutie ktorého nie je právny nárok) bolo dňa 1. 4. 2020 ministerstvom pozastavené. Vytváranie záväzkov bolo opätovne spustené v období od 1.6.2021 do 17. 3. 2022. V roku 2022 bol poskytnutý finančný príspevok 198 UoZ v celkovej výške 4 013 545 eur.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj

V rámci uvedeného NP sa poskytuje príspevok na základe uzatvorenej písomnej dohody medzi úradom a obcou, alebo medzi úradom a samosprávnym krajom na úhradu časti nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním menších obecných služieb pre obec, alebo menších služieb pre samosprávny kraj. V roku 2022 bolo na AČ formou menších obecných služieb pre obec, alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj umiestnených v rámci

uvedeného projektu 3 478 DN UoZ, poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke, ktorí vykonávali AČ v rozsahu najviac 20 hodín týždenne nepretržite, najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov s možnosťou jej opakovaného vykonávania najviac počas ďalších dvanástich kalendárnych mesiacov. Výška čerpaných finančných prostriedkov bola 1 713 170 eur.

#### **Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby**

V rámci uvedeného NP sa poskytuje príspevok na základe uzatvorenej písomnej dohody medzi úradom a právnickou osobou, alebo fyzickou osobou na úhradu časti nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním DS. Príspevok môže úrad, v územnom obvode ktorého sa DS vykonáva, poskytnúť na úhradu časti nákladov potrebných na kvalifikované vykonávanie a prevádzku DS, na úrazové poistenie UoZ, na úhradu poplatku za doklad preukazujúci zdravotnú spôsobilosť UoZ, na úhradu časti nákladov na osobné ochranné pracovné prostriedky, pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním dobrovoľníckej činnosti a na úhradu časti CCP zamestnanca, ktorý organizuje DS.

Počas vykonávania DS, úrad poskytuje UoZ paušálny príspevok vo výške sumy životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe na úhradu nevyhnutných výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavkov na cestovné z miesta jeho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu do miesta vykonávania DS. DS je forma aktivácie UoZ vykonávaním dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je získanie praktických skúseností pre potreby TP.

V roku 2022 bolo na AČ formou DS zaradených 710 UoZ. Celkový príspevok bol čerpaný vo výške 1 481 039 eur.

- Aktivita č. 2 Podpora pracovnej mobility - prostredníctvom poskytovania 3 typov príspevkov:  
Príspevok na dochádzku za prácou  
Príspevok na podporu mobility za prácou  
Príspevok na presťahovanie za prácou

#### **Príspevok na dochádzku za prácou**

Príspevok sa poskytuje mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve a späť.

V roku 2022 poberalo príspevok 2 581 osôb, čo je v porovnaní s rokom 2021 pokles o 6 489 osôb. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 2 775 458 eur, čo je v porovnaní s rokom 2021 nárast o 725 401 eur.

#### **Príspevok na podporu mobility za prácou**

Príspevok na podporu mobility za prácou sa poskytuje na úhradu časti výdavkov na bývanie súvisiacich so zmenou pobytu v súvislosti so získaním zamestnania najmenej na šesť mesiacov zamestnancovi, ktorý bol UoZ vedeným v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu podľa § 36 ods. 1 písm. a), ak o príspevok písomne požiadá najneskôr do 3 mesiacov odo dňa vyradenia z evidencie UoZ.

V roku 2022 bol príspevok poskytnutý 38 osobám, čo je v porovnaní s rokom 2021 pokles o 72 osôb. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 234 313 eur, čo je o 48 457 eur viac ako v roku 2021.

#### **Príspevok na presťahovanie za prácou**

V súvislosti so získaním zamestnania sa príspevok na presťahovanie za prácou poskytuje UoZ ako náhrada časti preukázaných výdavkov na presťahovanie a výdavkov súvisiacich so zmenou trvalého pobytu do nového trvalého pobytu na území SR.

V roku 2022 bol príspevok poskytnutý 13 osobám, čo je o 46 osôb menej ako v roku 2021. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 134 450 eur, teda o 2 323 eur menej ako v roku 2021.

#### **Národný projekt „Chyť sa svojej šance“**

NP sa začal realizovať 1. októbra 2021 a má byť ukončený v decembri 2023. Realizuje sa na celom území SR v rámci OP ĽZ – PO8. Je zameraný na zvýšenie možností uplatnenia ZUoZ a mladých UoZ – NEET na TP. Cieľom projektu je zmiernenie dopadov vyhlásenej mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu v súvislosti s pandémiou COVID - 19 na zamestnanosť na území SR, zvýšením zamestnanosti a znížením nezamestnanosti ZUoZ a mladých UoZ – NEET. Splnenie stanoveného cieľa sa zabezpečí poskytovaním finančných príspevkov na podporu SZČ ZUoZ, na podporu mentorovaného zapracovania ZUoZ a mladých UoZ – NEET s následným pokračovaním formou praxe a na podporu vytvárania PM pre ZUoZ.

Hlavnou aktivitou projektu je vytváranie udržateľných PM, s dôrazom na digitálne a zelené PM, pre ZUoZ a mladých UoZ - NEET. Finančné príspevky poskytuje žiadateľovi úrad, v ktorého územnom obvode zamestnávateľ vytvorí PM. V rámci hlavnej aktivity sú realizované 3 opatrenia:

- Opatrenie č. 1 Podpora SZČO

V rámci Opatrenia č. 1 sa poskytuje finančný príspevok na samozamestnanie ZUoZ, ktorí budú ako SZČO prevádzkovať SZČ v rôznych odvetviach, napr. v zmysle zákona č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (živnostníci) alebo v zmysle osobitných predpisov (zdravotnícki pracovníci, finanční agenti, advokáti a pod). PM na samozamestnanie môže ZUoZ vytvoriť aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby ako samostatne hospodáriaci roľníci.

V roku 2022 bolo do opatrenia č. 1 zaradených 2 155 UoZ, čo je o 1 814 UoZ viac, ako v roku 2021, s čerpanou sumou finančných prostriedkov vo výške 12 023 200 eur, čo je o 10 052 000 eur viac ako v roku 2021.

- Opatrenie č. 2 Podpora mentorovaného zapracovania ako súčasť pracovného pomeru znevýhodneného UoZ a mladého UoZ – NEET s následným pokračovaním formou praxe

V rámci Opatrenia č. 2 úrad poskytne finančné príspevky na mentorované zapracovanie zamestnávateľovi (úhrada časti CCP a príspevok na mentorovanie), ktorý na vytvorené PM prijal do pracovného pomeru ZUoZ a mladého UoZ - NEET z oprávnenej cieľovej skupiny v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času na dobu neurčitú, pričom finančné príspevky sa poskytujú mesačne najviac počas 4 mesiacov mentorovaného zapracovania a 2 nasledujúce mesiace praxe nie sú finančne podporované. Cieľovou skupinou sú ZUoZ podľa § 8 zákona o službách zamestnanosti a mladí UoZ – NEET vedení v evidencii UoZ najmenej 1 mesiac a s vysokoškolským vzdelaním vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace.

V roku 2022 bolo do Opatrenia č. 2 zaradených 1 833 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2021 o 1 563 UoZ viac s čerpanou sumou finančných prostriedkov vo výške 5 952 160 eur, čo je v porovnaní s rokom 2021 nárast o 5 951 235 eur.

- Opatrenie č. 3 Podpora zamestnávania znevýhodnených UoZ

V rámci Opatrenia č. 3 ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru ZUoZ z oprávnenej cieľovej skupiny na dobu neurčitú, minimálne na 9 mesiacov. Zamestnávateľovi sa finančný príspevok poskytuje najdlhšie po dobu 6 mesiacov a ďalšie 3 mesiace je zamestnávateľ povinný udržať PM bez finančného príspevku. Čerpanie finančných prostriedkov v rámci opatrenia bolo v roku 2022 vo výške 6 946 545 eur, do aktivity bolo zaradených 3 026 UoZ, t. j. o 2 687 viac oproti roku 2021 (začiatok realizácie NP bol 1.10.2021). Do projektu sa zapojilo 2 388 zamestnávateľov.

## **NP „Prax pre mladých“**

NP je zameraný na zvýšenie možností uplatnenia mladých UoZ – NEET do 29 rokov veku na TP a začal sa realizovať od 9. septembra 2022. Realizuje sa na celom území SR mimo BSK v rámci OP LZ - PO2. Cieľom projektu je podpora zvýšenia zamestnateľnosti mladých UoZ – NEET do 29 rokov veku prostredníctvom získavania a prehľbovania pracovných zručností a skúseností, ktoré zodpovedajú ich dosiahnutému stupňu vzdelania formou praxe, ktorú mladí UoZ budú vykonávať u zamestnávateľa. Cieľovou skupinou sú UoZ – NEET do 29 rokov veku (29 rokov mínus 1 deň), vedení v evidencii UoZ najmenej 1 mesiac, ktorí počas vykonávania praxe nemôžu byť v pracovnom vzťahu podľa § 6 ods. 2 písm. a) zákona o službách zamestnanosti. Hlavnou aktivitou projektu je zabezpečenie UoZ - NEET na účely vykonávania praxe pre zamestnávateľa a poskytovanie finančného príspevku UoZ na vykonávanie praxe. Prax sa vykonáva u zamestnávateľa najmenej 3 mesiace a najviac 6 mesiacov, bez možnosti jej predĺženia a opakovaného vykonávania v rozsahu 20 hodín týždenne.

Do projektu bolo v roku 2022 (od septembra 2022) zaradených 817 UoZ s čerpaním finančných prostriedkov vo výške 125 711 eur.

## **Národný projekt „Spoločne hľadáme prácu II.“**

Hlavným cieľom NP je zvýšenie dostupnosti a kvality odborných služieb poskytovaných v oblasti mobility pracovnej sily v rámci Európskej únie/Európskeho hospodárskeho priestoru (ďalej len „EÚ/EHP“) a Švajčiarska prostredníctvom siete EURES. Skvalitnenie verejných služieb zamestnanosti, služieb EURES prispeje k zlepšeniu postavenia UoZ na TP v rámci pracovného trhu EÚ/EHP a Švajčiarska, k zvýšeniu ich zamestnanosti a zamestnateľnosti, zlepšeniu prepojenia verejných a neverejných služieb zamestnanosti a spolupráce so zamestnávateľmi a školami. Realizáciou NP sa prispeje k uľahčeniu voľného pohybu pracovnej sily v rámci EÚ/EHP a k zníženiu nezamestnanosti, tak na Slovensku, ako aj celkovo v krajinách EÚ/EHP.

Hlavným koordinátorom všetkých aktivít bola EURES Národná koordináčna kancelária ústredia a jednotlivé aktivity realizovali vyšskolení EURES poradcovia pôsobiaci na úradoch.

Čerpanie NP k 31.12.2022 bolo 2 266 129 eur.



Jednotlivé aktivity:

#### BURZY PRÁCE a ÚČASŤ SIETE na VEL'TRHOCH MAĎARSKÝ DEŇ

Dňa 6. mája 2022 zorganizoval Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Komárne v spolupráci so sieťou EURES Slovensko už po šiesty raz cezhraničnú BPal zameranú na maďarský pracovný trh. ZoZ v Maďarsku si vybrali zo 450 VPM v 32 pracovných pozíciách v odvetví automobilového, chemického a tlačiarenskeho priemyslu. Zamestnávateľa z priemyselného parku v Komárom a Ostrihom ponúkali VPM nielen do výroby, ale aj do administratívy a na technické a inžinierske pozície. Súbežne s BPal prebiehali prezentácie pre študentov stredných a vysokých škôl na tému sieť EURES Slovensko a sezónne práce v EÚ/EHP. EURES poradkyňa z Maďarska predstavila životné a pracovné podmienky v ich krajine. Špecifikom komárňanského regiónu je množstvo pendlerov dochádzajúcich denne za prácou do susedného štátu, preto má organizovanie takéhoto podujatia svoje opodstatnenie.

Aktivita v číslach: počet ponúkaných VPM 450, 32 pracovných pozícií, počet návštevníkov: 550, 78 vhodných ZoZ, prísľubov na zamestnanie: 23, počet vystavovateľov 15.

#### EOJD - WITH EURES TO EUROPE

Ústredie a sieť EURES Slovensko zorganizovalo dňa 12. mája 2022 prvý ročník online medzinárodnej burzy práce (ďalej len „BP“) „With EURES to EUROPE!“. Podujatie sa uskutočnilo na platforme [www.europeanjobdays.eu](http://www.europeanjobdays.eu). Účasť zamestnávateľov aj UoZ bola bezplatná. Slovenskí UoZ získali možnosť uchádzať sa o ponuky VPM v rôznych odvetviach u viac ako 60-tich zamestnávateľov z celej Európy, získali množstvo užitočných informácií vďaka bohatému sprievodnému programu a príležitosť online chatovať so zamestnávateľmi.

Aktivita v číslach: počet oslovených UoZ cez eures.sk 1 307, počet oslovených UoZ poradcami 7 433, registrovaných spoločností 112, zapojených krajín 17, registrovaných EURES poradcov 42, registrovaných UoZ 935, počet nahratých životopisov 730. Najviac UoZ bolo zo SR 167, Španielska 156, krajín mimo EÚ/EHP 153, Talianska 118, zverejnených ponúk 607 (2 785 pozícií), žiadostí o zamestnanie 1 197, interview 126, celková návštevnosť stránky 66 624, online sledovateľov 1 200.

#### EOJD - AUSTRIA IS CALLING

Sieť EURES na Slovensku sa na základe pozvania kolegov z Rakúska zúčastnila online medzinárodnej BP aj spolu s krajinami Chorvátsko, Taliansko, Slovinsko a Rakúsko. Účasť zamestnávateľov aj UoZ bola realizovaná na bezplatnej platforme. Aktivita mala veľmi zaujímavý sprievodný program, prezentácie jednotlivých zahraničných zamestnávateľov a ich ponúkaných pozícií, ohľadom formulárov a dokumentov potrebných pri odchode za prácou do EÚ/EHP krajín, prezentácia ako zaujať svojim životopisom a pod. Jednotliví EURES poradcovia informovali o TP, možnostiach uplatnenia sa a benefitoch pri zamestnaní sa v Rakúsku, Taliansku, Chorvátsku, Slovinsku a na SR.

Aktivita v číslach: počet oslovených UoZ 1 200, 68 registrovaných spoločností (39 z Rakúska, 18 z Talianska, 5 z Chorvátska, 4 zo SR a 2 zo Slovinska) a 29 poradcov z rôznych krajín EÚ/EHP.

#### KARIÉRA EXPO 2022 Košice a Bratislava

Návrat veľtrhu práce Kariéra EXPO na onsite scénu sa úspešne začal 8. júna 2022 v Spoločenskom pavilóne v Košiciach a pokračoval v nasadenom trende 11. októbra v priestoroch Starej tržnice v Bratislave. Na oboch veľtrhoch sa zúčastnilo viac ako 60 zamestnávateľov z viacerých segmentov naprieč administratívou, bankovníctvom, cestovným ruchom, IT, marketingom, obchodom, či výrobou, ktorí ponúkali stovky pracovných príležitostí. Súčasťou oboch podujatí bol program zahŕňajúci prednášky spíkrov a influencerov na témy z oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, voľby zamestnania, sebarozvoja, či kariérneho poradenstva. Svoje zastúpenie mal aj svet internetových technológií a online marketingu, návštevníci mali možnosť otestovať svoje jazykové a IT zručnosti, ako aj vyskúšať modelový pracovný pohovor naživo, rozhovor v anglickom jazyku a prezentáciu seba samého v cudzom jazyku. Aktivita v číslach Košice: viac ako 60 zamestnávateľov, 3 500 návštevníkov, cca 300 klientov v stánku EURES.

Aktivita v číslach Bratislava: viac ako 60 zamestnávateľov, 4 000 návštevníkov, cca 400 klientov v stánku EURES, najväčšie percento návštevníkov veľtrhu bolo z radov nezamestnaných (43 %), zamestnaných (32 %), študentov (14 %) a živnostníkov (6 %).

#### PROFESIA DAYS 2022 Košice

Zaujímavé pracovné príležitosti pritiahli na tohtoročný veľtrh Profesia days v Košiciach takmer 9 tisíc návštevníkov. Toto číslo, podľa slov organizátora, vysoko prevýšilo všetky očakávania. Atraktívne a rozľahlé priestory Kasární Kulturpark, ktoré patria k najväčším kultúrnym centrám na Slovensku sa na dva dni 5. – 6.10.2022 stali prechodným domovom 80 vystavovateľov, medzi ktorými nechýbala sieť EURES Slovensko. Okrem UoZ o prácu to boli aj študenti stredných a vysokých škôl, stredoškolskí pedagógovia a čerství absolventi, ktorí okrem konkrétnych pracovných príležitostí hľadali aj informácie o situácii na slovenskom a európskom TP a možnostiach kariérneho rastu. Zaujímavosťou veľtrhu bol špecializovaný program pre ľudí nad 45 rokov zameraný na zmenu kariéry vo vyššom veku.

Aktivita v číslach: viac ako 80 zamestnávateľov, takmer 9 000 návštevníkov, cca 1 000 klientov v stánku EURES.

#### PRO EDUCO 2022 Košice

14. ročník Medzinárodného veľtrhu vzdelávania PRO EDUCO sa uskutočnil 30.11. – 1.12.2022 a bol zameraný na žiakov a študentov končiacich ročníkov ZŠ a SŠ, ako aj na výchovných poradcov. Okrem možností vzdelávania, veľtrh ponúkol rôzne formy mimoškolských aktivít, rozvoja osobnosti, možností pracovného uplatnenia a doplnkového vzdelávania mladých. Sieť EURES Slovensko poskytovala informácie o situácii na európskom TP a trendoch vývoja priamo vo výstavnom stánku aj formou prezentácií v rámci sprievodného programu. Zároveň ponúkala konkrétne pracovné pozície do krajín EÚ/EHP.

Aktivita v číslach: 57 vystavovateľov, 7 000 návštevníkov, 300 klientov v stánku EURES, viac ako 30 pedagógov a výchovných poradcov zo škôl Košického a Prešovského kraja.

#### Deň kariéry Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

EURES Slovensko, ktoré je od akademického roku 2018/2019 členom Career Clubu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (ďalej len "UPJŠ"), sa 6. apríla 2022 zúčastnilo šiesteho ročníka Dňa kariéry UPJŠ organizovaného poradenským centrom univerzity. Kvôli pretrvávajúcej pandémie, aj tento ročník prebiehal v špeciálnej virtuálnej edícii, avšak vďaka priamemu prenosu na Facebooku UPJŠ mali EURES poradkyne z Košíc možnosť priamo osloviť študentov a predstaviť im sieť a jej služby zamerané na študentov a absolventov/mladých. EURES sa prezentoval v živom vysielaní formou livestreamu, ktorý bol moderovaný zo štúdia a pozostával z rozhovorov s prihlásenými zamestnávateľmi v počte 20, vopred nahraných videí a diskusií. Keďže sieť poskytuje aj poradenské služby, okrem prezentácie samotnej siete v prvej časti rozhovoru bol študentom predstavený aj moderný nástroj Europass, pomocou ktorého si môžu bezplatne vytvoriť štruktúrovaný životopis v rôznych verziách, či motivačné listy na mieru, identifikovať svoje zručnosti, vytvoriť si osobné záznamy a v knižnici uložiť svoje osvedčenia a diplomy, ktoré budú môcť využiť kedykoľvek v budúcnosti.

Je potrebné si uvedomiť, že dobre napísaný životopis je vstupnou bránou na TP /predstavuje začiatok úspešnej pracovnej kariéry. Keďže mladí ľudia sú jednou z cieľových skupín EURESu, Dni kariéry na akademickej pôde sú jedinečnou príležitosťou ako im sprostredkovať dôležité informácie ešte pred vstupom na TP a zároveň budovať dobré meno siete medzi potenciálnymi UoZ.

#### JOB SpoTT 2022

JOB SpoTT 2022 je najväčší veľtrh práce v Trnavskom kraji. Návštevníkom podujatia prináša nielen informácie o VPM, platoch a benefitoch, ale aj prehľad o zamestnávateľoch, ich firemnej kultúre, či nových technológiách, ktoré využívajú. Siedmy ročník tohto podujatia sa konal v Trnave 28.1.2022 po pandemickej prestávke, prilákal veľký počet návštevníkov a vystavovateľov. Súčasne s veľtrhom prebiehali odborné prezentácie a workshopy na rôzne témy, ktoré viedli skúsení spikri a zástupcovia zúčastnených spoločností, napr. ako zvládnuť pohovor, ako napísať životopis, individuálny koučing pre stredoškolákov.

Aktivita v číslach: 130 klientov v stánku EURES; 30 vystavovateľov.

#### JOB FORUM 2022

12. ročník veľtrhu pracovných príležitostí a vzdelávania JOB FORUM 2022 sa konal v areáli výstavniska Expo Center v Trenčíne. Súčasťou veľtrhu bol aj 22. ročník prezentačnej výstavy "Stredoškolák" a 2. ročník výstavy "Vysokoškolák", ktorej cieľom bolo ponúknuť portfólio študijných odborov jednotlivých vysokých škôl (ďalej len "VŠ").

Aktivita v číslach: 112 návštevníkov v stánku EURES, celkovo prišlo 1 108 UoZ.

## DEŇ EURÓPY

Účasť na oslavách Dňa Európy je jedinečnou príležitosťou na šírenie povedomia o výhodách členstva v EÚ. Aj tento rok mohli návštevníci stretnúť EURES na podujatiach organizovaných Zastúpením Európskej komisie

na Slovensku, Kanceláriou Európskeho parlamentu a Europe Direct v Bratislave, Košiciach, Žiline a v Lučenci. Okrem zaujímavých informácií o možnostiach práce alebo stáží v zahraničí sa návštevníci mali možnosť zapojiť do rôznych súťaží o atraktívne ceny.

Dátum a miesta konania: 6.5.2022 Košice, 9.5.2022 Bratislava a Žilina, 10.5.2022 Lučenec.

## POHODA Festival

Sieť EURES Slovensko patrila už po šiestykrát k partnerom festivalu Pohoda 2022. Informačný stánok siete EURES Slovensko slúžil na zviditeľnenie siete EURES medzi návštevníkmi podujatia, poskytovanie informácií o možnostiach zamestnania sa, situácii na TP a životných a pracovných podmienkach v krajinách EÚ/EHP. Počas festivalu prebiehali za asistencie členov siete EURES vedomostné súťaže a kvízy týkajúce sa EÚ a pracovnej mobility. Každý deň prebehlo zlosovanie o hlavnú cenu, výherný balíček s propagačnými materiálmi siete EURES. Aktivita v číslach: 703 návštevníkov v stánku siete EURES, do vedomostných súťaží sa počas troch dní podujatia zapojilo spolu 331 súťažiacich, celkový počet návštevníkov festivalu do 30 000.

## SPOLUPRÁCA siete EURES s EÚ inštitúciami EURÓPA NA DOSAH

Cieľom aktivity bolo vytvoriť priestor na vzájomnú výmenu názorov a informácií, obzvlášť pre výchovných poradcov SŠ a vytvoriť základ pre ďalšiu spoluprácu medzi týmito organizáciami. Každá zo zastupujúcich organizácií mala možnosť prezentovať aktivity a predstaviť to, čo jednotlivé organizácie ponúkajú alebo aktivity, ktoré práve organizuje. Na základe dotazníkov bolo zistené, že takéto stretnutia by ako výchovní poradcovia, tak aj zastupujúce organizácie znova privítali.

Miesta uskutočnenia aktivity: Banská Bystrica, Trenčín, Komárno, Humenné, Poprad a Michalovce.

Zúčastnené inštitúcie: EUROPE Direct, NIVAN, IOM, SAIA, EUROPASS, Centrá Pedagogicko-Psychologického Poradenstva, Centrum dobrovoľníctva v Banskej Bystrici, Centrum SPACE BB a Kariérne Centrum Univerzity J. Selyeho, Komárno.

Aktivita v číslach: 172 účastníkov, spolu s EURES 10 inštitúcií a množstvo kariérnych poradcov zo SŠ z miest, kde sa aktivita konala.

## SPOLUPRÁCA EURES s NIVAM a Europe Direct

EURES poradcovia zorganizovali v spolupráci s NIVAM a Europe Direct informačné stretnutia zamerané na možnosti pracovného uplatnenia v Európe a projekty pre mladých ľudí. Sieť EURES predstavila svoje služby, ponúkla informácie o VPM, TP, živote a práci v európskych krajinách. NIVAM informoval o možnosti neformálneho vzdelávania, výmeny v rámci ERASMUS+, dobrovoľníctva, solidárnych projektov. Europe Direct prezentoval ako sa má mladý človek pripraviť na vstup na TP a možnosti uplatnenia v európskych inštitúciách.

Miesta konania: Poprad 2x, Levoča, Košice 2x, Rožňava 2x, Dolný Kubín, Michalovce, Vranov nad Topľou, Liptovský Mikuláš, Trenčín, Prešov a Nitra.

Termíny konania: počas mesiacov máj – december 2022.

Cieľová skupina: mladí UoZ do 30 rokov, najmä absolventi SŠ a VŠ.

Aktivita v číslach: 271 účastníkov (UoZ) + 9 účastníci (pracovníci úradu).

Na stretnutiach boli zúčastnené inštitúcie: NIVAM, EUROPE Direct, EURES ČR a Rada mládeže Slovenska.

## CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA v rámci siete EURES

Pravidelné stretnutia hlavných aktérov prihraničného TP prinášajú upevnenie kontaktov, prehĺbenie spolupráce a vzájomnú inšpiráciu v rámci zdieľania dobrej praxe. Pre sieť EURES sú stretnutia prínosom v oblasti rozvoja prihraničnej pracovnej mobility.

Prihraničné stretnutie Slovensko a Maďarsko

Aktivita sa uskutočnila 8.4.2022 v Komárne, cieľom bolo poskytnutie vzájomných informácií a posilnenie spolupráce v cezhraničnom regióne.

Témy a prezentácie: Situácia v prihraničnom regióne z pohľadu SR, Situácia v prihraničnom regióne z pohľadu MR, EURES Slovensko a EURES Maďarsko. Celkový počet účastníkov 20.

Workshop „Prihraničná spolupráca EURES so zamestnávateľmi“

Vzájomná výmena skúseností a rozvoj spolupráce so zamestnávateľmi v poľsko - slovenskom prihraničnom regióne.

Aktivita sa uskutočnila 13.9.2022 v Poprade za prítomnosti 20 účastníkov.

Témy a prezentácie: aktuálna situácia na prihraničnom TP Slovensko – Poprad - Kežmarok a Poľsko - KRAKOW - NOVY SACZ, aktivity a činnosti zamerané na zamestnávateľov s prehľadom metodiky práce s VPM v podmienkach slovenských úradov, vrátane siete EURES SK, v podmienkach Poľsko - WUP NOWY SACZ, vrátane siete EURES Poľsko a v podmienkach Poľsko - OHP - NOWY SACZ, vrátane EURES Poľsko a skúseností zamestnávateľov so zamestnávaním obyvateľov z Poľska na Slovensku.

Seminár „Mapovanie potrieb zamestnávateľov v prihraničnom regióne Slovenska, Česka a Poľska“

Zmapovanie situácie na slovenskom, českom a poľskom TP s dôrazom na prihraničné regióny a na automobilový priemysel, predstavené projekty zamestnávateľom, a to služby siete EURES a služby, ktoré napomáhajú odídencom sa uplatniť na miestnom TP a pokryť nedostatkové profesie lokálnych zamestnávateľov.

Aktivita sa uskutočnila 13.12.2022 v Námestove za prítomnosti 18 účastníkov.

WEB eures.sk a SOCIÁLNE SIETE

Portál eures.sk a sociálne médiá sú najdôležitejšími komunikačnými nástrojmi siete EURES Slovensko, využívané a aktualizované dennodenne.

Aktivita v číslach:

10 580 zverejnených VPM do 26 európskych krajín

226 000 používateľov eures.sk

850 000 návštevníkmi zobrazených stránok portálu eures.sk

4,5 milióna webových adries portálu EURES Slovensko zobrazených vyhľadávačmi používateľom vo výsledkoch vyhľadávania.

2 % klientov priemerne prichádza na portál EURES zo sociálnych médií.

Sociálne siete sa stali neoddeliteľnou súčasťou života, preto aj sieť EURES Slovensko si uvedomuje ich dôležitosť a snaží sa na nich aktívne pracovať. Cieľom je ponúknuť aktuálne informácie zo života/aktivít siete EURES a priblížiť ich klientom v reálnom čase. EURES Slovensko zverejňuje príspevky na svojich účtoch na sociálnych sieťach Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube a Instagram.

V roku 2022 EURES Slovensko svoje príspevky zameralo na:

Európsky rok mládeže #EuropeanYearOfYouth

súťaže

zdieľanie príspevkov a videí našich EURES kolegov z krajín EÚ/EHP

tvorba adventného kalendára

promo EURES aktivít, napr.: VPM a sezónne VPM, kampaň Road transport, EU Talent Pool Pilot,

návštevy stredných škôl, Deň Európy, onsite a online BP.

Najúspešnejší príspevok na facebooku sa týkal študenta, ktorý pracoval v kancelárii siete EURES v Komárne: reach 2 925, like 134.

AKTIVITY pre EURES PORADCOV a KOORDINÁTOROV

EURES mítingy

Počas roku 2022 sa uskutočnili 2 onsite a 2 online pracovné stretnutia.

Miesto a termín:

onsite 20.-22.9.2022 Nový Smokovec (29 účastníkov) a 7.– 9.12.2022 Vyhne (25 účastníkov)

online 17.3.2022 (30 účastníkov) a 19.5.2022 (29 účastníkov)

Predmet: interaktívne pracovné stretnutia siete EURES na národnej úrovni

Cieľ: podpora rozvoja siete EURES

Účel: efektívne riešenia pracovných úloh, vzájomná výmena skúseností a informácií o jednotlivých aktivitách a projektoch, spoločné zdieľanie príkladov dobrej praxe v oblasti pracovnej mobility a európskeho TP.

VZDELÁVANIE EURES poradcov na EURÓPSKEJ ÚROVNI

Európska komisia organizuje pre partnerov a členov siete EURES vzdelávacie aktivity rôzneho zamerania. Účastníci si môžu vybrať zo širokej ponuky tém, ktorých cieľom je podpora osobnostného a profesionálneho rastu. Školenia zároveň vytvárajú priestor na socializáciu členov jednotlivých sietí a vytváranie medzinárodných spoluprác

a projektov. V roku 2022 prebiehalo vzdelávanie opäť, len vo virtuálnom priestore, pracovným jazykom bola angličtina. Účastníci niektorých tréningov získali po ich úspešnom absolvovaní certifikáty. Počet absolvovaných školení počas roka: 54.

#### VZDELÁVANIE ZAMESTNANCOV SIETE EURES SLOVENSKO – národná úroveň

Obsahom vzdelávacej aktivity „Rozvoj skupinovej dynamiky“, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 14. – 16. 6. 2022, bolo prehĺbenie a získanie nových vedomostí, znalostí a neustále vzdelávanie členov siete. Forma vzdelávania bola kombináciou prezentácií od školiteľov, workshopov, prípadových štúdií a diskusií. Časť vzdelávania sa konala aj v exteriéri ubytovacieho zariadenia, kde sa pracovalo v skupinách napr. pri SWOT analýze - nástroj strategického plánovania používaný na hodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb, ktoré spočívajú v našom národnom projekte a následnom vyhodnotení tejto analýzy. Jednotlivé aktivity boli lektormi pripravené tak, aby sa aktívne zapojil každý UoZ, podporoval sa tímový duch a vzájomná dôvera pri riešení úloh. Vzdelávacia aktivita trvala 3 dni, počet hodín na účastníka bol 16, celkový počet účastníkov 31 a dvaja externí lektori.

#### Podpora rekvalifikácie UoZ - § 54 ods. 1 písm. d)

Rekvalifikácia (REPAS+) je príprava UoZ na uplatnenie sa na TP s cieľom nadobudnutia odborných vedomostí a zručností v rekvalifikačnom kurze. UoZ, ktorý má problém uplatniť sa na TP, môže si zvoliť druh pracovnej činnosti, na ktorú sa chce rekvalifikovať a tiež poskytovateľa rekvalifikácie, ktorý rekvalifikáciu zrealizuje. Úrad uhrádza UoZ 100 % nákladov na rekvalifikáciu (kurzovné) a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,76 eura za každý absolvovaný deň rekvalifikačného kurzu realizovaný prezenčnou formou.

V roku 2022 bolo na rekvalifikačné kurzy zaradených 5 385 UoZ. Z celkového počtu UoZ bolo 2 380 mužov (44,20 %) a 3 005 žien (55,80 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (49,86 %) tvorili UoZ vo veku od 30 do 49 rokov, v počte 2 685 UoZ. Z hľadiska vzdelania UoZ, najvyšší podiel (44,55 %) tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním v počte 2 399 UoZ. Z celkového počtu 5 385 UoZ zaradených na rekvalifikačný kurz (REPAS+) bolo 3 758 ZUoZ (69,79%), najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 2 477 UoZ (46,00 %).

Príspevok na podporu rekvalifikácie UoZ bol v roku 2022 poskytnutý 4 615 UoZ. Celková výška poskytnutého príspevku bola 3 643 318 eur, z toho príspevok na kurzovné vo výške 3 247 767 eur a príspevok na cestovné a stravné vo výške 395 551 eur.

#### Podpora kľúčových kompetencií UoZ - § 54 ods. 1 písm. d)

V rámci kompetenčných kurzov (KOMPAS+) sa podporujú vybrané kľúčové kompetencie UoZ uplatniteľné na TP, ktorými sú komunikačné zručnosti (vrátane sociálnych kompetencií), osobnostný rozvoj (vrátane manažérskych a podnikateľských kompetencií), počítačové zručnosti a jazykové zručnosti. S ohľadom na posilňovanie kľúčových kompetencií, UoZ si môže zvoliť kompetenčný kurz, o ktorý má záujem a tiež poskytovateľa kompetenčného kurzu, ktorý kompetenčný kurz zrealizuje. Úrad uhrádza UoZ 100 % nákladov na kompetenčný kurz (kurzovné) a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,76 eura za každý absolvovaný deň kompetenčného kurzu realizovaný prezenčnou formou.

V roku 2022 bolo na kompetenčné kurzy zaradených 1 150 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 347 mužov (30,17 %) a 803 žien (69,83 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (59,39 %) tvorili UoZ vo veku od 30 do 49 rokov, v počte 683. Z hľadiska vzdelania, najpočetnejšiu skupinu tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (37,30 %) v počte 429. Z celkového počtu 1 150 UoZ zaradených na kompetenčný kurz (KOMPAS+) bolo 718 ZUoZ (62,43 %), najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 473 UoZ (41,13 %).

Príspevok na podporu kľúčových kompetencií UoZ bol v roku 2022 poskytnutý 1 037 UoZ. Celková výška poskytnutého príspevku bola 695 929 eur, z toho príspevok na kurzovné vo výške 662 938 eur a príspevok na cestovné a stravné vo výške 32 991 eur.

#### NP „Nestrať prácu - vzdelávaj sa - § 54 ods.1 písm. d)“

Realizácia NP „Nestrať prácu - vzdelávaj sa - § 54 ods.1 písm. d)“ začala vo februári 2022. Cieľom tohto NP je podpora zamestnanosti, zamestnateľnosti a adaptability ZoZ, prostredníctvom realizácie cieleho vzdelávania. Projekt podporuje vzdelávanie zamerané na individuálne potreby, možnosti a schopnosti ZoZ s ohľadom

na požiadavky TP, s prihliadnutím na potrebné zručnosti, najmä v oblasti nedostatkových profesií, digitalizácie a automatizácie a zeleného hospodárstva, resp. v inej oblasti, pokiaľ je vzdelávanie zamerané na získanie zručností v súlade s individuálnymi potrebami ZoZ a v súlade s potrebami TP. S cieľom zlepšiť postavenie ZoZ na TP, môže byť podporené vzdelávanie, ktoré je zamerané na jeho kariérny rast vo vzťahu k jeho aktuálnej alebo budúcej profesii a ktoré bude zohľadňovať meniace sa požiadavky TP.

V roku 2022 bolo na vzdelávanie zaradených 4 015 ZoZ, z toho bolo 3 404 mužov (84,78 %) a 611 žien (15,22 %). Z hľadiska veku tvorili najvyšší podiel ZoZ vo veku 30 – 49 rokov v počte 2 386 ZoZ (59,43 %). Z hľadiska vzdelania, najpočetnejšiu skupinu tvorili ZoZ s úplným stredným odborným vzdelaním v počte 1 862 (46,38 %).

Po úspešnom ukončení vzdelávania, úrady poskytujú príspevok na vzdelávanie ZoZ v hodnote kurzovného, ktorý bol v roku 2022 poskytnutý 1 169 ZoZ v celkovej výške 1 205 031 eur.

#### Projekt „Pomáhame odídencom“

V nadväznosti na okolnosti na Ukrajine, vláda SR Uznesením č. 144 z 28.02.2022 schválila návrh na vyhlásenie poskytovania dočasného útočiska podľa § 29 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov štátnym občanom Ukrajiny a ich rodinným príslušníkom v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine, ktorý spôsobil hromadný prílev cudzincov na územie SR.

Cieľom projektu je uľahčiť osobám z cieľovej skupiny sociálne začlenenie a integráciu na TP v SR poskytovaním nástrojov a služieb podporujúcich zlepšenie ich zamestnateľnosti a uplatnenia sa na TP. Projekt je realizovaný od apríla 2022. Cieľovou skupinou sú odídenci, t. j. osoby, ktoré majú v SR udelené dočasné útočisko (vydaný doklad o tolerovanom pobyte na území SR s označením „ODÍDENEČ“) a ktoré prejavia záujem o poskytnutie podporných opatrení v rámci tohto projektu. V rámci hlavnej aktivity projektu sú realizované 4 opatrenia:

- Opatrenie č. 1 Vzdelávanie odídencom

V rámci tohto opatrenia sa realizuje vzdelávanie odídencom zamerané na získanie vedomostí, schopností a zručností potrebných pre ich sociálne začlenenie a integráciu na TP.

Na vzdelávanie bolo v roku 2022 zaradených 2 652 odídencom, z toho bolo 407 mužov (15,35 %) a 2 245 žien (84,65 %). Z hľadiska veku tvorili najvyšší podiel odídenci vo veku od 30 do 49 rokov v počte 1 600 (60,33%). Z hľadiska vzdelania, najpočetnejšiu skupinu tvorili odídenci s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v počte 1 261 (31,41 %).

Po úspešnom ukončení vzdelávania, úrady poskytujú príspevok na vzdelávací kurz pre odídencov, ktorý pozostáva z príspevku na vzdelávací kurz v hodnote kurzovného (príspevok na kurzovné) a paušálneho príspevku na pokrytie časti nevyhnutých osobných výdavkov súvisiacich s účasťou na vzdelávacom kurze. Príspevok na vzdelávací kurz v rámci tohto opatrenia bol poskytnutý 1 835 odídencom v celkovej výške 1 126 752 eur, z toho príspevok na kurzovné vo výške 972 028 eur a paušálny príspevok vo výške 154 724 eur.

- Opatrenie č. 2 Podpora mobility

Žiadaná suma v rámci tohto opatrenia v roku 2022 predstavuje spolu 431 370 eur. Do opatrenia bolo zaradených 1 396 odídencom, z toho 1 175 žien (84,16 %) a 221 mužov (15,83 %). V rámci opatrenia bolo v roku 2022 dohodnutých 376 921 eur a vyčerpaných 131 257 eur.

- Opatrenie č. 3 Dobrovoľnícke činnosti

V rámci opatrenia bolo v roku 2022 predložených 597 žiadostí odídencom, z ktorých bolo schválených 576 žiadostí o zaradenie na dobrovoľnícku činnosť, čo predstavuje 96,48 %. Zároveň bolo predložených 242 žiadostí zamestnávateľov, z ktorých bolo schválených 576 žiadostí (96,28 %). Žiadaná suma v rámci tohto opatrenia za zamestnávateľov a odídencom predstavuje spolu 1 093 352 eur. Do opatrenia bolo zaradených 521 odídencom, z toho 461 žien (88,48 %) a 60 mužov (11,52 %). V rámci opatrenia bolo v roku 2022 s odídencomi a zamestnávateľmi dohodnutých 1 038 520 eur a vyčerpaných 392 056 eur.

- Opatrenie č. 4 Zapracovanie u zamestnávateľa

V rámci opatrenia bolo v roku 2022 predložených 232 žiadostí odídencom, z ktorých bolo schválených 217 žiadostí o zaradenie na zapracovanie u zamestnávateľa, čo predstavuje 93,53 %. Zároveň bolo predložených 133 žiadostí zamestnávateľov, z ktorých bolo schválených 126 žiadostí (94,73 %). Žiadaná suma v rámci tohto opatrenia za zamestnávateľov a odídencom predstavuje spolu 241 284 eur. Do opatrenia bolo zaradených 192 odídencom, z toho 162 žien (84,73 %) a 30 mužov (15,27 %). V rámci opatrenia bolo v roku 2022 s odídencomi a zamestnávateľmi dohodnutých 222 157 eur a vyčerpaných 121 942 eur.

#### Projekt „Pomáhame odídencom - poradenstvo“

Cieľom projektu je uľahčiť odídencom začlenenie a integráciu na TP prostredníctvom poskytovania poradenských služieb v oblasti orientácie na TP, v závislosti od individuálnych potrieb odídenca a v nadväznosti na špecifiká vybraného regiónu v rámci SR. Poradenské služby v rámci tohto projektu sú realizované formou poradenského procesu v rozsahu 9 hodín pre osobné stretnutia poradcu s jedným odídencom, pričom poradenský proces môže v prípade záujmu odídenca pokračovať dištančným spôsobom. Osobné stretnutia sú realizované individuálnou alebo skupinovú formou.

Od začiatku realizácie projektu (máj 2022) do 31.12. 2022 bol poradenský program poskytnutý 3 558 odídencom, z ktorých 215 pokračovalo v poradenskom procese aj dištančnou formou.

Po absolvovaní osobnej účasti môže odídenec získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom programe (cestovné, stravné a pod.) vo výške 4,46 eura za každý jeden deň účasti. Za rok 2022 bolo v rámci realizácie projektu na paušálny príspevok vyplatených 42 651 eur.

Interný projekt „Buď aktívny - zamestnaj sa“

V roku 2022 pokračovala realizácia interného motivačného projektu „Buď aktívny - zamestnaj sa“, ktorý je určený pre mladých do 29 rokov a je realizovaný v súlade s Národným plánom implementácie Záruky pre mladých ľudí v SR, ktorý prerokovala a vzala na vedomie vláda SR na svojom rokovaní dňa 5.2. 2014.

Cieľom projektu je motivovať mladých UoZ do 29 rokov k zvyšovaniu zamestnanosti, zvýšením ich záujmu uplatniť získané zručnosti, znalosti a praktické skúsenosti v praxi na otvorenom TP, ale aj ich zamestnateľnosti.

V rámci tohto projektu mali v priebehu v roku 2022 UoZ možnosť využiť jednotlivé AOTP, OPS, účasť na VK, národných a regionálnych projektoch realizovaných úradom, samostatný informačno - poradenský nástroj – internetový portál na vyhľadávanie VPM <http://www.sluzbyzamestnanosti.gov.sk> (nahradil portál [www.istp.sk](http://www.istp.sk)), ktorý bol spustený od 1.2. 2022 a klientom pomáhal, okrem iného, aj šetriť vlastné finančné prostriedky a svoj čas (pri hľadaní si vhodného zamestnania na základe osobných požiadaviek) a kontaktovať zamestnávateľa z pohodlia domova.

Do projektu bolo od začiatku jeho realizácie k 31.12. 2022 zaradených 96 914 UoZ/mladých do 29 rokov, čo predstavuje 92,87 % z celkového počtu UoZ do 29 rokov evidovaných na úradoch k začiatku realizácie projektu (104 349). Intenzívnou individuálnou prácou sa podarilo umiestniť na TP 47 645 UoZ, čo je 49,16 % z počtu zaradených mladých UoZ do interného motivačného projektu. Projekt je zabezpečovaný vlastnými zamestnancami úradov, bez finančných nárokov z AOTP.

Interný projekt „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“

Aj v roku 2022, jedným z opatrení Akčného plánu na posilnenie integrácie DN UoZ na TP v SR bola realizácia interného projektu „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“. Cieľom projektu, ktorý je realizovaný vlastnými personálnymi kapacitami, bez finančných nárokov z AOTP, je zvýšenie zamestnanosti a uplatniteľnosti DN UoZ na TP prostredníctvom intenzívneho individuálneho prístupu zo strany zamestnancov úradu (poskytovanie informačno - poradenských služieb, vydávanie odporúčaní, zaraďovanie na VK, nástroje AOTP...), ale aj DN UoZ. Intenzívnou prácou namotivovať DN UoZ k aktivite pri hľadaní zamestnania, zlepšení svojho sociálneho statusu, ako aj statusu celej rodiny.

Do projektu bolo od začiatku jeho realizácie (1.2.2017) k 31.12.2022 zaradených 76 318 DN UoZ, čo predstavuje 56,72 % podiel z počtu všetkých DN UoZ na úradoch k začiatku realizácie projektu (134 555). Z uvedeného počtu boli mladí do 29 rokov v počte 9 132, čo je 11,97 % z počtu zaradených, od 29 do 50 rokov veku 42 638, t.j. 55,87 % podiel z počtu zaradených a 24 548 DEN nad 50 rokov veku, čo je 32,16 %.

Intenzívnou individuálnou prácou sa podarilo umiestniť k 31.12. 2022 na TP 14 701 DN UoZ, čo je 19,26 % podiel z počtu zaradených DN UoZ do interného motivačného projektu.

### Projekt „Prvá pomoc“

Ústredie a úrady realizovali od apríla 2020 do februára 2022 projekt „Prvá pomoc“, ktorého cieľom bolo poskytnúť zamestnávateľským subjektom podporu na udržanie PM formou poskytovania príspevku zamestnávateľovi a podporu SZČO na udržanie prevádzkovania ich činnosti z dôvodu vyhlásenia a trvania mimoriadnej situácie. Projekt prispel k zmierneniu ekonomických dopadov na zamestnanosť, práve v dôsledku rozšírenia COVID - 19 a následne vyhlásenou mimoriadnou situáciou a prislúchajúcimi prijatými opatreniami.

Hlavná aktivita projektu bola zameraná na poskytovanie finančného príspevku na podporu udržania PM zamestnávateľovi, ktorý udržal PM aj v prípade pretrvávajúcich vážnych prevádzkových dôvodov, na základe ktorých na prechodné obdobie prerušil alebo obmedzil svoju prevádzkovú činnosť, s cieľom posilniť štruktúrne stabilnú zamestnanosť a poskytovanie finančného príspevku na podporu SZČO na udržanie prevádzkovania ich

činnosti. Príspevok sa neposkytuje na podporu udržania PM zamestnanca, na ktorého zamestnávanie bol na to isté obdobie poskytnutý iný príspevok na mzdu/CCP zamestnanca v rámci iných nástrojov AOTP. V rámci hlavnej aktivity projektu boli realizované 4 opatrenia:

- Opatrenie č. 1 Podpora zamestnávateľov, ktorí v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie (ďalej len „MS“), núdzového alebo výnimočného stavu na základe Opatrenia Úradu verejného zdravotníctva (ďalej len „ÚVZ“) uzatvorili alebo zakázali prevádzky

Oprávnený žiadateľ: zamestnávateľ (okrem subjektov verejnej správy), vrátane SZČO, ktorá je zamestnávateľom, ktorý v čase vyhlásenej MS udrží PM aj v prípade povinnosti prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti na základe Opatrenia ÚVZ (alebo rozhodnutia iného príslušného orgánu).

Týmto opatrením bolo v roku 2022 podporených 1 695 subjektov, v rámci ktorých bolo podporených 20 017 zamestnancov. Finančný príspevok poskytnutý na toto opatrenie bol vo výške 8 022 924 eur.

- Opatrenie č. 2 Podpora SZČO, ktoré v čase vyhlásenia MS, núdzového alebo výnimočného stavu na základe Opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky alebo ktorým poklesli tržby

Oprávnený žiadateľ: SZČO, ktorá v čase vyhlásenej MS prerušila alebo obmedzila vykonávanie alebo prevádzkovanie SZČ na základe Opatrenia ÚVZ (alebo rozhodnutia iného príslušného orgánu) alebo SZČO, ktorej poklesli tržby

Týmto opatrením bolo v roku 2022 podporených 165 738 SZČO. Finančný príspevok poskytnutý na toto opatrenie bol vo výške 116 523 425 eur.

- Opatrenie č. 3 Podpora zamestnávateľov zasiahnutých mimoriadnou situáciou

Oprávnený žiadateľ: zamestnávateľ (okrem subjektov verejnej správy), vrátane SZČO, ktorá je zamestnávateľom, ktorý v čase vyhlásenej MS udrží PM aj v prípade prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti alebo poklesu tržieb.

Alternatíva 3A - úhrada náhrady mzdy zamestnanca, ktorému zamestnávateľ nemôže pridelovať prácu z dôvodu prekážky na strane zamestnávateľa

Týmto opatrením bolo v roku 2022 podporených 10 987 subjektov, v rámci ktorých bolo podporených 252 193 zamestnancov. Finančný príspevok poskytnutý na toto opatrenie bol vo výške 84 773 042 eur.

Alternatíva 3B - paušálny príspevok na úhradu časti mzdových nákladov na každého zamestnanca, v závislosti od poklesu tržieb zamestnávateľa

Týmto opatrením bolo v roku 2022 podporených 12 621 subjektov, v rámci ktorých bolo podporených 112 171 zamestnancov. Finančný príspevok poskytnutý na toto opatrenie bol vo výške 61 541 066 eur.

- Opatrenie č. 4 Podpora vybraných skupín SZČO, ktoré v čase vyhlásenia MS nemajú žiaden iný príjem

Oprávnený žiadateľ - SZČO, ktorá nemá žiaden iný príjem (z podnikateľskej, nepodnikateľskej a závislej činnosti) a ktorá prerušila vykonávanie/prevádzkovanie svojej činnosti a nepozastavila alebo nezrušila oprávnenie na jej vykonávanie/prevádzkovanie

Týmto opatrením bolo v roku 2022 podporených 26 201 SZČO. Finančný príspevok poskytnutý na toto opatrenie bol vo výške 7 962 670 eur.

Celková výška poskytnutých finančných prostriedkov v rámci projektu „Prvá pomoc“ za rok 2022 bola 278 130 451 eur. V rámci projektu bolo podporených v roku 2022 celkovo 576 319 zamestnancov/SZČO.

### **Projekt „Poskytnutie mimoriadnej finančnej podpory pre zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb a vybraných subjektov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately za obdobie druhej vlny pandémie“**

Projekt „Poskytnutie mimoriadnej finančnej podpory pre zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb a vybraných subjektov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“) za obdobie druhej vlny pandémie“ (ďalej len „projekt“), ktorý sa realizoval prostredníctvom úradov v rámci SR ako AOTP podľa § 54 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti.

Výška finančných príspevkov stanovená na realizáciu bola 31,55 mil. eur.

Oprávneným obdobím bolo obdobie od 1. 7. 2021 do dňa podania žiadosti o poskytnutie príspevku, najdlhšie však do 30.11. 2021.

Cieľom projektu bolo poskytnutie mimoriadnych odmien zamestnancom, ktorí v čase núdzového stavu plnili nielen bežné pracovné úlohy, ale nad ich rámec zabezpečovali v priamom kontakte s rôznymi cieľovými skupinami klientov (seniori, osoby so ZP alebo nepriaznivým zdravotným stavom, ľudia bez domova, ohrozené deti, rizikové rodiny a pod.) potreby klientov, a to často v extrémnych podmienkach.



Oprávneným žiadateľom projektu bol zamestnávateľ, ktorý v období od 1. 7. 2021 do dňa podania žiadosti o poskytnutie finančného príspevku vyplatil mimoriadnu odmenu zamestnancom.

Za zamestnávateľa sa na účely projektu považoval:

- právnická osoba, ktorá má sídlo alebo sídlo svojej organizačnej jednotky na území SR, alebo fyzická osoba, ktorá má na území SR trvalý pobyt a ktorá zamestnáva fyzickú osobu v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu,
- organizačná zložka zahraničnej právnickej osoby alebo zahraničnej fyzickej osoby s pracovnoprávnou subjektivitou, ktorá je oprávnená podnikat' na území SR podľa osobitného predpisu, konkrétne:
  - poskytovateľa sociálnych služieb,
  - právnické osoby (subjekty štátnej správy), ktoré vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a poskytujú poradenskopsychologické služby na úradoch
  - fyzické alebo právnické osoby, ktoré vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na základe udelenej akreditácie alebo centrá pre deti a rodiny zriadené obcou, vyšším územným celkom alebo ústredím
  - subjekty zapojené v NP - Podpora a zvyšovanie kvality terénnej sociálnej práce (Kód ITMS 2014+: 312041Y376) alebo NP Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunití II. (Kód ITMS 2014+: 312051Z511).

Oprávneným zamestnancom bol každý zamestnanec, bez ohľadu na jeho pracovné zaradenie a druh vykonávanej činnosti, ktorý pracoval v rozhodujúcom období, t. j. v období od 1. 10. 2020 do 14.5.2021 (pričom nebolo podmienkou splniť celé obdobie) a jeho pracovný pomer v mesiaci, za ktorý bola vyplatená odmena, trval (napr. zamestnanec dostal odmenu v 9/2021, výplata na účet mu príde v 10/2021). Oprávneným zamestnancom bol aj zamestnanec, ktorý nastúpil do zamestnania počas uvedeného obdobia. Neoprávneným zamestnancom bol zamestnanec, ktorý nastúpil do zamestnania 15. mája a neskôr.

Za oprávnený výdavok sa považovalo 676 eur na zamestnanca v pracovnom pomere uzatvorenom na kratší pracovný čas, avšak jeho pracovný čas bol viac ako polovica ustanoveného týždenného pracovného času. V prípade zamestnanca, ktorý mal uzatvorený pracovný pomer na ktaší pracovný čas, avšak jeho pracovný čas bol rovný alebo nižší ako je ustanovený týždenný pracovný čas, bola maximálna výška refundovaných nákladov mimoriadnych odmien vo výške 338 eur na zamestnanca.

Žiadosti o poskytnutie finančného príspevku v rámci tohto projektu bolo možné podávať od 1.9.2021 do 31.12.2021 formou elektronického podania prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy - slovensko.sk. Pomoc bola zamestnávateľom poskytnutá jednorazovo formou úhrady oprávnených výdavkov.

Celková výška poskytnutých finančných prostriedkov za rok 2022 bola 684 851 eur. V roku 2022 bolo podporených 1 137 zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb u 93 žiadateľov.

### **Projekt „Projekt na podporu udržania pracovných miest, na ktorých sa vykonáva alebo prevádzkuje samostatná zárobková činnosť v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránenia ich následkov“**

Projekt „Projekt na podporu udržania pracovných miest, na ktorých sa vykonáva alebo prevádzkuje samostatná zárobková činnosť v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránenia ich následkov“ sa realizoval prostredníctvom úradov v rámci SR ako AOTP podľa § 54 ods. 1 písm. e) zákona o službách zamestnanosti.

Cieľom projektu bola podpora udržania PM, na ktorých sa vykonáva alebo prevádzkuje SZČ v čase vyhlásenej MS, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránenia ich následkov, v priamej súvislosti s pandémiou COVID - 19. Oprávneným obdobím bol marec 2022.

Oprávneným žiadateľom bola SZČO, ktorej v čase vyhlásenej MS, núdzového stavu alebo výnimočného stavu poklesli tržby najmenej o 40 %.

Príspevok nebolo možné poskytnúť SZČO, ktorá za mesiac marec 2022 poberala materské, rodičovský príspevok alebo nemocenské (ak poberanie patrilo za celý kalendárny mesiac).

Za oprávnený výdavok sa považoval príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti pre SZČO vo výške 60 % vymeriavacieho základu SZČO, z ktorého je SZČO povinná platiť poisťné na sociálne poisťenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie k 28. februáru 2022, najviac v sume príspevku 810 eur.

V prípade, ak mal žiadateľ zároveň uzatvorený pracovný pomer/dohodu o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, od výšky príspevku sa odpočítala suma čistého príjmu z tohto pracovného

pomeru/dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru za kalendárny mesiac, za ktorý príspevok žiadal.

Finančný príspevok poskytoval miestne príslušný úrad, v ktorého územnom obvode SZČO prevádzkuje alebo vykonáva SZČ, alebo iný úrad určený ústredím.

Žiadosti o poskytnutie finančného príspevku v rámci tohto projektu bolo možné podávať od 1.3.2022 do 30.4.2022. Pomoc bola SZČO poskytnutá jednorazovo formou úhrady oprávnených výdavkov.

Celková výška poskytnutých finančných prostriedkov za rok 2022 bola 2 820 325 eur pre 8 018 SZČO.

### **Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)**

Úrad môže poskytnúť príspevok na zriadenie CHD alebo CHP zamestnávateľovi, ktorý na zriadené PM v CHD/CHP prijme do pracovného pomeru UoZ, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím (ďalej len „OZP“), vedeného v evidencii UoZ najmenej jeden mesiac. Príspevok sa poskytuje na úhradu časti nákladov na zriadenie PM pre OZP v CHD/CH, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie vykonávania pracovnej činnosti OZP a súvisia so zriadením tohto PM. Výška príspevku je naviazaná na CCP, vypočítanú z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR, pričom je závislá aj od priemernej MEN v okrese, v ktorom zamestnávateľ zriaďuje CHD/CHP. Dĺžka zachovania zriadeného pracovného miesta v CHD/CHP je najmenej 2 roky.

Vzhľadom na skutočnosť, že poskytovanie tohto príspevku, na ktorý nie je zo zákona právny nárok, bolo dňom 1.4.2020 v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie COVID - 19 ministerstvom pozastavené, nebolo prostredníctvom tohto príspevku v roku 2022 podporené vytvorenie žiadneho PM v CHD/CHP.

### **Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)**

Úrad môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva viac ako 25 % OZP z priemerného evidenčného počtu zamestnancov podľa § 63 ods. 3 zákona o službách zamestnanosti a ktorý nemá priznané postavenie CHD alebo CHP, príspevok na udržanie OZP v zamestnaní, ak oň písomne požiada. Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi na úhradu preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie platených zamestnávateľom mesačne zo mzdy zamestnanca, ktorý je OZP. Príspevok je poskytnutý na základe písomnej dohody uzatvorenej medzi úradom a zamestnávateľom.

Z dôvodu zastavenia realizácie tohto fakultatívneho nástroja AOTP, v roku 2022 neboli podporení žiadni prijímatelia (zamestnávatelia) a nedošlo ani k čerpaniu finančných prostriedkov.

### **Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)**

Úrad môže poskytnúť príspevok OZP na SZČ prevádzkovanú na CHP nepretržite najmenej dva roky. Príspevok sa poskytuje UoZ – OZP, ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona, alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu, vrátane hospodárenia v lesoch podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Výška príspevku sa odvíja od zákona o službách zamestnanosti definovaného násobkom CCP a od priemernej MEN v príslušnom okrese.

Príspevok OZP na SZČ v roku 2022 nebol poskytovaný. Poskytovanie tohto príspevku, na ktorý nie je právny nárok, bolo v súvislosti s COVID - 19 ministerstvom pozastavené. Príspevok OZP na SZČ bol poskytovaný v rámci NP Chyť sa svojej šance, Opatrenie č. 1. V rámci uvedeného NP – Opatrenie č. 1, v roku 2022 bol príspevok poskytnutý 108 OZP.

### **Príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)**

Príspevok na činnosť pracovného asistenta sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva OZP alebo SZČO, ktorá je OZP. Príspevok sa poskytuje v prípade, ak potreba pracovného asistenta vyplýva z druhu ZP a z vykonávanej pracovnej činnosti OZP. Maximálna výška príspevku je 70 % CCP definovanej zákonom o službách zamestnanosti. Na príspevok je právny nárok.

Úrady v roku 2022 podporili 955 prijímateľov príspevku (v roku 2021 ich bolo 900), z toho 480 zamestnávateľov a 475 SZČO so ZP, pričom počet osôb, ktorých sa podpora týkala, vzrástol na 1 392. V roku 2022 bola celková suma čerpaných finančných prostriedkov 9 035 929 eur (v porovnaní s rokom 2021 medziročný nárast o 1 625 034 eur).

**Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)**

Úrad poskytuje zamestnávateľovi na zamestnávanie OZP v CHD alebo na CHP alebo SZČO, ktorá je OZP a ktorá na CHP prevádzkuje alebo vykonáva SZČ, príspevok na úhradu prevádzkových nákladov CHD alebo CHP a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov, ak o príspevok písomne požiada. Príspevok je poskytnutý na základe písomnej dohody uzatvorenej medzi úradom a zamestnávateľom alebo medzi úradom a SZČO so ZP.

V roku 2022 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 7 822 OZP zamestnaných v CHD a na CHP (medziročne pokles o 251 OZP). Celková čerpaná suma na úhradu týchto nákladov bola 32 535 271 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 1 705 478 eur.

**Tabuľka 9 Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2021 podľa ekonomickej činnosti**

v eur/zam./mes.

Sekcie SK NACE Rev.2	Celkové náklady práce	Priame náklady spolu	z toho		v tom			Subven- cie
			mzdy	náhrady mzdy	Nepriame náklady spolu	z toho povinné príspevky na sociálne poistenie	nepovinné príspevky na sociálne poistenie	
<b>Priemer za SR</b>	<b>1 804</b>	<b>1 343</b>	<b>1 150</b>	<b>181</b>	<b>505</b>	<b>465</b>	<b>10</b>	<b>-44</b>
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	1 488	1 090	952	134	412	381	6	-14
B Ťažba a dobývanie	1 962	1 427	1 210	202	591	508	31	-56
C Priemyselná výroba	1 802	1 332	1 139	185	517	467	12	-46
D Dodávka elekt., plynu, pary a stud. vzduchu	2 872	2 035	1 725	269	843	718	42	-6
E Dodávka vody	1 647	1 207	1 025	168	475	426	20	-35
F Stavebníctvo	1 449	1 112	951	150	405	382	3	-68
G Veľkoobchod a maloobchod	1 664	1 262	1 088	165	464	434	4	-62
H Doprava a skladovanie	1 631	1 220	1 045	161	478	430	12	-68
I Ubytovacie a stravovacie služby	847	759	573	185	277	265	1	-189
J Informácie a komunikácia	3 144	2 332	2 292	258	846	792	13	-34
K Finančné a poisťovacie činnosti	3 100	2 241	2 217	275	862	761	28	-3
L činnosti v oblasti nehnuteľností	1 686	1 257	1 251	138	453	431	5	-23
M Odborné vedecké a technické činnosti	2 097	1 566	1 529	177	562	532	9	-31
N Administratívne a podporné služby	1 424	1 086	1 081	151	397	376	4	-59
O Verejná správa a obrana	2 019	1 459	1 451	158	561	501	18	-1
P Vzdelávanie	1 786	1 300	1 297	232	487	453	11	-2
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	2 074	1 535	1 508	177	554	527	9	-15
R Umenie, zábava a rekreácia	1 456	1 129	1 122	225	418	391	6	-91
S Ostatné činnosti	1 340	1 029	1 025	138	369	356	2	-59

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce  
Vysvetlivka:(-) – jav sa nevyskytoval

**Tabuľka 10 Vyhlásené výzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2022**

Názov národného projektu/žiadateľ  Výzva pre DOP/Vyhlasovateľ	Popis	Časová oprávnenosť projektu/ dátum vyhlásenia výzvy	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ v eurách
Prioritná os 3 Zamestnanosť			
NP Inštitút sociálnej ekonomiky  Žiadateľ:  Implementačná agentúra MPSVR	Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR realizuje od júna 2018 Národný projekt Inštitút sociálnej ekonomiky (ďalej len „NP ISE“). Cieľom NP ISE je vytvorenie a pilotné overenie fungovania systému podpory rozvoja sociálnej ekonomiky v Slovenskej republike na základe zákona č. 112/2018 Z. z. Regionálne centrá sociálnej ekonomiky zvyšujú povedomie o sociálnej ekonomike, koordinovane poskytujú záujemcom a potenciálnym subjektom sociálnej ekonomiky informácie o sociálnom podnikaní, informujú o zákone č. 112/2018 Z. z., a taktiež usmerňujú a poskytujú nevyhnutnú pomoc a podporu pri rozbehu novovznikajúcim sociálnym podnikom. Kľúčovou úlohou regionálnych centier sociálnej ekonomiky je bezplatne poskytovať prvotné všeobecné informácie širokej verejnosti v lokálnom prostredí, vyhľadávať potenciálnych záujemcov a motivovať ich k zakladaniu sociálnych podnikov s cieľom zvýšenia regionálnej zamestnanosti ako i následnej udržateľnosti. Realizácia projektu má vytvoriť priestor pre sociálne orientovanú ekonomiku ako integrálnu súčasť verejnej ekonomiky spoločnosti. V rámci aktivít projektu vznikla sieť podporných regionálnych centier sociálnej ekonomiky v každom krajskom meste spolu so zastúpením v Bratislave na úrovni centrálnej koordinačnej jednotky. Regionálne centrá sociálnej ekonomiky zamestnávali v roku 2022 - cca 37 zamestnancov.	06/2018 - 05/2022	8 279 432,08
NP Podpora integračným podnikom  Žiadateľ:  Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Národný projekt „Podpora integračných podnikov“ (ďalej len „NP PIP“) v rámci ktorého sa v regiónoch prostredníctvom úradov práce, sociálnych vecí a rodiny implementovali aktívne opatrenia na trhu práce podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zamerané na podporu registrovaných integračných sociálnych podnikov vo väzbe na zákon č. 112/2018 Z. z. Podpora bola realizovaná prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce podľa § 53f a 53g zákona o službách zamestnanosti. Prostredníctvom NP PIP sú finančne podporované aj malé a stredné podniky. V roku 2022 bolo v rámci NP PIP podporených 565 subjektov prostredníctvom nástroja § 53g a 5 subjektov bolo podporených prostredníctvom nástroja § 53f.	06/2019 - 11/2023	49 321 239,76
NP Investičná pomoc pre sociálne podniky - nenávratná zložka  Žiadateľ:  Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Hlavným cieľom projektu je podpora registrovaných sociálnych podnikov formou poskytnutia nenávratného finančného príspevku prostredníctvom Ústredia PSVR v synergii s návratnou pomocou formou finančného nástroja, alebo inej formy návratného financovania (v súlade s ustanovením § 17 ods. 3 zákona č. 112/2018 Z. z.) s cieľom zlepšiť prístup k zamestnaniu a posilniť zamestnanosť prostredníctvom podpory subjektov sociálnej ekonomiky vo väzbe na potreby trhu, zamestnávaniu znevýhodnených a zraniteľných osôb. Národný projekt vytvorí podmienky na poskytovanie nenávratnej zložky pomoci pre sociálne podniky, a to v povinnej kombinácii s podporou z návratných finančných zdrojov. Obsahom aktivít bude podpora subjektov sociálnej ekonomiky s cieľom posilniť štrukturálne stabilnú zamestnanosť prostredníctvom podpory podnikania, vytvárania a podpory podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky a podnikov vo väzbe na potreby trhu práce a regionálnych trhov	03/2020- 11/2023	48 779 382,33

práce, a to prostredníctvom grantovej podpory sociálnym podnikom na účely pokrytia niektorých nákladov ich investičného zámeru. NP sa realizuje prostredníctvom štyroch opatrení:  Opatrenie č.1: Investičná pomoc pre MSP v zmysle článku 17 Nariadenia o skupinových výnimkách (EK) č. 651/2014  Opatrenie č.2: Pomoc pre začínajúce podniky v zmysle článku 22 Nariadenia o skupinových výnimkách (EK) č. 651/2014  Opatrenie č.3: Regionálna investičná pomoc v zmysle článku 14 Nariadenia o skupinových výnimkách (EK) č. 651/2014  Opatrenie č.4: Pomoc pre RSP podľa pravidiel minimálnej pomoci Schéma DM č. 16/2014"		
--	--	--

Zdroj: MPSVR SR

**Tabuľka 11 Počet zariadení sociálnych podnikov podľa typu v roku 2022**

Typ registrovaného podniku	2022
Integračný sociálny podnik	96
Všeobecný registrovaný sociálny podnik	0
Sociálny podnik bývania	0
<b>Spolu</b>	<b>96</b>

Zdroj: MPSVR SR

**Tabuľka 12 Počet registrovaných sociálnych podnikov v najmenej rozvinutých okresoch v roku 2022**

Názov RSP	Okres	NRO
CYCLING PROJECT STUDIO, s.r.o.	Košice-okolie	1
KVK design s. r. o. BAKOV PRODUKT, s.r.o. MB - ECO s.r.o.	Rimavská Sobota	3
Budai Mont s.r.o. DRUMAS AGRO s.r.o. Modrokamenský podnik, s.r.o. LumaCorp, s.r.o. Emirates Foods, s.r.o. SILVANIA, s.r.o. POKROK VK, s.r.o. SOCHA REALITY s.r.o. MILVUS s.r.o. AMES plus s.r.o.	Veľký Krtíš	10
Obecný podnik Nižná Slaná, s. r. o. Banícka kuchyňa, s.r.o. CESTA Rožňava n.o. Roma-Slaná s.r.o.	Rožňava	4
Rozvoj Krížovej Vsi, s.r.o. Obecný sociálny podnik Ihľany s.r.o. NEPSM, s. r. o.	Kežmarok	3
Hotel Slávia Svidník s. r. o.	Svidník	1
T-Tatra s. r. o. LEVOČA NORDIC CENTRUM o. z- r.s.p	Levoča	2
Sociálny podnik Malčice, s.r.o.	Michalovce	1
<b>Spolu</b>		<b>25</b>

Zdroj: MPSVR SR

## PRÍLOHA KU KAPITOLE 3





Tabuľka 1 Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2022

Vyplatené dávky (v tis. €)	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2022
Nemocenské	64 947	54 190	52 887	54 436	49 430	47 888	323 778
<i>z toho pandemické</i>	12 658	2 968	1 261	812	543	385	18 628
Ošetrovné	4 672	3 742	5 202	3 674	3 003	3 189	23 482
<i>z toho pandemické</i>	4 312	3 460	4 842	3 319	2 714	2 870	21 516
Materské	27 533	27 430	24 597	27 185	26 522	27 972	161 240
Vyrovnávacía dávka	2	2	5	4	6	8	27
Dlhodobé ošetrovné	177	171	159	192	195	197	1 092
Tehotenské	3 863	3 967	3 636	4 146	4 144	4 182	23 937
<b>Spolu</b>	<b>101 193</b>	<b>89 501</b>	<b>86 486</b>	<b>89 637</b>	<b>83 301</b>	<b>83 436</b>	<b>533 555</b>
Zúčtovanie dávok §112, ods. 9	0	0	0	-2	0	0	-2
<b>Celkom výdavky ZFNP</b>	<b>101 193</b>	<b>89 501</b>	<b>86 486</b>	<b>89 635</b>	<b>83 301</b>	<b>83 436</b>	<b>533 553</b>
<b>z toho pandemické</b>	<b>16 970</b>	<b>6 428</b>	<b>6 103</b>	<b>4 131</b>	<b>3 258</b>	<b>3 255</b>	<b>40 144</b>

Vyplatené dávky (v tis. €)	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2022
Nemocenské	45 232	46 168	45 159	42 927	48 171	47 021	598 456
<i>z toho pandemické</i>	286	223	199	136	101	39	19 611
Ošetrovné	2 638	2 368	2 424	2 223	3 275	2 966	39 377
<i>z toho pandemické</i>	2 333	2 033	2 073	1 937	2 878	2 671	35 442
Materské*	27 920	29 568	29 839	28 755	29 492	28 869	335 683
Vyrovnávacía dávka	5	10	7	8	9	5	72
Dlhodobé ošetrovné	192	185	162	180	211	227	2 248
Tehotenské	3 898	4 007	3 871	3 674	3 671	3 587	46 645
<b>Spolu</b>	<b>79 885</b>	<b>82 307</b>	<b>81 462</b>	<b>77 766</b>	<b>84 829</b>	<b>82 676</b>	<b>1 022 480</b>
Zúčtovanie dávok §112, ods. 9	0	0	0	0	-4	0	-7
<b>Celkom výdavky ZFNP</b>	<b>79 885</b>	<b>82 307</b>	<b>81 462</b>	<b>77 766</b>	<b>84 825</b>	<b>82 676</b>	<b>1 022 474</b>
<b>z toho pandemické</b>	<b>2 619</b>	<b>2 255</b>	<b>2 272</b>	<b>2 073</b>	<b>2 979</b>	<b>2 710</b>	<b>55 052</b>

\* v dávke materské je zahrnutá aj dávka tzv. otcovské, pričom výdavky na tzv. otcovské v decembri 2022 predstavovali cca 689 tis. eur

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 1 Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2022  
(pokračovanie)

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2022
Nemocenské	215 399	162 328	184 402	168 020	139 353	125 439	994 941
z toho pandemické	62 133	9 332	3 314	1 919	1 317	861	78 876
Ošetrovné	32 155	27 642	43 464	25 712	21 473	21 294	171 740
z toho pandemické	30 160	26 058	41 311	23 739	19 788	19 536	160 592
Materské	32 008	31 897	31 008	31 079	31 323	31 512	188 827
Vyrovňavacia dávka	22	20	38	28	41	42	191
Dlhodobé ošetrovné	412	409	397	453	464	459	2 594
Tehotenské	19 235	19 649	19 231	20 119	20 342	19 780	118 356
<b>Spolu</b>	<b>299 231</b>	<b>241 945</b>	<b>278 540</b>	<b>245 411</b>	<b>212 996</b>	<b>198 526</b>	<b>1 476 649</b>
<b>z toho pandemické</b>	<b>92 293</b>	<b>35 390</b>	<b>44 625</b>	<b>25 658</b>	<b>21 105</b>	<b>20 397</b>	<b>239 468</b>

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2022
Nemocenské	116 266	117 826	115 275	115 393	134 943	122 102	1 716 746
z toho pandemické	628	460	396	318	248	161	81 087
Ošetrovné	16 994	12 994	11 830	15 125	21 947	21 055	271 685
z toho pandemické	15 361	11 290	10 047	13 546	19 880	19 423	250 139
Materské*	31 812	32 531	32 564	32 290	31 732	33 476	383 232
Vyrovňavacia dávka	28	50	37	43	48	29	426
Dlhodobé ošetrovné	447	438	393	440	484	491	5 287
Tehotenské	18 910	19 061	18 411	18 062	17 468	17 528	227 796
<b>Spolu</b>	<b>184 457</b>	<b>182 900</b>	<b>178 510</b>	<b>181 353</b>	<b>206 622</b>	<b>194 681</b>	<b>2 605 172</b>
<b>z toho pandemické</b>	<b>15 989</b>	<b>11 750</b>	<b>10 443</b>	<b>13 864</b>	<b>20 128</b>	<b>19 584</b>	<b>331 226</b>

\* v dávke materské je zahrnutá aj dávka tzv. otcovské, pričom v decembri 2022 bolo vyplatených 2023 tzv. otcovských  
Zdroj: Sociálna poisťovňa

Priemerná mesačná výška dávky v €	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2022
Nemocenské	300,5	334,8	287,8	325,0	355,7	382,9	326,0
z toho pandemické	203,7	318,0	380,6	423,1	412,5	447,3	236,2
Ošetrovné	145,1	135,9	120,1	143,5	140,3	150,1	137,1
z toho pandemické	143,0	132,8	117,2	139,8	137,2	146,9	134,0
Materské	860,2	860,2	793,5	875,0	847,1	888,0	854,1
Vyrovňavacia dávka	103,8	95,5	138,1	156,4	143,0	185,0	143,7
Dlhodobé ošetrovné	429,6	416,9	401,1	424,3	420,9	430,2	420,9
Tehotenské	200,8	202,0	189,2	206,2	203,9	211,6	202,4
<b>Spolu</b>	<b>337,4</b>	<b>370,7</b>	<b>311,3</b>	<b>366,0</b>	<b>391,8</b>	<b>421,1</b>	<b>361,8</b>
<b>pandemické spolu</b>	<b>183,9</b>	<b>181,6</b>	<b>136,8</b>	<b>161,0</b>	<b>154,4</b>	<b>159,6</b>	<b>167,6</b>

Priemerná mesačná výška dávky v €	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2022
Nemocenské	390,4	392,9	392,7	373,3	358,0	386,3	<b>349,4</b>
z toho pandemické	455,4	483,9	502,3	427,7	406,8	239,6	<b>241,8</b>
Ošetrovné	155,6	182,8	205,6	147,4	149,5	141,3	<b>145,3</b>
z toho pandemické	151,9	180,0	206,4	143,0	144,8	137,5	<b>141,7</b>
Materské*	877,8	909,3	916,7	891,0	929,6	862,6	<b>876,2</b>
Vyrovňavacia dávka	191,7	194,4	180,6	187,8	193,3	185,9	<b>168,9</b>
Dlhodobé ošetrovné	429,5	424,3	412,2	408,2	435,8	462,5	<b>425,4</b>
Tehotenské	206,3	210,5	210,5	203,5	210,4	204,9	<b>204,9</b>
<b>Spolu</b>	<b>434,0</b>	<b>450,8</b>	<b>457,1</b>	<b>429,8</b>	<b>411,3</b>	<b>425,5</b>	<b>393,1</b>
<b>pandemické spolu</b>	<b>163,8</b>	<b>191,9</b>	<b>217,6</b>	<b>149,5</b>	<b>148,0</b>	<b>138,4</b>	<b>166,2</b>

\* v dávke materské je zahrnutá aj dávka tzv. otcovské, pričom v decembri 2022 bola priemerná výška tzv. otcovského 339,5 eura

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Druh dávky	Počet poberateľov			Priemerná mesačná výška dávky v €		
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
Nemocenské (vrátane poberateľov pandemických dávok)	380 830	428 099	808 929	359,3	341,0	349,4
Ošetrovné (vrátane poberateľov pandemických dávok)	62 304	165 324	227 628	164,6	138,1	145,3
Materské	16 335	60 690	77 025	1 070,7	833,9	876,2
Vyrovňavacia dávka	x	150	150	x	168,9	168,9
Dlhodobé ošetrovné	454	1 634	2 088	461,8	415,1	425,4
Tehotenské	x	47 168	47 168	x	204,9	204,9
<b>Spolu</b>	<b>459 923</b>	<b>703 065</b>	<b>1 162 988</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 2 Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31.12.2022

Druh dôchodku	Počet poberateľov sólo dôchodku (samostatne)	Počet poberateľov dôchodkov vyplácaných v súbehu (s vdovským resp. vdoveckým)	Spolu dôchodcov
Starobný	803 208	301 097	1 104 305
Predčasný starobný	11 728	583	12 311
Invalidný (vrátane 20 436 tzv. invalidov z mladosti)	237 303	7 276	244 579
Vdovský – sólo	26 035	x	26 035
Vdovecký- sólo	5 451	x	5 451
Sirotský	19 584	x	19 584
Dôchodok manželky	116	x	116
Sociálny	996	x	996
<b>ÚHRN</b>	<b>1 104 421</b>	<b>308 956</b>	<b>1 413 377</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 3 Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa pohlavia

Typ dôchodku	Počet poberateľov k 31. 12. 2022	Priemerná výška k 31. 12. 2022
Starobný	1 104 305	518,8
muži	441 521	569,9
ženy	662 783	469,0
Predčasný starobný	12 311	512,5
muži	6 776	557,1
ženy	5 535	453,7
Invalidný	244 579	300,1
muži	122 406	320,4
ženy	122 173	278,8
Vdovský (ženy) sólo	26 035	288,1
Vdovecký (muži) sólo	5 451	234,0
Sirotský	19 584	155,3
muži	6 408	154,5
ženy	13 176	155,7
<b>Spolu</b>	<b>1 412 265</b>	<b>x</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 4 Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31. 12. 2022

Výška dôchodku v €	Počet poberateľov dôchodku: muži a ženy spolu					
	Starobný sólo + starobný vyplácaný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Predčasný starobný sólo + vyplácaný predčasný starobný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Invalidný sólo* + invalidný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Vdovský - sólo	Vdovecký - sólo	Sirotský
do 130	4 295	9	10 267	944	298	8 478
130,1 – 200	11 087	26	55 328	3 256	1 660	6 852
200,1 – 265	17 453	113	48 080	7 053	1 997	2 438
265,1 – 325	22 660	1 488	35 474	7 789	918	991
325,1 – 425	249 259	3 147	57 029	4 717	424	613
425,1 – 530	325 938	2 736	22 942	1 481	106	167
530,1 – 665	276 579	2 296	9 317	613	37	38
nad 665,1	197 034	2 496	6 142	182	11	7
<b>Spolu</b>	<b>1 104 305</b>	<b>12 311</b>	<b>244 579</b>	<b>26 035</b>	<b>5 451</b>	<b>19 584</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa

\* vrátane invalidných dôchodkov z mladosti

Tabuľka 5 Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2022

	Základný fond starobného poistenia (ZFSP) v tis. €	Základný fond invalidného poistenia (ZFIP) v tis. €	Spolu v tis. €
<b>Druh dôchodku</b>	Výdavky	Výdavky	Výdavky
Starobný	6 575 522	x	6 575 522
Predčasný starobný	90 333	x	90 333
Invalidný	x	819 331	819 331
Vdovský	565 716	93 748	659 464
Vdovecký	68 387	16 026	84 413
Sirotský	1 806	38 728	40 534
<b>Spolu</b>	<b>7 301 764</b>	<b>967 833</b>	<b>8 269 597</b>
zúčtovanie dávok §112, ods. 9, 461/2003 Z. z.	304	683	987
<b>úhrn</b>	<b>7 302 068</b>	<b>968 516</b>	<b>8 270 584</b>
<b>Štátom hradené dávky</b>			
dôchodok manželky			30
sociálny dôchodok			3 413
zvýšenie pre bezvládnosť			2 218
zvýšenie z dôvodu jediného zdroja príjmu			9
zvýšenie dôchodku za odboj, rehabilitáciu a deportáciu			1 654
príplatok k dôchodku politickým väzňom			5 260
príspevok k dôchodku účasti národného boja za oslobodenie a vdovám a vdovcom po týchto osobách			925
jednorazové zvýšenie príspevku k dôchodku účastníkom národného boja za oslobodenie a vdovám a vdovcom po týchto osobách bez nákladov na výplatu			1
príplatok za štátnu službu			482
invalidný dôchodok z mladosti			83 566
zvýšenie sumy starobného dôchodku a sumy invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku na sumu minimálneho dôchodku a úhrada výdavkov spojených s konaním o nároku			65 086
vyrovňovací príplatok			326
príspevok športovému reprezentantovi			54
vianočný príspevok – 2011 až 2022			377
13. dôchodok 2022			513 744
<b>Spolu štátom hradené dávky</b>			<b>677 145</b>
<b>Celkový úhrn</b>			<b>8 947 729</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa

**Tabuľka 6 Základný fond úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2022 – dávka podľa druhu, počet prípadov zúčtovaných dávok a priemerná mesačná výška dávky**

v tis. €

Dávka podľa druhu	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2022
úrazový príplatok	623	655	600	618	623	583	3 701
z toho úrazový príplatok COVID-19	129	103	106	118	105	48	610
úrazová renta	2 696	2 401	2 636	2 501	2 528	2 443	15 205
jednorazové vyrovnanie	3	0	10	12	5	20	49
pozostalostná úrazová renta	27	27	27	27	26	26	159
jednorazové odškodnenie	47	61	128	0	17	28	281
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	1 401	994	1 073	934	1 270	1 238	6 909
náhrada nákladov spojených s liečením	17	11	6	12	7	11	64
náhrada nákladov spojených s pohrebom	2	1	4	4	2	5	18
výplata poistných plnení z minulých rokov	0	0	0	0	0	0	1
Spolu	4 816	4 149	4 483	4 107	4 477	4 354	26 387
zúčtovanie dávok podľa §112, ods. 8	-7	-18	-7	-9	0	-13	-54
18 % prevod finančných prostriedkov do ZFSP za poberanie úrazovej renty	331	389	323	377	353	352	2 125
<b>Celkom výdavky ZFÚP</b>	<b>5 139</b>	<b>4 521</b>	<b>4 799</b>	<b>4 474</b>	<b>4 831</b>	<b>4 693</b>	<b>28 458</b>
Dávka podľa druhu	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2022
úrazový príplatok	552	518	507	500	569	518	6 866
z toho úrazový príplatok COVID-19	38	23	20	26	30	15	761
úrazová renta	2 494	2 499	2 475	2 587	2 275	2 432	29 968
jednorazové vyrovnanie	7	2	5	10	0	17	90
pozostalostná úrazová renta	26	26	24	28	26	26	315
jednorazové odškodnenie	0	44	45	16	45	0	430
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	951	1 143	883	967	1 158	1 195	13 206
náhrada nákladov spojených s liečením	14	9	16	18	16	24	160
náhrada nákladov spojených s pohrebom	1	1	0	2	0	2	24
výplata poistných plnení z minulých rokov	0	1	0	0	0	0	2
Spolu	4 046	4 243	3 955	4 127	4 089	4 214	51 061
zúčtovanie dávok podľa §112, ods. 8	-8	-1	-15	0	-29	-11	-118
18 % prevod finančných prostriedkov do ZFSP za poberanie úrazovej renty	333	350	346	343	338	328	4 163
<b>Celkom výdavky ZFÚP</b>	<b>4 372</b>	<b>4 592</b>	<b>4 285</b>	<b>4 471</b>	<b>4 397</b>	<b>4 531</b>	<b>55 106</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2022  
Príloha ku kapitole 3

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2022
úrazový príplatok	3 167	3 115	2 970	2 949	2 947	2 665	17 813
z toho úrazový príplatok COVID-19	681	480	487	590	443	230	2 911
úrazová renta	6 687	6 622	6 622	6 640	6 645	6 587	39 803
jednorazové vyrovnanie	1	0	3	3	2	7	16
pozostalostná úrazová renta	146	146	148	147	146	143	876
jednorazové odškodnenie	1	2	5	0	2	2	12
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	667	468	545	640	728	667	3 715
náhrada nákladov spojených s liečením	74	38	43	45	40	57	297
náhrada nákladov spojených s pohrebom	1	1	2	2	5	4	15
výplata poistných plnení z minulých rokov	1	2	1	1	2	2	9
<b>Spolu</b>	<b>10 745</b>	<b>10 394</b>	<b>10 339</b>	<b>10 427</b>	<b>10 517</b>	<b>10 134</b>	<b>62 556</b>
Počet prípadov zúčtovaných dávok	Júl	August	Septem-ber	Októbe-r	Novemb-er	Decemb-er	Rok 2022
úrazový príplatok	2 567	2 339	2 236	2 245	2 571	2 337	32 108
z toho úrazový príplatok COVID-19	166	103	112	105	160	84	3 641
úrazová renta	6 580	6 564	6 556	7 043	6 043	6 535	79 124
jednorazové vyrovnanie	2	1	2	3	0	5	29
pozostalostná úrazová renta	145	143	132	154	136	141	1 727
jednorazové odškodnenie	0	2	1	1	2	0	18
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	677	606	544	565	663	601	7 371
náhrada nákladov spojených s liečením	53	37	47	48	52	70	604
náhrada nákladov spojených s pohrebom	1	1	0	1	0	1	19
výplata poistných plnení z minulých rokov	1	3	1	1	1	1	17
<b>Spolu</b>	<b>10 026</b>	<b>9 696</b>	<b>9 519</b>	<b>10 061</b>	<b>9 468</b>	<b>9 691</b>	<b>121 017</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Priemerná mesačná výška dávky v €	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2022
úrazový príplatok	196,8	210,4	201,9	209,4	211,2	218,7	<b>207,8</b>
z toho úrazový príplatok COVID-19	190,0	214,2	218,6	199,8	235,9	210,8	<b>209,4</b>
úrazová renta	403,2	362,5	398,1	376,7	380,4	370,9	<b>382,0</b>
jednorazové vyrovnanie	2 825,9	0,0	3 206,5	3 912,3	2 399,8	2 832,4	<b>3 050,6</b>
pozostalostná úrazová renta	181,6	181,9	180,0	180,9	181,4	182,9	<b>181,4</b>
jednorazové odškodnenie	47 321,1	0,0	25 502,8	0,0	8 601,2	13 763,0	<b>23 406,2</b>
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné rekvalifikácia a rekvalifikačné	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	<b>0,0</b>
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	2 099,8	2 123,5	1 968,7	1 459,4	1 744,2	1 856,4	<b>1 859,8</b>
náhrada nákladov spojených s liečením	229,3	282,4	146,7	256,0	175,8	195,5	<b>214,5</b>
náhrada nákladov spojených s pohrebom	2 144,5	685,5	2 133,6	0,0	305,9	1 343,7	<b>1 212,8</b>
výplata poistných plnení z minulých rokov	41,2	137,8	37,2	41,2	120,0	138,1	<b>101,2</b>
Priemerná mesačná výška dávky v €	Júl	August	September	Október	November	Decembe r	Rok 2022
úrazový príplatok	215,2	221,6	226,7	222,8	221,4	221,7	<b>213,8</b>
z toho úrazový príplatok COVID-19	227,7	226,1	175,8	249,7	187,8	172,7	<b>209,0</b>
úrazová renta	379,1	380,7	377,6	367,3	376,4	372,1	<b>378,7</b>
jednorazové vyrovnanie	3 446,6	2 203,3	2 514,2	3 297,7	0,0	3 436,8	<b>3 103,8</b>
pozostalostná úrazová renta	180,9	182,5	185,4	179,7	187,7	183,4	<b>182,3</b>
jednorazové odškodnenie	0,0	21 752,1	45 176,8	15 648,3	22 436,6	0,0	<b>23 893,1</b>
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné rekvalifikácia a rekvalifikačné	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	<b>0,0</b>
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	1 405,1	1 886,7	1 622,3	1 711,3	1 746,8	1 988,3	<b>1 791,7</b>
náhrada nákladov spojených s liečením	260,2	244,8	332,7	380,0	306,2	342,4	<b>265,4</b>
náhrada nákladov spojených s pohrebom	1 377,0	1 008,9	0,0	1 768,0	0,0	1 624,5	<b>1 261,6</b>
výplata poistných plnení z minulých rokov	39,9	221,6	41,2	39,9	41,2	39,9	<b>104,6</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa

**Tabuľka 7 Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia**

Suma vyplatených dávok v roku 2022 (v tis. €)	
Odškodnenie prac. úrazov a chorôb z povolenia zamestnancov zrušených zamestnávateľov, ktorých zakladateľom bol štát, alebo Fond národného majetku SR	366
Plnenia vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolenia vzniknuté pred 1. aprílom 2002 u zamestnávateľa, ktorý mal podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu	41
Úrazové dávky poskytované fyzickým osobám uvedeným v § 17 ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení	10
Zodpovednosť štátu za škodu na zdraví, ktorá vznikla vojakom povinnej vojenskej služby (plnenie podľa § 293 ods. 6)	17
Úrazové dávky poskytované vojakom dobrovoľnej vojenskej prípravy podľa § 285 ods. 1 písm. i) zákona o sociálnom poistení	0

Zdroj: Sociálna poisťovňa



Tabuľka 8 Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2022

Obdobie	Výdavky ZFGP v tis. €		
	na dávku garančného poistenia	úhrada príspevkov na starobné dôchodkové sporenie	Spolu
Január	44	1 552	1 597
Február	84	1 062	1 146
Marec	100	1 976	2 076
Apríl	32	1 436	1 468
Máj	111	5 780	5 892
Jún	25	1 274	1 299
Júl	530	3 096	3 626
August	221	523	743
September	85	3 590	3 676
Október	120	5 200	5 319
November	181	2 900	3 081
December	323	1 690	2 013
<b>Rok 2022</b>	<b>1 856</b>	<b>30 079</b>	<b>31 936</b>

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 9 Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2022

Mesiac	Počet poberateľov vyplatenej dávky v nezamestnanosti		Počet vyplatených dávok v nezamestnanosti		Priemerná výška dávky v nezamestnanosti v €		Celková výška výdavkov na dávky v tis. €	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Január	45 857	35 046	50 708	38 450	478,3	509,3	24 166	19 449
Február	46 790	37 823	53 032	41 853	467,9	499,5	24 694	20 783
Marec	45 121	36 056	50 861	40 030	425,5	460,9	21 509	18 330
Apríl	76 240	34 524	85 135	37 936	347,0	499,5	29 425	18 859
Máj	77 900	33 865	85 796	37 599	443,7	494,6	37 920	18 482
Jún	78 816	34 864	87 653	38 360	389,3	511,4	33 979	19 506
Júl	36 753	34 120	40 422	37 052	465,3	517,2	18 677	19 071
August	37 272	35 615	41 388	39 494	485,1	531,3	19 950	20 883
September	37 824	35 985	42 016	39 121	495,6	550,2	20 697	21 433
Október	37 264	36 355	41 263	39 824	482,1	522,3	19 753	20 704
November	36 331	35 603	40 349	39 161	503,2	543,5	20 179	21 188
December	35 682	35 370	39 528	38 933	490,7	534,7	19 253	20 706
<b>Spolu</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>658 151</b>	<b>467 813</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>290 202</b>	<b>239 393</b>
<b>Priemer</b>	<b>49 321</b>	<b>35 436</b>	<b>54 846</b>	<b>38 984</b>	<b>445,8</b>	<b>516,7</b>	<b>24 183</b>	<b>19 949</b>

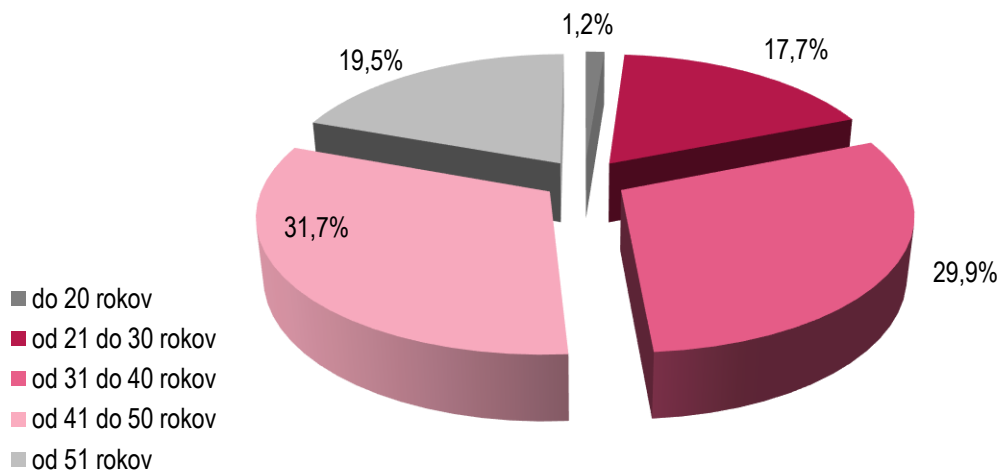
Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 10 Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a pohlavia za rok 2022

Vekové pásma	Pohlavie		
	muži	ženy	spolu
do 19 rokov	12	6	18
20 – 24 rokov	4 137	2 958	7 095
25 – 29 rokov	8 152	7 261	15 413
30 – 34 rokov	8 640	9 935	18 575
35 – 39 rokov	8 425	10 588	19 013
40 – 44 rokov	8 041	9 961	18 002
45 – 49 rokov	7 221	8 839	16 060
50 – 54 rokov	5 722	7 004	12 726
55 – 59 rokov	5 706	6 825	12 531
nad 60 rokov	4 946	4 490	9 436
nezistené	58	47	105
<b>Spolu</b>	<b>61 060</b>	<b>67 914</b>	<b>128 974</b>

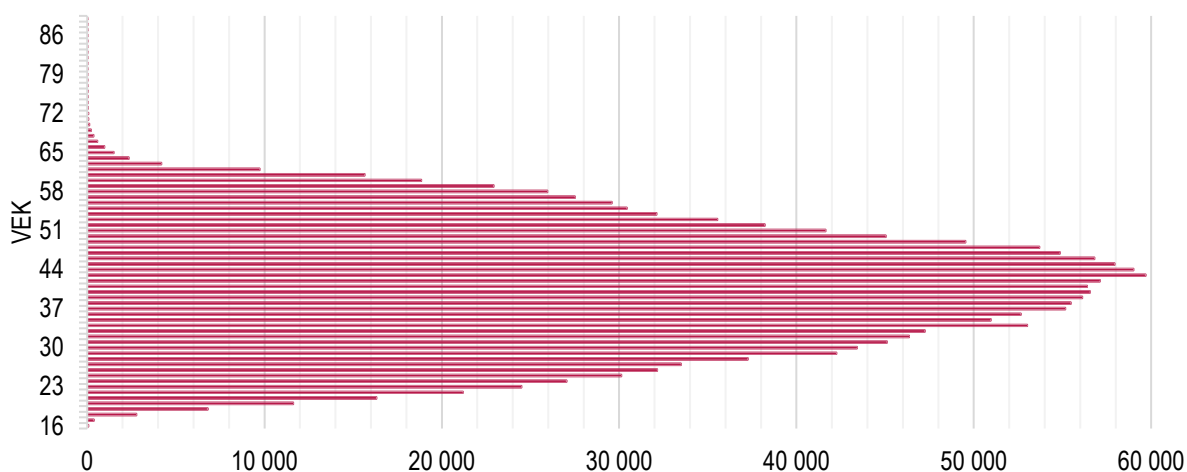
Zdroj : Sociálna poisťovňa

Graf 1 Rozdelenie sporiteľov v II. pilieri podľa veku k 31. 12. 2022



Zdroj : Sociálna poisťovňa; spracovanie: MPSVR SR

**Graf 2 Veková štruktúra sporiteľov v II. pilieri k 31. 12. 2022**



Zdroj : Sociálna poisťovňa; spracovanie: MPSVR SR

**Tabuľka 11 Zhodnotenie dôchodkových fondov v správe DSS za rok 2022**

DSS	Fond	Zhodnotenie za rok 2022
365.life, d.s.s., a.s.	365.life dlhopisový garantovaný d.f.	-8,3%
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	GARANT dlhopisový garantovaný d.f.	-7,2%
NN, d.s.s., a.s.	SOLID - dlhopisový garantovaný d.f.	-9,8%
UNIQA d.s.s., a.s.	Dlhopisový garantovaný d.d.f.	-4,0%
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	KLASIK dlhopisový garantovaný d.f.	-8,4%
365.life, d.s.s., a.s.	365.life akciový negarantovaný d.f.	-27,8%
365.life, d.s.s., a.s.	365.life indexový negarantovaný d.f.	-14,3%
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	PROGRES akciový negarantovaný d.f.	-13,2%
NN, d.s.s., a.s.	Harmónia zmiešaný negarantovaný d.f.	-15,1%
NN, d.s.s., a.s.	Dynamika akciový negarantovaný d.f.	-15,5%
NN, d.s.s., a.s.	Rešpekt – Akciový negarantovaný ESG d.f.	-17,1%
NN, d.s.s., a.s.	Index Global - indexový negarantovaný d.f.	-13,7%
UNIQA d.s.s., a.s.	Akciový negarantovaný a.d.f.	-10,9%
UNIQA d.s.s., a.s.	Indexový negarantovaný a.d.f.	-14,0%
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	SMART, zelený inovatívny negarantovaný d.f.	-14,1%
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	PROFIT akciový negarantovaný d.f.	-13,4%
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	INDEX indexový negarantovaný d.f.	-13,9%

Zdroj: Asociácia dôchodkových správcovských spoločností

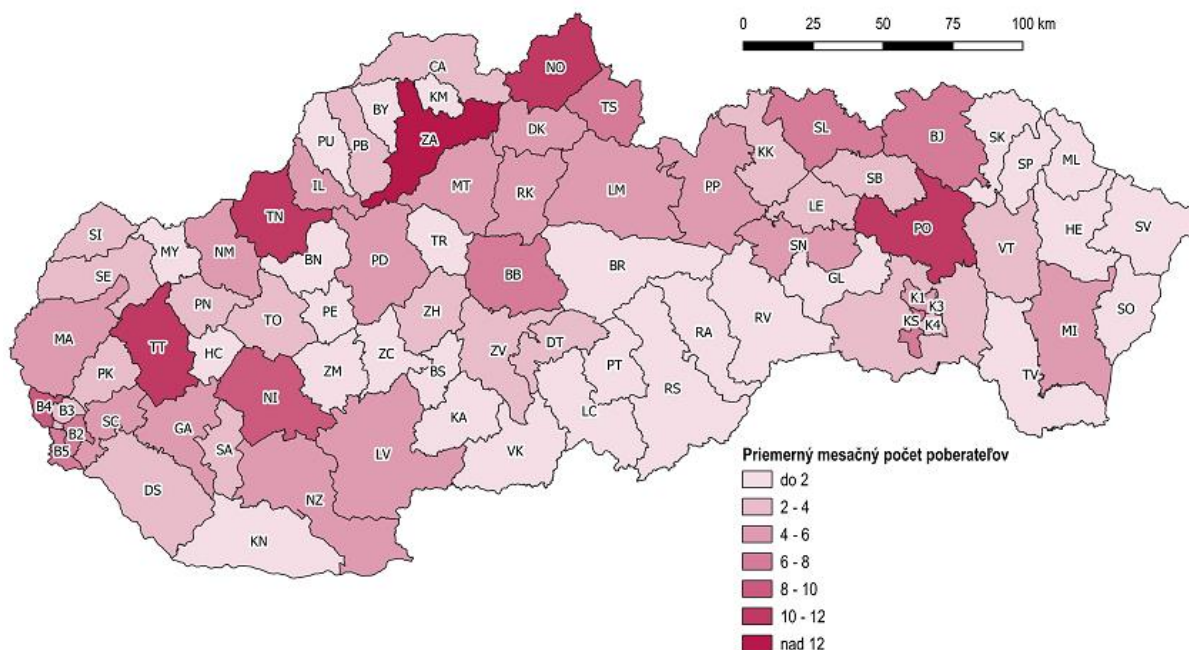
Tabuľka 12 Zhodnotenie príspevkových doplnkových dôchodkových fondov v správe DDS za rok 2022

DSS	Fond	Zhodnotenie za rok 2022
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	Comfort life 2040, príspevkový d.d.f.	-11,1%
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	Comfort life 2030, príspevkový d.d.f.	-8,5%
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	Comfort life 2060, príspevkový d.d.f.	-16,3%
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	Comfort life 2050, príspevkový d.d.f.	-13,1%
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	Comfort life 2020, príspevkový d.d.f.	-5,3%
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s	Konzervatívny príspevkový d.d.f.	-13,8%
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s	Rastový príspevkový d.d.f.	-16,9%
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s	Vyvážený príspevkový d.d.f.	-16,1%
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s	Indexový príspevkový d.d.f.	-16,2%
Stabilita, d.d.s., a.s	Stabilita konzervatívny príspevkový d.d.f.*	0,0%
Stabilita, d.d.s., a.s	Stabilita príspevkový d.d.f.	-11,1%
Stabilita, d.d.s., a.s	Stabilita akciový príspevkový d.d.f.	-11,0%
Stabilita, d.d.s., a.s	Stabilita indexový príspevkový d.d.f.	-18,1%
UNIQA d.d.s., a.s.	Príspevkový d.d.f.	-10,5%
UNIQA d.d.s., a.s.	Globálny akciový d.d.f.	-12,2%
UNIQA d.d.s., a.s.	Indexový globálny d.d.f.	-16,5%

Zdroj: Asociácia dôchodkových správcovských spoločností

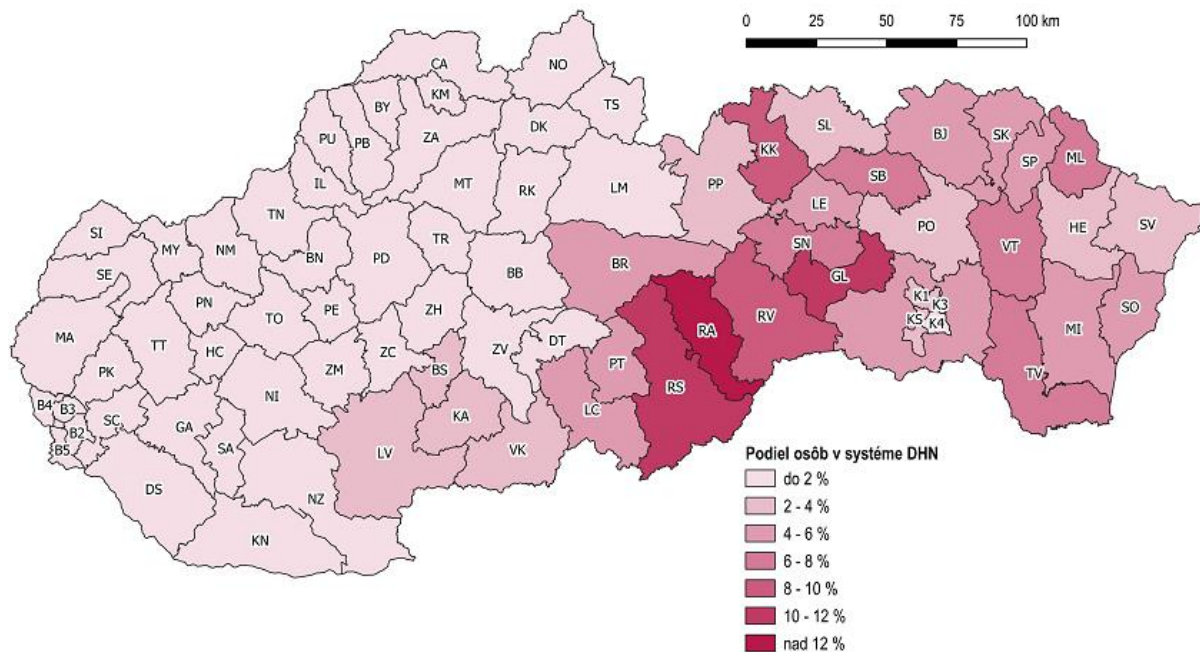
\* Stabilita konzervatívny príspevkový d.d.f vznikol 19.12.2022

Graf 3 Regionálne rozdelenie poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa - priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2022



Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky  
Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

**Graf 4 Regionálne rozdelenie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi, podiel osôb v systéme na celkovom počte obyvateľov ku koncu roka 2022**



Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky  
Zdroj: RSD MIS MPSVR SR, ŠÚSR

**Tabuľka 13 Počet poberateľov a čerpanie finančných prostriedkov na resocializačný príspevok v rokoch 2021 a 2022**

	Počet poberateľov	Čerpané finančné prostriedky
<b>2021</b>	3 109	258 455
<b>2022</b>	3 629	316 689

Zdroj: RSD MIS MPSVR SR

**Tabuľka 14 Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2022**

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným		Fyzické týranie	Psychické týranie	Sexuálne zneužívanie	Šikanovanie	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Zanedbávanie (syndróm)	Spolu	
Počet evidovaných detí	<b>Spolu</b>	<b>80</b>	<b>18</b>	<b>91</b>	<b>12</b>	<b>5</b>	<b>778</b>	<b>984</b>	
	v tom	26	1	9	1	1	299	337	429
		39	15	49	8	2	389	502	613
	15	2	33	3	2	90	145	225	
Počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania	celkovo	21	4	13	0	0	25	63	

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

**Tabuľka 15 Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu (neodkladné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova) k 31. 12.**

Zariadenia na výkon rozhodnutia súdu	2022	
Centrá pre deti a rodiny (program)	4 492	
Centrá pre deti a rodiny (špecializovaný program)	18	
Centrá pre deti a rodiny (resocializačný program)	12	
Domovy sociálnych služieb	1	
Liečebno-výchovné sanatória	42	
Diagnostické centrá	67	
Reedukačné domovy	368	404
	16	17

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

Poznámka: NO – neodkladné opatrenie, VO – výchovné opatrenie, ÚS – ústavná starostlivosť, OV – ochranná výchova

**Tabuľka 16 Jednotlivé formy starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom pre výkon súdnych rozhodnutí**

Forma starostlivosti	2021	2022
Profesionálne náhradné rodiny	668	667
Samostatné skupiny	291	297
Iné skupiny	159	156

Zdroj: V(MPSVR SR) 5-01

**Tabuľka 17 Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom k 31.12.**

Počet umiestnených detí v jednotlivých formách	2021	2022
v profesionálnej náhradnej rodine	1 401	1 378
v samostatnej skupine	2 673	2 692
v iných skupinách	854	874

Zdroj: V(MPSVR SR) 5-01

**Tabuľka 18 Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v rokoch 2021 a 2022**

Rok	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2021	7 042	1 118	665	8 825
2022	7 052	1 014	714	8 780

Zdroj: V(MPSVR SR) 5-01

**Tabuľka 19 Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2021 a 2022**

Rok	Počet prípadov	Počet klientov	Počet konzultácií
2021	7 462	15 632	43 881
2022	6 939	14 794	41 146

Zdroj: UPSVaR

**Tabuľka 20 Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2021 a 2022**

Problematika	Rok 2021		Rok 2022	
	Počet prípadov	Počet konzultácií	Počet prípadov	Počet konzultácií
Rodinná	1 902	9 646	1 847	9 971
Rozvodová, porozvodová	2 724	17 958	2 518	15 329
Partnerská, manželská	679	3 379	620	3 404
Osobnostná	820	3 757	759	4 146
Náhradná rodinná starostlivosť	771	6 741	804	6 577
Iná/Rôzne	317	936	178	537
Drogové a iné závislosti	141	1 158	145	942
Profesionálna rodina	0	0	1	26
Krízová intervencia	108	306	67	214
<b>Spolu</b>	<b>7 462</b>	<b>43 881</b>	<b>6 939</b>	<b>41 146</b>

Zdroj: UPSVaR



Tabuľka 21 Počet registrovaných poskytovateľov sociálnych služieb

Počet poskytovateľov sociálnych služieb(PSS)/sociálnych služieb a ich kapacít k 31.12.2022	SR			Z toho								
	Počet PSS	Počet sociálnych služieb	Kapacita	Obec, zriadení alebo založení obcou			Zriadení alebo založení vyšším územným celkom			Neverejní poskytovatelia		
				Počet PSS	Počet sociálnych služieb	Kapacita	Počet PSS	Počet sociálnych služieb	Kapacita	Počet PSS	Počet sociálnych služieb	Kapacita
<b>SR Spolu</b>	<b>2293*</b>	<b>5 732</b>	<b>90 736</b>	<b>1156*</b>	<b>2 376</b>	<b>40 250</b>	<b>178*</b>	<b>721</b>	<b>19 337</b>	<b>959*</b>	<b>2 635</b>	<b>31 149</b>
<b>Služby krízovej intervencie (z toho)</b>	<b>505</b>	<b>804</b>	<b>14 366</b>	<b>295</b>	<b>452</b>	<b>8 324</b>	<b>22</b>	<b>24</b>	<b>368</b>	<b>188</b>	<b>328</b>	<b>5 675</b>
<b>Terénna sociálna služba KI</b>	<b>72</b>	<b>94</b>	<b>0</b>	<b>38</b>	<b>41</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>34</b>	<b>53</b>	<b>0</b>
Nízkoprahové denné centrum	19	22	516	8	8	80	0	0	0	11	14	436
Integračné centrum	5	5	56	0	0	0	1	1	10	4	4	46
Komunitné centrum	208	414	8 148	169	311	6 506	0	0	0	39	103	1 642
Nocľaháreň	43	50	1 262	29	30	471	0	0	0	14	20	791
Útulok	79	106	2 577	28	31	646	15	16	282	36	59	1 650
Domov na polceste	20	22	225	0	0	0	3	3	22	17	19	203
Zariadenie núdzového bývania	29	35	684	7	7	149	3	4	54	19	24	481
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	30	56	898	16	24	472	0	0	0	14	32	426
<b>Služby na podporu rodiny s deťmi (z toho)</b>	<b>291</b>	<b>391</b>	<b>4 395</b>	<b>57</b>	<b>63</b>	<b>1 176</b>	<b>17</b>	<b>33</b>	<b>230</b>	<b>217</b>	<b>295</b>	<b>2 989</b>
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	17	17	0	17	17	0	0	0	0	0	0	0
Starostlivosť o dieťa v detskej skupine	9	9	30	0	0	0	0	0	0	9	9	30
Podpora zosúladovania rodinného a pracovného života	25	29	79	1	1	0	0	0	0	24	28	79
Zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	2	2	4	0	0	0	2	2	4	0	0	0
Včasná intervencia	41	123	515	0	0	0	15	31	226	26	92	289
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov	197	211	3 767	39	45	1 176	0	0	0	158	166	2 591
<b>Služby pre osoby s ŤZP a nepriaz. zdr. stavom (z toho)</b>	<b>2 705</b>	<b>3 464</b>	<b>50 180</b>	<b>1 332</b>	<b>1 423</b>	<b>11 731</b>	<b>399</b>	<b>614</b>	<b>18 293</b>	<b>974</b>	<b>1 426</b>	<b>20 155</b>
Zariadenie podporovaného bývania	60	85	708	1	3	13	33	41	324	26	41	371
Zariadenie pre seniorov	438	545	21 077	133	152	8 546	57	74	2 561	248	319	9 970
Zariadenie opatrovateľskej služby	124	140	2 619	63	71	1 426	0	0	0	61	69	1 193
Rehabilitačné stredisko	32	36	427	0	0	0	11	15	122	21	21	305
Domov sociálnych služieb	297	478	11 850	22	26	114	170	306	9 237	105	146	2 499

Špecializované zariadenie	254	337	9 719	10	11	241	113	162	6 039	131	164	3 438
Denný stacionár	157	202	3 559	75	78	1 297	1	1	10	81	122	2 252
Opatrovateľská služba	1 091	1 267	221	927	970	94	0	0	0	164	297	127
Prepravná služba	155	187	0	76	86	0	5	6	0	74	95	0
Sprievodcovská a predčítateľská služba	2	17	0	0	0	0	0	0	0	2	17	0
Tlmočnická služba	13	38	0	0	0	0	0	0	0	13	38	0
Sprostredkovanie tlmočnickej služby	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0
Sprostredkovanie osobnej asistencie	10	14	0	1	2	0	0	0	0	9	12	0
Požičiavanie pomôcok	71	116	0	24	24	0	9	9	0	38	83	0
<b>Služby IKT</b>	<b>35</b>	<b>74</b>	<b>0</b>	<b>11</b>	<b>11</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>25</b>	<b>64</b>	<b>0</b>
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	13	28	0	10	10	0	0	0	0	3	18	0
Pomoc poskytovaná telekomunikačnými technológiami	22	46	0	1	1	0	0	0	0	22	46	0
<b>Podporné služby (z toho)</b>	<b>317</b>	<b>532</b>	<b>21 793</b>	<b>239</b>	<b>417</b>	<b>19 019</b>	<b>23</b>	<b>32</b>	<b>446</b>	<b>56</b>	<b>83</b>	<b>2 328</b>
Pomoc pri výkone opatrovníckych práv	6	8	0	2	2	0	2	2	0	3	4	0
Denné centrum	115	245	13 451	112	242	13 435	2	2	15	1	1	1
Podpora samostatného bývania	22	27	0	0	0	0	7	7	0	15	20	0
Jedáleň	117	191	8 271	80	126	5 583	12	21	431	25	44	2 257
Práčovňa	30	31	0	25	26	0	0	0	0	5	5	0
Stredisko osobnej hygieny	27	30	71	20	21	1	0	0	0	7	9	70
<b>Samostatné odborné činnosti (z toho)</b>	<b>175</b>	<b>467</b>	<b>2</b>	<b>7</b>	<b>10</b>	<b>0</b>	<b>10</b>	<b>18</b>	<b>0</b>	<b>158</b>	<b>439</b>	<b>2</b>
Sociálna rehabilitácia	5	25	0	0	0	0	0	0	0	5	25	0
Sociálne poradenstvo - základné	98	223	0	6	9	0	3	4	0	89	210	0
Sociálne poradenstvo - špecializované	72	219	2	1	1	0	7	14	0	64	204	2
<b>Celkový súčet</b>	<b>4 028</b>	<b>5 732</b>	<b>90 736</b>	<b>1 941</b>	<b>2 376</b>	<b>40 250</b>	<b>471</b>	<b>721</b>	<b>19 337</b>	<b>1 618</b>	<b>2 635</b>	<b>31 149</b>

Zdroj: IS SoS - register poskytovateľov sociálnych služieb za 4. štvrťrok 2022

Pozn.: počet PSS sa nerovná súčtu PSS za jednotlivé druhy sociálnych služieb, nakoľko jeden PSS môže poskytovať viac druhov sociálnych služieb

Tabuľka 22 Prijímatelia sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb

Druh zariadenia	Prijímatelia k 31. 12. 2022	z toho v roku 2022					osoby v dôchodkovom veku	pozbavení spôsobilosti na právne úkony (a s obmedz. spôsobilosťou)	cudzi	muži/ chlapci	ženy/ dievčatá
		Odkáznosť	Bezodkladnosť	Iné vážne dôvody	Doplnenie alebo úhrada inou FO	Samoplatci					
domov sociálnych služieb	10 977	10 707	258	0	1 205	9	3 179	5 774	10	6 295	4 679
zariadenie pre seniorov	19 550	18 748	642	164	6 191	72	17 337	479	27	5 330	14 222
špecializované zariadenie	9 267	9 009	258	0	2 372	45	5 985	2 081	21	3 594	5 673
zariadenie opatrovateľskej služby	2 300	2 221	56	23	778	25	1 976	113	2	796	1 504
zariadenie podporovaného bývania	621	616	5	0	34	0	67	226	1	371	250
denný stacionár	3 074	2 968	104	2	179	11	2 252	264	5	1 008	2 066
rehabilitačné stredisko	430	424	2	4	97	5	137	87	1	240	191
<b>SPOLU</b>	<b>46 219</b>	<b>44 693</b>	<b>1 325</b>	<b>193</b>	<b>10 856</b>	<b>167</b>	<b>30 933</b>	<b>9 024</b>	<b>67</b>	<b>17 634</b>	<b>28 585</b>

Zdroj: IS SoS - evidencia prijímateľov sociálnych služieb k 31.12. 2022

Tabuľka 23 Prijímatelia podľa stupňa odkázanosti v jednotlivých zariadeniach

Druh zariadenia	Počet prijímateľov podľa stupňa odkázanosti					
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Zariadenie podporovaného bývania	0	176	86	54	9	296
Zariadenie pre seniorov	99	266	97	4 138	4 405	10 282
Zariadenie opatrovateľskej služby	0	54	78	370	473	1 292
Rehabilitačné stredisko	0	75	46	18	31	254
Domov sociálnych služieb	1	44	39	47	938	9 869
Špecializované zariadenie	0	1	0	4	945	8 186
Denný stacionár	0	23	1 111	900	400	620
<b>Spolu</b>	<b>100</b>	<b>639</b>	<b>1 457</b>	<b>5 531</b>	<b>7 201</b>	<b>30 799</b>
	0,2%	1,4%	3,2%	12,0%	15,6%	66,6%

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2021 nie sú k dispozícii

Tabuľka 24 Prijímatelia podľa znevýhodnenia

Druh zariadenia	Prijímatelia k 31. 12. 2022	poskytovaná ošetrovateľská starostlivosť	diabetici	s psychotickou liečbou	užívajúci antidepresíva	opatrovaní na lôžku	s duševnými poruchami	s telesným postihnutím	so zmyslovým postihnutím	s AIDS
domov sociálnych služieb	10 977	5 891	657	6 635	4 413	1 812	12 627	6 437	750	2
zariadenie pre seniorov	19 550	10 838	3 181	7 464	6 030	6 545	13 889	20 060	2 026	24
špecializované zariadenie	9 267	5 455	954	5 976	3 452	2 794	14 189	4 608	473	4
zariadenie opatrovateľskej služby	2 300	1 433	315	984	792	1 034	1 649	2 443	218	2
zariadenie podporovaného bývania	621	0	21	382	234	2	740	131	22	0
denný stacionár	3 074	0	252	289	335	27	1 272	2 478	280	4
rehabilitačné stredisko	430	0	4	148	86	7	465	123	33	0
<b>spolu</b>	<b>46 219</b>	<b>23 617</b>	<b>5 384</b>	<b>21 878</b>	<b>15 342</b>	<b>12 221</b>	<b>44 831</b>	<b>36 280</b>	<b>3 802</b>	<b>36</b>

Zdroj: IS SoS - evidencia prijímateľov sociálnych služieb k 31.12. 2022, IS SoS - Prevádzkové a finančné údaje z formulárov P06 a P07 za rok 2022

Pozn.: počet prijímateľov sa nerovná súčtu prijímateľov za jednotlivé znevýhodnenia, nakoľko jeden prijímateľ môže mať viac druhov znevýhodnenia Tabuľka 27 Výdavky zariadení sociálnych služieb

Tabuľka 25 Výkon opatrovníctva

výkon opatrovníctva					
Počet prijímateľov z toho					
Zariadenie	Príbuzný	Iná fyzická osoba	Obec	Verejný poskytovateľ sociálnej služby	Iná právnická osoba
Zariadenie podporovaného bývania	70	41	15	67	33
Zariadenie pre seniorov	351	60	19	37	17
Zariadenie opatrovateľskej služby	98	4	3	1	7
Rehabilitačné stredisko	84	1	1	0	1
Domov sociálnych služieb	2 475	398	314	2 346	239
Špecializované zariadenie	1 135	149	122	601	77
Denný stacionár	213	51	0	0	0
<b>Spolu</b>	<b>4 426</b>	<b>704</b>	<b>474</b>	<b>3 052</b>	<b>374</b>

Zdroj: IS SoS - evidencia prijímateľov sociálnych služieb k 31.12. 2022

**Tabuľka 26 Žiadatelia o poskytovanie sociálne služby v OPIO zariadeniach**

Žiadosti za rok 2022 v OPIO zariadeniach					
Zariadenia	Počet žiadostí	Počet žiadateľov	Počet žiadostí - vybavené	Priemerná doba vybavenia - vybavené žiadosti (v dňoch)	Priemerná doba vybavenia žiadostí uzatvorením zmluvy
Zariadenie podporovaného bývania	194	107	82	131	36
Zariadenie pre seniorov	13 561	12 061	5 935	192	89
Zariadenie opatrovateľskej služby	2 694	2 569	1 508	65	31
Rehabilitačné stredisko	67	45	31	140	39
Domov sociálnych služieb	2 027	1 171	771	402	107
Špecializované zariadenie	5 666	4 164	2 249	121	57
Denný stacionár	484	462	295	12	11
<b>Spolu</b>	<b>24 693</b>	<b>20 579</b>	<b>10 871</b>	<b>151</b>	<b>56</b>

Zdroj: IS SoS - evidencia žiadateľov sociálnych služieb za rok 2022

Tabuľka 27 Zamestnanci v OPIO zariadeniach

Zariadenie	zamestnanci v OPIO zariadeniach z toho						Dobrovoľníci - počet hodín
	Počet zamestnancov	Počet prac. vzťahov	Počet úväzkov	Priemerný vek zamestnancov	Priemerný úväzok (týždenne)	Dobrovoľníci	
<b>SPOLU</b>	<b>30 016</b>	<b>42 721</b>	<b>49 269</b>	<b>47,97</b>	<b>21,44</b>	<b>3628</b>	<b>81 593</b>
Zariadenie podporovaného bývania	689	716	854	48,87	12,01	47	11099
Zariadenie pre seniorov	15 119	15 379	16 816	47,87	24,64	1016	26 325
Zariadenie opatrovateľskej služby	2 544	2 582	2 655	48,45	20,79	113	5131
Rehabilitačné stredisko	345	357	432	47,50	13,52	95	1749
Domov sociálnych služieb	12 365	12 573	15 382	48,50	18,18	1533	22650
Špecializované zariadenie	10 502	10 711	11 957	47,69	21,82	346	10284
Denný stacionár	1 066	1 119	1 173	47,04	25,79	478	4355

Zdroj: IS SoS - evidencia zamestnancov sociálnych služieb k 31.12. 2022

Pozn: počet jedinečných zamestnancov sa nerovná súčtu zamestnancov za jednotlivé služby, nakoľko jeden zamestnanec môže mať viac pracovných vzťahov a pracovať vo viacerých službách



Tabuľka 28 Príjmy OPIO zariadení v roku 2022

Typ príjmu	Druh OPIO zariadenia							
	Spolu	Zariadenie podporovaného bývania	Zariadenie pre seniorov	Zariadenie opatrovateľskej služby	Rehabilitačné stredisko	Domov sociálnych služieb	Špecializované zariadenie	Denný stacionár
<b>Príjmy spolu</b>	<b>714 286 638</b>	<b>8 209 195</b>	<b>295 370 116</b>	<b>37 615 952</b>	<b>4 258 114</b>	<b>182 928 178</b>	<b>172 111 915</b>	<b>13 793 168</b>
<b>Z rozpočtovej kapitoly MPSVR spolu</b>	<b>215 078 394</b>	<b>1 778 396</b>	<b>128 164 231</b>	<b>17 830 026</b>	<b>1 013 124</b>	<b>23 495 307</b>	<b>32 440 519</b>	<b>10 356 791</b>
Z rozpočtu MPSVR	183 253 431	1 437 246	112 898 553	15 482 554	862 970	17 359 248	25 678 126	9 534 734
Dotácie z MPSVR	31 824 964	341 150	15 265 679	2 347 472	150 154	6 136 059	6 762 393	822 057
<b>Z rozpočtu VÚC</b>	<b>238 348 388</b>	<b>4 426 675</b>	<b>24 290 256</b>	<b>46 055</b>	<b>2 245 750</b>	<b>117 526 648</b>	<b>89 796 019</b>	<b>16 985</b>
<b>Z rozpočtu obcí</b>	<b>38 467 813</b>	<b>99 009</b>	<b>29 409 567</b>	<b>6 739 098</b>	<b>73 943</b>	<b>222 383</b>	<b>206 578</b>	<b>1 717 235</b>
<b>Ďalšie príjmy spolu</b>	<b>32 353 956</b>	<b>630 941</b>	<b>13 752 179</b>	<b>1 611 770</b>	<b>793 992</b>	<b>7 633 345</b>	<b>7 197 354</b>	<b>734 375</b>
Zo štátneho rozpočtu iné	5 075 727	3 170	2 734 990	340 001	146 059	1 081 022	529 766	240 719
Zo súkromného a NISD sektoru	3 010 811	34 024	1 191 032	76 782	6 914	254 744	1 389 803	57 512
Zo zdrojov EÚ	4 063 469	451 856	881 026	354 017	398 277	1 598 442	330 851	49 000
Zo zdravotných poisťovní	7 243 486	0	3 362 393	390 953	0	1 113 391	2 376 749	0
Iné príjmy (granty, dary, zbierky, 2%, zmluva o.i. činnostiach, iné)	12 960 464	141 891	5 582 738	450 017	242 742	3 585 746	2 570 185	387 145
<b>Z úhrad za sociálnu službu spolu</b>	<b>190 038 086</b>	<b>1 274 173</b>	<b>99 753 882</b>	<b>11 389 003</b>	<b>131 305</b>	<b>34 050 495</b>	<b>42 471 446</b>	<b>967 782</b>
Od prijímateľov	181 224 596	1 256 639	93 510 835	10 963 379	107 241	33 510 625	40 920 299	955 578
Od iných FO	8 813 490	17 534	6 243 047	425 624	24 065	539 869	1 551 147	12 204
<b>Príjmy bez vrátených zdrojov</b>	<b>693 575 014</b>	<b>8 001 828</b>	<b>285 974 188</b>	<b>35 947 064</b>	<b>4 132 098</b>	<b>178 481 770</b>	<b>168 250 004</b>	<b>12 788 062</b>
<b>Vrátené zdroje zriaďovateľovi a poskytovateľovi zdrojov spolu</b>	<b>20 711 624</b>	<b>207 367</b>	<b>9 395 928</b>	<b>1 668 888</b>	<b>126 016</b>	<b>4 446 408</b>	<b>3 861 911</b>	<b>1 005 106</b>
Z rozpočtu obcí a VÚC	8 859 788	118 604	2 947 602	172 807	69 935	3 487 641	2 043 989	19 210
Z rozpočtu MPSVR SR	11 851 834	88 763	6 448 325	1 496 082	56 080	958 767	1 817 922	985 895

Zdroj: IS SoS - Prevádzkové a finančné údaje z formulárov P06 a P07 za rok 2022  
Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty.

Tabuľka 29 Výdavky OPIO zariadení v roku 2022

Typ výdavku	Druh OPIO zariadenia							
	SPOLU	Zariadenie podporované o bývania	Zariadenie pre seniorov	Zariadenie opatrovateľskej služby	Rehabilitačné stredisko	Domov sociálnych služieb	Špecializované zariadenie	Denný stacionár
<b>Výdavky spolu</b>	<b>726 172 429</b>	<b>7 808 577</b>	<b>305 859 216</b>	<b>36 875 350</b>	<b>4 181 451</b>	<b>184 742 552</b>	<b>173 266 437</b>	<b>13 438 846</b>
<b>Bežné transfery</b>	<b>13 190 190</b>	<b>43 360</b>	<b>5 319 356</b>	<b>745 662</b>	<b>32 890</b>	<b>4 375 514</b>	<b>2 483 950</b>	<b>189 458</b>
Kapitálové výdavky	20 979 339	658 861	6 287 716	739 851	596 010	8 962 009	3 600 034	134 859
Bežné výdavky spolu, z toho	692 002 900	7 106 356	294 252 145	35 389 837	3 552 550	171 405 029	167 182 454	13 114 529
<b>Tovary a služby spolu</b>	<b>196 040 313</b>	<b>1 925 760</b>	<b>90 365 501</b>	<b>10 367 933</b>	<b>798 544</b>	<b>44 727 410</b>	<b>45 276 316</b>	<b>2 578 850</b>
Energie, voda, komunikácie	41 851 546	535 850	18 202 169	2 169 434	166 878	11 539 588	8 725 709	511 919
Prenájom	19 815 183	288 073	11 840 857	1 486 293	68 885	1 078 156	4 843 943	208 975
Údržba a opravy	13 710 513	199 515	5 600 985	475 478	94 572	4 056 813	3 030 266	252 884
Materiálové výdavky	72 955 046	582 520	31 941 774	2 705 980	179 226	19 317 496	17 481 249	746 803
Služby	45 595 509	289 938	21 966 543	3 450 323	275 396	8 147 276	10 653 794	812 239
Cestovné a dopravné náklady	2 112 516	29 864	813 172	80 425	13 588	588 082	541 355	46 031
<b>Mzdové náklady a dohody spolu</b>	<b>495 962 587</b>	<b>5 180 596</b>	<b>203 886 644</b>	<b>25 021 904</b>	<b>2 754 006</b>	<b>126 677 619</b>	<b>121 906 138</b>	<b>10 535 679</b>
Mzdy	349 550 508	3 769 489	136 118 398	18 209 045	1 959 608	92 365 890	89 434 582	7 693 495
Odmeny/dohody	3 909 023	48 267	1 596 916	239 292	59 087	966 158	865 687	133 616
Poistné na zdravotné, sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie	142 503 056	1 362 840	66 171 330	6 573 567	735 311	33 345 570	31 605 869	2 708 569
<b>Ekonomicky oprávnené náklady na miesto/mesiac</b>	<b>1 137</b>	<b>1 008</b>	<b>1 308</b>	<b>1 358</b>	<b>916</b>	<b>1 223</b>	<b>1 742</b>	<b>396</b>

Zdroj: IS SoS - Prevádzkové a finančné údaje z formulárov P06 a P07 za rok 2022

Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty.

Tabuľka 30 Prijímatelia opatrovateľskej služby v domácnosti

Druh služby	Prijímatelia za rok 2022	z toho v roku 2022																	
		Dôvod poskytnutia služby		Iné vážne dôvody	Doplácanie alebo úhrada inou FO	samoplatci	osoby v dôchodkovom veku	pozbavení spôsobilosti na právne úkony (a s obmedzenou spôsobilosťou)	cudzinci	muž / ženy		diabetici	mobilitní	čiasť očne mobilní	imobilní	s duševnými poruchami	s telesnými postihnutím	so zmyslovým postihnutím	s AIDS
Odkázanosť	Bezodkladnosť	chlapci	dievčatá																
Opatrovateľská služba v domácnosti	12 723	11 721	272	0	1 896	779	12 194	228	10	3 221	9 502	823	4 741	6 569	1 537	2 264	7 465	700	33

Zdroj: IS SoS - evidencia prijímateľov sociálnych služieb za rok 2022

Tabuľka 31 Žiadosti a žiadatelia opatrovateľskej služby

	Počet žiadostí	Počet žiadateľov	Počet žiadostí - vybavené	Priemerná doba vybavenia - vybavené žiadosti (v dňoch)
<b>Opatrovateľská služba</b>	<b>3 480</b>	<b>3 237</b>	<b>2 709</b>	<b>20,81</b>
Verejný	2 710	2 626	2 027	25,86
Neverejný	770	637	682	5,81

Zdroj: IS SoS - evidencia žiadateľov sociálnych služieb za rok 2022

Tabuľka 32 Opatrovatelia v domácnosti

z toho	Zamestnanci								Dobrovoľníci			
	z toho opatrovatelia dospelých v domácnosti											
typ poskytovateľa	Celkový počet zamestnancov	muži	ženy	Počet zamestnancov	Počet prac. vzťahov	Počet úväzkov	Priemerný vek zamestnancov	Priemerný úväzok (týždenne)	muži	ženy	počet	hodiny
verejný	5157	186	4971	4833	5326	5355	52,4	33,18	153	4680	5	3306
neverejný	1989	148	1841	1781	1954	1962	52,47	33,79	101	1680	44	6118
<b>SPOLU</b>	<b>7146</b>	<b>334</b>	<b>6812</b>	<b>6 587</b>	<b>7 280</b>	<b>7 317</b>	<b>52,42</b>	<b>33,33</b>	<b>254</b>	<b>6360</b>	<b>49</b>	<b>9424</b>

Zdroj: IS SoS - evidencia zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb za rok 2022

Poznámka: počet jedinečných zamestnancov sa nerovná súčtu zamestnancov u verejných a neverejných poskytovateľov, nakoľko jeden zamestnanec môže mať viac pracovných vzťahov a pracovať vo viacerých službách ako aj u viacerých poskytovateľov

Tabuľka 33 Príjmy opatrovateľskej služby

Príjmy opatrovateľskej služby v roku 2022	Spolu	typ poskytovateľa	
		verejný	neverejný
<b>Príjmy spolu</b>	<b>59 736 268</b>	<b>43 291 189</b>	<b>16 445 078</b>
<b>Z rozpočtovej kapitoly MPSVR spolu</b>	<b>8 262 137</b>	<b>5 787 629</b>	<b>2 474 508</b>
Z rozpočtu MPSVR	0	0	0
Dotácie z MPSVR	8 262 137	5 787 629	2 474 508
<b>Z rozpočtu VÚC</b>	<b>13 197</b>	<b>13 197</b>	<b>0</b>
<b>Z rozpočtu obcí</b>	<b>26 059 836</b>	<b>20 380 019</b>	<b>5 679 817</b>
<b>Zo zdrojov EÚ</b>	<b>10 557 538</b>	<b>8 020 884</b>	<b>2 536 655</b>
<b>Ďalšie príjmy</b>	<b>3 769 739</b>	<b>2 011 298</b>	<b>1 758 443</b>
Zo štátneho rozpočtu iné	3 194 698	1 805 255	1 389 444
Zo súkromného a NISD sektoru	197 492	0	197 492
Iné príjmy (granty, dary, zbierky, 2%, zmluva o.i. činnostiach, iné)	377 549	206 043	171 507
<b>Z úhrad za poskytovanú sociálnu službu</b>	<b>11 073 818</b>	<b>7 078 164</b>	<b>3 995 655</b>
Od prijímateľov	9 997 445	6 760 004	3 237 441
Od iných FO	1 076 373	318 160	758 213
<b>Príjmy bez vrátených zdrojov</b>	<b>59 182 733</b>	<b>42 900 968</b>	<b>16 281 764</b>
<b>Vrátené zdroje</b>	<b>553 535</b>	<b>390 221</b>	<b>163 314</b>
Z rozpočtu obcí a VÚC	270 314	185 862	84 453
Z dotácií MPSVR	283 221	204 359	78 862

Zdroj: IS SoS - Prevádzkové a finančné údaje z formulárov P06 a P07 za rok 2022

Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty.

Tabuľka 34 Výdavky opatrovateľskej služby

Výdavky na opatrovateľskú službu v roku 2022	Spolu	Typ poskytovateľa	
		verejný	neverejný
<b>Výdavky spolu</b>	<b>72 984 347</b>	<b>55 817 765</b>	<b>17 166 582</b>
Bežné transfery	2 910 615	2 388 406	522 209
Kapitálové výdavky	166 867	45 175	121 692
Bežné výdavky spolu, toho	69 906 864	53 384 184	16 522 681
<b>Tovary a služby spolu</b>	<b>4 781 220</b>	<b>3 043 141</b>	<b>1 738 079</b>
Energie, voda, komunikácie	143 370	62 635	80 736
Prenájom	222 104	13 086	209 018
Údržba, opravy, cestovné a dopravné náklady	312 317	121 691	190 627
Materiálové výdavky	495 466	260 203	235 263
Služby	3 607 962	2 585 526	1 022 436
<b>Mzdové náklady a dohody spolu</b>	<b>65 125 644</b>	<b>50 341 043</b>	<b>14 784 602</b>
Mzdy	47 962 733	37 124 113	10 838 621
Odmeny na základe dohody	363 215	239 031	124 184
Poistné na zdravotné, sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie	16 799 696	12 977 899	3 821 797
<b>Pohľadávky poskytovateľa</b>	<b>336 649</b>	<b>320 084</b>	<b>16 565</b>

Zdroj: IS SoS - Prevádzkové a finančné údaje z formulárov P06 a P07 za rok 2022

Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty.

Tabuľka 35 Zariadenia krízovej intervencie

Druh zariadenia krízovej intervencie	počet prijímateľov k 31.12.2021				Prijímatelia k 31.12.2022													Príjmy	Výdavky	Zamestnanci	Dobrovoľníci
	Podľa údajov z výkazu Soc 1-01	Podľa IS SoS	Počet vykázaných SoS	Počet SoS v registri	Spolu	v tom					z toho					Počet vykázaných SoS	Počet SoS v registri				
						podľa pohlavia		podľa veku			cudzinci	s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony	opatrovaní na lôžku	s psychotickou liečbou alebo užívajúci antidepresíva	so zdravotným znevýhodnením						
						muži	ženy	od 0 do 18 rokov	od 18 do 64 rokov	nad 65 rokov											
útulok	2 152,0	2 295,0	91,0	106,0	3 221,0	1 908,0	1 313,0	852,0	2 063,0	306,0	80,0	29,0	16,0	513,0	1 497,0	103,0	107,0	10 675 694,0	10 431 192,0	753,0	111,0
domov na pol ceste	217,0	168,0	19,0	27,0	212,0	144,0	68,0	20,0	192,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	21,0	23,0	859 535,0	800 494,0	127,0	26,0
zariadenie núdzového bývania	638,0	897,0	31,0	35,0	963,0	271,0	692,0	557,0	390,0	16,0	66,0	0,0	0,0	35,0	0,0	33,0	35,0	4 094 014,0	3 963 316,0	192,0	145,0
<b>Spolu</b>	<b>3 007,0</b>	<b>3 360,0</b>	<b>141,0</b>	<b>168,0</b>	<b>4 396,0</b>	<b>2 323,0</b>	<b>2 073,0</b>	<b>1 429,0</b>	<b>2 645,0</b>	<b>322,0</b>	<b>151,0</b>	<b>29,0</b>	<b>16,0</b>	<b>548,0</b>	<b>1 497,0</b>	<b>157,0</b>	<b>165,0</b>	<b>15 629 243,0</b>	<b>15 195 002,0</b>	<b>1 072,0</b>	<b>282,0</b>

Zdroj: IS SoS MPSVR SR - prevádzkové a finančné údaje za rok 2022

Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty. Príjmy sú očistené o vrátené zdroje.

Tabuľka 36 Krízová intervencia

Druh služby krízovej intervencie	Počet vykázaných SoS	Počet SoS v registri	Počet úkonov alebo nejedinečných prijímateľov za rok 2022			Príjmy	Výdavky	Zamestnanci	Dobrovoľníci	Dobrovoľníci - hodiny
			Spolu	podľa pohlavia						
				muži	ženy					
terénna služba krízovej intervencie	72	96	51 937			2 898 271	2 949 509	177	128	7902
nízkoprahové denné centrum	22	22	138 757			1 380 217	1 376 719	137	554	5679
integračné centrum	5	6	419	291	128	127 464	220 464	3	6	98
komunitné centrum	344	424	276 037			9 183 451	10 395 227	484	370	21 142
nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	47	59	38 191			1 574 948	1 672 887	133	365	8 202
nocľaháreň (počet prenocovaní)	49	53	107 095	82618	24477	4 102 415	4 091 988	272	92	8310
<b>Spolu</b>	<b>490</b>	<b>607</b>	<b>505 341</b>	<b>291</b>	<b>128</b>	<b>19 266 766</b>	<b>20 706 794</b>	<b>1 206</b>	<b>1 515</b>	<b>51 333</b>

Zdroj: IS SoS MPSVR SR - prevádzkové a finančné údaje za rok 2022

Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty. Príjmy sú očistené o vrátené zdroje.

Tabuľka 37 Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi	Počet SoS v registri	Počet vykázaných SoS	počet prijímateľov za rok 2022	Príjmy	Výdavky	Zamestnanci	Dobrovoľníci	Dobrovoľníci - hodiny
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	18	15	11	42 259	43 327	9	0	0
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	2	2	1	57 027	55 494	2	0	0
služba na podporu zosúladovania rod.a prac.života	34	19	121	734 709	645 928	7	5	1 670
zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku	232	168	3227	27 287 266	14 683 122	594	324	1 151
služba včasnej intervencie	124	91	2534	3 214 490	3 186 676	225	55	3 697
<b>Spolu</b>	<b>410</b>	<b>295</b>	<b>5894</b>	<b>31 335 751</b>	<b>18 614 547</b>	<b>837</b>	<b>384</b>	<b>6 518</b>

Zdroj: IS SoS MPSVR SR - prevádzkové a finančné údaje za rok 2022

Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty. Príjmy sú očistené o vrátené zdroje.



Tabuľka 38 Podporné služby

Ostatne druhy podporných sociálnych služieb	Počet SoS v registri	Počet vykázaných SoS	počet prijímateľov za rok 2022	počet úkonov/nejedinečných prijímateľov	počet hodín/km za rok	Prijmy	Výdavky	Zamestnanci
prepravná služba	191	163		77 419	11 641 560	1 151 318	1 534 830	182
sprievodcovská a predčítateľská služba	17	17			365	0	0	0
tímočnícka služba	39	35	330	3 736	22 301	221 468	261 476	19
sprostredkovanie tímočníckej služby	2	2	10		150	0	0	0
sprostredkovanie osobnej asistencie	14	12	475		7 921	26 809	27 479	8
požičiavanie pomôcok	121	117		3 332		277 013	346 930	60
monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	30	22	784		1 713 180	276 964	427 085	34
krízová pomoc prostredníctvom telekomunikačných technológií	47	25		25 368	230 241	127 097	124 063	32
pomoc pri výkone opatrovaníckych práv a povinností	9	5	0	0	0	0	0	2
denné centrum	261	252		295 121	973 548	1 552 858	2 597 872	176
podpora samostatného bývania	28	26	658		41 845	902 926	832 318	150
jedáleň	192	176		1 661 553		10 561 985	11 225 248	474
práčovňa	33	30	9 488			94 514	97 951	20
stredisko osobnej hygieny	31	30	43 768			453 641	279 973	57
<b>SPOLU</b>	<b>1 015</b>	<b>912</b>	<b>55 513</b>	<b>2 066 529</b>	<b>14 631 111</b>	<b>15 646 593</b>	<b>17 755 225</b>	<b>1 214</b>

Zdroj: IS SoS MPSVR SR - prevádzkové a finančné údaje za rok 2022

Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty. Prijmy sú očistené o vrátené zdroje.

Tabuľka 39 Samostatne vykonávané činnosti

Druh samostatne vykonávanej činnosti	Počet prijímateľov/úkonov/hodín za rok 2022														príjmy	Výdavky	Zamestnanci
	Počet vykázaných SoS	Počet SoS v registri	počet úkonov	počet hodín	počet prijímateľov	v tom					z toho						
						podľa pohlavia		podľa veku			cudzinci	osoby bez domova	ohrozené osoby/obete správania iných FO	so zdravotným znevýhodnením			
						muži	ženy	od 0 do 18 rokov	od 18 do 64 rokov	nad 65 rokov							
základné sociálne poradenstvo	188	232	97 439	185 281											1 787 897	1 750 873	119
špecializované sociálne poradenstvo	212	219	102 674	234 998	20 299	8 209	12 090	4	13 796	4 994	516	2 548	1 487	12 621	4 126 171	4 375 149	294
sociálna rehabilitácia	25	25	10 063	49 190	2 052	804	1 248	148	599	1 305	20	0	0	2 060	793 500	789 018	63
<b>SPOLU</b>	<b>425</b>	<b>476</b>	<b>210 176</b>	<b>469 469</b>	<b>22 351</b>	<b>9 013</b>	<b>13 338</b>	<b>152</b>	<b>14 395</b>	<b>6 299</b>	<b>536</b>	<b>2 548</b>	<b>1 487</b>	<b>14 681</b>	<b>6 707 568</b>	<b>6 915 040</b>	<b>476</b>

Zdroj: IS SoS MPSVR SR - prevádzkové a finančné údaje za rok 2022

Pozn.: Vyplnené výkazy môžu obsahovať aj nulové hodnoty. Prijmy sú očistené o vrátené zdroje.

### Najčastejšie zistené porušenia u poskytovateľov sociálnych služieb z výkonov dohľadov nad poskytovaním sociálnych služieb

V roku 2022 boli u poskytovateľov sociálnych služieb zistené porušenia zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisov:

- obmedzenie slobody pohybu prijímateľov sociálnej služby (obmedzenie počtu dní pobytu mimo zariadenia s podmienkou schválenia žiadosti riaditeľom zariadenia alebo hrozbou účtovania plnej úhrady za neprítomnosť),
- nariadenie zákazov a príkazov bez opory v právnych predpisoch (v interných smerniciach - vymedzené návštevne hodiny, zákaz návštev na izbách, zákaz požívať alkohol v zariadení pre seniorov pod hrozbou vypovedania zmluvy, zákaz pobytu mimo zariadenia bez súhlasu riaditeľa - pod hrozbou vypovedania zmluvy a pod.),
- nerešpektovanie práv prijímateľov sociálnych služieb celoročnej pobytovej sociálnej služby, nedostupnosť informácií prijímateľom sociálnych služieb o úhrade za sociálnu službu v zrozumiteľnej forme, nedostupnosť domáceho poriadku v zariadení,
- neumožnenie prijímateľom sociálnych služieb prostredníctvom zvolených zástupcov podieľať sa na určovaní životných podmienok v zariadení, na riešení vecí súvisiacich s podmienkami a kvalitou poskytovania sociálnej služby, zamlčanie práva prijímateľov sociálnych služieb na náhradu škody spôsobenej poskytovateľom sociálnych služieb,
- nepĺnenie povinností poskytovateľov sociálnych služieb - neprihliadanie na individuálne potreby prijímateľov sociálnych služieb (nešpecifikovanie individuálnych potrieb pri špecifikácii odborných, obslužných a ďalších činností v zmluvách o poskytovaní sociálnej služby, umiestnenie prijímateľa sociálnej služby s obmedzenou schopnosťou pohybu na poschodí bez zabezpečenia bezbariérového prístupu (napríklad výťah, rampa), ubytovanie prijímateľa sociálnej služby s obmedzenou schopnosťou pohybu v izbe (s nízkym lôžkom), neposkytovanie sociálnej služby na odbornej úrovni, nesplnenie kvalifikačných predpokladov odborných zamestnancov (napríklad opatrovateľky bez kurzu v rozsahu 220 hodín),
- nepĺnenie povinností poskytovateľov sociálnych služieb pri plánovaní poskytovania sociálnej služby podľa individuálnych potrieb, schopností a cieľov prijímateľa sociálnej služby - nevypracovávanie individuálnych plánov (odôvodnené nezáujmom prijímateľa sociálnej služby) alebo ich vypracovanie len formálne, nevyhodnocovanie individuálnych plánov vôbec, alebo ich vyhodnocovanie bez účasti prijímateľa sociálnej služby, nevypracovanie programov sociálnej rehabilitácie, nedostatočná spolupráca s prijímateľmi sociálnych služieb (§ 9 ods. 1, 2),
- nedodržanie maximálneho počtu prijímateľov sociálnej služby na jedného zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov (z dôvodu nedostatku pracovných síl, presun zamestnancov medzi prevádzkami, ak ich poskytovateľ sociálnej služby má viac) (§ 9 ods. 4),
- nesplnenie všeobecných technických požiadaviek na výstavbu a všeobecných technických požiadaviek na stavby užívané fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie/bezbariérovosť (§ 9 ods. 5),
- neoboznamovanie zamestnancov a prijímateľov sociálnej služby s postupmi, pravidlami a podmienkami poskytovania sociálnej služby (prijímateľa sociálnej služby často nevedia, že poskytovateľ sociálnej služby má domáci poriadok, nevedia, že majú právo nahliadnuť do hospodárenia s ich finančnými prostriedkami, nevedia, ako postupovať a na koho sa obrátiť, ak sú nespokojní, resp. ak je zamestnanec na nich neprijemný a pod.) (§ 9 ods. 9),
- nevypracovávanie a neuskutočňovanie programu supervízie (zdôvodnené nedostatkom supervízorov, resp. vysokými nákladmi) (§ 9 ods. 12),
- nedodržanie povinností poskytovateľov sociálnych služieb pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti - nevedenie registra netelesných a telesných obmedzení prijímateľov sociálnej služby, nezapisovanie obmedzení do registra, používanie nepovolených obmedzení (izolačka ako bezpodnetová miestnosť, fixovanie na lôžku, fixovanie na invalidnom vozíku), neoznamovanie zápisov o použití netelesných a telesných obmedzení v informačnom systéme, súdom určenému opatrovníkovi, resp. príbuznému; zamestnanci neboli oboznámení s touto povinnosťou poskytovateľa sociálnej služby, nepoznali znenie § 10 zákona o sociálnych službách (§ 10),

- porušovanie povinnosti poskytovateľov sociálnych služieb pri vykonávaní odborných, obslužných a ďalších činností, zabezpečení vykonávania týchto činností alebo utvárania podmienok na ich vykonávanie v rozsahu ustanovenom zákonom pre konkrétny druh sociálnej služby, ktorý poskytuje (neposkytovanie odborných činností, obslužných činností a ďalších činností pre daný druh sociálnej služby, neposkytovanie ani nezabezpečovanie poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti, poskytovanie iba základného sociálneho poradenstva, neposkytovanie pomoci pri odkázanosti prijímateľov sociálnej služby v rozsahu podľa posudku o odkázanosti) (§ 15 až § 18, § 35, § 38, § 39, § 40),
- poskytovanie činností, ktoré majú charakter sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách bez zápisu do registra poskytovateľov vedeného na príslušnom vyššom územnom celku (§ 62),
- nerešpektovanie potreby diétného stravovania prijímateľa sociálnej služby, poskytovanie jedál nevhodných pre diabetikov, neumožnenie prijímateľom sociálnej služby odoberať znížený rozsah počtu odoberaných jedál (§ 17 ods. 4, 5),
- nezverejňovanie ekonomicky oprávnených nákladov na jedného prijímateľa sociálnej služby vo výročnej správe o činnosti a hospodárení neverejného poskytovateľa sociálnej služby vo verejnej časti registra účtovných závierok podľa zákona o sociálnych službách (§ 67a ods. 3),
- nezverejňovanie cenníka na webovom sídle (aj keď ho poskytovateľ sociálnej služby má) alebo ak ho nemá, na inom dostupnom mieste, určovanie úhrady bez cenníka, určovanie úhrady podľa viacerých cenníkov platných v jednom období, určenie úhrady za sociálnu službu v rozpore s aktuálnym cenníkom u neverejného poskytovateľa sociálnych služieb (§ 72 ods. 3),
- účtovanie úhrady za odborné činnosti, za ktoré prijímateľ sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách neplatí (§ 72 ods. 6),
- účtovanie úhrady za poskytovanie iných, tzv. nadštandardných činností bez rešpektovania záujmu zo strany prijímateľa sociálnej služby ako súčasť úhrady za sociálnu službu, napr. paušálne účtovanie zdravotného balíčka, manipulačný/administratívny poplatok pri začatí a ukončení poskytovania sociálnej služby, poplatok za vybavenie úradných záležitostí,
- nesledovanie príjmu a majetku prijímateľov sociálnej služby na účely určenia úhrady, nevyžiadanie vyhlásenia o majetku fyzickej osoby s overeným podpisom, resp. akceptovanie vyhlásenia bez overeného podpisu alebo bez vyznačenia, či fyzická osoba má/nemá majetok v hodnote nad 10 000 € (§ 72 ods. 8), zisťovanie príjmu prijímateľa sociálnej služby na určenie úhrady za nesprávne obdobie, nesledovanie príjmu spolu posudzovaných osôb (§ 72a),
- negarantovanie zostatku príjmu prijímateľa sociálnej služby, resp. garantovanie zostatku príjmu v rozpore so zákonom o sociálnych službách (§ 73),
- určenie úhrady za sociálnu službu v plnej výške, bez garancie zostatku s odôvodnením, že prijímateľ odmieta preukazovať svoj príjem a majetok podľa § 93 ods. 4 (všetci prijímatelia sociálnej služby podpísali predtlačené vyhlásenie) - podľa prijímateľov tlačivo podpisovali pri zmluve o poskytovaní sociálnej služby (§ 72 ods. 3, § 73 ods. 1 až 10, § 93 ods. 4),
- uzatváranie zmlúv o poskytovaní sociálnej služby nezrozumiteľným spôsobom pre prijímateľa sociálnej služby (§ 74 ods. 1),
- uzatváranie zmlúv s charakterom zmiešanej zmluvy, v zmluve o poskytovaní sociálnej služby viazať platením úhrady iba inú, tzv. „prístupujúcu osobu“, nie prijímateľa sociálnej služby, alebo viazanie platením úhrady aj prijímateľa sociálnej služby aj inú osobu (§ 74 ods. 1),
- uzatváranie zmlúv bez náležitostí určených zákonom, v zmluvách uvádzanie sumy úhrady bez členenia na úhrady za jednotlivé odborné, obslužné a ďalšie činnosti (§ 74 ods. 7),
- zvyšovanie sumy úhrady za sociálnu službu bez opory v zákone o sociálnych službách, resp. bez uzatvoreného dodatku k zmluve o poskytovaní sociálnej služby (§ 74 ods. 12),
- definovanie vlastných dôvodov vypovedania zmluvy o poskytovaní sociálnej služby zo strany poskytovateľa sociálnej služby v rozpore so zákonom o sociálnych službách (§ 74 ods. 14),
- podpísanie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby inou osobou za prijímateľa sociálnej služby bez splnomocnenia alebo bez potvrdenia ošetrojúceho lekára o zdravotnom stave (§ 92 ods. 6).

Tabuľka 40 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2020

Územie	Výdavky na sociálnu ochranu ako % z HDP	Výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa	Výdavky na sociálne dávky podľa účelov (v %)					
			Staroba + pozostalí	Choroba/ zdravotná starostlivosť	Invalidita	Rodina/deti	Nezamestnanosť	Bývanie, sociálne vylúčenie
Belgicko	32,7	11 191,1	30,7	25,4	8,4	7	8,5	3,7
Bulharsko	18,7	3 257,7	34,1	29,2	8,3	8,8	3,7	1,3
Česká republika	22	6 312,7	36,2	33,5	5,7	8,5	4	1,5
Dánsko	32,9	12 342,1	21,8	21	15,2	10,4	4,4	6,5
Nemecko	33	12 568,4	38,9	33,4	8,3	11,2	5,2	2,2
Estónsko	19,2	4 820,1	26,5	26,2	10,8	12,6	9,5	0,6
Írsko	15,5	8 173,4	40,2	37,9	4,9	8,2	12,6	4,4
Grécko	29,4	5 356,8	30,5	21	3,9	5,4	4,7	1,6
Španielsko	30	7 230,5	35,4	26,7	6,1	5,2	11,9	1,5
Francúzsko	38,1	11 929,5	30,5	26	5,7	6,5	8,4	5,6
Chorvátsko	24,1	4 558,6	40,4	32,5	9,4	9	4,1	1,4
Taliansko	34,3	9 316,5	29,9	21,5	5,1	3,6	8,8	4,2
Cyprus	24,1	6 235,5	30,8	24,8	3,1	5,2	15,5	6,1
Lotyšsko	17,4	3 716,9	30,6	29,2	8,1	9,7	5,9	0,9
Litva	19,5	5 217,1	31,4	29,4	7	11,2	9,4	1,9
Luxembursko	24,2	16 554,6	31,9	25,4	10,9	15,5	6,5	2,9
Maďarsko	18,3	4 234,4	35,1	30,7	5,1	10,9	2,9	3,6
Malta	19,9	5 660,0	36,5	30,2	3,3	4,7	16,6	2,1
Holandsko	32,8	12 610,4	34,4	31,4	8,2	4	3,2	6,1
Rakúsko	34	12 175,6	29,5	24,5	5,5	8,9	10,7	1,9
Poľsko	23,7	5 809,0	30,5	23,6	6,7	15,9	3,1	1,5
Portugalsko	27,5	6 088,6	32,8	25,6	6,5	5	5,6	0,9
Rumunsko	17,7	4 063,6	31,9	27,8	5	10,8	0,9	0,5
Slovinsko	26	6 677,0	38,1	33,2	4,7	7,4	6,2	3,6
<b>Slovensko</b>	<b>19,6</b>	<b>4 066,3</b>	<b>34,5</b>	<b>30</b>	<b>8,1</b>	<b>9,6</b>	<b>4,3</b>	<b>1,1</b>
Fínsko	31,9	10 632,6	24,5	22,1	9,1	9,7	7	5,9
Švédsko	29,3	10 317,3	29	28,2	9	9,9	3,6	3,5

Zdroj: Eurostat ESSPROS, údaje platné k 13.06.2023

Tabuľka 41 Prijmy na sociálnu ochranu, 2020

Prijmy	Prijmy v % HDP	Prijmy v PPS na obyvateľa	Sociálne príspevky zamestnávateľov	Štruktúra príjmov (%)		
				Sociálne príspevky chránených osôb	Verejná správa	Iné príjmy
Belgicko	33,1	11 350,3	35,6	18,4	44	2,1
Bulharsko	20,3	3 533,1	34,2	21,4	42,9	1,5
Česká republika	22,0	6 335,2	50,7	21,2	26,3	1,8
Dánsko	36,2	13 592,1	11,7	8,7	78	1,6
Nemecko	33,8	12 875,0	34,6	29,6	34,3	1,5
Estónsko	18	4 504,1	70	2,2	27,6	0,2
Írsko	15	7 880,8	24,2	12,1	62,4	1,3
Grécko	30,8	5 609,6	23,5	22,1	49	5,4
Španielsko	28,2	6 793,3	41,1	11	46,4	1,4
Francúzsko	36,1	11 304,0	36,5	15,9	45	2,7
Chorvátsko	25,9	4 893,4	25,8	29,7	40,2	4,3
Taliansko	34,9	9 480,2	31,8	13,7	53	1,6
Cyprus	20,3	5 239,6	29,1	25,2	41,6	4,1
Lotyšsko	17,5	3 739,4	39,3	16,3	44,1	0,3
Litva	19,5	5 207,9	14,2	36,8	47,5	1,4
Luxembursko	25,6	17 524,0	24,9	23,6	48,6	2,9
Maďarsko	17	3 923,2	32,3	32,5	34,7	0,4
Malta	19,9	5 661,2	18,3	7,2	57,1	17,3
Holandsko	36,9	14 197,3	28,9	27,5	30,7	12,9
Rakúsko	31,7	11 348,2	34	25,8	39	1,3
Poľsko	23,2	5 676,8	38,5	19,6	29,3	12,6
Portugalsko	29,7	6 572,1	29,4	15,3	48,3	6,9
Rumunsko	16,7	3 837,5	8,9	66,3	24,2	0,6
Slovinsko	26	6 668,4	25,1	36,4	36,9	1,6
<b>Slovensko</b>	<b>19,7</b>	<b>4 098,4</b>	<b>50,9</b>	<b>23,3</b>	<b>22,8</b>	<b>3,1</b>
Fínsko	31,7	10 561,5	29	15,2	51,2	4,6
Švédsko	30,9	10 886,5	37	9,1	52,3	1,6

Zdroj: Eurostat ESSPROS, údaje platné k 13.06.2023



Tabuľka 42 Výdavky na dôchodky a štruktúra podľa kategórií dôchodkov, 2020

Územie	Výdavky na dôchodky spolu			Štruktúra výdavkov na dôchodky podľa kategórií (%)						
	v € na obyvateľa (stále ceny 2010)	v PPS na obyvateľa	v % HDP	starobný	predčasný starobný	čiasťočný starobný	invalidný	predčasný v dôsledku zníženej pracovnej schopnosti	pozosta-lostné	predčasný z dôvodov trhu práce
Belgicko	4 621,5	4 673,3	13,6	71,8	0	0	15,3	:	11,9	1,1
Bulharsko	579,7	1 409,3	8,1	79,2	9,1	0	8,3	:	3,4	:
Česká republika	1 621,5	2 670,1	9,3	82,9	1,9	0	9,2	0	6,1	0
Dánsko	6 259,7	4 832,7	12,9	77,4	3	0	2,8	15	1,8	:
Nemecko	4 532,4	4 814,9	12,6	75,9	2,4	0	0,6	7	14	0,1
Estónsko	1 365,5	2 173,1	8,7	59,8	23,5	0	16,1	:	0,6	:
Írsko	3 333,3	2 638,8	5	79,7	0	0	14,2	:	6,1	0
Grécko	2 872,1	3 242,9	17,8	81,2	0	0	3,4	:	15,4	0,1
Španielsko	3 117,4	3 498,0	14,5	66,6	5,9	0	9,7	:	17,9	0
Francúzsko	4 920,2	4 966,3	15,9	82,2	0	0	7,4	0,1	10,2	0,1
Chorvátsko	1 294,1	2 086,3	11,1	55,5	15,5	0	12,7	:	16,2	0
Taliansko	4 488,2	4 780,7	17,6	66,7	13,1	0	3,8	0,2	15,5	0,6
Cyprus	2 288,7	2 455,8	9,5	75,6	6,3	0	1,6	1,7	14,8	:
Lotyšsko	1 029,7	1 742,5	8,1	85,8	3	0	9,7	:	1,5	:
Litva	1 052,4	1 995,4	7,5	80,8	3,1	0	12,3	:	3,7	0
Luxembursko	8 579,7	6 858,3	10	55,5	18,9	0	6,6	2,4	15,6	1,1
Maďarsko	993,8	1 740,9	7,5	81,4	7,9	0	0	:	10,7	:
Malta	1 534,2	1 995,6	7	78,8	0	0	4,9	0	16,1	0,1
Holandsko	5 055,3	4 908,4	12,8	78,1	0	0	14,3	:	7,6	:
Rakúsko	5 348,0	5 507,5	15,4	76,2	6,5	0	6,2	:	11	0
Poľsko	1 494,8	2 791,6	11,4	75,7	4,7	0	6,1	:	13,1	0,4
Portugalsko	2 630,7	3 316,7	15	75,1	2,7	0	9,5	:	12,6	0,1
Rumunsko	858,8	2 047,0	8,9	87,3	0,4	1,7	2,4	2,1	6,2	:
Slovinsko	2 141,3	2 706,1	10,6	78,5	7,4	1,4	2,1	0,3	10,3	:
<b>Slovensko</b>	<b>1 274,1</b>	<b>1 830,0</b>	<b>8,8</b>	<b>76,1</b>	<b>2,4</b>	<b>0</b>	<b>10,9</b>	<b>:</b>	<b>9,5</b>	<b>1,1</b>
Fínsko	5 101,1	4 620,7	13,9	81,4	3,5	0,8	8,8	0	5,5	0
Švédsko	4 737,0	3 939,5	11,2	85,6	5,5	0	6,7	:	2,1	:

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované k 13.06.2023



Tabuľka 43 Počet poberateľov dôchodkov podľa pohlavia\*, indexy 2020/2019 a 2020/2007

Územie	Počet poberateľov dôchodkov*			Index 2020/2019	Index 2020/2007	Podiel poberateľov dôchodkov na populáciu (%)
	úhrn*(osoby)	muži (%)	ženy(%)			
Belgicko	3 098 925	48,5	51,5	101,4	132,5	26,9
Bulharsko	2 114 915	41,2	58,8	98,9	93,5	30,4
Česká republika	2 979 561	42,8	57,2	99,5	107,4	27,9
Dánsko	1 529 971	45,2	54,8	100,3	111	26,3
Nemecko	23 616 414	43,8	56,2	100,3	103,5	28,4
Estónsko	426 840	39,7	60,3	100,4	112	32,1
Írsko	1 069 430	49,3	50,7	103,3	149,6	21,5
Grécko	2 472 758	46,9	53,1	98,6	96,3	23,1
Španielsko	9 898 563	50,5	49,5	100,1	116,7	20,9
Francúzsko	20 839 519	46,5	53,5	102	121,7	31
Chorvátsko	1 241 085	46,1	53,9	100	:	30,6
Taliansko	15 645 559	48	52	100	94	26,2
Cyprus	169 917	47,5	52,5	101,8	157,6	19,1
Lotyšsko	579 097	38	62	99,6	98	30,4
Litva	921 068	39,4	60,6	98,6	100,4	33
Luxembursko	205 050	54,6	45,4	103,5	152,3	32,7
Maďarsko	2 137 973	36	64	98,5	77	21,9
Malta	97 070	56,4	43,6	103,5	132	18,9
Holandsko	4 327 900	46,5	53,5	101,7	115,8	24,9
Rakúsko	2 521 964	44,8	55,2	101,4	110,5	28,3
Poľsko	10 479 691	37,5	62,5	102,4	104,4	27,6
Portugalsko	2 920 676	44,6	55,4	100,2	100,7	28,4
Rumunsko	5 122 122	42,4	57,6	99,6	89,6	26,5
Slovinsko	664 409	45,6	54,4	102,4	115,7	31,7
Slovensko	1 905 141	40,9	59,1	131,4	148,6	34,9
Fínsko	1 617 561	45,1	54,9	100,3	116,4	29,3
Švédsko	2 754 870	46,9	53,1	100,4	110,4	26,7

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje platné k 13.06.2023

\* Počet poberateľov dôchodkov bez dvojitého načítania

: - údaj nie je k dispozícii

Tabuľka 44 Dane a odvody platené zo sociálnych dávok, 2020

Územie	Výdavky na sociálnu ochranu			Sociálne dávky	
	Hrubé výdavky (% HDP)	Netto výdavky (% HDP)	% zdanených dávok	% dávok, z ktorých sa platia soc. odvody	efektívne daňovo-odvodové zaťaženie
Belgicko	31,2	29	57,8	45,2	12,5
Bulharsko	18,2	18,2	:	0,6	7,9
Česká republika	21,4	21,3	2,1	1,3	16,2
Dánsko	31,6	26,8	53,1	:	28,4
Nemecko	31,7	28,7	51,5	46,7	18
Estónsko	18,9	18,3	52,2	0,7	7,3
Írsko	15	14,2	50,2	14,9	11,1
Grécko	29,1	26,5	67,9	66,6	12,8
Španielsko	29,6	27,6	60,1	13,1	11,1
Francúzsko	35,2	33,1	61,5	35,3	9,8
Chorvátsko	23,7	23,3	51,7	51,5	3,2
Taliansko	33,2	28,8	64,8	0,7	20,6
Cyprus	23,7	22,5	38,8	:	13
Lotyšsko	17,1	16,5	53,4	2,5	6,9
Litva	19,1	18,6	10,6	10,6	23,1
Luxembursko	23,8	21,5	56,6	56,6	17
Maďarsko	18	17,7	8,1	9,9	12,4
Malta	19,7	19,3	54,8	15,6	3,9
Holandsko	29,3	23,9	56,5	56,5	32,5
Rakúsko	33,2	30	53,4	53,3	18,1
Poľsko	23,3	21,2	57,3	49,7	16,2
Portugalsko	26,4	24,6	57,3	0	11,8
Rumunsko	17	16,8	51	:	1,5
Slovinsko	25,6	25,1	53,2	:	3,8
<b>Slovensko</b>	<b>19,1</b>	<b>19</b>	<b>1,3</b>	<b>1,1</b>	<b>24,3</b>
Fínsko	31,4	27,9	56,6	56,6	19,7
Švédsko	28,8	25,5	50,6	:	22,6

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované k 13.06.2023  
: - údaj nie je k dispozícii



**Tabuľka 45 Vyhlásené vyzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2022**

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvania	Žiadateľ
<b>Prioritná os 2 Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí</b>										
OPLZ-NP-2022/2.1.1/01	Priame vyzvanie	Prax pre mladých	Cieľom národného projektu je podpora zvýšenia zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie – NEET prostredníctvom získavania a prehľbovania pracovných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú ich dosiahnutému stupňu vzdelania, formou praxe vykonávanej u zamestnávateľa. Podpora bude realizovaná formou zabezpečenia UoZ - NEET pre zamestnávateľa na účely praxe a poskytovaním finančného príspevku UoZ na vykonávanie praxe mesačne, najviac počas 6 mesiacov, na základe uzatvorenej dohody medzi úradom a UoZ a medzi úradom a zamestnávateľom.	20.7.2022	14.9.2022	4 999 667,30	4 523 728,97	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
<b>Prioritná os 3 Zamestnanosť</b>										
OPLZ-NP-2022/3.1.1/01	Priame vyzvanie	Aktivácia znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie	Cieľom národného projektu je zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti ZUoZ, udržanie ich pracovných návykov a predovšetkým získanie nových zručností a skúseností na trhu práce prostredníctvom motivačných poradenských aktivít s následným zaradením do vykonávania aktivizujúcich činností pre konkrétneho zamestnávateľa počas vedenia v evidencii UoZ. Finančnou motiváciou ZUoZ a potenciálnych zamestnávateľov sa majú vytvoriť predpoklady pre zamestnávanie ZUoZ a ich uplatnenie na trhu práce.	20.7.2022	14.9.2022	50 000 000,00	42 500 000,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
<b>Prioritná os 3 Zamestnanosť</b>										
OPLZ-NP-2022/3.2.1/01	Priame vyzvanie	Podpora zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	Cieľom národného projektu je podpora zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, a to za účelom zabezpečenia vhodných pomôcok na saturáciu potrieb a celkový rozvoj dieťaťa. Hlavnou aktivitou bude: Poskytnutie finančnej podpory pre zariadenia starostlivosti o deti do 3 rokov veku dieťaťa podľa § 54 ods. 1 písm. a) zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti.	29.4.2022	1.7.2022	1 277 881,02	973 358,06	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
<b>Prioritná os 4 Sociálne začlenenie</b>										
OPLZ NP 2022/4.1.1/01	Priame vyzvanie	Integrovaný prístup k výkonu sociálnej práce zamestnancami úradov práce, sociálnych vecí a rodiny II.	Cieľom národného projektu je pokračovanie v podpore komplexného prístupu v poskytovaní pomoci a poradenstva osobám cieľovej skupiny podľa ich aktuálnych potrieb, a to v oblasti pomoci v hmotnej núdzi, náhradného výživného, štátnych sociálnych dávok, peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, ako aj v oblasti SPODaSK so zreteľom na aktívne riešenie ich životnej situácie. Dôraz bude kladený na budovanie sieťovania či už v rámci úradu PSVR, ako aj sieťovania regionálnych možností pomoci cieľovej skupine pri riešení jej životnej situácie. Implementácia	29.11.2022	31.1.2023	15 259 567,62	12 592 666,27	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

			<p>NP bude mať pozitívny vplyv na znižovanie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj na zvyšovanie zamestnateľnosti.</p> <p>NP bude implementovaný prostredníctvom hlavnej aktivity „Podpora výkonu sociálnej práce s cieľovou skupinou v jej prirodzenom prostredí za účelom zefektívnenia jej integrácie do spoločnosti a na trh práce“ a 2 podaktivít:</p> <p>„Podpora sociálnej práce s cieľovou skupinou v jej prirodzenom prostredí za účelom zefektívnenia jej integrácie do spoločnosti a na trh práce v rámci SPODaSK“ a</p> <p>„Podpora sociálnej práce s cieľovou skupinou v jej prirodzenom prostredí za účelom zefektívnenia jej integrácie do spoločnosti a na trh práce v rámci poskytovania dávok a peňažných príspevkov“.</p>							
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
<b>Prioritná os 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít</b>										
OPLZNP-PO5-2022-1	Priame vyzvanie	Zvýšenie zamestnanosti a zamestnatelnosti ľudí žijúcich v lokalitách s prítomnosťou MRK realizáciou obnovy kultúrneho dedičstva	Cieľom národného projektu je poskytovanie individualizovanej podpory osobám ohrozeným chudobou a sociálnym vylúčením, vrátane osôb z prostredia MRK, vytváraním podmienok na ich zamestnávanie a poskytovaním asistenčných služieb, čím sa zvýši ich zamestnanecký a vzdelávací potenciál, čo môže viesť k k vytváraniu vlastných živností resp. tútoringu pri začatí zamestnancov. Tento cieľ je v súlade so špecifickým cieľom OPLZ 5.1.2. Zvýšenie finančnej gramotnosti, zamestnatelnosti a zamestnanosti MRK. Projekt priamo podporí ojedinelé profesie, ktoré sú potrebné pre obnovu kultúrnych pamiatok, ako umelecký kováč, rezbár, kamenár a pod. formu asistencie a vedenia zo strany majstrov a odborníkov. Obnova kultúrnych pamiatok podporí väčšiu atraktivitu regiónov, záujem o kultúru a umenie a ovplyvní aj zamestnanosť v cestovnom ruchu.	13.6.2022		8 196 696,62	6 967 192,13	ESF	SO pre OP Ľudské zdroje - MV SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky



Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
<b>Prioritná os 6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít</b>										
SUR PLUS - OPLZ-PO6-SC612-2022-1	Výzva na predloženie DOP	Technická výzva na poskytnutie dodatočného príspevku zazmluvnených projektov		26.10.2022	Otvorená		4 138 337,00	SUR+	SO pre OP Ľudské zdroje - MV SR	Oprávnení žiadatelia podľa výzvy

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
<b>Prioritná os 8 REACT-EÚ</b>										
OPLZ-PO8-2021-3	Výzva na predloženie DOP	Zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí žijúcich v prostredí MRK poskytovaním miestnej občianskej poriadkovej služby (ďalej len „MOPS“) v obciach s prítomnosťou MRK	Zámerom poskytovania MOPS v obciach je posilnenie miestneho aktivizmu, podpora komunitného rozvoja, zníženie páchania protispoločenských konaní, udržiavanie verejného poriadku a štandardnej kvality životného prostredia v lokalitách, v ktorých žijú obyvatelia MRK prostredníctvom činností príslušníkov MOPS najmä v rámci ochrany verejného poriadku, súkromného a verejného majetku, detí a mládeže pred negatívnymi	12.1.2022	14.3.2022	1 000 000,00	1 000 000,00	ESF	SO pre OP Ľudské zdroje - MV SR	Oprávnení žiadatelia podľa výzvy

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2022  
Príloha ku kapitole 3

			javmi, životného prostredia a plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky.							
OPLZ-NP-2022/8.1.1/RO-01	Priame vyzvanie	Posilnenie dlhodobej zdravotnej starostlivosti	Cieľom národného projektu je pilotné overenie systémového poskytovania dlhodobej a paliatívnej zdravotnej starostlivosti kvalifikovaným personálom v zdravotníckych zariadeniach ambulatného typu – v mobilných hospicoch a agentúrach domácej ošetrovateľskej starostlivosti. Konečný dopad bude na obyvateľov SR (bez regionálnych rozdielov), ktorí sú odkázaní na dlhodobú a/alebo paliatívnu zdravotnú starostlivosť. Zvýšením počtu zdravotníckeho personálu a pomáhajúcich profesií sa zabezpečí bližší a častejší kontakt s osobami s potrebou dlhodobej alebo paliatívnej zdravotnej starostlivosti a jej rodinnými príslušníkmi, a teda aj prevencia a zníženie počtu akútnych stavov riešených následnou hospitalizáciou na akútnych lôžkach	30.3.202	1.6.2022	40 131 193,30	40 131 193,30	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
OPLZ-DOP-2022/8.1.1/RO-01	Výzva na predloženie DOP	Rozvoj zručností na podporu trhu práce	Podpora nápravy dôsledkov krízy v kontexte pandémie COVID-19 na základe rozvoja zručností osôb na obnovujúcom sa trhu práce, vrátane zručností prispievajúcich k prechodu na digitálnu ekonomiku a tiež zvýšenie odolnosti dotknutých zamestnancov a zamestnávateľov na	1.6.2022	17.10.2022	60 000 000,00	60 000 000,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Oprávnení žiadatelia podľa výzvy

			zvládnutie podobných krízových situácií v budúcnosti. Aktivity sú zamerané na nadobúdanie/zvyšovanie zručností na účely zabezpečenia kvalifikovanej pracovnej sily, disponujúcej zručnosťami reagujúcimi na vývoj jednotlivých pracovných činností na pracovných miestach obnovujúceho sa trhu práce.							
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 46 Čerpanie výdavkov kapitoly 22 – MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2022	%
<b>07C</b>	<b>Sociálna inklúzia</b>	<b>3 173 986 789</b>	<b>3 345 149 738</b>	<b>3 322 644 555</b>	<b>99,3</b>
<b>07C0A</b>	<b>Podpora sociálnych služieb</b>	<b>190 904 127</b>	<b>186 922 738</b>	<b>183 933 272</b>	<b>98,4</b>
07C0A01	- Verejní poskytovatelia sociálnych služieb	71 500 000	70 104 870	69 741 936	99,5
07C0A02	- Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb	119 404 127	116 817 868	114 191 336	97,8
<b>07C0B</b>	<b>OP EP pre najodkázanejšie osoby</b>	<b>1 248 873</b>	<b>1 397 701</b>	<b>1 397 700</b>	<b>100,0</b>
07C0B01	- Sociálne začlenenie najodkázanejších osôb	1 248 873	1 397 701	1 397 700	100,0
<b>07C01</b>	<b>Pomoc v hmotnej núdzi</b>	<b>149 826 642</b>	<b>151 527 519</b>	<b>149 749 247</b>	<b>98,8</b>
07C0101	- Dávka v hmotnej núdzi	114 786 633	123 023 174	121 984 876	99,2
07C0102	- Dotácia na výkon osobitného príjemcu	160 000	134 171	96 733	72,1
07C0103	- Dotácia na stravu pre dieťa v hmotnej núdzi	15 203 240	17 752 456	17 351 437	97,7
07C0104	- Dotácia na školské potreby pre dieťa v hmotnej núdzi	1 350 000	1 111 656	939 992	84,6
07C0106	- Náhradné výživné	18 326 769	9 506 062	9 376 209	98,6
<b>07C02</b>	<b>Podpora rodiny</b>	<b>1 404 721 906</b>	<b>1 552 915 217</b>	<b>1 549 113 557</b>	<b>99,8</b>
07C0201	- Prídavok na dieťa	355 489 000	465 483 528	464 928 140	99,9
07C0202	- Rodičovský príspevok	617 884 956	606 656 871	605 725 021	99,8
07C020A	- Štátom platené poistné	381 347 950	429 347 950	429 347 950	100,0
07C020B	- Príspevok na starostlivosť o dieťa	1 500 000	1 327 062	413 090	31,1
07C020D	- Dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom	0	0	0	0,0
07C020E	- Príspevok pri narodení dieťaťa	44 000 000	45 297 270	44 087 021	97,3
07C020F	- Príspevok na pohreb	4 500 000	4 802 536	4 612 335	96,0
<b>07C03</b>	<b>Kompenzácia sociálnych dôsledkov ŤZP</b>	<b>528 944 540</b>	<b>541 716 098</b>	<b>540 900 812</b>	<b>99,8</b>
07C0301	- Peňažný príspevok na osobnú asistenciu	104 442 906	100 762 159	100 710 932	99,9
07C0302	- Peňažný príspevok na opatrovanie	325 929 376	348 932 122	348 247 072	99,8
07C0303	- Ostatné príspevky - opakované	75 055 019	68 706 023	68 682 614	100,0
07C0304	- Ostatné príspevky - jednorazové	23 517 239	23 315 794	23 260 194	99,8
<b>07C04</b>	<b>Iniciatívy v oblasti sociálnej inklúzie</b>	<b>4 950 000</b>	<b>63 263 700</b>	<b>52 807 760</b>	<b>83,5</b>
07C040A	- Ostatné iniciatívy	3 050 000	62 376 726	51 923 815	83,2
07C040H	- Kompenzačný príspevok baníkom	1 900 000	886 974	883 945	99,7
<b>07C05</b>	<b>Starostlivosť o ohrozené deti</b>	<b>151 038 807</b>	<b>169 308 388</b>	<b>166 675 886</b>	<b>98,4</b>
07C0502	- Štátne centrá pre deti a rodiny	94 169 627	109 758 147	109 753 288	100,0

pokračovanie tabuľky 46

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2022	%
07C0503	- Neštátne centrá pre deti a rodiny	26 279 660	25 778 089	25 397 032	98,5
07C0504	- Prevencia a sanácia (MVO)	1 000 000	863 587	863 359	100,0
07C0505	- Náhradná rodinná starostlivosť - opakované príspevky	28 581 661	31 068 218	28 958 854	93,2
07C0506	- Náhradná rodinná starostlivosť - jednorazové príspevky	1 007 859	1 840 347	1 703 353	92,6
<b>07C06</b>	<b>Nesystémové dávky sociálneho poistenia</b>	<b>185 250 507</b>	<b>165 250 507</b>	<b>165 250 004</b>	<b>100,0</b>
07C0C	13. dôchodok	517 619 341	512 681 790	512 650 237	100,0
07C0D	Plán obnovy a odolnosti	39 482 046	166 080	166 080	100,0
07C0D01	- Implementačné kapacity	1 276 800	0	0	0,0
07C0D02	- Rozvoj kapacít sociálnych služieb	38 205 246	166 080	166 080	100,0
07C0D04	- Komponent 10	0	0	0	0,0
<b>07E</b>	<b>Tvorba a implementácia politik</b>	<b>374 379 213</b>	<b>224 799 707</b>	<b>223 928 847</b>	<b>99,6</b>
<b>07E03</b>	<b>Riadiaca, koncepčná a výskumná činnosť</b>	<b>210 466 849</b>	<b>23 956 951</b>	<b>23 752 418</b>	<b>99,1</b>
07E0301	- Aparát ministerstva	210 466 849	23 956 951	23 752 418	99,1
07E04	Výkon št. spr. na úseku soc. vecí, rodiny, práce a zam.	162 857 039	199 587 343	198 921 016	99,7
07E0401	- Špecializovaná štátna správa	147 739 800	183 057 555	182 404 797	99,6
07E0402	- Ostatná štátna správa	15 117 239	16 529 788	16 516 219	99,9
<b>07E05</b>	<b>Implementácia projektov ESF</b>	<b>1 055 325</b>	<b>1 182 842</b>	<b>1 182 842</b>	<b>100,0</b>
07E0501	- Implementačná agentúra	1 055 325	1 182 842	1 182 842	100,0
<b>07E06</b>	<b>Európsky orgán práce - ELA</b>	<b>0</b>	<b>72 571</b>	<b>72 571</b>	<b>100,0</b>
	<b>Medzirezortné programy a podprogramy, ktorých je kapitola gestorom a účastníkom</b>				
<b>06G</b>	<b>Ludské zdroje</b>	<b>278 052 932</b>	<b>567 915 792</b>	<b>563 984 499</b>	<b>99,3</b>
<b>06G04</b>	<b>Aktívna politika trhu práce a zvýš. zamest. - MPSVR SR</b>	<b>39 724 395</b>	<b>346 642 484</b>	<b>342 713 137</b>	<b>98,9</b>
06G0404	- Národné programy na rozvoj APTP a zvýšenie zamest.	32 800 000	339 133 399	336 898 787	99,3
06G040J	- Individuálna štátna pomoc	3 194 673	3 298 014	1 603 333	48,6
06G040P	- Pomoc znevýhodneným na trhu práce prostredníctvom RO	3 729 722	4 211 071	4 211 017	100,0
<b>06G1S</b>	<b>OP Ludské zdroje 2014 - 2020 - MPSVR SR</b>	<b>238 328 537</b>	<b>221 273 308</b>	<b>221 271 362</b>	<b>100,0</b>
06G1S01	- Zamestnanosť	129 445 102	83 363 936	83 361 990	100,0
06G1S02	- Sociálne začlenenie	43 651 961	50 930 575	50 930 575	100,0
06G1S03	- Technická pomoc	6 772 186	6 243 158	6 243 158	100,0
06G1S04	- Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých	2 047 614	8 827 836	8 827 836	100,0

pokračovanie tabuľky 46

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2022	%
06G1S05	- REACT-EÚ	50 101 524	66 174 266	66 174 266	100,0
06G1S06	- Technická pomoc REACT-EÚ	6 310 150	5 733 537	5 733 537	100,0
	<b>Podprogramy, ktoré kapitola rieši ako účastník medzirezortného programu</b>				
<b>0EK</b>	<b>Informačné technológie financované zo štát. rozpočtu</b>	<b>23 375 485</b>	<b>35 028 985</b>	<b>34 395 278</b>	<b>98,2</b>
<b>0EK0H</b>	<b>Informačné technológie financované zo ŠR - MPSVR SR</b>	<b>23 375 485</b>	<b>35 028 985</b>	<b>34 395 278</b>	<b>98,2</b>
0EK0H01	- Systémy vnútornej správy	311 800	2 343 906	2 343 906	100,0
0EK0H02	- Špecializované systémy	490 000	1 881 377	1 881 335	100,0
0EK0H03	- Podporná infraštruktúra	12 634 596	18 978 380	18 458 725	97,3
0EK0H04	- IS Riadenie Sociálnych Dávok	3 900 000	4 637 871	4 636 775	100,0
0EK0H05	- IS KIDS	250 000	738 128	737 550	99,9
0EK0H06	- Informačný Systém Služieb Zamestnanosti	980 000	1 838 667	1 736 723	94,5
0EK0H08	- IS SAP	2 423 229	1 873 747	1 873 747	100,0
0EK0H09	- IS SOFTIP	925 860	1 510 684	1 500 292	99,3
0EK0H0A	- IS DMS	1 460 000	1 226 225	1 226 225	100,0
<b>06H09</b>	<b>Hospodárska mobilizácia - MPSVR SR</b>	<b>45 189</b>	<b>1 311 755</b>	<b>652 315</b>	<b>49,7</b>
<b>09706</b>	<b>Príspevky SR do medzinárod. organizácií - MPSVR SR</b>	<b>570 000</b>	<b>570 000</b>	<b>538 369</b>	<b>94,5</b>
<b>0AR05</b>	<b>MPSVR SR - Protidrogová politika</b>	<b>50 000</b>	<b>50 000</b>	<b>31 274</b>	<b>62,5</b>
	<b>Výdavky spolu za kapitolu</b>	<b>3 850 459 608</b>	<b>4 174 825 977</b>	<b>4 146 175 137</b>	<b>99,3</b>

Zdroj: MPSVR SR, Návrh štátneho záverečného účtu (skutočnosť k 31.12. 2022)



## **PRÍLOHA KU KAPITOLE 4**



Tabuľka 1 Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie (2015 – 2022)

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021			2022			Rozdiel		
	Sp olu	Mu ži	Že ny	Sp olu	Mu ži	Že ny	Sp olu	Mu ži	Že ny	Sp olu	Mu ži	Že ny	Sp olu	Mu ži	Že ny	Sp olu	Mu ži	Že ny	Sp olu	Mu ži	Že ny	Sp olu	Mu ži	Že ny	Sp olu	Mu ži	Že ny
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (celá populácia) - nová metodika	17,3	17,2	17,5	17,1	17,0	17,2	15,8	15,8	15,8	15,2	15,0	15,3	14,8	14,1	15,5	13,8	13,4	14,2	15,6	15,0	16,2	16,5	16,0	17,0	0,9	1,0	0,8
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (0-15) - nová metodika	25,6	24,1	27,2	25,0	24,0	26,0	22,5	22,9	22,2	23,2	23,6	22,8	20,4	19,8	21,1	18,1	17,9	18,3	19,9	20,3	19,5	23,9	25,3	22,4	4,0	5,0	2,9
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (0-17) - nová metodika	24,7	23,4	26,0	24,5	23,8	25,2	22,7	22,7	22,6	23,3	23,6	23,1	21,0	21,0	21,0	18,4	18,2	18,5	19,7	20,0	19,4	24,7	25,2	24,1	5,0	5,2	4,7
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (18-64) - nová metodika	16,6	16,8	16,4	16,3	16,2	16,3	14,8	14,9	14,6	14,0	13,7	14,3	13,0	13,1	14,3	12,9	12,6	13,8	14,8	15,2	15,4	15,1	14,6	16,1	0,6	0,1	0,9
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (65+) - nová metodika	11,1	8,5	12,8	11,5	10,5	12,1	11,8	9,6	13,2	10,3	8,9	11,3	12,3	8,9	14,6	12,3	10,3	13,7	13,9	10,3	16,3	11,9	9,7	13,4	-2,0	-	-
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia - podľa vybraných typov domácností																											
jednotlivec	20,7	24,6	18,6	20,6	26,5	17,5	22,2	29,7	18,3	20,6	23,4	19,2	26,2	27,1	25,7	27,8	28,6	27,4	30,1	29,7	30,3	28,8	26,6	29,9	-1,3	-	-
jednotlivec starší ako 65 rokov	15,7	:	:	14,6	:	:	15,9	:	:	15,8	:	:	24,2	:	:	31,3	:	:	32,5	:	:	30	:	:	-2,5	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	39,8	:	:	40,1	:	:	46,3	:	:	42,3	:	:	38,0	:	:	37,4	:	:	35,2	:	:	46,5	:	:	11,3	:	:
dvaja dospelí s tromi a viac závislými deťmi	35,9	:	:	37,7	:	:	37,1	:	:	3,9	:	:	38,0	:	:	38	:	:	37,8	:	:	43,8	:	:	6,0	:	:
Vplyv sociálnych transférov na zníženie rizika chudoby (s výnimkou dôchodkov)	35,3	35,3	35,8	31,0	29,8	31,6	29,1	29,1	29,7	31,1	29,5	31,7	38,0	38,0	38,3	40,0	40,0	40,0	43,1	45,3	41,3	33,8	33,8	33,8	-9,2	11,5	-
Vplyv sociálnych transférov na zníženie rizika chudoby (vrátane dôchodkov)	67,7	65,9	69,5	66,5	63,9	68,4	66,8	64,9	68,9	67,1	65,1	68,5	68,8	66,8	69,3	69,5	68,9	70,1	70,4	70,9	70,1	68,4	67,3	69,4	-1,9	-	-
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (celá populácia)	12,3	12,1	12,4	12,7	12,7	12,8	12,4	12,4	12,3	12,2	12,2	12,3	11,9	11,6	12,1	11,4	11,1	11,7	12,3	11,7	12,8	13,7	13,5	13,9	1,4	1,8	1,1
Miera rizika chudoby (0-5 roční)	16,3	12,3	20,2	19,4	18,1	20,6	16,9	16,5	17,2	19,8	19,9	19,7	20,6	19,4	22,0	17,9	16,9	19,0	17,4	17,2	17,6	22,1	24,1	20,0	4,7	6,9	2,4
Miera rizika chudoby (6-11 roční)	23	23	23,1	22,7	22,4	23,0	20,5	23,1	17,7	18,8	19,6	18,0	17,9	18,5	17,4	17,3	17,6	16,9	18,0	18,0	18,1	18,9	18,8	19,1	0,9	0,8	1,0
Miera rizika chudoby (12-17 roční)	20,5	18,1	22,9	20,2	19,6	20,9	21,9	20,7	23,2	22,9	23,8	22,0	18,4	21,3	15,1	15,5	15,8	15,2	17,3	17,1	17,5	25,3	24,9	25,7	8,0	7,8	8,2

pokračovanie tabuľky 1

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021			2022			Rozdiel		
	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny
Miera rizika chudoby (0-15)	20,8	18,4	23,3	21,4	20,5	22,4	19,7	20,3	19,0	20,2	20,9	19,5	18,3	18,5	18,0	16,7	16,5	16,9	17,7	17,7	17,7	21,2	22,4	19,9	3,5	4,7	2,2
Miera rizika chudoby (0-17)	20,1	18,1	22,1	20,8	20,2	21,5	19,9	20,4	19,6	20,5	21,2	19,8	19,0	19,7	18,2	17,0	16,8	17,1	17,6	17,4	17,7	22,1	22,5	21,6	4,5	5,1	3,9
Miera rizika chudoby (18-24)	12,8	12	13,6	14,8	11,2	18,5	14,5	12,6	16,5	14,0	12,9	15,1	14,7	14,9	14,6	13,0	13,0	13,0	14,6	14,0	15,2	21,6	20,2	23,1	7,0	6,2	7,9
Miera rizika chudoby (25-54)	11,7	11,9	11,5	12,2	12,5	11,9	11,5	11,4	11,7	11,3	10,9	11,7	10,2	9,6	10,8	10,1	9,9	10,4	11,0	10,7	11,4	11,8	11,2	12,5	0,8	0,5	1,1
Miera rizika chudoby (55-64)	10,2	11,6	8,9	9,5	10,5	8,6	9,4	10,5	8,4	9,6	9,7	9,5	9,8	10,2	9,4	9,7	10,0	9,5	10,0	10,2	9,8	12,0	12,3	11,7	2,0	2,1	1,9
Miera rizika chudoby (18-64)	11,6	11,9	11,3	12,0	12,0	12,1	11,5	11,4	11,6	11,3	10,9	11,6	10,7	10,4	11,0	10,3	10,2	10,4	11,2	11,0	11,4	12,7	12,3	13,0	1,5	1,3	1,6
Miera rizika chudoby (65+)	5,6	3,4	7	5,7	4,3	6,5	6,9	4,9	8,3	6,4	5,2	7,1	8,7	6,1	10,5	9,5	7,3	10,9	10,3	6,8	12,6	8,1	6,1	9,5	-2,2	0,7	-3,1
Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (EUR)	4 158			4 171			4 310			4 477			4 872			5 222			5 084			5 291			207,0		
Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (PPS)	6 132			6 280			5 763			5 846			6 302			6 046			5 655			5 896			241,0		
Hranica rizika chudoby - domácnosť 2 dospelí a 2 deti (EUR)	8 732			8 758			9 051			9 402			10 230			10 966			10 676			11 111			435,0		
Hranica rizika chudoby - domácnosť 2 dospelí a 2 deti (PPS)	12 877			13 187			12 103			12 278			13 234			12 696			11 876			12 381			505,0		
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (celá populácia)	7,4	7,2	7,7	7,7	7,4	8,0	x	x	x	x	x	x	7,1	7,2	7,0	5,7	6,1	5,3	4,8	4,5	5,1	:	:	:	:	:	:
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (0-17)	14,6	13,1	16	15,0	11,6	18,5	x	x	x	x	x	x	13,9	15,5	12,1	8,9	10,6	6,9	6,9	6,0	7,8	:	:	:	:	:	:
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (18-64)	6,8	6,9	6,7	7,3	7,4	7,3	x	x	x	x	x	x	6,4	6,2	6,7	5,4	5,5	5,2	4,4	4,5	4,3	:	:	:	:	:	:
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (65+)	3,3	1,6	4,5	2,7	2,6	2,7	x	x	x	x	x	x	3,8	2,9	4,4	4,1	3,7	4,4	4,4	3,0	5,5	:	:	:	:	:	:
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (celá populácia)	28,9	32,6	25,1	26,8	27,3	24,3	26,8	28,8	23,9	25,0	26,0	22,9	25,2	27,9	23,1	23,7	25,7	21,3	27,7	27,9	27,5	18,4	19,0	17,7	-9,3	2,2	6,2
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (0-5)	24,3	33,8	22,6	34,1	35,2	30,6	29,5	25,4	37,4	25,1	8,3	26,1	24,8	24,2	22,5	24,3	32,5	24,3	28,2	28,1	28,7	24,3	29,7	14,4	-3,9	-4,4	4,4
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (6-11)	27,2	22,6	33,8	26,6	32,0	24,7	31,5	29,5	33,1	26,1	26,1	26,1	27,1	33,3	24,6	29,5	29,5	32,5	26,7	26,2	27,6	29,9	31,7	28,5	3,2	-	-4,9

pokračovanie tabuľky 1

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021			2022			Rozdiel					
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy			
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (12-17)	40,1	36	42,6	35,0	28,6	35,9	29,5	32,3	29,4	26,4	26,4	26,8	40,2	44,5	25,2	31,6	31,6	32,8	29,9	31,3	28,9	24,5	25,0	23,7	-5,4	-	-	0,3	3,9	
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (0-17)	29,9	27,5	33,3	31,6	33,1	30,6	30,3	28,2	31,5	26,1	26,1	26,3	27,9	33,5	25,2	29,2	29,5	29,2	28,7	28,7	28,7	25,0	29,7	23,4	-3,7	-	-	0,8	0,5	
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (18-64)	31,1	34	28,7	26,4	27,1	26,1	28,0	29,7	25,0	26,0	26,3	25,1	27,5	28,7	26,1	25,6	26,1	23,7	27,5	27,7	27,4	17,1	15,7	17,7	-10,4	1,6	3,7			
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (65+)	10,4	14	9,8	10,3	11,6	9,8	9,6	9,3	9,7	7,4	3,6	8,6	12,4	12,1	12,6	12,8	15,8	11,9	26,6	25,3	27,4	12,7	14,4	11,2	-13,9	9,5	15,5			
Dlhodobá miera nezamestnanosti (15-74) - nová metodika	8,8	7,6	10,1	6,8	6,0	7,6	5,9	5,7	6,0	4,7	4,4	5,0	3,9	3,7	4,0	3,7	3,5	4,0	3,9	3,8	4,0	4,1	4,1	4,0	0,2	0,3	0,0			
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (populácia 0-64)	7	7,3	6,8	6,4	6,6	6,2	5,3	5,2	5,4	5,2	5,1	5,2	6,3	6,5	6,0	4,3	4,6	4,1	4,9	5,0	4,7	3,8	3,9	3,8	-1,1	0,4	0,6			
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-5 roční)	7,1	5,9	8,3	9,0	8,0	10,0	7,1	5,3	8,8	6,1	4,6	7,5	7,4	8,4	6,3	3,6	3,8	3,4	4,9	4,8	5,1	5,3	4,6	6,1	0,4	1,0	1,7			
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (6-11 roční)	9,5	8,6	10,5	9,3	8,7	10,0	7,1	6,2	8,0	5,7	5,7	5,7	6,4	7,6	5,2	4,7	5,4	4,0	5,4	7,8	2,8	5,5	6,9	4,0	0,1	2,4	-	1,2		
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (12-17 roční)	7,5	5,8	9,2	7,7	6,7	8,8	7,7	7,6	7,9	7,2	6,7	7,8	6,7	7,7	5,6	3,3	3,4	3,3	3,7	5,7	1,9	3,7	4,1	3,4	0,0	2,3	-	1,4		
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-17 roční)	8,1	6,8	9,3	8,6	7,8	9,6	7,3	6,4	8,2	6,3	5,7	7,0	6,8	7,9	5,7	3,9	4,2	3,6	4,7	6,0	3,3	4,8	5,2	4,4	0,1	1,8	-	0,3		
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (18-64 roční)	6,7	7,4	6	5,8	6,3	5,2	4,7	4,9	4,5	4,8	4,9	4,7	6,1	6,1	6,1	4,5	4,7	4,3	4,9	4,7	5,2	3,5	3,5	3,5	-1,4	0,0	0,9			
Deti žijúce v domácnostiach bez zamestnania (0-17)	9,3	:	:	7,7	:	:	8,0	:	:	7,2	:	:	7,5	:	:	7,6	:	:	7,5	:	:	6,5	:	:	-1,0	:	:			
Populácia žijúca v domácnostiach bez zamestnania (18-59)	7,5	7,5	7,5	6,4	6,3	6,6	6,6	6,4	6,8	5,8	5,7	5,8	6,2	6,1	6,3	6,6	6,5	6,8	6,4	6,7	6,1	5,4	5,7	5,1	-1,0	-	-	1,0	1,0	
Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a nepokračujú v ďalšom vzdelávaní (18-24)	6,9	X	X	7,4	7,6	7,2	9,3	8,5	10,3	8,6	8,3	8,8	8,3	8,8	7,9	7,6	7,7	7,4	7,8	8,1	7,5	7,4	7,5	7,3	-0,4	X	X			
Závažná materiálna a sociálna deprivácia (celá populácia)	8,4	8,3	8,5	7,6	7,5	7,7	6,3	6,3	6,4	5,4	5,4	5,5	5,9	5,6	6,2	4,5	4,3	4,7	5,7	5,7	5,7	6,3	5,9	6,6	0,6	0,2	0,9			
Závažná materiálna a sociálna deprivácia (0-15)	13,2	13,1	13,2	10,5	10,2	10,9	9,5	9,6	9,3	8,0	7,7	8,4	7,3	6,9	7,6	4,6	4,3	5,0	7,3	8,4	6,1	10,5	11,3	9,6	3,2	2,9	3,5			
Závažná materiálna a sociálna deprivácia (0-17)	12,3	12,2	12,5	10,5	10,2	10,8	9,3	9,1	9,6	7,9	7,5	8,5	7,4	7,4	7,4	4,9	4,6	5,2	7,4	8,9	6,0	10,8	11,4	10,1	3,4	2,5	4,1			
Závažná materiálna a sociálna deprivácia (18-64)	7,7	7,5	7,8	7,0	6,8	7,1	5,5	5,6	5,5	4,8	5,0	4,6	5,6	5,3	5,9	4,4	4,2	4,6	5,1	4,9	5,4	5,1	4,5	5,7	0,0	-	0,3	0,4		

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021			2022			Rozdiel		
	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny
Závažná materiálna a sociálna deprivácia (65+)	6,9	6,2	7,4	7,0	6,9	7,0	6,2	5,5	6,6	5,0	4,3	5,4	5,3	4,3	6,0	4,5	4,3	4,7	5,7	4,6	6,3	5,8	5,0	6,3	0,1	0,4	0,0
Materiálna a sociálna deprivácia (celá populácia)	16,8	15,8	17,8	15,5	14,8	16,2	13,5	12,7	14,2	12,3	11,8	12,8	11,4	10,6	12,1	9,7	9,1	10,3	9,2	8,8	9,7	10,5	10,1	10,8	1,3	1,3	1,1
Materiálna a sociálna deprivácia (0-15)	21,4	21,7	21,1	19,2	19,0	19,5	16,5	16,8	16,1	15,6	14,7	16,6	11,9	11,3	12,5	10,1	9,5	10,7	9,6	10,9	8,2	14,1	15,6	12,5	4,5	4,7	4,3
Materiálna a sociálna deprivácia (0-17)	21,1	21	21,2	19,0	18,7	19,3	16,6	16,4	16,8	15,7	14,6	16,9	12,2	11,9	12,4	10,4	9,8	11,0	9,9	11,3	8,4	14,4	15,4	13,3	4,5	4,1	4,9
Materiálna a sociálna deprivácia (18-64)	15,2	14,3	16	14,0	13,5	14,6	12,0	11,5	12,6	11,0	10,9	11,1	10,7	10,2	11,2	9,0	8,7	9,4	8,8	8,2	9,4	9,3	8,6	9,9	0,5	0,4	0,5
Materiálna a sociálna deprivácia (65+)	19,1	15,9	21,1	17,8	15,5	19,3	16,1	14,2	17,2	13,8	12,7	14,5	13,3	10,5	15,2	11,3	9,8	12,4	10,1	7,8	11,6	10,6	9,3	11,5	0,5	1,5	-0,1
Miera rizika chudoby podľa typu domácnosti:																											
jednotlivec mladší ako 65 rokov	21,2	:	:	22,7	:	:	25,8	:	:	23,0	:	:	22,4	:	:	18,9	:	:	20,8	:	:	23,7	:	:	2,9	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	9,4	:	:	9,0	:	:	11,9	:	:	12,4	:	:	20,1	:	:	27,6	:	:	28,5	:	:	25,9	:	:	-2,6	:	:
jednotlivec	15,0	20,7	12	15,5	21,9	12,2	18,2	25,1	14,5	17,2	20,6	15,4	21,1	22,9	20,2	23,8	26,1	22,6	24,9	24,9	24,9	24,8	21,7	26,2	-0,1	-3,2	1,3
dvaja dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	4,5	:	:	2,5	:	:	4,0	:	:	3,6	:	:	5,2	:	:	5,3	:	:	6,7	:	:	5,5	:	:	-1,2	:	:
dvaja dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	9,0	:	:	8,1	:	:	7,2	:	:	9,5	:	:	7,2	:	:	8,6	:	:	8,4	:	:	8,9	:	:	0,5	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	29,9	:	:	33,6	:	:	37,3	:	:	36,7	:	:	32,1	:	:	33,9	:	:	33,7	:	:	45,9	:	:	12,2	:	:
dvaja dospelí s jedným závislým dieťaťom	9,2	:	:	10,5	:	:	9,8	:	:	11,4	:	:	10,3	:	:	11,0	:	:	11,4	:	:	14,8	:	:	3,4	:	:
dvaja dospelí s dvomi závislými deťmi	14,7	:	:	14,8	:	:	14,7	:	:	14,5	:	:	10,2	:	:	10,3	:	:	10,6	:	:	10,2	:	:	-0,4	:	:
dvaja dospelí s tromi a viac závislými deťmi	32,9	:	:	34,8	:	:	35,4	:	:	36,7	:	:	37,8	:	:	37,1	:	:	36,3	:	:	40,1	:	:	3,8	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	13,9	:	:	15,7	:	:	13,6	:	:	13,3	:	:	14,7	:	:	13,1	:	:	12,2	:	:	16,1	:	:	3,9	:	:
domácnosti so závislými deťmi	15,7	:	:	17,2	:	:	16,2	:	:	16,1	:	:	15,2	:	:	14,4	:	:	14,6	:	:	18,4	:	:	3,8	:	:
domácnosti bez závislých detí	7,9	:	:	7,2	:	:	7,6	:	:	7,3	:	:	7,9	:	:	8,0	:	:	9,2	:	:	7,7	:	:	-1,5	:	:
Miera rizika chudoby podľa intenzity práce domácnosti (vek 18-64)																											

pokračovanie tabuľky 1

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021			2022			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
domácnosti bez detí - veľmi nízkou intenzitou práce (0 - 0,2)	58,5	58,9	57,8	55,2	56,6	52,1	56,9	57,8	55,1	65,0	65,8	63,7	57,8	60,5	54,1	56,9	59,1	53,7	48,7	54,8	41,8	57,8	59,9	55,2	9,1	5,1	13,4
domácnosti bez detí - s nie veľmi nízkou intenzitou práce (0,2 - 1)	4,6	4,8	4,3	5,2	5,2	5,2	5,4	5,7	5,0	4,9	5,2	4,5	3,7	3,9	3,5	1,0	4,1	3,8	5,5	6,1	4,9	5,5	5,5	5,4	0,0	-0,6	0,5
domácnosti bez detí - nízkou intenzitou práce (0,2 - 0,45)	21,2	21,1	21,4	26,9	29,3	23,6	31,2	34,0	27,3	29,2	31,5	25,8	13,4	11,4	15,5	27,2	28,3	25,9	13,4	8,7	19,4	43,0	44,6	41,2	29,6	35,9	21,8
domácnosti bez detí - strednou intenzitou práce (0,45 - 0,55)	8,0	7,4	8,7	10,2	10,1	10,3	13,2	13,1	13,3	16,0	18,9	12,4	14,3	15,7	12,5	8,4	9,0	7,8	10,0	11,0	8,8	25,1	30,3	19,9	15,1	19,3	11,1
domácnosti bez detí - vysokou intenzitou práce (0,55 - 0,85)	2,6	2,6	2,5	2,4	1,7	3,3	2,6	1,7	3,7	2,8	2,5	3,1	1,4	1,3	1,4	4,9	5,4	4,3	5,0	5,7	4,2	2,9	2,8	3,1	-2,1	-2,9	-1,1
domácnosti bez detí - veľmi vysokou intenzitou práce (0,85 - 1)	2,9	3,1	2,6	3,2	3,3	3,2	3,2	3,7	2,6	2,1	4,8	2,4	1,8	2,0	1,6	1,9	2,0	1,9	4,3	5,1	3,5	2,1	1,7	2,5	-2,2	-3,4	-1,0
domácnosti s deťmi - veľmi nízkou intenzitou práce (0 - 0,2)	79,4	81,6	77,4	86,7	89,4	86,4	88,1	92,2	85,1	86,0	89,0	83,9,0	88,4	92,2	85,5	93,7	97,3	90,5	95,0	95,7	94,5	92,7	93,2	92,3	-2,3	-2,5	-2,2
domácnosti s deťmi - nízkou intenzitou práce inou ako veľmi nízkou (0,2 - 1)	10,4	10,5	10,3	11,6	11,3	11,8	11,3	11,1	11,5	11,2	10,6	11,7	9,2	8,8	9,7	10,3	9,8	10,9	10,3	10,0	10,5	14,1	14,0	14,2	3,8	4,0	3,7
domácnosti s deťmi - nízkou intenzitou práce (0,2 - 0,45)	36,5	37,1	36	47,1	51,6	43,5	44,3	44,4	44,6	36,3	31,5	41,1	52,8	46,9	57,6	49,6	45,2	53,8	33,8	32,1	35,6	37,5	39,5	35,7	3,7	7,4	0,1
domácnosti s deťmi - strednou intenzitou práce (0,45 - 0,55)	23,8	24,6	23,1	27,5	27,2	21,7	25,6	24,8	26,4	24,5	24,7	24,3	28,0	27,9	28,0	27,1	28,2	26,2	20,1	21,1	19,1	30,7	32,2	29,3	10,6	11,1	10,2
domácnosti s deťmi - vysokou intenzitou práce (0,55 - 0,85)	7,2	7,1	7,2	10,9	9,5	12,2	7,7	8,1	7,3	8,7	9,0	8,4	4,9	5,0	4,8	8,2	7,2	9,2	7,5	6,5	8,4	12,4	10,5	14,2	4,9	4,0	5,8
domácnosti s deťmi - veľmi vysokou intenzitou práce (0,85 - 1)	4,9	4,8	4,9	5,1	5,2	5,0	6,6	6,1	7,0	6,7	5,8	7,5	2,7	2,5	2,9	3,9	3,2	4,5	5,9	5,5	6,3	7,0	6,7	7,2	1,1	1,2	0,9
Miera rizika chudoby podľa podľa najčastejšej ekonomickej aktivity (18+)																											
nezamestnaní	45,5	48,5	42,0	47,6	49,8	45,2	49,2	53,2	45,1	51,0	54,9	46,6	56,7	60,3	52,6	56,1	61,5	50,7	52,7	55,9	48,8	53,6	57,2	50,0	0,9	1,3	1,2
zamestnaní	6	6,5	5,5	6,5	6,9	6,0	6,3	6,8	5,8	6,0	6,2	5,8	4,4	5,2	3,4	5,2	6,0	4,2	6,7	7,2	6,0	7,1	7,9	6,2	0,4	0,7	0,2
dôchodcovia	6,2	4,4	7,3	6,0	4,9	6,8	7,6	6,2	8,6	7,0	5,8	7,8	8,6	6,5	10,1	9,6	7,4	11,0	10,1	7,1	12,2	9,5	7,7	10,7	-0,6	0,6	-1,5
iná neaktívna osoba	15,7	14,1	16,6	19,8	17,4	21,2	19,6	17,0	21,0	19,8	16,9	21,4	19,5	14,2	22,1	20,9	19,4	21,8	17,4	14,4	19,0	24,3	23,2	24,7	6,9	8,8	5,7
Miera rizika chudoby podľa typu vlastníctva																											
vlastník alebo bezplatné ubytovanie	11,4	11	11,7	12,0	12,0	12,1	11,2	11,2	11,2	11,0	11,1	10,9	10,6	10,2	10,9	10,2	9,8	10,5	10,5	9,9	11,1	12,1	11,7	12,4	1,6	1,8	1,3

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2022  
Príloha ku kapitole 4

pokračovanie tabuľky 1

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021			2022			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
nájomca	20,5	22,0	19,0	19,7	19,9	19,6	24,4	24,1	24,7	27,0	25,2	28,7	27,0	27,6	26,4	28,3	29,1	27,6	40,1	41,4	39,0	40,0	41,3	38,7	-0,1	-	-
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 40% národného ekvivaletného mediánu príjmu	5,7	6	5,4	5,5	5,8	5,3	5,3	5,6	5,0	3,3	3,5	3,1	4,7	5,2	4,3	4,1	4,4	3,9	3,4	3,5	3,4	3,7	4,0	3,4	0,3	0,5	0,0
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 50% národného ekvivaletného mediánu príjmu	8,4	8,7	8,2	8,1	8,2	8,0	7,8	8,0	7,6	6,3	6,3	6,3	7,5	7,8	7,1	7,3	7,6	7,0	9,7	9,4	10,0	7,2	7,3	7,2	-2,5	-	-
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 70% národného ekvivaletného mediánu príjmu	18,8	19	19,5	19,5	18,8	20,2	18,3	17,9	18,6	16,7	16,3	17,1	19,2	18,3	20,2	18,0	17,0	19,0	19,1	19,8	20,2	18,9	17,9	18,5	-1,7	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (celá populácia)	9,1	8,5	9,6	7,7	6,9	8,5	8,4	7,7	9,1	4,1	3,4	4,8	5,7	5,4	6,0	3,2	2,9	3,6	7,1	6,7	7,5	2,2	1,9	2,5	-4,9	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (0-5)	12,7	10,7	14,8	10,1	11,3	9,0	9,8	9,9	9,7	4,6	5,4	3,8	11,6	10,6	12,8	3,5	2,5	4,7	12,2	9,8	14,7	2,7	2,2	2,3	-9,5	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (6-11)	12,6	11	14,4	8,9	7,0	11,0	8,4	8,6	8,1	3,0	2,6	3,4	6,3	6,2	6,3	3,0	1,7	4,4	10,4	11,9	8,7	2,5	2,0	3,1	-7,9	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (12-17)	8,7	7,8	9,7	8,7	8,9	8,5	8,6	10,3	6,6	4,4	4,0	4,8	6,4	6,9	6,0	2,5	3,3	1,7	5,9	5,9	5,8	2,6	2,0	3,2	-3,3	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (0-17)	11,4	9,9	12,9	9,2	8,9	9,5	8,9	9,6	8,1	4,0	3,9	4,0	8,2	7,9	8,4	3,0	2,5	3,7	9,6	9,3	9,9	2,6	2,1	3,2	-7,0	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (18-24)	7,1	6,2	8,1	6,9	5,3	8,4	6,7	5,5	7,8	3,6	3,6	3,6	5,9	6,1	5,6	3,7	3,7	3,7	5,6	6,8	4,1	2,0	2,6	1,3	-3,6	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (25-29)	8,2	7,5	8,9	5,8	5,7	5,8	6,4	4,3	8,7	3,4	2,9	3,9	3,8	2,9	4,9	2,2	2,2	2,2	8,3	5,6	11,4	3,2	3,3	3,0	-5,1	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (18-64)	8,7	8,6	8,8	7,2	6,6	7,9	7,3	6,9	7,8	3,8	3,3	4,2	5,4	5,3	5,5	3,3	3,2	3,4	6,8	6,6	6,9	2,2	2,0	2,4	-4,6	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (65+)	8,1	5,5	9,8	8,1	4,9	10,1	12,8	9,2	15,1	5,7	3,3	7,3	4,0	1,5	5,6	3,4	2,2	4,2	5,5	3,4	7,0	2,0	1,3	2,4	-3,5	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie - chudobní	34,5	33,4	35,6	35,6	34,5	36,7	38,9	38,1	39,6	24,4	21,8	26,9	26,8	26,5	27,1	22,5	22,4	22,7	32,4	32,7	32,1	13,9	12,2	15,4	-	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie - nechudobní	5,5	5,1	6	3,7	2,9	4,4	4,1	3,4	4,8	1,3	0,9	1,7	2,8	2,6	3,1	0,8	0,5	1,1	3,5	3,2	3,8	0,4	0,3	0,4	-3,1	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (I. kvintil)	26,7	:	:	27,9	:	:	31,1	:	:	17,5	:	:	19,1	:	:	14,7	:	:	22,8	:	:	10,1	:	:	-	-	-
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (II. kvintil)	8,4	:	:	6,8	:	:	7,2	:	:	2,4	:	:	3,8	:	:	0,8	:	:	7,4	:	:	0,8	:	:	-6,6	:	:

pokračovanie tabuľky 1

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021			2022			Rozdiel			
	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (III. kvintil)	6,0	:	:	2,5	:	:	2,3	:	:	0,3	:	:	2,7	:	:	0,5	:	:	3,0	:	:	0,1	:	:	-2,9	:	:	
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (IV. kvintil)	3,2	:	:	0,9	:	:	1,2	:	:	0,1	:	:	1,7	:	:	0,1	:	:	1,8	:	:	0,2	:	:	-1,6	:	:	
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (V. kvintil)	1,1	:	:	0,5	:	:	0,4	:	:	0,3	:	:	1,1	:	:	0,1	:	:	0,5	:	:	0,0	:	:	-0,5	:	:	
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa typu vlastníctva																												
vlastník, s hypotékou alebo úverom na bývanie	30,9	:	:	15,1	:	:	8,6	:	:	1,9	:	:	12,8	:	:	1,8	:	:	13,3	:	:	0,9	:	:	-	12,4	:	:
vlastník, bez hypotéky alebo úveru na bývanie	6,0	:	:	5,7	:	:	6,7	:	:	3,1	:	:	2,5	:	:	2,6	:	:	2,6	:	:	2,3	:	:	-0,3	:	:	
nájomca, prenájom za trhovú cenu	8,4	:	:	13,9	:	:	20,9	:	:	19,2	:	:	16,4	:	:	15,9	:	:	33,4	:	:	7,3	:	:	-	26,1	:	:
nájomca, prenájom za zníženú cenu alebo zadarmo	9,1	:	:	17,6	:	:	21,3	:	:	7,3	:	:	4,0	:	:	2,3	:	:	10,9	:	:	5,0	:	:	-5,9	:	:	
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa stupňa osídlenia																												
husto obývaná oblasť (mestá)	12,1	:	:	7,0	:	:	7,8	:	:	5,6	:	:	8,9	:	:	3,6	:	:	10,1	:	:	1,8	:	:	-8,3	:	:	
stredne obývaná oblasť	8,6	:	:	7,9	:	:	9,1	:	:	4,9	:	:	5,8	:	:	4,0	:	:	6,8	:	:	2,0	:	:	-4,8	:	:	
riedko obývaná oblasť	7,8	:	:	8,0	:	:	8,2	:	:	2,7	:	:	4,0	:	:	2,5	:	:	5,9	:	:	2,6	:	:	-3,3	:	:	
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa typu domácnosti																												
jednotlivec mladší ako 65 rokov	26,6	:	:	27,4	:	:	33,1	:	:	17,7	:	:	19,2	:	:	18,1	:	:	27,8	:	:	16,7	:	:	-	11,1	:	:
jednotlivec vo veku 65 a viac rokov	17,6	:	:	22,3	:	:	32,1	:	:	19,5	:	:	14,5	:	:	16,3	:	:	19,3	:	:	13,6	:	:	-5,7	:	:	
jednotlivec	22	25, 9	19, 8	24,7	23, 9	25, 2	32,5	32, 7	32, 5	18,7	15, 0	20, 7	16,6	17, 3	16, 3	17,1	17, 7	16, 7	23,3	24, 9	22, 4	15,2	13, 7	15, 9	-8,1	11, 2	- 6,5	
dvaja dospelí, najmenej jeden vo veku 65 a viac rokov	5	:	:	3,1	:	:	7,3	:	:	1,8	:	:	1,4	:	:	1,3	:	:	3,9	:	:	1,3	:	:	-2,6	:	:	
dvaja dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	11,7	:	:	8,4	:	:	8,3	:	:	6,4	:	:	7,8	:	:	5,7	:	:	7,6	:	:	4,4	:	:	-3,2	:	:	
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	29,6	:	:	32,3	:	:	24,9	:	:	18,9	:	:	19,9	:	:	19,0	:	:	34,5	:	:	17,4	:	:	-	17,1	:	:

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2022  
Príloha ku kapitole 4

pokračovanie tabuľky 1

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021			2022			Rozdiel		
	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny
dva dospelí s jedným závislým dieťaťom	14,5	:	:	11,3	:	:	9,0	:	:	4,7	:	:	8,9	:	:	4,5	:	:	9,0	:	:	2,9	:	:	-6,1	:	:
dva dospelí s dvomi závislými deťmi	12,5	:	:	8,2	:	:	8,3	:	:	3,5	:	:	6,3	:	:	2,2	:	:	10,4	:	:	0,9	:	:	-9,5	:	:
dva dospelí s tromi a viac závislými deťmi	7,4	:	:	8,6	:	:	11,4	:	:	2,2	:	:	13,0	:	:	4,5	:	:	11,6	:	:	5,4	:	:	-6,2	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	3,8	:	:	3,6	:	:	3,8	:	:	1,6	:	:	3,4	:	:	1,1	:	:	0,9	:	:	0,5	:	:	-0,4	:	:
domácnosti so závislými deťmi	9,5	:	:	7,9	:	:	7,5	:	:	3,3	:	:	6,5	:	:	2,7	:	:	7,6	:	:	2,0	:	:	-5,6	:	:
domácnosti bez závislých detí	8,6	:	:	7,5	:	:	9,5	:	:	5,1	:	:	4,7	:	:	3,8	:	:	6,5	:	:	2,6	:	:	-3,9	:	:
Miera preplnenia obydľí (celá populácia)	37,8	38,3	37,3	37,9	38,5	37,4	36,4	36,8	36,1	35,5	35,3	35,6	34,1	34,5	33,8	30,1	30,4	29,8	31,2	31,0	31,4	31,8	32,3	31,3	0,6	1,3	-0,1
Miera preplnenia obydľí (0-5)	39,9	40,6	39,1	39,4	37,0	41,7	37,8	35,6	40,0	36,1	34,2	37,9	35,1	35,4	34,9	30,6	32,9	28,0	32,2	32,2	32,2	36,3	40,8	31,8	4,1	8,6	-0,4
Miera preplnenia obydľí (6-11)	50,8	50,8	50,8	48,3	49,5	47,0	43,3	45,1	41,3	44,4	45,2	43,7	41,1	42,8	39,4	35,8	38,5	33,0	35,5	36,3	34,6	41,2	40,6	41,8	5,7	4,3	7,2
Miera preplnenia obydľí (12-17)	60,0	60,4	59,7	59,8	59,6	60,0	55,0	52,9	57,5	55,3	50,7	60,6	53,9	55,6	52,0	51,1	51,3	51,0	51,6	52,8	50,5	49,5	49,1	50,0	-2,1	-3,7	-0,5
Miera preplnenia obydľí (0-17)	50,5	50,9	50,1	49,8	49,8	49,9	45,7	45,1	46,3	45,5	43,9	47,3	43,0	44,3	41,7	38,5	40,1	36,9	39,4	39,7	39,2	42,6	43,6	41,5	3,2	3,9	2,3
Miera preplnenia obydľí (18-64)	38,9	39,0	38,8	39,1	39,4	38,9	37,9	38,0	37,8	36,7	36,5	37,0	35,9	35,6	36,1	31,7	31,6	31,7	32,8	32,6	33,1	33,1	33,6	32,7	0,3	1,0	-0,4
Miera preplnenia obydľí (65+)	15,8	11,8	18,2	17,1	14,0	19,0	18,4	16,1	19,8	17,6	15,6	18,8	16,7	13,8	18,7	15,7	12,0	18,1	15,6	11,0	18,7	15,0	10,7	18,0	-0,6	-0,3	-0,7
Miera preplnenia obydľí - pod hranicou chudoby	57,6	56,8	58,3	54,2	54,7	53,7	55,6	55,6	55,7	54,9	54,8	54,9	56,9	58,0	55,8	47,8	48,8	46,8	51,5	52,9	50,4	57,9	58,2	57,7	6,4	5,3	7,3
Miera preplnenia obydľí - nad hranicou chudoby	35,0	35,8	34,3	35,6	36,2	35,0	33,7	34,1	33,3	32,7	32,6	32,9	31,1	31,4	30,8	27,8	28,1	27,6	28,4	28,1	28,6	27,7	28,3	27,1	-0,7	0,2	-1,5
Miera preplnenia obydľí podľa typu vlastníctva																											
vlastník, s hypotékou alebo úverom na bývanie	30,2	:	:	28,2	:	:	29,0	:	:	26,5	:	:	28,8	:	:	27,4	:	:	28,2	:	:	30,7	:	:	2,5	:	:
vlastník, bez hypotéky alebo úveru na bývanie	35,7	:	:	36,8	:	:	35,4	:	:	35,1	:	:	32,2	:	:	27,6	:	:	28,9	:	:	29,3	:	:	0,4	:	:
nájomca, prenájom za trhovú cenu	61,6	:	:	57,6	:	:	57,1	:	:	59,3	:	:	64,0	:	:	65,1	:	:	65,7	:	:	62,2	:	:	-3,5	:	:



pokračovanie tabuľky 1

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021			2022			Rozdiel		
	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny	Spo lu	Mu ži	Že ny
nájomca, prenájom za zníženú cenu alebo zadarmo	56,9	:	:	56,5	:	:	51,1	:	:	45,4	:	:	46,9	:	:	44,9	:	:	59,5	:	:	58,2	:	:	-1,3	:	:
Miera preplnenia obydli podľa hustoty obyvateľstva																											
husto obývaná oblasť	36,0	:	:	35,9	:	:	34,3	:	:	35,5	:	:	36,1	:	:	33,7	:	:	34,1	:	:	34,3	:	:	0,2	:	:
stredne obývaná oblasť	45,9	:	:	45,7	:	:	42,5	:	:	42,5	:	:	39,3	:	:	35,3	:	:	36,1	:	:	33,9	:	:	-2,2	:	:
riedko obývaná oblasť	32,0	:	:	32,4	:	:	32,3	:	:	29,4	:	:	28,9	:	:	24,2	:	:	26,3	:	:	29,3	:	:	3,0	:	:
Miera preplnenia obydli podľa typu domácnosti																											
jednotlivec mladší ako 65 rokov	26,7	:	:	23,4	:	:	19,3	:	:	21,9	:	:	19,4	:	:	17,8	:	:	20,2	:	:	18,9	:	:	-1,3	:	:
jednotlivec vo veku 65 a viac rokov	14,8	:	:	17,5	:	:	17,8	:	:	15,8	:	:	15,6	:	:	15,9	:	:	12,7	:	:	13,4	:	:	0,7	:	:
jednotlivec	20,5	22, 6	19, 4	20,3	22, 1	19, 4	18,5	19, 4	18, 0	18,6	24, 1	15, 6	17,3	22, 9	14, 5	16,7	19, 2	15, 5	16,1	16, 3	16, 0	16,2	15, 8	16, 4	0,1	- 0,5	0,4
dvaja dospelí, najmenej jeden vo veku 65 a viac rokov	9,6	:	:	9,4	:	:	8,3	:	:	9,1	:	:	8,8	:	:	8,6	:	:	9,9	:	:	7,1	:	:	-2,8	:	:
dvaja dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	10,9	:	:	11,1	:	:	11,6	:	:	13,3	:	:	14,9	:	:	14,1	:	:	12,8	:	:	11,9	:	:	-0,9	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	65,8	:	:	59,8	:	:	53,4	:	:	53,7	:	:	51,5	:	:	57,6	:	:	50,3	:	:	61,6	:	:	11,3	:	:
dvaja dospelí s jedným závislým dieťaťom	26,4	:	:	26,7	:	:	27,2	:	:	25,1	:	:	28,1	:	:	26,3	:	:	23,7	:	:	24,6	:	:	0,9	:	:
dvaja dospelí s dvomi závislými deťmi	40,1	:	:	40,8	:	:	37,4	:	:	41,4	:	:	35,8	:	:	29,2	:	:	32,0	:	:	27,2	:	:	-4,8	:	:
dvaja dospelí s tromi a viac závislými deťmi	73,0	:	:	70,0	:	:	62,0	:	:	55,5	:	:	56,9	:	:	67,5	:	:	63,3	:	:	61,6	:	:	-1,7	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	61,2	:	:	61,0	:	:	58,4	:	:	53,9	:	:	53,3	:	:	45,7	:	:	47,9	:	:	47,6	:	:	-0,3	:	:
domácnosti so závislými deťmi	50,1	:	:	49,7	:	:	47,3	:	:	45,8	:	:	44,4	:	:	39,2	:	:	39,8	:	:	41,9	:	:	2,1	:	:
domácnosti bez závislých detí	22,0	:	:	23,1	:	:	23,1	:	:	22,3	:	:	21,6	:	:	19,6	:	:	20,0	:	:	19,0	:	:	-1,0	:	:



pokračovanie tabuľky 1

	2015			2016			2017			2018			2019			2020			2021			2022			Rozdiel			
	Spolu	M už i	Že ny	Spolu	M už i	Že ny	Spolu	M už i	Že ny	Spolu	M už i	Že ny	Spolu	M už i	Že ny	Spolu	M už i	Že ny	Spolu	M už i	Že ny	Spolu	M už i	Že ny	Spolu	M už i	Že ny	
príliš tmavé obydlie	3,1	3,2	2,9	2,7	2,8	2,6	2,9	3,1	2,7	2,8	2,9	2,6	2,7	2,7	2,7	2,6	2,7	2,5	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (celá populácia)	17,1	16,7	17,5	16,7	16,2	17,1	16,9	16,5	17,3	14,3	14,1	14,6	14,9	14,5	15,2	13,2	12,9	13,6	15,7	15,2	16,0	12,5	12,3	12,8	-3,2	-2,9	-3,2	
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (0-17)	19,6	19,4	20,0	18,9	18,7	19,0	18,0	18,0	18,1	14,7	14,9	14,5	16,6	16,7	16,5	13,4	13,1	13,9	18,1	18,0	18,2	12,3	12,3	12,2	-5,8	-5,7	-6,0	
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (18-64)	16,1	15,7	16,5	15,7	15,3	16,1	15,9	15,8	16,0	13,5	13,2	13,9	13,9	13,4	14,3	12,4	12,3	12,6	14,5	14,2	15,2	11,9	11,7	12,1	-2,6	-2,5	-3,1	
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (65+)	18,7	18,1	19,2	19,3	17,9	20,2	20,8	19,6	22,1	18,5	17,6	19,1	16,7	16,6	16,7	17,4	17,1	17,5	16,7	16,3	17,0	15,5	15,6	15,5	-1,2	-0,7	-1,5	
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie - pod hranicou chudoby	31,3	31,2	32,6	30,6	30,2	31,4	33,1	31,7	34,6	26,8	25,8	28,3	24,4	24,2	24,7	26,4	26,4	26,9	31,3	31,2	31,3	21,5	21,2	21,8	-9,8	-10,0	-9,5	
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie - nad hranicou chudoby	16,0	15,6	16,3	15,6	15,1	16,0	15,9	15,7	16,2	13,5	13,2	13,9	14,0	13,6	14,3	12,6	12,4	12,8	14,3	14,1	14,6	11,9	11,8	12,0	-2,4	-2,3	-2,6	

Zdroj: Eurostat

Vysvetlivky: u – malá spoľahlivosť, b – prerušenie v časovom rade, n – nie sú významné, x – v čase prípravy nie sú dostupné údaje

## Druhy násilia

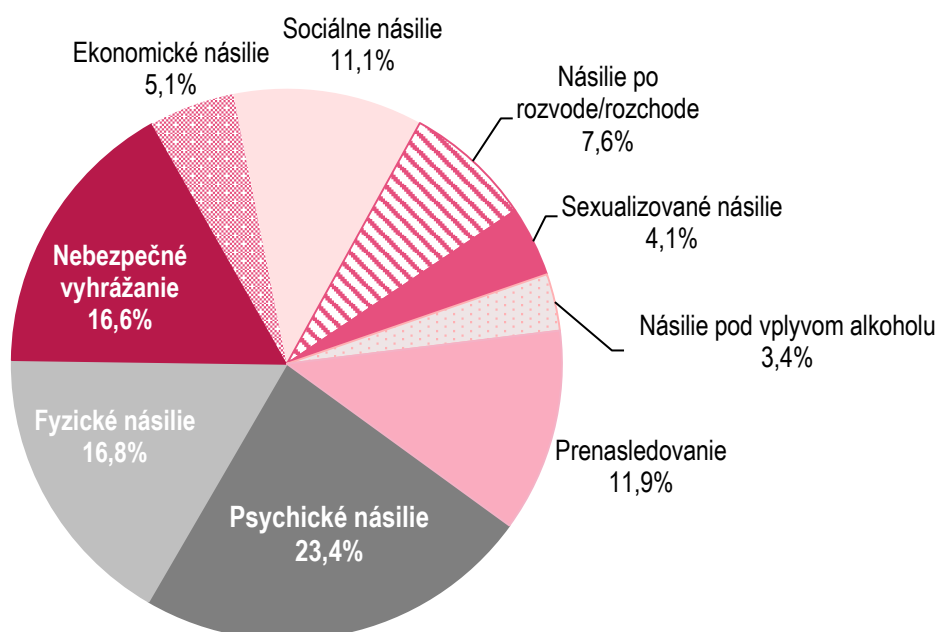
Najčastejšie volali ženy, ktoré zažívali **psychické násilie** (23,4 % z celkového počtu volajúcich žien). Ďalšou najčastejšou formou bolo násilie **fyzické** (16,8 %) a **nebezpečné vyhrážanie** (16,6 %). Výrazne sa zvýšilo aj **prenasledovanie** (11,9 %) a **Sociálne násilie** (11,1 %). **Násilie po rozvode/rozchode** sa objavuje u 7,6 % volajúcich žien. **Ekonomické násilie** zažilo 5,1 % a **Sexualizovaný útok** 4,1 % žien. Bližšie údaje uvádza nasledujúca tabuľka. V identifikovaných druhoch násilia ženy uvádzali aj viac druhov.

Tabuľka 2 Druhy násilia, ktoré zažívali volajúce ženy

Druhy násilia	Prítomné/identifikované násilie
Psychické násilie	300
Fyzické násilie	216
Nebezpečné vyhrážanie	213
Ekonomické násilie	65
Sociálne násilie	143
Násilie po rozvode/rozchode	97
Sexualizované násilie	53
Násilie pod vplyvom alkoholu	43
Prenasledovanie	153

Zdroj: Analýza dát vyplývajúcich z prevádzky národnej linky pre ženy zažívajúce násilie za rok 2022

Graf 1 Druhy násilia identifikované u volajúcich žien v percentách



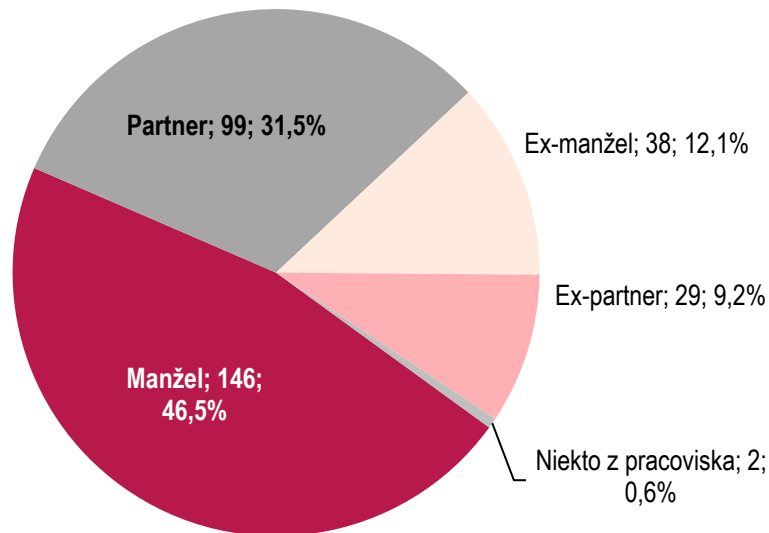
Zdroj: Analýza dát vyplývajúcich z prevádzky národnej linky pre ženy zažívajúce násilie za rok 2022

## Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám

Pri identifikácii násilia mali volajúce ženy možnosť uviesť, kto je osobou, respektíve v akom vzťahu sú s osobou, ktorá sa k nim násilne správa. Vo väčšine prípadov zažívali násilie zo strany manžela (146 prípadov). Druhú najpočetnejšiu kategóriu tvorili partneri (99 prípadov), ex-manželia a ex-partneri, kedy môžeme hovoriť o „porozchodovom násilí“ (67 prípadov), boli v poradí tretí. Najčastejšie išlo o ženy vo veku 31-39 rokov, pričom takmer 30% žien zažívajúcich násilie volajúcich na linku malo aspoň jedno maloleté dieťa. Poradkyne na linke zaznamenali zmenu v profile páchatela násilia. Často ide o mužov, ktorí sú absolventami vysokých škôl a využívali

hlavne psychické násilie, ktoré popierajú, využívajú manipulatívne techniky, využívajú služby odborníkov (napr. právnikov, psychológov) vo svoj prospech. Faktorom, ktorý sa podieľa na násilí sú aj závislosti na alkohole, či násilie pod vplyvom alkoholu, na omamných látkach a liekoch. Násilné osoby strácajú kontrolu nad svojim správaním a násilie viac eskaluje.

**Graf 2 Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám**



Zdroj: Analýza dát vyplývajúcich z prevádzky národnej linky pre ženy zažívajúce násilie za rok 2022

### Tretie osoby z okolia žien zažívajúcich násilie

Tretími osobami označujeme na NLŽ osoby, ktoré kontaktujú NLŽ v mene ženy zažívajúcej násilie. Okrem základných informácií, ktoré sú odovzdávané „tretím osobám“, je cieľom takýchto hovorov, aby volajúci následne motivovali samotnú ženu zažívajúcu násilie k telefonátu na NLŽ, prípadne iným krokom, vedúcim k zmene jej situácie. Najviac hovorov bolo zaznamenaných od rodinných príslušníkov (52%), najčastejšie od matiek žien zažívajúcich násilie (15%) a tiež od ich dcér, sestier a priateľiek. V roku 2022 sa na linku obracali tiež ľudia, ktorí nezažívali priamo partnerské násilie, ale iný druh domáceho násilia. Išlo o násilie od rodičov, detí voči rodičom, násilie medzi súrodencami, susedmi a podobne. Takýchto telefonátov bolo evidovaných celkovo 171. Linku kontaktovalo aj 26 mužov zažívajúcich násilie, ktorým boli poskytnuté kontakty na organizácie venujúce sa domácejmu násiliu.

Sumár hlavných kvantitatívnych zistení za rok 2022	
Celkový počet prichádzajúcich hovorov	2678
Celkový počet prijatých hovorov <sup>1)</sup>	1950
Podiel prijatých hovorov z celkového počtu hovorov	73%
Celkový počet neprijatých hovorov	461
Podiel neprijatých hovorov z celkového počtu hovorov	27%
Priemerný počet prichádzajúcich hovorov za mesiac	223
Priemerný počet prichádzajúcich hovorov za deň	7
Celkový počet prevolaných hodín	124,47 h.
Priemerná dĺžka hovoru	6,83 min.
Počet hovorov od žien zažívajúcich násilie <sup>2)</sup>	669
Počet hovorov od tretích osôb <sup>3)</sup>	270
Počet žien, ktoré volali na linku	333

<sup>1)</sup> Počet prijatých hovorov vyčistený o skúšky fungovania, neprijaté hovory a zablokované hovory,

<sup>2)</sup> Celkový počet hovorov od nových klientok a starých klientok,

<sup>3)</sup> Celkový počet hovorov od nových tretích osôb a starých tretích osôb

Zdroj: Analýza dát vyplývajúcich z prevádzky národnej linky pre ženy zažívajúce násilie za rok 2022; Štatistické spracovanie obsahu prijatých prichádzajúcich hovorov: kolektív poradkýň Národnej linky pre ženy zažívajúce násilie



## PRÍLOHA KU KAPITOLE 5



Tabuľka 1 Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – rovnosť príležitostí

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Účasť dospelých (25-64 rokov) na vzdelávaní za posledné 4 týždne, 2022	spolu	11,9	10,3	1,7	9,4	27,9	8,1	21,1	11,8	3,5	15,3	13,3	4,4	9,6	10,5	9,7	8,5	18,1u	7,9	12,8	26,4	15,8	7,6	13,8	5,4	21,6	12,8b	25,2	36,2
	ženy	12,9	10,9	1,8	9,4	32,2	8,4	25,5	13,2	3,8	17,0	15,1	5,0	9,9	10,5	12,5	10,2	19,3u	9,2	13,6	27,5	17,2	8,3	14,2	5,2	23,2	12,8b	29,7	43,2
	muži	10,8	9,7	1,6	9,3	23,6	7,9	16,7	10,3	3,2	13,5	11,4	3,9	9,4	10,4	6,6	6,8	16,9u	6,7	12,1	25,2	14,4	7,0	13,2	5,6	20,1	12,9b	20,9	29,4
Účasť dospelých (25-64 rokov) na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov (bez zaškolenia), 2016	spolu	37,4	39,4	11,8	22,8	50,4	46,4	33,9	46,0	16,0	30,4	48,4	26,9	33,9	44,8	39,0	25,0	42,6	54,8	32,8	57,1	55,3	20,9	38,0	5,8	40,3	42,6	51,4	58,8
	ženy	38,4	40,7	13,8	26,1	52,6	47,1	39,5	46,7	17,0	31,8	51,3	27,1	32,8	37,1	44,8	29,3	42,7	51,8	33,3	57,5	54,4	21,5	37,0	6,5	43,6	41,6	57,3	63,6
	muži	36,4	38,0	9,8	19,5	48,3	45,7	28,0	45,3	15,0	29,1	45,4	26,7	35,0	53,1	32,7	20,4	42,5	57,9	32,3	56,7	56,1	20,3	39,1	5,0	37,2	43,7	45,6	54,1
Podiel osôb (18-24 rokov), ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku a odbornú prípravu, 2022	spolu	9,6	6,4	10,5	6,2	10,0	12,2	10,8	3,7	4,1	13,9	7,6	2,3u	11,5	8,1	6,7	4,8	8,2	12,4	10,1	5,6	8,4	4,8	6,0	15,6	4,1	7,4	8,4	8,8
	ženy	8,0	4,8	11,7	5,2	7,8	10,7	7,5	2,8u	4,5	11,2	6,0	1,6u	9,1	6,9	4,0u	4,0u	7,3	11,7	8,4	4,3	7,4	3,7	3,9	15,0	3,9u	7,3	6,4	6,8
	muži	11,1	8,0	9,3	7,1	12,1	13,7	14,3	4,7	3,8	16,5	9,2	2,9u	13,6	9,4	9,3	5,5	9,0	13,0	11,7	6,8	9,5	5,7	7,9	16,2	4,2u	7,5	10,3	10,5
Jednotlivci (16-74 rokov), ktorí majú základné alebo nadštandardné digitálne zručnosti, 2021	spolu	53,9	54,2	31,2	59,7	68,7	48,9	56,4	70,5	52,5	64,2	62,0	63,4	45,6	50,2	50,8	48,8	63,8	49,1	61,2	78,9	63,3	42,9	55,3	27,8	49,7	55,2	79,2	66,5
	ženy	52,3	51,6	31,2	59,7	65,8	45,7	55,3	71,9	51,4	62,7	62,7	60,1	43,1	52,0	52,6	49,3	58,3	46,3	60,9	76,9	61,0	40,9	55,4	25,7	48,6	52,4	80,2	64,7
	muži	55,6	56,9	31,1	59,7	71,5	52,1	57,5	69,1	53,6	65,7	61,2	66,8	48,2	48,3	48,8	48,4	69,1	52,0	61,6	80,9	65,6	45,0	55,2	30,0	50,7	58,1	78,2	68,2

Zdroj: Eurostat; údaje za SR poskytuje ŠÚ SR

Poznámky: - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, p – provizórny údaj, u – nízka spoľahlivosť;

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko

pokračovanie tabuľky 1

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Mladí ľudia (15-29 rokov), ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), 2022	spolu	11,7	9,2	15,1	11,4	7,9	8,6	10,6	8,7	15,3	12,7 d	12,0 d	13,3	19,0	14,7	11,3	10,7	6,8	10,8	7,2	4,2	9,1	10,9	8,4	19,8	8,5	12,3	9,3	5,6
	ženy	13,0	9,1	17,4	17,1	8,3	10,2	9,2	9,7	16,5	13,3 d	12,1 d	15,1	20,5	17,0	11,6	11,8	6,4	13,3	7,3	4,6	9,6	13,6	8,6	25,4	9,9	13,9	8,6	5,9
	muži	10,5	9,3	12,9	6,1	7,6	7,1	11,9	7,8	14,1	12,1 d	11,9 d	11,5	17,7	12,3	11,0	9,6	7,2	8,3	7,0	3,8	8,5	8,2	8,2	14,5	7,3	10,8	10,0	5,4
Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov, 2022		10,7	7,6	7,7	14,9	5,4	7,8	2,9	11,3	21,0	10,9 d	5,8d	9,5	19,7	12,1	3,1	0,8	6,5	9,8	13,1	7,9	7,8	12,9	5,6	18,6	6,9	8,1	1,2	5,8
Pomer príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20), 2022	spolu	4,74	3,57	7,30	3,48	4,03	4,35	5,39	4,07	5,25	5,63	4,60 p	4,58	5,62	4,29 p	6,33	6,39	4,73 b	3,99	4,75	3,94	4,27	3,91	5,13	6,00	3,28	3,12	3,75	4,36
	ženy	4,71	3,50	7,20	3,51	3,99	4,32	5,24	3,95	5,22	5,68	4,55 p	4,68	5,69	4,33 p	6,31	6,07	4,66 b	3,87	4,90	3,88	4,18	3,84	5,10	5,79	3,28	3,10	3,64	4,26
	muži	4,76	3,64	7,32	3,41	4,07	4,35	5,53	4,25	5,26	5,56	4,64 p	4,45	5,54	4,19 p	6,23	6,66	4,92 b	4,11	4,58	4,00	4,36	4,00	5,20	6,21	3,29	3,11	3,86	4,45
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30-34 rokov, 2022	spolu	42,8	53,1	33,4	36,4	52,3	39,3	45,7	61,9	44,8	49,2	49,2	34,2	27,4	62,7	45,7	61,0	62,9	34,4	42,5	56,0	44,0	46,6	43,0	26,3	48,8	39,3	46,8	55,4
	ženy	48,2	60,6	39,2	44,5	60,7	40,6	55,6	63,6	51,3	55,4	52,9	44,2	33,8	70,0	55,7	70,2	65,7	41,2	46,6	60,2	48,4	57,8	50,0	29,9	61,4	51,2	53,4	63,5
	muži	37,4	45,6	27,9	28,8	44,2	38,1	36,7	60,2	38,0	43,0	45,3	24,2	21,0	54,8	36,1	52,0	60,3	28,0	39,0	52,0	39,7	35,9	35,9	23,0	38,1	27,8	40,9	47,7
Práca na kratší pracovný čas vo vekovej kategórii 25-49 rokov, 2022	spolu	15,2	20,1	1,2	5,5	17,6	26,3	10,1	13,5	8,0	12,6 d	14,4 d	4,1	18,0	8,2	4,9	4,1	15,3	3,3	8,2	34,7	30,1	4,2	5,5	2,7	5,9	2,6	12,6	16,3
	ženy	25,5	34,1	1,3	10,0	26,3	45,6	15,8	22,4	12,5	20,4 d	23,7 d	5,4	32,1	10,6	7,1	5,7	27,0	4,8	15,3	57,0	51,4	6,5	7,3	2,2	9,1	3,9	18,5	24,3
	muži	6,3	7,3	1,2	2,0	9,5	9,4	5,1	5,4	4,6	5,6d	5,6d	3,0	7,5	5,8	3,0	2,6	4,5	1,9	3,0	14,3	10,4	2,1	3,6	3,0	3,1	1,5	7,3	9,3

Zdroj: Eurostat; údaje za SR poskytuje ŠÚ SR

Poznámky: - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, p – provizórny údaj, u – nízka spoľahlivosť;

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2022  
Príloha ku kapitole 5

pokračovanie tabuľky 1

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Rozdiel v práci na kratší pracovný čas medzi mužmi a ženami (20-64 rokov), 2022		20,2	27,5	0,3	7,4	18,5	36,7	9,8	19,2	7,3	15,2d	18,4d	2,5	24,0	5,0	4,7	3,4	24,0	3,4	13,9	42,3	39,7	4,5	4,5	-0,9	6,5	2,3	10,8	16,0
Rozdiel v odmeňovaní žien a mužov v neupravenej forme, 2021		12,7p	5,0p	12,2p	15,0d	14,2	17,6p	20,5	:	:	8,9p	15,4p	11,1p	5,0p	9,7p	14,6p	12p	-0,2p	17,3	10,5	13,5p	18,8p	4,5p	11,9p	3,6e	3,8p	16,6	16,5	11,2
Účasť nezamestnaných dospelých (18-64 rokov) na vzdelávaní za posledné 4 týždne, 2022	spolu	13,2	13,2	:u	3,6b	32,6	10,5	21,7	16,5	5,0	17,4	14,5	5,0u	6,7	9,1	7,2	6,3	33,4u	2,4u	16,9u	29,3	21,4	5,6	19,1	:u	20,8	:bu	23,2	49,0
	ženy	15,1	16,1	:u	4,0bu	39,8	11,8	29,2	20,5u	4,9	19,1	16,8	5,9u	8,1	8,3u	10,5u	8,5u	43,9u	:u	20,8u	29,7	26,3	6,8u	19,7	:u	20,6u	:bu	29,9	52,9
	muži	11,3	10,7	:u	3,1bu	26,1	9,6	15,9	12,7u	5,2	15,3	12,2	4,0u	5,1	10,0u	:u	4,3u	24,3u	:u	14,3u	28,9	17,5	:u	18,5	:u	21,0u	:bu	17,8	45,0

Zdroj: Eurostat; údaje za SR poskytuje ŠÚ SR

Poznámky: : - nedostupné údaje, b - zmena v časovom rade, bp - zmena v časovom rade, predbežné údaje, d - odlišná definícia, e - odhad, p - provizórny údaj, u - nízka spoľahlivosť;

eu27 - Európska únia (27 krajín), be - Belgicko, bg - Bulharsko, cz - Česká republika, dk - Dánsko, de - Nemecko, ee - Estónsko, ie - Írsko, el - Grécko, es - Španielsko, fr - Francúzsko, hr - Chorvátsko, it - Taliansko, cy - Cyprus, lv - Lotyšsko, lt - Litva, lu - Luxembursko, hu - Maďarsko, mt - Malta, nl - Holandsko, at - Rakúsko, pl - Poľsko, pt - Portugalsko, ro - Rumunsko, si - Slovinsko, sk - Slovensko, fi - Fínsko, se - Švédsko

Tabuľka 2 Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – spravodlivé pracovné podmienky

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov, 2022	spolu	74,6	71,9	75,7	81,3	80,1	80,7	81,9	78,2	66,3	69,5d	74,0d	69,7	64,8	77,9	77,0	79,0	74,8	80,2	81,1	82,9	77,3	76,7	77,5	68,5	77,9	76,7	78,4	82,2
	ženy	69,3	68,1	71,8	73,7	77,4	76,8	80,4	72,6	55,9	64,1d	71,2d	65,0	55,0	72,1	75,5	78,6	71,5	75,3	74,1	79,0	73,4	70,2	74,8	59,1	74,3	72,6	77,8	79,2
	muži	80,0	75,7	79,5	88,6	82,8	84,6	83,3	83,9	76,9	75,0d	77,0d	74,5	74,7	84,2	78,6	79,4	78,0	85,1	87,2	86,9	81,2	83,1	80,4	77,7	81,2	80,7	79,0	85,0
Miera zamestnanosti podľa veku, 2022	15-24	34,7	26,0	19,8	25,7	56,1	50,4	36,5	47,7	16,1	23,0d	34,9d	28,7	19,8	34,4	30,6	32,0	27,6	27,6	51,9	75,5	51,9	27,8	25,2	19,7	32,3	21,3	46,3	44,5
	25-54	81,8	81,8	82,3	87,4	84,6	85,2	86,5	82,8	75,0	77,2d	82,7d	80,6	72,4	83,9	81,8	85,2	86,8	88,1	88,4	86,8	85,7	85,6	86,3	78,3	89,7	84,7	83,3	86,4
	55-64	62,3	56,6	68,2	72,9	72,9	73,3	73,7	66,7	51,9	57,7d	56,9d	50,1	55,0	65,0	69,5	69,8	46,6	65,6	54,5	73,1	56,4	56,4	65,9	46,7	55,2	64,1	71,2	77,3
Miera nezamestnanosti (15-74 rokov), 2022	spolu	6,2	5,6	4,3	2,2	4,5	3,1	5,6	4,5	12,5	12,9d	7,3d	7,0	8,1	6,8	6,9	6,0	4,6	3,6	2,9	3,5	4,8	2,9	6,0	5,6	4,0	6,1	6,8	7,5
	ženy	6,5	5,3	4,1	2,8	4,5	2,9	5,1	4,6	16,4	14,8d	7,1d	7,9	9,4	7,7	5,6	5,5	4,7	3,5	2,6	3,8	4,5	2,9	6,5	5,1	4,3	6,4	6,4	8,0
	muži	5,9	5,8	4,5	1,8	4,4	3,4	6,1	4,4	9,3	11,3d	7,5d	6,2	7,1	6,0	8,1	6,5	4,5	3,7	3,1	3,3	4,9	2,9	5,6	6,0	3,8	5,9	7,1	7,0
Miera nezamestnanosti podľa veku, 2022	15-23	14,5	16,4	10,7	6,8	10,6	6,0	18,6	10,1	31,4	29,8d	17,3d	18,0	23,7	18,6	15,3	11,9	17,6	10,6	8,3	7,6	9,5	10,8	19,0	22,8	10,1	19,9	14,2	21,7
	24-54	5,6	4,9	4,1	2,0	3,6	3,0	4,7	3,8	12,0	11,7d	6,2d	6,4	7,9	6,0	6,7	5,4	3,4	3,2	2,5	2,5	4,3	2,5	5,3	4,6	3,5	5,7	5,5	5,7
	55-64	4,8	3,7	3,6	2,0	2,9	2,7	4,7	3,4	9,1	11,8d	5,7d	4,8	4,8	4,9	5,7	6,9	4,4	3,1	1,6u	2,8	3,7	1,8	5,0	3,7	3,7	4,5	7,3	5,4
Miera dlhodobej nezamestnanosti (15-74 rokov), 2022	spolu	2,4	2,3	2,3	0,6	0,5	1,0	1,3	1,3	7,7	5,0d	2,0d	2,4	4,6	2,3	2,0	2,3	1,3	1,2	1,0	0,7	1,2	0,9	2,7	2,2	1,7	4,1	1,5	1,9
	ženy	2,5	2,2	2,1	0,8	0,5	0,9	1,0	1,1	10,5	6,1d	1,9d	2,6	5,2	2,5	1,4	2,1	1,4	1,2	0,9u	0,7	1,1	0,9	3,0	2,0	1,7	4,0	1,3	1,8
	muži	2,2	2,4	2,5	0,5	0,5	1,2	1,5	1,5	5,5	4,1d	2,1d	2,3	4,2	2,0	2,6	2,5	1,3	1,3	1,1	0,6	1,3	0,9	2,4	2,3	1,6	4,1	1,8	1,9
HDPD na obyvateľa (index = 2008), 2021		109,8	105,3	.	125,8	116,1	113,4	133,7	110,8	79,3	97,7	108,2	122,2	94,6	98,4	131,6	143,1	111,1	142,8	131,7	110,1	98,0	146,4	108,5	.	119,3	126,9	110,8	122,6
Miera ekonomickej aktivity (15-64 rokov), 2022	spolu	74,5	70,5	73,6	77,2	80,4	79,4	81,2	76,7	69,4	74,0d	73,6d	69,9	65,5	78,2	76,8	78,6	73,5	77,2	80,0	84,7	77,8	73,5	76,4	66,8	76,2	76,1	79,8	83,5
	ženy	69,5	66,8	69,7	70,4	78,1	75,4	79,6	71,8	61,4	69,9d	70,7d	65,6	56,4	73,0	74,5	78,1	70,4	72,4	72,9	81,1	73,4	67,4	74,4	57,3	72,9	72,2	79,0	81,3
	muži	79,4	74,2	77,3	83,7	82,7	83,4	82,7	81,8	77,5	78,2d	76,6d	74,1	74,6	83,7	79,1	79,2	76,4	81,9	86,2	88,3	82,1	79,6	78,6	76,1	79,2	79,8	80,6	85,5

Zdroj: Eurostat; údaje za SR poskytuje ŠÚ SR

Poznámky: . - nedostupné údaje, b - zmena v časovom rade, bp - zmena v časovom rade, predbežné údaje, d - odlišná definícia, e - odhad, u - nízka spoľahlivosť, z - nedá sa uplatniť

eu27 - Európska únia (27 krajín), be - Belgicko, bg - Bulharsko, cz - Česká republika, dk - Dánsko, de - Nemecko, ee - Estónsko, ie - Írsko, el - Grécko, es - Španielsko, fr - Francúzsko, hr - Chorvátsko, it - Taliansko, cy - Cyprus, lv - Lotyšsko, lt - Litva, lu - Luxembursko, hu - Maďarsko, mt - Malta, nl - Holandsko, at - Rakúsko, pl - Poľsko, pt - Portugalsko, ro - Rumunsko, si - Slovinsko, sk - Slovensko, fi - Fínsko, se - Švédsko

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Miera ekonomickej aktivity podľa veku, 2022	15-24	40,7	31,1	22,2	27,6	62,8	53,6	44,8	53,1	23,4	32,7d	42,2d	35,0	26,0	42,3	36,1	36,3	33,4	30,8	56,6	81,8	57,4	31,1	31,1	25,5	35,9	26,6	53,9	56,9
	25-54	86,6	86,1	85,9	89,2	87,8	87,8	90,8	86,1	85,3	87,4d	88,2d	86,0	78,6	89,4	87,7	90,1	89,9	91,1	90,6	89,1	89,6	87,8	91,2	82,1	92,9	89,8	88,1	91,6
	55-64	65,4	58,8	70,8	74,4	75,1	75,3	77,4	69,1	57,1	65,4d	60,3d	52,7	57,8	68,4	73,7	74,9	48,7	67,7	55,4	75,3	58,6	57,5	69,4	48,4	57,4	67,1	76,8	81,7
Miera nezamestnanosti mladých ľudí (15-24 rokov), 2022	spolu	14,5	16,4	10,7	6,8	10,6	6,0	18,6	10,1	31,4	29,8d	17,3d	18,0	23,7	18,6	15,3	11,9	17,6	10,6	8,3	7,6	9,5	10,8	19,0	22,8	10,1	19,9	14,2	21,7
	ženy	14,5	14,4	10,7u	7,9	10,5	5,5	16,5	10,0	38,8	30,8d	16,0d	22,7	25,8	18,5	10,2u	10,4	18,5	9,5	5,6u	8,0	9,5	11,4	20,5	24,9	12,0u	21,7	14,0	23,5
	muži	14,5	18,1	10,8	6,0	10,6	6,4	21,0	10,2	25,1	28,9d	18,5d	14,8	22,3	18,7	19,4	13,4	16,7	11,3	10,7	7,3	9,5	10,4	17,8	21,6	8,6u	18,8	14,4	20,1
Zamestnanie na súčasnom pracovnom mieste, v členení podľa trvania, 2022	0-11m	13,6	12,0	7,8	8,9	21,0	14,5	17,3	16,2	10,2	17,3d	15,5d	11,8	11,8	17,4	11,2	13,0	12,3	12,8	12,7	18,2	14,4	8,6	13,1	5,5	10,2	7,2	19,2	17,9
	12-24m	8,3	8,2	5,1	6,4	13,1	8,8	10,5	8,7	6,7	8,0d	9,1d	7,9	7,3	10,0	10,8	9,3	7,8	10,2	10,8	10,0	9,3	7,6	6,8	4,6	7,4	6,5	9,6	10,1
	24-59m	17,1	16,5	17,7	17,1	20,5	17,3	20,2	18,7	13,5	15,7d	16,6d	17,6	15,3	20,7	20,4	19,3	17,1	19,7	22,1	18,9	16,9	17,9	15,8	18,9	15,2	18,3	18,5	19,2
	60m+	60,0	63,4	69,3	67,4	45,3	58,7	51,8	50,4	67,1	59,0d	57,6d	60,4	65,6	51,9	57,6	58,4	61,8	57,3	54,4	50,7	59,5	61,9	64,3	71,1	67,1	67,8	50,3	46,7
Miera prechodu z krátkodobého zamestnania na trvalé pracovné zmluvy, 2020	spolu	27,1	39,2	19,3	49,6	36,9u	32,1	:z	43,6b	22,7	16,3	19,3b	40,0	19,8	28,4	:u	28,1	38,3b	35,4	34,4	44,3	43,3	28,3	35,0	58,8u	47,9	41,1	29,7	44,6
	ženy	27,7	39,2	:u	49,0	33,0u	34,5	:z	45,3b	20,9	16,4	19,6b	35,5	17,9	23,8	:u	:u	39,5b	36,5	31,5	44,6	44,4	28,8	33,6	:z	47,6	40,5	29,9	44,9
	muži	26,5u	39,2	:u	50,2	:z	29,7	:z	41,9b	24,4	16,0	18,9b	44,6	21,3	33,5	:u	:u	37,4b	34,1	36,9	43,7	42,1	27,7	36,3	55,2u	48,2	41,8	29,2	44,4
Podiel dobrovoľných dočasných zamestnancov, 2022		4,3	2,7	2,1	2,0	1,4	0,7	0,2u	1,6	3,5	12,8d	4,5d	8,8	8,6	9,7	:u	0,4	1,0	1,3	1,4	3,7	0,3u	4,2	9,1	1,3	2,4	2,2	3,4	2,9
Smrteľné pracovné úrazy na 100 000 pracovníkov, 2020		1,77b	1,33b	3,68b	2,3b	1,34b	0,73b	1,73b	1,79b	0,88b	2,06b	2,54b	2,89b	3,39b	4,45b	2,47b	3,17b	1,71b	1,63b	3,07b	0,3b	2,36b	1,35b	2,72b	3,31b	1,85b	1,49b	0,95b	0,49b
Miera pracujúcich ohrozených chudobou, 2022	spolu	8,5	3,6	9,7	3,4	5,9	7,0	10,5	5,3	10,6	11,7	7,5p	4,7	11,5	8,0p	9,2	7,6	12,9b	7,0	7,1	5,0	8,2	9,1	10,3	14,5	4,8	7,1	2,5	7,5
	ženy	7,5	3,1	8,1	3,8	5,4	6,9	9,2	4,5	7,7	10,6	7,5p	4,3	9,2	8,1p	10,1	7,7	13,4b	7,1	4,0	4,4	7,6	7,6	9,0	9,9	4,0	6,2	2,1	6,5
	muži	9,3	4,0	11,1	3,2	6,3	7,1	11,7	6,0	12,7	12,7	7,5p	5,1	13,1	7,9p	8,4	7,6	12,4b	6,9	9,2	5,6	8,8	10,4	11,6	17,8	5,4	7,9	2,9	8,3

Tabuľka 3 Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – sociálna ochrana a začleňovanie

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Populácia ohrozená chudobou alebo sociálnym vylúčením, 2022	spolu	21,6	18,7	32,2	11,8	17,1	20,9	25,2	20,7	26,3	26,0	21,0 p	19,9	24,4	16,7 p	26,0	24,6	19,4 b	18,4	20,1	16,5	17,5	15,9	20,1	34,4	13,3	16,5	16,3 b	18,6
	ženy	22,7	19,3	34,8	13,9	17,5	21,6	27,0	22,0	27,4	27,2	22,1 p	21,9	26,2	18,0 p	28,8	27,5	21,1 b	19,2	21,3	17,2	18,2	16,6	20,7	35,9	13,9	17,0	17,1 b	19,5
	muži	20,4	18,1	29,4	9,6	16,7	20,1	23,2	19,3	25,2	24,8	19,8 p	17,7	22,5	15,3 p	22,7	21,2	17,9 b	17,5	18,9	15,8	16,8	15,2	19,5	32,8	12,6	16,0	15,5 b	17,7
Populácia ohrozená chudobou alebo sociálnym vylúčením podľa veku, 2022	0-17	24,7	19,6	33,9	13,4	13,8	24,0	16,6	22,7	28,1	32,2	27,4 p	18,1	28,5	18,1 p	19,8	22,4	24,0 b	18,1	23,1	13,9	21,6	16,7	20,7	41,5	10,3	24,7	14,9 b	19,9
	18-64	21,1	18,0	26,9	9,6	19,1	20,3	18,7	18,6	27,9	25,8	20,8 p	15,4	25,0	15,1 p	22,3	19,8	19,5 b	18,4	15,5	16,9	16,9	15,5	19,8	31,3	12,3	15,4	17,1 b	18,9
	65+	20,2	20,0	45,5	16,6	14,3	19,8	53,1	25,7	21,0	21,3	15,3 p	33,5	20,0	21,3 p	42,6	41,4	11,9 b	18,4	33,3	17,9	15,4	16,8	20,5	37,2	19,5	11,9	15,5 b	16,1
Deti mladšie ako 18 rokov v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, 2022	spolu	19,3	14,1	25,9	11,8	10,1	14,8	13,6	15,1	22,4	27,8	21,7 p	16,0	25,4	14,9 p	16,2	17,8	22,5 b	10,1	19,3	12,7	19,2	14,3	18,5	27,0	9,3	22,1	9,5	17,2
	ženy	19,5	14,7	28,3	12,3	9,8	14,7	11,9	13,7	23,5	26,9	21,3 p	16,2	27,1	16,0 p	15,3	16,9	25,3 b	10,3	19,3	12,4	19,0	14,4	18,6	28,8	10,4	21,6	9,8	18,1
	muži	19,1	13,6	23,7	11,4	10,5	14,9	15,1	16,4	21,3	28,7	22,0 p	15,7	23,8	13,8 p	16,9	18,7	20,0 b	9,9	19,2	13,1	19,5	14,2	18,4	25,4	8,2	22,5	9,2	16,4
Vplyv sociálnych transferov okrem dôchodkov na znižovanie chudoby, 2022	spolu	35,3	48,8 b	24,4 b	40,0 b	50,4 b	42,1 b	28,1	56,4 b	20,3 b	27,4 b	42,0 p	20,4 b	25,8 b	31,2 p	25,0 b	30,3 b	33,6 b	36,7 b	26,4 b	33,8 b	42,0 b	38,6 b	23,7 b	16,5 b	37,3 b	33,8 b	49,8	:
	ženy	34,2	48,7 b	22,8 b	36,8 b	52,3 b	41,0 b	26,6	56,8 b	19,2 b	26,5 b	39,8 p	17,4 b	23,9 b	29,8 p	22,7 b	28,5 b	32,6 b	36,0 b	26,1 b	36,2 b	40,4 b	37,6 b	21,9 b	15,6 b	36,0 b	33,8 b	49,2	:
	muži	36,6	49,0 b	26,6 b	44,5 b	49,0 b	43,5 b	30,0	56,1 b	21,2 b	27,7 b	44,5 p	23,4 b	28,0 b	32,8 p	28,2 b	32,8 b	34,7 b	37,3 b	26,2 b	31,4 b	43,3 b	39,7 b	26,1 b	17,5 b	39,2 b	33,8 b	50,8	:
Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím podľa miery obmedzenia, 2022	+++	21,4	35,3	29,5	22,7	9,9	24,0	26,2	37,0	25,9	14,6	20,8 p	36,0	14,0	25,7 p	20,8	35,0	8,5b	32,4	30,1	25,2	23,8	31,3	13,1	32,0	18,8	21,0	19,0	25,7
	+	14,5	25,1	24,1	14,9	7,7	12,9	17,8	27,6	16,9	11,1	12,3 p	31,1	6,6	18,6 p	14,0	27,4	5,2b	22,4	26,4	19,6	15,5	24,3	8,6	26,7	16,8	13,6	12,2	19,9
	++	42,1	57,6	58,1 u	45,1	20,5	51,8	45,9	68,0 u	38,7	33,8	36,0 p	53,2	41,1	41,2 p	52,7	69,4 u	21,6 b	60,1	41,2	57,2	49,2	52,7	32,2	u	23,9	46,4	48,7	48,3

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2022  
Príloha ku kapitole 5

pokračovanie tabuľky 3

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Miera nadmerného zaťaženia nákladmi na bývanie, 2022		9,1	7,7	15,1	6,9	14,7	11,8	4,9	3,9	26,7	9,2	6,5p	3,8	6,6	2,5p	5,4	3,5	15,3b	8,4	2,9	21,7	7,4	5,6	5,0	8,5	4,1	2,2	5,4	9,1
Deti mladšie ako 3 roky navštevujúce zariadenia formálnej starostlivosti, 2022		35,9	52,7	17,4	6,8	74,7	23,9	33,7	20,6	29,1	48,6	56,2p	27,5	30,9	27,4p	34,5	22,8	54,7b	12,9	43,1	72,3	23,0	15,9	52,5	12,3	52,3	2,4	43,6	54,4
Subjektívne neuspokojená potreba lekárskej starostlivosti, 2022	spolu	2,2	1,0	1,0	0,2	2,1	0,3	9,1	2,6	9,0	1,2	3,2p	1,3	1,8	0,1p	5,4	2,9	0,5b	1,4	0,3	0,2	0,5	2,3	2,9	4,9	3,7	2,8	6,5	1,8
	ženy	2,6	1,2	1,3	0,3	2,2	0,3	10,1	3,1	10,1	1,4	3,9p	1,5	2,1	0,1p	6,5	3,2	0,7b	1,8	0,3	0,4	0,4	2,7	3,5	5,9	4,2	3,3	7,2	2,3
	muži	1,8	0,8	0,7	0,1	1,9	0,3	8,0	2,2	7,9	1,1	2,5p	1,1	1,4	0,2p	4,1	2,4	0,3b	0,9	0,3	0,1	0,6	1,8	2,1	3,8	3,2	2,3	5,8	1,3
Miera vážnej deprivácie v oblasti bývania podľa držby, 2020	vlast.	1,6e	0,9	14,1	1,3	0,7	0,1b	1,1	0,1b	6,1	1,6	1,4b	3,4	6,6	0,7	5,5	1,5	0,5b	6,7	0,1	0,5	1,1	:	3,4	0,0	1,5	1,2	0,4	0,9
	nájom	5,8e	7,4	3,4	6,1	5,5	2,0b	4,9	4,1b	8,1	8,9	8b	9,8	12,8	4,5	15,8	10,1	5,1b	11,9	3,4	3,7	7,0	:	9,0	7,5	9,8	6,1	2,8	5,8
Agregovaná miera náhrady dôchodkov, 2022	spolu	0,58	0,48	0,36	0,49	0,45	0,47	0,44	0,34	0,75	0,76	0,57p	0,37	0,75	0,42p	0,42	0,33	0,89b	0,48	0,53	0,52	0,59	0,61	0,66	0,52	0,43	0,60	0,50	0,54
	ženy	0,56	0,47	0,34	0,52	0,47	0,52	0,46	0,37	0,66	0,64	0,55p	0,35	0,72	0,42p	0,46	0,34	0,97b	0,50	0,45	0,55	0,60	0,58	0,63	0,52	0,45	0,60	0,49	0,53
	muži	0,60	0,50	0,43	0,47	0,42	0,45	0,42	0,38	0,80	0,79	0,59p	0,36	0,80	0,47p	0,37	0,33	0,85b	0,50	0,50	0,51	0,64	0,66	0,70	0,53	0,41	0,60	0,51	0,56
Stredná dĺžka života v zdraví vo veku 65 rokov, 2021	spolu	9,7	11,2	8,4	7,6	9,9	10,8	7,0	12,6	7,7	10,5	12,0	5,2	10,7	9,2	4,8	6,0	11,0b	7,5	11,9	9,4	9,5	8,3	7,9	4,0	10,7	5,0	10,9	14,6
	ženy	9,9	11,3	9,0	8,2	10,2	11,4	7,6	13,0	7,7	10,3	12,6	5,2	10,7	9,3	5,0	6,6	11,2b	7,8	11,6	9,7	9,7	8,9	7,4	4,0	11,4	5,1	11,4	14,8
	muži	9,5	11,0	7,7	7,0	9,5	10,2	6,2	12,3	7,6	10,7	11,3	5,1	10,8	9,1	4,4	5,2	10,7b	7,1	12,2	9,2	9,3	7,7	8,4	4,0	10,0	4,8	10,3	14,5

Zdroj: Eurostat; údaje za SR poskytuje ŠÚ SR

Poznámky: - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, n – nevýznamné, u – nízka spoľahlivosť

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko

+ ľahko obmedzený v aktivitách ++ ťažko obmedzený v aktivitách

pokračovanie tabuľky 3

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie, 2022	spolu	6,7	5,8	18,7	2,1	3,2	6,1	3,3	5,8	13,9	7,7	7,5p	4,0	4,5	2,7p	7,8	6,0	2,0b	9,1	4,9	2,5	2,3	2,8	5,3	24,3	1,4	6,3	1,9	2,3
	ženy	7,0	6,1	19,8	2,3	3,4	6,0	3,6	6,2	14,6	8,2	7,9p	4,4	4,7	2,8p	8,6	6,4	2,3b	9,5	5,7	2,5	2,5	3,1	5,9	25,2	1,7	6,6	2,1	2,4
	muži	6,4	5,5	17,6	1,8	3,0	6,2	2,9	5,3	13,1	7,2	7,1p	3,6	4,2	2,6p	6,9	5,6	1,6b	8,7	4,3	2,5	2,0	2,5	4,6	23,3	1,1	5,9	1,8	2,1
Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie detí mladších ako 18 rokov, 2022	spolu	8,4	7,7	19,2	3,2	2,8	8,4	2,6	7,4	15,5	10,3	10,3p	3,5	4,7	4,4p	5,9	5,2	3,1b	12,0	6,5	2,4	2,2	2,3	4,9	30,8	1,8	10,8	1,7	3,0
	ženy	8,2	8,0	19,5	3,3	3,0	7,9	2,8	6,9	15,0	10,5	9,2p	3,9	4,5	4,2p	5,7	6,1	3,5b	12,4	5,5	2,6	2,3	2,6	5,2	32,2	2,3	10,1	2,0	3,5
	muži	8,5	7,4	19,0	3,0	2,7	8,8	2,5	7,8	16,1	10,0	11,4p	3,1	4,8	4,6p	6,0	4,2	2,8b	11,7	7,5	2,2	2,1	1,9	4,6	29,4	1,3	11,4	1,4	2,6

Zdroj: Eurostat; údaje za SR poskytuje ŠÚ SR

Poznámky: - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, n – nevýznamné, u – nízka spoľahlivosť

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko

+ ľahko obmedzený v aktivitách ++ ťažko obmedzený v aktivitách